Euangelia, Epistolæ Apocali:
psis, et Cantica Canticorum cum Notis.

306

N. Inv. 306

[illegible]

Racio est vox

[illegible]

erbum est vox

[illegible]

[illegible]

Anno domini Millesimo quadringente° octoge° primo dominus Dobral sacerdos frater domini Racogowsky testamentaliter librum hunc pro libraria maioris collegii artistarum legavit

Matheus ex iudea sicut in ordine primus ponitur ita euangelium
in iudea primus scripsit cuius uocatio ad deum ex publicanis
actibus fuit. duorum in generatione christi principia presumens unius cuius prima cir-
cumcisio in carne alterius cuius secundum cor electio fuit et ex utrisque in patribus christus.
Sicque quaternario numero triformiter posito principium a credendi fide in electionis
tempus porrigens et ex electione usque in transmigrationis diem dirigens atque a
transmigratione diem usque ad christum diffiniens decursam aduentus domini
ostendit generationem ut et numero satisfaciens et tempori et se quod esset ostenderet
et dei in se opus monstrans etiam in hiis quorum genus posuit christi operantis
a principio testimonium non negaret. Quorum omnium uel tempus uel ordo uel numerus uel dispositio uel
racio quod fidei necessarium est. deus christus est qui factus est ex muliere factus sub lege
natus ex uirgine passus in carne omnia in cruce fixit ut triumphans
ea in semetipso resurgens in corpore et patris nomen in patribus filio et filii nomen
patri restitueret in filiis sine principio sine fine ostendens se unum cum patre
esse quia unus est. In quo euangelio utile est desiderantibus deum sic prima
uel media uel perfecta cognoscere ut et uocationem apostoli et opus euangelii et dilec-
tionem dei in carne nascentis per uniuersa legentes intelligant atque id
in eo quo apprehensi sunt et apprehendere expetunt recognoscant. nobis enim hoc

[illegible] [illegible] [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

in studio agentibus fiunt ei fidem sicut [illegible] tante cooperantur dei intelligendi

[illegible] ... [illegible] diligentia et studio et [illegible]

diligentur et dispositionem querentibus non tacet. Sequitur prologus in Matheum

Matheus cum primo predicasset evangelium in iudea volens transire ad gentes primus evangelium scripsit hebraice fratribus a quibus ibat ad memoriam reliquit. Sicut enim necesse fuit ad confirmationem fidei evangelium predicari, sic et contra hereticos scribi. Cum autem plures evangelium scripserint, quattuor tantum auctoritatis habent testimonium quia per quattuor mundi partes fidem Trinitatis [illegible] et sunt quasi quattuor rote in quadriga domini que vehit eum per predicationem evangelii et genus humanum quadrifida morte peremptum eorum predicatione vivificandum. Unde et aliorum evangelia deciderunt nec recepta sunt quia dominus nolebat prefiniri numerum [illegible] per virtute sacramenti designantur et evangeliste quattuor figuris que non sunt de [illegible] [illegible] mysterium [illegible] Matheus in homine intelligitur quia circa humanitatem plus immoratur. Marcus in leone quia agit de resurrectione. Lucas in vitulo agens de sacerdotio. Johannes in aquila scribens sacramenta divinitatis. Christus enim quem describunt homo fuit de virgine natus, vitulus in immolatione, leo in resurrectione, aquila in ascensione. In homine humanitas, in vitulo sacerdotium, in leone regnum, in aquila exprimuntur divinitatis sacramentum.

Quinque libri inveniunt[ur]
vz. preceptorum dei
passionis dei
conscientie propr[ie]
et liber vite qui est
xps filius dei

Liber generacionis ihu xpi filii dauid filii abraham. Abraham genuit
ysaac. ysaac autem genuit iacob. Iacob autem genuit iudam et fratres eius. Iudas
autem genuit phares et zaram de thamar. Phares autem genuit esrom. Esrom
autem genuit aram. Aram autem genuit aminadab. Aminadab autem genuit naason.
Naason autem genuit salmon. Salmon autem genuit booz de raab. Booz autem genuit
obeth ex ruth. Obeth autem genuit iesse. Iesse autem genuit dauid regem. Dauid autem
rex genuit salomonem ex ea que fuit urie. Salomon autem genuit roboam.
Roboam autem genuit abiam. Abiam autem genuit iosaphat. Iosaphat autem genuit
ioram. Ioras autem genuit oziam. Ozias autem genuit ioatham. Ioatham
autem genuit achaz. Achaz autem genuit ezechiam. Ezechias autem genuit manasen.
Manasses autem genuit amon. Amon autem genuit iosiam. Iosias autem genuit iechoniam
et fratres eius in transmigracione babilonis. Iechonias autem genuit salathiel. Salathi-
el autem genuit zorobabel. Zorobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim.
Eliachim autem genuit azor. Azor autem genuit sadoch. Sadoch autem genuit achim.
Achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar. Eleazar autem genuit mathan.
Mathan autem genuit iacob. Iacob autem genuit ioseph virum marie de qua natus
est ihc qui vocatur xps. Omnes ergo generaciones ab abraham usque ad dauid
generaciones xiiii. et a dauid usque ad transmigracionem babilonis generaciones xiiii. et

a transmigratione babilonis usque ad xpm generationes xiiii / Xpi autem generatio
sic erat Cum esset desponsata mater ihu maria ioseph antequam convenirent
inventa est in utero habens de spiritu sancto Ioseph autem vir eius cum esset
iustus et nollet eam traducere voluit occulte dimittere eam Hec autem eo cogi
tante ecce angelus domini in sompnis apparuit ei dicens Ioseph fili david
noli timere accipere mariam coniugem tuam quod enim in ea natum est de spiritu sancto
est Pariet autem filium et vocabis nomen eius ihm Ipse enim salvum faciet
populum suum a peccatis eorum Hoc autem totum factum est ut impleretur quod dictum est
a domino per prophetam dicentem Ecce virgo in utero habebit et pariet filium et vocabunt nomen
eius emmanuel quod est interpretatum nobiscum deus. Exsurgens autem ioseph
a sompno fecit sicut precepit ei angelus domini et accepit coniugem suam et non
cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum et vocavit nomen eius ihm

Cum ergo natus esset ihesus in bethleem
iude in diebus herodis regis Ecce magi ab oriente venerunt ierosolimam dicentes ubi est qui natus est rex iudeorum vidimus enim stellam eius
in oriente et venimus adorare eum Audiens autem rex herodes turbatus est et omnis ierosolima cum illo et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi sciscitabatur
ab eis ubi xpus nasceretur at illi dixerunt ei in bethlehem iude sic enim

scriptum est per prophetam Et tu bethlehem terra iuda nequaquam minima es in principibus
iuda Ex te enim exiet dux qui regat populum meum israel. Tunc herodes clam
vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stelle que apparuit Et mittens
illos in bethleem dixit Ite et interrogate diligenter de puero et cum inveneritis
renunciate michi ut et ego veniens adorem eum. Qui cum audissent regem
abierunt et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat eos usque dum
veniens staret supra ubi erat puer. Videntes autem stellam gavisi sunt
gaudio magno valde et intrantes domum invenerunt puerum cum maria
matre eius et procidentes adoraverunt eum et apertis thesauris suis obtu-
lerunt ei munera aurum thus et mirram. Et responso accepto in sompnis
ne redirent ad herodem per aliam viam reversi sunt in regionem suam. Qui
cum recessissent ecce angelus domini apparuit in sompnis ioseph dicens
Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in egiptum et esto ibi
usque dum dicam tibi. Futurum est enim ut herodes querat puerum ad perdendum eum.
Qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte et secessit in egip-
tum et erat ibi usque ad obitum herodis ut adimpleretur quod dictum est a domino
per prophetam dicentem Ex egipto vocavi filium meum. Tunc herodes videns
quia illusus esset a magis iratus est valde. Et mittens occidit omnes pueros

qui erant in bethleem et in omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus
quod exquisierat a magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per ieremiam prophetam dicentem
Vox in rama audita est ploratus et ululatus multus rachel plorans filios
suos et noluit consolari quia non sunt. Defuncto autem herode ecce apparuit an-
gelus domini in somnis ioseph in egypto dicens Surge et accipe puerum et
matrem eius et vade in terram israel defuncti sunt enim qui querebant animam
pueri. Qui consurgens accepit puerum et matrem eius et venit in terram israel.
Audiens autem quod archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit il-
luc ire. Et admonitus in somnis secessit in partes galilee et veniens habitavit in
civitate que vocatur nazareth ut adimpleretur quod dictum est per prophetas quoniam na-
In diebus autem illis venit iohannes baptista / zarenus vocabitur. 3 m
predicans in deserto iudee dicens Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum
Hic est enim de quo dictum est per ysaiam prophetam dicentem Vox clamantis in deserto parate
viam domini rectas facite semitas eius. Ipse autem iohannes habebat vestimentum de
pilis camelorum et zonam pelliceam circa lumbos suos. Esca autem eius erat
locuste et mel silvestre. Tunc exibat ad eum ierosolima et omnis iudea
et omnis regio circa iordanem et baptizabantur in iordane ab eo confitentes peccata
sua. Videns autem multos phariseorum et saduceorum venientes ad baptismum

Dixit eis progenies viperarum quis demonstravit vobis fugere a ventura ira. Facite
ergo dignum fructum penitentie et ne velitis dicere intra vos patrem habemus abraham.
Dico enim vobis quia potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrahe.
Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Omnis ergo arbor que non fa-
cit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Ego iohannes quidem baptizo vos
in aqua in penitenciam. Qui autem post me venturus est fortior me est cuius non
sum dignus calciamenta portare. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igne.
Cuius ventilabrum in manu sua et permundabit aream suam et congregabit triti-
cum suum in horreum suum paleas autem comburet igni inextinguibili. Tunc
venit ihesus a galilea in iordanem ad iohannem ut baptizaretur ab eo. Iohannes
autem prohibebat eum dicens Ego a te debeo baptizari et tu venis ad me. Respon-
dens autem ihesus dixit ei Sine modo sic enim decet nos implere omnem iusticiam.
Tunc dimisit eum. Baptizatus autem ihesus confestim ascendit de aqua et
ecce aperti sunt celi et vidit spiritum dei descendentem sicut columbam et venien-
tem super eum. Et ecce vox de celis dicens Hic est filius meus dilectus in quo
michi complacui

Tunc ihesus ductus est in desertum a spiritu ut temptaretur a diabolo. Et
cum ieiunasset xl diebus et xl noctibus postea esuriit. Et accedens

temptator dixit ei Si filius dei es dic ut lapides isti panes fiant

Qui respondens dixit ei Scriptum est non in solo pane vivit homo

sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Tunc assumpsit eum dyabolus in sanctam

civitatem et statuit eum super pinnaculum templi et dixit ei Si filius dei es

mitte te deorsum Scriptum est enim quod angelis suis mandavit de te et in

manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum Ait illi

Ihesus Rursum scriptum est non temptabis dominum deum tuum Iterum assumpsit eum

dyabolus in montem excelsum valde et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam

eorum et dixit ei Hec omnia dabo tibi si cadens adoraveris me Tunc

dixit ei Ihesus Vade sathana Scriptum est enim dominum deum tuum adorabis

et illi soli servies Tunc reliquit eum dyabolus et ecce angeli accesserunt

et ministrabant ei Cum autem audisset Ihesus quod Iohannes traditus esset se-

cessit in galileam et relicta civitate nazareth venit et habitavit in caphar-

naum ut adimpleretur quod dictum est in civitate maritima in finibus zabu-

lon et neptalim ut adimpleretur quod dictum est per ysayam prophetam Terra zabu-

lon et terra neptalim via maris trans iordanem galilee gentium populus

qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam et sedentibus in re-

gione umbre mortis lux orta est eis Et exinde cepit Ihesus predicare

et dicere. Penitentiam agite appropinquavit enim regnum celorum. Ambulans autem Ihesus
iuxta mare Galilee vidit duos fratres Simonem qui vocatur Petrus et Andream
fratrem eius mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Et ait illis. Venite
post me faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus se-
cuti sunt eum. Et procedens inde vidit alios duos fratres Iacobum Zebedei et Io-
hannem fratrem eius in navi cum Zebedeo patre eorum reficientes retia sua
et vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum. Et circuibat
Ihesus totam Galileam docens in synagogis eorum et predicans evangelium regni
et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. Et abiit opinio eius
in totam Syriam et obtulerunt ei omnes male habentes variis langwori-
bus et tormentis comprehensos et qui demonia habebant et lunaticos et parali-
ticos et curavit eos. Et secute sunt eum turbe multe de Galilea et Decapoli et
de Ierosolimis et Iudea et de trans Iordanem. v.

Videns autem Ihesus turbas ascendit in montem et cum sedisset accesserunt
ad eum discipuli eius et aperiens os suum docebat eos dicens. Beati
pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati mites quoniam ipsi possidebunt
bunt terram. Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt et
sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur. Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam

consequentur. Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici quoniam filii
dei vocabuntur. Beati qui persecutionem paciuntur propter iusticiam quoniam ipsorum est regnum
celorum. Beati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti fuerint vos et dixe
rint omne malum adversus vos mencientes propter me. Gaudete et exulta
te quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt prophetas qui
fuerunt ante vos. Vos estis sal terre. Quod si sal evanuerit in quo salietur
ad nichilum valet ultra nisi ut mittatur foras et conculcetur ab hominibus. Vos estis
lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita. Neque accen
dunt lucernam et ponunt eam sub modio sed super candelabrum ut luceat
omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut vi
deant opera vestra et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Nolite pu
tare quoniam veni solvere legem aut prophetas. Non veni solvere sed adimplere. Amen
quippe dico vobis donec transeat celum et terra iota unum aut unus apex
non preteribit a lege donec omnia fiant. Qui ergo solverit unum de mandatis
istis minimis et docuerit sic homines minimus vocabitur in regno celorum.
Dico enim vobis quia nisi habundaverit iusticia vestra plus quam scribarum et phari
seorum non intrabitis in regnum celorum. Audistis quia dictum est antiquis
non occides. Qui autem occiderit reus erit iudicio. Ego autem dico vobis

quia omnis qui irascitur fratri suo reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo racha
reus erit consilio. Qui autem dixerit fatue reus erit gehenne. Si ergo offeres
munus tuum ad altare et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet adversum
te, relinque ibi munus tuum ante altare et vade prius reconciliari fratri tuo
et tunc veniens offer munus tuum. Esto consentiens adversario tuo cito dum
es in via ne forte tradat te adversarius tuus iudici et iudex tradat
te ministro et in carcerem mittaris. Amen dico vobis tibi non exies inde
donec reddas novissimum quadrantem. Audistis quia dictum est antiquis
non mechaberis. Ego autem dico vobis quia omnis qui viderit mulierem ad con-
cupiscendum eam iam mechatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus
dexter scandalizat te erue eum et proice abs te. Expedit enim tibi ut pereat
unum membrorum tuorum quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextera
manus tua scandalizat te abscide eam et proice abs te. Expedit enim
tibi ut pereat unum membrorum tuorum quam totum corpus eat in gehennam. Dictum
est enim quicumque dimiserit uxorem det illi libellum repudii. Ego autem
dico vobis quia omnis qui dimiserit uxorem excepta causa fornicationis
facit eam mechari et qui dimissam duxerit adulterat. Iterum audistis
quia dictum est non periurabis, reddes autem domino iuramenta tua. Ego autem

dico vobis non iurare omnino neque per celum quia thronus dei est neque per terram
quia scabellum pedum eius est neque per Ierosolimam quia civitas magni
regis est neque per caput tuum iuraveris quia non potes unum capillum album aut
nigrum facere. Sit autem sermo vester est est non non. Quod autem his habundantius
est a malo est. Audistis quia dictum est oculum pro oculo dentem pro dente. Ego
autem dico vobis non resistere malo. Sed si quis te percusserit in dexteram ma-
xillam prebe illi et alteram. Et volenti tecum in iudicio contendere et tunicam tollere

et palium

dimitte ei et quicumque te angariaverit mille passus vade cum eo alia duo.
Qui petit a te da ei et volenti mutuari a te ne avertaris. Audistis
quia dictum est diliges proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. Ego
autem dico vobis diligite inimicos vestros benefacite his qui oderunt vos
et orate pro persequentibus et calumniantibus vos ut sitis filii patris vestri qui
in celis est qui solem suum oriri facit super bonos et malos et pluit
super iustos et iniustos. Si enim diligitis eos qui diligunt vos quam
mercedem habebitis nonne et publicani hoc faciunt. Et si salutaveritis
fratres vestros tantum quid amplius facitis nonne et ethnici hoc faciunt. Estote
ergo vos perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est. Attendite ne iustitiam
vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis alioquin mercedem

non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est. Cum ergo facis elemosinam
noli tuba canere ante te sicut ypocrite faciunt in synagogis et in vicis ut hono-
rificentur ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Te autem faci-
ente elemosinam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua ut sit
elemosina tua in abscondito et pater qui videt in abscondito reddet tibi. vi

Et cum oratis non eritis sicut ypocrite tristes qui amant in synagogis
et in angulis platearum stantes orare ut videantur ab hominibus. Amen dico
vobis receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraveris intra in cubiculum tuum
et clauso hostio ora patrem tuum in abscondito et pater tuus qui videt
in abscondito reddet tibi. Orantes autem nolite multum loqui sicut ethnici
faciunt putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimi-
lari eis scit enim pater vester quid opus sit vobis antequam petatis eum. Sic ergo orabitis
vos. Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum
tuum. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. Panem nostrum supersubstantialem
da nobis hodie et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris et ne nos inducas in temptationem sed libera nos a ma-
lo. Amen. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum dimittet et vobis pater
vester celestis debita vestra. Si autem non dimiseritis hominibus nec pater vester

dimittet vobis peccata vestra. Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite tri-
stes. exterminant enim facies suas ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico
vobis receperunt mercedem suam. Tu autem cum ieiunas unge caput tuum et faciem
tuam lava ne videaris hominibus ieiunans sed patri tuo qui est in abscondito et
pater tuus qui est in abscondito reddet tibi. Nolite thesaurizare thesauros
in terra ubi erugo et tinea demolitur et ubi fures effodiunt et furantur. ubi
Thesaurizate autem vobis thesauros in celo ubi nec erugo nec tinea de-
molitur et ubi fures non effodiunt nec furantur. Ubi enim est thesaurus tuus ibi
et cor tuum. Lucerna corporis tui est oculus tuus si fuerit oculus tuus simplex
totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequam totum cor-
pus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est tenebre sunt ipse tene-
bre quante erunt. Nemo potest duobus dominis servire aut enim unum odio habebit et al-
terum diliget aut unum sustinebit et alterum contempnet. Non potestis deo servire et ma-
mone. ideo dico vobis ne solliciti sitis anime vestre quid manducetis neque cor-
pori vestro quid induamini. Nonne anima vestra plus est quam esca et corpus plus
quam vestimentum. Respicite volatilia celi quoniam non serunt neque metunt neque
congregant in horrea et pater vester celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris
estis illis. Quis autem vestrum cogitans potest adicere ad staturam suam cubitum unum

et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt non
laborant neque nent. Dico autem vobis quoniam nec Salomon in omni gloria sua
coopertus est sicut unum ex istis. Si autem fenum agri quod hodie est et cras
in clibanum mittitur deus sic vestit quanto magis vos modice fidei? Nolite
ergo solliciti esse dicentes quid manducabimus aut quid bibemus aut quo operiemur? Hec
enim gentes omnia inquirunt. Scit enim pater vester quia hiis indigetis. Querite
ergo primum regnum dei et iusticiam eius et omnia hec adicientur vobis. Nolite
ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi.
Sufficit enim diei malicia sua. vii

Nolite iudicare ut non iudicemini. In quo enim iudicio iudicaveritis iudica
bimini et in qua mensura mensi fueritis remecietur vobis. Quid autem vides
festucam in oculo fratris tui et trabem in oculo tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri
tuo sine eiciam festucam de oculo tuo et ecce trabes est in oculo tuo? Ypocrita eice pri
mum trabem de oculo tuo et tunc videbis eicere festucam de oculo fratris tui. Nolite
dare sanctum canibus neque mittatis margaritas ante porcos ne forte
conculcent eas pedibus suis et conversi disrumpant vos. Petite et dabitur
vobis querite et invenietis pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit
accipit et qui querit invenit et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis

homo quem si petierit filius suus panem numquid lapidem porriget ei aut si pis-
cem petierit numquid serpentem porriget ei si ergo vos cum sitis mali nostis bo-
na data dare filiis vestris quanto magis pater vester qui in celis est dabit bona peten-
tibus se. Omnia ergo quecumque vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis
hec est enim lex et prophete. Intrate per angustam portam quia lata porta et spa-
ciosa via que ducit ad perditionem et multi sunt qui intrant per eam. Quam an-
gusta porta et arta via que ducit ad vitam et pauci sunt qui inveniunt
eam. Attendite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium in-
trinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid
colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus. Sic omnis arbor bona fructus bonos
facit mala autem arbor fructus malos facit. Non potest arbor bona fructus ma-
los facere neque arbor mala fructus bonos facere. Omnis arbor que non facit
fructum bonum exciditur et in ignem mittitur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis
eos. Non omnis qui dicit michi domine domine intrabit in regnum celorum sed qui facit
voluntatem patris mei qui in celis est ipse intrabit in regnum celorum. Multi
dicent michi in illa die domine domine nonne in nomine tuo prophetavimus et in tuo nomine
demonia eiecimus et in tuo nomine virtutes multas fecimus. Et tunc confite-
bor illis quia numquam novi vos discedite a me omnes qui operamini iniquitatem

Omnis ergo qui audit verba mea hec et facit ea assimilabitur viro sapienti qui edi-
ficavit domum suam supra petram descendit pluvia et venerunt flumina
et flaverunt venti et irruerunt in domum illam et non cecidit fundata enim
erat supra firmam petram Et omnis qui audit verba mea hec et non facit
ea similis erit viro stulto qui edificavit domum suam supra arenam et descen-
dit pluvia et venerunt flumina et flaverunt venti et irruerunt in domum
illam et cecidit et fuit ruina eius magna Et factum est cum consummasset
verba hec admirabantur turbe super doctrina eius Erat enim docens eos sicut
potestatem habens et non sicut scribe et pharisei eorum viii

Cum autem descendisset Jesus de monte secute sunt eum turbe multe et ecce
leprosus veniens adorabat eum dicens Domine si vis potes me mundare
Et extendens Jesus manum tetigit eum dicens volo mundare Et confestim
mundata est lepra eius Et ait illi Jesus vide nemini dixeris sed vade ostende
te sacerdotibus et offer munus quod precepit moyses in testimonium
illis Cum autem introisset capharnaum accessit ad eum centurio
rogans eum et dicens Domine puer meus iacet in domo paraliticus et
male torquetur Et ait illi Jesus Ego veniam et curabo eum Et respondens
centurio ait Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum Sed

tantum dic verbo et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potesta-
te constitutus habens sub me milites. Et dico huic vade et vadit et alio ve-
ni et venit et servo meo fac hoc et facit. Audiens autem Iesus miratus
est et sequentibus se dixit Amen dico vobis non inveni tantam fidem in
Israhel. Dico autem vobis quod multi ab oriente et occidente venient et re-
cumbent cum Abraham et Ysaac et Iacob in regno celorum. Filii autem regni eici-
entur in tenebras exteriores ubi est fletus et stridor dentium. Et dixit
Iesus centurioni Vade et sicut credidisti fiat tibi et sanatus est puer ex
illa hora. Et cum venisset in domum Petri vidit socrum eius iacentem
et febricitantem et tetigit manum eius et dimisit eam febris et surrexit
et ministrabat eis. Vespere autem facto obtulerunt ei multos demonia habentes
et eiciebat spiritus immundos verbo et omnes male habentes curavit ut ad-
impleretur quod dictum est per Ysaiam prophetam dicentem Ipse infirmitates nostras
accepit et egrotationes nostras ipse portavit. Videns autem Iesus turbas
multas circum se iussit discipulos ire trans fretum. Et accedens unus scriba
ait illi Magister sequar te quocumque ieris. Et dixit ei Iesus Vulpes fove-
as habent et volucres celi nidos filius autem hominis non habet ubi ca-
put suum reclinet. Alius autem de discipulis ait illi Domine permitte me

ire et sepelire patrem meum. Ihesus autem ait illi: Sequere me et dimitte mor-
tuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt
eum discipuli eius. Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut na-
vicula operiretur fluctibus; ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli
eius et suscitaverunt eum dicentes: Domine, salva nos, perimus. Et dicit eis Ihesus: Quid
timidi estis, modice fidei? Tunc surgens imperavit ventis et mari, et facta est
tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes: Qualis est hic, quia ven-
ti et mare obediunt ei? Et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum,
occurrerunt ei duo habentes demonia de monumentis exeuntes, sevi nimis,
ita ut nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamaverunt dicentes: Quid
nobis et tibi, Ihesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? Erat autem
non longe ab eis grex porcorum multorum pascens. Demones autem rogabant eum
dicentes: Si eicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis:
Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos. Et ecce magno impetu abiit
grex per preceps in mare, et mortui sunt in aquis. Pastores autem fugerunt,
et venientes in civitatem nuntiaverunt hec omnia et de hiis qui demonia
habuerant. Et ecce tota civitas exiit obviam Ihesu, et viso eo rogabant
eum ut transiret a finibus eorum.

cap

Et ascendens in naviculam transfretavit et venit in civitatem suam. Et ecce ix.
offerebant ei paraliticum in lecto iacentem. Videns autem Iesus fidem illorum
dixit paralitico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis
dixerunt intra se: Hic blasphemat. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum
eorum dixit: Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? Quid est facilius dicere:
Dimittuntur tibi peccata, aut dicere: Surge et ambula? Ut autem sciatis quia filius ho-
minis habet potestatem dimittendi peccata, tunc ait paralitico: Surge, tolle lectum tuum et vade
in domum tuam. Videntes autem turbe timuerunt et glorificaverunt Deum
qui dedit potestatem talem hominibus. Et cum transiret inde Iesus vidit ho-
minem sedentem in theloneo Mattheum nomine, et ait illi: Sequere me. Et surgens
secutus est eum. Et factum est discumbente eo in domo, ecce multi publicani
et peccatores venientes discumbebant cum Iesu et discipulis eius. Et videntes
Pharisei dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis et peccatoribus
manducat magister vester? At Iesus audiens ait: Non est opus valentibus
medico sed male habentibus. Euntes autem discite quid est: Misericordiam volo et non sa-
crificium. Non enim veni vocare iustos sed peccatores. Tunc accesserunt ad
eum discipuli Iohannis dicentes: Quare nos et Pharisei ieiunamus frequenter,
discipuli autem tui non ieiunant? Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii sponsi

lugere quamdiu cum illis est sponsus Venient autem dies cum auferetur
ab eis sponsus et tunc ieiunabunt Nemo autem immittit commissuram
panni rudis in vestimentum vetus Tollit enim plenitudinem eius a vestimento
et peior scissura fit Neque mittunt vinum novum in utres veteres
alioquin rumpuntur utres et vinum effunditur et utres pereunt Sed vinum novum
in utres novos mittunt et ambo conservantur Haec illo loquente ad eos
ecce princeps unus accessit et adorabat eum dicens Domine filia mea modo defuncta
est Sed veni impone manum super eam et vivet Et surgens Ihesus seque-
batur eum et discipuli eius et ecce mulier quae sanguinis fluxum patiebatur
xii annis accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius Dicebat
enim Si tetigero tantum vestimentum eius salva ero At Ihesus conversus et videns
illam dixit Confide filia fides tua te salvam fecit et salva facta est
mulier ex illa hora Et cum venisset Ihesus in domum principis et vidisset
tibicines et turbam tumultuantem dicebat Recedite non est enim mortua
puella sed dormit et deridebant eum Et cum eiecta esset turba intravit et
tenuit manum eius et surrexit puella Et exiit fama haec in univer-
sam terram illam Et transeunte inde Ihesu secuti sunt eum duo caeci
clamantes et dicentes miserere nostri fili David Cum autem venisset domum

accesserunt ad eum duo ceci et dixit eis ihesus Creditis quia hoc possum
facere vobis dicunt ei Utique domine Tunc tetigit oculos eorum dicens secundum
fidem vestram fiat vobis Et aperti sunt oculi eorum et comminatus est illis dicens
Videte ne quis sciat Illi autem exeuntes diffamaverunt eum in tota
terra illa Egressis autem illis ecce obtulerunt ei hominem mutum demonium
habentem et eiecto demone locutus est mutus et mirate sunt turbe dicentes
Nunquam apparuit sic in israel Pharisei autem dicebant In principe demoniorum
eicit demones Et circuibat ihesus civitates omnes et castella docens
in sinagogis eorum et predicans evangelium regni et curans omnem languorem
et omnem infirmitatem Videns autem turbas misertus est eis quia erant vexa
ti et iacentes sicut oves non habentes pastorem Tunc dixit discipulis
suis messis quidem multa operarii autem pauci Rogate ergo dominum messis
ut mittat operarios in messem suam ·X·

Et convocatis xii discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immun
dorum ut eicerent eos et curarent omnem languorem et omnem infirmi
tatem xii apostolorum nomina sunt hec Primus symon qui dicitur petrus et andre
as frater eius philippus et bartholomeus thomas et matheus
publicanus et iacobus alphei et thadeus symon cananeus et

et Iudas Scarioth qui et tradidit eum. Hos XII misit Ihesus precipiens
eis et dicens: In viam gentium ne abieritis et in civitates Samaritanorum
ne intraveritis. Sed potius ite ad oves que perierunt domus Israel. Euntes
autem predicate dicentes quia appropinquabit regnum celorum. Infirmos curate,
mortuos suscitate, leprosos mundate, demones eicite. Gratis accepistis,
gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zo-
nis vestris, non peram in via, neque duas tunicas, neque calciamenta neque
virgam; dignus enim est operarius cibo suo. In quamcumque civitatem aut
castellum intraveritis, interrogate quis in eo dignus sit, et ibi mane-
te donec exeatis. Intrantes autem in domum salutate eam dicentes Pax
huic domui. Et siquidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra
super eam; si autem non fuerit digna, pax vestra ad vos revertetur. Et qui-
cumque non receperit vos neque audierit sermones vestros, exeuntes foras
de domo vel civitate excutite pulverem de pedibus vestris. Amen dico
vobis tollerabilius erit terre Sodomorum et Gomorreorum in die iudicii
quam illi civitati. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio lu-
porum. Estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbe.
Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis et in synagogis

suis flagellabunt vos et ad presides et ad reges ducemini propter me in te-
stimonium illis et gentibus Cum autem tradent vos nolite cogitare quomodo
aut quid loquamini dabitur enim vobis in illa hora quid loqua-
mini Non enim vos estis qui loquimini sed spiritus patris vestri qui loquitur
in vobis Tradet autem frater fratrem in mortem et pater filium et insurgent
filii in parentes et morte eos afficient Et eritis odio hominibus propter nomen
meum qui autem perseveraverit usque in finem hic salvus erit Cum autem
persequentur vos in civitate ista fugite in aliam Amen dico vobis non con-
summabitis civitates Israel donec veniat filius hominis Non est discipulus
super magistrum nec servus super dominum suum Sufficit discipulo ut sit sicut
magister eius et servo sicut dominus eius Si patrem familias belzebub vo-
caverunt quanto magis domesticos eius Ne ergo timueritis eos nichil enim
est opertum quod non revelabitur et occultum quod non sciatur quod dico vobis in tenebris
dicite in lumine et quod in aure auditis predicate super tecta Et nolite timere
eos qui occidunt corpus animam autem non possunt occidere sed potius eum timete
qui potest et animam et corpus perdere in gehennam Nonne duo passeres asse veneunt
et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro Vestri autem et capilli capitis
omnes numerati sunt Nolite ergo timere multis passeribus meliores estis vos

Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus confitebor et ego eum coram patre meo qui in celis est. Qui autem negaverit me coram hominibus negabo et ego eum coram patre meo qui in celis est. Nolite arbitrari quia veni pacem mittere in terram non veni pacem mittere sed gladium. veni enim separare hominem adversus patrem suum et filiam adversus matrem suam et nurum adversus socrum suam et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me non est me dignus Et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. Qui invenit animam suam perdet illam Et qui perdiderit animam suam propter me inveniet eam. Qui recipit vos me recipit Et qui me recipit recipit eum qui misit me. Qui recipit prophetam in nomine prophete mercedem prophete accipiet et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aque frigide tantum in nomine discipuli amen dico vobis non perdet mercedem suam.

Capitulum xi

Et factum est cum consummasset Iesus precipiens xii discipulis suis transiit inde ut doceret et predicaret in civitatibus eorum. Iohannes autem cum audisset in vinculis opera Christi mittens duos de discipulis suis ait illi Tu es qui venturus es an alium expectamus Et respondens Iesus ait illis Euntes renunciate Iohanni que audistis et vidistis. ceci vident claudi ambulant leprosi mundantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes

evangelizantur. Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Illis

autem abeuntibus cepit ihesus dicere ad turbas de Iohanne. Quid existis in de-

sertum videre? arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? hominem mollibus

vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt. Sed quid

existis videre? prophetam? Etiam dico vobis et plus quam prophetam. Hic est enim de quo

scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit

viam tuam ante te. Amen dico vobis non surrexit inter natos mulierum ma-

ior Iohanne baptista. Qui autem minor est in regno celorum maior est illo. A die-

bus autem Iohannis baptiste usque nunc regnum celorum vim patitur et violenti rapi-

unt illud. Omnes enim prophete et lex usque ad Iohannem prophetaverunt. Et si vul-

tis recipere, ipse est Elias qui venturus est. Qui habet aures audiendi

audiat. Cui autem estimabo generationem istam? Similis est pueris se-

dentibus in foro qui clamantes coequalibus dicunt: Cecinimus

vobis et non saltastis; lamentavimus et non planxistis. Venit enim Iohannes neque

manducans neque bibens, et dicunt: demonium habet. Venit filius hominis

manducans et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax et potator vini, pu-

blicanorum et peccatorum amicus. Et iustificata est sapientia a filiis suis. Tunc

cepit exprobrare civitatibus in quibus facte sunt plurime virtutes eius

quia non egissent penitentiam. Ve tibi corozaim ve tibi bethsaida quia si in
tyro et sydone facte essent virtutes que facte sunt in vobis olim in cilicio et cine-
re penitentiam egissent. Verumtamen dico vobis tyro et sydoni remissius erit in die iudi-
cii quam vobis. Et tu capharnaum numquid usque in celum exaltaberis? usque
in infernum descendes. Quia si in sodomis facte fuissent virtutes que facte
sunt in te forte mansissent usque in hunc diem. Verumtamen dico vobis quia terre sodo-
morum remissius erit in die iudicii quam tibi. In illo tempore respondens ihesus dixit.
Confiteor tibi pater domine celi et terre quia abscondisti hec a sapientibus et prudenti-
bus et revelasti ea parvulis. Ita pater quoniam sic fuit placitum ante te. Omnia
mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo novit filium nisi pater neque patrem quis novit nisi
filius et cui voluerit filius revelare. Venite ad me omnes qui laboratis et
onerati estis et ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos et disci-
te a me quia mitis sum et humilis corde et invenietis requiem animabus vestris.
Iugum enim meum suave est et onus meum leve. XII.
In illo tempore abiit ihesus sabbato per sata discipuli autem eius ceperunt spi-
cas vellere et manducare. Pharisei autem videntes dixerunt ei. Ecce discipuli
tui faciunt quod non licet eis facere sabbato. Ihesus autem dixit eis. Non legistis

quid fecerit david quando esuriit ipse et qui cum eo erant quomodo intravit in domum
dei et panes propositionis comedit quos non licebat ei edere neque his qui cum
eo erant nisi solis sacerdotibus. Aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdo
tes in templo sabbatum violant et sine crimine sunt. Dico autem vobis quia
templo maior est hic. Si autem sciretis quid est misericordiam volo et non sacrificium
numquam condempnassetis innocentes. Dominus enim est filius hominis etiam sabbati.
Et cum inde transisset venit in synagogam eorum et ecce homo manum habens ari
dam et interrogabant eum dicentes si licet sabbato curare ut accusa
rent eum. Ipse autem dixit illis quis erit ex vobis homo qui habet ovem
unam et si ceciderit sabbato in foveam nonne tenebit et levabit eam. Quanto
magis melior est homo ove. Itaque licet sabbatis benefacere. Tunc ait homi
ni extende manum tuam et extendit et restituta est sanitati sicut altera. Exeuntes
autem pharisei consilium faciebant adversus eum quomodo eum perderent. Ihesus autem sci
ens recessit inde et secuti sunt eum multi et curavit eos omnes
et precepit eis ne manifestum eum facerent ut adimpleretur quod dictum est
per ysaiam prophetam dicentem ecce puer meus electus quem elegi dilectus
meus in quo bene complacuit anime mee. Ponam spiritum meum super eum

et iudicium gentibus nunciabit. Non contendet neque clamabit neque au-
diet aliquis in plateis vocem eius. Arundinem quassatam non confringet et li-
num fumigans non extinguet, donec eiciat ad victoriam iudicium. Et in no-
mine eius gentes sperabunt. Tunc oblatus est ei homo demonium habens cecus
et mutus, et curavit eum ita ut loqueretur et videret. Et stupebant om-
nes turbe et dicebant: Numquid hic est filius David? Pharisei autem audientes dixerunt:
Hic non eicit demones nisi in Belzebub principe demoniorum. Ihesus autem sciens
cogitationes eorum dixit eis: Omne regnum in se divisum desolabitur, et omnis
civitas vel domus divisa contra se non stabit. Et si Sathanas Sathanam
eicit, adversus se divisus est; quomodo ergo stabit regnum eius? Et si ego in Bel-
zebub eicio demonia, filii vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt.
Si autem ego in spiritu Dei eicio demones, igitur pervenit in vos regnum Dei.
Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis et vasa eius diripere, nisi
prius alligaverit fortem? et tunc domum illius diripiet. Qui non est mecum
contra me est; et qui non congregat mecum spargit. Ideo dico vobis: omne
peccatum et blasphemia remittetur hominibus, spiritus autem blasphemia non remittetur.
Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei; qui autem dixerit contra spiritum

seculo neque remittetur ei neque in hoc seculo neque in futuro. Aut facite arborem bonam

et fructum eius bonum aut facite arborem malam et fructum eius malum.

Si quidem ex fructu arbor cognoscitur. Progenies viperarum quomodo potestis

bona loqui cum sitis mali. Ex habundancia enim cordis os loquitur. Bonus

homo de bono thesauro cordis profert bona malus homo de malo thesauro

profert mala. Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod

locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicii. Ex verbis

enim tuis iustificaberis et ex verbis tuis condempnaberis. Tunc responderunt ei quidam

de scribis et phariseis dicentes: Magister volumus a te signum videre. Qui respondens

ait illis: Generacio mala et adultera signum querit et signum non

dabitur ei nisi signum Ione prophete. Sicut enim fuit Ionas in ventre

ceti tribus diebus et tribus noctibus sic erit filius hominis in corde terre

tribus diebus et tribus noctibus. Viri Ninivite surgent in iudicio cum

generacione ista et condempnabunt eam quia penitenciam egerunt in predicacione Ione

et ecce plus quam Ionas hic. Regina austri surget in iudicio cum

generacione ista et condempnabit eam quia venit a finibus terre audire sapienciam

Salomonis et ecce plus quam Salomon hic. Cum autem immundus spiritus

ab homine
exierit ambulat per loca arida querens requiem et non invenit. Tunc dicit revertar
in domum meam unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem scopis mundatam
et ornatam. Tunc vadit et assumit septem alios spiritus nequiores se et intrantes
habitant ibi et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generationi
huic pessime. Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius et fratres
stabant foris querentes loqui ei. Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua
et fratres tui foris stant querentes te. Et ipse respondens dicenti sibi ait: Que est
mater mea et qui sunt fratres mei? Et extendens manum in discipulos suos
dixit: Ecce mater mea et fratres mei. Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei
qui in celis est, ipse meus frater et soror et mater est. .xiii.

In illo die exiens Jesus de domo sedebat secus mare. Et congregate sunt ad
eum turbe multe, ita ut in naviculam ascendens sederet, et omnis turba sta-
bat in litore. Et locutus est eis multa in parabolis dicens: Ecce exiit qui seminat
seminare semen suum. Et dum seminat quedam ceciderunt secus viam, et vene-
runt volucres celi et comederunt ea. Alia autem ceciderunt in petrosa ubi
non habebat terram multam, et continuo exorta sunt quia non habebant altitudinem terre.
Sole autem orto estuaverunt, et quia non habebant radicem aruerunt. Alia autem ceciderunt

aruerunt. Alia autem ceciderunt in spinas et creverunt spine et suffocaverunt ea. Alia vero ceciderunt in terram
bonam et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud tricesimum. Qui
habet aures audiendi audiat. Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare in parabolis
loqueris eis? Qui respondens ait illis: Quia vobis datum est nosse
mysterium regni celorum, illis autem non est datum. Qui enim habet
dabitur ei et abundabit; qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. Ideo in parabolis loquor eis
quia videntes non vident et audientes non audiunt neque intelligunt, ut ad-
impleatur in eis prophetia Ysaie dicens: Auditu audietis et non intelligetis, et
videntes videbitis et non videbitis. Incrassatum est enim cor populi huius, et
auribus graviter audierunt, et oculos suos clauserunt, ne quando oculis videant
et auribus audiant et corde intelligant et convertantur et sanem illos. Vestri autem beati
oculi quia vident et aures vestre quia audiunt. Amen quippe dico vobis quia mul-
ti prophete et iusti cupierunt videre que videtis et non viderunt, et audire que auditis
et non audierunt. Vos ergo audite parabolam seminantis. Omnis qui audit verbum
regni et non intelligit, venit malus et rapit quod seminatum est in corde
eius. Hic est qui secus viam seminatus est. Qui autem super petrosa seminatus
est, hic est qui verbum audit et continuo cum gaudio suscipit illud. Non

[non hab]et autem in se radicem sed est temporalis facta autem tribulatione et persecutione propter v[erbum]

continuo scandalizatur. Qui autem seminatus est in spinis hic est qui audit ver-

bum et sollicitudo seculi istius et fallacia divitiarum suffocat verbum et sine fructu

efficitur. Qui vero in terra bona seminatus est hic est qui audit verbum et intelli-

git et fructum affert et facit aliud quidem centesimum aliud sexagesimum porro ali-

ud tricesimum. Aliam parabolam proposuit eis dicens Simile factum est regnum celorum

homini qui seminavit bonum semen in agro suo Cum autem dormirent homi-

nes venit inimicus eius et superseminavit zizania in medio tritici et abiit.

Cum autem crevisset herba et fructum fecisset tunc apparuerunt et zizania. Acce-

dentes autem servi patris familias dixerunt ei Domine nonne bonum semen seminasti

in agro tuo unde ergo habet zizania et ait illis Inimicus homo hoc fecit. Servi

autem dixerunt ei vis imus et colligimus ea Et ait illis Non ne for-

te colligentes zizania eradicetis cum eis simul et triticum sinite utraque

crescere usque ad messem et in tempore messis dicam messoribus Colligite primum ziza-

nia et alligate fasciculos ad comburendum triticum autem congregate in horreum

meum. Aliam parabolam proposuit eis dicens Simile est regnum celorum

grano sinapis quod accipiens homo seminavit in agro suo quod minimum est omnium

omnibus seminibus Cum autem creverit maius est omnibus oleribus et fit arbor ita
ut volucres celi veniant et habitent in ramis eius Aliam parabolam locutus
est eis Simile est regnum celorum fermento quod acceptum mulier abscondit
in farine satis tribus donec fermentatum est totum Hec omnia locutus est Iesus in
parabolis ad turbas et sine parabolis non loquebatur eis ut adimpleretur illud
quod dictum est per ysaiam prophetam dicentem Aperiam in parabolis os meum eructabo
abscondita a constitutione mundi Tunc dimissis turbis venit in
domum et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes dissere nobis parabolam zizaniorum
agri Qui respondens ait Qui seminat bonum semen est filius hominis
ager autem est mundus Bonum vero semen hii sunt filii regni zizania autem sunt
filii nequam Inimicus autem qui seminavit ea est diabolus Messis vero est consummatio
seculi Messores vero angeli sunt Sicut ergo zizania colliguntur et igni
comburuntur sic erit in consummatione seculi Mittet filius hominis an-
gelos suos et colligent de regno eius omnia scandala et eos qui faciunt
iniquitatem et mittent eos in caminum ignis ibi erit fletus et stridor
dentium Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eorum Qui
habet aures audiendi audiat Simile est regnum celorum homini merca-
tori

querenti bonas margaritas. Inuenta autem una preciosa margarita abiit

et vendidit omnia que habuit et emit eam. Sic thezauro abscondito

in agro quem qui invenit homo abscondit et pre gaudio illius vadit et vendit

uniuersa que habet et emit agrum illum. Iterum simile est regnum celorum homi-

ni negociatori querenti. Iterum simile est regnum celorum sagene misse in mare

et ex omni genere piscium congreganti. Quam cum impleta esset educentes et se-

cus litus sedentes elegerunt bonos in vasa sua, malos autem

foras miserunt. Sic erit in consummacione seculi. Exibunt angeli et sepa-

rabunt malos de medio iustorum et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit

fletus et stridor dencium. Intellexistis hec omnia? Dicunt ei: Etiam. Ait

illis: Ideo omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patrifa-

milias qui profert de thezauro suo noua et vetera. Et factum est cum

consummasset Ihesus parabolas istas transiit inde. Et veniens in patriam

suam docebat eos in synagogis eorum ita ut mirarentur et dicerent: Unde

huic sapiencia hec et virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater

eius dicitur Maria et fratres eius Iacobus et Ioseph et Symon et Iudas et sorores

eius omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? Et scandalizabantur

in eos. Ihesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore nisi in patria sua et in

domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem eorum. xiiii.

In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Ihesu et ait pueris suis: Hic

est Iohannes Baptista; ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo.

Herodes enim tenuit Iohannem et alligavit et posuit in carcerem propter Herodi-

adem uxorem fratris sui. Dicebat enim illi Iohannes: Non licet tibi habere eam.

Et volens eum occidere timuit populum, quia sicut prophetam eum habebant. Die autem

natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio et placuit Herodi. Unde cum iura-

mento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. At illa premonita

a matre sua: Da mihi, inquit, hic in disco caput Iohannis Baptiste. Et contristatus est rex

propter iusiurandum autem et eos qui pariter recumbebant iussit dari. Misitque et

decollavit Iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco et datum

est puelle, et puella tulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tule-

runt corpus et sepelierunt illud, et venientes nuntiaverunt Ihesu. Quod cum au-

disset Ihesus, secessit inde in navicula in locum desertum seorsum;

et cum audissent turbe, secute sunt eum pedestres de civitatibus. Et

exiens vidit turbam multam, et misertus est eis et curavit languidos

Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: desertus est

locus et hora iam preteriit: dimitte turbas ut euntes in castella emant

escas. Ihesus autem dixit eis: non habent necesse ire: date vos eis manducare.

Responderunt ei: non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. Qui ait eis

afferte illos mihi huc. Et cum iussisset turbam discumbere super fenum, acceptis quinque

panibus et duobus piscibus aspiciens in celum benedixit et fregit et dedit

discipulis panes, discipuli autem turbis. Et manducaverunt omnes et saturati sunt.

Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantium

autem fuit numerus quinque milia virorum exceptis mulieribus et parvulis. Et statim

iussit discipulos ascendere in naviculam et precedere eum trans fretum donec

dimitteret turbas. Et dimissa turba ascendit in montem solus orare. Vespere

autem facto solus erat ibi. Navicula autem in medio mari iactabatur fluctibus:

erat enim contrarius ventus. Quarta autem vigilia noctis venit ad eos am-

bulans supra mare. Et videntes eum supra mare ambulantem turbati sunt

dicentes quia fantasma est. Et pre timore clamaverunt. Statimque Ihesus locutus

est eis dicens: habete fiduciam, ego sum, nolite timere. Respondens autem

Petrus dixit: Domine si tu es, iube me venire ad te super aquas. At ille ait: Veni.

Venit et descendens petrus de navicula ambulabat super aquas ut veniret
ad ihesum. Videns vero ventum validum timuit et cum cepisset mergi clama-
vit dicens domine salvum me fac. Et continuo ihesus extendens manum
apprehendit eum et ait illi modice fidei quare dubitasti. Et cum ascendissent
in naviculam cessavit ventus. Qui autem in navicula erant venerunt et adoraverunt
eum dicentes vere filius dei es. Et cum transfretassent venerunt in terram gene-
sareth. Et cum cognovissent eum viri loci illius miserunt in universam regionem
illam et obtulerunt ei omnes male habentes et rogabant eum ut vel fimbriam
vestimenti eius tangerent et quicumque tetigerunt salvi facti sunt. xv

Tunc accesserunt ad eum ab iherosolimis scribe et pharisei dicentes quare
discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum non enim lavant manus
suas cum panem manducant. Ipse autem respondens ait illis quare et vos trans-
gredimini mandatum dei propter traditionem vestram. Nam deus dixit honora patrem
tuum et matrem et qui maledixerit patri vel matri morte moriatur.
Vos autem dicitis quicumque dixerit patri vel matri munus quodcumque est ex me tibi
proderit et non honorificabit patrem suum aut matrem suam et irritum
fecistis mandatum dei propter traditionem vestram. Ypocrite bene prophetavit de vobis ysaias

dicens populus hic labiis labiis me honorat cor autem eorum longe est a me

Sine causa autem colunt me docentes doctrinas et mandata hominum Et convocatis

ad se turbis dixit eis Audite et intelligite Non quod intrat in os coinquinat

hominem sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem non lotis autem manibus manducare

non coinquinat hominem Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei Scis quia pharisei

audito hoc verbo scandalizati sunt At ille respondens ait Omnis plantatio quam non

plantavit pater meus celestis eradicabitur Sinite illos ceci sunt et duces

cecorum Cecus autem si ceco ducatum prestet ambo in foveam cadunt Respondens

autem petrus dixit ei Edissere nobis parabolam istam At ille dixit Adhuc et vos

sine intellectu estis Non intelligitis quia omne quod in os intrat in ventrem

vadit et in secessum emittitur Que autem procedunt de ore de corde exeunt

et ea coinquinant hominem De corde enim exeunt cogitationes male homicidia

adulteria fornicationes furta falsa testimonia blasphemie Hec sunt que coinquinant

hominem Non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem Et egressus

inde ihesus secessit in partes tyri et sidonis Et ecce mulier cananea

a finibus illis egressa clamavit dicens Miserere mei domine fili david

filia mea male a demonio vexatur Qui non respondit ei verbum Et accedentes

Discipuli eius rogabant eum dicentes dimitte eam quia clamat post nos. Ipse
autem respondens ait non sum missus nisi ad oves que perierunt domus israel.
At illa venit et adoravit eum dicens domine adiuva me. Qui respondens
ait non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. At illa dixit etiam
domine nam et catelli edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc
respondens Iesus ait illi O mulier magna est fides tua fiat tibi sicut vis.
Et sanata est filia eius ex illa hora. Et cum transisset inde Iesus venit se
cus mare galilee et ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum
turbe multe habentes secum mutos claudos cecos debiles et alios multos et pro
iecerunt eos ad pedes eius et curavit eos ita ut turbe mirarentur
videntes mutos loquentes claudos ambulantes cecos videntes et magni
ficabant deum israel. Iesus autem convocatis discipulis suis dixit misereor
turbe quia triduo perseverant mecum et non habent quod manducent. Et dimittere
eos ieiunos nolo ne deficiant in via. Et dicunt ei discipuli unde ergo nobis
in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam. Et ait illis Iesus quot panes
habetis. At illi dixerunt septem et paucos pisciculos. Et precepit turbe ut dis
cumberent super terram. Et accipiens septem panes et pisces gratias agens fregit et

dedit discipulis suis et discipuli populo et comederunt et saturati sunt
omnes. Et quod superfuit de fragmentis tulerunt vii sportas plenas. Erant autem
qui manducaverant quattuor milia virorum extra parvulos et mulieres. Et dimissa
turba ascendit in naviculam et venit in fines Magedan. xvi

Et accesserunt ad eum pharisaei et saducaei temptantes eum et rogaverunt
eum ut signum de caelo ostenderet eis. At ille respondens ait eis Facto
vespere dicitis serenum erit rubicundum est enim caelum. Et mane hodie tempestas
rutilat enim triste caelum. Faciem ergo caeli diiudicare nostis signa autem temporum
non potestis. Generatio mala et adultera signum quaerit et signum non dabitur
ei nisi signum Ionae prophetae. Et relictis illis abiit. Et cum venissent discipuli
eius trans fretum obliti sunt panes accipere. Qui dixit illis Intuemini
et cavete a fermento pharisaeorum et saducaeorum. At illi cogitabant inter se dicentes
Quia panes non accepimus. Sciens autem Iesus dixit eis Quid cogitatis
inter vos modicae fidei quia panes non habetis? Nondum intellegitis neque
recordamini quinque panum in quinque milia hominum et quot cophinos sumpsistis
neque septem panum in quattuor milia hominum et quot sportas sumpsistis? Quare non
intellegitis quia non de pane dixi vobis Cavete a fermento pharisaeorum et saducaeorum

Tunc intellexerunt quia non dixit cavendum a fermento panum sed a doctrina phariseorum

et saduceorum. Venit autem Iesus in partes cesaree philippi et interrogabat discipulos

suos dicens quem dicunt homines esse filium hominis. At illi dixerunt alii Iohannem

baptistam alii autem heliam alii vero ieremiam aut unum ex prophetis. Dicit illis Iesus vos

autem quem me esse dicitis. Respondens Simon petrus dixit Tu es christus filius dei vivi

Respondens autem Iesus dixit ei Beatus es Simon bariona quia caro et sanguis

non revelavit tibi sed pater meus qui in celis est. Et ego dico tibi quia tu es

petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam et porte inferi

non prevalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni celorum. Et quodcumque ligaveris

super terram erit ligatum et in celis. Et quodcumque solveris super terram erit

solutum et in celis. Tunc precepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse

esset Iesus christus. Exinde cepit Iesus ostendere discipulis suis quia oporteret

eum ire Ierosolimam et multa pati a senioribus et scribis et principibus

sacerdotum et occidi et tertia die resurgere. Et assumens eum petrus cepit

increpare illum dicens absit a te domine non erit tibi hoc. Qui conversus dixit

petro Vade post me sathana scandalum es mihi quia non sapis ea que

dei sunt sed que hominum. Tunc Iesus dixit discipulis suis Si quis vult post me

venire abneget semetipsum et tollat crucem suam et sequatur me. Qui enim

voluerit animam suam salvam facere perdet eam. Qui autem perdiderit animam

suam propter me inveniet eam. Quid enim prodest homini si universum mundum lucretur

animae vero suae detrimentum patiatur. Aut quam dabit homo commutationem pro anima

sua. Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis et

tunc reddet unicuique secundum opera eius. Amen dico vobis sunt quidam de hic stantibus

qui non gustabunt mortem donec videant filium hominis venientem in regno

Et post dies sex assumpsit Jesus suo. xvii.

Petrum et Jacobum et Johannem fratrem eius et duxit illos in montem excelsum

seorsum et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius

sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis

Moyses et Helias cum eo loquentes. Respondens autem Petrus dixit ad

Jesum: Domine bonum est nos hic esse. Si vis faciamus hic tria tabernacula

tibi unum Moysi unum et Helie unum. Adhuc eo loquente ecce nubes lucida

obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicens: Hic est filius meus dilectus

in quo mihi bene complacuit, ipsum audite. Et audientes discipuli ceciderunt

in faciem suam et timuerunt valde. Et accessit Jesus et tetigit eos dixitque

eis Ihesus nolite timere. Levantes autem oculos suos neminem viderunt

nisi solum Ihesum. Et descendentibus illis de monte precepit eis Ihesus dicens. Nemini

dixeritis visionem donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interro-

gaverunt eum discipuli dicentes. Quid ergo scribe dicunt quod Heliam oportet

primum venire. At ille respondens ait eis. Helias quidem venturus est et restituet omnia.

Dico autem vobis quod Helias iam venit et non cognoverunt eum sed fecerunt in eo

quecumque voluerunt. Sic et filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt

discipuli quia de Iohanne Baptista dixisset eis. Et cum venisset ad turbam accessit

ad eum homo genibus provolutus ante eum dicens. Domine miserere filio

meo quia lunaticus est et male patitur. Nam sepe cadit in ignem et cre-

bro in aquam. Et obtuli eum discipulis tuis et non potuerunt curare eum.

Respondens autem Ihesus ait. O generatio incredula et perversa quousque ero vobis-

cum, usquequo patiar vos. Afferte huc illum ad me. Et increpavit

illum Ihesus et exiit ab eo demonium et curatus est puer ex illa hora.

Tunc accesserunt discipuli ad Ihesum secreto et dixerunt ei. Quare nos potui-

mus eicere illum. Dixit illis. Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico

vobis si habueritis fidem sicut granum sinapis dicetis monti huic transi

[vobis] et nichil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non eicitur nisi per oraci-

onem et ieiunium. Conversantibus autem eis in Galilea dixit illis Jesus: Filius hominis

tradendus est in manus hominum et occident eum et tercia die resurget. Et contristati

sunt vehementer. Et cum venissent Capharnaum accesserunt qui didragma

accipiebant ad Petrum et dixerunt ei: Magister vester non solvit didragma? Ait

Etiam. Et cum intrasset in domum prevenit eum Jesus dicens: Quid tibi videtur Symon? Reges terre a q[uibus]

accipiunt tributum vel censum? a filiis suis an ab alienis? Et ille dixit

ab alienis. Dixit illi Jesus: Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos vade

ad mare et mitte hamum et eum piscem qui primus ascenderit tolle. Et aperto

ore eius invenies staterem; illum sumens da eis pro me et te.

XVIII

In illa hora accesserunt discipuli ad Jesum dicentes: Quis putas

maior est in regno celorum? Et advocans Jesus parvulum statuit eum in

medio eorum et dixit: Amen dico vobis nisi conversi fueritis et efficiamini sicut

parvuli non intrabitis in regnum celorum. Et qui susceperit unum parvulum

talem in nomine meo me suscipit. Qui autem scandalizaverit unum de pu-

sillis istis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur mola asinaria

in collo eius et demergatur in profundum maris. Ve mundo a scandalis

Nece est enim ut veniant scandala verumtamen ve illi per quem scandalum venit
Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te abscide eum et proice abs te
Bonum est tibi ad vitam ingredi debilem vel clandum quam duas manus haben
tes vel duos pedes mitti in ignem eternum. Et si oculus tuus scanda
lizat te erue eum et proice abs te. Bonum est tibi unoculum ad vitam
intrare quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contem
natis unum ex his. Dico enim vobis quia angeli eorum in celis semper vident faciem
patris mei qui in celis est. Venit enim filius hominis salvare quod perierat.
Quid vobis videtur. Si fuerint alicui centum oves et erraverit una ex eis nonne
relinquet nonaginta novem in deserto et vadit querere eam que erravit.
Et si contigerit ut inveniat eam amen dico vobis quia gaudebit super eam
magis quam super nonaginta novem que non erraverunt. Sic non est voluntas
ante patrem vestrum qui in celis est ut pereat unus de pusillis istis. Si
autem peccaverit in te frater tuus vade et corripe eum inter te et ipsum solum.
Si te audierit lucratus es fratrem tuum. Si autem te non audierit adhibe
tecum adhuc unum vel duos ut in ore duorum vel trium testium stet
omne verbum. Quod si non audierit eos dic ecclesie. Si autem ecclesiam non

audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Amen dico vobis quecumque alliga
veritis super terram erunt ligata et in celo. Et quecumque solveritis super terram erunt
soluta et in celo. Iterum dico vobis quia si duo ex vobis consenserint super terram
de omni re quacumque petierint fiet illis a patre meo qui in celis est. Ubi
enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo ibi sum in medio eorum.
Tunc accedens ad eum Petrus dixit Domine quotiens peccabit in me frater
meus et dimittam ei usque septies. Dicit illi Iesus Non dico tibi usque
septies sed usque septuagies septies. Ideo assimilatum est regnum
celorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis. Et cum ce
pisset rationem ponere oblatus est ei unus qui debebat ei decem milia talenta. Cum
autem non haberet unde redderet iussit eum dominus venundari et uxorem eius et fi
lios et omnia que habebat et reddi. Procidens autem servus ille rogabat
eum dicens Patientiam habe in me et omnia reddam tibi. Misertus autem dominus
servi illius dimisit eum et debitum dimisit ei. Egressus autem servus
ille invenit unum de conservis suis qui debebat ei centum denarios. Et
tenens suffocabat eum dicens Redde quod debes. Et procidens conservus
eius rogabat eum dicens Patientiam habe in me et omnia reddam tibi.

[illegible]

Ille autem noluit sed abiit et misit eum in carcerem donec redderet debitum. Uidentes autem conserui eius que fiebant contristati sunt valde et venerunt et narrauerunt domino suo omnia que facta fuerant. Tunc uocauit illum dominus suus et ait illi

Serue nequam omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me. Nonne ergo oportuit

et te misereri conserui tui sicut et ego tui misertus sum. Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus quoadusque redderet uniuersum debitum. Sic et pater meus

celestis faciet vobis si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus

xix

Et factum est cum consummasset ihesus sermones istos uerba

migrauit a galilea et uenit in fines iudee trans iordanem. Et

secute sunt eum turbe multe et curauit eos ibi. Et accesserunt ad eum pharisei temptantes

et dicentes Si licet homini dimittere uxorem suam quacumque ex causa. Qui respondens ait eis no

legistis quia qui fecit hominem ab initio masculum et feminam fecit eos. Et

dixit Propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue et

erunt duo in carne una. Itaque iam non sunt duo sed una caro. Quod ergo

deus coniunxit homo non separet. Dicunt illi Quid ergo moyses mandauit dare

libellum repudii et dimittere. Et ait illis Quoniam moyses ad duriciam cordis uestri

permisit uobis dimittere uxores uestras. A principio autem non fuit sic. Dico

[illegible]

ait vob(is) q(uia) q(ui)cu(m)q(ue) dimiserit uxore(m) sua(m) nisi ob fornicacionem (et) aliam

duxerit mechatur. Et qui dimissam duxerit mechatur. Dicunt ei discipuli eius

Si ita e(st) causa hominis cu(m) uxore no(n) expedit nubere. Qui dixit illis no(n) o(mn)es capiu(n)t

verbu(m) istud s(ed) quib(us) datu(m) e(st). Sunt enim eunuchi qui de matris utero nati sunt sic

Et sunt eunuchi qui facti sunt ab ho(m)i(n)ib(us). Et sunt eunuchi qui castraveru(n)t se

ip(s)os p(ro)p(ter) regnu(m) celor(um). Qui p(otes)t cap(er)e capiat. Tu(n)c oblati s(un)t ei parvuli ut

manus eis i(m)poneret (et) oraret. Discipuli aut(em) i(n)crepabant eos. Ih(esu)s v(er)o

ait illis. Sinite parvulos venire ad me (et) nolite p(ro)hibe(re) eos. Talium e(st) en(im)

regnu(m) celor(um). Et cu(m) i(m)posuisset eis manus abijt inde. Et ecce unus

accedens ait illi. Magi(ste)r bone q(ui)d boni facia(m) ut h(abe)am vita(m) et(er)na(m)? Qui

dixit ei. Quid me i(n)t(er)rogas de bono? Unus e(st) bonus Deus. Si aut(em) vis

ad vita(m) i(n)gredi s(er)va ma(n)data. Dicit ille. Que? Ih(esu)s aut(em) dixit. No(n)

facies homicidiu(m). No(n) adulterabis. No(n) facies furtu(m). No(n) falsu(m) testimoniu(m)

dices. Honora patre(m) tuu(m) (et) matre(m) tua(m), (et) diliges p(ro)ximu(m) tuu(m) sicut te ip(su)m.

Dicit illi adolescens. O(mn)ia h(aec) custodivi a iuve(n)tute mea. Quid adhuc m(ihi)

dee(st)? Ait illi Ih(esu)s. Si vis p(er)fectus e(ss)e vade (et) vende o(mn)ia q(ue) h(abe)s (et) da

pauperib(us) (et) habebis thezauru(m) i(n) celo (et) veni seq(ue)re me. Cu(m) audisset

adolescens ista [illegible] abiit tristis erat enim multas habens possessiones Ihesus autem
dixit discipulis suis Amen dico vobis quia dives difficile intrabit in regnum celorum
Et iterum dico vobis facilius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare
in regnum celorum Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes Quis ergo
poterit salvus esse Aspiciens autem Ihesus dixit eis Apud homines hoc im-
possibile est apud deum autem possibilia omnia sunt Tunc respondens petrus dixit
ei Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te quid ergo erit nobis Ihesus
autem dixit eis Amen dico vobis quod vos qui secuti estis me in regeneratione
cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue sedebitis et vos super
sedes xii iudicantes xii tribus israel Et omnis qui reliquerit domum
vel fratres aut sorores aut patrem aut matrem aut uxorem aut filios aut agros pro
nomine meo centuplum accipiet et vitam eternam possidebit Multi
autem erunt primi novissimi et novissimi primi

Simile est regnum celorum patrifamilias qui exiit primo mane conducere
operarios in vineam suam Conventione autem facta cum operariis ex
denario diurno misit eos in vineam suam Et egressus circa horam
terciam vidit alios stantes in foro ociosos et illis dixit Ite et vos

in vineam meam et quod iustum fuerit dabo vobis. Illi autem abierunt. Iterum autem
post sextam horam exiit et nonam et fecit similiter. Circa undecimam vero exiit
et invenit alios stantes et dicit eis: Quid hic statis tota die otiosi? Dicunt ei: Quia
nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam. Cum sero autem factum
esset, dicit dominus vinee procuratori suo: Voca operarios et redde illis mercedem
incipiens a novissimis usque ad primos. Cum venissent ergo qui circa
undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios. Venientes
autem et primi arbitrati sunt quod plus essent accepturi; acceperunt autem et ipsi singu-
los denarios. Et accipientes murmurabant adversus patremfamilias dicentes:
Hi novissimi una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti qui portavimus
pondus diei et estus. At ille respondens uni eorum dixit: Amice, non facio
tibi iniuriam; nonne ex denario convenisti mecum? Tolle quod tuum est et vade. Volo autem
et huic novissimo dare sicut et tibi. Aut non licet mihi quod volo facere? An oculus
tuus nequam est quia ego bonus sum? Sic erunt novissimi primi et primi novissimi.
Multi enim sunt vocati, pauci vero electi. Et ascendens Iesus Ierosolimam assumpsit
duodecim discipulos suos secreto et ait illis: Ecce ascendimus Ierosolimam et filius
hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis et condempnabunt eum morti et dabunt

[illegible]

et gentibus ad illudendum et flagellandum et crucifigendum et tertia die resurget

[illegible interlinear gloss]

Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei cum filiis suis adorans et

[illegible interlinear gloss]

petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic ut sedeant hii duo

[illegible interlinear gloss]

filii mei unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram tuam in regno tuo.

[illegible interlinear gloss]

Respondens autem ihesus dixit. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bi

[illegible interlinear gloss]

biturus sum? Dicunt ei possumus. Ait illis. Calicem quidem meum bibetis.

[illegible interlinear gloss]

sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis sed quibus

[illegible interlinear gloss]

paratum est a patre meo. Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus.

[illegible interlinear gloss]

Ihesus autem vocavit eos ad se et ait. Scitis quia principes gentium dominantur eorum

[illegible interlinear gloss]

et qui maiores sunt potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos. Sed quicumque

[illegible interlinear gloss]

voluerit inter vos maior fieri sit vester minister. Et qui voluerit inter vos primus

[illegible interlinear gloss]

esse erit vester servus. Sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare et dare

[illegible interlinear gloss]

animam suam in redempcionem pro multis. Et egredientibus illis ab iericho secuta est

[illegible interlinear gloss]

eum turba multa. Et ecce duo ceci sedentes secus viam audierunt quia ihesus transi

[illegible interlinear gloss]

ret. Et clamaverunt dicentes. Domine miserere nostri fili david. Turba autem increpabat

[illegible interlinear gloss]

eos ut tacerent. At illi magis ac magis clamabant dicentes. Domine miserere nostri

[illegible interlinear gloss]

fili david. Et stetit ihesus et vocavit eos et ait. Quid vultis ut vobis faciam?

[illegible gloss]

[illegible]

dicunt illi / Dne ut aperiant[ur] oculi nri. Misertus aut[em] eor[um] ihus tetigit oculos

eor[um] et confestim viderunt et secuti sunt eum

·xxi·

Et cum appropinquassent ierl[ims] et venissent bethphage ad monte[m] oliveti / tunc

ihus misit duos disci[pul]os suos dicens eis. Ite in castellum quod contra vos e[st]

et statim invenietis asinam alligatam et pullum cum ea solvite et adducite michi. Et si quis

vobis dixerit aliquid / dicite quia dns hiis opus habet et confestim dimittet vos. Hoc

aut[em] totum factum est ut adimpleretur quod dictum est per prophetam dicentem. Dicite filie

sion / ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedens super asinam et pullum filium subiugalis.

Euntes aut[em] discipuli fecerunt sicut precepit eis ihus. Et adduxerunt asinam et

pullum et imposuerunt super eos vestimenta sua in via / Alii aut[em] cedebant

ramos de arboribus et sternebant in via. Turbe aut[em] que precedebant et que seque[ba]ntur

bant clamabant. Osanna filio david benedictus qui venit in nomine domini

Osanna in excelsis. Et cum intrasset ierosolimam commota est universa civitas

dicens. Quis est hic? Populi aut[em] dicebant. Hic est ihus propheta a nazareth galilee.

Et intravit ihus in templum dei et eiciebat omnes vendentes et ementes

in templo et mensas nummulariorum et cathedras vendentium colu[m]

bas evertit. Et dicit eis. Scriptum est domus mea domus orationis vocabitur. vos

[illegible]

[illegible]

aut fecisti illam potestatem talium Et accessit ad eum ceci et claudi in templo

et sanavit eos Videntes autem principes sacerdotum et scribe mirabilia que fecit et

pueros clamantes in templo et dicentes Osanna filio David Indignati sunt et dixerunt ei

Audis quid isti dicunt Jhesus autem dixit eis Utique numquam legistis quia ex ore infantium et

lactentium perfecisti laudem Et relictis illis abiit foras extra civitatem in Bethaniam

ibique mansit docebat eos de regno dei Mane autem revertens in civitatem esuriit

Et videns arborem fici unam secus viam venit ad eam et nichil invenit in

ea nisi tantum folia Et ait illi Numquam ex te fructus nascatur in sempiternum Et are

facta est continuo ficulnea Et videntes discipuli mirati sunt dicentes quomodo continuo

aruit Respondens autem Jhesus ait eis Amen dico vobis si habueritis fidem et non

hesitaveritis non solum de ficulnea facietis sed et si monti huic dixeritis tolle

et iacta te in mare fiet Et omnia quecumque petieritis in oratione credentes accipie

tis Et cum venisset in templum accesserunt ad eum docentem principes sacerdotum

et seniores populi dicentes In qua potestate hec facis Et quis tibi dedit hanc potestatem

Respondens autem Jhesus dixit Interrogabo vos et ego unum sermonem quem si dixe

ritis michi et ego dicam vobis in qua potestate hec facio Baptismus Johannis unde

erat e celo an ex hominibus At illi cogitabant inter se dicentes Si dixerimus e celo

Dicet nobis quare non credidistis ei? Si autem dixerimus ex hominibus timemus turbam
omnes enim habebant Iohannem sicut prophetam. Et respondentes Ihesu dixerunt
Nescimus. Et ait illis et ipse: Nec ego dico vobis in qua potestate haec facio. Quid
autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum dixit:
Fili, vade hodie operare in vinea mea. Ille autem respondens ait: Nolo. Postea
autem paenitentia motus abiit in vineam. Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille
respondens ait: Eo domine, et non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem patris?
Dicunt ei: Primus. Dicit illis Ihesus: Amen dico vobis quia publicani et meretrices
praecedunt vos in regnum Dei. Venit enim ad vos Iohannes in via iustitiae
et non credidistis ei; publicani autem et meretrices crediderunt ei. Vos autem videntes nec
paenitentiam habuistis postea ut crederetis ei. Aliam parabolam audite. Homo erat pater
familias qui plantavit vineam et sepem circumdedit ei et fodit in ea
torcular et aedificavit turrim in medio eius et locavit eam agricolis
et peregre profectus est. Cum autem tempus fructuum appropinquasset misit servos
suos ad agricolas ut acciperent fructus eius. Et agricolae apprehensis servis
eius alium ceciderunt alium occiderunt alium lapidaverunt. Iterum misit alios
servos plures prioribus et fecerunt illis similiter. Novissime autem misit ad eos

viii

Agricole a ... et ...

filium suum dicens forsitan verebuntur filium meum. Agricole autem videntes filium

dixerunt intra se hic est heres venite occidamus eum et habebimus hereditatem eius.

Et apprehensum eum eiecerunt extra vineam et occiderunt. Cum ergo venerit dominus

vinee quid faciet agricolis illis? Aiunt illi malos male perdet et vineam suam

locabit aliis agricolis qui reddant ei fructum temporibus suis. Dicit illis Ihesus numquam

legistis in scripturis lapidem quem reprobaverunt edificantes hic factus est in caput angu-

li. A domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis quia auferetur

a vobis regnum dei et dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super la-

pidem istum confringetur super quem vero ceciderit conteret eum. Et cum audissent

principes sacerdotum et pharisei parabolas eius cognoverunt quod de ipsis di-

ceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas quoniam sicut prophetam eum habebant. Et

respondens Ihesus dixit iterum in parabolis eis dicens.

xxii

Simile est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. Et

misit servos suos vocare invitatos ad nuptias et nolebant venire.

Iterum misit alios servos dicens dicite invitatis ecce prandium meum para-

vi tauri mei et altilia occisa et omnia parata venite ad nuptias. Illi autem negle-

xerunt et abierunt alius in villam suam alius vero ad negociationem suam.

[illegible]

Reliqui vero tenuerunt servos eius et contumelia affectos occiderunt. Rex vero
cum audisset iratus est et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos et civi-
tatem illorum succendit. Tunc ait servis suis Nuptie quidem parate sunt sed qui
invitati fuerant non erant digni. Ite ergo ad exitus viarum et quoscumque
inveneritis vocate ad nuptias. Et egressi servi eius in vias congregaverunt omnes
quos invenerunt bonos et malos et implete sunt nuptie discumbentium. In-
travit autem rex ut videret discumbentes et vidit ibi hominem non vestitum veste nu-
ptiali. Et ait illi Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem. At ille ob-
mutuit. Tunc dixit rex ministris Ligatis manibus et pedibus eius mittite eum
in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor dentium. Multi enim sunt vocati pauci vero electi.
Tunc abeuntes pharisei consilium inierunt ut caperent
eum in sermone. Et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes Magister scimus
quia verax es et viam dei in veritate doces et non est tibi cura de aliquo non enim
respicis personam hominum. Dic ergo nobis quid tibi videtur licet censum dare
cesari an non. Cognita autem Iesus nequitia eorum ait Quid me temptatis
hypocrite. Ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium.
Et ait illis Iesus Cuius est imago hec et superscriptio. Dicunt ei Cesaris.

[illegible]

Cesaris Cesari et que sunt dei deo. Et audientes
mirati sunt. Et relicto eo abierunt. In illo die accesserunt ad eum saducei qui dicunt
non esse resurrectionem. Et interrogaverunt eum dicentes magister moyses dixit si quis mortuus
fuerit non habens filium ut ducat frater eius uxorem illius et suscitet semen fratri
suo. Erant autem apud nos septem fratres et primus uxore ducta defunctus est et non habens
semen reliquit uxorem suam fratri suo. Similiter secundus et tercius usque ad septimum. No
vissime autem omnium et mulier defuncta est. In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor omnes
enim habuerunt eam. Respondens autem ihesus ait illis. Erratis nescientes scripturas neque
virtutem dei. In resurrectione enim neque nubent neque nubentur sed sunt sicut angeli dei in celo. De
resurrectione autem mortuorum non legistis quod dictum est a deo dicente vobis. Ego sum deus abraham
et deus ysaac et deus iacob. Non est deus mortuorum sed viventium. Et audientes turbe
mirabantur in doctrina eius. Pharisei autem audientes quod silentium imposuisset
saduceis convenerunt in unum. Et interrogavit eum unus ex eis legis doctor
temptans eum. Magister quod est mandatum magnum in lege. Ait illi ihesus. Diliges
dominum deum tuum ex toto corde tuo et in tota anima tua et in tota mente tua.
Hoc est primum et maximum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum
tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis tota lex pendet et prophete. Con

Congregatis autem phariseis interrogavit eos Ihesus dicens: Quid vobis videtur de Christo?
cuius filius est? Dicunt ei: David. Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu vocat eum
Dominum dicens: Dixit Dominus Domino meo sede a dextris meis donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum tuorum? Si ergo David vocat eum Dominum quomodo filius eius
est? Et nemo poterat ei respondere verbum neque ausus fuit quisquam ex illa die
eum amplius interrogare. xxiii

Tunc Ihesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos dicens: Super cathe-
dram Moysi sederunt scribe et pharisei. Omnia ergo quecumque dixerint vobis
servate et facite. Secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim et non faciunt.
Alligant enim onera gravia et importabilia et imponunt in humeros hominum.
Digito autem suo nolunt ea movere. Omnia vero opera sua faciunt ut vide-
antur ab hominibus. Dilatant enim phylacteria sua et magnificant fimbrias.
Amant autem primos recubitus in cenis et primas cathedras in synagogis
et salutationes in foro et vocari ab hominibus rabbi. Vos autem nolite vocari rabbi. Unus enim est magister vester.
Omnes autem vos fratres estis. Et patrem nolite vocare vobis super terram. Unus
enim est pater vester qui in celis est. Nec vocemini magistri, quia magister vester unus est Christus.
Qui maior est vestrum erit minister vester. Qui autem se exaltaverit humiliabitur

[illegible]

[illegible]

[illegible] Ve autem vobis scribe et pharisei ypocrite qui clauditis regnum celorum

ante homines vos enim non intratis nec introeuntes sinitis intrare. Ve vobis scribe et pharisei

ypocrite qui comeditis domos viduarum in oratione longa orantes propter hoc am-

plius accipietis iudicium. Ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui circuitis mare

et aridam ut faciatis unum proselitum. Et cum fuerit factus facitis filium gehenne duplo

vos. Ve vobis duces ceci qui dicitis quicumque iuraverit per templum nichil est. Qui autem

iuraverit in auro templi debet. Stulti et ceci quid enim maius est aurum an

templum quod sanctificat aurum. Et quicumque iuraverit in altari nichil est. Quicumque autem

iuraverit in dono quod est super illud debet. Ceci quid enim maius est donum an altare

quod sanctificat donum. Qui ergo iurat in altari iurat in eo et in omnibus que sunt super illud.

Et qui iurat in templo iurat in illo et in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat in celo iurat in

throno dei et in eo qui sedet super eum. Ve autem vobis scribe et pharisei ypocrite qui

decimatis mentam et anetum et ciminum et reliquistis que graviora sunt legis iudi-

cium et misericordiam et fidem. Et hec oportuit facere et illa non omittere. Duces ceci

excolantes culicem camelum autem glucientes. Ve vobis scribe et pharisei ypocr-

te qui mundatis quod deforis est calicis et parapsidis intus autem pleni estis rapina

et inmundicia. Pharisee cece munda prius quod intus est calicis et parapsidis

[illegible]

ut statuas quod dominus fac est unum Ve vobis scribe et pharisei ypocrite quia similes

estis sepulcris dealbatis que a foris apparent hominibus speciosa intus vero ple-

na sunt ossibus mortuorum et omni spurcicia Sic et vos a foris quidem apparetis

hominibus iusti intus autem pleni estis ypocrisi et iniquitate Ve vobis

scribe et pharisei ypocrite qui edificatis sepulcra prophetarum et ornatis monu-

menta iustorum et dicitis si fuissemus in diebus patrum nostrorum non fuissemus

socii eorum in sanguine prophetarum Itaque testimonio estis vobismetipsis quia filii estis eorum qui

prophetas occiderunt Et vos implete mensuram patrum vestrorum Serpentes genimina viperarum

quomodo fugietis a iudicio gehenne Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas et

sapientes et scribas et ex illis occidetis et crucifigetis et flagellabitis in synagogis

vestris et persequimini de civitate in civitatem ut veniat super vos omnis sanguis

iustus qui effusus est super terram a sanguine abel iusti usque ad sanguinem zacharie

filii barachie quem occidistis inter templum et altare Amen dico vobis venient

hec omnia super generationem istam Ierusalem Ierusalem que occidis prophetas

et lapidas eos qui ad te missi sunt quotiens volui congregare filios tuos

quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas et noluisti Ecce

relinquetur domus vestra deserta Dico enim vobis non me videbitis amodo donec

Donec dicatis Benedictus qui venit in nomine domini. x. viii

Et egressus Jesus de templo ibat. et accesserunt ad eum discipuli eius ut

ostenderent ei edificationem templi. Ipse autem respondens dixit illis Videtis hec

omnia. Amen dico vobis non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. Sedente

autem eo super montem oliveti. accesserunt ad eum discipuli secreto dicentes Dic nobis quando

hec erunt et quod signum adventus tui et consummationis seculi. Et respondens Jesus ait eis

Videte ne quis vos seducat. Multi enim venient in nomine meo dicentes Ego sum

christus et multos seducent. Audituri enim estis prelia et opiniones preliorum. Videte ne

turbemini. Oportet enim hec fieri sed non statim finis. Consurget enim gens in gentem

et regnum in regnum et erunt pestilentie et fames et terremotus per loca. Hec autem

omnia initia sunt dolorum. Tunc tradent vos in tribulationem et occident

vos et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum. Et tunc scandalizabuntur multi et in

vicem tradent et odio habebunt invicem. Et multi pseudo prophete surgent et seducent

multos. Et quoniam habundabit iniquitas refrigescet caritas multorum. Qui autem

perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Et predicabitur hoc evangelium regni in

universo orbe in testimonium omnibus gentibus et tunc veniet consummatio. Cum ergo vi

deritis abhominationem desolationis que dicta est a daniele propheta stantem

in loco sancto qui legit intelligat. Tunc qui in iudea sunt fugiant ad montes et

qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua. Et qui in agro non

revertatur tollere tunicam suam. Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis die-

bus. Orate autem ut non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbato. Erit enim tunc

tribulacio magna qualis non fuit ab inicio mundi usque modo neque fiet.

Et nisi breviati fuissent dies illi non fieret salva omnis caro sed propter electos bre-

viabuntur dies illi. Tunc si quis vobis dixerit ecce hic est christus aut illic nolite

credere. Surgent enim pseudo christi et pseudo prophete et dabunt signa magna et

prodigia ita ut in errorem inducantur si fieri potest eciam electi. Ecce predixi

vobis. Si ergo dixerint vobis ecce in deserto est nolite exire. Ecce in penetralibus

nolite credere. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem ita erit

adventus filii hominis. Ubicumque fuerit corpus illic congregabuntur et aquile.

Statim autem post tribulacionem dierum illorum sol obscurabitur et luna non dabit

lumen suum et stelle cadent de celo et virtutes celorum commovebuntur et tunc

apparebit signum filii hominis in celo et tunc plangent omnes tribus terre et

videbunt filium hominis venientem in nubibus celi cum virtute multa et

maiestate. Et mittet angelos suos cum tuba et voce magna et congregabunt

electos eius a quatuor ventis a summis celorum usque ad terminos eorum. Ab arbore

autem fici discite parabolam: cum iam ramus eius tener fuerit et folia nata

scitis quia prope est estas. Ita et vos cum videritis hec omnia scitote quia prope est

in ianuis. Amen dico vobis quia non preteribit generatio hec donec omnia

fiant. Celum et terra transibunt verba autem mea non preteribunt. De die autem illa

et hora nemo scit neque angeli celorum nisi solus pater. Sicut autem in die-

bus Noe ita erit et adventus filii hominis. Sicut enim erant in diebus ante di-

luvium comedentes et bibentes nubentes et nuptui tradentes usque

ad eum diem quo intravit Noe in archam et non cognoverunt donec venit

diluvium et tulit omnes ita erit et adventus filii hominis. Tunc duo erunt

in agro: unus assumetur et alter relinquetur; due molentes in mola: una assu-

metur et altera relinquetur. Vigilate

ergo quia nescitis qua hora dominus vester venturus sit. Illud autem scitote quoniam

si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset vigilaret utique et non sineret

perfodi domum suam. Ideo et vos estote parati quia qua hora non putatis

filius hominis venturus est. Quis putas est fidelis servus et prudens quem

constituit dominus super familiam suam ut det illis cibum in tempore. Beatus ille servus quem

constituit cum venerit dns eius invenerit sic facientem. Amen dico vobis quia
super omnibus constituet eum. Si autem dixerit malus servus ille in corde suo moram
facit dominus meus venire et ceperit percutere conservos suos, manducet autem et bibat
cum ebriosis, veniet dns servi illius in die qua non sperat et hora qua ignorat
et dividet eum partemque eius ponet cum ypocritis, illic erit fletus et stridor
dentium

Tunc simile est regnum celorum xxv
decem virginibus que accipientes lampades suas exierunt obviam
sponso et sponse. Quinque autem ex eis erant fatue et quinque prudentes. Sed
quinque fatue acceptis lampadibus non sumpserunt oleum secum, prudentes vero
acceperunt oleum secum in vasis suis cum lampadibus. Moram autem
faciente sponso dormitaverunt omnes et dormierunt. Media autem noc-
te clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei. Tunc
surrexerunt omnes virgines ille et ornaverunt lampades suas. Fatue autem
sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro quia lampades nostre extinguntur.
Responderunt prudentes dicentes: Ne forte non sufficiat nobis et vobis, ite
potius ad vendentes et emite vobis. Dum autem irent emere venit spon-
sus et que parate erant intraverunt cum eo ad nuptias et clausa est

ianua novissime vero veniunt et reliquae virgines dicentes Domine domine aperi nobis
At ille respondens ait Amen dico vobis nescio vos Vigilate itaque quia
nescitis diem neque horam Sicut enim homo peregre proficiscens vocavit
servos suos et tradidit illis bona sua et uni dedit v talenta alii autem
duo alii vero unum unicuique secundum propriam virtutem Et profectus est statim
Abiit autem qui v talenta acceperat et operatus est in eis et lucratus est alia
quinque Similiter qui duo acceperat lucratus est alia duo Qui autem unum acce-
perat abiens fodit in terram et abscondit pecuniam domini sui Post multum
vero temporis venit dominus servorum illorum et posuit rationem cum eis Et accedens
qui v talenta acceperat obtulit alia v dicens Domine quinque
talenta tradidisti mihi ecce alia v superlucratus sum Ait illi dominus
Euge serve bone et fidelis quia super pauca fuisti fidelis super multa
te constituam Intra in gaudium domini tui Accessit autem et qui duo
talenta acceperat et ait Domine duo talenta tradidisti mihi ecce alia
duo superlucratus sum Ait illi dominus eius Euge serve bone et fidelis quia
super pauca fuisti fidelis super multa te constituam Intra in gaudium domini
tui Accedens autem qui unum talentum acceperat et ait Domine scio quia

homo durus es metis ubi non seminasti et congregas ubi non sparsisti
et timens abii et abscondi talentum tuum in terra Ecce habes quod tuum est Respon-
dens autem dominus eius dixit ei Serve male et piger sciebas quia meto ubi
non semino et congrego ubi non sparsi Oportuit ergo te committere pecuniam meam
nummulariis et ego veniens recepissem utique quod meum est cum usura Tolli-
te itaque ab eo talentum et date ei qui habet x talenta Omni enim habenti da-
bitur et habundabit Ei autem qui non habet et quod videtur habere auferetur ab eo Et
inutilem servum eicite in tenebras exteriores ibi erit fletus et stridor den-
tium Cum autem venerit filius hominis in maiestate sua et omnes angeli cum
eo Tunc sedebit super sedem maiestatis sue et congregabuntur ante eum
omnes gentes et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves
ab edis et statuet oves quidem a dextris suis edos autem a sinistris Tunc dicet
rex hiis qui a dextris eius erunt Venite benedicti patris mei possidete
te paratum vobis regnum a constitucione mundi Esurivi enim et dedistis
mihi manducare Sitivi et dedistis mihi bibere Hospes eram et collegistis
me nudus fui et cooperuistis me Infirmus fui et visitastis me In car-
cere eram et venistis ad me Tunc respondebunt iusti dicentes Domine quando te

[illegible]

vidimus esurientem et pavimus te, aut sitientem et dedimus tibi potum? Aut quando te
vidimus hospitem et collegimus te, aut nudum et cooperuimus te? Aut quando te vi
dimus infirmum aut in carcere et venimus ad te? Et respondens rex dicet eis: Amen
dico vobis, quamdiu fecistis uni ex fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc
dicet et his qui a sinistris eius erunt: Discedite a me, maledicti, in
ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Esurivi enim et non dedistis
mihi manducare; sitivi et non dedistis mihi bibere; hospes eram et non collegistis
me; nudus et non cooperuistis me; infirmus et in carcere et non visitastis
visitastis me. Tunc respondebunt ei et ipsi dicentes: Domine, quando te vidimus esu
rientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum vel in carcere et non ministravimus tibi? Tunc
respondebit eis dicens: Amen dico vobis, quamdiu non fecistis uni de minoribus his,
nec mihi fecistis. Et ibunt hii in supplicium eternum, iusti autem in vitam eternam.

Et factum est cum consummasset Jesus sermones xxvi
hos omnes, dixit discipulis suis: Scitis quia post biduum
pascha fiet, et filius hominis tradetur ut crucifigatur. Tunc congregati sunt
principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur
Caiphas, et consilium fecerunt ut Jesum dolo tenerent et occiderent.

[illegible]

Dicebant autem non in die festo ne forte tumultus fieret in populo. Cum autem

Iesus esset in bethania in domo symonis leprosi accessit ad eum mulier

habens alabastrum unguenti preciosi et effudit super caput ipsius recumbentis.

Videntes autem discipuli indignati sunt dicentes: ut quid perdicio hec? potuit enim

venundari multo et dari pauperibus. Sciens autem Iesus ait illis: quid

molesti estis huic mulieri? opus enim bonum operata est in me. Nam semper pauperes

habetis vobiscum, me autem non semper habebitis. Mittens enim hec unguentum hoc in corpus

meum ad sepeliendum me fecit. Amen dico vobis ubicumque predicatum fuerit

hoc evangelium in toto mundo dicetur et quod hec fecit in memoriam eius. Tunc abiit

unus de xii qui dicebatur Iudas scarioth ad principes sacerdotum et ait illis:

Quid vultis michi dare et ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta

argenteos. Et exinde querebat oportunitatem ut eum traderet. Prima autem

die azimorum accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: ubi vis paremus tibi

comedere pascha? At Iesus dixit: Ite in civitatem ad quendam et dicite ei:

Magister dicit: tempus meum prope est, apud te facio pascha cum discipulis meis.

Et fecerunt discipuli sicut precepit eis Iesus et paraverunt pascha. Vespere

autem facto discumbebat cum xii discipulis suis. Et edentibus illis dixit: Amen

[illegible]

Dico vobis quia unus vestrum me traditurus est. Et contristati sunt valde ceperunt

singuli dicere: Numquid ego sum domine? At ille respondens ait: Qui intingit mecum

manum in parapside, hic me tradet. Filius quidem hominis vadit sicut

scriptum est de illo. Ve autem homini illi per quem filius hominis tradetur. Bonum

erat illi si natus non fuisset homo ille. Respondens autem Judas qui tradidit

eum dixit: Numquid ego sum rabbi? Ait illi: Tu dixisti. Cenantibus autem

eis accepit Jhesus panem benedixit ac fregit deditque discipulis suis et ait:

Accipite et comedite, hoc est corpus meum. Et accipiens calicem gratias

egit et dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes. Hic est enim sanguis meus novi testa-

menti qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Dico autem vobis non

bibam amodo de hoc genimine vitis usque in diem illum quo illud bibam novum

vobiscum in regno patris mei. Et ympno dicto exierunt in montem Oliveti.

Tunc dicit eis Jhesus: Omnes vos scandalum patiemini in me in ista nocte. Scriptum est enim:

Percutiam pastorem et dispergentur oves gregis. Postquam autem resurrexero

precedam vos in Galileam. Respondens autem Petrus ait illi: Et si omnes

scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor. Ait illi Jhesus:

Amen dico tibi quia in hac nocte antequam gallus cantet ter me negabis.

ait illi petrus Et si oportuerit me mori tecum non te negabo Similiter
et omnes discipuli dixerunt Tunc venit Iesus cum illis in villam que dicitur
Gethsemani Et dixit discipulis suis Sedete hic donec vadam illuc et
orem Et assumpto petro et duobus filiis zebedei cepit contristari et mestus
esse Tunc ait illis Tristis est anima mea usque ad mortem sustinete hic et
vigilate mecum Et progressus pusillum procidit in faciem suam orans
et dicens Pater mi si possibile est transeat a me calix iste Verumtamen non sicut
ego volo sed sicut tu vis Et venit ad discipulos suos et invenit eos
dormientes Et dicit petro Sic non potuistis una hora vigilare mecum
Vigilate et orate ut non intretis in temptationem Spiritus quidem promptus est
caro autem infirma Iterum abiit secundo et oravit dicens Pater mi si non potest
hic calix transire nisi bibam illum fiat voluntas tua Et venit iterum
et invenit eos dormientes Erant enim oculi eorum gravati Et relictis
eis iterum abiit et oravit tertio eundem sermonem dicens Tunc venit ad discipulos
suos et dicit illis Dormite iam et requiescite Ecce appropinquabit hora et filius
hominis tradetur in manus peccatorum Surgite eamus ecce appropinquabit
qui me tradet Adhuc eo loquente ecce Judas unus de xii venit

[illegible]

Et cum eo erat multa turba cum gladiis et fustibus missi a principibus sacerdotum

et senioribus populi. Qui autem tradidit eum dedit eis signum dicens Quemcumque

osculatus fuero ipse est tenete eum. Et confestim accedens ad Jesum dixit

Ave rabbi. Et osculatus est eum. Dixitque illi Jesus Amice ad quid venisti.

Tunc accesserunt et manus iecerunt in Jesum et tenuerunt eum. Et ecce unus ex his

qui erant cum Jesu extendens manum exemit gladium suum et percu-

tiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius. Tunc

ait illi Jesus Converte gladium tuum in locum suum. Omnes enim qui acceperint gladium

gladio peribunt. An putas quia non possum rogare patrem meum et exhibebit

mihi modo plus quam xii legiones angelorum? Quomodo ergo implebuntur scripturae

quia sic oportet fieri? In illa hora dixit Jesus turbis Tamquam ad latronem

existis cum gladiis et fustibus comprehendere me. Cotidie apud vos sedebam

docens in templo et non me tenuistis. Hoc autem totum factum est ut implerentur

scripturae prophetarum. Tunc discipuli eius relicto eo fugerunt. At illi tenentes

Jesum duxerunt ad Caipham principem sacerdotum ubi scribae et pharisaei conve-

nerant. Petrus autem sequebatur eum a longe usque in atrium principis

sacerdotum. Et ingressus intro sedebat cum ministris ut videret finem. Principes

[illegible]

aut sacerdotum & omne consilium querebant falsum testimonium contra Ihesum ut eum
morti traderent, et non invenerunt, cum multi falsi testes accessissent. Novis-
sime autem venerunt duo falsi testes et dixerunt: Hic dixit: Possum destruere
templum Dei et post triduum reedificare illud. Et surgens princeps sacerdotum
ait illi: Nichil respondes ad ea que isti adversum te testificantur? Ihesus autem
tacebat. Et princeps sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deum vivum ut dicas nobis
si tu es Christus filius Dei. Dicit illi Ihesus: Tu dixisti. Verumtamen dico
vobis amodo videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei et venientem
in nubibus celi. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua dicens: Blasphemavit;
quid adhuc egemus testibus? Ecce nunc audistis blasphemiam.
Quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. Tunc ex-
spuerunt in faciem eius et colaphis eum ceciderunt. Alii autem palmas
in faciem eius dederunt dicentes: Prophetiza nobis Christe quis est qui te percussit?
Petrus vero sedebat foris in atrio, et accessit ad eum una ancilla dicens:
Et tu cum Ihesu Galileo eras. At ille negavit coram omnibus dicens: Nescio
quid dicis. Exeunte autem illo ianuam vidit eum alia ancilla et ait his
qui erant ibi: Et hic erat cum Ihesu Nazareno. Et iterum negavit cum

vendunto quia non novi hominem. Et post pusillum accesserunt qui stabant
dixerunt petro Vere et tu ex illis es nam et loquela tua manifestum te
facit. Tunc cepit detestari et iurare quia non novisset hominem. et continuo
gallus cantavit. Et recordatus est petrus verbi ihesu quod dixerat priusquam
gallus cantet ter me negabis. Et egressus foras flevit amare. xxviii

Mane autem facto consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores
populi adversus ihesum ut eum morti traderent. Et vinctum adduxerunt
et tradiderunt pontio pilato presidi. Tunc videns iudas qui eum tradidit
quod dampnatus esset penitentia ductus retulit xxx argenteos principibus
sacerdotum et senioribus dicens Peccavi tradens sanguinem iustum. At illi
dixerunt quid ad nos tu videris. Et proiectis argenteis in templo recessit
et abiens laqueo se suspendit. Principes autem sacerdotum acceptis argenteis
dixerunt Non licet eos mittere in corbanam quia precium sanguinis est. Consilio
autem inito emerunt ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum. Propter
hoc vocatus est ager ille acheldemach hoc est ager sanguinis usque in hodiernum
diem. Tunc adimpletum est quod dictum est per ieremiam prophetam dicentem
Et acceperunt xxx argenteos precium appreciati quem appreciaverunt a filiis

... dederunt eos in agrum figuli sicut constituit michi dominus. Ihesus autem

stetit ante presidem et interrogavit eum preses dicens: Tu es rex iudeorum? Dicit

illi Ihesus: Tu dicis. Et cum accusaretur a principibus sacerdotum et senioribus

nichil respondit. Tunc dicit illi pilatus: Non audis quanta adversum te

dicunt testimonia? Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur preses vehe-

menter. Per diem autem sollempnem consueverat preses dimittere populo vinctum

unum quem voluissent. Habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur

Barrabas. Congregatis autem illis dixit pilatus: Quem vultis dimittam vobis,

Barrabam an Ihesum qui dicitur Christus? Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum.

Sedente autem eo pro tribunali, misit ad eum uxor eius dicens: Nichil tibi

et iusto illi; multa enim passa sum hodie per visum propter eum. Principes autem et seniores

persuaserunt populis ut peterent Barrabam, Ihesum vero perderent.

Respondens autem preses ait illis: Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi

dixerunt Barrabam. Dicit illis pilatus: Quid igitur faciam de Ihesu qui dicitur Christus?

Dicunt omnes: Crucifigatur. Ait illis pilatus: Quid enim mali fecit? At illi magis

clamabant dicentes: Crucifigatur. Videns autem pilatus quia nichil proficeret sed magis

tumultus fieret, accepta aqua lavit manus coram populo dicens: Innocens

[illegible]

[illegible]

ego sum a sanguine iusti huius vos videritis Et respondit universus populus

[illegible]

dixit Sanguis eius super nos et super filios nostros Tunc dimisit illis Bar-

[illegible]

rabam Jhesum vero tradidit flagellatum eis ut crucifigeretur Tunc milites

[illegible]

presidis suscipientes Jhesum in pretorio congregaverunt ad eum universam cohortem

[illegible]

Et exuentes eum clamidem coccineam circumdederunt ei Et plectentes coronam

[illegible]

de spinis imposuerunt super caput eius et arundinem in dextera eius Et genu

[illegible]

flexo ante eum illudebant dicentes Ave rex iudeorum Et expuentes in eum

[illegible]

acceperunt arundinem et percutiebant caput eius Et postquam illuserunt ei

[illegible]

exuerunt eum clamide et induerunt eum vestimentis eius et duxerunt eum

[illegible]

ut crucifigerent Exeuntes autem invenerunt hominem cyreneum venientem de villa

[illegible]

nomine Simonem hunc angariaverunt ut tolleret crucem eius Et venerunt in locum

[illegible]

qui dicitur golgatha quod est calvarie locus Et dederunt ei vinum bibere cum

[illegible]

felle mixtum Et cum gustasset noluit bibere Postquam autem crucifixerunt eum

[illegible]

diviserunt vestimenta eius sortem mittentes ut impleretur quod dictum est

[illegible]

per prophetam Diviserunt sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt

[illegible]

sortem Et sedentes servabant eum Et imposuerunt super caput eius causam

[illegible]

ipsius scriptam Hic est Jhesus nazarenus rex iudeorum Tunc crucifixi sunt cum eo

eo Idem latrones unus a dextris et unus a sinistris. Pretereuntes autem

blasphemabant eum moventes capita sua et dicentes Vah qui destruis te-

plum dei et in triduo illud reedificas salva temetipsum Si filius dei es

descende nunc de cruce Similiter et principes sacerdotum illudentes cum scribis et senio-

ribus dicebant Alios salvos fecit seipsum non potest salvum facere Si rex israel est

descendat nunc de cruce et credimus ei Confidit in deo liberet eum nunc si vult

Dixit enim quia filius dei sum Idipsum autem et latrones qui crucifixi erant cum eo

improperabant ei. A sexta autem hora tenebre facte sunt super universam terram usque

ad horam nonam Et circa horam nonam clamavit Ihesus voce magna dicens Heli heli

lamazabatani hoc est deus meus deus meus ut quid dereliquisti me Quidam

autem illic stantes et audientes dicebant Heliam vocat iste Et continuo currens

unus ex eis acceptam spongiam implevit aceto et imposuit arundini et

dabat ei bibere Ceteri vero dicebant Sine videamus an veniat Helias libe-

rans eum. Ihesus autem iterum clamans voce magna emisit spiritum

Et ecce velum templi scissum est in duas partes a summo usque deorsum

et terra mota est et petre scisse sunt et monumenta aperta sunt et multa cor-

pora sanctorum qui dormierant surrexerunt Et exeuntes de monumentis post res-

eius velum templi scissum est et apparuerunt multis. Centurio autem et qui
cum eo erant custodientes Ihesum viso terremotu et his que fiebant timu
erunt valde dicentes Vere filius dei erat iste. Erant autem ibi mulieres multe
a longe que secute erant Ihesum a Galilea ministrantes ei inter quas erat
Maria Magdalena et Maria Iacobi et Ioseph mater et mater filiorum Zebe
dei. Cum autem sero factum esset venit quidam homo dives ab Arimathia
nomine Ioseph qui et ipse discipulus erat Ihesu. Hic accessit ad Pilatum
et petiit corpus Ihesu. Tunc Pilatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore
Ioseph involvit illud in sindone munda et posuit illud in monu
mento suo novo quod exciderat in petra et advolvit saxum magnum
ad hostium monumenti et abiit. Erat autem ibi Maria Magdalena et altera
Maria sedentes contra sepulcrum. Altera autem die que est post parasceven
venerunt principes sacerdotum et pharisei ad Pilatum dicentes Domine recordati sumus
quia seductor ille dixit adhuc vivens post tres dies resurgam. Iube ergo
custodiri sepulcrum usque in diem tertium ne forte veniant discipuli eius
et furentur eum et dicant plebi surrexit a mortuis et erit novissimus
error peior priore. Ait illis Pilatus habetis custodiam; ite custodite sic

sacerdotes. Illi autem abeuntes munierunt sepulcrum signantes lapidem cum custodi-

Vespere autem sabbati que lucescit in prima sabbati .xxviii.

in prima sabbati venit maria magdalene et altera maria vide-
re sepulcrum. Et ecce terre motus factus est magnus. Angelus enim domini descendit
de celo et accedens revolvit lapidem et sedebat super eum. Erat autem aspectus
eius sicut fulgur et vestimentum eius sicut nix. Pre timore autem eius exterriti
sunt custodes eius et facti sunt velud mortui. Respondens angelus dixit mulie-
ribus. Nolite timere vos. Scio enim quia Ihesum qui crucifixus est queritis. Non est hic. Surrexit
sicut dixit. Venite et videte locum ubi positus erat dominus. Et cito euntes
dicite discipulis eius et Petro quia surrexit dominus, et ecce precedet vos in Galile-
am. Ibi eum videbitis ~~Ecce~~ sicut predixi vobis. Et exierunt cito de monumento cum
timore et gaudio magno currentes nunciare discipulis eius. Et ecce Ihesus
occurrit illis dicens: Avete. Ille autem accesserunt et tenuerunt pedes eius et ado-
raverunt eum. Tunc ait illis: Nolite timere. Ite nunciate fratribus meis ut e-
ant in galileam ibi me videbunt. Que cum abiissent ecce quidam de
custodibus venerunt in civitatem et nunciaverunt principibus sacerdotum omnia que
fuerant facta. Et congregati cum senioribus consilio inito pecuniam copiosam

dederunt militibus dicentes Dicite quia discipuli eius nocte venerunt et furati
sunt eum nobis dormientibus Et si hoc auditum fuerit a preside nos sua-
debimus ei et securos vos faciemus At illi accepta pecunia fecerunt
sicut erant docti et divulgatum est verbum istud apud Iudeos
usque in hodiernum diem Undecim autem discipuli abierunt in Galileam
in montem ubi constituerat illis Ihesus Et videntes eum adoraverunt quidam
autem dubitaverunt Et accedens Ihesus locutus est eis dicens Data est mihi
omnis potestas in celo et in terra Euntes ergo docete omnes gentes bap-
tizantes eos In nomine patris et filii et spiritus sancti docentes eos servare
omnia quecumque mandavi vobis Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus
usque in consummationem seculi Amen V R

Marcus evangelista dei electus et petri in baptismate filius atque in divino
sermone discipulus sacerdotium in israel agens secundum carnem levi
ta conversus ad fidem christi evangelium in italia scripsit ostendens in eo quid et generi suo
deberet et christo. Nam initium principii in voce prophetice exclamationis instituens
ordinem levitice electionis ostendit praedicans praedestinatum iohannem filium za
chariae in voce angeli emissum annuntiantem non solum verbum carnem factum sed
et corpus domini omnia per verbum divinae vocis animatum initio evangelice praedicationis
ostenderet ut qui haec legens sciret cui initium carnis in domino et dei advenien
tis habitaculum caro deberet agnoscere atque in se verbum vocis quod in consonanti
bus perdiderat inveniret. Denique et perfecti evangelii opus intrans et a baptismo domini
praedicare deum inchoans non laboravit nativitatem carnis quam in prioribus
viderat dicere sed totus expulsionem deserti ieiunium numeri temptationem
diaboli congregationem bestiarum ministerium protulit angelorum ut instituens
nos ad intelligendum singula in brevi compingens nec auctoritatem factae rei
demeret et perficiendo operi plenitudinem non negaret. Denique amputas
se post fidem pollicem dicitur ut sacerdotio reprobus haberetur. Sed tantum con
sentiens fidei praedestinata potuit electio ut nec sic in opere

ubi perdidit quod prius meruerat in genere nam et alexandrie episcopus fuit
cuius per singula opus fuit scire et evangelii in se dicta disponere et disci-
plinam in se legis agnoscere et divinam in carne domini intelligere naturam, que nos
primum requiri oportet deinde inquisita volumus agnosci habentes mercedem
exhortationis quoniam qui plantat et qui rigat unum sunt qui autem incremen-
tum prestat deus est

Initium evangelii ihesu christi filii dei sicut scriptum est in ysaia propheta Ecce
ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui preparabit viam tuam
ante te Vox clamantis in deserto parate viam domini rectas facite se-
mitas eius Fuit iohannes in deserto baptizans et predicans baptismum
penitentie in remissionem peccatorum Et egrediebatur ad eum omnis regio iudee et
baptizabantur ab illo in iordane flumine confitentes peccata sua Et erat
iohannes vestitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius
et locustas et mel silvestre edebat et predicabat dicens Veniet fortior
me [illegible] post me cuius non sum dignus procumbens solvere corrigiam
calciamentorum eius Ego baptizavi vos in aqua ille vero baptizabit
(interlinear: [illegible] iohannes baptizavit)
vos in spiritu sancto Et factum est in diebus illis venit ihesus a nazareth

hic in xxx° anno voluit baptizari [illegible]
est in perfecta etate joseph in xxx° anno cepit [illegible]
potenter regnum pharaonis et david in xxx° anno cepit
regnare

[illegible]

galilee et baptizatus est in iordane flumine a iohanne. Et confestim
ascendens de aqua vidit celos apertos et spiritum sanctum tamquam columbam descen-
dentem et manentem in ipso. Et vox facta est de celis: Tu es filius
meus dilectus in te complacui. Et statim expulit eum spiritus in desertum.
Et erat in deserto xl diebus et xl noctibus et temptabatur a sathana
eratque cum bestiis et angeli ministrabant ei. Postquam autem traditus est
iohannes venit iesus in galileam predicans evangelium regni dei et dicens quoniam im-
pletum est tempus et appropinquavit regnum dei penitemini et credite evan-
gelio. Et preteriens secus mare galilee vidit simonem et andream fratrem
simonis mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Et dixit eis
iesus venite post me et faciam vos fieri piscatores hominum. Et protinus
relictis retibus et navi secuti sunt eum. Et progressus inde pusil-
lum vidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius et ipsos in navi
componentes retia. Et statim vocavit eos. Et relicto patre suo ze-
bedeo in navi cum mercennariis secuti sunt eum. Et ingrediuntur
capharnaum et statim sabbatis ingressus in synagogam docebat eos
et stupebant super doctrina eius. Erat enim docens eos quasi potestatem habens et non

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo et exclama-
uit dicens. Quid nobis et tibi ihesu nazarene. venisti perdere nos.
scio qui sis sanctus dei. Et comminatus est ei ihesus dicens. Obmutesce et
exi ab homine. Et discerpens eum spiritus immundus et exclamans voce mag-
na exiit ab eo. Et mirati sunt omnes ita ut conquirerent inter se dicentes. Quidnam est
hoc. quenam doctrina hec noua. quia in potestate et spiritibus immundis im-
perat et obediunt ei. Et processit rumor eius statim in omnem regionem gali-
lee. Et protinus egredientes de synagoga venerunt in domum symonis et
andree cum iacobo et iohanne. Decumbebat autem socrus symonis febri-
citans et statim dicunt ei de illa. Et accedens eleuauit eam apprehensa
manu eius et continuo dimisit eam febris et ministrabat eis. Vespere
autem facto cum occubuisset sol afferebant ad eum omnes male habentes
et demonia habentes. Et erat omnis ciuitas congregata ad ianuam. Et
curauit multos qui vexabantur variis languoribus et demonia multa
eiciebat et non sinebat ea loqui quia sciebant eum xpm. Et diluculo valde
consurgens egressus abiit in desertum locum ibique orabat. Et persecutus
est eum symon et qui cum illo erant. Et cum inuenissent eum dixerunt ei

quia omnes quaerunt te. Et ait illis: Eamus in proximos vicos et civitates ut et ibi praedicem; ad hoc enim veni. Et erat praedicans in synagogis eorum in omni Galilaea et daemonia eiciens. Et venit ad eum leprosus deprecans et genu flexo dixit: Si vis potes me mundare. Jesus autem misertus eius extendit manum suam et tangens eum ait illi: Volo, mundare. Et cum dixisset statim discessit ab eo lepra et mundatus est. Et comminatus est ei statimque eiecit illum et dicit ei: Vide nemini dixeris, sed vade ostende te principibus sacerdotum et offer pro emundatione tua quae praecepit Moyses in testimonium illis. At ille egressus coepit praedicare et diffamare sermonem ita ut iam non posset manifeste in civitatem introire sed foris in desertis locis esset et conveniebant ad eum undique.

Et iterum intravit Capharnaum post dies et auditum est quod in domo esset et convenerunt multi ita ut non caperet eos domus neque ad ianuam et loquebatur eis verbum. Et venerunt ad eum ferentes paralyticum qui a quattuor portabatur. Et cum non possent offerre illi prae turba nudaverunt tectum ubi erat Jesus et patefacientes summiserunt grabatum in quo paralyticus iacebat. Cum vidisset autem Jesus fidem illorum ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua. Erant autem illic quidam de

scribe sedentes et cogitantes in cordibus suis Quid hic sic loquitur blas-
phemat quis potest dimittere peccata nisi solus deus Quo statim cognito
ihesus in spiritu suo quia sic cogitarent intra se dicit illis quid ista cogitatis
in cordibus vestris Quid est facilius dicere paralitico dimittuntur tibi peccata aut
dicere surge tolle grabatum tuum et ambula Ut autem sciatis quia filius hominis
habet potestatem in terra dimittendi peccata ait paralitico tibi dico surge tolle grabatum
tuum et vade in domum tuam Et statim surrexit ille et sublato grabato abiit
in domum coram omnibus ita ut admirarentur omnes et honorificarent deum
dicentes quia numquam sic vidimus Et egressus est rursus ad mare omnisque turba
veniebat ad eum et docebat eos Et cum preteriret vidit levim alphei
sedentem ad teloneum et ait illi Sequere me Et surgens secutus est eum
Et factum est cum accumberet in domo illius multi publicani et peccatores simul
discumbebant cum ihesu et discipulis eius Erant enim multi qui sequebantur
eum et scribe et pharisei videntes quia manducaret cum publicanis et pecca-
toribus dicebant discipulis eius Quare cum publicanis et peccatoribus manducat
magister vester et bibit Hoc audito ihesus ait illis Non necesse habent sani habent
medico sed qui male habent Non enim veni vocare iustos sed peccatores

Et erant discipuli iohannis et pharisei ieiunantes et veniunt et dicunt
illi Quare discipuli iohannis et phariseorum ieiunant tui autem discipuli non ie-
iunant Et ait illis ihesus Numquid possunt filii sponsi ieiunare quamdiu
sponsus cum illis est quanto tempore sponsum habent secum non possunt ieiunare venient
autem dies cum auferetur ab eis sponsus Et tunc ieiunabunt in illis diebus
Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri
alioquin aufert supplementum novum a veteri et maior scissura fit Et
nemo mittit vinum novum in utres veteres alioquin disrumpit vinum utres
et vinum effunditur et utres peribunt Sed vinum novum in utres
novos mitti debet Et factum est iterum domino sabbatis ambulante per sata
et discipuli eius ceperunt progredi et vellere spicas Pharisei autem dicebant ei
Ecce quid faciunt discipuli tui sabbatis quod non licet Et ait illis numquam legistis
quid fecerit david quando necessitatem habuit et esuriit ipse et qui cum eo erant quomodo introivit
in domum dei sub abiathar principe sacerdotum et panes propositionis
manducavit quos non licebat edere nisi solis sacerdotibus et dedit eis qui
cum eo erant Et dicebat eis sabbatum propter hominem factum est et non homo
propter sabbatum Itaque dominus est filius hominis etiam sabbati

Et introivit ihesus iterum in synagogam et erat ibi homo habens ma-
num aridam et observabant eum si sabbatis curaret ut accusarent
illum. Et ait homini habenti manum aridam Surge in medium et ait il-
lis licet sabbatis benefacere an male animam salvam facere an perdere. At illi
tacebant. Et circumspiciens eos cum ira contristatus super cecitatem
cordis eorum dicit homini extende manum tuam et extendit et restituta
est manus illi. Et exeuntes autem pharisei statim cum herodianis consilium
faciebant adversus eum quomodo eum perderent. Ihesus autem cum discipulis suis
secessit ad mare et multa turba a galilea et iudea secuta est eum et ab
ierosolimis et ab ydumea et de trans iordanem et qui circa tyrum et
sydonem multitudo magna audientes que faciebat veniebant ad eum
Et dixit ihesus discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam ne
comprimerent eum. Multos enim sanabat ita ut irruerent in eum ut illum
tangerent quotquot autem habebant plagas et spiritus immundi cum
illum videbant procidebant ei et clamabant dicentes. Tu es filius
dei. Et vehementer comminabatur eis ne manifestarent illum. Et ascen-
dens in montem vocavit ad se quos voluit ipse et venerunt ad eum

fecit ut essent xii cum illo et ut mitteret illos predicare et dedit illis potestatem
vocavit eos filios tonitrui
curandi infirmos et eiciendi demonia Et imposuit eis nomina
boanerges quod est filius tonitrui et andream et philippum et bartholomeum
et mattheum et thomam et Jacobum alphei et thadeum et symonem cananeum
et Judam scarioth qui tradidit illum Et veniunt ad domum et convenit
iterum turba ita ut non possent neque panem manducare Et cum audissent
sui exierunt tenere eum dicebant enim quoniam in furorem versus
est et scribe qui ab iherosolimis descenderant dicebant quoniam belzebub
habet et quia in principe demonum eicit demonia Et convocatis eis in
parabolis dicebat illis Quomodo potest sathanas sathanan eicere et si regnum
dividatur in se non potest stare regnum illud Et si domus super semetipsam
dispertiatur non potest domus illa stare Et si sathanas consurrexit in se
metipsum dispertitus est et non potest stare sed finem habet Nemo potest vasa
fortis ingressus in domum diripere nisi prius fortem alliget et tunc do
mum eius diripiet Amen dico vobis quoniam omnia dimittentur filiis
hominum peccata et blasphemie quibus blasphemaverint Qui autem blasphe
maverit in spiritum sanctum non habet remissionem in eternum sed reus erit eterni

delicti quoniam dicebant spiritum inmundum habet. Et veniunt mater eius et fratres
et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum et sedebat circa eum
turba. Et dicunt ei Ecce mater tua et fratres tui foris quaerunt te. Et re-
spondens ait eis quae est mater mea et fratres mei. Et circumspiciens eos qui
in circuitu eius sedebant ait Ecce mater mea et fratres mei. Qui enim fe-
cerit voluntatem dei hic frater meus et soror mea et mater est. iiii.

Et iterum coepit Iesus docere ad mare et congregata est ad eum turba multa
ita ut in navem ascendens sederet in mari et omnis turba circa mare
super terram erat et docebat eos in parabolis multa et dicebat illis in doc-
trina sua Audite Ecce exiit seminans ad seminandum. Et dum seminat
aliud cecidit secus viam et venerunt volucres caeli et comederunt illud
Aliud vero cecidit super petrosa ubi non habuit terram multam et statim exortum est
quoniam non habebat altitudinem terrae. Et quando exortus est sol exaestua-
vit et eo quod non habebat radicem exaruit. Et aliud cecidit in spinas
et ascenderunt spinae et suffocaverunt illud et fructum non dedit. Et aliud
cecidit in terram bonam et dabat fructum ascendentem et crescentem et affere-
bat unum xxx et unum sexaginta et unum centum. Et dicebat

qui habet aures audiendi audiat. Et cum esset singularis interrogaverunt eum

hii qui cum eo erant parabolam exponere. Et dicebat eis Vobis datum

est nosse misterium regni dei. Illis autem qui foris sunt in parabolis omnia fiunt

ut videntes videant et non videant et audientes audiant et non intelligant

Nequando convertantur et dimittantur eis peccata. Et ait illis Nescitis parabolam hanc

et quomodo omnes parabolas cognoscetis. Qui seminat verbum seminat. Hii autem sunt

qui circa viam seminantur verbum et cum audierint confestim venit sathanas

et auffert verbum quod seminatum est in cordibus eorum. Et hii sunt similiter qui super

petrosam seminantur Qui cum audierint verbum statim cum gaudio accipiunt

illud. Et non habent radicem in se sed temporales sunt. Deinde orta tribulacione

et persecucione propter verbum confestim scandalizantur. Et alii sunt qui in spinis se-

minantur. Hii sunt qui verbum audiunt et erumpna seculi et decepcio divitiarum et

circa reliqua concupiscencie introeuntes suffocant verbum et sine fructu efficitur.

Et hii sunt qui super terram bonam seminati sunt qui audiunt verbum et suscipi-

unt et fructificant unum tricesimum et unum sexagesimum et

unum centesimum. Et dicebat illis Numquid venit lucerna ut sub modio

ponatur aut sub lecto. Nonne ut super candelabrum ponatur. Non enim est aliquid

absconditum quod non reveletur neque factum est occultum quod in palam non veniat
Si quis habet aures audiendi audiat et dicebat illis Videte quid audiatis
In qua mensura mensi fueritis remetietur vobis et adicietur vobis qui enim
habet dabitur illi Et qui non habet et quod habet auferetur ab eo Et
dicebat sic est regnum dei quemadmodum si homo iaciat sementem in terram
et dormiat / et exurgat die ac nocte et semen germinet et crescat dum nescit
ille / et exsurgat nocte ac die et semen [illegible] [illegible] increscat ultro
enim terra fructificat primum herbam deinde spicam deinde plenum frumentum
Et cum se produxerit fructus statim mittit falcem quia adest tempus messis
Et dicebat Cui assimilabimus regnum dei aut cui comparabimus illud Sicut
granum sinapis quod cum seminatum fuerit in terra minus est omnibus seminibus que
sunt in terra et cum natum fuerit ascendit in arborem et fit maius omnibus
holeribus Et facit ramos magnos ita ut possint sub umbra eius
aves celi habitare Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum prout
poterant audire Sine parabolis non loquebatur eis Seorsum autem discipulis suis
disserebat omnia Et ait illis In illa die cum sero factum esset transeamus contra
Et dimittentes turbam assumunt eum ita ut erat in navi et alie naves /

cadunt cum illo. Et facta est procella magna venti et fluctus mittebat
in navim ita ut impleretur navis. Et erat ipse in puppi super cervical
dormiens. Et excitant eum et dicunt illi Magister non ad te pertinet
quia perimus. Et exsurgens comminatus est vento et dixit mari Tace obmutesce.
Et cessavit ventus. Et facta est tranquillitas magna. Et ait illis Quid
timidi estis? necdum habetis fidem. Et timuerunt timore magno et
dicebant ad alterutrum Quis putas est iste quia ventus et mare obediunt ei.

Et venerunt trans fretum maris / v
in regionem Gerasenorum. Et exeunte eo de navi statim occurrit ei
de monumentis homo in spiritu immundo qui domicilium habebat in monumentis.
Et neque catenis iam quisquam poterat eum ligare quoniam saepe compedibus et
catenis vinctus dirupisset catenas et compedes comminuisset et nemo po-
terat eum domare. Et semper die ac nocte in monumentis et in montibus erat cla-
mans et concidens se lapidibus. Videns autem Iesum a longe cucurrit et ado-
ravit eum et clamans voce magna dicit Quid mihi et tibi Iesu fili
Dei altissimi? adiuro te per Deum ne me torqueas. Dicebat
enim illi Exi spiritus immunde ab homine. Et interrogabat eum Quod tibi nomen est

dicit ei legio nomen est mihi quia multi sumus et deprecabatur eum ne se expelleret
extra regionem. Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascentium magis
et deprecabantur eum spiritus dicentes mitte nos in porcos ut in eos eamus
et concessit eis statim Jhesus. Et exeuntes spiritus immundi introierunt
in porcos et magno impetu grex precipitatus est in mare ad
duo milia et suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos fuge-
runt et nuntiaverunt in civitatem et in agros et egressi sunt videre quid esset facti
et veniunt ad Jhesum et vident illum qui a demonio vexabatur sedentem
et sanum vestitum et timuerunt eum. Et narraverunt illis qui viderant qualiter
factum esset ei qui demonium habuerat et de porcis et rogare ceperunt eum
ut discederet a finibus eorum. Cumque ascenderet navem cepit illum
deprecari qui a demonio vexatus fuerat ut esset cum illo et non admi-
sit illum sed ait ei Vade in domum tuam ad tuos et annuntia illis
quanta tibi dominus fecerit et misertus sit tui et abiit et cepit predicare in
Decapoli quanta fecisset ei Jhesus et omnes mirabantur. Et cum ascendisset
Jhesus in navim rursus transfretum convenit turba multa ad eum et
erat circa mare et venit quidam de archisinagogis nomine Jairus

et videns eum procidit ad pedes eius et deprecabatur eum dicens quoniam filia
mea in extremis est veni inpone manum tuam super eam ut salva
sit et vivat. Et abiit cum illo et sequebatur eum turba multa et comprime-
bant illum. Et mulier que erat in profluvio sanguinis annis xii et
fuerat multa perpessa a compluribus medicis et erogaverat omnia sua
nec quicquam profecerat sed magis deterius habebat. Cum autem audisset de Ihesu
venit in turba retro et tetigit vestimentum eius. Dicebat enim quia si vel
vestimentum eius tetigero salva ero et confestim siccatus est
fons sanguinis eius et sensit corpore quod sanata esset a plaga. Et statim
Ihesus cognoscens in semetipso virtutem que exierat de illo conversus ad
turbam ait: Quis me tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui: Vides
turbam comprimentem te et dicis quis me tetigit? Et circumspiciebat vi-
dere eam que hoc fecerat. Mulier autem timens et tremens sciens quod factum
esset in se venit et procidit ante eum et dixit ei omnem veritatem. Ihesus
autem dixit ei: Filia fides tua te salvam fecit vade in pace et
esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquente veniunt nuntii ad
archisinagogum dicentes: Quia filia tua mortua est quid ultra

verbo quod dicebatur, Jhesus autem audito verbo quod dicebatur ait archisinagogo
Noli timere, tantummodo crede. Et non admisit quemquam sequi se nisi Petrum et Ja-
cobum et Johannem fratrem Jacobi. Et veniunt in domum archisinagogi et
videt tumultum et flentes et ululantes multum. Et ingressus ait il-
lis: Quid turbamini et ploratis? puella non est mortua, sed dormit. Et irride-
bant eum. Ipse vero eiectis omnibus assumpsit patrem et matrem puelle et qui
secum erant, et ingreditur ubi puella erat iacens. Et tenens manum puelle
ait illi: Talitha cumi, quod est interpretatum: Puella, tibi dico, surge. Et con-
festim surrexit puella et ambulabat; erat autem annorum xii. Et obstupuerunt
stupore magno. Et precepit illis vehementer ut nemo illud sciret; et dixit dari
illi manducare. Et egressus inde abiit in patriam suam, et seque-

vi

Et facto sabbato cepit in // bantur eum discipuli sui
synagoga docere, et multi audientes admirabantur in doctrina eius
dicentes: Unde huic hec omnia? et que est sapientia que data est illi, et virtutes tales
que per manus eius efficiuntur? Nonne hic est faber, filius Marie,
frater Jacobi et Joseph et Jude et Symonis? Nonne et sorores eius hic nobiscum
sunt? Et scandalizabantur in illo. Et dicebat eis Jhesus: Quia non est propheta sine honore

nisi in patria sua et in cognatione sua et in domo sua. Et non poterat
ibi virtutem ullam facere nisi paucos infirmos impositis manibus curavit
et mirabatur propter incredulitatem eorum et circuibat castella docens in circuitu.
Et vocavit xii et coepit eos mittere binos et dabat illis potestatem spiri-
tuum immundorum. Et praecepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tantum non peram
non panem neque in zona aes sed calceatos sandaliis et ne induerentur
duabus tunicis. Et dicebat eis: Quocumque introieritis in domum illic manete
donec exeatis inde. Et quicumque non receperint vos nec audierint vos exeuntes
inde excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exeuntes prae-
dicabant ut paenitentiam agerent et daemonia multa eiciebant et ungebant oleo multos
infirmos et sanabant. Et audivit Herodes rex manifestum enim factum est nomen
eius et dicebat quia Iohannes Baptista resurrexit a mortuis et propterea vir-
tutes operantur in illo. Alii autem dicebant quia Helias est. Alii vero dicebant
quia propheta est quasi unus de prophetis. Quo audito Herodes ait: Quem ego
decollavi Iohannem hic a mortuis resurrexit. Ipse enim Herodes misit ac
tenuit Iohannem et vinxit eum in carcere propter Herodiadem uxorem fratris sui
Philippi quia duxerat eam. Dicebat enim Iohannes Herodi: Non licet tibi habere

uxorem fratris tui. Herodias autem insidiabatur illi et volebat illum
occidere nec poterat. Herodes autem metuebat Iohannem sciens eum virum iustum
et sanctum et custodiebat eum et audito eo multa faciebat et libenter
eum audiebat. Et cum dies oportunus accidisset natalis sui cenam
principibus et tribunis et primis Galilee. Cumque introisset
filia ipsius Herodiadis et saltasset et placuisset Herodi simulque re
cumbentibus, rex ait puelle: pete a me quod vis et dabo tibi. Et iuravit
illi quia quicquid petieris dabo tibi licet dimidium regni mei. Que cum exisset
dixit matri sue: quid petam? At illa dixit: caput Iohannis baptiste.
Cumque introisset statim cum festinatione ad regem petivit dicens: volo
ut protinus des mihi caput in disco Iohannis baptiste. Et contristatus
est rex propter iusiurandum et propter simul recumbentes noluit eam contristare
sed misso spiculatore precepit amputari caput Iohannis et afferri in disco
et dedit illud puelle. Et puella matri sue. Quo audito discipuli eius
venerunt et tulerunt corpus eius et posuerunt illud in monumento. Et convenientes
apostoli ad Iesum renuntiaverunt omnia que egerant et docuerant. Et ait
illis: venite seorsum in desertum locum et requiescite pusillum.

Erant enim qui veniebant et redibant multi et nec manducandi spatium habebant
Et ascendentes in navim abierunt in desertum locum seorsum. Et viderunt eos
abeuntes et cognoverunt multi et pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc
et praevenerunt eos. Et exiens vidit turbam multam Iesus et misertus est super eos
quia erant sicut oves non habentes pastorem. Et coepit eos docere multa. Et cum
iam hora multa fieret accesserunt discipuli eius dicentes Desertus est locus
et iam hora praeteriit. Dimitte illos ut euntes in proximas villas et vicos
emant sibi cibos quos manducent. Et respondens ait illis Date illis vos man-
ducare. Et dixerunt ei Euntes emamus denariis ducentis panes et da-
bimus eis manducare. Et dicit eis Quot panes habetis ite et videte. Et cum
cognovissent dicunt Quinque et duos pisces. Et praecepit illis ut accumbere
facerent omnes secundum contubernia super viride faenum. Et discubuerunt in partes
per centenos et quinquagenos. Et acceptis quinque panibus et duobus pisci-
bus intuens in caelum benedixit et fregit et dedit discipulis suis
ut ponerent ante eos et duos pisces divisit omnibus. Et manducaverunt
omnes et saturati sunt. Et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim co-
phinos plenos et de piscibus. Erant autem qui manducaverunt quinque milia

virorum et statim coegit discipulos ascendere in navem ut precederent eum
trans fretum ad bethsaidam dum ipse dimitteret populum Et cum dimisisset
eos abiit in montem orare Et cum sero esset erat navis in medio mari
et ipse solus in terra Et videns eos laborantes in remigando Erat enim
ventus contrarius eis Et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans
super mare et volebat preterire eos At illi ut viderunt eum ambulantem super
mare putaverunt fantasma esse Et exclamaverunt omnes qui viderunt eum
et conturbati sunt et statim locutus est cum eis et dixit illis Confidite ego sum
nolite timere Et ascendit ad illos in navem et cessavit ventus et plus magis
intra se stupebant Non enim intellexerunt de panibus erat enim cor illorum obs
cecatum Et cum transfretassent pervenerunt in terram genezareth et applicuerunt
Cumque egressi essent de navi continuo cognoverunt eum et percurrentes universam
regionem illam ceperunt in grabatis eos qui se male habebant circum
ferre ubi audiebant eum esse Et quocumque introibat in vicos vel villas
vel in civitates in plateis ponebant infirmos et deprecabantur eum ut
vel fimbriam vestimenti eius tangerent et quotquot tangebant eum
salvi fiebant

Et conveniunt ad eum pharisei et quidam de scribis venientes ab Ierosoli- VII
mis. Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus
i. non lotis manducare panes vituperaverunt. Pharisei enim et omnes Iudei nisi
crebro laverint manus non manducant tenentes traditionem seniorum. Et
a foro nisi baptizentur non comedunt. Et alia multa sunt que tradita sunt eis
servare baptismata calicum et urceorum et eramentorum et lectorum. Et in-
terrogabant eum pharisei et scribe: Quare discipuli tui non ambulant iuxta
traditionem seniorum sed communibus manibus manducant panem. At ille respondens
dixit eis: Bene prophetavit Ysaias de vobis ypocritis sicut scriptum est: Populus
hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. In vanum autem me
colunt docentes doctrinas et precepta hominum. Relinquentes enim manda-
tum dei tenetis traditiones hominum baptismata urceorum et calicum
et alia similia his facitis multa. Et dicebat illis: Bene irritum
facitis preceptum dei ut traditionem vestram servetis. Moyses enim dixit:
Honora patrem tuum et matrem tuam et qui maledixerit patri vel matri
morte moriatur. Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri aut matri cor-
ban quod est donum quodcumque ex me tibi profuerit et ultra non dimittitis

eum quod fuerit patri suo aut matri rescindentes verbum dei per traditionem ve-
stram quam tradidistis et multa similia huiusmodi facitis. Et advocans iterum
turbam dicebat illis audite me omnes et intelligite. Nichil est extra hominem
introiens in eum quod possit eum coinquinare. Sed que de homine procedunt illa
sunt que coinquinant hominem. Si quis habet aures audiendi audiat. Et
cum introisset domum a turba interrogabant eum discipuli eius parabolam.
Et ait illis. Sic et vos imprudentes estis. Non intelligitis quia omne extrin-
secus introiens in hominem non potest eum coinquinare quia non intravit
in cor eius sed in ventrem et exit in secessum purgans omnes escas. Dice-
bat autem quoniam que de homine exeunt illa coinquinant hominem. Ab intus
enim de corde hominum male cogitaciones procedunt adulteria fornicaciones ho-
micidia furta avaricie nequicie dolus impudicicie oculus malus super-
bia et blasphemie stulticia. Omnia hec mala procedunt ab intus et coin-
quinant hominem. Et inde surgens abiit in fines tyri et sidonis et in-
gressus domum neminem voluit scire et non potuit latere. Mulier enim statim
ut audivit de eo cuius filia habebat spiritum immundum intravit et procidit
ad pedes eius. Erat enim mulier gentilis syrophenissa genere et rogabat eum

ut demonium eiceret de filia eius. Qui dixit illi Sine prius saturari fi-
lios. Non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus ad manducandum.
At illa respondit et ait illi Utique domine nam et catelli comedunt sub mensa
de micis puerorum. Et ait illi propter hunc sermonem vade exiit demonium
a filia tua. Et cum abisset domum invenit puellam iacentem supra lectum
et demonium exisse. Et iterum exiens de finibus tyri venit per sidonem
ad mare galilee quod est inter medios fines decapoleos. Et adducunt
ei surdum et mutum et deprecabantur eum ut imponat illi manum. Et appre-
hendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas
eius et expuens tetigit linguam eius et suspiciens in celum ingemuit
et ait illi effeta quod est adaperire. Et statim aperte sunt aures eius et solu-
tum est vinculum lingue eius et loquebatur recte. Et precepit illis ne cui
dicerent. Quanto autem eis precipiebat tanto magis plus predicabant
et eo amplius admirabantur dicentes. Bene omnia fecit et surdos fecit
audire et mutos loqui.

In illis diebus iterum cum turba multa esset cum ihesu nec haberent quod man-
ducarent convocatis discipulis ait illis Misereor super turbam quia ecce iam

duo sustinent me nec habent quod manducent Et si dimisero eos ieiunos
in domum suam deficient in via quidam enim ex eis de longe venerunt
Et responderunt ei discipuli sui Unde istos quis poterit saturare panibus hic in soli-
tudine Et interrogavit eos quot panes habetis Qui dixerunt vii Et praecepit
turbae discumbere super terram Et accipiens vii panes gratias agens
fregit et dabat discipulis suis ut apponerent et apposuerunt turbae Et habe-
bant pisciculos paucos et ipsos benedixit et iussit apponi et manducaverunt
et saturati sunt Et sustulerunt quod superaverat de fragmentis vii spor-
tas Erant autem qui manducaverant quasi iiii milia et dimisit eos Et statim
ascendens navim cum discipulis suis venit in partes Dalmanutha Et exierunt
Pharisaei et coeperunt conquirere cum eo quaerentes ab illo signum de caelo temptantes
eum Et ingemiscens spiritu ait Quid generatio ista signum quaerit Amen
dico vobis non dabitur generationi isti signum Et dimittens eos ascendit iterum
navim et abiit trans fretum Et obliti sunt panes sumere et nisi unum non habebant panem
secum in navi Et praecipiebat eis dicens Videte cavete a fermento Pharisae-
orum et fermento Herodis Et cogitabant ad alterutrum dicentes quia panem non
habemus Quo cognito Iesus ait illis Quid cogitatis quia non habetis panes

nondum cognoscitis neque intelligitis adhuc cecatum habetis cor vestrum oculos
habentes non videtis et aures habentes non auditis neque recordamini quando quinque
panes fregi in quinque milia et quot sportas fragmentorum plenos sustu-
listis dicunt ei xii. Quando et vii panes in iiii^or milia quot sportas sustulistis
Et dicunt ei vii. Et dicebat eis quomodo nondum intelligitis. Et veniunt in
Bethsaida et adducunt ei cecum et rogabant illum ut eum tangeret. Et
apprehensa manu ceci eduxit eum extra vicum et expuens in oculos eius
impositis manibus suis interrogavit eum si quid videret. Et aspi-
ciens ait video homines velut arbores ambulantes. Deinde iterum
posuit manus super oculos eius et cepit videre. Et restitutus est ita ut
videret clare omnia et misit illum in domum suam dicens vade in domum
tuam et si in vicum introieris nemini dixeris. Et ingressus est Ihesus et
discipuli eius in castella Cesaree Philippi et in via interrogabat
discipulos suos dicens quem me dicunt homines esse. Qui responderunt illi
dicentes alii Iohannem Baptistam alii Heliam alii vero quasi unum de prophetis.
Tunc dicit illis vos vero quem me esse dicitis. Respondens Petrus ait Tu
es Christus. Et comminatus est eis ne dicerent de illo. Et cepit docere illos quoniam oportet

filium hominis pati multa et reprobari a summis sacerdotibus et senioribus et scribis
et principibus sacerdotum et occidi et post tres dies resurgere et loquebatur verbum palam
Et apprehendens petrus ihesum cepit increpare eum Qui conversus et videns disci-
pulos suos comminatus est petro dicens Vade retro me sathanas quoniam
non sapis ea que dei sunt sed ea que sunt hominum Et convocata turba cum disci-
pulis suis dixit eis Si quis vult post me venire abneget semetipsum
et tollat crucem suam et sequatur me Qui enim voluerit animam suam salvam
facere perdet eam qui autem perdiderit animam suam propter me et evangelium salvam faciet
eam Quid enim proderit homini si lucretur totum mundum et detrimentum anime
sue faciat Aut quam homo commutationem dabit pro anima sua Qui enim
me confessus fuerit et verba mea in generatione ista adultera et peccatrice Et
filius hominis confitebitur eum cum venerit in gloria patris sui cum angelis sanctis
xx ij
Et dicebat illis Amen dico vobis quia sunt
Et quidam de hic stantibus qui non gustabunt mortem donec
videant regnum dei venientem in virtute Et post sex dies assumpsit
ihesus petrum et iacobum et iohannem et ducit illos in montem excelsum
seorsum solos et transfiguratus est coram ipsis Et vestimenta eius facta sunt

candida et splendentia nimis velud nix qualia fullo non potest super terram
candida facere. Et apparuit illis Helias cum moyse et erant loquen-
tes cum ihesu. Et respondens petrus ait ihesu Rabbi bonum est nos hic esse
Et faciamus tria tabernacula tibi unum moysi unum et helie unum. Non
enim sciebat quid diceret. Erant enim timore exterriti. Et facta est nubes obum-
brans eos. Et venit vox de nube dicens Hic est filius meus karissimus
ipsum audite. Et statim circumspicientes neminem amplius viderunt nisi ihesum
tantum secum. Et descendentibus illis de monte precepit illis ne cuiquam
que vidissent narrarent nisi cum filius hominis a mortuis resurrexerit.
Et verbum continuerunt apud se conquirentes quid esset cum a mortuis resurrexerit.
Et interrogabant eum dicentes Quid ergo dicunt pharisei et scribe quia he-
liam oportet venire primum. Qui respondens ait illis Helias cum venerit
primo restituet omnia. Et quomodo scriptum est in filium hominis ut multa
patiatur et contempnatur. Sed dico vobis quia et helias venit et fecerunt illi
quecumque voluerunt sicut scriptum est de eo. Et veniens ad discipulos
suos vidit turbam magnam circa eos et scribas conquirentes cum illis. Et
confestim omnis populus videns ihesum stupefactus est et expaverunt

et accurrentes salutabant eum. Et interrogavit eos quid inter vos conquiritis.
Et respondens unus de turba dixit: Magister attuli filium meum ad te habentem spiritum
mutum. Qui ubicumque eum apprehenderit allidit eum et spumat et stridet de-
ntibus et arescit. Et dixi discipulis tuis ut eicerent illum et non potuerunt.
Qui respondens eis dixit: O generatio incredula quamdiu apud vos ero
quamdiu vos patiar. Afferte illum ad me. Et attulerunt eum. Et cum vidisset
illum statim spiritus turbavit illum et elisus in terram volutabatur spumans.
Et interrogavit patrem eius: Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit. At ille
ait: Ab infantia. Et frequenter eum in ignem et in aquam misit ut eum perderet.
Sed si quid potes adiuva nos misertus nostri. Ihesus autem ait illi: Si potes
credere omnia possibilia sunt credenti. Et pater pueri cum lacrimis aiebat dicens: [margin: // et continuo exclamans]
Credo domine adiuva incredulitatem meam. Et cum vidisset Ihesus concurrentem turbam
comminatus est spiritui immundo dicens illi: Surde et mute spiritus ego tibi praecipio exi
ab eo et amplius ne introeas in eum. Et exclamans et discerpens eum
exiit ab eo. Et factus est sicut mortuus ita ut multi dicerent quia est mor-
tuus. Ihesus autem tenens manum eius elevavit eum et surrexit. Et cum
introisset domum discipuli eius secreto interrogabant eum: Quare nos non

potuimus eicere eum Et dixit illis hoc genus in nullo potest exire nisi in ora-
tione et ieiunio Et inde profecti pretergrediebantur Galileam nec volebat
quemquam scire Docebat autem discipulos suos et dicebat illis quoniam filius hominis
tradetur in manus hominum et occident eum Et occisus tercia die resurget
At illi ignorabant verbum et timebant interrogare eum Et venerunt Caphar-
naum Qui cum domi esset interrogabat eos quid in via tractabatis
At illi tacebant Siquidem inter se in via disputaverunt quis eorum
maior esset Et residens vocavit xii et ait illis Si quis vult primus
esse erit omnium novissimus et minister Et accipiens puerum
statuit in medio eorum quem cum complexus esset ait illis Quis-
quis unum ex huiusmodi pueris receperit in nomine meo me recipit
Et quicumque me receperit non me suscipit sed eum qui me mi-
sit Respondit illi Iohannes dicens Magister vidimus quemdam in nomine tuo
eicientem demonia qui non sequitur nos et prohibuimus eum Ihesus au-
tem ait illis Nolite prohibere eum nemo est enim qui faciat virtutem in nomine
meo et possit cito male loqui de me Qui enim non est adversum
vos pro vobis est Quisquis enim potum dederit vobis calicem aque frigide

in nomine meo quia christi estis amen dico vobis non perdet mercedem suam. Et
quicumque unum ex pusillis his credentibus in me scandalizaverit bonum
est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo eius et in mare mitteretur.
Et si scandalizaverit te manus tua abscide illam bonum est tibi debilem
introire in vitam quam duas manus habentem ire in gehennam in ignem in
extinguibilem ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. Et
si pes tuus te scandalizat amputa illum bonum est tibi claudum
introire in vitam eternam quam duos pedes habentem mitti in gehennam
ignis inextinguibilis ubi vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur.
Quod si oculus tuus scandalizat te eice eum bonum est tibi luscum introire
in regnum dei quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis ubi
vermis eorum non moritur et ignis non extinguitur. Omnis enim igne salie-
tur et omnis victima sale salietur. Bonum est sal quod si sal insulsum fuerit in quo
illud condietis. Habete in vobis sal et pacem habete inter vos. x

Et inde exurgens venit in fines iudee ultra iordanem et co-
nveniunt iterum turbe ad eum et sicut consueverat iterum docebat eos.
Et accedentes pharisei interrogabant eum si licet viro uxorem dimittere

temptantes eum. At ille respondens ait eis: quid vobis precepit Moyses?
Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudii scribere et dimittere. Qui-
bus respondens ait: Ad duriciam cordis vestri scripsit vobis preceptum illud.
Ab initio autem creature masculum et feminam fecit eos deus. Et dixit: propter hoc
relinquet homo patrem et matrem et adherebit uxori sue. Et erunt duo
in carne una. Itaque iam non sunt duo sed una caro. Quod ergo deus coniunxit
homo non separet. Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum
et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam et aliam duxerit
adulterium committit super eam. Et uxor si dimiserit virum suum et alii
nupserit mechatur. Et offerebant ei parvulos ut tangeret eos. Dis-
cipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum videret Ihesus indigne tulit et ait
illis: Sinite parvulos venire ad me et ne prohibueritis eos. Talium enim
est regnum dei. Amen dico vobis: quicumque non receperit regnum dei velut
parvulus non intrabit illud. Et complexans eos et imponens manus
super illos benedicebat eos. Et cum egressus esset in viam procurrens
quidam genu flexo rogabat eum: Magister bone quid faciam ut
vitam eternam percipiam? Ihesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum

Quid dicis me bonum nemo bonus nisi solus deus precepta nosti
ne occidas ne furaveris ne falsum testimonium dicas ne fraudem feceris
Honora patrem et matrem At ille respondens ait illi magister hec omnia observavi
a iuventute mea Ihesus autem intuitus est eum et dilexit eum et dixit
illi Unum tibi deest vade quecumque habes et vende et da pauperibus et habebis
thesaurum in celo et veni sequere me Qui contristatus abiit merens tōs
erat enim habens possessiones multas Et circumspiciens ihesus ait dis-
cipulis suis quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt discipuli
autem obstupescebant in verbis eius At ihesus rursus respondens ait eis
Filioli quam difficile est confidentes in pecuniis regnum dei introire faci-
lius est camelum per foramen acus transire quam divitem intrare
in regnum dei Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos
Et quis potest salvus fieri Et intuens illos ihesus ait Apud homines
impossibile est sed non apud deum Et cepit ei petrus dicere Ecce nos
dimisimus omnia et secuti sumus te Quid ergo erit nobis Respondens
ihesus ait Amen dico vobis nemo est qui reliquerit domum vel fratres vel sorores
vel patrem vel matrem vel filios vel agros propter me et propter evangelium qui non accipiat

centies tantum nunc in tempore hoc domos et fratres et sorores et matres et filios et agros
cum persecutionibus et in seculo futuro vitam eternam Multi autem erunt primi
novissimi et novissimi primi Erant autem in via ascendentes in Ierusalem et
precedebat illos Ihesus et stupebant et sequentes timebant Et assumens
iterum Ihesus xii cepit illis dicere que essent ei ventura Quia ecce ascen-
dimus in Ierusalem et filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis
et senioribus et condempnabunt eum morte Et tradent eum gentibus et illu-
dent ei et conspuent eum et flagellabunt eum et interficient eum Et ter-
cia die resurget Et accedunt ad eum Iacobus et Iohannes filii Zebedei dicentes
Magister volumus ut quodcumque pecierimus facias nobis At ille dixit
eis Quid vultis ut faciam vobis Et dixerunt Da nobis ut unus
ad dexteram tuam et alius ad sinistram ut sedeamus in gloria tua
Ihesus autem dixit eis Nescitis quid petatis Potestis bibere calicem quem
ego bibiturus sum et baptismo quo ego baptizor baptizari At
illi dixerunt ei Possumus Ihesus autem ait illis Calicem quidem quem
bibetis et baptismo quo ego baptizor baptizabimini sedere autem
ad dexteram meam vel ad sinistram non est meum dare vobis sed quibus paratum est

Et audientes x ceperunt indignari de Jacobo et Iohanne Jhesus autem vocans
illos ait illis Scitis quia hii qui videntur principari gentibus dominantur
Et principes eorum potestatem habent ipsorum Non ita est autem in vobis Sed quicumque
voluerit fieri maior erit vester minister Et quicumque voluerit in vobis
primus esse erit omnium servus Nam et filius hominis non venit ut ministr-
aretur ei sed ut ministraret et daret animam suam in redemptionem pro multis Et ve-
niunt Ierico Et proficiscente eo de Ierico et discipulis eius et plurima multitudine
filius Thimei Barthimeus cecus sedebat iuxta viam mendicans
Qui cum audisset quia Jhesus Nazarenus est cepit clamare et dicere Jhesu
fili David miserere mei Et comminabantur ei multi ut taceret At ille
multo magis clamabat fili David miserere mei Et stans Jhesus pre-
cepit illum vocari Et vocant cecum dicentes ei Animequior esto
surge vocat te Qui proiecto suo vestimento exiliens venit ad
eum Et respondens Jhesus dixit ei Quid tibi vis faciam Cecus dixit
ei Rabboni ut videam Jhesus autem dixit ei Vade fides tua te sal-
vum fecit Et confestim vidit et sequebatur eum in via XI

Et cum appropinquarent Ierusalem et Bethanie venissent ad montem Oliveti

mittit duos ex discipulis suis et ait illis ite in castellum quod contra
vos est et statim introeuntes illuc invenietis pullum azine liga
tum super quem nemo adhuc hominum sedit solvite et adducite illum et
si quis vobis aliquid dixerit quid facitis dicite quia domino necessarius est et conti
nuo illum dimittet huc Et abeuntes invenerunt pullum azine
alligatum ante ianuam foris in bivio et solvunt illud Et quidam de illic
stantibus dicebant illis quid facitis solventes pullum qui dixerunt
eis sicut preceperat illis Ihesus et dimiserunt eis Et adduxerunt pullum
ad Ihesum et imponunt illi vestimenta sua et sedit super eum Multi
autem straverunt vestimenta sua in via Alii autem cedebant fron
des de arboribus et sternebant in via Et qui preibant et qui sequebantur
clamabant dicentes Osanna benedictus qui venit in nomine domini bene
dictum quod venit regnum patris nostri David Osanna in excelsis Et in
troivit Ierusalem in templum et circumspectis omnibus cum iam vespera
esset hora exiit in Bethaniam cum duodecim Et alia die cum exiret a Bethania
esuriit Et cum vidisset a longe ficum habentem folia venit si quid forte
inveniret in ea Et cum venisset ad eam nichil invenit preter folia

non enim erat tempus ficorum Et respondens dixit ei Jam non amplius
in eternum ex te quisquam fructum manducet Et audiebant discipuli eius et
veniunt in Jerusalem Et cum introissent in templum cepit ejicere
vendentes et ementes de templo Et mensas nummulariorum et cathedras
vendentium columbas evertit et non sinebat ut quisquam vas per templum
transferret et docebat eos dicens Nonne scriptum est domus mea domus
orationis vocabitur omnibus gentibus vos autem fecistis illam speluncam
latronum Quo audito principes sacerdotum et scribe querebant quomodo eum perderent
Timebant enim eum quia universa turba admirabatur super doctrina eius Et
cum vespera esset facta egrediebatur de civitate et cum mane transirent vide-
runt ficum aridam factam a radicibus Et recordatus Petrus dixit ei
Rabi ecce ficus cui maledixisti aruit Et respondens Jesus ait
illis Habete fidem dei Amen dico vobis quicumque dixerit huic monti tollere
et mittere in mare et non hesitaverit in corde suo sed crediderit quia quodcumque di-
xerit fiet ei dico vobis omnia quecumque orantes petitis credite quia accipi-
etis et evenient vobis Et cum stabitis ad orandum dimittite si quid habetis
adversus aliquem ut et pater vester qui in celis est dimittat vobis peccata vestra

ra. Si vos non dimiseritis nec pater vester qui in celis est dimittet vobis
peccata vestra. Et veniunt iterum Ierosolimam. Et cum ambularet in templo
accedunt ad eum summi sacerdotes et scribe et seniores et dicunt illi
In qua potestate hec facis. et quis dedit tibi hanc potestatem ut ista facias.
Ihesus autem respondens ait illis Interrogabo vos et ego unum verbum et respondete
mihi et dicam vobis in qua potestate hec faciam. Baptismus Iohannis de
celo erat an ex hominibus. respondete mihi. At illi cogitabant secum dicentes
Si dixerimus de celo dicet quare ergo non credidistis ei. Si dixerimus ex hominibus
timemus populum. Omnes enim habebant Iohannem quia vere propheta esset. Et responden-
tes dicunt Ihesu Nescimus. Et respondens Ihesus ait illis Neque ego
dico vobis in qua potestate hec faciam. vij

Et cepit illis parabolice loqui. Vineam pastinavit homo
et circumdedit sepem et fodit lacum et edificavit turrim et lo-
cavit eam agricolis et peregre profectus est. Et misit ad agricolas in tem-
pore servum ut acciperet ab agricolis de fructu vinee. Qui apprehensum eum ce-
ciderunt et dimiserunt eum vacuum. Et iterum misit ad eos alium
servum et illum in capite vulneraverunt et contumeliis affecerunt

Et rursus alium misit, et illum occiderunt, et plures alios cedentes quosdam,
alios vero occidentes. Adhuc ergo unum habens filium karissimum, et illum misit
novissimum dicens: Quia forte verebuntur filium meum. Coloni autem dixerunt
ad invicem: Hic est heres, occidamus eum, et nostra erit hereditas. Et ap-
prehendentes eum occiderunt, et eiecerunt extra vineam. Quid ergo faciet
dominus vinee? veniet, et perdet colonos, et dabit vineam aliis. Nec scripturam
hanc legistis: Lapidem quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in
caput anguli; a domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris? Et
querebant eum tenere, et timuerunt turbam; cognoverunt enim quoniam ad eos
parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt. Et mittunt ad eum quosdam
ex Phariseis et Herodianis, ut eum caperent in verbo. Qui venientes dicunt
ei: Magister, scimus quia verax es, et non curas quemquam; nec enim vides in
faciem hominis, sed in veritate viam Dei doces. Licet tributum dari Cesari,
an non dabimus? Qui sciens versutiam illorum ait illis: Quid me temptatis?
afferte mihi denarium ut videam. At illi attulerunt ei. Et ait illis: Cuius
est imago hec et inscriptio? Dicunt ei: Cesaris. Respondens autem Ihesus ait illis:
Reddite ergo que sunt Cesaris Cesari. Et que sunt Dei Deo. Et mirabantur omnes

super eum Et veniunt ad eum saducei qui dicunt resurrectionem mortuorum
non esse Et interrogabant eum dicentes Magister moyses nobis scripsit ut si
cuius frater mortuus fuerit et dimiserit uxorem et filios non reliquerit
ut accipiat frater eius uxorem ipsius et resuscitet semen fratri suo Septem
ergo fratres erant et primus accepit uxorem et mortuus est non relicto se-
mine Et secundus accepit eam et mortuus est et nec iste reliquit semen Et tertius
similiter Et acceperunt eam similiter septem et non reliquerunt semen
Novissima omnium mortua est et mulier In resurrectione ergo cum resurrexerint cuius
de his erit uxor Septem enim habuerunt eam Et respondens ihesus ait illis
Nonne ideo erratis non scientes scripturas neque virtutem dei Cum
enim a mortuis resurrexerint neque nubent neque nubentur sed erunt
sicut angeli dei in celis De mortuis autem quod resurgant non legistis in
libro moysi super rubum quomodo illi dixerit deus inquiens ego sum
deus abraham et deus ysaac et deus Jacob Et non est deus mor-
tuorum sed deus vivorum Vos ergo multum erratis Et accessit unus
de scribis qui audierat illos conquirentes et videns quoniam bene
respondit interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum

Ihesus autem respondit ei quia primum mandatum est Audi israel dominus deus
tuus unus est et diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota
mente tua et ex tota anima et ex tota virtute tua. Hoc est primum man-
datum. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum tamquam te ipsum.
Maius horum aliud preceptum non est. Et ait illi scriba. Bene magister in veri-
tate dixisti quia deus unus est et non est alius preter eum et ut diligatur
ex toto corde et ex tota mente et ex toto intellectu et ex tota anima et ex tota
fortitudine. Et diligere proximum sicut se ipsum maius est omnibus
holocaustomatibus et sacrificiis. Ihesus autem videns quod sapienter re-
spondisset dixit illi non longe es a regno dei. Et nemo iam aude-
bat eum interrogare. Et respondens ihesus dicebat docens in templo.
Quomodo dicunt scribe christum filium david. Cum ipse david dicebat in
spiritu sancto Dixit dominus domino meo sede a dextris meis donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Ergo ipse david dicit
eum dominum et unde est filius eius. Et multa turba eum libenter audie-
bat. Et dicebat eis in doctrina sua. Cavete a scribis qui volunt
in stolis ambulare et salutari in foro et in primis cathedris se-

sedere in synagogis et primos recubitus in cenis qui devorant domos
viduarum sub obtentu prolixe orationis hii accipient prolixius iudicium Et
sedens ihesus contra gazophilacium aspiciebat quomodo turba iactabat es in
gazophilacium et multi divites iactabant multa Cum autem venisset vidua
una pauper misit duo minuta quod est quadrans Et convocans
discipulis suis ait illis Amen dico vobis quoniam hec vidua pauper plus omnibus
misit qui miserunt in gazophilacium Omnes enim ex eo quod habundabat
miserunt hec vero de penuria sua omnia que habuit misit victum suum

Et cum egrederetur de templo ait illi unus XIII
ex discipulis suis Magister aspice quales lapides et quales struc-
ture Et respondens ihesus ait illi Vides has omnes edificationes non relinquetur
lapis super lapidem qui non destruatur Et cum sederet in monte oliveti contra
templum interrogabant eum separatim petrus et iacobus et iohannes
et andreas Dic nobis quando ista fient et quod signum quando ista omnia in-
cipient consummari Et respondens ihesus cepit eis dicere Videte ne quis vos
seducat Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum et seducent
multos Cum autem audieritis bella et opiniones bellorum ne timueritis oportet enim hec

fieri: fieri sed non dum statim finis Exsurget et [gens] super gentem et reg-
num super regnum Et erit terremotus per loca et fames et initium dolorum.
Sed videte autem vosmetipsos tradent enim vos in consiliis et in sina-
gogis vapulabitis et ante reges stabitis et presides propter me in testimonium
illis Et in omnes gentes primum oportet predicari evangelium Et cum duxerint vos
tradentes nolite cogitare quid loquamini sed quod datum fuerit in illa
hora hoc loquimini Non enim vos estis loquentes sed spiritus sanctus Tradet
autem frater fratrem in mortem et pater filium Et consurgent filii in parentes
et morte eos afficient et eritis odio omnibus propter nomen meum Qui autem
sustinuerit usque in finem hic salvus erit Cum autem videritis abhominationem
desolationis stantem ubi non debet qui legit intelligat Tunc qui in iudea sunt
fugiant ad montes et qui super tectum ne descendat in domum nec intrat
ut tollat quid de domo sua et qui in agro erit non revertatur retro tollere
vestimentum suum Ve autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus
Orate vero ut non in hieme fiant Erunt autem dies illi tribulaciones tales quales
non fuerunt ab initio creature quam condidit deus usque nunc neque fient et nisi abbreviasset
dominus dies non fuisset salva omnis caro sed propter electos quos elegit

breviabit dies illos. Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, ecce illic,
ne credideritis. Exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetae, et dabunt signa et prodi-
gia ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. Vos ergo videte: ecce praedixi vobis
omnia. Sed in illis diebus post tribulationem illam sol contenebrabitur et luna
non dabit splendorem suum. Et stellae caeli erunt decidentes, et virtutes
quae sunt in caelis movebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem
in nubibus caeli cum virtute magna et gloria. Et tunc mittet angelos
suos et congregabit electos suos a quattuor ventis, a summo terrae usque ad
summum caeli. A ficu autem discite parabolam. Cum iam ramus eius tener
et nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo est aestas. Sic et vos
cum videritis haec fieri, scitote quod in proximo sit in ostiis. Amen dico vobis
quoniam non transibit generatio ista donec omnia fiant. Caelum et terra transibunt,
verba autem mea non transibunt. De die autem illa vel hora nemo scit, neque angelus in
caelo, neque filius, nisi pater. Videte, vigilate et orate; nescitis enim quando tempus
sit. Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam et dedit servis suis
potestatem cuiusque operis et ianitori praecepit ut vigilet. Vigilate ergo, quia
nescitis enim quando dominus domus veniat: sero an media nocte an galli cantu an

mane. ne cum venerit repente inveniat vos dormientes. Quod autem dico vobis
omnibus dico vigilate. ·xiiii·

Erat autem pascha et azyma post biduum. et querebant summi
sacerdotes et scribe quomodo eum dolo tenerent et occiderent. Dicebant autem non in die
festo ne forte tumultus fieret in populo. Et cum esset Bethanie in domo Symo-
nis leprosi et recumberet venit mulier alabastrum habens unguenti nardi spicati
preciosi et fracto alabastro effudit super caput eius. Erant autem quidam indigne
ferentes intra semetipsos et dicentes. Ut quid perditio hec unguenti facta est. Poterat
enim unguentum istud venundari plus quam trecentis denariis et dari pauperibus
et fremebant in eam. Ihesus autem dixit. Sinite eam quid illi molesti estis. Bonum
opus operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum et cum volueri-
tis potestis illis benefacere. me autem non semper habetis. Quod habuit hec fecit. prevenit ungere
corpus meum in sepulturam. Amen dico vobis. ubicumque predicatum fuerit
evangelium istud in universo mundo. et quod fecit hec narrabitur in memoriam eius.
Et Iudas Scarioth unus de xii abiit ad summos sacerdotes ut proderet eum illis.
Qui audientes gavisi sunt et promiserunt ei pecuniam se daturos. Et querebat quomodo
illum oportune traderet. Et primo die azimorum quando pascha immolabant

dicunt ei discipuli quo vis eamus et paremus tibi ut manduces pascha. Et mit-
tit duos ex discipulis suis. Et dicit eis: Ite in civitatem et occurret vobis homo la-
genam aque baiulans; sequimini eum, et quocumque introierit dicite domino domus
quia magister dicit: Ubi est refectio mea ubi pascha cum discipulis meis manducem?
Et ipse vobis demonstrabit cenaculum grande stratum, et illic parate nobis. Et abierunt
discipuli eius et venerunt in civitatem et invenerunt sicut dixerat eis, et paraverunt
pascha. Vespere autem facto venit cum duodecim discipulis. Discumbentibus eis et manducan-
tibus ait Ihesus: Amen dico vobis quia unus ex vobis tradet me, qui mandu-
cat mecum. At illi ceperunt contristari et dicere singulatim: Numquid ego? Qui ait il-
lis: Unus ex duodecim qui intingit mecum in catino. Et filius quidem hominis vadit sicut
scriptum est de illo; ve autem homini illi per quem filius hominis tradetur. Bonum erat illi si non fuisset
natus homo ille. Et manducantibus illis accepit Ihesus panem et benedicens fregit et
dedit eis et ait: Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice gratias agens
dedit eis, et biberunt ex eo omnes. Et ait illis: Hic est sanguis novi testamenti
qui pro multis effundetur. Amen dico vobis quia iam non bibam de hoc genimine vitis
usque in diem illum cum illud bibam novum in regno dei. Et ympno dicto exierunt
in montem olivarum. Et ait illis Ihesus: Omnes vos scandalizabimini in me in

in nocte ista quia scriptum est percuciam pastorem et dispergentur oves. Sed postquam
resurrexero precedam vos in galileam. Petrus autem ait illi Et si omnes
scandalizati fuerint sed non ego Et ait illi ihesus Amen dico tibi quia tu hodie
in hac nocte priusquam gallus bis vocem dederit ter me es negaturus
At ille amplius loquebatur Et si oportuerit me simul mori tecum non te ne-
gabo Similiter autem et omnes dicebant Et veniunt in predium cui nomen gethse-
mani Et ait discipulis suis Sedete hic donec orem Et assumit petrum
et iacobum et iohannem secum et cepit pavere et tedere Et ait illis Tristis est anima
mea usque ad mortem Sustinete hic et vigilate Et cum processisset paululum
procidit super terram et orabat ut si fieri posset transiret ab eo hora et dixit Abba
pater omnia tibi possibilia sunt transfer calicem hunc a me sed non quod ego volo
sed quod tu Et venit et invenit eos dormientes et ait petro Symon
dormis non potuisti una hora vigilare mecum Vigilate et orate ut non
intretis in temptationem Spiritus quidem promptus est caro autem infirma Et
iterum abiens oravit eundem sermonem dicens Et reversus denuo invenit eos
dormientes Erant enim oculi eorum gravati et ignorabant quid responderent ei Et ve-
nit tercio et ait illis Dormite iam et requiescite Sufficit venit hora ecce tradetur

filius hominis in manus peccatorum. Surgite eamus. Ecce qui me tradet prope est.
Et adhuc eo loquente venit Iudas Scarioth unus de xii et cum eo turba multa cum
gladiis et fustibus missi a summis sacerdotibus et scribis et senioribus. Dederat autem
traditor eis signum dicens: Quemcumque osculatus fuero ipse est, tenete eum et ducite cau-
te. Et cum venisset statim accedens ad eum dixit: Rabbi, et osculatus est eum. At illi
manus iniecerunt in eum et tenuerunt eum. Videns autem unus de circumstantibus
educens gladium percussit servum summi sacerdotis et amputavit illi auriculam.
Et respondens Ihesus ait illis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis et lignis
comprehendere me. Cotidie eram apud vos cum in templo docens et non me tenuistis.
Sed ut impleantur scripture. Tunc discipuli eius relinquentes eum omnes fugerunt.
Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo et tenu-
erunt eum. At ille reiecta sindone nudus profugit ab eis. Et adduxerunt
Ihesum ad summum sacerdotem. Et convenerunt in unum omnes sacerdotes et scribe et
seniores. Petrus autem a longe secutus est eum usque intro in atrium summi sacerdotis et
sedebat cum ministris et calefaciebat se ad ignem. Summi vero sacerdotes et omne
concilium querebant adversus Ihesum testimonium ut eum morti traderent nec inveni-
ebant. Multi enim testimonium falsum dicebant adversus eum et convenientia testimonia

testimonia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant adversus eum
dicentes: Quoniam nos audivimus eum loquentem: Ego dissolvam templum hoc manu
factum, et post triduum aliud non manufactum reedificabo. Et non erat conveniens
testimonium illorum. Et exsurgens summus sacerdos in medium interrogavit Jesum dicens:
Non respondes aliquid ad ea quae tibi obiciuntur ab his? Ille autem tacebat et nihil respondit.
Rursus summus sacerdos interrogavit eum et dixit: Tu es Christus filius dei
benedicti? Jesus autem dixit illi: Ego sum, et videbitis filium hominis sedentem a dex
tris virtutis dei et venientem cum nubibus celi. Summus autem sacerdos scindens
vestimenta sua ait: Quid adhuc desideramus testes? Audistis blasphe
miam. Quid vobis videtur? Qui omnes condempnaverunt eum esse reum mortis. Et cepe
runt quidam expuere in eum et velare faciem eius et colaphis eum cedere et dicere ei: Prophe
tiza. Et ministri alapis eum cedebant. Et cum esset Petrus in atrio deorsum
venit una ex ancillis summi sacerdotis. Et cum vidisset Petrum calefacientem
se, aspiciens illum ait: Et tu cum Jesu Nazareno eras. At ille negavit dicens:
Neque scio neque novi quid dicis. Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit.
Rursus autem cum vidisset eum alia ancilla, cepit dicere circumstantibus quia hic ex illis
est. At ille iterum negavit. Et post pusillum rursus qui astabant dicebant

Petro dicit tu ex illis es nam et galileus es ille autem cepit anathematizare et iurare
quia nescio hominem istum quem dicitis Et statim iterum gallus cantavit Et re-
cordatus est petrus verbi quod dixerat ei ihesus priusquam gallus cantet ter me
negabis et cepit flere xv

Et confestim mane facto consilium facientes summi sacerdotes cum senio-
ribus et scribis et universo concilio vincientes ihesum duxerunt et tradiderunt
pilato Pilatus ait interrogavit eum Tu es rex iudeorum At ille respondens
ait illi Tu dicis Et accusabant eum summi sacerdotes in multis ipse vero nichil
respondit Pilatus autem iterum interrogavit eum dicens non respondes quicquam vide in quantis
te accusant Ihesus autem amplius nichil respondit ita ut miraretur pilatus
Per diem autem festum dimittere solebat illis unum ex vinctis quemcumque petissent
Erat autem qui dicebatur barrabas qui cum seditiosis vinctus erat qui in seditione
fecerat homicidium Et cum ascendisset turba cepit rogare sicut semper faciebat
illis Pilatus autem respondit eis et dixit vultis dimittam vobis regem iudeorum sciebat
enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes Pontifices autem concitaverunt
turbam ut magis peterent barrabam dimitteret eis Pilatus autem iterum respon-
dens ait eis quid ergo vultis faciam regi iudeorum At illi iterum clamaverunt

crucifige eum. Pilatus autem dicebat eis: Quid enim mali fecit? At illi magis
clamabant: Crucifige eum. Pilatus autem volens satisfacere populo dimisit illis
Barabbam et tradidit illis Ihesum flagellis caesum ut crucifigeretur. Milites autem du-
xerunt eum in atrium praetorii et convocant totam cohortem et
induunt eum purpuram et imponunt ei plectentes spineam coronam. Et coeperunt
salutare eum: Ave rex Iudaeorum. Et percutiebant caput eius harundine et
conspuebant eum et ponentes genua adorabant eum. Et postquam illuserunt ei
exuerunt purpuram et induerunt eum vestimentis suis et educunt eum
ut crucifigerent eum. Et angariant praetereuntem Simonem Cyreneum
venientem de villa patrem Alexandri et Rufi ut tolleret crucem eius. Et per-
ducunt eum in Golgotha locum quod est interpretatum Calvariae locus. Et dabant ei bibere
murratum vinum et non accepit. Et crucifigentes eum diviserunt vestimenta
sua mittentes sortem super eis quis quid tolleret. Erat autem hora tertia et crucifi-
xerunt eum. Et erat titulus causae eius inscriptus Rex Iudaeorum. Et cum eo crucifigunt
duos latrones unum a dextris et unum a sinistris. Et impleta est scriptura quae dicit: Et
cum iniquis reputatus est. Et praetereuntes blasphemabant eum moventes
capita sua et dicentes: Vah qui destruis templum et in tribus diebus aedificas [illegible]

Salvum fac temetipsum descende de cruce. Similiter et summi sacerdotes illudentes
ad alterutrum dicebant alios salvos fecit seipsum non potest salvum facere. Christus rex Israel
descendat nunc de cruce ut videamus et credamus ei. Et qui cum eo crucifixi erant
conviciabantur ei. Et facta est hora sexta tenebrae factae sunt per totam terram usque ad horam
nonam. Et hora nona clamavit Jesus voce magna dicens Heli heli
lamazabathani quod est interpretatum Deus meus Deus meus ut quid dereliquisti
me. Et quidam de circumstantibus audientes dicebant Ecce Heliam vocat. Curr-
ens autem unus implens spongiam aceto circumponensque calamo potum dabat ei
dicens Sinite videamus si Helias veniat ad deponendum eum. Jesus autem
emissa voce expiravit. Et velum templi scissum est in duo a summo usque de-
orsum. Videns autem centurio qui ex adverso stabat quia sic clamans
expirasset ait Vere hic homo filius Dei erat. Erant autem et mulieres de lon-
ge aspicientes inter quas erat Maria Magdalene et Maria Jacobi minoris et
Joseph mater et Salome. Et cum esset in Galilea sequebantur eum et minist-
rabant ei et aliae multae quae simul ascenderant cum eo Jerusalem. Et cum iam
sero factum esset quia erat parasceve quod est ante sabbatum venit Joseph ab Arimathia
nobilis decurio qui et ipse erat expectans regnum Dei et audacter introivit ad Pilatum

et petiit corpus ihesu. Pilatus autem mirabatur si iam obisset. et accersito centurione
interrogavit eum si iam mortuus esset. Et cum cognovisset a centurione
donavit corpus ihesu ioseph. Ioseph autem mercatus sindonem et deponens
eum involvit in sindone et posuit in monumento quod erat excisum de petra
Et advolvit lapidem ad hostium monumenti

Maria autem magdalene et maria ioseph aspiciebant ubi poneretur. Et cum
transisset sabbatum maria magdalene et maria iacobi et salome emerunt
aromata ut venientes ungerent ihesum. Et valde mane una sabbatorum veniunt
ad monumentum orto iam sole. Et dicebant ad invicem quis revolvet nobis lapi
dem ab hostio monumenti. et respicientes viderunt revolutum lapidem. Erat
autem quippe magnus valde. et introeuntes in monumentum viderunt iuvenem
sedentem in dextris coopertum stola candida et obstupuerunt. Qui dicit illis No
lite expavescere. Ihesum queritis nazarenum crucifixum. Surrexit non est hic
Ecce locus ubi posuerunt eum. Sed ite dicite discipulis eius et petro quia precedit vos
in galileam ibi eum videbitis sicut dixit vobis. At ille exeuntes fugerunt de
monumento. Invaserat enim eas pavor et tremor et nemini quicquam dixerunt. time
bant enim. Surgens autem mane prima sabbati apparuit primo marie magdalene

de qua eiecerat vii demonia. Illa vadens nunciavit hiis qui cum eo fue
rant lugentibus et flentibus. Illi audientes quia viveret et visus esset ab ea
non crediderunt. Post hec autem duobus ex eis ambulantibus apparuit in alia effi
gie euntibus in villam. Et illi euntes nunciaverunt ceteris nec illis crediderunt.
Novissime autem recumbentibus illis xi apparuit et exprobravit incredulitatem
illorum et duriciam cordis quia hiis qui viderant eum resurrexisse non crediderunt. Et
dixit eis Euntes in mundum universum predicate evangelium omni creature. Qui
crediderit et baptizatus fuerit salvus erit. Qui vero non crediderit condempnabi
tur. Signa autem eos qui crediderint hec sequentur. In nomine meo demonia eicient
linguis loquentur novis serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint
non eos nocebit super egros manus imponent et bene habebunt. Et dominus
quidem Ihesus postquam locutus est eis assumptus est in celum et sedet a dex
tris dei. Illi autem profecti predicaverunt ubique domino cooperante et sermonem
confirmante sequentibus signis.

Lucas syrus natione antiochensis arte medicus discipulus apostolorum
postea paulum secutus est usque ad confessionem eius serviens deo
sine crimine nam neque uxorem unquam habens neque filios lxxiiii annorum
obiit in bithania plenus spiritu sancto qui cum iam descripta essent evangelia per
mattheum quidem in iudea per marcum autem in ytalia sancto instigante spiritu in
achaie partibus hoc scripsit evangelium significans etiam ipse in principio ante alia esse alia
descripta cui extra ea que ordo evangelice dispositionis exposcit ea maxime ne-
cessitas laboris fuit ut primum grecis fidelibus omni perfectione venturi in
carnem dei christi manifestata humanitate ne iudaicis fabulis attenti in solo
legis desiderio tenerentur vel ne hereticis fabulis et stultis sollicitationibus
seducti excederent a veritate elaborarent. Dehinc ut in principio iohannis
evangelii nativitate presumpta cui evangelium scriberet et in quo electus scriberet in-
dicaret contestans in se completa esse que essent ab aliis inchoata. Cui ideo
post baptismum filii dei a perfectione generationis in christo implete et repetende a principio nativitatis
humane potestas permissa est ut requirentibus demonstraret in quo apprehendens
erat per nathan filium david introitu recurrentis in deum generationis admisso in-
disparabilis dei ut predicans in hominibus christum suum perfecti opus hominis redire in se

perfectum fieret qui per David patrem venientibus iter prebebat in Christo cui lucano

non immerito etiam scribendorum actuum apostolorum potestas in ministerio datur ut deo in

deum pleno ac filio proditionis extincto oratione ab apostolis facta sorte

domini electionis numerus compleretur sicque paulus consummationem apostolicis actibus

daret quem diu contra stimulum calcitrantem dominus elegisset quod et legentibus

ac requirentibus deum et si per singula expediri a nobis utile fuerat scientes

tamen quod operantem agricolam oporteat de fructibus suis edere vitavimus publi-

cam curiositatem ne non tam volentibus deum demonstrare videremur quam fastidie-

q̄ quoniam multi conati sunt ordinare // tibus prodesse

narrationem que in nobis complete sunt rerum sicut tradiderunt nobis qui

ab initio ipsi viderunt et ministri fuerunt sermonis visum est et mihi

et assecuto omnia a principio diligenter ex ordine tibi scribere optime

theophile ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus

es veritatem

Fuit homo in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam nomine za
charias de vice abia et uxor illius de filiabus aaron et nomen eius
elizabeth. Erant autem ambo iusti ante deum incedentes in omnibus mandatis
et iustificationibus domini sine querela. Et non erat illis filius eo quod esset elizabeth
sterilis et ambo processissent in diebus suis. factum est autem cum sacerdotio fun
geretur zacharias in ordine vicis sue ante deum secundum consuetudinem sacerdo
tii sorte exiit ut incensum poneret ingressus in templum domini. et
omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi an
gelus domini stans a dextris altaris incensi. Et zacharias turbatus
est videns et timor irruit super eum. Ait autem ad illum angelus
Ne timeas zacharia quoniam exaudita est deprecatio tua et elizabeth uxor
tua pariet tibi filium et vocabis nomen eius iohannem et erit gaudium
tibi et exultatio et multi in nativitate eius gaudebunt. Erit enim magnus coram
domino et vinum et siceram non bibet et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero
matris sue et multos filiorum israel convertet ad dominum deum ipsorum. Et ipse precedet
ante illum in spiritu et virtute helye ut convertat corda patrum in filios et in
credulos ad prudentiam iustorum parare domino plebem perfectam. Et dixit zacharias

ad angelum Unde hoc sciam Ego enim sum senex et uxor mea processit in
diebus suis Et respondens angelus dixit ei Ego sum gabriel angelus qui
sto ante deum et missus sum loqui ad te et hec tibi evangelizare Et ecce eris tacens
et non poteris loqui usque in diem quo hec fiant pro eo quod non credidisti verbis meis
que implebuntur in tempore suo Et erat plebs expectans zachariam et mira
bantur quod tardaret ipse in templo Egressus autem non poterat loqui ad il
los et cognoverunt quod visionem vidisset in templo Et ipse erat annuens eis
et permansit mutus Et factum est ut impleti sunt dies officii eius abiit
in domum suam Post autem hos dies concepit elizabeth uxor sua et oc
cultabat se mensibus quinque dicens quia sic fecit mihi dominus in diebus quibus
respexit auferre obprobrium meum inter homines In mense autem sexto
Missus est angelus gabriel a deo in civitatem galilee cui nomen
nazareth ad virginem desponsatam viro cui nomen erat ioseph de domo
david et nomen virginis maria Et ingressus angelus ad eam dixit
Ave gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus Que cum
audisset turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista salutatio
Et ait angelus ei Ne timeas maria invenisti enim gratiam apud deum

Ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen eius Ihesum. Hic erit
magnus et filius altissimi vocabitur. Et dabit illi dominus deus sedem
david patris eius et regnabit in domo jacob in eternum et regni eius non erit
finis. Dixit autem maria ad angelum Quomodo fiet istud quoniam virum non
cognosco. Et respondens angelus dixit ei Spiritus sanctus superveniet in te
et virtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum voca
bitur filius dei. Et ecce elizabeth cognata tua et ipsa concepit filium
in senectute sua. Et hic mensis est sextus illi que vocatur sterilis quia non
est impossibile apud deum omne verbum. Dixit autem maria Ecce ancilla
domini fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab ea angelus. Exsurgens
autem maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in civitatem
iuda et intravit in domum zacharie et salutavit elizabeth. Et factum
est ut audivit salutationem marie elizabeth exultavit in gaudio
infans in utero eius et repleta est spiritu sancto elizabeth. Et exclamavit vo
ce magna et dixit Benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris
tui. Et unde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me. Ecce enim ut facta est
vox salutationis tue in auribus meis exultavit infans in gaudio

in utero meo Et beata que credidisti quoniam perficientur ea que dicta sunt tibi a domino
Et ait Maria Magnificat anima mea dominum et exultavit spiritus meus
in deo salutari meo Et quia respexit humilitatem ancille sue ecce enim ex
hoc beatam me dicent omnes generaciones Et quia fecit mihi magna qui potens
est et sanctum nomen eius Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus
eum Fecit potenciam in brachio suo dispersit superbos mente cordis sui De-
posuit potentes de sede et exaltavit humiles Esurientes implevit
bonis et divites dimisit inanes Suscepit israel puerum suum recor-
datus misericordie sue Sicut locutus est ad patres nostros abraham et semini eius
in secula Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus et reversa est in domum
suam Elizabeth autem [illegible] impletum est tempus pariendi et peperit filium
Et audierunt vicini et cognati eius quia magnificavit dominus misericordiam suam
cum illa et congratulabantur ei Et factum est in die octava venerunt circumcide-
re puerum et vocabant eum nomine patris sui zachariam Et respondens mater
eius dixit Nequaquam sed vocabitur Johannes Et dixerunt ad illam quia nemo
est in cognacione tua qui vocetur hoc nomine Innuebant patri eius
quem vellet vocari eum Et postulans pugillarem scripsit dicens Johannes

et nomen eius. Et mirati sunt universi. Apertum est autem illico os eius et lingua eius et loquebatur magnificans deum. Et factus est timor super omnes
vicinos eorum et super omnia montana iudee divulgabantur omnia verba hec.
Et posuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes: quis putas
puer iste erit? Etenim manus domini erat cum illo. Et zacharias pater eius
repletus est spiritu sancto et prophetavit dicens. Benedictus dominus deus israel quia
visitavit et fecit redempcionem plebis sue. Et erexit cornu salutis
nobis in domo david pueri sui. Sicut locutus est per os sanctorum qui a seculo
sunt prophetarum eius. Salutem ex inimicis nostris et de manu omnium qui oderunt
nos. Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris et memorari testamenti sui sancti.
Iusiurandum quod iuravit ad abraham patrem nostrum daturum se nobis.
Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati serviamus illi in
sanctitate et iusticia coram ipso omnibus diebus nostris. Et tu puer propheta
altissimi vocaberis preibis enim ante faciem domini parare vias eius. Ad dandam
scienciam salutis plebi eius in remissionem peccatorum nostrorum. Per viscera misericordie
dei nostri in quibus visitavit nos oriens ex alto. Illuminare hiis qui in tenebris
et in umbra mortis sedent ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.
Puer autem crescebat et confortabatur spiritu et erat in desertis usque in diem ostensionis sue

Exiit edictum a cesare augusto ut describeretur universus orbis. Hec descriptio . ii .
prima facta est a preside sirie cyrino. Et ibant omnes ut profiterentur singuli
in suam civitatem. Ascendit autem et ioseph a galilea de civitate nazareth in iudeam
civitatem david que vocatur bethleem eo quod esset de domo et familia david
ut profiteretur cum maria desponsata sibi uxore pregnante. Factum est autem cum essent
ibi impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primogenitum et pannis
eum involvit et reclinavit eum in presepio quia non erat eis locus
in diversorio. Et pastores erant in regione eadem vigilantes et custodientes
vigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus domini stetit iuxta
illos et claritas dei circumfulsit illos et timuerunt timore magno. Et dixit
eis angelus. Nolite timere ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum
quod erit omni populo quia natus est vobis hodie salvator qui est christus dominus
in civitate david. Et hoc vobis signum invenietis infantem pannis involutum
et positum in presepio. Et subito facta est cum angelo multitudo milicie
celestis laudancium deum et dicencium. Gloria in altissimis deo et in terra
pax hominibus bone voluntatis. Et factum est ut discesserunt angeli ab
eis pastores loquebantur ad invicem. Transeamus usque ad bethleem et videamus

verbum quod factum est quod dominus ostendit nobis. Et venerunt festinantes et invenerunt
Mariam et Ioseph et infantem positum in presepio. Videntes autem cognoverunt
de verbo quod dictum erat illis de puero. Et omnes qui audierunt mirati sunt et de hiis
que a pastoribus dicta erant ad illos. Maria autem conservabat omnia verba hec con-
ferens in corde suo. Et reversi sunt pastores glorificantes et laudantes deum
in omnibus que audierant et viderant sicut dictum est ad illos. Et postquam
consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer vocatum est nomen eius Ihesus quod
vocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur. Et postquam impleti sunt
dies purgationis Marie secundum legem Moysi tulerunt illum in Ierusalem ut sisterent eum
domino sicut scriptum est quia omne masculinum adaperiens vulvam sanctum domino vocabitur. Et
ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege domini par turturum aut duos pul-
los columbarum. Et ecce homo erat in Ierusalem cui nomen Symeon et homo
iste iustus et timoratus expectans consolationem Israel et spiritus sanctus erat in eo. Et
responsum acceperat a spiritu sancto non visurum se mortem nisi prius videret Christum
domini. Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Ihesum parentes
eius ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo et ipse accepit eum in ulnas
suas et benedixit deum et dixit Nunc dimittis servum tuum domine secundum verbum

tuum in pace secundum verbum tuum quia viderunt oculi mei salutare tuum. Quod parasti ante faciem
omnium populorum lumen ad revelationem gentium et gloriam plebis tue israel. Et erat
pater eius et mater mirantes super hiis que dicebantur de illo. Et benedixit illis
symeon et dixit. Ecce hic positus est in ruinam et resurrectionem multorum. Et in signum
cui contradicetur. Et tuam ipsius animam pertransibit gladius ut revelentur
ex multis cordibus cogitationes. Et erat anna prophetissa filia phanuel de tribu
aser. Hec processerat in diebus multis et vixerat cum viro suo annis vii a virginitate
sua. Et hec vidua erat usque ad annos octuaginta iiii. Que non discedebat de templo
ieiuniis et orationibus serviens die ac nocte. Et hec ipsa hora superveniens confiteba-
tur domino et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem israel. Et ut perfecerunt
omnia secundum legem domini reversi sunt in galileam in civitatem suam nazareth. Puer autem cresce-
bat et confortabatur plenus sapientia et gratia dei erat in illo. Et ibant parentes eius per
omnes annos in ierusalem in die sollempni pasche. Et cum factus esset ihesus annorum
xii ascendentibus illis in ierusalem secundum consuetudinem diei festi consummatisque diebus
cum redirent remansit puer ihesus in ierusalem et non cognoverunt parentes eius. Existima-
ntes autem illum esse in comitatu venerunt iter diei et requirebant eum inter
cognatos et notos. Et non invenientes regressi sunt in ierusalem requirentes eum.

Et factum est post triduum invenerunt eum sedentem in templo in medio doctorum
audientem illos et interrogantem eos Stupebant autem omnes super prudentia eorum qui illum
audiebant et responsis eius et videntes admirati sunt et dixit mater eius
ad illum fili quid fecisti nobis sic Ecce pater tuus et ego dolentes querebamus
te et ait ad illos quid est quod me querebatis Nesciebatis quia in hiis que patris
mei sunt oportet me esse Et ipsi non intellexerunt verbum quod locutus est ad illos Et
descendit cum illis et venit nazareth et erat subditus illis Et mater eius conservabat
omnia verba hec conferens in corde suo et Jhesus proficiebat etate et sapientia et gratia
apud deum et homines

·iii·

Anno quintodecimo imperii tiberii cesaris procurante poncio pilato iudeam
tetrarcha autem galilee herode philippo fratre eius tetrarcha yturee
et traconitidis regionis et lisania abilene tetrarcha sub principibus
sacerdotum anna et caypha factum est verbum domini super iohannem zacharie filium
in deserto et venit in omnem regionem iordanis predicans baptismum penitencie in
remissionem peccatorum sicut scriptum est in libro sermonum ysaie prophete Vox clamantis
in deserto parate viam domini rectas facite semitas eius Omnis vallis
implebitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt prava in directa et aspera

in vias planas. Et videbit omnis caro salutare dei. Dicebat ergo ad turbas
que exiebant ut baptizarentur ab ipso. Genimina viperarum quis ostendit
vobis fugere a ventura ira. Facite ergo dignos fructus penitentie. Et ne ceperitis
dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est deus de lapidibus
istis suscitare filios Abrahe. Iam enim securis ad radicem arboris posita est.
Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur et in ignem mittetur.
Et interrogabant eum turbe dicentes: Quid ergo faciemus? Respondens autem dicebat
illis: Qui habet duas tunicas det non habenti. Et qui habet escas simi-
liter faciat. Interrogabant autem eum et milites dicentes: Quid faciemus et nos? Et
ait illis: Neminem concutiatis neque calumpniam faciatis, et contenti estote
stipendiis vestris. Existimante autem populo et cogitantibus omnibus
in cordibus suis de Iohanne ne forte ipse esset Christus, respondit Iohannes
dicens omnibus: Ego quidem aqua baptizo vos. Veniet autem fortior post
me, cuius non sum dignus solvere corrigiam calciamentorum eius.
Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igne. Cuius ventilabrum in manu
eius et purgabit aream suam. Venerunt autem et publicani ut
baptizarentur et dixerunt ad illum: Magister quid faciemus? At ille dixit ad illos: Nichil amplius
quam constitutum est vobis faciatis.

et congregabit triticum in horreum suum paleas autem comburet igni inextingui-
bili. Multa quidem et alia exhortans evangelizabat populo. Herodes autem tetrar-
cha cum corriperetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui et de omnibus ma-
lis que fecit Herodes adiecit et hoc super omnia et inclusit Iohannem
in carcerem. Factum est autem cum baptizaretur omnis populus et Ihesu bap-
tizato et orante apertum est celum et descendit spiritus sanctus corporali
specie sicut columba in ipsum et vox facta est de celo Tu es filius meus
dilectus in te complacuit michi. Et ipse Ihesus erat incipiens quasi annorum
xxx ut putabatur filius Ioseph qui fuit Heli qui fuit
Matthat qui fuit Resa qui fuit Levi qui fuit Magge qui fuit
Zorobabel qui fuit Malchi qui fuit Mathath qui fuit Salatiel qui
fuit Ianne qui fuit Mathathie qui fuit Ioseph qui fuit Abdi qui
fuit Amos qui fuit Iuda qui fuit Iesum qui fuit Elmadan qui fuit
Eston qui fuit Eliezer qui fuit Iacob qui fuit Ieremi qui fuit Ysaac qui fuit Matthat
qui fuit Abisie qui fuit Levi qui fuit Thare qui fuit Symeon qui fuit Machuet
fuit Iuda qui fuit Serinch qui fuit Iogam qui fuit Ragaz qui fuit Phalech
qui fuit Eliachim qui fuit Heber qui fuit Malech qui fuit Sale qui fuit Mana

qui fuit arfaxat qui nathan qui fuit sem qui fuit caym
qui fuit noe qui fuit ysse qui fuit lamech qui fuit obeth qui fuit mathusael
qui fuit booz qui fuit enoch qui fuit salomo qui fuit iareth qui
fuit malalehel qui fuit aminadab qui fuit caynan qui fuit aram
qui fuit enos qui fuit zeth qui fuit adam qui fuit dei. iiij.

Jhesus autem plenus spiritu sancto regressus est a iordane et agebatur a spiritu
in desertum diebus xl. Et temptabatur a diabolo. Et nichil mandu-
cavit in diebus illis. Et consummatis diebus illis esuriit. Dix-
it autem illi diabolus Si filius dei es dic lapidi huic ut panis
fiat. Et respondit ad illum ihesus Scriptum est quia non in solo
pane vivit homo sed in omni verbo dei. Et duxit illum diabolus
Et ostendit illi omnia regna orbis terre in momento temporis et ait ei
Tibi dabo potestatem hanc universam et gloriam illorum quia mihi tradita
sunt et cui volo do illa. Tu ergo si adoraveris coram me erunt
omnia tua. Et respondens ihesus dixit illi Scriptum est dominum deum tuum
adorabis et illi soli servies. Et duxit illum in ierusalem et statuit
illum super pinnaculum templi et dixit illi Si filius dei es mitte te hinc

deorsum Scriptum est enim quod angelis suis mandavit de te ut con
servent te et in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem
tuum Et respondens Jesus ait illi Dictum est non temptabis dominum deum
tuum Et consummata omni temptatione dyabolus recessit ab illo usque
ad tempus Et regressus est Jesus in virtute spiritus in galileam Et fa
ma exiit per universam regionem de illo Et ipse docebat in synago
gis eorum et magnificabatur ab omnibus Et venit nazareth ubi erat
nutritus Et intravit secundum consuetudinem suam in die sabbati in synagogam
et surrexit legere Et traditus est ei liber ysaye prophete Et ut revolvit librum
invenit locum ubi scriptum erat Spiritus domini super me propter quod
unxit me ewangelizare misit me ut sanarem contritos corde mi
sit me predicare remissionem et cecis visum dimittere confractos in
remissionem et predicare annum domini acceptum et diem retribucionis Et cum
plicuisset librum reddidit ministro et sedit et omnium oculi in synagoga
erant intendentes in eum Cepit autem dicere ad illos quia hodie impleta
est hec scriptura in auribus vestris Et omnes testimonium illi dabant et mirabantur
in verbis gracie que procedebant de ore ipsius et dicebant Nonne hic filius

ioseph Et ait illis utique dicetis mihi similitudinem hanc medice cura teipsum
quanta audivimus facta in capharnaum fac
et hic in patria tua. Ait autem amen dico vobis quia nemo propheta acceptus
est in patria sua. In veritate dico vobis multe vidue erant in israel in
diebus helie cum clausum est celum annis tribus et mensibus sex cum fa-
ceret fames magna in omni terra et ad nullam
illarum missus est helias nisi in sarepta sydonie ad mulierem viduam. Et
multi leprosi erant in israel sub helyseo propheta et nemo eorum mundatus est
nisi naaman syrus. Et repleti sunt omnes in synagoga ira hec audientes
et surrexerunt et eiecerunt illum extra civitatem et duxerunt illum usque ad
supercilium montis super quem civitas illorum erat edificata ut pre-
cipitarent eum. Ipse autem transiens per medium illorum ibat. Et descendit
in capharnaum civitatem galilee ibique docebat illos sabbatis. Et
stupebant in doctrina eius quia in potestate erat sermo ipsius. Et erat in syna-
goga homo habens demonium immundum et exclamavit voce magna
dicens Sine quid nobis et tibi ihesu nazarene venisti perdere nos
Scio te quis sis sanctus dei. Et increpavit illum ihesus dicens obmutesce et exi

ab eo Et cum proiecisset illum demonium in medium exiit ab illo nihilque illi
nocuit Et factus est pavor in omnibus et colloquebantur ad invicem dicentes
quid est hoc verbum quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus et exeunt
Et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis Surgens autem de sina-
goga introivit in domum Simonis Socrus autem Simonis tenebatur mag-
nis febribus et rogaverunt illum pro ea Et stans super illam imperavit febri
et dimisit illam Et continuo surgens ministrabat illis Cum sol autem occidisset
omnes qui habebant infirmos variis languoribus ducebant illos ad eum At
ille singulis manus imponens curabat illos Exibant autem demonia a multis
clamantia et dicentia quia tu es filius dei Et increpans ea non sinebat ea loqui
quia sciebant eum esse Christum Facta autem die egressus ibat in desertum locum
et turbe requirebant eum et venerunt usque ad ipsum et tenebant illum
ne discederet ab eis Quibus ille ait quia et aliis civitatibus oportet me
evangelizare regnum dei quia ideo missus sum Et erat predicans in synago-
Factum est autem cum turbe || gis galilee r
irruerent in eum ut audirent verbum dei et ipse stabat secus
stagnum Genesareth et vidit duas naves stantes secus stagnum

genesareth Piscatores autem descenderant et lavabant retia Ascendens autem
in unam navem que erat symonis rogavit eum ut a terra reduceret pusillum
et sedens docebat de navicula turbas Ut autem cessavit loqui dixit ad
symonem Duc in altum et laxate retia vestra in capturam piscium Et respondens
symon dixit illi Preceptor per totam noctem laborantes nichil cepimus in verbo
autem tuo laxabo rethe Et cum hoc fecissent concluserunt piscium multitudinem copiosam
rumpebatur autem rethe eorum Et annuerunt sociis qui erant in alia navi ut
venirent et adiuvarent eos Et venerunt et impleverunt ambas naviculas
ita ut mergerentur Quod cum videret symon petrus procidit ad genua ihesu
dicens Exi a me quia homo peccator sum domine Stupor enim circumdederat eum et
omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant Similiter autem Jacobum
et iohannem filios zebedei qui erant socii symonis Et ait ad symonem
ihesus Noli timere ex hoc iam eris homines capiens Et subductis ad terram
navibus relictis omnibus secuti sunt eum Et factum est cum esset in una civi-
tatum Ecce vir plenus lepra Et videns ihesum procidit in faciem
suam et rogavit eum dicens Domine si vis potes me mundare Et extendens
manum tetigit illum dicens Volo mundare Et confestim lepra discessit

ab illo. Et precepit illi ut nemini diceret. Sed vade et ostende te sacerdoti
et offer pro emundacione tua sicut precepit moyses in testimonium illis. Peram-
bulabat magis sermo de illo et conveniebant turbe ut audirent eum et cura-
rentur ab infirmitatibus suis. Ipse autem secedebat in desertum et orabat.
Et factum est in una dierum et ipse docens sedebat et erant pharisei seden-
tes et legis doctores qui venerant ex omni castello iudee et ierusalem. Et
virtus erat domini ad sanandum eos. Et ecce viri portantes hominem in lecto qui
erat paraliticus et querebant eum inferre et ponere ante eum. Et non inve-
nientes qua parte illum inferrent pre turba ascenderunt supra tectum per
tegulas submiserunt eum cum lecto in medium ante ihesum. Quorum fidem
ut vidit dixit Homo remittuntur tibi peccata tua. Et ceperunt cogitare scribe
et pharisei dicentes Quis est hic qui loquitur blasphemias? Quis potest
peccata dimittere nisi solus deus? Ut cognovit autem ihesus cogitaciones
eorum respondens dixit ad illos Quid cogitatis in cordibus vestris? Quid est facilius
dicere dimittuntur tibi peccata an dicere surge et ambula? Ut autem sciatis quia
filius hominis potestatem habet in terra dimittere peccata ait paralitico Tibi
dico surge tolle lectum tuum et vade in domum tuam. Et confestim

surgens coram illis tulit lectum in quo iacebat et abiit in domum suam
magnificans deum. Et stupor apprehendit omnes et magnificabant deum
et repleti sunt timore dicentes quia vidimus mirabilia hodie. Et post haec
exiit et vidit publicanum nomine Levi sedentem ad teloneum et
ait illi Sequere me. Et relictis omnibus surgens secutus est eum.
Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua. Et erat turba
multa publicanorum et aliorum qui cum illis erant discumbentes. Et murmurabant
pharisaei et scribae eorum adversus discipulos eius dicentes quare cum publicanis et
peccatoribus manducatis et bibitis. Et respondens Ihesus dixit ad illos Non
egent qui sani sunt medico sed qui male habent. Non veni vocare iustos
sed peccatores ad penitentiam. Et illi dixerunt ad eum Quare discipuli Iohannis ieiu-
nant frequenter et obsecrationes faciunt similiter et pharisaeorum, tui autem
edunt et bibunt. Quibus ipse ait Numquid potestis filios sponsi
dum cum illis est sponsus facere ieiunare? Venient autem dies cum ablatus fuerit ab
illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus. Dicebat autem et simi-
litudinem ad illos quia nemo commissuram a vestimento novo immittit in
vestimentum vetus, alioquin et novum rumpit et veteri non convenit commissura

nova. Et nemo mittit vinum novum in utres veteres alioquin rumpet
vinum novum utres et ipsum effundetur et utres peribunt sed vinum no-
vum in utres novos mittendum est et utraque conservantur. Et nemo habens
vetus statim vult novum dicit enim vetus melius est. vi.

Factum est autem in sabbato secundo primo cum transiret per sata vellebant
discipuli eius spicas et manducabant confricantes manibus. Qui-
dam autem phariseorum dicebant illis quid facitis quod non licet in sabbatis. Et respon-
dens Jesus dixit ad illos nec hoc legistis quod fecit David cum esurisset
ipse et qui cum eo erant quomodo intravit in domum Dei et panes propo-
sitionis sumpsit et manducavit et dedit qui cum eo erant quos non
licet manducare nisi solis sacerdotibus. Et dicebat illis quia dominus est filius
hominis et sabbati. Factum est autem in alio sabbato ut intraret in synago-
gam et doceret. Et erat ibi homo et manus eius dextra erat arida. Observa-
bant autem scribe et pharisei si in sabbato curaret ut invenirent unde accu-
sarent illum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum et ait homini qui habebat
manum aridam surge et sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem
ad illos Jesus Dico licet sabbatis bene facere an male animam salvam facere

re. Et circumspectis omnibus dixit homini extende manum tuam. Et exten-
dit et restituta est manus eius. Ipsi autem repleti sunt insipientia et collo-
quebantur ad invicem quidnam facerent Ihesu. Factum est autem in illis diebus
exiit in montem orare et erat pernoctans in oratione dei. Et cum dies factus
esset vocavit discipulos suos et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos nominavit
Symonem quem cognominavit Petrum et Andream fratrem eius Iacobum et Iohannem
Philippum et Bartholomeum Matheum et Thomam Iacobum Alphei et Sy-
monem qui vocatur zelotes et Iudam Iacobi et Iudam Scarioth qui fuit
proditor. Et descendens de monte cum illis stetit in loco campestri
et turba discipulorum eius et multitudo copiosa plebis ab omni Iudea et Ierusalem et ma-
ritima et Tyri et Sidonis qui venerant ut audirent eum et sanarentur
a languoribus suis et qui vexabantur a spiritibus immundis curabantur
et omnis turba querebat eum tangere quia virtus de illo exibat et sana-
bat omnes. Et ipse elevatis oculis in discipulos suos dicebat: Beati pau-
peres spiritu quia vestrum est regnum celorum. Beati qui nunc esuritis quia satu-
rabimini. Beati qui nunc fletis quia ridebitis. Beati eritis cum vos ode-
rint homines et cum separaverint vos et exprobraverint vos et eiecerint

nomen vestrum tamquam malum propter filium hominis Gaudete in illa die et
exultate Ecce enim merces vestra copiosa est in celo secundum enim faciebant
prophetis patres eorum Verumtamen ve vobis divitibus qui habetis
consolationem vestram Ve vobis qui saturati estis quia esurietis Ve
vobis qui nunc ridetis quia lugebitis et flebitis Ve cum vobis benedixerint
omnes homines secundum hec faciebant pseudoprophetis patres eorum Sed vobis dico qui
auditis diligite inimicos vestros benefacite hiis qui oderunt vos
benedicite maledicentibus vobis orate pro calumniantibus vos Et qui te
percutit in maxillam prebe et alteram Et ab eo qui aufert tibi vesti-
mentum noli prohibere et tunicam Omni autem petenti te tribue Et qui
aufert que tua sunt ne repetas Et prout vultis ut faciant vobis
homines et facite illis similiter Et si diligitis eos qui vos diligunt
que vobis est gratia Nam et peccatores diligentes se diligunt
Et si benefeceritis hiis qui vobis benefaciunt que vobis est gratia si-
quidem et peccatores hoc faciunt Et si mutuum dederitis hiis a quibus
speratis recipere que vobis est gratia Nam et peccatores peccatoribus fenerantur
ut recipiant equalia Verumtamen diligite inimicos vestros et benefacite

et mutuum date nichil sperantes Et erit merces vestra multa Et eritis
filii altissimi quia ipse benignus est super ingratos et malos Estote
ergo misericordes sicut et pater vester misericors est Nolite iudicare et non iu
dicabimini nolite condempnare et non condempnabimini Dimittite et di
mittemini Date et dabitur vobis mensuram bonam confertam et coagi
tatam et supereffluentem dabunt in sinum vestrum Eadem quippe mensura
qua mensi fueritis remetietur vobis Dicebat autem illis et similitudinem
Numquid potest cecus cecum ducere nonne ambo in foveam cadunt Non est
discipulus super magistrum perfectus autem erit omnis si sit sicut magister eius
Quid autem vides festucam in oculo fratris tui trabem autem que in oculo tuo
non consideras Aut quomodo potes dicere fratri tuo Frater sine eiciam
de oculo tuo festucam ipse in oculo tuo trabem non videns ypocrita
eice primum trabem de oculo tuo et tunc perspicies ut educas festucam
de oculo fratris tui Non est enim arbor bona que facit fructus ma
los neque arbor mala faciens fructum bonum Unaqueque enim arbor
de fructu suo cognoscitur Neque enim de spinis colligunt ficus
neque de rubo vindemiant uvam Bonus homo de bono thezauro

cordis sui profert bonum et malus homo de malo thezauro profert malum.
Ex habundantia enim cordis os loquitur. Quid autem vocatis me domine domine et non
facitis que dico. Omnis qui venit ad me et audit sermones meos
et facit eos. Ostendam vobis cui similis sit. Similis est homini edi-
ficanti domum qui fodit in altum et fundamenta posuit super petram.
Inundatione autem facta illisum est flumen domui illi et non potuit eam
movere. Fundata enim erat super petram. Qui autem audit et non facit similis
est homini edificanti domum suam super terram petram sine fundamento. In quam
illisus est fluminis et continuo cecidit et facta est ruina domus illius

Cum autem complesset omnia verba sua ||| magna vii
in aures plebis intravit capharnaum. Centurionis autem cuius-
dam servus male habens erat moriturus qui erat illi preciosus. Et cum audisset
de ihesu misit ad eum seniores iudeorum rogans eum ut veniret et salva-
ret servum eius. At illi cum venissent ad ihesum rogabant eum sollicite dicentes
ei. Quia dignus est ut hoc illi prestes. Diligit enim gentem nostram
et synagogam ipse edificavit nobis. Ihesus autem ibat cum illis. Et cum iam
non longe esset a domo misit ad eum centurio dicens. Domine noli vexari
amicos

Domine non sum dignus ut sub tectum meum intres propter quod et meipsum non sum
dignum arbitratus ut venirem ad te. Sed dic verbo et sanabitur puer meus.
Nam et ego homo sum sub potestate constitutus habens sub me milites et dico
huic vade et vadit et alio veni et venit et servo meo fac hoc et facit.
Quo audito Iesus miratus est et conversus sequentibus se turbis dixit Amen
dico vobis nec in Israel tantam fidem inveni. Et reversi qui missi fuerant
domum invenerunt servum qui languerat sanum. Et factum est deinceps
ibat Iesus in civitatem que vocatur Naim. Et ibant cum illo discipuli eius
et turba copiosa. Cum autem appropinquaret porte civitatis ecce defunctus efferebatur
unicus filius matris sue et hec vidua erat et turba civitatis multa cum illa.
Quam cum vidisset dominus misericordia motus super eam dixit illi Noli flere.
Et accessit et tetigit loculum. Hii autem qui portabant steterunt et ait Adolescens
tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus et cepit loqui et dedit
illum matri sue. Accepit autem omnes timor et magnificabant deum dicentes
quia propheta magnus surrexit in nobis et quia deus visitavit plebem suam.
Et exiit hic sermo in universam Iudeam de eo et in omnem circa regionem. Et
nunciaverunt Iohanni discipuli eius de omnibus his. Et convocavit duos de

discipulis suis Johannes Et misit ad Jesum dicens Tu es qui venturus es an ali
um expectamus Cum autem venissent ad eum viri dixerunt Johannes baptista misit
nos ad te dicens Tu es qui venturus es an alium expectamus In ipsa autem
hora curavit multos a languoribus et plagis et spiritibus malis Et cecis
multis donavit visum Et respondens dixit illis Euntes renunciate Johanni
que vidistis et audistis quia ceci vident claudi ambulant leprosi mun
dantur surdi audiunt mortui resurgunt pauperes evangelizantur Et beatus
est qui non fuerit scandalizatus in me Et cum discessissent nuncii Johannis
cepit dicere de Johanne ad turbas Quid existis in desertum videre
arundinem vento agitatam Sed quid existis videre hominem mollibus vestimentis
indutum Ecce qui in veste preciosa sunt et in deliciis in domibus
regum sunt Sed quid existis videre prophetam utique dico vobis et plus quam prophetam
Hic est de quo scriptum est Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam
qui preparabit viam tuam ante te Dico enim vobis Maior inter natos mulierum
propheta Johanne baptista nemo est Qui autem minor est in regno dei maior
est illo Et omnis populus audiens et publicani iustificaverunt deum bap
tizati baptismo Johannis Pharisei autem et legisperiti consilium dei spreverunt in semetipsos

nis baptiste ab eo. Et ait dominus: Cui ergo similes dicam homines generationis
huius et cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro loquentibus et dicentibus
ad invicem: Cantavimus vobis tibiis et non saltastis, lamentavimus et non
plorastis. Venit enim Iohannes baptista non manducans panem neque bibens
vinum et dicitis demonium habet. Venit filius hominis manducans et bi-
bens et dicitis: Ecce homo devorator et bibens vinum amicus publi-
canorum et peccatorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis. Ro-
gabat autem eum quidam de phariseis ut manducaret cum illo. Et ingressus
domum pharisei discubuit cum illo. Et ecce mulier que erat in civitate
peccatrix ut cognovit quod Ihesus accubuisset in domo pharisei attulit
alabastrum unguenti et stans retro secus pedes eius lacrimis ce-
pit rigare pedes eius et capillis capitis sui tergebat et osculaba-
tur pedes eius et unguento ungebat. Videns autem phariseus qui voca-
verat eum ait intra se dicens: Hic si esset propheta sciret utique que
et qualis est mulier que tangit eum quia peccatrix est. Et respondens Ihesus
dixit ad illum: Symon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister dic.
Et rursus Ihesus: Duo debitores erant cuidam feneratori unus debebat denarios

quingentos, et alius quinquaginta. Non habentibus illis unde redderent, do-
navit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? Respondens Simon dixit: Aestimo
quia is cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti. Et conversus ad
mulierem dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam,
aquam pedibus meis non dedisti; haec autem lacrimis rigavit pedes me-
os, et capillis suis tersit. Osculum mihi non dedisti; haec autem ex quo
intravi non cessavit osculari pedes meos. Oleo caput meum non unxi-
sti; haec autem unguento unxit pedes meos. Propter quod dico tibi: remittuntur ei peccata
multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit.
Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata tua. Et coeperunt qui simul
accumbebant dicere intra se: Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit
autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit; vade in pace. viii.

Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates et castella
praedicans et evangelizans regnum Dei, et duodecim cum illo, et mulieres aliquae
quae erant curatae a spiritibus malignis et infirmitatibus: Maria quae
vocatur Magdalene, de qua septem daemonia exierant, et Iohanna uxor Chuzae
procuratoris Herodis, et Susanna, et aliae multae quae ministrabant ei de facultatibus suis.

Cum autem turba plurima conveniret et de civitatibus properarent ad eum dixit per similitudinem. Exiit qui seminat seminare semen suum. Et dum seminat aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram, et natum aruit quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, et simul exorte spine suffocaverunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam, et ortum fecit fructum centuplum. Hec dicens clamabat: Qui habet aures audiendi audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius que esset hec parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse misterium regni dei. Ceteris autem in parabolis ut videntes non videant et audientes non intelligant. Est autem hec parabola: Semen est verbum dei. Qui autem secus viam, hii sunt qui audiunt, deinde venit dyabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salvi fiant. Nam qui supra petram, hii sunt qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum, et hii radices non habent qui ad tempus credunt et in tempore temptationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit hii sunt qui audierunt verbum dei et a sollicitudinibus et divitiis et voluptatibus vite suffocantur et non referunt fructum. Quod autem in terram bonam cecidit hii sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum afferunt in paciencia. Sermo .ii. Lectio [illegible] [illegible] [illegible]

ponit eam super candelabrum ut intrantes videant lumen. Non enim est occultum
quod non manifestetur nec absconditum quod non cognoscatur et in palam veniat. Vide
te ergo quomodo audiatis. Qui enim habet dabitur illi, et quicumque non habet etiam quod
putat se habere auferetur ab eo. Venerunt autem ad eum mater et fratres eius
et non poterant adire ad eum prae turba. Et nuntiatum est ei: Mater tua et fratres
tui stant foris volentes te videre. Qui respondens dixit ad eos: Mater mea
et fratres mei hi sunt qui verbum Dei audiunt et faciunt. Factum est autem
in una dierum et ipse ascendit in naviculam et discipuli eius, et ait ad illos:
Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. Navigantibus autem illis
obdormivit, et descendit procella venti in stagnum, et complebantur et peri
clitabantur. Accedentes autem suscitaverunt eum dicentes: Praeceptor, perimus.
At ille surgens increpavit ventum et tempestatem aquae, et cessavit, et
facta est tranquillitas. Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? Qui timentes mi
rati sunt ad invicem dicentes: Quis putas hic est, quia et ventis imperat et mari
et obediunt ei? Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quae est contra
Galilaeam. Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam qui
habebat daemonium iam temporibus multis, et vestimento non induebatur, neque

in domo iacebat sed in monumentis. Hic ut vidit ihesum procidit ante illum et

exclamavit voce magna dicens. Quid mihi et tibi est ihesu fili dei altissimi obs

secro te ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab ho

mine. multis enim temporibus arripiebat illum et vinciebatur catenis et compedibus

custoditus et ruptis vinculis agebatur a demonio in deserta. Inter

rogavit autem illum ihesus dicens. Quod tibi nomen est. At ille dixit legio. Quia

intraverant demonia multa in eum. Et rogabant illum ne imperaret illis ut in

abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte. Et ro

gabant eum ut permitteret eos in illos ingredi. Et permisit eos. Exierunt er

go demonia ab homine et intraverunt in porcos et impetu abiit grex per preceps

in stagnum et suffocatus est. Quod ut viderunt factum qui pascebant fugerunt

et nuntiaverunt in civitatem et in villas. Exierunt autem videre quod factum est. et vene

runt ad ihesum et invenerunt hominem sedentem a quo demonia

exierant vestitum ac sana mente et timuerunt. Nuntiaverunt illis et

qui viderant quomodo sanus factus esset a legione. Et rogaverunt eum omnis multitudo regi

onis gerasenorum ut discederet ab ipsis quia timore magno tenebantur.

Ipse autem ascendens navim reversus est. Et rogabat eum vir a quo demonia

rogabat ut esset cum eo. Dimisit autem eum Ihesus dicens Redi domum tuam
et narra quanta tibi fecit deus. Et abiit per universam civitatem predicans quanta illi
fecisset Ihesus. Factum est autem cum redisset Ihesus excepit illum turba. Erant enim
omnes expectantes eum. Et ecce venit vir cui nomen Jayrus et ipse princeps
synagoge erat et cecidit ad pedes Ihesu rogans eum ut intraret in domum eius
quia filia unica erat illi fere annorum xii et hec moriebatur. Et contigit
dum iret a turbis comprimebatur. Et mulier quedam erat in fluxu sanguinis ab annis
xii que in medicos erogaverat omnem substantiam suam nec ab ullo potuit
curari. Accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius et confestim
stetit fluxus sanguinis eius. Et ait Ihesus Quis est qui me tetigit. Negantibus
autem omnibus dixit Petrus et qui cum illo erant Preceptor turbe te
comprimunt et affligunt et tu dicis quis me tetigit. Et dixit Ihesus Tetigit
me aliquis. Nam et ego novi virtutem de me exisse. Videns autem mulier
quia non latuit tremens venit et procidit ad pedes illius et ob quam causam
tetigerit eum indicavit coram omni populo et quemadmodum confestim sanata est.
At ille dixit ei Filia fides tua te salvam fecit vade in pace. Ad-
huc illo loquente venit quidam ad principem synagoge dicens ei quia mortua est

Filia tua mortua est; noli vexare magistrum. Jhesus autem audito hoc verbo dixit patri puel-
le: Noli timere, crede tantum et salva erit. Et cum pervenisset ad domum, non
permisit intrare secum quemquam nisi Petrum et Johannem et Jacobum et patrem et matrem
puelle. Flebant autem omnes et plangebant illam. At ille dixit: Nolite
flere, non est mortua puella sed dormit. Et deridebant eum scientes quod mor-
tua esset. Ipse autem tenens manum eius clamavit dicens: Puella, surge. Et
reversus est spiritus eius et surrexit continuo; et iussit illi dari manducare. Et
stupuerunt parentes eius, quibus precepit ne alicui dicerent quod factum erat. IX.

Convocatis autem xii apostolis dedit illis virtutem et potestatem super omnia de-
monia, et ut languores curarent; et misit illos predicare regnum
dei et sanare infirmos. Et ait ad illos: Nichil tuleritis in via, neque virgam
neque peram neque panem neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. Et in
quamcumque domum intraveritis, ibi manete et inde ne exeatis. Et quicumque non
receperint vos, exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excuti-
te in testimonium super illos. Egressi autem circuibant per castella evangeli-
zantes et curantes ubique. Audivit autem Herodes tetrarcha omnia
que fiebant ab eo, et hesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia Johannes surrexit

a mortuis a quibusdam vero quia Helias apparuit ab aliis autem quia unus
de antiquis prophetis surrexit. Et ait Herodes Iohannem ego decollavi
quis autem iste est de quo ego audio talia et quaerebat videre eum. Et reversi apostoli
narraverunt illi quaecumque fecerunt. Et assumptis illis secessit seorsum in
desertum locum qui est Bethsaidae quod cum cognovissent turbae secutae sunt illum.
Et excepit illos et loquebatur illis de regno dei et eos qui cura
indigebant sanabat. Dies autem coeperat declinare. Et accedentes duodecim
apostoli dixerunt illi dimitte turbas ut euntes in castella villasque
quae circa sunt divertant et inveniant escas quia hic in loco deserto sumus.
Ait autem ad illos. Vos date illis manducare. At illi dixerunt non sunt
nobis plus quam quinque panes et duo pisces nisi forte nos eamus
et emamus in omnem hanc turbam escas. Erant autem fere viri quinque milia.
Ait autem ad discipulos suos facite illos discumbere per convivia quinquagenos.
Et ita fecerunt et discumbere fecerunt omnes. Acceptis autem quinque panibus
et duobus piscibus respexit in caelum et benedixit illis et fregit et
distribuit discipulis suis ut ponerent ante turbas. Et manducaverunt
omnes et saturati sunt. Et sublatum est quod superfuit illis fragmentorum cophini duodecim

filia tua mortua est noli vexare magistrum Jhesus autem audito hoc verbo respondit patri puel-
le noli timere crede tantum et salva erit Et cum venisset domum non
permisit intrare secum quemquam nisi petrum et iohannem et iacobum et patrem et matrem
puelle flebant autem omnes et plangebant illam at ille dixit Nolite
flere non est mortua puella sed dormit Et deridebant eum scientes quod mor-
tua esset Ipse autem tenens manum eius clamavit dicens puella surge Et
reversus est spiritus eius et surrexit continuo et iussit illi dari manducare Et
stupuerunt parentes eius quibus precepit ne alicui dicerent quod factum erat ix.

Convocatis autem xii apostolis dedit illis virtutem et potestatem super omnia de-
monia et ut languores curarent et misit illos predicare regnum
dei et sanare infirmos Et ait ad illos nichil tuleritis in via neque virgam
neque peram neque panem neque duas tunicas habeatis Et in
quamcumque domum intraveritis ibi manete et inde ne exeatis Et quicumque
non receperint vos exeuntes de civitate illa etiam pulverem pedum vestrorum excuti-
te in testimonium super illos Egressi autem circuibant per castella evange-
lizantes et curantes ubique Audivit autem Herodes tetrarcha omnia
que fiebant ab eo et hesitabat eo quod diceretur a quibusdam quia Johannes surrexit

dum oraret species vultus eius altera et vestitus eius albus refulgens.
Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem moyses et helias visi in
maiestate et dicebant excessum eius quem completurus erat in ierusalem. Petrus vero
et qui cum illo erant gravati erant somno et evigilantes viderunt maie-
statem eius et duos viros qui stabant cum illo. Et factum est cum disce-
derent ab illo ait petrus ad ihesum. Preceptor bonum est nos hic esse et
simus faciamus hic tria tabernacula unum tibi unum moysi et helie unum. Nesciens
quid diceret. Hec autem illo loquente facta est nubes et obumbravit eos
et timuerunt intrantibus autem illis in nubem. Et vox facta est de nube dicens Hic
est filius meus dilectus ipsum audite. Et dum fieret vox inventus est ihesus
solus et ipsi tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus quicquam ex his que vide-
rant. Factum est autem in sequenti die descendentibus illis de monte occurrit
illis turba multa. Et ecce vir de turba exclamavit dicens Magister obsecro
te respice in filium meum quia unicus est michi. Et ecce spiritus apprehendit
illum et subito clamat et elidit et dissipat eum cum spuma et vix
discedit dilanians eum. Et rogavi discipulos tuos ut eicerent illum
et non potuerunt. Respondens autem ihesus dixit. O generatio infidelis et perversa usquequo

apud vos et patiar vos Adduc huc filium tuum Et cum accederet elisit illum
demonium et dissipavit eum et increpavit ihesus spiritum inmundum et sanavit
puerum et reddidit illum patri suo Stupebant autem omnes in magnitudine dei Et omnibus
que mirantibus in omnibus que faciebat dixit ad discipulos suos Ponite vos
in cordibus vestris sermones istos Filius enim hominis futurum est
ut tradatur in manus hominum At illi ignorabant verbum istud et erat velatum ante eos ut
ut non sentirent illud et timebant eum interrogare de hoc verbo Intravit autem
cogitatio in eos quis eorum esset maior At ihesus videns cogitationes
cordis eorum apprehendens puerum statuit illum secus se et ait illis
Quicumque susceperit puerum istum in nomine meo me recipit Et quicumque
me recipit recipit eum qui me misit Nam qui minor est inter
omnes vos hic maior est Respondens autem iohannes dixit Preceptor vidimus
quendam in nomine tuo eicientem demonia et prohibuimus
eum quia non sequitur nobiscum Et ait illi ihesus Nolite prohibere Qui enim non est adversum vos
pro vobis est Factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius et
ipse faciem firmavit suam ut iret in ierusalem et misit nuncios ante
conspectum suum Et euntes intraverunt civitatem samaritanorum ut pararent

illi et non receperunt eum quia facies eius erat euntis in Ierusalem. Cum vidissent
autem discipuli eius Iacobus et Iohannes dixerunt: Domine, vis dicimus ut ignis
descendat de celo et consumat illos sicut et Helias fecit? Et conversus increpavit
illos dicens: Nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non
venit animas hominum perdere sed salvare. Et abierunt in aliud castellum.
Factum est autem ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illum: Sequar
te quocumque ieris. Et ait illi Iesus: Vulpes foveas habent et volucres
celi nidos, filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.
Ait autem ad alterum: Sequere me. Ille autem dixit: Domine, permitte mihi
primum ire et sepelire patrem meum. Dixitque ei Iesus: Sine ut mor-
tui sepeliant mortuos suos, tu autem vade et annuncia regnum Dei.
Et ait alter: Sequar te, Domine, sed permitte mihi primum renunciare
his qui domi sunt. Ait ad illum Iesus: Nemo mittens
manum suam ad aratrum et aspiciens retro aptus est regno Dei.

Post hec autem designavit ... x

Dominus et alios lxxii et misit illos binos ante faciem
suam in omnem civitatem et locum quo erat ipse venturus. Et dicebat

illis. Messis quidem multa operarii autem pauci. rogate ergo dominum
messis ut mittat operarios in messem suam. Ite ecce ego
mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare neque sacculum
neque peram neque calciamenta, et neminem per viam salutaveritis. In
quamcumque domum intraveritis primum dicite pax huic domui. et si
fuerit ibi filius pacis requiescet super illum pax vestra; sin autem
ad vos revertetur. In eadem autem domo manete edentes et bibentes
que apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Nolite
transire de domo in domum. Et in quamcumque civitatem intraveritis
et susceperint vos manducate que apponuntur vobis, et curate infir-
mos qui in illa sunt. Et dicite illis: appropinquavit in vos regnum
dei. In quamcumque civitatem intraveritis et non receperint vos exeuntes in
plateas eius dicite: etiam pulverem qui adhesit nobis de civitate
vestra extergimus in vos. Tamen hoc scitote quia appropinquavit regnum dei.
Dico vobis quia sodomis in illa die remissius erit quam illi civitati.
Ve tibi corozaym, ve tibi bethsaida, quia si in tyro et sydone
facte fuissent virtutes que in vobis facte sunt olim in cilicio et cinere

penitentes penitentiam egissent. Verumtamen Tyro et Sydoni remissius
erit in iudicio quam vobis. Et tu Capharnaum usque ad celum exaltata usque
ad infernum demergeris. Qui vos audit me audit, et qui vos spernit
me spernit. Qui autem me spernit spernit eum qui misit me. Rever
si sunt autem lxxii cum gaudio dicentes Domine etiam demonia subiciuntur nobis
in nomine tuo. Et ait illis Videbam sathanam sicut fulgur de celo
cadentem. Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpi
ones et supra omnem virtutem inimici et nichil vobis nocebit. Verumtamen
in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiciuntur. Gaudete autem quia nomi
na vestra scripta sunt in celis. In ipsa hora exultavit in spiritu sancto et
dixit Confiteor tibi Domine pater celi et terre quia abscondisti hec a sapien
tibus et prudentibus et revelasti ea parvulis. Etiam pater quia sic
placuit ante te. Omnia mihi tradita sunt a patre meo et nemo no
vit quis sit filius nisi pater et quis sit pater nisi filius et cui volu
erit filius revelare. Et conversus ad discipulos suos dixit Beati oculi
qui vident que vos videtis. Dico enim vobis quod multi prophete et
reges voluerunt videre que vos videtis et non viderunt et audire que

vos audistis et non audierunt Et ecce quidam legisperitus surrexit temp-
tans eum et dicens Magister quid faciendo vitam eternam possidebo At ille
dixit ad eum In lege quid scriptum est quomodo legis At ille respondens dixit
Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua et
ex totis viribus tuis et ex omni mente tua et
proximum tuum sicut teipsum Dixitque illi Recte respondisti hoc fac et vives
Ille autem volens iustificare se dixit ad Ihesum Et quis est meus pro-
ximus Suspiciens autem Ihesus dixit Homo quidam descendebat ab
Ierusalem in Iericho et incidit in latrones qui etiam despoliaverunt eum
et plagis impositis abierunt semivivo relicto Accidit autem ut sacerdos
quidam descenderet eadem via et viso illo preterivit Similiter et le-
vita cum esset secus locum et videns eum pertransiit Samaritanus autem
quidam iter faciens venit secus eum et videns eum misericordia motus
est super eum et appropians alligavit vulnera eius infundens oleum et vinum
et imponens illum in iumentum suum duxit in stabulum et curam eius
egit Et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario et ait
Curam illius habe et quodcumque supererogaveris ego cum rediero

eodem et trium horum videtur proximus fuisse illi qui incidit
in latrones At ille dixit qui fecit misericordiam in illum Et ait illi Jesus vade
et tu fac similiter Et factum est autem dum irent et ipse intravit in quod-
dam castellum et mulier quedam nomine martha excepit illum
in domum suam Et huic erat soror nomine maria que etiam sedens
secus pedes domini audiebat verbum illius Martha autem satagebat
circa frequens ministerium que stetit et ait Domine non est tibi cure quod soror
mea reliquit me solam ministrare Dic ergo illi ut me adiuvet
Et respondens dixit illi dominus Martha martha sollicita es et turbaris erga plu-
rima Porro unum est necessarium Maria optimam partem elegit que non
auferetur ab ea
XI.

Et factum est cum esset in loco quodam orans ut cessavit dixit
unus ex discipulis eius ad eum Domine doce nos orare sicut et Johannes
docuit discipulos suos Et ait illis Cum oratis dicite Pater noster qui
es in celis sanctificetur nomen tuum Adveniat regnum tuum Fiat
voluntas tua sicut in celo et in terra Panem nostrum cotidianum da
nobis hodie et dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus

nris. Sicut et ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos indu-
cas in temptacionem. Et ait ad illos. Quis vestrum habebit amicum et ibit
ad illum media nocte et dicet illi. Amice accomoda michi tres panes
quoniam amicus meus venit de via ad me et non habeo quod ponam ante illum. Et
ille deintus respondens dicat. Noli michi molestus esse. iam hostium clausum
est et pueri mei mecum sunt in cubili. Et non possum surgere et dare tibi.
Et ille si perseveraverit pulsans pulsans, dico vobis et si non dabit illi
surgens eo quod amicus eius sit, propter improbitatem tamen eius surget et dabit illi
quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis petite et dabitur vobis querite et in-
venietis pulsate et aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit et qui
querit invenit et pulsanti aperietur. Quis autem ex vobis patrem petit
panem numquid lapidem dabit illi. aut piscem numquid pro pisce serpentem
dabit illi. aut si petierit ovum numquid porriget ei scorpionem. Si
ergo vos cum sitis mali nostis data bona dare filiis vestris
quanto magis pater vester celestis de celo dabit spiritum bonum petentibus
se. Et erat ihesus eiciens demonium. et illud erat mutum. Et cum
eiecisset demonium. locutus est mutus et admirate sunt turbe. Quidam

ii ex eis dixerunt In belzebub principe demoniorum eicit demonia. Alii autem
temptantes signum de celo querebant ab eo. Ipse autem ut vidit cogitationes eorum
dixit eis Omne regnum in se divisum desolabitur et domus supra domum
cadet. Si autem et sathanas in se ipso divisus est quomodo stabit regnum eius quia
dicitis me in belzebub eicere demonia. Si autem ego in belzebub eicio demonia
filii vestri in quo eiciunt. Ideo ipsi vestri iudices erunt. Porro si in digito
dei eicio demonia profecto pervenit in vos regnum dei. Cum fortis armatus
custodit atrium suum in pace sunt omnia ea que possidet. Si autem fortior eo
superveniens vicerit illum universa vasa eius diripiet et armaturam
auferet in quibus confidebat et spolia eius distribuet. Qui non est me-
cum adversus me est et qui non colligit mecum dispergit. Cum inmundus
spiritus exierit ab homine ambulat per loca inaquosa querens requiem
et non inveniens dicit Revertar in domum meam unde exivi. Et cum venerit
invenit eam vacantem et scopis mundatam et ornatam. Et tunc vadit et assu-
mit vii alios spiritus secum nequiores se. Et ingressi habitant ibi et fiunt
novissima hominis illius peiora prioribus. Factum est autem cum diceret hec extollens
vocem quedam mulier dixit illi Beatus venter qui te portavit et ubera

que suxisti. At ille dixit quinimo beati qui audiunt verbum dei et custodi-
unt illud. Turbis autem concurrentibus cepit dicere. Generacio hec generacio nequam
est signum querit et signum non dabitur illi nisi signum ione prophete. Nam
sicut ionas fuit signum niniuitis ita erit filius hominis generacioni
isti. Regina austri surget in iudicio cum viris generacionis huius et condem-
nabit illos quia venit a finibus terre audire sapienciam salomonis. Et ecce
plus quam salomon hic. Viri niniuite surgent in iudicio cum generacione
hac et condempnabunt eam quia penitenciam egerunt ad predicacionem ione. Et ecce
plus quam ionas hic. Nemo lucernam accendit et in abscondito ponit
neque sub modio sed super candelabrum ut qui ingrediuntur lumen videant. Lucer-
na corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus
tuum lucidum erit. Si autem nequam fuerit totum corpus tuum tenebrosum
erit. Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre sint. Si ergo corpus tuum
totum lucidum fuerit non habens aliquam partem tenebrarum erit lucidum totum
et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Et cum loqueretur rogavit
illum quidam phariseus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. Phariseus
autem cepit intra se reputans dicere quare non baptizatus esset ante prandium. Ait dominus

adesum Ve vobis pharisei qui foris est calicis et catini mundatis quod autem
intus est utrique plenum est rapina et immunditie. Ceci munda prius quod
[illegible] est et illud quod intus est fiet Ve vobis quia super date clavem
et cetera mundastis nos. Ve vobis pharisei qui decimatis mentam
et anetum et omne olus et preteritis iudicium et karitatem dei. hec oportuit facere
et illa non omittere. Ve vobis pharisei qui diligitis primas kathedras in
sinagogis et salutaciones in foro Ve vobis quia estis ut monumenta
que non apparent et homines ambulantes super nesciunt Ve vobis et legis doctoribus
qui legis peritis aut illi et magister ... et nobis contumeliam facis At ille ait
Et ve vobis legisperitis quia oneratis homines oneribus que portari non possunt et
ipsi uno digito non tangitis sarcinas Ve vobis qui edificatis monumenta
prophetarum patres autem vestri occiderunt illos Profecto testificamini quod consentitis
operibus patrum vestrorum quoniam ipsi quidem eos occiderunt vos autem edificatis
eorum sepulcra Propterea et sapientia dei dixit mittam ad illos prophetas et
apostolos et ex illis occident et persequentur ut inquiratur sanguis omnium prophetarum
qui effusus est a constitutione mundi a generatione ista a sanguine abel usque
ad sanguinem zacharie filii barachie qui periit inter altare et edem Ita dico

vobis requiretur ab hac generatione sanguis omnium prophetarum. Ve vobis legisperitis quia tulistis
clavem scientie; ipsi non introistis et eos qui introibant prohibuistis. Cum hec ad illos diceret
ceperunt pharisei et legisperiti graviter insistere et os eius opprimere de multis insidiantes
ei et querentes capere aliquid ex ore eius ut accusarent eum. XII

Multis autem turbis circumstantibus ita ut se invicem conculcarent cepit dicere
ad discipulos suos: Attendite a fermento phariseorum quod est ypocrisis. Nichil autem opertum
est quod non reveletur, neque absconditum quod non sciatur. Quoniam que in tenebris dixistis
in lumine dicentur, et quod in aurem locuti estis in cubiculis predicabitur in tectis.
Dico autem vobis amicis meis: ne terreamini ab hiis qui occidunt corpus et post
hec non habent amplius quod faciant. Ostendam autem vobis quem timeatis: timete
eum qui postquam occiderit habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, timete
eum. Nonne quinque passeres asse veneunt dipondio et unus ex illis non est
in oblivione coram deo? Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite
ergo timere; multis passeribus pluris estis vos. Dico autem vobis: omnis quicumque
confessus fuerit me coram hominibus, confitebor et ego eum coram patre meo qui in
celis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, denegabitur coram angelis
dei. Et omnis qui dicit verbum in filium hominis remittetur illi; ei autem qui in spiritum sanctum

blasphemaverit non remittetur ei. Cum autem inducent vos ad synagogas et
ad magistratus et potestates, nolite solliciti esse qualiter aut quid respondeatis
aut quid dicatis. Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.
Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum hereditatem.
At ille dixit ei: Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem super vos?
Dixit autem ad illos: Videte et cavete ab omni avaritia, quia non in abundantia cuiusquam
vita eius est ex his quae possidet. Dixit autem ad illos similitudinem dicens: Hominis
cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit. Et cogitabat intra se dicens: Quid
faciam quia non habeo quo congregem fructus meos? Et dixit: Hoc faciam: destruam horrea
mea et maiora faciam et illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi et
bona mea. Et dicam animae meae: Anima, habes multa bona posita in annos
plurimos; requiesce, comede, bibe, epulare. Dixit autem illi Deus: Stulte,
hac nocte animam tuam repetunt a te; quae autem parasti cuius erunt? Sic est qui
sibi thesaurizat et non est in Deum dives. Dixitque ad discipulos suos: Ideo
dico vobis: Nolite solliciti esse animae quid manducetis neque corpori quid
induamini. Anima plus est quam esca et corpus plus quam vestimentum. Considerate
corvos quia non seminant neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum

et deus pascit illos quanto magis vos estis pluris illis. Quis autem vestrum

cogitando potest adicere ad staturam suam cubitum unum. Si ergo neque quod minimum

est potestis quid de ceteris solliciti estis. Considerate lilia agri quomodo crescunt

coloribus et ornatu

non laborant neque nent. Dico autem vobis quia nec Salomon in omni gloria sua vestie-

batur sicut unum ex istis. Si ergo fenum quod hodie in agro est et cras in clibanum mittitur

variis coloribus

deus sic vestit quanto magis vos pusille fidei. Et vos nolite querere quid man-

ducetis aut quid bibatis et nolite in sublime tolli. Hec enim omnia gentes mundi querunt.

Pater autem vester scit quoniam his indigetis. Verumtamen querite primum regnum dei

et hec omnia adicientur vobis. Nolite timere pusillus grex quia complacuit

patri vestro dare vobis regnum. Vendite que possidetis et date elemosinam. Facite

vobis sacculos qui non veterascunt thesaurum non deficientem in celis quo

fur non appropiat neque tinea corrumpit. Ubi enim thesaurus vester est ibi et cor vestrum

erit. Sint lumbi vestri precincti et lucerne ardentes in manibus vestris et vos simi-

les hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis ut cum ve-

nerit et pulsaverit confestim aperiant ei. Beati servi illi quos cum venerit dominus

invenerit vigilantes. Amen dico vobis quod precinget se et faciet illos

discumbere et transiens ministrabit illis. Et si venerit in secunda vigilia et si in tertia

vigilia venerit et ita invenerit beati sunt servi illi. Hoc autem scitote quoniam si sciret pater
familias qua hora fur veniret vigilaret utique et non sineret perfodi domum
suam. Et vos estote parati quia qua hora non putatis filius hominis veniet.
Dixit autem ei Petrus Domine ad nos dicis hanc parabolam an ad omnes. Dixit autem
Dominus quis putas est fidelis dispensator et prudens quem constituit dominus
super familiam suam ut det illis in tempore tritici mensuram. Beatus ille servus quem
cum venerit dominus invenerit ita facientem. Vere dico vobis quia super omnia que
possidet constituet illum. Quod si dixerit servus ille in corde suo moram
facit dominus meus venire et ceperit percutere pueros et ancillas et edere et bibere
et inebriari veniet dominus servi illius in die qua non sperat et hora qua nescit
et dividet eum partemque eius cum infidelibus ponet. Ille autem servus qui cognovit
voluntatem domini sui et non preparavit et non fecit secundum voluntatem eius plagis vapulabit
multis. Qui autem non cognovit et fecit digna plagis vapulabit paucis. Omni
autem cui multum datum est multum queretur ab eo et cui commendaverunt multum plus
repetent ab eo. Ignem veni mittere in terram et quid volo nisi ut accendatur. Baptismo autem
habeo baptizari et quomodo coartor usque dum perficiatur. Putatis quia
pacem veni dare in terram? non dico vobis sed separationem. Erunt enim ex hoc quinque

in domo divisi tres in duo et duo in tres dividentur pater in filium et
filius in patrem suum mater in filiam et filia in matrem suam socrus in nurum
et nurus in socrum suam. Dicebat autem et ad turbas Cum videritis nubem
ab occasu orientem statim dicitis quia nimbus venit et ita fit. Et cum
austrum flantem dicitis quia estus erit et sic fit. ypocrite faciem celi et terre nostis
probare hoc autem tempus quomodo non probatis. Quid autem et a vobis non iudicatis quod iustum
est. Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem in via da operam liberari ab illo
ne forte tradat te exactori et exactor mittat te in carcerem. Dico autem
tibi non exies inde donec et novissimum minutum reddas xiii

Aderant autem quidam ipso in tempore nunciantes illi de galileis quorum
sanguinem pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. Et respondens dixit
illis Putatis quod hii galilei pre omnibus galileis peccatores fuerunt quia talia
passi sunt. Non dico vobis sed nisi penitenciam habueritis omnes simul peribitis. Et sicut
illi decem et octo supra quos cecidit turris in syloam et occidit eos
putatis quia et ipsi debitores fuerunt preter omnes habitantes in ierusalem. Non dico
vobis sed nisi penitenciam habueritis omnes similiter peribitis. Dicebat autem hanc similitudinem
[illegible] Hanc similitudinem Arborem fici habebat quidam plantatam

in vinea sua, et venit querens fructum in illa ficulnea et non invenit
Dixit autem ad cultorem vinee Ecce anni tres sunt ex quo venio querens fructum
in ficulnea hac et non invenio Succide ergo illam ut quid etiam terram occupat
At ille respondens dixit illi / Domine dimitte illam et hoc anno usque dum fodiam
circa illam, et mittam stercora Et siquidem fecerit fructum Sin autem in futurum
succides eam Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis Et ecce mulier que
habebat que habebat spiritum infirmitatis xviii annis Et erat inclinata nec
omnino poterat sursum respicere Quam cum videret Ihesus vocavit ad se et ait illi
Mulier dimissa es ab infirmitate tua Et imposuit illi manus
et confestim erecta est et glorificabat deum Respondens autem archisinagogus in
dignans quia in sabbato curasset Ihesus dicebat turbe Sex dies sunt in
quibus oportet operari in hiis ergo venite et curamini et non in die sabbati Respondens
autem ad illum dominus dixit ypocrite unusquisque vestrum sabbato non solvit
bovem suum aut asinum a presepio in die sabbati et ducit adaquare Hanc autem
filiam Abrahe quam alligavit Sathanas ecce xviii annis non oportuit solvi
a vinculo isto die sabbati Et cum hec diceret erubescebant omnes adversarii
eius et omnis populus gaudebat in universis que gloriose fiebant ab eo Dicebat

ge^o Cui simile est regnum dei et cui simile estimabo illud Simile est grano
sinapis quod accepit homo misit in ortum suum et crevit et factum est arbor
magna et volucres celi requieverunt in ramis eius Et iterum dixit cui simile
estimabo regnum dei Simile est fermento quod acceptum mulier abscondit in fari
na satha tria donec fermentaretur totum Et ibat per civitates et castella docens
et iter faciens in Jerusalem Dixit autem ei quidam Domine si pauci sunt qui salvantur Ipse autem
dixit ad illos Contendite intrare per angustam portam quia multi dico vobis querent
intrare et non poterunt Cum autem intraverit paterfamilias et clauserit ostium
incipietis foris stare et pulsare ostium dicentes Domine aperi nobis Et respondens dicet
vobis Nescio vos unde sitis Tunc incipietis dicere manducavimus coram te
et bibimus et in plateis nostris docuisti Et dicet vobis Nescio vos unde sitis
Discedite a me omnes operarii iniquitatis Ibi erit fletus et stridor dentium
cum videritis Abraham Ysaac et Jacob et omnes prophetas in regno dei vos
autem expelli foras Et venient ab oriente et occidente et aquilone
et austro et accumbent in regno dei Et ecce sunt novissimi qui erunt
primi et sunt primi qui erunt novissimi In ipsa die accesserunt
quidam phariseorum dicentes illi Exi et vade hinc quia Herodes vult te occidere

Et ait illis Ite et dicite vulpi illi Ecce eicio demonia et sanitates perfi-
cio hodie et cras et tertia die consummor. Verumtamen oportet me hodie et cras et sequen-
ti die ambulare quia non capit prophetam perire extra Jerusalem Jerusalem que occidis
prophetas et lapidas eos qui ad te mittuntur. quotiens volui congregare fi-
lios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pennis et noluisti
Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis quia non videbitis me
donec veniat cum dicetis Benedictus qui venit in nomine domini xiiii

Et factum est cum intraret Ihesus in domum cuiusdam principis phariseorum sabbato
manducare panem et ipsi observabant eum. Et ecce homo quidam
ydropicus erat ante illum. Et respondens Ihesus dixit ad legisperitos et
phariseos dicens. Si licet sabbato curare. At illi tacuerunt. Ipse vero apprehen-
sum sanavit eum ac dimisit. Et respondens ad illos dixit. Cuius
vestrum asinus aut bos in puteum cadet et non continuo extrahet eum die
sabbati. et non poterant ad hec respondere illi. Dicebat autem et ad invitatos
parabolam intendens quomodo primos accubitus eligerent dicens ad illos.
Cum invitatus fueris ad nuptias non discumbas in primo loco ne
forte honoratior te sit invitatus ab illo et veniens is qui te et illum

inuitauit dicat tibi Da huic locum et tunc incipias cum rubore nouissimum
locum tenere. Sed cum vocatus fueris recumbe in nouissimo loco ut cum venerit
qui te inuitauit dicat tibi Amice ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul
discumbentibus quia omnis qui se exaltat humiliabitur. Et qui se humiliat
exaltabitur. Dicebat autem et ei qui se inuitauerat. Cum facis prandium aut cenam
noli vocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque vicinos
neque diuites ne forte et ipsi te reinuitent et fiat tibi retributio. Sed cum facis
conuiuium voca pauperes debiles cecos claudos et beatus eris quia non habent
retribuere tibi retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Hec autem cum audisset quidam de simul
discumbentibus dixit illi Beatus qui manducabit panem in regno dei. At
ipse dixit ei Homo quidam fecit cenam magnam et vocauit multos et
misit seruum suum hora cene dicere inuitatis ut venirent quia parata sunt
omnia. Et ceperunt omnes simul excusare. Primus dixit illi Villam emi
et necesse habeo exire et videre illam. Rogo te habe me excusatum. Et alius
dixit Iuga boum emi v et eo probare illa. Rogo te habe me excusatum.
Et alius dixit uxorem duxi et ideo non possum venire. Et reuersus
seruus nunciauit hec domino suo. Tunc iratus paterfamilias dixit seruo

servo exi cito in plateas et vicos civitatis et pauperes debiles ce
cos et claudos introduc huc. Et ait servus domine factum est ut imperasti
et adhuc locus est. Et ait dominus servo exi in vias et sepes et compelle
intrare ut impleatur domus mea. Dico autem vobis quod nemo virorum illorum
qui vocati sunt gustabit cenam meam. Ibant autem turbe multe cum eo et
conversus dixit ad illos. Si quis venit ad me et non odit patrem
suum et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores adhuc autem et animam sua
non potest esse meus discipulus. Et qui non baiulat crucem suam et venit
post me non potest meus esse discipulus. Quis enim ex vobis volens turrim edificare
non ne prius sedens computat sumptus qui necessarii sunt si habeat ad perficiendum
ne postea quam posuerit fundamentum et non potuerit perficere omnes qui vident
incipiant illudere ei dicentes quia hic homo cepit edificare et non po
tuit consummare. Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium
regem non ne sedens prius cogitat si possit cum x milibus occurre
re ei qui cum xx milibus venit ad se. Alioquin adhuc illo longe agen
te legationem mittens rogat ea que pacis sunt. Sic ergo omnis ex vobis
qui non renunciat omnibus que possidet non potest esse meus discipulus

Bonum est sal si autem sal quoque evanuerit in quo condietur neque in terra
neque in sterquilinium utile est sed foras mittetur qui habet aures audiendi
Erant autem publicani et peccatores audiat .xv.
appropinquantes ei ut audirent illum et murmurabant pharisei et scribe
dicentes quia hic peccatores recipit et manducat cum illis Et ait ad illos
parabolam istam dicens quis ex vobis homo qui habet centum oves et si
perdiderit unam ex illis nonne dimittit nonaginta novem in deserto et vadit
ad illam que perierat donec inveniat eam et cum invenerit eam
imponit in humeros suos gaudens et veniens domum suam convocat
amicos suos et vicinos dicens Congratulamini mihi quia inveni ovem meam
que perierat Dico vobis quod ita erit gaudium in celo super uno peccatore penitentiam
agente quam super nonaginta novem iustis qui non indigent penitentia
Aut que mulier habens drachmas decem et si perdiderit unam nonne accen-
dit lucernam et everrit domum et querit diligenter donec inveniat et cum
invenerit convocat amicas et vicinas dicens Congratulamini mihi quia inveni
drachmam quam perdideram Ita dico vobis gaudium erit coram angelis dei super uno
peccatore penitentiam agente Ait autem homo Homo quidam habuit duos filios

et dixit adolescentior ex illis patri Pater da mihi portionem que me contingit
et divisit illis substantiam. Et non post multos dies congregatis omnibus adolescentior
filius peregre profectus est in regionem longinquam et ibi dissipavit bona sua
et substantiam vivendo luxuriose. Et postquam consummasset omnia facta est fames
valida in regione illa et ipse cepit egere et abiit et adhesit uni civium
regionis illius et misit illum in villam suam pascere porcos et cupie-
bat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant et nemo
illi dabat. In se autem reversus dixit Quanti mercenarii abundant
panibus in domo patris mei. Ego autem hic fame pereo. Surgam et ibo ad patrem
meum et dicam ei Pater peccavi in celum et coram te. Iam non sum dignus
vocari filius tuus fac me sicut unum de mercenariis tuis. Et surgens
venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset vidit illum pater ipsius et
misericordia motus est et accurrens cecidit super collum eius et osculatus est
eum. Dixitque ei filius Pater peccavi in celum et coram te iam
non sum dignus vocari filius tuus. Dixit autem pater ad servos suos
Cito proferte stolam primam et induite illum et date anulum in manum eius
et calciamenta in pedes eius et adducite vitulum saginatum et occidite

et manducemus et epulemur quia hic filius meus mortuus fuerat et re-
vixit perierat et inventus est et ceperunt omnes epulari. Erat autem filius
eius senior in agro et cum veniret et appropinquaret domui audivit sym-
phoniam et chorum et vocavit unum de servis suis et interrogavit quid hec essent.
Isque dixit illi: frater tuus venit et occidit pater tuus vitulum sagina-
tum quia salvum illum recepit. Indignatus est autem et nolebat introire. Pater
ergo illius egressus cepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo:
Ecce tot annis servio tibi et numquam mandatum tuum preterivi et numquam dedi-
sti mihi edum ut cum amicis meis epularer. Sed postquam hic filius
tuus qui devoravit substantiam suam cum meretricibus venit occidisti illi
vitulum saginatum. At ipse dixit: Fili, tu semper mecum es et
omnia mea tua sunt. Epulari autem et gaudere oportebat quia frater tuus
hic mortuus fuerat et revixit, perierat et inventus est. xvi

Dicebat autem ad discipulos suos: Homo quidam erat dives qui habebat
villicum et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona
ipsius. Et vocavit illum et ait ei: Quid hoc audio de te? Redde rationem villica-
tionis tue; iam enim non poteris villicare. Ait autem villicus intra se

Quid faciam quia dominus meus aufert villicationem a me fodere non va
leo mendicare erubesco Scio quid faciam ut cum amotus fuero a villicatione
recipiant me in domos suas Convocatis itaque singulis debitoribus
domini sui dicebat primo quantum debes domino meo At ille dixit
Centum cados olei Dixitque illi accipe cautionem tuam et sede cito et scribe quin
quaginta / Deinde alio dixit Tu vero quantum debes Qui ait centum
choros tritici Ait illi Accipe litteras tuas et scribe octoginta et lauda
vit dominus villicum iniquitatis quia prudenter fecisset Quia filii huius seculi
prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt Et ego dico vobis facite vobis
amicos de mammona iniquitatis ut cum defeceritis recipiant vos in eter
na tabernacula Qui autem fidelis est in minimo et in maiori fidelis est
Et qui in modico iniquus est et in maiori iniquus est Si ergo in iniquo
mammona fideles non fuistis quod verum est quis credet vobis Et si fide
les in alieno non fuistis quod verum est quis credet vobis / et si fideles in alieno
non fuistis quod verum est quis dabit vobis Nemo servus potest duobus
dominis servire aut enim unum odiet et alterum diliget aut uni adherebit et
alterum contempnet Non potestis deo servire et mammone Audiebant autem

omnia pharisei qui erant avari et deridebant illum. Et ait illis Vos estis
qui iustificatis vos coram hominibus; Deus autem novit corda vestra quia
quod hominibus altum est abhominacio est apud deum. Lex et prophete usque ad
Iohannem. Et ex eo regnum dei evangelizatur et omnis in illud vim facit.
Facilius est celum et terram transire quam de lege unum apicem cadere. Omnis qui
dimittit uxorem suam et ducit alteram moechatur et qui dimissam a viro
ducit moechatur. Homo quidam erat dives qui induebatur purpura
et bysso et epulabatur cotidie splendide. Et erat quidam mendicus no-
mine Lazarus qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus cu-
piens saturari de micis que cadebant de mensa divitis. Et nemo illi
dabat. Sed et canes veniebant et lingebant ulcera eius. Factum est
autem ut moreretur mendicus et portaretur ab angelis in sinum Abrahe.
Mortuus est autem et dives et sepultus est in inferno. Elevans au-
tem oculos suos cum esset in tormentis vidit Abraham a longe et Lazarum
in sinu eius. Et ipse clamans dixit Pater Abraham miserere mei et
mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam ut re-
frigeret linguam meam quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraha

Fili recordare quia recepisti bona in vita tua et lazarus similiter
mala. Nunc autem hic consolatur tu vero cruciaris. Et in his omnibus
inter nos et vos chaos magnum firmatum est ut hi qui volunt hinc
transire ad vos non possunt neque inde huc transmeare. Et ait rogo ergo te
pater ut mittas eum in domum patris mei. habeo enim quinque fratres ut teste-
tur illis ne et ipsi veniant in locum hunc tormentorum. Et ait illi abraham habent
moysen et prophetas audiant illos. At ille dixit Non pater abraham sed si quis
ex mortuis ierit ad eos penitentiam agent. Ait autem illi Si moysen et
prophetas non audiunt neque si quis ex mortuis resurrexerit credent.

Et ait ad discipulos suos impossibile est ut non XVII
veniant scandala ve autem homini illi per quem veniunt. Utilius est
illi si lapis molaris imponatur circa collum eius et proiciatur in mare quam
ut scandalizet unum de pusillis istis. Attendite vobis si peccaverit
in te frater tuus increpa illum et si penitentiam egerit dimitte illi. Et si
septies peccaverit in die in te et si septies in die conversus fuerit
ad te dicens penitet me dimitte illi. Et dixerunt apostoli domino ad-
auge nobis fidem. Dixit autem dominus Si habueritis fidem sicut granum

sinapis diceretis huic arbori moro eradicare et transplantare in mare
et obediret vobis. Quis autem vestrum habens servum arantem aut boves
pascentem qui regresso de agro dicat illi statim transi recumbe et non di-
cat ei para quod cenem et precinge te et ministra mihi donec manducem
et bibam et post hec tu manducabis et bibes. Numquid gratiam habet servo illi quia
fecit que illi imperaverat? Non puto. Sic et vos cum feceritis omnia
que precepta sunt vobis dicite quia servi inutiles sumus quod debuimus
facere fecimus. Et factum est dum iret Jesus in Jerusalem transibat per medium
Samariam et Galileam et cum ingrederetur quoddam castellum occurrerunt
ei x viri leprosi qui steterunt a longe et levaverunt vocem dicentes Jesu
preceptor miserere nostri. Quos ut vidit dixit Ite ostendi-
te vos sacerdotibus. Et factum est dum irent mundati sunt. Unus autem ex
illis ut vidit quia mundatus est regressus est cum magna voce magni-
ficans deum et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens et hic erat
Samaritanus. Respondens autem Jesus dixit Nonne x mundati sunt et ix ubi
sunt? Non est inventus qui rediret et daret gloriam deo nisi hic alienigena.
Et ait illi surge et vade quia fides tua te salvum fecit. Interrogatus

autem a phariseis quando venit regnum dei Respondens eis dixit Non venit regnum
dei cum observatione neque dicent ecce hic aut ecce illic Ecce enim regnum dei intra vos
est Et ait ad discipulos suos Venient dies quando desiderabitis videre unum
diem filii hominis et non videbitis Et dicent vobis Ecce hic et ecce illic
Nolite ire neque sectemini Nam sicut fulgur coruscans de sub celo in ea que
sub celo sunt fulget ita erit filius hominis in die sua Primum autem oportet
illum multa pati et reprobari a generatione hac Et sicut factum est in diebus
Noe ita erit et in diebus filii hominis Edebant et bibebant uxores
ducebant et dabantur ad nuptias usque in diem qua intravit Noe
in archam et venit diluvium et perdidit omnes Similiter sicut factum est in di-
ebus Loth edebant et bibebant emebant et vendebant plantabant et edifica-
bant Qua die autem exiit Loth a Sodomis pluit ignem et sulphur
de celo et omnes perdidit Secundum hec erit qua die filius hominis revela-
bitur In illa hora qui fuerit in tecto et vasa eius in domo ne des-
cendat tollere illa Et qui in agro similiter non redeat retro Memores
estote uxoris Loth Quicumque quesierit animam suam salvam facere perdet
eam Et quicumque perdiderit illam vivificabit eam Dico vobis in illa

nocte erunt duo in lecto uno unus assumetur et alter relinquetur. Due erunt
molentes una assumetur et altera relinquetur. Duo in agro unus assumetur
et alter relinquetur. Respondentes dicunt illi ubi domine? Qui dixit eis ubi
cumque fuerit corpus illuc congregabuntur et aquile. ·xviii·

Dicebat autem et parabolam ad illos quoniam oportet semper orare et non deficere dicens. Iu
dex quidam erat in civitate qui deum non timebat et hominem non re
verebatur. Vidua autem quedam erat in civitate illa et veniebat ad eum dicens. Vin
dica me de adversario meo et nolebat per multum tempus. Post hec autem dixit
intra se. Et si deum non timeo nec hominem revereor tamen quia molesta est mihi
hec vidua vindicabo illam ne in novissimo veniens sugillet me.
Ait autem dominus. Audite quid iudex iniquitatis dicit. Deus autem non faciet vin
dictam electorum suorum clamantium ad se die ac nocte et patientiam habebit
in illis. Dico vobis quia cito faciet vindictam illorum. Verumtamen filius hominis
veniens putas inveniet fidem in terra. Dixit autem ad quosdam qui in
se confidebant tamquam iusti et aspernabantur ceteros parabolam istam. Duo
homines ascenderunt in templum ut orarent unus phariseus et alter publi
canus. Phariseus autem stans hec apud se orabat. Deus gratias ago tibi

quia non sum sicut ceteri homines raptores iniusti adulteri velut etiam hic pu-
blicanus. Ieiuno bis in sabbato decimas do omnium que possideo. Publi-
canus a longe stans nolebat nec oculos ad celum leuare sed perci-
ebat pectus suum dicens deus propicius esto mihi peccatori. Amen dico
vobis descendit hic iustificatus ab illo in domum suam quia omnis qui se ex-
altat humiliabitur et qui se humiliat exaltabitur. Afferebant autem ad illum et infantes
ut eos tangeret quod cum viderent discipuli increpabant illos. Iesus autem conuo-
cans illos dixit sinite pueros venire ad me et nolite eos vetare
talium est enim regnum dei. Amen dico vobis quicumque non acceperit regnum
dei sicut puer non intrabit in illud. Et interrogauit eum quidam princeps
dicens magister bone quid faciens vitam eternam possidebo. Dixit autem
ei Iesus quid me dicis bonum. Nemo bonus nisi solus deus.
Mandata nosti non occides non mechaberis non furtum facies non
falsum testimonium dices honora patrem tuum et matrem tuam. Qui ait
Omnia hec custodiui a iuuentute mea. Quo audito Iesus ait illi
Adhuc unum tibi deest. Omnia quecumque habes vende et da pauperibus
et habebis thesaurum in celo et veni sequere me. His ille auditis contristatus est

quia dives erat valde. Videns autem illum Ihesus tristem factum dixit: Quam
difficile est qui pecunias habent in regnum dei intrare. Facilius est ca-
melum per foramen acus transire quam divitem intrare in regnum dei. Et
dixerunt qui audiebant: Et quis potest salvus fieri? Et ait illis: Que
impossibilia sunt apud homines apud deum possibilia sunt. Ait autem Petrus:
Ecce nos relinquimus omnia et secuti sumus te. Quid ergo erit nobis? Qui
dixit illis: Nemo est qui relinquet domum aut parentes aut fratres
aut uxorem aut filios propter regnum dei et non recipiat multo plura in hoc
tempore et in seculo venturo vitam eternam. Assumpsit autem xii discipulos
et ait illis: Ecce ascendimus Ierusalem et consummabuntur omnia que scrip-
ta sunt per prophetas de filio hominis. Tradetur enim gentibus et illudetur et fla-
gellabitur et conspuetur, et postquam flagellaverint occident eum et die tercia
resurget. Et ipsi nichil horum intellexerunt. Et erat verbum istud abscondi-
tum ab eis et non intellexerunt que dicebantur. Factum est autem cum appropinquaret
Iericho, cecus quidam sedebat secus viam mendicans. Et cum au-
disset turbam pretereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei quod Ihesus
Nazarenus transiret. Et clamavit dicens: Ihesu fili David miserere

Et qui preibant et qui preibat increpabat eum ut taceret. Ipse vero
multo magis clamabat fili david miserere mei. Stans autem ihesus
iussit illum adduci ad se. Et cum appropinquasset interrogavit eum dicens. Quid
tibi vis faciam. At ille dixit domine ut videam. Et ihesus dixit illi. Res-
pice fides tua te salvum fecit. Et confestim vidit et sequebatur eum
magnificans deum. Et omnis plebs ut vidit dedit laudem deo. xix

Et ingressus ihesus perambulabat iericho. Et ecce vir nomine zache-
us et hic erat princeps publicanorum et ipse dives. Et querebat vide-
re ihesum quis esset et non poterat pre turba quia statura pusillus erat.
Et precurrens ascendit in arborem sicomorum ut videret illum quia inde
erat transiturus. Et cum venisset ad locum suspiciens ihesus vidit
illum et dixit ad eum. Zachee festinans descende quia hodie in domo
tua oportet me manere. Et festinans descendit et excepit illum gaudens.
Et cum viderent omnes murmurabant dicentes quia ad hominem peccatorem divertisset.
Stans autem zacheus dixit ad dominum. Ecce dimidium bonorum meorum
do pauperibus et si quid aliquem defraudavi reddo quadruplum. Ait ihesus
ad eum quia hodie salus domui huic facta est eo quod et ipse filius sit

abrahe. Venit enim filius hominis querere et salvum facere quod perierat.

Hec illis audientibus adiciens dixit parabolam eo quod esset prope Jerusalem

et quia existimarent quod confestim regnum dei manifestaretur. Dixit ergo. Homo

quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reverti.

Vocatis autem x. servis suis dedit illis x mnas et ait ad illos. Nego

ciamini dum venio. Cives autem eius oderant illum et legationem miserunt

post illum dicentes. Nolumus hunc regnare super nos. Et factum est ut rediret

accepto regno iussit vocari servos quibus dedit pecuniam ut sciret

quantum quisque negotiatus esset. Venit autem primus dicens. Domine mna

tua x. mnas acquisivit. Et ait illi. Euge bone serve quia in

modico fuisti fidelis eris potestatem habens super decem civitates. Et alter venit

dicens. Domine mna tua fecit v. mnas. Et huic ait. Et tu esto super v.

civitates. Et alius venit dicens. Domine ecce mna tua quam habui

repositam in sudario. timui enim te quia homo austerus es. tollis

quod non posuisti et metis quod non seminasti. Dicit ei. De ore tuo te

iudico serve nequam. Sciebas quod ego homo austerus sum tollens

quod non posui et metens quod non seminavi. Et quare non dedisti pecuniam

meam ad mensam Et ego veniens cum usuris utique exegissem illam Et
astantibus dixit Auferte ab eo mnam et date illi qui habet x mnas Et dixerunt
domine habet x mnas Dico autem vobis quia omni habenti dabitur et abundabit ab eo
autem qui non habet et quod habet auferetur ab eo Verumtamen inimicos meos illos qui
noluerunt me regnare super se adducite huc et interficite ante me Et
his dictis precedebat ascendens Ierusalem Et factum est cum appropinquasset
Ihesus Bethphage et Bethania ad montem oliveti qui vocatur misit duos
discipulos suos dicens Ite in castellum quod contra vos est in quod introeuntes inve-
nietis pullum asine alligatum cui nemo unquam hominum sedit solvite illum et addu-
cite ad me Et si quis vos interrogaverit quare solvitis dicetis ei quia
dominus operam eius desiderat Abierunt autem qui missi erant et invenerunt sicut
dixit illis stantem pullum Solventibus autem illis dixerunt domini eius ad illos
quid solvitis pullum At illi dixerunt quia dominus eum necessarium habet Et duxerunt illum
ad Ihesum Et iactantes vestimenta sua super pullum imposuerunt Ihesum Eunte
autem illo substernebant vestimenta sua in via Et cum iam appropinquaret ad descensum
montis oliveti ceperunt omnes turbe descendentium gaudentes laudare
deum voce magna super omnibus quas viderant virtutibus dicentes Benedictus

est rex qui venit in nomine domini pax in celo et gloria in excelsis. Et quidam
phariseorum de turbis dixerunt ad illum Magister increpa discipulos tuos. Quibus ipse
ait, Dico vobis quia si hii tacuerint lapides clamabunt. Et ut
appropinquavit videns civitatem flevit super illam dicens quia si cognovisses et tu
Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis
quia venient dies in te et circumdabunt te inimici tui vallo et coangustabunt
te undique et ad terram prosternent te et filios tuos qui in te sunt et non relinquent
in te lapidem super lapidem eo quod non cognoveris tempus visitationis tue.
Et ingressus in templum cepit eicere vendentes in illo et ementes in templo dicens
illis Scriptum est quia domus mea domus orationis vocabitur. Vos autem fe-
cistis illam speluncam latronum. Et erat docens in templo cotidie.
Principes autem sacerdotum et scribe et principes plebis querebant illum perdere et
non inveniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

Factum est in una dierum docente // eius illum — xx.
illo populum in templo et evangelizante convenerunt principes sacerdotum et scribe
cum senioribus et aiunt dicentes ad illum Dic nobis in qua potestate
hec facis aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem. Respondens autem Jesus dixit ad illos

Interrogabo et ego vos unum verbum respondete mihi Baptismus Johannis
de celo erat an ex hominibus. At illi cogitabant intra se dicentes. Quia si dixerimus
de celo dicet quare ergo non credidistis ei. Si autem dixerimus ex hominibus plebs universa
lapidabit nos certi sunt enim Johannem prophetam esse. Et responderunt se nescire
unde esset. Et Jesus ait illis. Neque ego dico vobis in qua potestate hec facio. Cepit
autem dicere ad plebem parabolam hanc. Homo quidam plantavit vineam
et locavit eam colonis et ipse peregre fuit multis temporibus. Et in tempore vindemie
misit servum ad cultores ut de fructu vinee darent illi. Qui cesum
dimiserunt eum inanem. Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cedentes
et afficientes contumelia dimiserunt inanem. Et addidit tertium mittere
qui et eum vulnerantes eiecerunt. Dixit autem dominus vinee. Quid faciam mittam
filium meum dilectum. forsitan hunc cum viderint verebuntur. Quem
cum vidissent coloni cogitaverunt intra se dicentes. Hic est heres venite
occidamus eum ut nostra fiat hereditas. Et eiectum illum extra vineam occiderunt.
Quid ergo faciet illis dominus vinee. Veniet et perdet colonos
istos et dabit vineam aliis. Quo audito dixerunt illi. Absit. Ille
autem aspiciens eos dixit. Quid est ergo quod scriptum est lapidem quem reprobaverunt

edificantes hic factus est in caput anguli Adeo firmum & istud die in-
dubie recte dictis meis Omnis qui ceciderit super illum lapidem conquassabitur super
quem autem ceciderit comminuet illum Et querebant principes sacerdotum & scribe mittere
in illum manus illa hora & timebant populum Cognoverunt enim quod ad ipsos
dixerat similitudinem istam Et observantes miserunt insidiatores qui se iu-
stos simularent ut caperent eum in sermone & traderent eum principatui
et potestati presidis Et interrogaverunt eum dicentes Magister scimus quia recte dicis
& doces & non accipis personam hominis sed viam dei in veritate doces
Licet nobis dare censum cesari an non / Considerans autem dolum illorum
dixit ad eos / quid me temptatis ostendite mihi denarium Cuius habet yma-
ginem & superscriptionem Respondentes dixerunt ei Cesaris Et ait illis
Reddite ergo que cesaris sunt cesari & que sunt dei deo Et non potuerunt
reprehendere verbum eius coram plebe & mirati in responso eius tacuerunt
Accesserunt quidam saduceorum qui negant esse resurrectionem & interrogaverunt
eum dicentes Magister Moyses scripsit nobis si frater alicuius mortuus
fuerit habens uxorem & hic sine liberis fuerit ut accipiat eam frater
eius uxorem & suscitet semen fratri suo Septem ergo fratres erant Et primus

accepit uxorem et mortuus est sine liberis et reliquit uxorem illam
similiter et omnes usque ad septimum. Novissime autem omnium et mulier defuncta est. In resurrectione
ergo mortua est mulier. In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? Siquidem omnes
vii habuerunt eam. Et ait illis Iesus: Filii huius saeculi nubunt et tra-
duntur ad nuptias. Illi vero qui digni habebuntur saeculo illo et resurrectione ex
mortuis neque nubent neque ducent uxores. Neque enim ultra mori po-
terunt. Aequales enim angelis sunt et filii dei sunt, cum filii sint resurrectionis.
Quia vero resurgent mortui et Moyses ostendit secus rubum
sicut dicit dominum deum Abraham et deum Ysaac et deum Jacob. Deus autem non
est mortuorum sed vivorum. Omnes enim vivunt ei. Respondentes autem quidam
scribarum dixerunt ei: Magister, bene dixisti. Et amplius non audebant
eum quicquam interrogare. Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum filium David
esse? Et ipse David dicit in libro psalmorum: Dixit dominus domino meo, sede a dextris
meis donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.
David ergo illum dominum vocat, et quomodo filius eius est? Audiente autem omni
populo dixit discipulis suis: Attendite a scribis qui volunt ambulare
in stolis et amant salutationes in foro et primas cathedras in synagogis

et primos recubitus in coenis qui devorant domos viduarum simulan
tes longam orationem. Hii accipient damnationem maiorem. XXI

Respiciens autem ihesus vidit eos qui mittebant munera in gazo
phylacium sua divites. Vidit autem et quandam viduam pauperculam
mittentem aera duo minuta. Et dixit: Vere dico vobis quia vidua haec
pauper plus quam omnes misit. Nam omnes hii ex habundanti sibi mise
runt in munera dei; haec autem ex eo quod deest illi misit omnem victum
suum quem habuit. Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis
ornatum esset dixit: Haec quae videtis venient dies in quibus non relinquetur
lapis super lapidem qui non destruatur. Interrogaverunt autem illum dicentes: Praecep
tor quando haec erunt et quod signum cum fieri incipient? Qui dixit: Videte
ne seducamini. Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum
et tempus appropinquabit. Nolite ergo ire post illos. Cum autem audieritis proelia
et seditiones nolite terreri; oportet primum haec fieri sed nondum statim finis.
Et tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem et regnum adversus regnum
et terrae motus magni per loca et pestilentiae et fames terroresque
de caelo et signa magna erunt. Sed ante haec omnia inicient vobis manus

prias et persequentur tradentes in synagogas et custodias trahentes ad
reges et presides propter nomen meum. Continget autem vobis in testimonium. Ponite ergo
in cordibus vestris non premeditari quemadmodum respondeatis. Ego enim dabo vobis
os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri.
Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis et amicis et morte affici
ent ex vobis et eritis odio omnibus hominibus propter nomen meum et capillus de
capite vestro non peribit. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Cum
autem videritis circumdari ab exercitu Ierusalem tunc scitote quia appropinquabit de
solatio eius. Tunc qui in Iudea sunt fugiant ad montes et qui in medio
eius sunt discedant. Et qui in regionibus non intrent in eam quia
dies ultionis hii sunt ut impleantur omnia que scripta sunt. Ve autem pre
gnantibus et nutrientibus in illis diebus. Erit enim pressura magna
super terram et ira populo huic. Et cadent in ore gladii et captivi ducentur
in omnes gentes et Ierusalem calcabitur a gentibus donec impleantur tempora
nationum. Et erunt signa in sole et luna et stellis et in terris pressura gen
tium pre confusione sonitus maris et fluctuum arescentibus hominibus
pre timore et expectatione que supervenient universo orbi. Nam virtutes

celorum movebuntur. et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate
magna et maiestate. His autem fieri incipientibus respicite et levate capita
vestra quoniam appropinquabit redempcio vestra. Et dixit illis similitudinem. Videte ficul-
neam et omnes arbores. Cum producunt iam ex se fructum scitis quoniam prope est estas
Et ita et vos cum videritis hec fieri scitote quoniam prope est regnum dei. Amen dico
vobis quia non preteribit generacio hec donec omnia fiant. Celum et terra transibunt
verba autem mea non transibunt. Attendite autem vobis ne graventur corda vestra in cra-
pula et ebrietate et curis huius vite et superveniat in vos repentina dies
illa. tamquam laqueus enim superveniet in omnes qui sedent super faciem omnis terre
Vigilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere ista omnia
que futura sunt et stare ante filium hominis. Erat autem diebus docens in
templo noctibus vero exiens morabatur in monte qui vocatur oliveti. et omnis
i. in nocte iacebat
ł [illegible]
populus ~~magnificabat~~ manicabat ad eum venire in templo audire eum.

Appropinquabat autem // illum **xxii** // azimorum
dies festus iudeorum qui dicitur pascha. et querebant principes
sacerdotum et scribe quomodo Ihesum interficerent / timebant vero plebem. Intravit
autem sathanas in iudam qui cognominabatur scarioth unum de xii. Abiit

et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum
traderet eis. Et gavisi sunt et pacti sunt illi pecuniam dare. Et spopondit
Et quaerebat opportunitatem ut traderet illum sine turbis. Venit autem dies azi-
morum in quo necesse erat occidi pascha. Et misit Petrum et Iohannem dicens
Euntes parate nobis pascha ut manducemus. At illi dixerunt / Ubi vis
paremus / Dixit eis / Ecce introeuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo ampho-
ram aquae portans. Sequimini eum in domum in quam intrat et dicetis
patrifamilias domus / Dicit tibi magister / Ubi est diversorium ubi pascha
cum discipulis meis manducem. Et ipse ostendet vobis cenaculum magnum stratum
et ibi parate. Euntes autem invenerunt sicut dixit illis et paraverunt pascha.
Et cum facta esset hora discubuit et xii discipuli cum eo et ait / De-
siderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum antequam patiar / Dico
enim vobis quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno Dei. Et ac-
cepto calice gratias egit et dixit / Accipite et dividite inter vos / Dico
enim vobis quod non bibam de generatione vitis donec regnum Dei veniat. Et
accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens / Hoc est corpus
meum quod pro vobis traditur. Hoc facite in meam commemorationem. Similiter

et calicem postquam cenavit dicens Hic est calix novi testamenti in meo
sanguine qui pro vobis effundetur Verumtamen ecce manus tradentis me mecum est
in mensa Et quidem filius hominis secundum quod diffinitum est vadit Verumtamen
ve homini illi per quem tradetur Et ipsi ceperunt querere inter se quis esset
ex eis qui hoc facturus esset Facta est autem contentio inter eos quis eorum
videretur maior Dixit autem eis Reges gentium dominantur eorum et qui potestatem
habent super eos benefici vocantur Vos autem non sic sed qui maior est in vobis
fiat sicut minor Et qui precessor est sicut ministrator Nam quis maior
est qui recumbit an qui ministrat Nonne qui recumbit Ego autem in
medio vestrum sum sicut qui ministrat Vos autem estis qui permansistis mecum
in temptationibus meis Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus
regnum ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo et sedeatis
super thronos iudicantes duodecim tribus Israel Ait autem dominus Simoni Symon
ecce sathanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum Ego autem rogavi
pro te ut non deficiat fides tua Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos
Qui dixit ei Domine tecum paratus sum et in mortem et in carcerem ire
At ille dixit Dico tibi Petre Non cantabit hodie gallus donec ter abneges

nosse me. Et dixit eis: Quando misi vos sine sacculo et pera et cal-
ciamentis, numquid aliquid defuit vobis? At illi dixerunt: Nichil. Dixit ergo illis:
Sed nunc qui habet sacculum tollat similiter et peram; et qui non habet vendat
tunicam suam et emat gladium. Dico enim vobis quoniam adhuc hoc quod scriptum est oportet
impleri in me: Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea que sunt
de me finem habent. At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladii hic. At ille
dixit eis: Satis est. Et egressus ibat secundum consuetudinem in montem Olivarum.
Secuti sunt autem illum et discipuli. Et cum pervenisset ad locum dixit eis: Orate
ne intretis in temptationem. Et ipse avulsus est ab eis quantum iactus lapidis, et
positis genibus orabat dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum a me;
verumtamen non mea voluntas sed tua fiat. Apparuit autem illi angelus de celo
confortans eum. Et factus in agonia prolixius orabat. Et factus est sudor
eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et cum surrexisset ab oratione et venisset
ad discipulos suos, invenit eos dormientes. Et ait illis: Quid dormitis?
Surgite et orate ne intretis in temptationem. Adhuc eo loquente ecce turba,
et qui vocabatur Judas, unus de duodecim, antecedebat eos. Et appropinquavit
Jhesu ut oscularetur eum. Jhesus autem dixit illi: Juda, osculo filium hominis

tradis. Videntes autem hii qui circa eum erant quod futurum erat dixerunt ei
domine si percutimus in gladio. Et percussit unus ex illis servum principis sacerdo-
tum et amputavit auriculam eius dextram. Respondens autem Ihesus ait / Sinite
usque huc. Et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum / Dixit autem Ihesus
ad eos qui venerant ad se principes sacerdotum et magistratus templi
et seniores. Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus. Cum cotti-
die vobiscum fuerim in templo non extendistis manus in me. Sed hec est
hora vestra et potestas tenebrarum. Comprehendentes autem eum duxerunt ad domum
principis sacerdotum. Petrus vero sequebatur eum a longe. Accenso autem
igne in medio atrio et circumsedentibus illis erat Petrus in medio eorum.
Quem cum vidisset ancilla quedam sedentem ad lumen et eum fuisset in-
tuita dixit: Et hic cum illo erat. At ille negavit eum dicens: Mulier
non novi illum. Et post pusillum alius videns eum dixit: Et tu de illis
es. Petrus vero ait: O homo non sum. Et intervallo facto quasi hore
unius alius quidam affirmabat dicens: Vere et hic cum illo erat nam
et galileus est. Et ait Petrus / Homo nescio quid dicis. Et continuo
adhuc illo loquente gallus cantavit. Et conversus dominus respexit illum

Et recordatus est petrus verbi domini sicut dixit quia priusquam gallus cantet
ter me negabis Et egressus foras flevit amare Et viri qui tenebant eum
illudebant ei cedentes eum et velaverunt eum et percutiebant faciem eius
et interrogabant eum dicentes prophetiza nobis christe quis est qui te percussit Et alia multa
alia blasphemantes dicebant in eum Et ut factus est dies convenerunt
seniores plebis et principes sacerdotum et scribe et adduxerunt illum in concilium
suum dicentes Si tu es christus dic nobis Et ait illis Si vobis dixero non credetis
mihi Si autem et interrogavero non respondebitis mihi neque dimittetis Ex hoc autem erit
filius hominis sedens a dextris virtutis dei Dixerunt autem omnes Tu ergo
es filius dei Qui ait Vos dicitis quia ego sum At illi dixerunt
quid adhuc desideramus testimonium ipsi enim audivimus de ore eius XXIII

Et surgens omnis multitudo eorum duxerunt illum ad pilatum Ceperunt
autem accusare eum dicentes Hunc invenimus subvertentem gentem nostram
et prohibentem tributa dari cesari et dicentem se christum regem esse Pilatus
autem interrogavit eum dicens Tu es rex iudeorum At ille respondens ait Tu
dicis Ait autem pilatus ad principes sacerdotum et turbas Nichil invenio
cause in hoc homine At illi invalescebant dicentes Commovet populum docens

per universam iudeam incipiens a galilea usque huc. Pylatus autem au-
diens galileam interrogavit si homo galileus esset. Et ut cognovit quod
de herodis potestate esset remisit eum ad herodem qui et ipse in ierusalem
erat illis diebus. herodes autem viso ihesu gavisus est valde. Erat enim ex multo
tempore cupiens videre eum eo quod audierat multa de eo et sperabat signum ali-
quod videre ab eo fieri. Interrogabat autem illum multis sermonibus. At ille nichil
illi respondebat. Stabant autem principes sacerdotum et scribe constanter accusantes
eum. Sprevit autem illum herodes cum exercitu suo et illusit indu-
tum veste alba et remisit ad pilatum. Et facti sunt amici herodes et
pilatus in ipsa die, nam antea inimici erant ad invicem. Pylatus
autem convocatis principibus sacerdotum et magistratibus dixit ad illos. Obtulistis
mihi hominem hunc quasi avertentem populum. Et ecce ego coram vobis interrogans
nullam causam invenio in homine isto ex hiis in quibus eum accusatis. Sed neque
herodes. Nam remisi illum ad vos. Et ecce nichil dignum morte
actum est ei. Emendatum ergo illum dimittam. Necesse autem habebat dimittere
eis per diem festum unum vinctum. Exclamavit autem simul universa
turba dicens. Tolle hunc et dimitte nobis barabbam. Qui erat propter sedicionem

quandam factam in civitate et homicidium missus in carcerem. Iterum autem Pilatus
locutus est ad illos volens dimittere Ihesum. At illi succlamabant dicentes
Crucifige crucifige eum. Ille autem tercio dixit ad illos Quid enim mali fecit
iste? Nullam causam mortis invenio in eo. Corripiam ergo illum et dimittam.
At illi instabant vocibus magnis postulantes ut crucifigeretur.
Et invalescebant voces eorum. Et Pilatus adiudicavit fieri peticionem
eorum. Dimisit autem eis illum qui propter homicidium et sedicionem missus fuerat
in carcerem quem petebant. Ihesum vero tradidit voluntati eorum. Et cum ducerent
eum apprehenderunt Symonem quendam Cyrenensem venientem de villa
Et imposuerunt illi crucem portare post Ihesum. Sequebatur autem eum turba
multa populi et mulierum que plangebant et lamentabantur eum. Conversus
autem Ihesus ad eas dixit Filie Ierusalem nolite flere super me sed super
vos ipsas flete et super filios vestros. Quoniam ecce venient dies in quibus
dicent Beate steriles et ventres qui non genuerunt et ubera que non lacta-
verunt. Tunc incipient dicere montibus Cadite super nos et collibus
Operite nos. Quia si in viridi ligno hec faciunt in arido quid
fiet? Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo ut interficerentur. Et postquam

venerunt in locum qui vocatur Calvarie ibi crucifixerunt eum Et latrones unum
a dextris et alterum a sinistris Jesus autem dicebat Pater dimitte illis
quia nesciunt quid faciunt Dividentes vero vestimenta eius miserunt sortes
et stabat populus expectans et deridebant eum principes cum eis dicentes
Alios salvos fecit se ipsum salvum faciat Si hic est Christus Dei electus
Illudebant autem ei et milites accedentes et acetum offerentes illi dicentes
Si tu es rex iudeorum salvum te fac Erat autem et superscriptio scripta super
eum litteris grecis et latinis et hebraicis Hic est rex iudeorum Unus autem
de hiis qui pendebant latronibus blasphemabat eum dicens Si tu es
Christus salvum fac temetipsum et nos Respondens autem alter increpabat eum
dicens Neque tu times Deum quia in eadem dampnatione es et nos quidem
iuste Nam digna factis recipimus hic vero nichil mali gessit
Et dicebat ad Jesum Domine memento mei dum veneris in regnum
tuum Et dixit illi Jesus Amen dico tibi Hodie mecum eris in para
diso Erat autem fere hora sexta et tenebre facte sunt in universam
terram usque ad horam nonam Et obscuratus est sol Et velum tem
pli scissum est medium Et clamans Jesus voce magna ait Pater

in manus tuas commendo spiritum meum Et hec dicens expiravit Videns
autem centurio quod factum erat glorificavit deum dicens Vere hic homo
iustus erat Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud
et videbant que fiebant percucientes pectora sua revertebantur Stabant autem
omnes noti eius a longe Et mulieres que secute erant de galilea hec
videntes Et ecce vir nomine ioseph qui erat decurio bonus et iustus hic
non consenserat consilio et actibus eorum ab arimathia civitate iudee
qui expectabat et ipse regnum dei Hic accessit ad pilatum et peciit
corpus ihesu et depositum involvit in sindone et posuit eum in
monumento exciso in quo nondum quisquam positus fuerat Et dies erat
parasceve et sabbatum illucescebat Subsecute autem mulieres que
cum ipso venerant de galilea viderunt monumentum et quemadmodum posi-
tum erat corpus eius Et revertentes paraverunt aromata et unguenta et
sabbato quidem siluerunt secundum mandatum .xxiiii.

Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum portantes
que paraverant aromata et invenerunt lapidem revolutum
a monumento et ingresse non invenerunt corpus domini ihesu Et factum est dum

mente consternate essent de isto Ecce duo viri astiterunt secus illas
in veste fulgenti Cum autem timerent et declinarent vultum in terram dixe-
runt ad illas quid queritis viventem cum mortuis non est hic sed surrexit
Recordamini qualiter locutus est vobis dum adhuc esset in galilea
dicens Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi
et tercia die resurgere Et recordate sunt verborum eius et regresse a monu-
mento nunciaverunt hec omnia illis xi Et ceteris omnibus Erat autem maria
magdalena et iohanna et maria iacobi et cetere que cum eis erant que
dicebant ad apostolos hec et visa sunt ante illos quasi deliramentum verba
ista et non crediderunt illis Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum
et procumbens vidit linthiamina sola posita et abiit mirans secum
quod factum fuerat Et ecce duo ex illis ibant ipso die in castellum quod erat
in spacio stadiorum lx ab iherusalem nomine emaus Et ipsi loquebantur ad in-
vicem de hiis omnibus que acciderant Et factum est dum fabularentur et secum
quererent et ipse ihesus appropinquans ibat cum illis Oculi autem eorum tenebantur
ne eum agnoscerent Et ait ad illos qui sunt hii sermones quos confertis ad
invicem ambulantes et estis tristes Et respondens unus cui nomen cleophas

dixit ei. Tu solus peregrinus es in ierusalem et non cognovisti que facta sunt
in illa his diebus. Quibus ille dixit. Que. Et dixerunt de ihesu na
zareno qui fuit vir propheta potens in opere et sermone coram deo et
omni populo. Et quomodo tradiderunt eum summi sacerdotes et principes nostri in damp
nationem mortis et crucifixerunt eum. Nos autem sperabamus quia ipse esset redemp
turus israel. Et nunc super hec omnia tercia dies est hodie quod hec facta
sunt. Sed et mulieres quedam ex nostris terruerunt nos que ante lucem fuerunt
ad monumentum et non invento corpore eius venerunt dicentes se etiam visionem
angelorum vidisse qui dicunt eum vivere. Et abierunt quidam ex nostris ad mo
numentum et sic invenerunt sicut mulieres dixerunt ipsum vero non invenerunt. Et ipse dixit ad eos
O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete. Nonne
oportuit christum pati et ita intrare in gloriam suam. Et incipiens a moyse
et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant. Et
appropinquaverunt castello quo ibant et ipse se finxit longius ire. Et coege
runt illum dicentes. Mane nobiscum domine quoniam advesperascit et inclinata est iam
dies. Et intravit cum illis. Et factum est dum recumberet cum illis accepit pa
nem et benedixit et fregit et porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum et cognoverunt

eis et ipse evanuit ex oculis eorum Et dixerunt ad invicem Nonne cor nostrum
ardens erat in nobis dum loqueretur in via et aperiret scripturas Et surgentes
eadem hora regressi sunt in Ierusalem et invenerunt congregatos undecim et eos qui
cum ipsis erant dicentes quod surrexit dominus vere et apparuit Simoni et ipsi
narrabant que gesta erant in via et quomodo cognoverunt eum in fractione
panis Dum autem hec loquuntur Ihesus stetit in medio eorum et dixit eis
Pax vobis ego sum nolite timere Conturbati vero et conterriti existimabant
se spiritum videre Et dixit eis Quid turbati estis et cogitaciones ascendunt in
corda vestra Videte manus meas et pedes meos quia ego ipse sum
palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis
habere Et cum hec dixisset ostendit eis manus et pedes Adhuc autem illis non
credentibus et mirantibus pre gaudio dixit Ihesus Habetis hic aliquid quod manducetur At
illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis Et cum manducasset
coram eis sumens reliquias dedit eis Et dixit ad eos Hec sunt verba que
locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum quoniam necesse est impleri
omnia que scripta sunt in lege Moysi et prophetis et psalmis de me Tunc
aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas et dixit eis Quia sic scriptum est

et sic oportebat pati Christum et resurgere a mortuis tertia die et predicari in
nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab
Ierusalem. Vos autem testes estis horum. Et ego mitto promissum patris mei
in vos. Vos autem sedete in civitate quoadusque induamini virtute ex alto.
Eduxit autem eos foras in Bethaniam et elevatis manibus suis benedixit eis.
Et factum est dum benediceret illis recessit ab eis et ferebatur in celum. Et ipsi
adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno. Et erant semper in tem-
plo laudantes et benedicentes deum.

Hic est Iohannes evangelista unus ex discipulis dei qui virgo electus
est a deo quem de nuptiis volentem nubere vocavit deus. Cui
virginitatis in hoc duplex testimonium datur in evangelio quod et pre ceteris dilectus a deo dici-
tur et huic matrem suam pendens in cruce commendavit deus ut virginem virgo servaret.
Denique manifestans in evangelio quod erat ipse incorruptibilis verbi opus inchoans so-
lus verbum carnem factum esse nec lumen a tenebris comprehensum fuisse testatur. Primum signum

ponens quod in nuptiis fecit deus ostendens quod ipse erat ut legentibus demonstraret
quod ubi dominus invitatus est deficere nuptiarum vinum debeat ut veteribus immu-
tatis nova omnia que a Christo instituuntur appareant. Hic autem evangelium scripsit
in Asya postea quam in Pathmos insula apocalipsim scripserat ut cui in
principio canonis incorruptibile principium prenotatur in genesi ei etiam in-
corruptibilis finis per virginem in apocalipsi redderetur dicente Christo Ego sum
alpha et o. Et hic est Iohannes qui sciens supervenisse diem recessus
sui convocatis discipulis suis in Epheso per multa signorum experimenta promens
Christum descendens in defossum sepulture sue locum facta oratione positus
est ad patres suos tam extraneus a dolore mortis quam a corruptione carnis inve-
nitur alienus. Tamen post omnes evangelium scripsit et hoc virgini debebatur. Quorum tamen vel
scriptorum tempore dispositio vel librorum ordinatio ideo a nobis per singula non ex-
ponitur ut sciendi desiderio collocato et querentibus fructus laboris et deo
magisterii doctrina servetur.

In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Hoc
erat in principio apud deum. Omnia per ipsum facta sunt et sine ipso factum est nichil
quod factum est. in ipso vita erat et vita erat lux hominum. et lux in tenebris
lucet et tenebre eam non comprehenderunt. Fuit homo missus a deo cui nomen
erat Johannes. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut
omnes crederent per illum. Non erat ille lux sed ut testimonium perhiberet de lumine
Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. In mundo
erat et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognovit. In propria venit et
proprii eum non receperunt. Quotquot autem receperunt eum dedit eis potestatem filios
dei fieri his qui credunt in nomine eius. Qui non ex sanguinibus neque ex voluntate
carnis neque ex voluntate viri sed ex deo nati sunt. Et verbum caro factum est et habi-
tavit in nobis et vidimus gloriam eius gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratie
et veritatis. Johannes perhibet testimonium et clamat dicens Hic est quem dixi
vobis qui post me venturus est ante me factus est quia prior me erat. Et de pleni-
tudine eius omnes nos accepimus et gratiam pro gratia. quia lex per moysen data
est gratia et veritas per ihesum christum facta est. Deum nemo vidit umquam nisi
unigenitus filius qui est in sinu patris ipse enarravit. Hic est testimonium

iohannes cum miserunt iudei ab ierosolimis sacerdotes et leuitas ad eum ut inter-
rogarent eum Tu quis es Et confessus est et non negauit Et confessus est
quia non sum ego xpistus Et interrogauerunt eum quid ergo helias es tu Et
dixit non sum. propheta es tu et respondit non. dixerunt ergo ei quis es ut respon-
sum demus illis qui miserunt nos quid dicis de te ipso Ait ego uox
clamantis in deserto dirigite uiam domini sicut dixit ysaias propheta Et qui missi
fuerant ex phariseis Et interrogauerunt eum et dixerunt ei quid ergo baptizas
si tu non es xpistus neque helias neque propheta Respondit eis iohannes dicens
Ego baptizo in aqua medius autem uestrum stetit quem uos nescitis ipse
est qui post me uenturus est qui ante me factus est cuius non sum dignus
ut soluam corrigiam calciamenti eius Hec in bethania facta sunt trans iordanem
ubi erat iohannes baptizans. Altera die uidit iohannes ihesum uenientem
ad se et ait Ecce agnus dei qui tollit peccata mundi Hic est de quo dixi
post me uenit uir qui ante me factus est quia prior me erat et ego nes-
ciebam eum sed ut manifestetur in israel propterea ego ueni in aqua baptizans
Et testimonium perhibuit iohannes dicens quia uidi spiritum descendentem et manen-
tem super eum quasi columbam de celo et ego nesciebam eum sed qui misit

me baptizare in aqua ille mihi dixit Super quem videris spiritum descendentem et
manentem super eum hic est qui baptizat in spiritu sancto Et ego vidi et testimonium
perhibui quia hic est filius dei Altera die iterum stabat iohannes et ex discipulis
eius duo Et respiciens ihesum ambulantem dicit Ecce agnus dei Et audierunt
eum duo discipuli loquentem et secuti sunt ihesum Conversus autem ihesus
et videns eos sequentes se dixit eis Quid queritis Qui dixerunt ei rabbi
quod interpretatum magister ubi habitas Dicit eis Venite et videte Vene
runt et viderunt ubi maneret et manserunt ibi die illo hora autem erat quasi
decima Erat autem andreas frater symonis petri unus ex duobus qui audie
rant a iohanne et secuti fuerant eum Invenit hic primum fratrem suum symonem
et dicit ei Invenimus messiam quod est christus Et adduxit eum ad ihesum
Intuitus autem ihesus eum dixit Tu es symon filius iohanne
Tu vocaberis cephas quod interpretatur petrus In crastino voluit
exire in galileam et invenit philippum et dixit ei ihesus Sequere
me Erat autem philippus a bethsaida civitate andree et petri Invenit
philippus nathanael et dicit ei quem scripsit moyses in lege et
prophete invenimus ihesum filium ioseph a nazareth Et dixit ei nathanael

Et dixit ei nathanael a nazareth potest aliquid boni esse / Dicit ei philip
pus veni et vide. Vidit ihesus nathanael venientem ad se Et dixit
de eo Ecce vere israelita in quo dolus non est / Dicit ei nathanael
unde me nosti Respondit ihesus et dixit ei Prius quam te philippus vocaret
cum esses sub ficu vidi te Respondit ei nathanael et ait / Rabbi tu es
filius dei tu es rex israel Respondit ihesus et dixit ei quia dixi tibi vidi
te sub ficu credis maius hiis videbis Et dixit ei Amen amen dico
vobis videbitis celum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes
supra filium hominis

Et die tercia nupcie facte sunt in chana galilee et erat mater
ihesu ibi Vocatus est autem et ihesus et discipuli eius ad nupcias
Et deficiente vino / Dicit mater ihesu ad eum vinum non habent / Dicit
ei ihesus Quid mihi et tibi est mulier Nondum venit hora mea / Dicit
mater ihesu ministris Quodcumque dixerit vobis facite Erant autem ibi lapidee
ydrie vi posite secundum purificacionem iudeorum capientes singule me
tretas binas vel ternas / Dicit eis ihesus Implete ydrias aqua
et impleverunt eas usque ad summum Et dicit eis ihesus Haurite nunc

et fecit architriclino Et tulerunt Ut autem gustavit architriclinus

aquam vinum factam et non sciebat unde esset ministri autem sciebant

qui hauserant aquam vocat sponsum architriclinus et dicit ei Omnis

homo primum bonum vinum ponit et cum inebriati fuerint tunc id quod

deterius est Tu autem servasti bonum vinum usque adhuc Hoc fecit initium

signorum Iesus in Chana Galilee et manifestavit gloriam suam et crediderunt

in eum discipuli eius Post hoc descendit in Capharnaum ipse et

mater eius et fratres eius et discipuli eius et ibi manserunt non multis diebus

Et prope erat pascha Iudeorum Et ascendit Iesus Ierusalem et invenit

in templo vendentes oves et boves et columbas et nummularios seden-

tes Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis omnes eiecit de templo

oves quoque et boves et nummulariorum effudit es et mensas subvertit et

his qui columbas vendebant dixit Auferte ista hinc et nolite facere

domum patris mei domum negotiationis Recordati vero sunt discipuli eius

quia scriptum est Zelus domus tue comedit me Responderunt ergo Iudei et

dixerunt ei Quod signum ostendis nobis quia hec facis Respondit Iesus et

dixit eis Solvite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud

[Solvite templum hoc et in tribus diebus excitabo illud.] Dixerunt ergo iudei xl

vi annis edificatum est templum hoc et tu in tribus diebus excitabis illud

Ille autem dicebat de templo corporis sui. Cum ergo resurrexisset a mortuis

recordati sunt discipuli eius quia hoc dicebat de corpore suo et crediderunt

scripture et sermoni quem dixit Iesus. Cum autem esset in Ierosolimis in pascha

in die festo multi crediderunt in nomine eius videntes signa eius que

faciebat. Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis eo quod ipse nosset

omnes et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine. Ipse

enim sciebat quid esset in homine. iii

Erat autem homo ex phariseis Nicodemus nomine princeps iudeorum. Hic venit

ad Iesum nocte et dixit ei Rabbi scimus quia a deo venisti magister.

Nemo enim potest hec signa facere que tu facis nisi fuerit deus cum eo. Re-

spondit Iesus et dixit ei Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit denuo non

potest videre regnum dei. Dicit ad eum Nicodemus Quomodo potest homo nasci cum

sit senex? Numquid potest in ventrem matris sue iterato introire et renasci? Re-

spondit Iesus Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non

potest introire in regnum dei. Quod natum est ex carne caro est et quod natum est

[illegible glosses]

[nat]um spiritus est. Non mireris quia dixi tibi oportet vos nasci denuo. Spiritus

ubi vult spirat et vocem eius audis sed nescis unde veniat aut quo vadat. Sic

est omnis qui natus est ex spiritu. Respondit Nicodemus et dixit ei: Quomodo possunt haec fieri?

Respondit Iesus et dixit ei: Tu es magister in Israel et haec ignoras? Amen amen

dico tibi quia quod scimus loquimur et quod vidimus testamur et testimonium

nostrum non accipitis. Si terrena dixi vobis et non creditis, quomodo si dixero vobis

caelestia credetis? Et nemo ascendit in caelum nisi qui descendit de caelo,

filius hominis qui est in caelo. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in

deserto, ita oportet exaltari filium hominis ut omnis qui credit in ipsum non

pereat sed habeat vitam eternam. Sic enim deus dilexit mundum ut filium suum

unigenitum daret ut omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam.

Non enim misit deus filium suum in mundum ut iudicet mundum sed ut

salvetur mundus per ipsum. Qui credit in eum non iudicatur; qui autem non credit

iam iudicatus est, quia non credit in nomine unigeniti filii dei. Hoc est autem

iudicium, quia lux venit in mundum et dilexerunt magis homines tenebras

quam lucem; erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem

et non venit ad lucem ut non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem

venit ad lucem ut manifestentur eius opera quia in deo sunt facta. Post haec venit
ihesus et discipuli eius in terram iudeam et illic demorabatur cum eis et baptiza
bat. Erat autem et iohannes baptizans in ennon iuxta salim quia aque multe erant
illic et veniebant et baptizabantur. Nondum enim missus fuerat iohannes
in carcerem. Facta est ergo questio ex discipulis iohannis cum iudeis de purifi
catione et venerunt ad iohannem et dixerunt ei Rabbi qui erat tecum trans ior
danem cui tu testimonium perhibuisti ecce hic baptizat et omnes veniunt ad eum
Respondit iohannes et dixit non potest homo quicquam accipere nisi fuerit ei datum de celo
Ipsi vos mihi testimonium perhibetis quod dixerim non sum ego christus sed quia missus
sum ante illum. Qui habet sponsam sponsus est. Amicus autem sponsi qui stat
et audit eum gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum imple
tum est. Illum oportet crescere me autem minui. Qui desursum venit super omnes
est. Qui de terra est de terra loquitur. Qui de celo est super omnes est. Et quod
vidit et audivit hoc testatur et testimonium eius nemo accipit. Qui autem
accipit eius testimonium signavit quia deus verax est. Quem enim misit deus
verba dei loquitur. Non enim ad mensuram dat deus spiritum. Pater diligit filium et omnia
dedit in manu eius. Qui credit in filium habet vitam eternam. Qui autem incre

dilexit filio non videbit vitam eternam sed ira dei manet super eum.

Ut cognovit ihesus quia audierunt pharisei .iiii.

Ut cognovit ihesus quia audierunt pharisei quia ihesus plures discipulos facit et baptizat quam iohannes quamquam ihesus

non baptizaret sed discipuli eius reliquit iudeam et abiit iterum in ga

lileam. Oportebat autem illum transire per mediam samariam. Venit ergo ihesus

in civitatem samarie que dicitur sichar iuxta predium quod dedit iacob io

seph filio suo. Erat autem ibi fons iacob. Ihesus autem fatigatus ex itinere

sedebat sic super fontem. Hora autem erat quasi sexta. Venit mulier de samaria

haurire aquam. Dicit ei ihesus: da mihi bibere. Discipuli enim eius abierant

in civitatem ut cibos emerent. Dicit ei mulier illa samaritana: quomodo

tu cum sis iudeus bibere a me poscis que sum mulier samaritana? non

enim coutuntur iudei samaritanis. Respondit ihesus et dixit ei: si scires donum

dei et quis est qui dicit tibi da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo

[illegible]

et dedisset tibi aquam vivam. Dicit ei mulier: domine neque in quo haurias habes

et puteus altus est; unde ergo habes aquam vivam? Numquid tu maior

es patre nostro iacob qui dedit nobis puteum et ipse ex eo bibit et filii

eius et pecora eius? Respondit ihesus et dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua

[illegible]

[illegible] non sicut mulierem [illegible] aquam quam ego dabo

[illegible]

[illegible]

Hac sitiet iterum. Qui autem biberit de aqua quam ego dabo fiet in eo fons

aque salientis in vitam eternam. Dicit ad eum mulier: Domine da mihi hanc aquam

ut non sitiam neque veniam huc haurire. Dicit ei Ihesus: Vade

voca virum tuum et veni huc. Respondit mulier: Domine non habeo virum. Dicit

ei Ihesus: Bene dixisti quia non habeo virum; quinque enim viros habuisti et hunc quem

habes non est tuus vir; hoc vere dixisti. Dicit ei mulier: Domine video

quia propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt et vos dicitis quia Ierosolimis

est locus ubi adorare oportet. Dicit Ihesus: Mulier crede mihi quia venit

hora quando neque in monte hoc neque in Ierosolimis adorabitis patrem. Vos

adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus quia salus ex Iudeis est. Sed

venit hora et nunc est quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate

[illegible]

Nam et pater tales querit qui adorent eum. Spiritus est deus et eos qui adorant eum

in spiritu et veritate oportet adorare. Dicit ei mulier: Scio quia Messias

venit qui dicitur Christus; cum ergo venerit ille nobis annuntiabit omnia. Dicit

ei Ihesus: Ego sum qui loquor tecum. Et continuo venerunt discipuli eius

et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: quid queris aut quid

loqueris cum ea. Reliquit ergo mulier ydriam suam et abiit in civitatem.

Sed venit hora et nunc [illegible]

[illegible]

Interea rogabant eum discipuli dicentes Rabbi manduca. Ille autem dixit eis:

[illegible]

Ego cibum habeo manducare quem vos nescitis. Dicebant ergo discipuli ad invicem: Numquid aliquis attulit ei manducare? Dicit eis Iesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius qui misit me ut perficiam opus eius. Nonne vos dicitis quod adhuc quattuor menses sunt et messis venit? Ecce dico vobis levate oculos vestros et videte regiones quia albae sunt iam ad messem. Et qui metit mercedem accipit et congregat fructum in vitam aeternam, ut et qui seminat simul gaudeat et qui metit. In hoc enim est verbum verum quia alius est qui seminat et alius qui metit. Ego misi vos metere quod vos non laborastis; alii laboraverunt et vos in labores eorum introistis. Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quaecumque feci. Cum venissent ergo ad illum Samaritani rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies.

[illegible]

Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. Et mulieri dicebant quia

[illegible]

iam non propter tuam loquelam credimus; ipsi enim audivimus et scimus quia hic est vere salvator mundi.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Salvator mundi Post duos autem dies exiit inde et abiit in galileam ipse

enim testimonium perhibuit quia propheta in patria sua honorem non habet Cum ergo venisset

in galileam exceperunt eum galilei cum omnia vidissent que fecerat ierusalem

in die festo Et ipsi enim venerant ad diem festum Venit ergo iterum in chana

galilee ubi fecit aquam vinum Et erat quidam regulus cuius filius infir

mabatur capharnaum Hic cum audisset quia ihesus adveniret a iudea in

galileam abiit ad eum et rogabat eum ut descenderet et sanaret filium eius Incipie

bat enim mori Dixit ergo ihesus ad eum Nisi signa et prodigia videritis non cre

ditis Dicit ad eum regulus Domine descende prius quam moriatur filius meus Dicit

ei ihesus Vade filius tuus vivit Credidit homo sermoni quem dixit

ei ihesus et ibat Iam autem eo descendente servi occurrerunt ei et nuntiaverunt ei

dicentes quia filius eius viveret Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius

habuerit Et dixerunt ei Quia heri hora septima reliquit eum febris Cognovit

ergo pater quia illa hora erat in qua dixit ei ihesus Filius tuus vivit

Et credidit ipse et domus eius tota Hoc iterum secundum signum fecit ihesus cum

venisset a iudea in galileam

Post hec autem erat dies festus iudeorum et ascendit ihesus ierosolimam Est

[illegible]

...sunt autem iherosolimis probatica piscina que cognominatur hebraice bethsaida v porticus habens. In hiis iacebat multitudo magna languencium cecorum claudorum aridorum expectancium aque motum. Angelus autem domini secundum tempus descendebat in piscinam et movebatur aqua. Et qui prior descendebat post motum aque sanus fiebat a quacumque detinebatur infirmitate. Erat autem quidam homo ibi xxx et viii annos habens in infirmitate sua. Hunc cum vidisset Ihesus iacentem et cognovisset quia iam multum tempus haberet dicit ei Vis sanus fieri. Respondit ei languidus Domine hominem non habeo ut cum turbata fuerit aqua mittat me in piscinam. Dum enim venio ego alius ante me descendit. Dicit ei Ihesus Surge tolle grabatum tuum et ambula. Et statim sanus factus est homo et sustulit grabatum suum et ambulabat. Erat autem sabbatum in illa die. Dicebant ergo iudei illi qui sanus factus fuerat Sabbatum est non licet tibi tollere grabatum tuum. Respondit eis Qui me sanum fecit ille mihi dixit Tolle grabatum tuum et ambula. Interrogaverunt ergo eum Quis est ille homo qui dixit tibi tolle grabatum tuum et ambula. Is autem qui sanus fuerat effectus nesciebat quis esset. Ihesus autem declinavit a turba constituta in loco. Postea invenit eum Ihesus in templo et dixit ei Ecce sanus factus es...

Est autem piscina...

iam noli portare. R. [illegible] Abiit ille homo et nun-
ciavit iudeis quia ihesus esset qui fecit eum sanum. Propterea persequebantur
iudei ihesum quia hec faciebat in sabbato. Ihesus autem respondit eis. Pater meus
usque modo operatur et ego operor. Propterea ergo magis querebant eum iudei in-
terficere quia non solum solvebat sabbatum sed et patrem suum dicebat deum, equa-
lem se faciens deo. Respondit itaque et dixit eis. Amen dico vobis non potest filius
a se facere quicquam nisi quod viderit patrem facientem. Quecumque enim ille fecerit
hec et filius similiter facit. Pater enim diligit filium et omnia demonstrat ei que
ipse facit, et maiora his demonstrabit ei opera ut vos miremini. Sicut enim
pater suscitat mortuos et vivificat sic et filius quos vult vivifi-
cat. Neque enim pater iudicat quemquam sed omne iudicium dedit filio ut omnes
honorificent filium sicut honorificant patrem. Qui non honorificat filium
non honorificat patrem qui misit illum. Amen amen dico vobis quia qui
verbum meum audit et credit ei qui misit me habet vitam eternam et in iu-
dicium non venit sed transiet de morte ad vitam. Amen amen dico vobis
quia venit hora et nunc est quando mortui audient vocem filii dei. Et qui
audierint vivent. Sicut enim pater habet vitam in semetipso, sic et

potestatem dedit ei iudicium facere quia filius hominis est. Nolite mirari hoc
quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem filii dei
Et procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vite. Qui vero mala egerunt
in resurrectionem iudicii. Non possum ego a me ipso facere quicquam. Sicut audio iudico
et iudicium meum iustum est quia non quero voluntatem meam sed voluntatem eius
qui misit me patris. Si ego testimonium perhibeo de me ipso testimonium meum
non est verum. Alius est qui testimonium perhibet de me. Et scio quia verum est
testimonium eius quod perhibet de me. Vos misistis ad Iohannem et testimonium per-
hibuit veritati. Ego autem non ab homine testimonium accipio sed hec dico ut
vos salvi sitis. Ille erat lucerna ardens et lucens. Vos autem voluistis ad
horam exultare in luce eius. Ego autem habeo testimonium maius Iohanne.
Opera enim que dedit mihi pater ut perficiam ea ipsa opera que ego facio testimonium
perhibent de me quia pater misit me. Et qui misit me pater ipse testi-
monium perhibuit de me. Neque vocem eius umquam audistis neque speciem
eius vidistis et verbum eius non habetis manens in vobis quia quem misit ille huic
vos non creditis. Scrutamini scripturas in quibus putatis vitam eternam habere
et ille sunt que testimonium perhibent de me. Et non vultis venire ad me ut

vitam habeatis. claritatem ab hominibus non accipio. Sed cognovi vos quia di-
lectionem dei non habetis in vobis. Ego veni in nomine patris mei et non acci-
pitis me. Si alius venerit in nomine suo illum accipietis. Quomodo vos
potestis credere qui gloriam ab invicem accipitis et gloriam que a solo deo est
non queritis. Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud patrem.
Est qui vos accusat moyses in quo vos speratis. Si enim crederetis moysi
crederetis forsitan et mihi. de me enim ille scripsit. Si autem illius litteris non creditis quomodo

6

Post hec abiit ihesus trans mare // verbis meis credetis. vi
galilee quod est tyberiadis et sequebatur eum multitudo magna quia vide-
bant signa que faciebat super hiis qui infirmabantur. Subiit ergo in montem
ihesus et ibi sedebat cum discipulis suis. Erat autem proximum pascha dies festus
iudeorum. Cum sublevasset ergo oculos ihesus et vidisset quia multitudo maxima venit
ad eum, dixit ad philippum. unde ememus panes ut manducent hii. hoc autem
dicebat temptans eum. ipse enim sciebat quid esset facturus. Respondit ei philippus
ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid acci-
piat. Dicit ei unus ex discipulis eius andreas frater symonis petri. Est puer
unus hic qui habet v. panes ordeaceos et duos pisces. Sed hec quid sunt inter tantos

dixit ergo ihesus facite homines discumbere. Erat autem fenum multum in loco. Discubuerunt

ergo viri numero quasi quinque milia. Accepit ergo ihesus panes et cum

gratias egisset distribuit discumbentibus. Similiter et ex piscibus quantum volebant. Ut

autem impleti sunt dixit discipulis suis. Colligite que superaverunt fragmenta ne

pereant. Collegerunt ergo et impleverunt xii cophinos fragmentorum ex quinque

panibus ordeaceis et duobus piscibus que superfuerunt hiis qui manducaverant.

Illi ergo homines cum vidissent quod fecerat signum dicebant quia hic est vere propheta qui

venturus est in mundum. Ihesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent

eum et facerent eum regem fugit iterum in montem ipse solus. Ut autem sero factum est de-

scenderunt discipuli eius ad mare. Et cum ascendissent navim venerunt trans mare

in capharnaum. Et tenebre iam facte erant et non venerat ad eos ihesus.

Mare autem magno vento flante exsurgebat. Cum remigassent ergo quasi sta-

dia xxv. aut xxx. Viderunt ihesum ambulantem super mare et proximum

navi fieri et timuerunt. Ipse autem dixit eis. Ego sum nolite timere. Volu-

erunt ergo accipere eum in navim et statim navis fuit ad terram in quam ibant.

Altera autem die turba que stabat trans mare vidit quia navicula alia non erat

ibi nisi una et quia non introisset cum discipulis suis ihesus in navim sed soli discipuli

soli abissent. Aliae vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi mandu-
caverunt panem gratias agente deo. Cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi
neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas et venerunt Capharnaum
quaerentes Iesum. Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando
huc venisti? Respondit Iesus et dixit eis: Amen amen dico vobis, quaeritis me non
quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus et saturati estis. Operamini
non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam, quem filius ho-
minis dabit vobis; hunc enim pater signavit deus. Dixerunt ergo ad eum: Quid
faciemus ut operemur opera dei? Respondit Iesus et dixit eis: Hoc est opus dei
ut credatis in eum quem misit ille. Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum
ut videamus et credamus tibi? Quid operaris? Patres nostri manducaverunt manna
in deserto, sicut scriptum est: Panem de caelo dedit eis manducare. Dixit ergo
eis Iesus: Amen amen dico vobis, non Moyses dedit vobis panem de caelo,
sed pater meus dat vobis panem verum de caelo. Panis enim dei est qui de caelo
descendit et dat vitam mundo. Dixerunt ergo ad eum: Domine, da nobis semper
panem hunc. Dixit autem eis Iesus: Ego sum panis vitae; qui venit ad
me non esuriet, et qui credit in me non sitiet in aeternum. Sed dixi vobis

quia vidistis me et non credidistis. Omne quod dat mihi pater ad me veniet et eum
qui venit ad me non eiciam foras. Quia descendi de celo non ut faciam
voluntatem meam sed voluntatem eius qui misit me. Hec est enim voluntas
eius qui misit me patris ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo sed resuscitem
in novissimo die. Hec est autem voluntas patris mei qui misit me ut omnis
qui videt filium et credit in eum habeat vitam eternam. Et ego resuscitabo eum
in novissimo die. Murmurabant ergo Iudei de illo quia dixisset
ego sum panis vivus qui de celo descendi. Et dicebant Nonne hic est Iesus
filius Ioseph cuius nos novimus patrem et matrem quomodo ergo dicit hic quia de
celo descendi. Respondit ergo Iesus et dixit eis Nolite murmurare in invicem
nemo potest venire ad me nisi pater meus qui misit me traxerit illum. Et ego
resuscitabo eum in novissimo die. Est scriptum in prophetis Et erunt omnes
docibiles dei. Omnis qui audivit a patre et didicit venit ad me.
Non quia patrem vidit quisquam nisi is qui a deo est hic vidit patrem. Amen
amen dico vobis qui credit in me habet vitam eternam. Ego sum panis
vite. Patres vestri manducaverunt manna in deserto et mortui sunt. Hic est
panis de celo descendens ut si quis ex ipso manducaverit non moriatur.

Ego sum panis vivus qui de celo descendi. Si quis manducaverit ex hoc pa-
ne vivet in eternum. Et panis quem ego dabo caro mea est pro mundi vita. Liti-
gabant ergo Judei ad invicem dicentes: Quomodo potest hic carnem suam dare nobis ad man-
ducandum? Dixit ergo eis Jesus: Amen amen dico vobis, nisi manducaveritis car-
nem filii hominis et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui man-
ducat carnem meam et bibit meum sanguinem habet vitam eternam, et ego resusci-
tabo eum in novissimo die. Caro enim mea vere est cibus et sanguis meus ve-
re est potus. Qui manducat carnem meam et bibit meum sanguinem in me
manet et ego in illo. Sicut misit me vivens pater et ego vivo propter patrem,
Et qui manducat me et ipse vivet propter me. Hic est panis qui de celo
descendit, non sicut manducaverunt patres vestri manna in deserto et mortui sunt.
Qui manducat hunc panem vivet in eternum. Hec dixit in synagoga
docens in Capharnaum. Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt:
Durus est hic sermo, et quis potest eum audire? Sciens autem Jesus apud semetipsum
quia murmurabant de hoc discipuli eius, dixit eis: Hoc vos scandalizat?
Si ergo videritis filium hominis ascendentem ubi erat prius? Spiritus est
qui vivificat, caro non prodest quicquam. Verba que ego locutus sum vobis

spiritus et vita est. Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio
Jesus qui essent non credentes et quis traditurus esset eum. Et dicebat: Propterea
dixi vobis quia nemo potest venire ad me nisi pater meus traxerit eum. Ex
hoc multi discipulorum eius abierunt retro et iam cum illo non ambulabant. Dixit
ergo Jesus ad xii: Numquid et vos vultis abire et relinquendo me solum? atque vine
Respondit ei Symon Petrus: Domine ad quem ibimus? verba vitae aeternae habes. Et nos cre-
dimus et cognovimus quia tu es Christus filius Dei vivi. Respondit ergo eis Jesus:
Nonne ego vos xii elegi, et unus ex vobis diabolus est? Dicebat
autem de Juda Symonis Scarioth: hic enim erat traditurus eum cum esset unus ex xii.

VII

Post haec ambulabat Jesus in Galilea.
Non enim volebat in Judaeam ambulare in Judea quia quaerebant eum interficere Judei.
Erat autem in proximo dies festus Judeorum Scenophegia. Dixerunt autem
ad eum fratres eius: Transi hinc et vade in Judeam ut et discipuli tui videant
opera tua quae facis tu. Nemo quippe in occulto quid facit et quaerit ipse in
palam esse. Si haec facis, manifesta teipsum mundo. Neque enim fratres eius credebant
in eum. Dixit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum advenit, tempus autem
vestrum semper est paratum. Non potest mundus odisse vos, me autem odit quia ego

quia testimonium perhibeo de illo quod opera eius mala sunt. Vos ascendite ad diem
festum hunc. Ego autem non ascendam ad diem festum istum quia tempus meum
nondum est impletum. Haec cum dixisset ipse mansit in galilea. Ut autem ascen-
derunt fratres eius tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in
occulto. Iudei ergo querebant eum in die festo et dicebant ubi est ille. Et dicebant
murmur multus erat de illo in turba. Quidam enim dicebant quia bonus est.
Alii autem dicebant non sed seducit turbas. Nemo tamen palam loquebatur de
illo propter metum iudeorum. Iam autem die festo mediante ascendit ihesus in templum
et docebat et mirabantur iudei dicentes. Quomodo hic litteras scit cum non didicerit.
Respondit eis ihesus et dixit. Mea doctrina non est mea sed eius qui misit
me. Si quis voluerit voluntatem eius facere cognoscet de doctrina utrum ex deo
sit an ego a me ipso loquar. Qui a semet ipso loquitur gloriam propriam quaerit.
Qui autem quaerit gloriam eius qui misit illum hic verax est et iniustitia in
illo non est. Nonne moyses dedit vobis legem et nemo ex vobis facit legem.
Quid me queritis interficere. Respondit turba et dixit. Demonium habes quis
te querit interficere. Respondit ihesus et dixit eis. Unum opus feci et omnes
miramini. Propterea moyses dedit vobis circumcisionem non quia ex moyse est

ex patribus Et in sabbato circumciditis hominem Si circumcisionem accipit homo
in sabbato ut non solvatur lex moysi mihi indignamini quia totum hominem
sanum feci in sabbato Nolite iudicare secundum faciem sed iustum iudicium
iudicate Dicebant ergo quidam ex ierosolimis Nonne hic est quem querunt
interficere Et ecce palam loquitur et nichil ei dicunt Numquid vere cognoverunt principes
quia hic est christus Sed hunc scimus unde sit christus autem cum venerit nemo scit
unde sit Clamabat ergo ihesus docens in templo dicens Et me scitis et unde
sim scitis et a me ipso non veni sed est verus qui misit me quem vos
nescitis Ego scio eum quia ab ipso sum et ipse me misit Querebant ergo
eum apprehendere et nemo misit in illum manus quia nondum venerat hora eius
De turba autem multi crediderunt in eum et dicebant christus cum venerit numquid
plura signa faciet quam que hic facit Audierunt pharisei turbam murmurantem
de illo hec et miserunt principes et pharisei ministros ut apprehenderent eum Dixit
ergo eis ihesus Adhuc modicum tempus vobiscum sum et vado ad eum qui
misit me Queretis me et non invenietis Et ubi ego sum vos non potestis
venire Dixerunt ergo iudei ad semetipsos Quo hic iturus est quia
non inveniemus eum numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus gentes

Quis est hic sermo quem dixit Queretis me et non invenietis et ubi ego sum
vos non potestis venire. In novissimo autem die magno festivitatis sta
bat ihesus et clamabat dicens / Si quis sitit veniat ad me et bibat.
Qui credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre eius fluent aque vive.
Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. Nondum enim
erat spiritus datus quia ihesus nondum erat glorificatus. Ex illa ergo tur
ba cum audissent hos sermones eius dicebant Hic est vere propheta. Alii dice
bant Hic est christus. Quidam autem dicebant Numquid a galilea venit christus
Nonne scriptura dicit quia ex semine david et de bethleem castello ubi erat
david venit christus / Dissensio itaque facta est in turba propter eum. Quidam
autem ex ipsis volebant apprehendere eum sed nemo misit super eum manus.
Venerunt ergo ministri ad pontifices et phariseos. Et dixerunt eis illi Quare
non adduxistis eum. Responderunt ministri Numquam sic locutus est homo sicut
hic homo. Responderunt ergo eis pharisei Numquid et vos seducti estis. Numquid
ex principibus aliquis credidit in eum aut ex phariseis. Sed turba hec que non novit
legem maledicti sunt / Dicit nicodemus ad eos ille qui venit ad ihesum nocte
qui unus erat ex ipsis Numquid lex nostra iudicat hominem nisi prius audierit

qui fuerat. Responderunt et dixerunt ei: Numquid et tu galileus es? Scrutare scripturas
et vide quia propheta a galilea non surgit. Et reversi sunt unusquisque in domum
Iesus autem perrexit in montem oliveti et dilu- / [scram] viij
culo iterum venit in templum et omnis plebs venit ad eum. Et sedens
docebat eos. Adducunt autem scribe et pharisei mulierem deprehensam in adulterio
et statuerunt eam in medio. Dixerunt ei: Magister, hec mulier deprehensa est in ad-
ulterio. In lege autem moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?
Hoc autem dicebant temptantes eum ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans
se deorsum digito scribebat in terra. Cum autem perseverarent interrogantes eum
erexit se et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum primus in illam lapi-
dem mittat. Et iterum inclinans se scribebat in terra. Audientes autem
unus post alium exibant incipientes a senioribus et remansit solus
Iesus et mulier in medio stans. Erigens autem se Iesus dixit ei: Mulier,
ubi sunt qui te accusabant? Nemo te condempnavit? Que dixit: Nemo
domine. Dixit autem Iesus: Nec ego te condempnabo. Vade et amplius noli
peccare. Iterum ergo locutus est eis Iesus dicens: Ego sum lux mun-
di. Qui sequitur me non ambulat in tenebris sed habebit lumen vite

Dixerunt ergo pharisei Tu de teipso testimonium perhibes testimonium tuum non est
verum Respondit ihesus et dixit eis Et si ego testimonium perhibeo de meipso verum
est testimonium meum quia scio unde veni aut quo vado vos autem nescitis
unde venio aut quo vado Vos autem secundum carnem iudicatis Ego non iudi-
co quemquam Et si iudico ego iudicium meum verum est quia solus non
sum sed ego et ille qui misit me pater Et in lege vestra scriptum est quia
duorum hominum testimonium verum est Ego sum qui testimonium perhibeo de me
ipso et testimonium perhibet de me qui misit me pater Dicebant ergo ei
Ubi est pater tuus Respondit eis ihesus Neque me scitis neque patrem meum scitis
Si me sciretis forsitan et patrem meum sciretis Hec verba locutus est ihesus
in gazophilacio docens in templo et nemo apprehendit eum quia nondum
venerat hora eius Dixit ergo iterum eis ihesus Ego vado et queretis
me et in peccato vestro moriemini Quo ego vado vos non potestis venire
Dicebant ergo iudei Numquid interficiet semetipsum quia dixit quo ego vado
vos non potestis venire Et dicebat eis Vos de deorsum estis ego de
supernis sum vos de mundo hoc estis ego non sum de hoc mundo Dixi ergo
vobis quia moriemini in peccatis vestris Si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro

Dicebant ergo ei Tu quis es Dixit eis Ihesus Principium qui et loquor
vobis Multa habeo de vobis loqui et iudicare sed qui misit me verax est
et ego que audivi ab eo hec loquor in mundo et non cognoverunt quia
patrem eius dicebat deum Dixit ergo eis Ihesus Cum exaltaveritis filium
hominis tunc cognoscetis quia ego sum et a me ipso facio nichil sed sicut
docuit me pater hec loquor et qui me misit mecum est et non reliquit
me solum quia ego que placita sunt ei facio semper Hec illo loquente multi
crediderunt in eum Dicebat ergo Ihesus ad eos qui crediderunt ei Iudeos
Si vos manseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis et cognosce
tis veritatem et veritas liberabit vos Responderunt ergo ei Semen Abrahe
sumus et nemini servivimus umquam quomodo tu dicis quia liberi eritis Respondit eis
Ihesus Amen amen dico vobis quia omnis qui facit peccatum servus est
peccati Servus autem non manet in domo in eternum filius autem manet
in eternum Si ergo vos filius liberaverit vere liberi eritis Scio quia
filii Abrahe estis sed queritis me interficere quia sermo meus non capit
in vobis Ego quod vidi apud patrem meum loquor et vos que vidistis
apud patrem vestrum facitis Responderunt et dixerunt ei Pater noster Abraham

Pater noster abraham est. Dicit eis ihesus Si filii abrahe estis opera abrahe
facite. Nunc autem queritis me interficere hominem qui veritatem locutus sum vobis
quam audivi a deo: hoc abraham non fecit. Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt
itaque ei. Nos ex fornicatione non sumus nati. Unum patrem habemus deum.
Dixit ergo eis ihesus Si deus pater vester esset diligeretis me utique. Ego enim
ex deo processi et veni. Neque enim a me ipso veni sed ille me misit. Quare
loquelam meam non cognoscitis quia non potestis audire sermonem meum. Vos ex
patre diabolo estis et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio
et in veritate non stetit quia veritas non est in eo. Cum loquitur mendacium ex propriis loquitur
quia mendax est et pater eius. Ego autem si veritatem dico non creditis mihi. Quis ex
vobis arguet me de peccato. Si veritatem dico quare non creditis mihi. Qui est
ex deo verba dei audit. Propterea vos non auditis quia ex deo non estis. Responderunt
ergo iudei et dixerunt ei. Nonne bene dicimus nos quia samaritanus es tu
et demonium habes. Respondit ihesus. Ego demonium non habeo sed honori-
fico patrem meum et vos inhonorastis me. Ego autem gloriam meam non quero.
Est qui querat et iudicet. Amen amen dico vobis. Si quis sermonem meum
servaverit mortem non gustabit in eternum. Dixerunt ergo iudei. Nunc cognovimus

quia demonium habes Abraham mortuus est et prophete Et tu dicis si quis sermonem
meum servaverit mortem non gustabit in eternum Numquid tu maior es patre
nostro abraham qui mortuus est et prophete mortui sunt quem te ipsum facis Respondit
ihesus Si ego glorifico meipsum gloria mea nichil est Est pater meus qui
glorificat me quem vos dicitis quia deus noster est et non cognovistis eum
Ego autem novi eum Et si dixero quia non scio eum ero similis vobis Abraham
pater vester exultavit ut videret diem meum et vidit et gavisus est Dixerunt
ergo iudei ad eum Quinquaginta annos nondum habes et abraham vidisti
Dixit ergo eis ihesus Amen amen dico vobis Antequam abraham fieret ego sum
Tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum Ihesus autem abscondit se et ex-
Et preteriens ihesus vidit // ivit de templo ix·
hominem cecum a nativitate Et interrogaverunt discipuli eius Rabi quis
peccavit hic aut parentes eius ut cecus nasceretur Respondit ihesus Neque hic
peccavit neque parentes eius ut cecus nasceretur Sed ut manifestentur opera
dei in illo Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est venit
nox quando nemo potest operari Quamdiu sum in mundo lux sum mundi
Hec cum dixisset expuit in terram et fecit lutum ex sputo et linivit lutum

super oculos eius et dixit ei vade lava in natatoria Syloe quod interpretatur
missus. Abiit ergo et lavit et venit videns. Itaque vicini eius et qui vi-
derant eum quia mendicus erat dicebant nonne hic est qui sedebat
et mendicabat. Alii dicebant quia hic est alii nequaquam sed similis eius est.
Ille autem dicebat quia ego sum. Dicebant ergo ei quomodo aperti sunt oculi
tibi? Respondit ille homo qui dicitur Iesus lutum fecit et unxit oculos meos
et dixit michi vade ad natatoria Syloe et lava. Et abii et lavi et video.
Et dixerunt ei ubi est ille? Et ait nescio. Adducunt eum ad phariseos
qui cecus fuerat. Erat autem sabbatum quando lutum fecit Iesus et aperuit
oculos eius. Iterum ergo interrogabant eum pharisei quomodo vidisset. Ille autem dixit
eis lutum michi posuit super oculos et lavi et video. Dicebant ergo ex phariseis
quidam: non est hic homo a Deo qui sabbatum non custodit. Alii dicebant
Alii dicebant quomodo potest homo peccator hec signa facere? Et scisma erat inter
eos. Dicunt ergo ceco iterum: Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos?
Ille autem dixit quia propheta est. Non crediderunt ergo Iudei de illo quia cecus esset et
vidisset donec vocaverunt parentes eius qui viderat. Et interrogaverunt eos
dicentes: hic est filius vester quem vos dicitis quia cecus natus est? Quomodo ergo nunc videt?

Responderunt parentes eius omnes et dixerunt Scimus quia hic est filius noster et quia cecus
natus est quomodo autem nunc videat nos nescimus aut quis eius aperuit oculos
nos nescimus ipsum interrogate etatem habet ipse de se loquatur hec dixerunt parentes
eius quia timebant iudeos iam enim conspiraverant iudei ut si quis eum confiteretur
xpm extra synagogam fieret propterea parentes eius dixerunt quia etatem habet ipsum
interrogate vocaverunt ergo rursum hominem qui cecus fuerat et dixerunt
ei / Da gloriam deo vivo nos scimus quia hic homo peccator est / Dixit ergo ille
si peccator est nescio unum scio quia cum cecus essem modo video / Dixerunt
ergo illi Quid fecit tibi quomodo aperuit tibi oculos / Respondit ille Dixi vobis
iam et audistis quid iterum vultis audire numquid et vos vultis discipuli
eius fieri maledixerunt ei et dixerunt Tu discipulus eius sis nos autem
moysi discipuli sumus nos scimus quia moysi locutus est deus hunc
autem nescimus unde sit Respondit ille homo et dixit eis In hoc enim mirabile est
quia vos nescitis unde sit et aperuit oculos meos Scimus autem quia peccatores deus
non audit sed si quis dei cultor est et voluntatem eius facit hunc exaudit
A seculo non est auditum quia si quis aperuit oculos ceci nati Nisi esset hic a deo non
posset facere quicquam Responderunt et dixerunt ei In peccatis natus es totus et tu

doces nos? et eiecerunt eum foras. Audivit Iesus quia eiecerunt eum foras et cum inve-
nisset eum dixit ei: Tu credis in filium Dei? Respondit ille et dixit: Quis est do-
mine ut credam in eum? Et dixit ei Iesus: Et vidisti eum, et qui loquitur tecum ipse est. At
ille ait: Credo domine. Et procidens adoravit eum. Et dixit ei Iesus: In iudicium ego
in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, et qui vident ceci fiant. Et audi-
erunt ex pharisaeis qui cum ipso erant, et dixerunt ei: Numquid et nos ceci sumus?
Dixit eis Iesus: Si ceci essetis, non haberetis peccatum; nunc vero dicitis quia videmus:

Amen amen dico vobis, qui non // peccatum vestrum manet. x
intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur et latro est.
Qui autem intrat per ostium pastor est ovium. Huic ostiarius aperit, et oves
vocem eius audiunt, et proprias oves vocat nominatim, et educit eas. Et cum proprias
oves emiserit, ante eas vadit, et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius. Alie-
num autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo, quia non noverunt vocem alienorum. Hoc proverbium
dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. Dixit ergo iterum eis Iesus: Amen
amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium. Omnes quotquot venerunt fures sunt
et latrones, sed non audierunt eos oves. Ego sum ostium. Per me si quis introierit
salvabitur, et ingredietur, et egredietur, et pascua inveniet. Fur non venit nisi ut fure-

et mactet et perdat. Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant. Ego sum
pastor bonus. Bonus pastor animam suam ponit pro ovibus suis. Mercenarius autem et qui non
est pastor, cuius non sunt oves proprie, videt lupum venientem et dimittit oves et fugit,
et lupus rapit et dispergit oves. Mercenarius autem fugit quia mercenarius est et
non pertinet ad eum de ovibus. Ego sum pastor bonus et cognosco oves meas et
cognoscunt me mee. Sicut cognoscit me pater et ego cognosco patrem, et animam meam pono pro
ovibus meis. Et alias oves habeo que non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me adducere
et vocem meam audient, et fiet unum ovile et unus pastor. Propterea me pater diligit
quia ego pono animam meam ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me, sed ego pono
eam a me ipso, et potestatem habeo ponendi eam et potestatem habeo iterum sumendi eam.
Hoc mandatum accepi a patre meo. Dissensio iterum facta est inter Judeos propter sermones hos.
Dicebant autem multi ex ipsis: Demonium habet et insanit, quid eum auditis? Alii dicebant:
Hec verba non sunt demonium habentis; numquid demonium potest cecorum oculos aperire? Facta sunt autem
encenia in Jerusalem et hiems erat, et ambulabat Jesus in templo in porticu Salomo-
nis. Circumdederunt ergo eum Judei et dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? Si tu es
Christus, dic nobis palam. Respondit eis Jesus: Loquor vobis et non creditis. Opera que ego facio
in nomine patris mei, hec testimonium perhibent de me. Sed vos non creditis quia non estis

ex ovibus meis. Oves mee vocem meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me
et ego vitam eternam do eis et non peribunt in eternum et non rapiet eas quisquam de manu
mea. Pater meus quod dedit mihi maius omnibus est et nemo potest rapere de manu patris
mei. Ego et pater unum sumus. Sustulerunt ergo lapides iudei ut lapidarent eum.
Respondit eis Iesus multa bona opera ostendi vobis ex patre meo propter quod eorum opus me lapi-
datis? Responderunt ei iudei de bono opere non lapidamus te sed de blasphemia et quia tu ho-
mo cum sis facis te ipsum deum. Respondit eis Iesus nonne scriptum est in lege vestra quia ego dixi dii
estis. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est et non potest solvi scriptura quem pater san-
ctificavit et misit in mundum vos dicitis quia blasphemas quia dixi filius dei sum. Si
non facio opera patris mei nolite credere mihi. Si autem facio et si mihi non vultis credere
operibus credite ut cognoscatis et credatis quia pater in me est et ego in patre. Querebant ergo eum
prehendere et exivit de manibus eorum. Et abiit iterum trans iordanem in eum locum ubi
erat iohannes baptizans primum et mansit illic. Et multi venerunt ad eum et dice-
bant quia iohannes quidem signum fecit nullum. Omnia autem quecumque dixit iohannes de hoc vera erant.
Et multi crediderunt in eum. XI

Erat autem quidam languens Lazarus a bethania de castello marie et marthe
sororis eius. Maria autem erat que unxit dominum unguento et extersit pedes eius

capillis suis cuius frater Lazarus infirmabatur. Miserunt ergo sorores ad eum dicentes: domine
ecce quem amas infirmatur. Audiens autem Ihesus dixit eis: Infirmitas hec non est ad mortem sed
pro gloria Dei ut glorificetur filius Dei per eam. Diligebat autem Ihesus Martham et sororem eius
Mariam et Lazarum. Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duo-
bus diebus. Deinde post hec dixit discipulis suis: Eamus in Iudeam iterum. Dicunt ei
discipuli: Rabbi nunc querebant te Iudei lapidare et iterum vadis illuc? Respondit Ihesus:
Nonne duodecim sunt hore diei? Si quis ambulaverit in die non offendit quia lucem huius mundi
videt. Si autem ambulaverit in nocte offendit quia lux non est in eo. Hec ait et post hec dixit
eis: Lazarus amicus noster dormit sed vado ut a sompno suscitem eum. Dixerunt
ergo ei discipuli eius: Domine si dormit salvus erit. Dixerat autem Ihesus de morte eius.
Illi autem putaverunt quod de dormitione sompni diceret. Tunc ergo dixit eis Ihesus manifeste:
Lazarus mortuus est et gaudeo propter vos ut credatis quia non eram ibi, sed eamus ad eum.
Dixit ergo Thomas qui dicitur Didimus ad condiscipulos: Eamus et nos ut moriamur cum eo. Venit
itaque Ihesus et invenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. Erat autem Bethania
iuxta Iherusalem quasi stadiis xv. Multi autem ex Iudeis venerant ad Mariam et Mar-
tham ut consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo ut audivit quia Ihesus venit occurrit
illi. Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad Ihesum: Domine si fuisses hic

frater meus non fuisset mortuus. Sed et nunc scio quia quecumque poposceris a deo dabit tibi
deus. Dicit illi ihesus: resurget frater tuus. Dicit ei martha: scio quia resurget in resurrectione
in novissimo die. Dicit ei ihesus: Ego sum resurrectio et vita; qui credit in me, etsi mortuus fuerit
vivet; et omnis qui vivit et credit in me non morietur in eternum. Credis hoc? Ait illi: utique domine
ego credidi quia tu es christus filius dei vivi qui in hunc mundum venisti. Et cum hec dixisset
abiit et vocavit mariam sororem suam silentio dicens: magister adest et vocat te. Illa ut
audivit surgit cito et venit ad eum; nondum enim venerat ihesus in castellum, sed erat ad-
huc in illo loco ubi occurrerat ei martha. Iudei ergo qui erant cum ea in domo et con-
solabantur eam, cum vidissent mariam quia cito surrexit et exiit, secuti sunt eam dicentes: quia
vadit ad monumentum ut ibi ploret. Maria ergo cum venisset ubi erat ihesus, videns eum ce-
cidit ad pedes eius et dixit ei: domine si fuisses hic frater meus non fuisset mortuus.
Ihesus ergo ut vidit eam plorantem et iudeos qui venerant cum ea plorantes, infremuit
spiritu et turbavit se ipsum. Et dixit: ubi posuistis eum? Dicunt ei: domine veni et vide.
Et lacrimatus est ihesus. Dixerunt ergo iudei: ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis
dixerunt: non poterat hic qui aperuit oculos ceci nati facere ut et hic non moreretur?
Ihesus ergo rursum fremens in semetipso venit ad monumentum. Erat autem spelunca et lapis
superpositus erat ei. Ait ihesus: tollite lapidem. Dicit ei martha soror eius qui

mortuus fuerat. Domine iam fetet quatriduanus enim est. Dicit ei Ihesus: Nonne dixi tibi
quoniam si credideris videbis gloriam dei? Tulerunt ergo lapidem. Ihesus autem elevatis sursum
oculis dixit: Pater gratias ago tibi quoniam audisti me. Ego autem sciebam quia semper me audis,
sed propter populum qui circumstat dixi, ut credant quia tu me misisti. Hec cum dixisset
voce magna clamavit: Lazare veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus
ligatus manibus et pedibus institis, et facies eius sudario erat ligata. Dicit eis Ihesus:
Solvite eum et sinite abire. Multi ergo ex Iudeis qui venerant ad Mariam et Mar-
tham et viderant que fecit Ihesus crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Phariseos
et dixerunt eis que fecit Ihesus. Collegerunt ergo pontifices et Pharisei concilium adversus
Ihesum et dicebant: Quid facimus quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus
eum sic omnes credent in eum, et venient Romani et tollent nostrum locum et gentem. Unus
autem ex ipsis Caiphas nomine cum esset pontifex anni illius prophetavit et dixit eis: Vos
nescitis quicquam, nec cogitatis quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota
gens pereat. Hoc autem a semetipso non dixit, sed cum esset pontifex anni illius prophetavit
quia Ihesus moriturus erat pro gente, et non tantum pro gente, sed ut filios dei qui erant dispersi
congregaret in unum. Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum. Ihesus ergo iam
non palam ambulabat apud Iudeos, sed abiit in regionem iuxta desertum in civitatem que

et ostendam ei ubi morabatur cum discipulis suis. Proximum autem erat pascha iudeorum et ascen-
derunt multi in ierusalem de regione ante pascha ut sanctificarent semetipsos. Querebant
ergo ihesum et colloquebantur ad invicem in templo stantes. Quid putatis quia non venit
ad diem festum. Dederant autem pontifices et pharisei mandatum ut si quis cognoverit ubi
sit indicet ut apprehendant eum. xii

Ihesus ergo ante sex dies pasche venit bethaniam ubi fuerat lazarus mortuus
quem suscitavit ihesus. Fecerunt autem ei cenam ibi et martha ministrabat lazarus vero unus
erat ex discumbentibus cum eo. Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici precio-
si et unxit pedes ihesu et extersit capillis suis pedes eius et domus impleta est
ex odore unguenti. Dixit ergo unus ex discipulis eius iudas scarioth qui erat
eum traditurus. Quare hoc unguentum non venit trecentis denariis et datum est egenis.
Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum sed quia fur erat et loculos habens
ea que mittebantur portabat. Dixit ergo ihesus. Sine illam ut in diem sepulture
mee servet illud. Pauperes enim semper habetis vobiscum me autem non semper habebitis. Co-
gnovit ergo turba multa ex iudeis quia illic est et venerunt non propter ihesum tantum
sed ut lazarum viderent quem suscitavit a mortuis. Cogitaverunt autem principes
sacerdotum ut et lazarum interficerent quia multi propter illum abibant ex iudeis et credebant

in crastinum autem turba multa que convenerat ad diem festum cum audissent quia
Ihesus venit in Ierusalem acceperunt ramos palmarum et processerunt obviam
ei. Et clamabant Osanna benedictus qui venit in nomine domini rex israel. Et invenit
Ihesus asellum et sedit super eum sicut scriptum est Noli timere filia Syon ecce rex tuus
venit sedens super pullum asine. Hec non cognoverunt discipuli eius primum sed quando glori-
ficatus est Ihesus tunc recordati sunt quia hec erant scripta de eo et hec fecerunt ei.
Testimonium ergo perhibebat turba que erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento et
suscitavit eum a mortuis. Propterea et obviam venit ei turba quia audierunt eum
fecisse hoc signum. Pharisei autem dixerunt ad semetipsos Videtis quia nichil proficimus
Ecce iam mundus totus abiit post eum. Erant autem gentiles quidam ex his qui ascenderant
ut adorarent in die festo. Hii ergo accesserunt ad Philippum qui erat a Bethsaida
Galilee et rogabant eum dicentes Domine volumus Ihesum videre. Venit Philippus
et dicit Andree. Andreas rursum et Philippus dixerunt Ihesu. Ihesus autem respondit eis
dicens Venit hora ut glorificetur filius hominis. Amen amen dico vobis
nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum solum manet. Si autem
mortuum fuerit multum fructum affert. Qui amat animam suam perdet eam. Et qui odit
animam suam in hoc mundo in vitam eternam custodit eam. Si quis mihi ministrat

me requirit. Et ubi sum ego illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit
honorificabit eum pater meus. Et nunc anima mea turbata est valde. Et quid dicam
Pater salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc. Pater clarifica nomen
tuum. Venit ergo vox de celo dicens: et clarificavi et iterum clarificabo. Tur-
ba ergo que stabat et audiebat dicebat tonitruum factum esse. Alii dicebant an-
gelus ei locutus est. Respondit Ihesus et dixit: Non propter me hec vox venit sed propter
vos. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps mundi huius eicietur foras. Et ego
si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum. Hoc autem dicebat significans qua
morte esset moriturus. Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege quia Christus manet in
eternum et quomodo tu dicis oportet exaltari filium hominis? Quis est iste filius hominis? Dixit
ergo eis Ihesus: Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis
ut tenebre vos non comprehendant. Et qui ambulat in tenebris nescit quo vadit.
Dum lucem habetis credite in lucem ut filii lucis sitis. Hec locutus est Ihesus et abiit
et abscondit se ab eis. Cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant
in eum ut sermo Ysaie prophete impleretur quem dixit: Domine quis credidit auditui nostro et
brachium domini cui revelatum est? Propterea non poterant credere quia iterum dixit
Ysaias: Excecavit oculos eorum et induravit cor eorum ut non videant oculis et in-

telligant corde et convertantur et sanem eos. Haec dixit Isaias quando vidit gloriam eius et locutus
est de eo. Verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum sed propter pharisaeos non con-
fitebantur ut de synagoga non eicerentur. Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam
dei. Iesus autem clamavit et dixit qui credit in me non credit in me sed in eum
qui misit me. Et qui videt me videt eum qui misit me. Ego lux
in mundum veni ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat. Et si
quis audierit verba mea et non custodierit ego non iudico eum non enim veni ut
iudicem mundum sed ut salvificem mundum. Qui spernit me et non accipit ver-
ba mea habet qui iudicet eum sermo quem locutus sum ille iudicabit eum in novissimo
die. Quia ego ex me ipso non sum locutus sed qui misit me pater ipse mihi
mandatum dedit quid dicam et quid loquar. Et scio quia mandatum eius vita
aeterna est. Quae ergo ego loquor sicut dixit mihi pater sic loquor. xiii

Ante diem festum paschae sciens Iesus quia venit hora eius ut transeat
ex hoc mundo ad patrem cum dilexisset suos qui erant in mundo in finem
dilexit eos. Et cena facta cum diabolus iam misisset in cor ut traderet
eum Iudas Simonis Scariotis. Sciens quia omnia dedit ei pater in manus
et quia a deo exivit et ad deum vadit surgit a cena et ponit vestimenta sua et

cum accepisset linteum precinxit se. Deinde misit aquam in pelvim et cepit lavare
pedes discipulorum et extergere linteo quo erat precinctus. Venit ergo ad Simonem
Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine tu michi lavas pedes? Respondit Iesus et dixit ei: Quod ego
facio tu nescis modo, scies autem postea. Dicit ei Petrus: Domine non lavabis michi
pedes in eternum. Respondit ei Iesus: Si non lavero te non habebis partem mecum. Dicit
ei Simon Petrus: Domine non tantum pedes meos sed et manus et caput. Dicit
ei Iesus: Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lavet sed est mundus totus.
Et vos mundi estis sed non omnes. Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum;
propterea dixit: Non estis mundi omnes. Postquam ergo lavit pedes eorum et accepit
vestimenta sua et cum recubuisset iterum dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? Vos
vocatis me magister et domine, et bene dicitis, sum etenim. Si ergo ego lavi pedes
vestros dominus et magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim
dedi vobis ut quemadmodum ego feci vobis ita et vos faciatis. Amen amen
dico vobis non est servus maior domino suo neque apostolus maior eo qui misit
illum. Si hec scitis beati eritis si feceritis ea. Non de omnibus vobis dico; ego scio
quos elegerim; sed ut adimpleatur scriptura: Qui manducat panem mecum
levabit contra me calcaneum suum. Amodo dico vobis priusquam fiat ut cum factum

sunt credatis quia ego sum. Amen amen dico vobis qui accipit si quem misero
me accipit. Qui autem me accipit accipit eum qui me misit. Cum hec dixisset
ihesus turbatus est spiritu et protestatus est et dixit Amen amen dico vobis quia unus
ex vobis me tradet. Aspiciebant ergo ad invicem discipuli hesitantes de quo diceret.
Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu ihesu quem diligebat ihesus
et loquitur Innuit ergo symon petrus et dicit ei quis est de quo dicit. Itaque cum recubuisset
ille supra pectus ihesu dicit ei Domine quis est. Respondit ihesus Ille est cui ego intinctum
panem porrexero. Et cum intinxisset panem dedit Iude symonis scarioth
et post buccellam tunc introivit in eum sathanas. Et dixit ei ihesus Quod facis fac cicius.
Hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixit ei. Quidam enim putabant quia
loculos habebat iudas quia dixisset ei ihesus Eme ea que opus sunt nobis ad
diem festum vel egenis ut aliquid daret. Cum ergo accepisset ille buccellam exivit
continuo. Erat autem nox. Cum ergo exisset dixit ihesus Nunc clarificatus est filius
hominis et deus clarificatus est in eo. Si deus clarificatus est in eo et deus clarifi-
cabit eum in semetipso. Et continuo clarificabit eum. Filioli mei adhuc modicum
vobiscum sum. Queretis me et sicut dixi iudeis quo ego vado vos non potestis
venire. Et vobis dico modo. Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem sicut
dilexi vos ut et vos diligatis invicem. Dicit ei symon petrus Domine quo vadis

cognoscent omnes quia discipuli mei estis si dilectionem habueritis ad invicem. Dicit ei Simon
Petrus Domine quo vadis? Respondit Jesus Quo ego vado non potes me modo
sequi sequeris autem postea. Dicit ei Petrus Quare non possum te sequi modo? animam meam
pro te ponam. Respondit ei Jesus animam tuam pro me pones? amen amen dico tibi non cantabit
gallus donec ter me neges. Et ait discipulis suis. xiiii.

Non turbetur cor vestrum neque formidet. Creditis in Deum et in me credite. In domo
Patris mei mansiones multae sunt. Si quo minus dixissem vobis quia vado parare
vobis locum. Et si abiero et praeparavero vobis locum, iterum venio et accipiam vos ad meipsum
ut ubi ego sum et vos sitis. Et quo ego vado scitis et viam scitis. Dicit ei Thomas Domine
nescimus quo vadis et quomodo possumus viam scire? Dicit ei Jesus Ego sum via veritas et
vita. Nemo venit ad Patrem nisi per me. Si cognovissetis me et Patrem meum utique cognovissetis
sed amodo cognoscetis eum et vidistis eum. Dicit ei Philippus Domine ostende nobis Patrem
et sufficit nobis. Dicit ei Jesus Tanto tempore vobiscum sum et non cognovistis me? Philippe
qui videt me videt et Patrem meum. Quomodo tu dicis ostende nobis Patrem? Non creditis quia
ego in Patre et Pater in me est? Verba quae ego loquor vobis a me ipso non loquor. Pater autem
in me manens ipse facit opera. Et a me ipso facio mea. Non creditis quia ego in Patre
et Pater in me est? Alioquin propter opera ipsa credite. Amen amen dico vobis qui credit

in me opera que ego facio et ipse faciet et maiora horum faciet quia ego ad patrem vado

Et quodcumque petieritis patrem in nomine meo hoc faciam ut glorificetur pater in filio si quid pe

tieritis me in nomine meo hoc faciam. Si diligitis me mandata mea servate et ego rogabo patrem et

alium paraclitum dabit vobis ut maneat vobiscum in eternum spiritum veritatis quem mundus non

potest accipere quia non videt eum nec scit eum vos autem cognoscetis eum quia apud vos manebit

et in vobis erit. Non relinquam vos orphanos veniam ad vos. Adhuc modicum

et mundus me iam non videt vos autem videbitis me quia ego vivo et vos vivetis.

In illo die vos cognoscetis quia ego sum in patre meo et vos in me et ego in vobis. Qui habet

mandata mea et servat ea ille est qui diligit me. Qui autem diligit me diligetur

a patre meo et ego diligam eum et manifestabo ei meipsum. Dicit ei iudas non ille scariotes domine

quid factum est quia manifestaturus es nobis teipsum et non mundo. Respondit ihesus et dixit ei si quis

diligit me sermonem meum servabit et pater meus diligit eum et ad eum veniemus et man

sionem apud eum faciemus. Qui non diligit me sermones meos non servat et sermonem

quem audistis non est meus sed eius qui misit me patris. Hec locutus sum vobis apud vos

manens. Paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia et sug

geret vobis omnia quecumque dixero vobis. Pacem relinquo vobis pacem meam do vobis

non quomodo mundus dat ego do vobis. Non turbetur cor vestrum neque formidet. Audistis quia ego

dixi vobis vado et venio ad vos si diligeretis me gauderetis utique quia vado ad patrem
quia pater maior me est et nunc dixi vobis priusquam fiat ut cum factum fuerit credatis iam
non multa loquar vobiscum venit enim princeps mundi huius et in me non habet quicquam sed ut cognos-
cat mundus quia diligo patrem et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio surgite eamus hinc

Ego sum vitis vera et pater meus agricola — XV

est omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum et omnem qui fert
fructum purgabit eum ut fructum plus afferat iam vos mundi estis propter sermonem
quem locutus sum vobis manete in me et ego in vobis sicut palmes non potest
ferre fructum a semetipso nisi manserit in vite sic nec vos nisi in me manseritis
Ego sum vitis et vos palmites qui manet in me et ego in eo hic fert fructum mul-
tum quia sine me nihil potestis facere si quis in me non manserit mittetur
foras sicut palmes et arescet et colligent eum et in ignem mittent et ardet
si manseritis in me et verba mea in vobis manserint quodcumque volueritis petetis et fiet
vobis in hoc clarificatus est pater meus ut plurimum fructum afferatis et effi-
ciamini mei discipuli sicut dilexit me pater et ego dilexi vos manete in di-
lectione mea si praecepta mea servaveritis manebitis in dilectione mea sicut et ego praecepta patris
mei servavi et maneo in eius dilectione haec locutus sum vobis ut gaudium meum

sit in vobis et gaudium vestrum impleatur. Hoc est preceptum meum ut diligatis invicem
sicut dilexi vos. Maiorem hac dilectionem nemo habet ut animam suam ponat quis
pro amicis suis. Vos amici mei estis si feceritis que ego precipio vobis. Iam non
dicam vos servos quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos
quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis. Non vos me elegistis
sed ego elegi vos et posui vos ut eatis et fructum afferatis et fructus vester ma-
neat ut quodcumque petieritis patrem in nomine meo det vobis. Hec mando vobis
ut diligatis invicem. Si mundus vos odit scitote quia me priorem vobis odio habuit.
Si de mundo fuissetis mundus quod suum erat diligeret. Quia vero de mundo non estis sed
ego elegi vos de mundo propterea odit vos mundus. Mementote sermonis mei quem
ego dixi vobis. Non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt et vos perse-
quentur. Si sermonem meum servaverunt et vestrum servabunt. Sed hec omnia facient vobis prop-
ter nomen meum quia nesciunt eum qui me misit. Si non venissem et locutus eis
non fuissem peccatum non haberent. Nunc autem excusacionem non habent de peccato suo. Qui
me odit et patrem meum odit. Si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit
peccatum non haberent. Nunc autem et viderunt et oderunt me et patrem meum. Sed ut
adimpleatur sermo qui in lege eorum scriptus est. Quia odio habuerunt me gratis

Cum autem venerit paraclitus quem ego mittam vobis a patre spiritum veritatis qui a patre
procedit ille testimonium perhibebit de me. Et vos testimonium perhibebitis quia ab initio
Hec locutus sum vobis ut non / mecum estis   xvi.
scandalizemini. Absque synagogis facient vos. Sed venit hora ut omnis qui
interficit vos arbitretur se obsequium prestare deo. Et hec facient vobis quia non no-
verunt patrem neque me. Sed hec locutus sum vobis ut cum venerit hora eorum re-
miniscamini quia ego dixi vobis. Hec autem vobis ab initio non dixi quia vobis-
cum eram. Et nunc vado ad eum qui me misit et nemo ex vobis interrogat me quo
vadis. Sed quia hec locutus sum vobis tristitia implevit cor vestrum. Sed ego veritatem
dico vobis expedit vobis ut ego vadam. Si enim ego non abiero paraclitus non ve-
niet ad vos. Si autem abiero mittam eum ad vos. Et cum venerit ille arguet
mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. De peccato quidem quia non crediderunt in me.
De iustitia vero quia ad patrem vado et iam non videbitis me. De iudicio
autem quia princeps mundi huius iam iudicatus est. Adhuc multa vobis habeo dicere
sed non potestis portare modo. Cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos
omnem veritatem. Non enim loquetur a semetipso sed quecumque audiet loquetur
et que ventura sunt annuntiabit vobis. Ille me clarificabit quia de meo accipiet

et annunciabit vobis. Omnia quecumque habet pater mea sunt. Propterea dixi vobis quia de meo acci-
piet et annunciabit vobis. Modicum iam et non videbitis me et iterum modicum et vide-
bitis me quia vado ad patrem. Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem quid est hoc quod
dicit modicum et non videbitis me et quia vado ad patrem. Dicebant ergo quid est hoc quod dicit
vobis modicum nescimus quid loquitur. Cognovit autem Jhesus quia volebant eum interrogare
et dixit eis De hoc queritis inter vos quia dixi modicum et non videbitis me et
iterum modicum et videbitis me. Amen amen dico vobis quia plorabitis et flebitis vos mundus
autem gaudebit vos autem contristabimini sed tristicia vestra vertetur in gaudium.
Mulier cum parit tristiciam habet quia venit hora eius cum autem pepererit puerum iam non me-
minit pressure propter gaudium quia natus est homo in mundum. Et vos igitur nunc quidem tristiciam
habetis. Iterum autem videbo vos et gaudebit cor vestrum et gaudium vestrum nemo tollet
a vobis et in illo die me non rogabitis quicquam. Amen amen dico vobis si quid pe-
tieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Usque modo non petistis quicquam in nomine
meo petite et accipietis ut gaudium vestrum sit plenum. Hec in proverbiis locutus
sum vobis venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis sed palam de patre meo annun-
ciabo vobis. In illo die in nomine meo petetis et non dico vobis quia ego rogabo patrem
de vobis. Ipse enim pater amat vos quia vos me amastis et credidistis quia ego a deo exivi

Exivi a patre et veni in mundum iterum relinquo mundum et vado ad patrem. Dicunt ei
discipuli eius Ecce nunc palam loqueris et proverbium nullum dicis. Nunc scimus quia scis
omnia et non est opus tibi ut quis te interroget. In hoc credimus quia a deo existi.
Respondit eis Ihesus modo creditis. Ecce venit hora et iam venit ut dispergamini
unusquisque in propria et me solum relinquatis et non sum solus quia pater mecum est.
Hec locutus sum vobis ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis sed
confidite quia ego vici mundum

XVII

Hec locutus est Ihesus et sublevatis oculis in celum dixit Pater venit
hora clarifica filium tuum ut filius tuus clarificet te. Sicut
dedisti ei potestatem omnis carnis ut omne quod dedisti ei det eis vitam eternam.
Hec est autem vita eterna ut cognoscant te solum verum deum et quem misisti Ihesum Christum.
Ego te clarificavi super terram opus consummavi quod dedisti michi ut faciam. Et
nunc clarifica me pater tu apud temetipsum claritate quam habui priusquam mundus
fieret apud te. Manifestavi nomen tuum hominibus quos dedisti michi de mundo. Tui erant
et michi eos dedisti et sermonem meum servaverunt. Nunc cognoverunt quia omnia que dedisti
michi abs te sunt quia verba que dedisti michi dedi eis et ipsi acceperunt et cognoverunt
vere quia a te exivi et crediderunt quia tu me misisti. Ego pro eis rogo non pro mundo

sed pro his quos dedisti mihi quia tui sunt et omnia tua mea sunt et tua mea sunt
et clarificatus sum in eis et iam non sum in mundo. et hii in mundo sunt
et ego ad te venio. Pater sancte serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi ut sint
unum sicut et nos sumus. Cum essem cum eis ego servabam eos in nomine tuo. quos
dedisti mihi custodivi et nemo ex eis periit nisi filius perditionis ut impleatur
scriptura. Nunc autem ad te venio et hec loquor in mundo ut habeant gaudium meum in
pletum in semetipsis. Ego dedi eis sermonem tuum et mundus odio eos habuit quia non
sunt de mundo sicut et ego non sum de mundo. Non rogo ut tollas eos sed ut serves
eos a malo. De mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo. Sanctifica eos in veritate
sermo tuus veritas est. Sicut tu me misisti in mundum et ego misi eos in mundum. Et pro
eis sanctifico me ipsum ut sint et ipsi sanctificati in veritate. Non pro eis autem rogo tantum
sed pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me ut omnes unum sint sicut tu pater
in me et ego in te ut et ipsi in nobis unum sint ut mundus credat quia tu me
misisti. Et ego claritatem quam tu dedisti mihi dedi eis ut sint unum sicut et nos unum
sumus. Ego in eis et tu in me ut sint consummati in unum et cognoscat mundus quia tu me
misisti et dilexisti eos sicut et me dilexisti. Pater quos dedisti mihi volo ut ubi
ego sum et illi sint mecum ut videant claritatem meam quam dedisti mihi quia dilexisti me ante constitutionem mundi

Pater iuste mundus te non cognovit ego autem te cognovi et hii cognoverunt quia tu

me misisti et notum feci eis nomen tuum et notum faciam ut dilectio qua dilexisti

me in ipsis sit et ego in ipsis. XVIII.

18

Haec cum dixisset Iesus egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron

ubi erat ortus in quem introivit ipse et discipuli eius. Sciebat autem et Iudas

qui tradebat eum locum quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis.

Iudas ergo cum accepisset cohortem a pontificibus et phariseis ministros venit illuc

cum facibus laternis et armis. Iesus itaque sciens omnia que ventura erant super

eum processit et dixit eis quem queritis? Responderunt ei Iesum Nazarenum. Dicit eis

Iesus ego sum. Stabat autem et Iudas qui tradebat eum cum ipsis. Ut ergo dixit eis

ego sum abierunt retrorsum et ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogavit

eos quem queritis? Illi autem dixerunt Iesum Nazarenum. Respondit eis Iesus dixi vobis quia

ego sum. Si ergo me queritis sinite hos abire, ut impleretur sermo quem dixit quia quos

dedisti michi non perdidi ex eis quemquam. Simon ergo Petrus habens gladium eduxit

eum et percussit pontificis servum et abscidit eius auriculam dextram. Erat autem nomen servo

Malchus. Dixit ergo Iesus Petro mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem

dedit michi pater non bibam illum? Cohors ergo et tribunus et ministri Iudeorum

comprehenderunt ihesum et ligaverunt eum et adduxerunt eum ad annam primum erat
enim socer cayphe qui erat pontifex anni illius. Erat autem cayphas qui consilium
dederat iudeis quia expedit unum hominem mori pro populo. Sequebatur autem ihesum
symon petrus et alius discipulus (i. iohannes). Discipulus autem erat notus pontifici et in-
troivit cum ihesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad hostium foris. Exivit
ergo discipulus alius qui erat notus pontifici et dixit hostiarie et introduxit petrum.
Dixit autem petro ancilla hostiaria Numquid et tu ex discipulis es hominis istius?
Dixit ille Non sum. Stabant autem servi et ministri ad prunas quia frigus erat
et calefaciebant se. Erat autem cum eis petrus stans et calefaciens se. Pontifex ergo
interrogavit ihesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit Respondit ei ihesus
Ego palam locutus sum mundo. Ego semper docui in synagoga et in templo
quo omnes iudei conveniunt et in occulto locutus sum nichil. Quid me interro-
gas? Interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis. Ecce hii sciunt
que dixerim ego. Hec autem cum dixisset unus assistens ministrorum dedit alapam ihesu di-
cens Sic respondes pontifici? Respondit ei ihesus Si male locutus sum testimonium
perhibe de malo. Si autem bene quid me cedis? Et misit eum annas ligatum
ad caypham pontificem. Erat autem symon petrus stans et calefaciens se. Dixerunt ergo ei

Numquid et tu ex discipulis eius es? Negavit ille et dixit: Non sum. Dicit unus
ex servis pontificis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam: Nonne
ego te vidi in orto cum illo? Iterum ergo negavit Petrus, et statim gallus
cantavit. Adducunt ergo Ihesum a Caypha in pretorium. Erat autem mane. Et ipsi
non introierunt in pretorium, ut non contaminarentur, sed manducarent pascha. Exi-
vit ergo Pilatus foras ad eos et dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem
hunc? Responderunt et dixerunt ei: Si non esset malefactor, non tibi tradidissemus eum.
Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt
ergo ei Iudei: Nobis non licet interficere quemquam. Ut sermo Ihesu impleretur quem dixit significans qua mor-
te esset moriturus. Introivit ergo iterum in pretorium Pilatus et vocavit Ihesum
et dixit ei: Tu es rex Iudeorum? Respondit Ihesus: A temetipso hoc dicis an alii ti-
bi dixerunt de me? Respondit Pilatus: Numquid ego Iudeus sum? Gens tua et pontifices
tui tradiderunt te michi. Quid fecisti? Respondit Ihesus: Regnum meum non est de hoc mundo.
Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer
Iudeis. Nunc autem regnum meum non est hinc. Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es
tu? Respondit Ihesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni
in mundum, ut testimonium perhibeam veritati. Omnis qui est ex veritate audit meam vocem.

mea. Dicit ei pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset iterum exivit ad iudeos

et dixit eis: Ego nullam in eo invenio causam. Est autem consuetudo vobis ut unum di-

mittam vobis in pascha: vultis ergo dimittam vobis regem iudeorum? Clamaverunt

ergo rursum omnes dicentes: Non hunc sed barabbam. Erat autem barabbas latro. xix.

Tunc ergo apprehendit pilatus ihesum et flagellavit. Et milites plectentes

coronam de spinis imposuerunt capiti eius: et veste purpurea circumdederunt

eum. Et veniebant ad eum et dicebant: Ave rex iudeorum. Et dabant ei alapas.

Exivit iterum pylatus foras et dixit eis: Ecce adduco eum vobis foras ut cognoscatis

quia in eo nullam causam invenio. Exivit ergo ihesus portans spineam coronam et pur-

pureum vestimentum. Et dicit eis: Ecce homo. Cum ergo vidissent eum pontifices

et ministri, clamabant dicentes: Crucifige crucifige eum. Dicit eis pylatus: Accipite

eum vos et crucifigite. Ego enim non invenio in eo causam. Responderunt

ei iudei: Nos legem habemus et secundum legem debet mori, quia filium dei se fecit.

Cum ergo audisset pylatus hunc sermonem magis timuit. Et ingressus est pretorium

iterum et dixit ad ihesum: Unde es tu? Ihesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei pylatus:

Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te et potestatem habeo dimittere te?

Respondit ihesus: Non haberes potestatem adversum me ullam nisi tibi datum esset desuper. Propterea

qui me tradidit tibi maius peccatum habet. Exinde quaerebat Pilatus dimittere eum.
Iudaei autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis non es amicus Caesaris. Omnis
qui se regem facit contradicit Caesari. Pylatus autem cum audisset hos sermones
adduxit foras Iesum et sedit pro tribunali in loco
qui dicitur Lithostrotos hebraice autem Golgatha. Erat autem parasceve paschae hora quasi
sexta. Et dicit Iudaeis: Ecce rex vester. Illi autem clamabant dicentes: Tolle tolle crucifige eum.
Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices: Non habemus
regem nisi Caesarem. Tunc ergo tradidit eis Iesum ut crucifigeretur. Susceperunt autem
Iesum et eduxerunt. Et baiulans sibi crucem exivit in eum qui dicitur Calvariae lo-
cus hebraice Golgatha ubi eum crucifixerunt, et cum eo alios duos hinc et
hinc medium autem Iesum. Scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super crucem.
Erat autem scriptum: Iesus Nazarenus rex Iudaeorum. Hunc ergo titulum multi Iudaeorum legerunt
quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum hebraice graece et latine.
Dicebant ergo Pylato pontifices Iudaeorum: Noli scribere rex Iudaeorum, sed quia ipse dixit
rex sum Iudaeorum. Respondit Pilatus: Quod scripsi scripsi. Milites ergo cum crucifixissent eum accepe-
runt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes unicuique militi partem et tunicam.
Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem

non scindamus eam sed sortiamur de illa cuius sit ut scriptura impleretur dicens Parti-
ti sunt vestimenta mea sibi et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem haec fecerunt.
Stabant autem iuxta crucem Ihesu mater eius et soror matris eius Maria Cleophe et Maria Magda-
lene. Cum vidisset ergo Ihesus matrem et discipulum stantem quem diligebat dicit
matri suae Mulier ecce filius tuus. Deinde dicit discipulo Ecce mater tua. Et ex il-
la hora accepit eam discipulus in sua. Postea sciens Ihesus quia omnia consummata sunt
ut consummaretur scriptura dicit Sitio. Vas ergo erat positum aceto plenum. Illi autem spon-
giam plenam aceto ysopo circumponentes obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset
Ihesus acetum dixit Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. Iudei
ergo quoniam parasceve erat ut non remanerent corpora in cruce sabbato erat enim magnus
dies ille sabbati rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur. Venerunt
ergo milites et primi quidem fregerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Ihesum
autem cum venissent ut viderunt eum iam mortuum non fregerunt eius crura sed unus
militum lancea latus eius aperuit et continuo exivit sanguis et aqua.
Et qui vidit testimonium perhibuit et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit
ut et vos credatis. Facta sunt enim haec ut scriptura impleretur Os non comminuetis ex eo.
Et iterum alia scriptura dicit Videbunt in quem transfixerunt. Post haec autem rogavit Pilatum

ioseph ab arimathia eo quod esset discipulus ihesu occultus autem propter metum iudeorum ut tolleret
corpus ihesu et permisit pilatus Venit ergo et nicodemus qui venerat ad ihesum nocte
primum ferens mixturam mirre et aloes quasi libras centum Acceperunt ergo corpus ihesu
et ligaverunt eum linteis cum aromatibus sicut mos est iudeis sepelire Erat
autem in loco ubi crucifixus est ortus et in orto monumentum novum in quo nondum
quisquam positus fuerat Ibi ergo propter parasceven iudeorum quia iuxta erat monumentum

Una autem sabbati maria / posuerunt ihesum
magdalena venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum et videt
lapidem sublatum a monumento Cucurrit ergo et venit ad simonem petrum et ad alium
discipulum quem diligebat ihesus et dicit eis Tulerunt dominum de monumento et ne
scio ubi posuerunt eum Exiit ergo petrus et alius discipulus et venerunt
ad monumentum Currebant autem duo simul et alius discipulus precucurrit citius petro
et venit primus ad monumentum et cum se inclinasset videt linteamina posita
non tamen introivit Venit ergo simon petrus sequens eum et introivit in mo
numentum et vidit linteamina posita et sudarium quod fuerat super caput eius
non cum linteaminibus positum sed separatim involutum in unum locum Tunc ergo
introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum et vidit et credidit / Neo

dum non sciebant scripturam quia oportebat eum a mortuis resurgere. Abierunt ergo
discipuli ad semetipsos. Maria autem stabat ad monumentum foris plorans. Dum ergo fleret
inclinavit se et prospexit in monumentum. Et vidit duos angelos in albis sedentes unum
ad caput et unum ad pedes ubi positum fuerat corpus Iesu. Dicunt ei illi: Mulier quid ploras?
Dicit eis: Quia tulerunt dominum meum et nescio ubi posuerunt eum. Haec cum dixisset conversa
est retrorsum et vidit Iesum stantem et non sciebat quia Iesus est. Dicit ei Iesus: Mulier quid
ploras? quem quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset dicit ei: Domine si tu sustulisti
eum dicito mihi ubi posuisti eum et ego eum tollam. Dicit ei Iesus: Maria. Conversa illa
dicit ei: Rabboni, quod dicitur magister. Dicit ei Iesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem
meum. Vade autem ad fratres meos et dic eis: Ascendo ad patrem meum et patrem vestrum
et deum meum et deum vestrum. Venit Maria Magdalene annuntians discipulis quia vidi
dominum et haec dixit mihi. Cum esset ergo sero die illo una sabbatorum et fores essent clausae ubi
erant discipuli congregati propter metum Iudaeorum, venit Iesus et stetit in medio discipulorum
et dicit eis: Pax vobis. Et cum haec dixisset ostendit eis manus et latus. Gavisi sunt ergo discipuli
viso domino. Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me pater et ego mitto vos.
insufflavit. Haec cum dixisset insufflavit et dicit eis: Accipite spiritum sanctum. Quorum remiseritis pecca-
ta remittuntur eis, et quorum retinueritis retenta sunt. Thomas autem unus ex XII qui dicitur Didimus

non erat cum eis quando venit Ihesus. Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum.
Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum et mittam digitum
meum in latus eius, non credam. Et post dies octo iterum erant discipuli eius intus
et Thomas cum eis. Venit Ihesus ianuis clausis et stetit in medio et dixit: Pax vobis.
Deinde dicit Thome: Infer digitum tuum huc et vide manus meas et affer ma-
num tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis. Respondit Thomas
et dixit ei: Dominus meus et Deus meus. Dixit ei Ihesus: Quia vidisti me Thoma credidisti. Beati qui
non viderunt et crediderunt. Multa quidem et alia signa fecit Ihesus in conspectu discipulorum suorum
que non sunt scripta in libro hoc. Hec autem scripta sunt ut credatis quia Ihesus est Christus filius Dei et ut creden-

Postea manifestavit se iterum Ihesus ad mare / tes vitam habeatis in nomine eius.
Tiberiadis. Manifestavit autem sic. Erant simul Symon Petrus et Thomas qui
dicitur Didimus et Nathanael qui erat a Cana Galilee et filii Zebedei et alii ex discipulis
eius duo. Dicit eis Symon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et
exierunt et ascenderunt navem et illa nocte nichil prendiderunt. Mane autem facto
stetit Ihesus in littore, non tamen cognoverunt discipuli quia Ihesus est. Dixit ergo eis Ihesus: Pueri numquid pul-
mentarium habetis? Responderunt ei: Non. Dixit eis: Mittite in dexteram partem navigii rete et in-
venietis. Miserunt ergo et iam non valebant illud trahere pre multitudine piscium.

Dixit ergo discipulus ille quem diligebat Iesus Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia
Dominus est tunicam succinxit se, erat enim nudus, et misit se in mare. Alii autem discipuli
navigio venerunt, non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis, trahentes
rete piscium. Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, et piscem
superpositum, et panem. Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus quos prendidistis nunc. Ascendit
Simon Petrus, et traxit rete in terram plenum magnis piscibus centum quinquaginta
tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. Dicit eis Iesus: Venite, prandete. Et nemo
audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? scientes quia Dominus est. Et venit Iesus
et accipit panem, et dabat eis, et piscem similiter. Hoc iam tertio manifestatus est Iesus
discipulis suis cum resurrexisset a mortuis. Cum ergo prandissent, dicit Simoni
Petro Iesus: Simon Ioannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis quia amo te.
Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei iterum: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine,
tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas
me? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio: Amas me? et dicit ei: Domine, tu omnia
scis, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce oves meas. Amen amen dico tibi: cum esses iunior
cingebas te, et ambulabas ubi volebas; cum autem senueris, extendes manus
tuas, et alius te cinget, et ducet te quo tu non vis. Hoc autem dixit significans

qua morte clarificaturus esset deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei sequere me.
Conversus petrus vidit illum discipulum quem diligebat ihesus sequentem,
qui et recubuit in cena super pectus eius / Et dixit ei / domine quis est qui tradet
te. Hunc ergo cum vidisset petrus dicit ad ihesum / Domine hic autem quid / Dicit ei
ihesus Sic eum volo manere donec veniam quid ad te tu me sequere.
Exivit ergo sermo iste inter fratres quod discipulus ille non moritur. Et non dixit
ei ihesus quia non moritur sed sic eum volo manere donec veniam quid
ad te. Hic est discipulus qui testimonium perhibet de hiis / et scripsit hec
Et scimus quia verum est testimonium eius. Sunt autem et alia multa que
fecit ihesus que si scribantur per singula nec ipsum arbitror mundum capere
eos qui scribendi sunt libros. Finis Johannis In cristi nomine Amen.

Romanorum sed omnibus qui gentibus que crediderunt hii superbo
contentione nolebant se alterutrum supponere. Nam iudei dicebant nos
sumus populus dei quos ab initio dilexit et fovit. Nos circumcisi
ex genere abrahe descendimus et nobis ex tribu israel deus
nos de egipto signis et virtutibus liberavit mare siccato pertransivimus
... est in nimicis nostris gravissimi fluctus involverunt. Nobis manna
pluit dominus in deserto et quasi regis sui celeste pabulum ministravit
nos die noctuque in columpna nubis et ignis precessit ut nobis iter
... ut omni terra eorum cum nos in inaudita beneficia ...
... nos soli digni sumus lege dei accipere et vocem dei loquentis audire
... voluntate. In qua lege nobis promissus est christus adesse et
ipse venisse testatur ... Romani ad omnes ... predicant domini
... vos tamen potius quam homines appellavit ... nec ...
... ydola deserentes quos ab initio despiciens nobis ...
... potius ... in possessorum locum ... Sancto dicasse
... reputamini ... bonum ... et semper ...
... nolunt nos ... admitte gentes ...
debeat ... maior erga nos ... beneficia ...
... nos enim ...
... quos alii ...
... quo paulo ...
simulacra nobis ...
... solebant simulacra ...
... fuit ... in deserto ...
nos manu ...
... Itaque
... tercia ...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
...
... nobilitate ...
... filios nos faciat ...
... sed ...
filios ... Apostolus ...
...
...
...
...
...
...
...
... vicissim eos humilians ad pacem et concordiam cohortatur.

Paulus vero beniamin ... oppido ...
... Tharsi Cilicie ...
... Gamaliele legem didicit ...

damascum in via compunctus et ab anania baptizatus et postea
et apostolus gencium ab apostolis cum barnaba constitutus predicantibus iudeis
ceptionem appellavit et ideo romam vinctus neronis precepto adductus
et duobus annis in libera custodia cottidie cum iudeis disputabat post
... x. annis in libera custodia predicans ibi roma ...
est xiiii° neronis anno pro christo capite truncatus xxxvii° anno post passionem
domini sepultus

Romani sunt in partibus ytalie hii preventi
sunt a falsis apostolis et sub nomine domini nostri iesu christi in legem et pro
phetas erant inducti hos revocat apostolus ad veram et evangelicam
fidem scribens eis a corintho

Paulus servus Christi Jesu vocatus apostolus segregatus in evangelium
Dei quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de filio
suo qui factus est ei ex semine David secundum carnem qui predestinatus
est filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu Christi
Domini nostri per quem accepimus gratiam et apostolatum ad obediendum fidei in omnibus
gentibus pro nomine eius in quibus estis et vos vocati Jesu Christi Domini nostri omnibus qui
sunt Rome dilectis Dei vocatis sanctis gratia vobis et pax a Deo patre nostro et Domino Jesu Christo.
Primum quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis quia fides
vestra annunciatur in universo mundo. Testis enim est michi Deus cui servio in spiritu meo
in evangelio filii eius quod sine intermissione memoriam vestri facio semper in orationibus meis
obsecrans si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi
ad vos. Desidero enim videre vos ut aliquid impertiar vobis gratie spiritualis ad confir-
mandos vos, id est simul consolari in vobis per eam que invicem est fidem vestram
atque meam. Nolo enim vos ignorare fratres quia sepe proposui venire ad vos et prohibitus
sum usque adhuc ut aliquem fructum habeam et in vobis sicut et in ceteris
gentibus. Grecis ac barbaris sapientibus et insipientibus debitor sum. Ita quod
in me promptum est et vobis qui Rome estis evangelizare. Non enim erubesco

enim. Virtus enim Dei est in salutem omni credenti, Iudeo primum et Greco. Iusticia
enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem, sicut scriptum est: Iustus autem ex fide vivit.
Revelatur enim ira Dei de celo super omnem impietatem et iniusticiam hominum
eorum qui veritatem Dei in iniusticia detinent, quia quod notum est Dei, manifestum est
in illis. Deus enim illis manifestavit. Invisibilia enim ipsius a creatura mundi
per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus et divinitas,
ita ut sint inexcusabiles. Quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt
aut gratias egerunt, sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum
est insipiens cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. Et mu-
taverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis et vo-
lucrum et quadrupedum et serpentium. Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis
eorum in immundiciam, ut contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis, qui
commutaverunt veritatem Dei in mendacium, et coluerunt et servierunt creature
potius quam creatori, qui est benedictus in secula. Amen. Propterea tradidit
illos Deus in passiones ignominie. Nam et femine eorum immutaverunt
naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. Similiter autem et masculi
relicto naturali usu femine exarserunt in desideriis suis in invicem masculi

in masculos turpitudinem operantes et mercedem quam oportuit erroris sui
in semetipsis recipientes. Et sicut non probaverunt deum habere in noti
cia. Tradidit illos deus in reprobum sensum ut faciant ea que non conveniunt
Repletos omni iniquitate malicia fornicacione avaricia nequicia plenos
invidia homicidio contencione dolo malignitate susurrones detractores deo odibiles
superbos elatos inventores malorum parentibus non obedientes insipientes in
compositos sine affectione absque federe sine misericordia. Qui cum iusticiam dei cognovissent
non intellexerunt quoniam qui talia agunt digni sunt morte non solum qui
faciunt ea sed et qui consentiunt facientibus

Propter quod inexcusabilis es o homo omnis qui iudicas. In quo
enim iudicas alterum teipsum condempnas. Eadem enim agis que iudicas
Scimus enim quoniam iudicium dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. Existi
mas autem hoc o homo qui iudicas eos qui talia agunt et facis ea
quia tu effugies iudicium dei. An divicias bonitatis eius et paciencie
et longanimitatis contempnis ignorans quoniam benignitas dei ad penitenciam te adducit
Secundum duriciam autem tuam et impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ire
et revelacionis iusti iudicii dei qui reddet unicuique secundum opera sua

his autem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem quaerentibus

vitam eternam. his autem qui sunt ex contentione et qui non acquiescunt veritati credunt autem iniqui-

tati ira et indignatio. Tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis

malum iudei primum et greci. Gloria autem et honor et pax omni operanti bonum iudeo

primum et greco. non enim est acceptio personarum apud deum. Quicumque enim sine lege

peccaverunt sine lege peribunt. Et quicumque in lege peccaverunt per legem iudicabuntur. Non

enim auditores legis iusti sunt apud deum sed factores legis iustificabuntur.

Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt eiusmodi

legem non habentes ipsi sibi sunt lex. Qui ostendunt opus legis scriptum in cordi-

bus suis testimonium reddente illis consciencia ipsorum et inter se invicem cogitacio-

num accusancium aut eciam defendencium in die cum iudicabit deus occulta

hominum secundum evangelium meum per ihesum christum. Si autem tu iudeus cognominaris et requiescis

in lege et gloriaris in deo et nosti voluntatem eius et probas utiliora instructus

per legem confidis te ipsum ducem esse cecorum lumen eorum qui in tenebris sunt

eruditorem insipiencium magistrum infancium habentem formam sciencie et veritatis

in lege. Qui ergo alium doces te ipsum non doces. Qui predicas non furan-

dum furaris. Qui dicis non mechandum mecharis. Qui abhominaris idola

sacrilegium facit qui in lege gloriatur per prevaricationem legis deum inhonorans Ro. 2

enim et prius blasphemiam ingerentes sicut scriptum est. Circumcisio quidem prodest

si legem observes. Si autem prevaricator legis sis circumcisio tua preputium est facta.

Si igitur preputium iusticias legis custodiat nonne preputium illius in circumcisionem

reputabitur et iudicabit quod ex natura est preputium legem consummans te qui per litteram et

circumcisionem prevaricator legis es. Ro. 2. Non enim qui in manifesto iudeus est neque que in manifesto

in carne circumcisio est sed qui in abscondito iudeus est et circumcisio cordis non littera

Quartus gradus est amplius modo ¶ in spiritu cuius laus non ex hominibus sed ex deo est. m blasphemia

[illegible] que utilitas [illegible] inutiliter ponitur modus [illegible] quod [illegible]

[illegible] eloquia domini [illegible] [illegible] non [illegible]

[illegible] eorum [illegible] et [illegible] absit est [illegible] omnis

[illegible] homo [illegible] sicut scriptum est ut iustificeris in sermonibus tuis et vincas

cum iudicaris. Si autem iniquitas nostra iusticiam dei commendat quid dicemus numquid

iniquus est deus qui infert iram secundum hominem dico absit. Alioquin quomodo

iudicabit deus hunc mundum. Si enim veritas dei in meo mendacio habun-

davit in gloriam ipsius quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor et non sicut

blasphemamur et sicut aiunt nos quidam dicere faciamus mala ut veniant bona

quorum damnatio iusta est. Quid ergo praecellimus eos? Nequaquam. Causati

enim sumus Iudaeos et Graecos omnes sub peccato esse, sicut scriptum est quia non est

iustus quisquam, non est intelligens, non est requirens Deum. Omnes declinaverunt,

simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque ad unum.

Sepulcrum patens est guttur eorum, linguis suis dolose agebant ibi

venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione et amaritudine plenum

est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio et infelicitas in

viis eorum, et viam pacis non cognoverunt, non est timor Dei ante oculos eorum. Sci-

mus autem quoniam quaecumque lex loquitur his qui in lege sunt loquitur, ut omne os ob-

struatur et subditus fiat omnis mundus Deo, quia ex operibus legis non iusti-

ficabitur omnis caro coram illo. Per legem enim cognitio peccati. Nunc autem sine lege iustitia

Dei manifestata est, testificata a lege et prophetis. Iustitia autem Dei per fidem

Iesu Christi in omnes et super omnes qui credunt in eum. Non enim est distinctio. Omnes enim pecca-

verunt et egent gloria Dei, iustificati gratis per gratiam ipsius per

redemptionem quae est in Christo Iesu, quem proposuit Deus propitiatorem per fidem in

sanguine ipsius ad ostensionem iustitiae suae propter remissionem praecedentium delictorum

in sustentatione Dei, ad ostensionem iustitiae suae in hoc tempore, ut ipse sit iustus

ostensionem

et iustificans eum qui ex fide est Iesu Christi. Ubi est ergo gloriatio tua? Exclu-
sa est. Per quam legem? Factorum? Non, sed per legem fidei. Arbitramur enim iustificari hominem
per fidem sine operibus legis. An iudeorum deus tantum? Nonne et gentium? Immo et
gentium. Quoniam quidem unus est deus qui iustificat circumcisionem ex fide et preputium
per fidem. Legem ergo destruimus per fidem? Absit, sed legem statuimus. iiii.

Quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem? Si enim
Abraham ex operibus legis iustificatus est, habet gloriam, sed non apud deum. Quid enim
scriptura dicit? Credidit Abraham deo et reputatum est ei ad iustitiam. Ei autem qui
operatur merces non imputatur secundum gratiam sed secundum debitum. Ei vero qui non operatur,
credenti autem in eum qui iustificat impium, reputatur fides eius ad iustitiam
secundum propositum gratie dei. Sicut et David dicit beatitudinem hominis cui deus
accepto fert iustitiam sine operibus legis. Beati quorum remisse sunt iniquitates
et quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputavit dominus peccatum. [illegible] est
in preputio [illegible]. Beatitudo ergo hec in circumcisione manet an etiam in preputio?
Dicimus enim quia reputata est Abrahe fides ad iustitiam. Quomodo ergo reputata
est? In circumcisione an in preputio? Non in circumcisione sed in preputio. Et signum
accepit circumcisionis, signaculum iustitie fidei que est in preputio, ut sit pater

omni credenti per preputium ut et imputetur illis ad iustitiam ut sit pater circumcisionis non his
tantum qui sunt ex circumcisione sed et his qui sectantur vestigia fidei que est
in preputio patris nostri abrahe. Non enim promissio abrahe per legem
aut semini eius ut heres esset mundi sed per iustitiam fidei. Si enim qui ex lege
heredes sunt exinanita est fides abolita est promissio. Lex enim iram operatur.
Ubi enim non est lex nec prevaricatio. Ideo ex fide ut secundum gratiam firma sit pro-
missio omni semini, non ei qui ex lege est solum sed et ei qui ex fide est
abrahe qui est pater omnium nostrum sicut scriptum est quia patrem
multarum gentium posui te ante deum cui credidisti qui vivificat mortuos
et vocat ea que non sunt tamquam ea que sunt. Qui contra spem in spem fide
credidit ut fieret pater multarum gentium secundum quod dictum est ei. Sic erit semen
tuum sicut stelle celi et sicut arena que est in litore maris. Et non est
infirmatus in fide nec consideravit corpus suum iam emortuum cum fere
centum annorum esset et emortuam vulvam sare. In repromissione etiam
dei non hesitavit diffidentia sed confortatus est fide dans gloriam
deo plenissime sciens quia quecumque promisit deus potens est et facere.
Ideo et reputatum est illi ad iustitiam. Non est autem scriptum tantum propter ipsum

in spiritum est et adimpletum. Sed et propter nos quibus reputabitur credentibus in eum
qui suscitavit Jesum Christum dominum nostrum a mortuis qui traditus est propter de-
licta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram. v

Iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad deum per dominum nostrum Jesum Christum per
quem accessum habemus per fidem in gratiam istam in qua stamus et gloriamur in
spe glorie filiorum dei. Non solum autem sed et gloriamur in tribulationibus scientes quod tribulatio
patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem. Spes autem non confundit
quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. Ut quid
enim Christus cum adhuc infirmi essemus secundum tempus pro impiis mortuus est? Vix enim pro
iusto quis moritur, nam pro bono forsitan quis audeat mori.
Commendat autem suam caritatem in nobis deus quoniam si cum adhuc peccatores
essemus Christus pro nobis mortuus est, multo igitur magis iustificati nunc in sanguine ipsius
salvi erimus ab ira per ipsum. Si enim cum inimici essemus reconciliati sumus deo
per mortem filii eius, multo magis reconciliati salvi erimus in vita ipsius.
Non solum autem sed et gloriamur in deo per dominum nostrum Jesum Christum per quem nunc reconcili-
ationem accepimus. Propterea sicut per unum hominem peccatum in mundum intravit et
per peccatum mors et mors ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccaverunt

usque ad legem enim peccatum erat in mundo; peccatum autem non imputabatur cum lex non

esset. Sed regnavit mors ab Adam usque ad Moysen etiam in eos qui non peccaverunt in

similitudinem praevaricationis Adae, qui est forma futuri. Sed non sicut delictum, ita et donum. Si

enim unius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei et donum in gratia unius ho-

minis Jesu Christi in plures abundavit. Et non sicut per unum peccatum, ita et donum: nam

judicium quidem ex uno in condemnationem, gratia autem ex multis delictis in justificationem.

Si enim unius delicto mors regnavit per unum, multo magis abundantiam gratiae et

donationis et justitiae accipientes in vita regnabunt per unum Jesum Christum. Igitur

sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, sic et per unius justitiam

in omnes homines in justificationem vitae. Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores

constituti sunt multi, ita et per unius obeditionem justi constituentur multi. Lex autem subintravit

ut abundaret delictum. Ubi autem abundavit delictum, superabundavit gratia;

et sicut regnavit peccatum in mortem, ita et gratia regnet per justitiam in vitam

aeternam per Jesum Christum Dominum nostrum. VI

Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet? Absit. Qui enim

mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? An ignoratis, fratres, quia quicumque

baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus? Consepulti

enim sumus cum illo per baptismum in mortem ut quomodo surrexit Christus a mortuis per gloriam
patris ita et nos in novitate vite ambulemus. Si enim complantati facti sumus
similitudini mortis eius simul et resurrectionis erimus. Hoc scientes quia vetus homo
noster simul crucifixus est ut destruatur corpus peccati ut ultra non serviamus peccato. Qui
enim mortuus est iustificatus est a peccato. Si autem mortui sumus cum Christo credimus
quia simul etiam vivemus cum Christo. Scientes quod Christus surgens a mortuis
iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mortuus est peccato mortuus
est semel, quod autem vivit vivit Deo. Ita et vos existimate vos mortuos quidem
esse peccato viventes autem Deo in Christo Iesu Domino nostro. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali
corpore ut obediatis concupiscentiis eius. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis
peccato, sed exhibete vos Deo tamquam ex mortuis viventes et membra vestra arma
iustitie Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur. Non enim sub lege estis sed sub gratia. Quid

4 28 ergo peccabimus quia non sumus sub lege sed sub gratia. Absit. An nescitis quoniam
cui exhibetis vos servos ad obediendum servi estis eius cui obeditis sive
peccati ad mortem sive obeditionis ad iustitiam. Gratias autem Deo quod fuistis servi peccati
obedistis autem ex corde in eam formam doctrine in quam traditi estis. Liberati autem
a peccato servi facti estis iustitie. Humanum dico propter infirmitatem carnis vestre

Sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditie et iniquitati ad iniquitatem
ita nunc exhibete membra vestra servire iustitie in sanctificationem. Cum enim servi essetis
peccati liberi fuistis iustitie. Quem ergo fructum habuistis tunc in illis in quibus nunc erubescitis?
Nam finis illorum mors est. Nunc vero liberati a peccato servi autem facti Deo
habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem vero vitam eternam. Stipendia
enim peccati mors. Gratia autem Dei vita eterna in Christo Iesu Domino nostro. vii

An ignoratis fratres scientibus enim legem loquor quia lex in homine dominatur quanto
tempore vivit? Nam que sub viro est mulier vivente viro alligata est
legi. Si autem mortuus fuerit vir eius soluta est a lege viri. Igitur vivente
viro vocabitur adultera si fuerit cum alio viro. Itaque fratres mei et vos
mortificati estis legi per corpus Christi ut sitis alterius qui ex mortuis re-
surrexit ut fructificetis Deo. Cum enim # adultera. Si autem mortuus fuerit vir
eius liberata est a lege viri ut non sit adultera ~~si fuerit cum alio viro~~
Cum enim essemus in carne passiones peccatorum que per legem erant operabantur
in membris nostris ut fructificarent morti. Nunc autem soluti sumus a lege
morientes in quo detinebamur ita ut serviamus in novitate spiritus et non
in vetustate littere. Quid ergo dicemus? Lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non

cognovi nisi per legem, nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret Non concupisces.
Occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem
concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat. Ego autem vivebam sine lege
aliquando. Sed cum venisset mandatum, peccatum revixit. Ego autem
mortuus sum, et inventum est mihi mandatum quod erat ad vitam, hoc esse ad mor-
tem. Nam peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me, et per
illud occidit. Itaque lex quidem sancta, et mandatum sanctum et iustum et bonum.
Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit. Sed peccatum, ut appareat peccatum,
per bonum operatum est mihi mortem, ut fiat supra modum peccans peccatum per manda-
tum. Scimus enim quia lex spiritualis est, ego autem carnalis sum, venumdatus sub
peccato. Quod enim operor, non intelligo. Non enim quod volo bonum, hoc ago, sed
quod odi malum, hoc facio. Si autem quod nolo, illud facio, consentio legi quoniam
bona est. Nunc autem iam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.
Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam velle adiacet
mihi, perficere autem bonum non invenio. Non enim quod volo bonum, hoc facio, sed quod
nolo malum, hoc ago. Si autem quod nolo, malum hoc facio, iam non ego operor illud, sed
quod habitat in me peccatum. Invenio igitur legem, volenti mihi facere bonum, quoniam mihi

malum adiacet. Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem. Video autem alia
legem in membris meis repugnantem legi mentis mee et captivantem me
in lege peccati que est in membris meis. Infelix ego homo quis me liberabit
de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum Christum dominum nostrum. Igitur ego
ipse mente servio legi Dei, carne autem legi peccati. VIII

Nichil ergo est nunc dampnationis hiis qui sunt in Christo Iesu qui non secundum
carnem ambulant. Lex enim spiritus vite in Christo Iesu liberavit me a lege
peccati et mortis. Nam quod impossibile erat legi in quo infirmabatur per carnem
Deus filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato dampnavit
peccatum in carne ut iustificatio legis impleretur in nobis qui non secundum carnem
ambulamus sed secundum spiritum. Qui enim secundum carnem sunt que carnis sunt sapiunt.
Qui vero secundum spiritum sunt que sunt spiritus sentiunt. Nam prudentia carnis mors
est, prudentia autem spiritus vita et pax. Quoniam sapientia carnis inimica est Deo;
legi enim Dei non est subiecta nec enim potest. Qui autem in carne sunt
Deo placere non possunt. Vos autem in carne non estis sed in spiritu, si tamen spiritus Dei
habitat in vobis. Si quis autem spiritum Christi non habet, hic non est eius. Si autem Christus in vobis
est, corpus quidem mortuum est propter peccatum, spiritus vero vivit propter iustificationem

Quod si spiritus eius qui suscitavit Ihesum Christum a mortuis habitat in vobis vi-

vificabit et mortalia corpora vestra propter inhabitantem spiritum eius in vobis. Ergo fratres

debitores sumus non carni ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis

moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis vivetis. Quicumque

enim spiritu dei aguntur hii filii dei sunt. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum

in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum dei, in quo clamamus abba

pater. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii dei.

Si autem filii et heredes. heredes quidem dei, coheredes autem Christi. Si tamen compatimur

ut simul glorificemur. Existimo enim quod non sunt condigne passiones

huius temporis ad futuram gloriam que revelabitur in nobis. Nam expectatio creature

revelationem filiorum dei expectat. Vanitati enim creatura subiecta est non

volens, sed propter eum qui subiecit eam in spe. Quia et ipsa creatura liberabitur

a servitute corruptionis in libertatem glorie filiorum dei. Scimus enim quod

omnis creatura ingemiscit et parturit usque adhuc. Non solum autem illa, sed

et nos ipsi primicias spiritus habentes, et ipsi intra nos gemimus adoptionem

filiorum dei expectantes redemptionem corporis nostri. Spe enim salvi facti sumus.

Spes autem que videtur non est spes. Nam quod videt quis, quid sperat? Si autem quod

non videmus per patientiam expectamus. Similiter autem et spiritus adiuvat in-
firmitatem nostram nam quid oremus sicut oportet nescimus sed ipse spiritus postulat pro
nobis gemitibus inenarrabilibus. Qui autem scrutatur corda scit quid desideret spiritus quia
secundum deum postulat pro sanctis. Scimus autem quoniam diligentibus deum omnia cooperantur
in bonum hiis qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos prescivit et predestinavit
conformes fieri ymaginis filii sui ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos
autem predestinavit hos et vocavit et quos vocavit hos et iustificavit. Quos autem iusti-
ficavit hos et glorificavit. Quid ergo dicemus ad hec? si deus pro nobis quis con-
tra nos? Qui etiam proprio filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit illum quomodo
non etiam cum illo nobis omnia donavit? Quis accusabit adversus electos dei?
Deus qui iustificat quis est qui condempnet? Christus Ihesus qui mortuus est
immo qui et resurrexit qui est ad dexteram dei qui etiam interpellat pro nobis. Quis ergo
nos separabit a caritate Christi? tribulatio an angustia an fames an
nuditas an periculum an persecutio an gladius sicut scriptum est quia propter te mor-
tificamur tota die estimati sumus sicut oves occisionis. Sed in hiis omnibus
superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim quia neque mors neque vita
neque angeli neque principatus neque virtutes neque instantia neque futura neque forti-tudo

neque altitudo neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei que

Veritatem dico in christo ihesu non mentior est in christo ihesu domino nostro

Testimonium perhibente mihi conscientia mea in spiritu sancto quoniam tristicia mihi

magna est et continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego anathema esse ipse a christo pro

fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem qui sunt israelite quorum adoptio

est filiorum et gloria et testamentum et legislatio et obsequium et promissa quorum patres

et ex quibus est christus secundum carnem qui est super omnia benedictus deus in secula amen

Non autem quod exciderit verbum dei. Non enim omnes qui sunt ex israel hii sunt

israelite neque qui semen sunt abrahe omnes filii sed in ysaac vocabitur tibi semen. id

est non qui filii carnis hii filii dei sed qui filii sunt promissionis estimantur in semine

Promissionis enim verbum hoc est secundum hoc tempus veniam et erit sare filius

Non solum autem illa sed et rebecca ex uno concubitu habens ysaac patris nostri

Cum enim nondum nati fuissent aut aliquid boni egissent aut mali ut secundum electionem

propositum dei maneret non ex operibus sed ex vocante dictum est ei quia maior

serviet minori sicut scriptum est iacob dilexi esau autem odio habui. Quid ergo

dicemus numquid iniquitas apud deum absit moysi enim dicit miserebor

cuius misereor et misericordiam prestabo cuius miserebor. Igitur non volentis neque currentis

ei misereri. Dicit enim scriptura Pharaoni quia in hoc ipsum excitavi te ut
ostendam in te virtutem meam et ut annuntietur nomen meum in universa terra. Ergo
cuius vult miseretur et quem vult indurat. Dicis itaque mihi quid adhuc queritur? vo
luntati enim eius quis resistit? O homo tu quis es qui respondeas Deo? Numquid dicit
figmentum ei qui se finxit quid me fecisti sic? An non habet potestatem figu
lus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem aliud vero in con
tumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram et notam facere potentiam suam susti
nuit in multa patientia vasa irae apta in interitum ut ostenderet divitias glo
riae suae in vasa misericordiae quae praeparavit in gloriam. Quos et vocavit nos non solum ex Iu
daeis sed etiam ex gentibus sicut in Osee dicit Vocabo non plebem meam plebem meam
et non dilectam dilectam et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam. Et
erit in loco ubi dictum est eis non plebs mea vos ibi vocabuntur filii Dei
vivi. Isaias autem clamat pro Israel Si fuerit numerus filiorum Israel tamquam arena
maris reliquiae salvae fient. Verbum enim consummans et abbrevians in aequitate quia
verbum breviatum faciet Dominus super terram. Et sicut praedixit Isaias Nisi Dominus saba
oth reliquisset nobis semen sicut Sodoma facti essemus et sicut Gomorra similes fuis
semus. Quid ergo dicemus? Quod gentes quae non sectabantur iustitiam apprehenderunt

iustitiam, iustitiam autem que ex fide est. Israel vero sectando legem iustitie in

legem iustitie non pervenit. Quare? quia non ex fide sed quasi ex operibus. Offenderunt

enim in lapidem offensionis sicut scriptum est: Ecce pono in Syon lapidem offensionis

et petram scandali, et omnis qui credit in eum non confundetur.

Fratres, voluntas quidem cordis mei et obsecratio fit ad Deum pro illis in

salutem. Testimonium enim perhibeo illis quia emulationem Dei habent

sed non secundum scientiam. Ignorantes enim Dei iustitiam et suam volentes statuere

iustitie Dei non sunt subiecti. Finis enim legis Christus ad iustitiam omni credenti.

Moyses enim scripsit quoniam iustitiam que ex lege est qui fecerit homo vivet in

ea. Que autem ex fide est iustitia sic dicit: Ne dixeris in corde tuo: quis ascendet

in celum, id est Christum deducere; aut quis descendet in abyssum, hoc est Christum a mortuis

revocare. Sed quid dicit scriptura? Prope est verbum in ore tuo et in corde tuo: hoc

est verbum fidei quod predicamus. Quia si confitearis in ore tuo Dominum Iesum et in corde

tuo credideris quod Deus illum suscitavit a mortuis, salvus eris. Corde

enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Dicit enim scriptura: Omnis qui

credit in eum non confundetur. Non enim est distinctio Iudei et Greci. Nam idem Dominus

omnium, dives in omnes qui invocant illum. Omnis enim quicumque invocaverit

nomen domini salvus erit. Quomodo ergo invocabunt in quem non crediderunt? aut quomodo credent

ei quem non audierunt? Quomodo autem audient sine predicante? Quomodo vero predicabunt nisi

mittantur? sicut scriptum est: Quam speciosi pedes evangelizantium pacem evangelizantium

bona. Sed non omnes obediunt evangelio. Ysaias enim dicit: Domine quis credidit auditui nostro?

Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum Christi. Sed dico: numquid non audierunt? Et quidem

in omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis terre verba eorum. Sed dico:

numquid Israel non cognovit? Primus Moyses dicit: Ego ad emulationem vos adducam in

non gentem, in gentem insipientem in iram vos mittam. Ysaias autem audet et dicit: In-

ventus sum a non querentibus me, palam apparui hiis qui me non interrogabant.

Tota die expandi manus // vel absit ut dicit

[D]... non contra ... Dico ergo numquid repulit

Deus populum suum? Absit. Nam et ego israhelita sum ex semine Abrahe de tribu

Beniamin. Non repulit Deus plebem suam quam prescivit. An nescitis in

Helia quid dicit scriptura, quemadmodum interpellat Deum adversum Israel? Domine,

prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt, et ego relictus sum

solus et querunt animam meam. Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi

septem milia virorum qui non curvaverunt genua ante Baal. Sic ergo et in hoc tempore

secundum electionem gratie salve facte sunt. Si autem gratia, et iam non ex operibus; alioquin
gratia iam non est gratia. Quid ergo? Quod querebat Israel, hoc non est consecutus; electio
autem consecuta est. Ceteri vero excecati sunt, sicut scriptum est: Dedit illis deus spiritum con-
punctionis, oculos ut non videant, et aures ut non audiant, usque in hodiernum
diem. Et David dicit: Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum et in captionem
et in scandalum et in retributionem ipsis. Obscurentur oculi eorum ne videant, et dorsu-
m eorum semper incurva. Dico ergo: numquid sic offenderunt ut caderent?
Absit. Sed illorum delicto salus est gentibus, ut illos emulentur. Quod si delicta
illorum divitie sunt mundi, et diminutio eorum divitie gentium, quanto magis
plenitudo illorum? Vobis enim dico gentibus: quamdiu quidem ego sum apostolus
gentium, ministerium meum honorificabo, si quomodo ad emulandum provocem carnem
meam, et salvos faciam aliquos ex illis. Si enim amissio eorum reconciliatio est
mundi, que assumptio nisi vita ex mortuis? Quod si delibatio sancta est, et massa; et
si radix sancta, et rami. Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster
esses, insertus es in illis et socius radicis et pinguedinis olive factus es, noli
gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris, non tu radicem portas sed radix te.
Dices ergo: fracti sunt rami ut ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt.

Tu autem fide stas. Noli altum sapere, sed time. Si enim deus naturalibus ramis
non pepercit, ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem et severitatem dei: in
eos quidem qui ceciderunt severitatem, in te autem bonitatem dei, si permanseris in bonitate;
alioquin et tu excideris. Sed et illi, si non permanserint in incredulitate,
inserentur; potens est enim deus iterum inserere illos. Nam si tu ex naturali excisus es
oleastro, et contra naturam insertus es in bonam olivam, quanto magis
hii qui secundum naturam inserentur sue olive. Nolo enim vos ignorare, fratres,
misterium hoc, ut non sitis vobis ipsis sapientes, quia cecitas ex parte con-
tigit in Israel, donec plenitudo gentium intraret, et sic omnis Israel
salvus fieret, sicut scriptum est: Veniet ex Syon qui eripiat et avertat
impietatem a Iacob. Et hoc illis a me testamentum, cum abstulero peccata eorum.
Secundum evangelium quidem inimici propter vos, secundum electionem autem karissimi propter patres.
Sine penitentia enim sunt dona et vocatio dei. Sicut enim aliquando et vos non credidistis
deo, nunc autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem, ita et isti nunc
non crediderunt in vestram misericordiam, ut et ipsi misericordiam consequantur. Conclusit enim
deus omnia in incredulitate, ut omnium misereatur. O altitudo divitiarum sapientie
et scientie dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles vie

eius carnis. ut cognovit sensum domini. aut quis consiliarius eius fuit. aut quis prior
dedit illi et retribuetur ei. quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. ipsi gloria

Obsecro itaque vos fratres per misericordiam dei. Ad romanos. XII.

Obsecro ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem
rationabile obsequium vestrum. et nolite conformari huic seculo sed reformamini
in novitate sensus vestri ut probetis que sit voluntas dei bona
et beneplacens et perfecta. Dico enim per gratiam que data est mihi omnibus qui sunt
inter vos non plus sapere quam oportet sapere sed sapere ad sobrietatem et unicuique
sicut deus divisit mensuram fidei. Sicut enim in uno corpore multa membra
habemus omnia autem membra non eundem actum habent. ita multi unum corpus sumus in
christo singuli autem alter alterius membra. habentes autem donationes secundum gratiam que data
est nobis differentes sive prophetiam secundum rationem fidei. sive ministerium in ministra
ndo. sive qui docet in doctrina. qui exhortatur in exhortando. qui tribuit in simplicitate.
qui preest in sollicitudine. qui miseretur in hilaritate. dilectio sine simulatione.
odientes malum adherentes bono. caritate fraternitatis invicem diligentes.
honore invicem prevenientes. sollicitudine non pigri. spiritu ferventes domino
servientes. spe gaudentes. in tribulatione patientes. orationi instantes. necessitatibus

scorum communicantes hospitalitatem sectantes. Benedicite persequentibus vos benedicite

et nolite maledicere. Gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus. Idipsum in-

vicem sentientes non alta sapientes sed humilibus consentientes. Nolite esse pru-

dentes apud vosmetipsos nulli malum pro malo reddentes providen-

tes bona non tantum coram deo sed etiam coram omnibus hominibus. Si fieri potest quod ex vobis

est cum omnibus hominibus pacem habentes. Non vosmetipsos defendentes

karissimi sed date locum ire scriptum est enim michi vindictam ego retribuam dicit dominus.

Si esurierit inimicus tuus ciba illum si sitit potum da illi hoc enim faciens

carbones ignis congeres super caput eius. Noli vinci a malo

Omnis anima potestatibus sub / sed vince in bono malum. xiii.

limioribus subdita sit non est enim potestas nisi a deo que autem sunt a deo ordina-

te sunt. Itaque qui resistit potestati dei ordinationi resistit. Qui autem

resistunt ipsi sibi damnationem acquirunt. Nam principes non sunt timori boni operis sed

mali. Vis autem non timere potestatem bonum fac et habebis laudem ex illa. Dei

enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris time. Non enim sine causa

gladium portat. Dei enim minister est vindex in iram ei qui malum agit. Et

ideo necessitati subditi estote non solum propter iram sed etiam propter conscientiam. Ideo enim et tributa

ministri enim dei sunt in hoc ipsum servientes. Reddite ergo omnibus debita cui
tributum tributum cui vectigal vectigal cui timorem timorem cui honorem
honorem. Nemini quicquam debeatis nisi ut invicem diligatis. Qui enim diligit
proximum legem implevit. Nam non adulterabis non occides non furaberis non falsum
testimonium dices non concupisces. et si quod est aliud mandatum
in hoc verbo instauratur. Diliges proximum tuum sicut teipsum. Dilectio proximi ma-
lum non operatur. Plenitudo ergo legis est dilectio. Et hoc scientes tempus quia ho-
ra est iam nos de somno surgere. Nunc enim propior est nostra salus quam cum credimus.
Nox precessit dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum et induamur
arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus non in comessationibus et
ebrietatibus non in cubilibus et impudicitiis non in contentione et emulatione
sed induimini dominum Iesum Christum et carnis curam ne feceritis in desideriis.

Infirmum autem in fide assumite non in disceptationibus cogitationum. Alius XIIII
enim credit se manducare omnia. Qui autem infirmus est olus manducet.
Is qui manducat non manducantem non spernat. Et qui non manducat man-
ducantem non iudicet. Deus enim illum assumpsit. Tu quis es qui iudi-
cas alienum servum. Suo domino stat aut cadit. Stabit autem. potens est enim

deus statuere illum. Nam alius iudicat diem inter diem, alius autem
iudicat omnem diem. Unusquisque in suo sensu habundet. Qui sapit diem domino sapit,
et qui manducat domino non manducat, gratias agit. Nemo enim nostrum
sibi vivit, et nemo sibi moritur. Sive enim vivimus sive morimur domino morimur.
Sive ergo vivimus sive morimur domini sumus. In hoc enim Christus mortuus est et resurrexit,
ut et vivorum et mortuorum dominetur. Tu autem quid iudicas fratrem tuum, aut tu quare sper-
nis fratrem tuum? Omnes enim stabimus ante tribunal Christi. Scriptum est enim: Vivo
ego, dicit dominus, quoniam mihi flectetur omne genu, et omnis lingua confitebitur deo.
Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet deo. Non ergo amplius invicem
iudicemus, sed hoc iudicate magis, ne ponatis offendiculum fratri vel scandalum.
Scio et confido in domino Ihesu, quia nichil commune per ipsum, nisi ei qui existimat
aliquid commune esse, illi commune est. Si enim propter cibum frater tuus contristatur,
iam non secundum caritatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere pro quo
Christus mortuus est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum. Non est enim regnum dei esca
et potus, sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto. Qui enim in hoc servit
Christo, placet deo, et probatus est hominibus. Itaque que pacis sunt sectemur, et que edifi-
cationis sunt in invicem custodiamus. Noli propter escam destruere opus dei. Omnia

Item videtur quod malum est homini qui per offendiculum manducat. Bonum
est non manducare carnem et non bibere vinum neque in quo frater tuus offenditur
aut scandalizatur aut infirmatur. Tu fidem quam habes penes temetipsum habe coram Deo.
Beatus qui non iudicat semetipsum in eo quod probat. Qui autem discernit si manducaverit
damnatus est quia non ex fide. Omne autem quod non est ex fide peccatum est. XV

Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere
et non nobis placere. Unusquisque vestrum proximo suo placeat ad aedificationem.
Etenim Christus non sibi placuit sed sicut scriptum est: Improperia improperantium tibi ceciderunt
super me. Quaecumque enim scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per patientiam
et consolationem scripturarum spem habeamus. Deus autem patientiae et solatii det vobis
id ipsum sapere in alterutrum secundum Iesum Christum ut unanimes uno ore honorificetis
Deum et patrem domini nostri Iesu Christi. Propter quod suscipite invicem sicut et Christus
suscepit vos in honorem Dei. Dico enim Christum Iesum ministrum fuisse circumcisionis
propter veritatem Dei ad confirmandas promissiones patrum. Gentes autem super misericordia
honorare Deum sicut scriptum est: Propterea confitebor tibi in gentibus domine et nomini
tuo cantabo. Et iterum dicit: Laetamini gentes cum plebe eius. Et iterum: Laudate
omnes gentes dominum et magnificate eum omnes populi. Et rursus Isaias ait

Erit radix jesse et qui exurget regere gentes in eum gentes sperabunt

Deus autem spei repleat vos omni gaudio et pace in credendo ut abundetis in spe

et virtute spiritus sancti. Certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis quoniam et ipsi

pleni estis dilectione repleti omni scientia ita ut possitis alterutrum monere

Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tamquam in memoriam vos reducens

propter gratiam que data est mihi a deo ut sim minister christi jesu in gentibus sanctificans

evangelium dei ut fiat oblatio gentium accepta et sanctificata in spiritu sancto

Habeo igitur gloriam in christo jesu ad deum. Non enim audeo aliquid loqui eorum que per

me non efficit christus in obedientiam gentium verbo et factis in virtute signorum

et prodigiorum in virtute spiritus sancti ita ut ab jerusalem per circuitum usque ad illi-

ricum repleverim evangelium christi. Sic autem predicavi evangelium hoc non ubi nomina-

tus est christus ne super alienum fundamentum edificarem sed sicut scriptum est quia quibus

non est annunciatum de eo videbunt et qui non audierunt de eo in-

telligent. Propter quod et impediebar plurimum venire ad vos et prohibitus sum usque

adhuc. Nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus cupiditatem

autem habens veniendi ad vos ex multis iam precedentibus annis cum in hispaniam

proficisci cepero spero quod preteriens videam vos et a vobis deducar illuc

Nunc igitur proficiscar in Jerusalem ministrare sanctis.
Probaverunt enim Macedonia et Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctorum
qui sunt in Jerusalem. Placuit enim eis et debitores sunt eorum. Nam si spiritualium eorum participes
facti sunt gentiles, debent et in carnalibus ministrare eis. Hoc igitur cum consummavero et assi-
gnavero eis fructum hunc, per vos proficiscar in Hispaniam.
Scio autem quoniam veniens ad vos in abundantia benedictionis Christi veniam. Obsecro
vos fratres per Dominum nostrum Jesum Christum et per caritatem sancti Spiritus ut adjuvetis
me in orationibus vestris pro me ad Deum, ut liberer ab infidelibus qui sunt in Judaea, et
obsequii mei oblatio accepta fiat in Jerusalem sanctis, ut veniam ad vos in gaudio
per voluntatem Dei et refrigerer vobiscum. Deus autem pacis sit cum omnibus
vobis. Amen. xvi

Commendo autem vobis Phoeben sororem nostram quae est in ministerio ecclesiae quae est Cenchris, ut eam suscipiatis
in Domino digne sanctis, et assistatis ei in quocumque negotio vestri indiguerit. Et-
enim ipsa quoque astitit multis et mihi ipsi. Salutate Priscam et Aquilam adjutores
meos in Christo Jesu, qui pro anima mea suas cervices supposuerunt, quibus non
solus ego gratias ago sed et cunctae ecclesiae gentium, et domesticam ecclesiam
eorum. Salutate Epaenetum dilectum mihi, qui est primitivus Asiae in Christo.

Salutate Mariam que multum laboravit in vobis. Sal. Andronicum et Iuliam cognatos
et concaptivos meos qui sunt nobiles in apostolis qui et ante me fuerunt in christo. Sal.
Ampliatum dilectissimum michi in domino. Sal. Urbanum adiutorem nostrum in christo Ihesu. Et
Stachin dilectum meum. Sal. Apellen probum in christo. Sal. eos qui sunt ex Aristoboli
domo. Sal. Herodionem cognatum meum. Sal. eos qui sunt ex Narcisi domo
qui sunt in domino. Sal. Triphenam et Triphosam que laborant in domino. Sal.
Persidem karissimam que multum laboravit in domino. Sal. Rufum electum in domino et
matrem eius et meam. Sal. Asincritum Flegontem Hermam Patrobam
Hermam et qui cum eis sunt fratres. Sal. Philologum et Iuliam Nereum et soro-
rem eius et Olimpiadem et omnes qui cum eis sunt sanctos. Sal. invicem in osculo sancto.
Salutant vos omnes ecclesie christi. Rogo autem vos fratres ut observetis eos qui
dissensiones et offendicula preter doctrinam quam vos didicistis faciunt et declina-
te ab illis. Huiusmodi enim christo domino non serviunt sed suo ventri et per dulces sermones
et benedictiones seducunt corda innocentum. Vestra enim obediencia in omnem
locum divulgata est. Gaudeo igitur in vobis. Sed volo vos sapientes esse in bono
et simplices in malo. Deus autem pacis conterit sathanam sub pedibus vestris
velociter. Gratia domini nostri Ihesu christi vobiscum. Salutat vos Thimotheus adiutor meus

Lucius et Jason et Sosipater cognati mei. Saluto vos ego Tertius qui scripsi epistolam in domino. Salutat vos Gaius hospes meus et universa ecclesia. Salutat vos Erastus archarius civitatis et Quartus frater. Gratia domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen. Ei autem qui potens est vos confirmare iuxta evangelium meum et predicationem Jesu Christi secundum revelationem misterii temporibus eternis taciti quod manifestatum est nunc per scripturas prophetarum secundum preceptum eterni Dei ad obeditionem fidei in cunctis gentibus cogniti soli sapienti Deo per Jesum Christum cui honor et gloria in secula seculorum. Amen. Incipit argumentum ad Cor.

Corinthii sunt Achaici et hi similiter ab apostolo audierunt verbum veritatis et subversi multifarie a falsis apostolis quidam a philosophie verbosa eloquentia, alii a secta legis iudaice inducti. Hos revocat apostolus ad veram et evangelicam sapientiam scribens eis per Timotheum discipulum suum ab Epheso.

Paulus vocatus apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei et Sostenes frater ecclesie Dei que est Corinthi sanctificatis in Christo Jesu vocatis sanctis cum omnibus qui invocant nomen domini nostri Jesu Christi in omni loco

gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis in christo ihesu. Quia in omnibus divites facti

estis in illo in omni verbo et in omni scientia sicut testimonium christi confirmatum est in

vobis ita ut nichil vobis desit in ulla gratia expectantibus revelationem domini nostri ihesu christi

qui et confirmabit vos usque in finem sine crimine in die adventus domini

nostri ihesu christi. Fidelis deus per quem vocati estis in societatem filii eius ihesu christi domini nostri.

Obsecro autem vos fratres per nomen domini nostri ihesu christi ut idipsum dicatis omnes et non sint

in vobis scismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu et in eadem scientia. Significatum est enim

mihi de vobis fratres mei ab hiis qui sunt cloes quia contentiones sunt inter vos. Hoc autem dico quod

unusquisque vestrum dicit Ego quidem sum pauli, ego autem apollo, ego vero cephe, ego

autem christi. Divisus est christus? numquid paulus crucifixus est pro vobis aut in nomine pauli

baptizati estis? Gratias ago deo meo quod neminem vestrum baptizavi nisi crispum

et gayum ne quis dicat quod in nomine meo baptizati estis. Baptizavi autem

et stephane domum; ceterum nescio si quem alium baptizaverim. Non enim misit

me christus baptizare sed evangelizare non in sapientia verbi ut non evacuetur crux christi.

Verbum enim crucis pereuntibus quidem stulticia est, hiis autem qui salvi fiunt id est

nobis virtus dei est. Scriptum est enim Perdam sapientiam sapientium et prudentiam prudentium reprobabo.

prudentiam reprobabo. Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conquisitor huius seculi? Nonne stultam
fecit deus sapientiam huius mundi? Nam quia in dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam
deum, placuit deo per stultitiam predicationis salvos facere credentes. Quoniam et
iudei signa petunt et greci sapientiam querunt. Nos autem predicamus christum crucifixum iudeis quidem
scandalum gentibus autem stultitiam. Ipsis autem vocatis iudeis atque grecis christum dei virtutem
et dei sapientiam. Quia quod stultum est dei sapientius est hominibus et quod infirmum est
dei fortius est hominibus. Videte enim vocationem vestram fratres quia non multi sapientes
secundum carnem non multi potentes non multi nobiles. Sed que stulta sunt mundi elegit
deus ut confundat sapientes et infirma mundi elegit deus ut confundat fortia et
ignobilia mundi et contemptibilia elegit deus et ea que non sunt ut ea que sunt
destrueret ut non glorietur omnis caro in conspectu eius. Ex ipso autem vos estis in christo
ihesu qui factus est sapientia nobis a deo et iusticia et sanctificatio et redemptio ut quemadmodum
scriptum est qui gloriatur in domino glorietur.

Et ego cum venissem ad vos fratres veni non per sublimitatem sermonis
aut sapientie annuncians vobis testimonium christi. Non enim iudicavi me scire
aliquid inter vos nisi ihesum christum et hunc crucifixum. Et ego in infirmitate et in timore et
tremore multo fui apud vos et sermo meus et predicatio mea non in persuasibilibus

humane sapientie verbis / sed in ostensione spiritus et virtutis ut fides vestra non sit

in sapientia hominum sed in virtute dei. Sapientiam autem loquimur inter perfectos. sapientiam vero non

huius seculi neque principum huius seculi qui destruuntur / sed loquimur dei sapientiam

in misterio que abscondita est quam predestinavit deus ante secula in gloriam nostram

quam nemo principum huius seculi cognovit. Si enim cognovissent numquam dominum glorie crucifixissent

sed sicut scriptum est quod oculus non vidit nec auris audivit nec in cor hominis

ascendit que preparavit deus hiis qui diligunt illum nobis autem revelavit deus

per spiritum suum. spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda dei. quis enim scit hominum

que sunt hominis nisi spiritus hominis qui in ipso est. Ita et que dei sunt nemo cognovit nisi

spiritus dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus sed spiritum qui ex deo est ut sciamus

que a deo donata sunt nobis / que et loquimur non in doctis humane sapientie verbis sed in

doctrina spiritus spiritualibus spiritualia comparantes. Animalis autem homo non percipit

ea que sunt spiritus dei. stultitia enim est illi et non potest intelligere quia spiritualiter

examinatur / spiritualis autem iudicat omnia et ipse a nemine iudicatur. Quis enim

cognovit sensum domini qui instruat eum. Nos autem sensum christi habemus

Et ego fratres non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus tamquam

parvulis in christo / lac vobis potum dedi non escam / nondum enim poteratis

sed nec nunc quidem potestis adhuc enim carnales estis cum enim sit inter vos
zelus et contentio et dissensio nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis Cum
enim quis dicat Ego quidem sum pauli alius autem ego apollo nonne homines estis
Quid igitur est apollo quid vero paulus ministri eius cui credidistis et unicuique
sicut dominus dedit Ego plantavi apollo rigavit sed deus incrementum dedit Itaque
neque qui plantat est aliquid neque qui rigat sed qui incrementum dat deus Qui
autem plantat et qui rigat unum sunt unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum
laborem Dei enim sumus adiutores dei agricultura estis dei edificatio estis
Secundum gratiam dei que data est michi ut sapiens architectus fundamentum posui alius
autem superedificat unusquisque autem videat quomodo superedificet fundamentum enim aliud
nemo potest ponere preter id quod positum est quod est christus ihesus Si quis autem superedificat
super fundamentum hoc aurum argentum lapides preciosos ligna fenum stipulam uniuscuiusque
opus manifestum erit dies enim domini declarabit quia in igne revelabitur et uniuscuiusque
opus quale sit ignis probabit Si cuius opus manserit quod superedificavit
mercedem accipiet Si cuius opus arserit detrimentum patietur ipse autem salvus
erit sic tamen quasi per ignem Nescitis quia templum dei estis et spiritus dei habitat in
vobis Si quis autem templum dei violaverit disperdet illum deus Templum enim dei sanctum est

estis vos. Nemo se seducat. si quis uidetur inter uos sapiens esse in hoc
seculo stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim huius mundi stultitia est apud deum.
Scriptum est enim comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum dominus nouit
cogitationes sapientum quoniam uane sunt. Itaque nemo glorietur in hominibus. Omnia
enim uestra sunt siue paulus siue apollo siue cephas siue mundus siue uita siue
mors siue presentia siue futura omnia enim uestra sunt vos autem christi christus autem dei. iiii

Sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores misteriorum dei.
Hic iam queritur inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur. Mihi autem pro minimo
est ut a uobis iudicer aut ab humano die sed neque me ipsum iudico. Nichil
enim michi conscius sum sed non in hoc iustificatus sum qui autem iudicat me dominus
est. Itaque nolite ante tempus iudicare quoadusque ueniat dominus qui et illuminabit abs
condita tenebrarum et manifestabit consilia cordium et tunc laus erit uni
cuique a deo. Hec autem fratres transfiguraui in me et apollo propter uos ut in nobis
discatis ne supra quam scriptum est unus aduersus alterum infletur pro alio. Quis enim te
discernit. quid autem habes quod non accepisti. Si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis.
Iam saturati estis iam diuites facti estis sine nobis regnatis et
utinam regnetis ut et nos uobiscum regnemus. Puto enim quod deus nos apostolos

nouissimos ostendit tamquam morti destinatos quia spectaculum facti sumus mundo et angelis

et hominibus. Nos stulti propter christum vos autem prudentes in christo nos infirmi vos autem

fortes vos nobiles nos autem ignobiles. Usque in hanc horam et esurimus et sitimus

et nudi sumus et colaphis cedimur et instabiles sumus et laboramus operantes

manibus nostris maledicimur et benedicimus persecutionem patimur et sustinemus

blasphemamur et obsecramus tamquam purgamenta huius mundi facti sumus

omnium peripsema usque adhuc. Non ut confundam vos hec scribo sed ut filios

meos karissimos moneo. Nam si decem milia pedagogorum habeatis in christo sed

non multos patres. Nam in christo iesu per euangelium ego vos genui. Rogo vos ergo

imitatores mei estote sicut et ego christi. Ideo misi ad vos thimotheum qui est

filius meus karissimus et fidelis in domino qui vos commonefaciat vias meas que

sunt in christo iesu sicut ubique in omni ecclesia doceo. Tamquam non venturus sim

ad vos sic inflati sunt quidam. Veniam autem ad vos cito si dominus voluerit et cognoscam

non sermonem eorum qui inflati sunt sed virtutem. Non enim in sermone est regnum dei

sed in virtute. Quid vultis in virga veniam ad vos an in caritate et spiritu

mansuetudinis. v

Omnino auditur inter vos fornicatio et talis fornicatio qualis nec inter gentes ita ut

[...] et vos inflati estis et non magis luctum habuistis

ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit. Ego quidem absens corpore praesens

autem spiritu iam iudicavi ut praesens eum qui sic operatus est in nomine domini nostri Jesu Christi

congregatis vobis et meo spiritu cum virtute domini nostri Jesu tradere huiusmodi Sathane

in interitum carnis ut spiritus salvus sit in die domini nostri Jesu Christi. Non bo-

na est gloriatio vestra. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit. Ex-

purgate vetus fermentum ut sitis nova conspersio sicut estis azimi. Et-

enim pascha nostrum immolatus est Christus. Itaque epulemur non in fermento veteri neque

in fermento malitie et nequitie sed in azimis sinceritatis et veritatis. Scripsi vobis in

epistola ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis huius mundi aut

avaris aut rapacibus aut idolis servientibus alioquin debueratis de hoc mundo

exisse. Nunc autem scripsi vobis non commisceri si is qui frater nominatur inter vos

est fornicator aut avarus aut idolis serviens aut maledicus aut ebriosus aut

rapax cum huiusmodi nec cibum sumere. Quid enim mihi de hiis qui foris sunt iudicare

Nonne de hiis qui intus sunt vos iudicatis. Nam eos qui foris sunt deus

iudicabit. Auferte malum ex vobis ipsis.

Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum iudicari apud

iniquos iudicari et non apud sanctos? An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Et
si in vobis iudicabitur mundus, indigni estis qui de minimis iudicetis? Nescitis
quoniam angelos iudicabimus? quanto magis saecularia? Saecularia igitur iudicia si habueritis,
contemptibiles qui sunt in ecclesia, illos constituite ad iudicandum. Ad verecundiam
vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem
suum? Sed frater cum fratre iudicio contendit, et hoc apud infideles? Iam
quidem omnino delictum est in vobis, quod iudicia habetis inter vos. Quare non magis iniuriam
accipitis? quare non magis fraudem patimini? Sed vos iniuriam facitis et fraudatis, et
hoc fratribus. An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare:
neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, neque masculorum
concubitores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces
regnum Dei possidebunt. Et haec quidem fuistis: sed abluti estis,
sed sanctificati estis, sed iustificati estis in nomine Domini nostri Iesu Christi et in spiritu Dei nostri.
Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate.
Esca ventri et venter escis: Deus autem et hunc et has destruet.
Corpus autem non fornicationi, sed Domino: et Dominus corpori.
Deus vero et Dominum suscitavit, et nos suscitabit per virtutem suam. Nescitis quoniam corpora vestra

Christi? Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis? absit. An nescitis quoniam qui
adheret meretrici unum corpus efficitur? Erunt enim inquit duo in carne
una. Qui autem adheret domino unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum
quodcumque fecerit homo extra corpus est. Qui autem fornicatur in corpus suum
peccat. An nescitis quoniam membra vestra templum sunt spiritus sancti qui in vobis est quem
habetis a deo et non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate

De quibus autem scripsistis — et portate deum in corpore vestro.
mihi bonum est homini mulierem non tangere. propter fornicationem autem unusquisque uxo-
rem suam habeat et unaquaeque suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat
similiter autem et uxor viro. Mulier sui corporis potestatem non habet sed vir. Simili-
ter autem et vir sui corporis potestatem non habet sed mulier. Nolite fraudare invicem nisi
forte ex consensu ad tempus ut vacetis orationi et iterum revertimini in idipsum
ne temptet vos sathanas propter incontinentiam vestram. Hoc autem dico secundum indul-
gentiam non secundum imperium. Volo autem omnes homines esse sicut meipsum sed unusquisque
proprium donum habet ex deo alius quidem sic alius vero sic. Dico autem non nuptis
et viduis bonum est illis si sic permaneant sicut et ego. Quod si se non continent
nubant. Melius est enim nubere quam uri. Hiis autem qui matrimonio iuncti sunt

praecipio non ego sed dominus uxorem a viro non discedere quod si discesserit manere innuptam

aut viro suo reconciliari et vir non dimittat uxorem. Ceteris autem ego dico non dominus. Si quis

frater uxorem habet infidelem et haec consentit habitare cum illo non dimittat illam. Et si qua

mulier habet virum infidelem et hic consentit habitare cum illa non dimittat virum.

Sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem et sanctificata est mulier infidelis per virum

fidelem. Alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt. Quod si infidelis

discedit discedat. Non enim servituti subiectus est frater aut soror in huiusmodi; in pace autem

vocavit nos deus. Unde enim scis mulier si virum salvum facies, aut unde scis vir si

mulierem salvam facies? Nisi unicuique sicut divisit deus, unumquemque sicut vocavit

deus ita ambulet et sicut in omnibus ecclesiis doceo. Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat

praeputium. In praeputio aliquis vocatus est? non circumcidatur. Circumcisio nihil est

et praeputium nihil est, sed observatio mandatorum dei. Unusquisque in qua vocatione

est vocatus in ea permaneat. Servus vocatus es? non sit tibi curae;

sed si potes liber fieri, magis utere. Qui enim in domino vocatus

servus libertus est domini; similiter qui liber vocatus est servus est Christi. Pretio

empti estis, nolite fieri servi hominum. Unusquisque in quo vocatus est fratres

in hoc permaneat apud deum. De virginibus autem praeceptum domini non habeo, consilium

autem do tamquam misericordiam consecutus a Domino ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum

esse propter instantem necessitatem quoniam bonum est homini sic esse. Alligatus es uxori noli

quaerere solutionem. Solutus es ab uxore noli quaerere uxorem. Si autem acceperis uxorem

non peccasti et si nupserit virgo non peccavit. Tribulationem tamen carnis habebunt

huiusmodi. Ego autem vobis parco. Hoc itaque dico fratres tempus breve est. Reliquum est

ut et qui habent uxores sint tamquam non habentes et qui flent tamquam non flentes et

qui gaudent tamquam non gaudentes et qui emunt tamquam non possidentes et qui utuntur

hoc mundo tamquam non utantur. Praeterit enim figura huius mundi. Volo autem vos sine

sollicitudine esse. Qui sine uxore est sollicitus est quae Domini sunt quomodo placeat Deo.

Qui autem cum uxore est sollicitus est quae sunt mundi quomodo placeat uxori et divisus est.

Et mulier innupta et virgo cogitat quae Domini sunt ut sit sancta corpore et spiritu.

Quae autem nupta est cogitat quae sunt mundi quomodo placeat viro. Porro hoc ad

utilitatem vestram dico non ut laqueum vobis iniciam sed ad id quod honestum

est et quod facultatem praebeat sine impedimento Dominum obsecrandi. Si quis autem turpem

se videri existimat super virgine sua quod sit superadulta et ita oportet fieri

quod vult faciat non peccat si nubat. Nam qui statuit in corde suo firmus

non habens necessitatem potestatem autem habens suae voluntatis et hoc iudicavit in corde suo

seruare suam virginem bene facit. Igitur et qui matrimonio iungit virginem suam bene facit

et qui non iungit melius facit. Mulier alligata est legi quanto tempore vir eius vivit

quod si dormierit vir eius liberata est a lege viri cui vult nubat tantum

in domino. Beatior autem erit si sic permanserit secundum meum consilium. puto autem quod et ego

De his autem qui idolis sacrificantur / spiritum dei habeam. viii

scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat cari-

tas vero edificat. Si quis autem se existimat scire aliquid nondum cognovit quemadmodum

oporteat eum scire. Si quis autem diligit deum hic cognitus est ab eo. De escis

autem que idolis immolantur scimus quia nihil est idolum in mundo et quod nullus deus

nisi unus. Nam et si sunt qui dicantur dii sive in celo sive in terra siquidem sunt

dii multi et domini multi nobis tamen unus deus pater ex quo omnia et nos in illo et

unus dominus Iesus Christus per quem omnia et nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia. Quidam

autem cum conscientia usque nunc idoli quasi idolaticum manducant et conscientia ipsorum

cum sit infirma polluitur. Esca autem nos non commendat deo. Neque enim

si manducaverimus abundabimus neque si non manducaverimus defi-

ciemus. Videte autem ne forte hec licentia vestra offendiculum fiat infirmis.

Si enim quis viderit eum qui habet scientiam in idolo recumbentem nonne

conscientia eius cum sit infirma edificabitur ad manducandum ydolatica. Et peribit

infirmus in tua scientia frater propter quem Christus mortuus est. Sic autem peccantes in fratres

et percutientes conscientiam eorum infirmam in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalizat

fratrem meum non manducabo carnem in eternum ne fratrem meum scandalizem.

Non sum liber? non sum apostolus? nonne Christum Ihesum

dominum nostrum vidi? Nonne opus meum vos estis in domino? Et si aliis

non sum apostolus sed tamen vobis sum. Nam signaculum apostolatus mei vos

estis in domino. Mea defensio apud eos qui me interrogant hec est. Numquid

non habemus potestatem manducandi et bibendi? Numquid non habemus potestatem sororem

mulierem circumducendi sicut et ceteri apostoli et fratres domini et Cephas? Aut ego solus et

Barnabas non habemus potestatem hoc operandi? Quis militat suis stipendiis

umquam? Quis plantat vineam et fructum eius non edit? Quis pascit

gregem et de lacte eius non manducat? Numquid secundum hominem hec dico? An et lex hec non

dicit? Scriptum est enim in lege Moysi: non alligabis os bovi trituranti. Numquid de

bobus cura est deo? An propter nos utique hec dicit? Nam propter nos scripta sunt quoniam

debet in spe qui arat arare et qui triturat in spe fructus percipiendi.

Nos vobis spiritualia seminavimus magnum est si nos vestra carnalia metamus?

Si alii potestatis vestre participes sunt quare non potius nos? Sed non usi sumus hac

potestate sed omnia sustinemus ne quod offendiculum demus evangelio Christi. Nescitis quoniam qui

in sacrario operantur que de sacrario sunt edunt et qui altari deserviunt cum altari

participant? Ita et dominus ordinavit his qui evangelium annuntiant de evangelio vivere.

Ego autem nullo horum usus sum. Non autem scripsi hec ut ita fiant in me. Bonum

est enim mihi magis mori quam ut gloriam meam quis evacuet. Nam si evangelizavero

non est mihi gloria; necessitas enim mihi incumbit. Ve enim mihi est si non evan-

gelizavero. Si enim volens hoc ago mercedem habeo; si autem invitus dispensatio

mihi credita est. Que est ergo merces mea? Ut evangelium predicans sine sumptu po-

nam evangelium ut non abutar potestate mea in evangelio. Nam cum liber essem

ex omnibus omnium me servum feci ut plures lucrifacerem. Et factus sum

Iudeis tamquam Iudeus ut Iudeos lucrifacerem; his qui sub lege sunt quasi sub lege

essem cum ipse non essem sub lege ut eos qui sub lege erant lucrifacerem;

his qui sine lege erant tamquam sine lege essem cum sine lege dei non essem

sed in lege essem Christi ut lucrifacerem eos qui sine lege erant. Factus sum

infirmis infirmus ut infirmos lucrifacerem. Omnibus omnia factus sum ut omnes

facerem salvos. Omnia autem facio propter evangelium ut particeps eius efficiar. Nescitis

Nescitis quod hi qui in stadio currunt omnes quidem currunt sed unus accipit bravium. Sic
currite ut comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet
et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur
sic curro non quasi in incertum, sic pugno non quasi aerem verberans, sed castigo corpus
meum et in servitutem redigo ne forte cum aliis praedicaverim ipse reprobus efficiar.

Nolo enim vos ignorare fratres quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt et
omnes mare transierunt et omnes in Moyse baptizati sunt in nube et in mari
et omnes eandem escam spiritalem manducaverunt et omnes eundem potum spiritalem
biberunt. Bibebant autem de spiritali consequente eos petra, petra autem erat Christus.
Sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo, nam prostrati sunt in deserto. Haec
autem in figura facta sunt nostri ut non simus concupiscentes malorum sicut
et illi concupierunt. Neque idolatrae efficiamini sicut quidam ex ipsis quemadmodum scriptum est
Sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere.
Neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt et ceciderunt una die
viginti tria milia. Neque temptemus Christum sicut quidam eorum temptaverunt et a serpentibus
perierunt. Neque murmuraveritis sicut quidam eorum murmuraverunt et perierunt
ab exterminatore. Haec autem omnia in figura contingebant illis. Scripta sunt autem

ad correptionem nostram, in quos fines seculorum devenerunt. Itaque qui se existi-

mat stare, videat ne cadat. Temptatio vos non apprehendat nisi humana. Fidelis

autem Deus est, qui non patietur vos temptari supra id quod potestis, sed faciet cum temptatione

etiam proventum, ut possitis sustinere. Propter quod, karissimi, fugite ab ydolorum cultura.

Ut prudentibus loquor, vos ipsi iudicate quod dico. Calix benedictionis cui benedicimus,

nonne communicatio sanguinis Christi est? Et panis quem frangimus, nonne participatio cor-

poris Domini est? Quoniam unus panis, unum corpus multi sumus, omnes qui de uno pane

et de uno calice participamus. Videte Israel secundum carnem: nonne qui edunt

hostias, participes sunt altaris? Quid ergo? dico quod ydolis immolatum sit aliquid,

aut quod ydolum sit aliquid? Sed que immolant gentes, demoniis immolant, et non

Deo. Nolo autem vos socios fieri demoniorum. Non potestis calicem Domini bibere

et calicem demoniorum; non potestis mense Domini participes esse et mense demoniorum.

An emulamur Dominum? Numquid fortiores illo sumus? Omnia michi licent, sed non

omnia expediunt. Omnia michi licent, sed non omnia edificant. Nemo quod suum

est querat, sed quod alterius. Omne quod in macello venit manducate, nichil interro-

gantes propter conscientiam. Domini est terra et plenitudo eius. Si quis vocat vos infidelium

et vultis ire, omne quod vobis apponitur manducate, nichil

interrogantes propter conscientiam. Si quis autem dixerit hoc immolatum est ydolis nolite manducare
propter illum qui indicavit et propter conscientiam. Conscientiam autem dico non tuam sed alterius. Ut
quid enim libertas mea iudicatur ab aliena conscientia. Si ego cum gratia participo quid blasphemor
pro eo quod gratias ago. Sive ergo manducatis sive bibitis sive aliud
quid facitis omnia in gloriam dei facite. Sine offensione estote iudeis et gentibus
et ecclesie dei. Sicut et ego per omnia omnibus placeo non querens quod mihi utile est
sed quod multis ut salvi fiant. XI

Imitatores mei estote sicut et ego Christi. Laudo autem vos fratres quod per omnia mei
memores estis. Et sicut tradidi vobis precepta mea tenetis. Volo autem vos scire quod
omnis viri caput Christus est. Caput autem mulieris vir. Caput vero Christi deus. Omnis
vir orans aut prophetans velato capite deturpat caput suum. Unum enim est ac si de
calvetur. Nam si non velatur mulier tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi
aut decalvari velet caput suum. Vir quidem non debet velare caput suum quoniam
ymago et gloria dei est. Mulier autem gloria viri. Non enim vir ex muliere est
sed mulier ex viro. Etenim non est creatus vir propter mulierem sed mulier propter virum. Ideo
debet mulier habere velamen super caput suum propter angelos. Verumtamen neque
vir sine muliere neque mulier sine viro in domino. Nam sicut mulier de viro

[Margin:] non velato capite deturpat
caput suum

[illegible interlinear glosses]

mulierem non velatam orare deum nec ipsa natura docet vos quod

vir quidem si comam nutriat ignominia est illi mulier

vero si comam nutriat gloria est illi quoniam capilli pro velamine dati

sunt ei. Si quis autem videtur contentiosus esse nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia

dei. Hoc autem precipio non laudans quod non in melius sed in deterius convenitis. Primum

quidem convenientibus vobis in ecclesiam audio scissuras esse inter vos et ex parte credo. Nam

oportet et hereses esse ut et qui probati sunt manifesti fiant in vobis. Convenientibus ergo

vobis in unum iam non est dominicam cenam manducare. Unusquisque enim suam

cenam presumit ad manducandum et alius quidem esurit alius autem ebrius est. (margin: presumpsit)

Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum aut ecclesiam dei contemnitis

et confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? laudo vos? in hoc non lau-

do. Ego enim accepi a domino quod et tradidi vobis quoniam dominus Ihesus in qua nocte

tradebatur accepit panem et gratias agens fregit et dixit accipite

et manducate hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur hoc facite in meam

commemorationem. Similiter et calicem postquam cenavit dicens hic calix novum testa-

mentum est in meo sanguine. Hoc facite quotienscumque bibetis in meam

commemorationem. Quotienscumque enim manducabitis panem hunc et calicem bibetis

mortem domini annuntiabitis donec veniat. Itaque quicumque manducaverit panem
vel biberit calicem domini indigne, reus erit corporis et sanguinis domini. Probet
autem seipsum homo, et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manduca-
t et bibit indigne, iudicium sibi manducat et bibit, non diiudicans cor-
pus domini. Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt multi. Quod si nos-
metipsos diiudicaremus, non utique iudicaremur. Dum iudicamur autem, a domino cor-
ripimur, ut non cum hoc mundo damnemur. Itaque fratres mei, cum convenitis ad man-
ducandum, invicem expectate. Si quis esurit, domi manducet, ut non in iu-
dicium conveniatis. Cetera autem cum venero disponam. vii

De spiritualibus autem nolo vos ignorare fratres. Scitis quoniam cum gentes essetis
ad simulacra muta prout ducebamini euntes. Ideo notum vos facio
quod nemo in spiritu dei loquens dicit anathema Iesu. Et nemo potest dicere dominus Iesus
nisi in spiritu sancto. Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem spiritus. Et divisiones mi-
nistrationum sunt, idem autem dominus. Et divisiones operationum sunt, idem vero deus qui operatur
omnia in omnibus. Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem. Alii quidem
per spiritum datur sermo sapientiae, alii autem sermo scientiae secundum eundem spiritum, alteri
fides in eodem spiritu, alii gratia sanitatum in uno spiritu, alii operatio virtutum

Alij prophetia alij discretio spirituum alij genera linguarum alij interpretacio sermonum
Hec autem omnia operatur unus atque idem spiritus dividens singulis prout vult Sicut
enim corpus unum est et membra habet multa omnia autem membra corporis cum sint multa
unum tamen corpus sunt ita et xristus Et enim in uno spiritu omnes nos in unum corpus
baptizati sumus sive iudei sive gentiles sive servi sive liberi et omnes in uno
spiritu potati sumus Nam et corpus non est unum membrum sed multa Si dixerit
pes quoniam non sum manus non sum de corpore num ideo non est de corpore Et
si dixerit auris quoniam non sum oculus non sum de corpore num ideo non est de corpore
Si totum corpus oculus ubi auditus Et si totum auditus ubi odoratus Nunc autem
posuit deus membra unumquodque eorum in corpore sicut voluit Quod si essent omnia unum
membrum ubi corpus Nunc autem multa quidem membra unum autem corpus Non potest dicere
oculus manui opera tua non indigeo aut iterum caput pedibus non estis michi
necessarij Sed multo magis que videntur membra corporis infirmiora esse necessaria
sunt Et que putamus ignobiliora membra esse corporis his honorem
habundanciorem circumdamus Et que inhonesta sunt nostra habundanciorem hone
statem habent Honesta autem nostra nullius egent Sed deus temperavit corpus
ei cui deerat habundanciorem tribuendo honorem ut non sit scisma in

corpore sed ipsum pro invicem sollicita sint membra. Et si quid patitur unum membrum,
compatiuntur omnia membra; sive gloriatur unum membrum, congaudent omnia membra.
Vos autem estis corpus Christi et membra de membro. Et quosdam quidem posuit deus
in ecclesia primum apostolos, secundo prophetas, tertio doctores, deinde virtutes,
exinde gratias curationum, opitulationes, gubernationes, genera linguarum,
interpretationes sermonum. Numquid omnes apostoli? numquid omnes prophetae? numquid
omnes doctores? numquid omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent curationum?
numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? Aemulamini autem
charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

Si linguis hominum loquar et angelorum, caritatem autem non habeam, viii.
factus sum velut aes sonans aut cymbalum tinniens.
Et si habuero prophetiam et noverim misteria omnia et omnem scientiam, et si habuero
omnem fidem ita ut montes transferam, caritatem autem non habuero, nihil sum.
Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero
corpus meum ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Caritas
patiens est, benigna est; caritas non emulatur, non agit perperam, non
inflatur, non est ambiciosa, non querit que sua sunt, non irritatur, non cogitat malum

non gaudet super iniquitate congaudet autem veritati omnia suffert omnia

credit omnia sperat omnia sustinet. Caritas numquam excidit sive prophetie evacua-

buntur sive lingue cessabunt sive scientia destruetur. Ex parte enim cognoscimus

et ex parte prophetamus. Cum autem venerit quod perfectum est evacuabitur quod ex parte est. Cum

essem parvulus loquebar ut parvulus sapiebam ut parvulus cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir evacuavi

que erant parvuli. Videmus nunc per speculum in enigmate tunc autem facie

ad faciem. Nunc cognosco ex parte tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum.

Nunc autem manent fides spes caritas tria hec maior autem horum est caritas. xiiii

Sectamini caritatem emulamini spiritualia magis autem ut prophetetis. Qui enim

loquitur lingua non hominibus loquitur sed deo. Nemo enim audit. Spiritus autem

misteria. Nam qui prophetat hominibus loquitur ad edificationem et ex-

hortationem et consolationem. Qui loquitur lingua semetipsum edificat qui

autem prophetat ecclesiam dei edificat. Volo autem omnes vos loqui linguis

magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat quam qui loquitur linguis nisi

forte interpretetur ut ecclesia edificationem accipiat. Nunc autem fratres

si venero ad vos linguis loquens quid vobis prodero nisi vobis loquar aut in revelatione

aut in scientia aut in prophetia aut in doctrina. Tamen que sine anima sunt vocem dantia sive

tibia sive cythara nisi distinctionem sonituum dederit quomodo scietur id quod canitur

aut quod cytharizatur. Etenim si incertam vocem det tuba quis parabit se ad bellum

Ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis quomodo scietur id quod dicitur

Eritis enim in aera loquentes. Tam multa ut puta genera linguarum sunt in hoc

mundo et nichil sine voce est. Si ergo nesciero virtutem vocis ero ei cui

loquor barbarus et qui loquitur michi barbarus. Sic et vos quoniam emulatores

estis spirituum ad edificationem ecclesie querite ut habundetis. Et ideo qui loquitur

lingua oret ut interpretetur. Nam si orem lingua spiritus meus orat

mens autem mea sine fructu est. Quid ergo est? Orabo spiritu orabo et

mente psallam spiritu psallam et mente. Ceterum si benedixeris spiritu qui

supplet locum ydiote quomodo dicet amen super tuam benedictionem quoniam quid dicas

nescit. Nam tu quidem bene gratias agis sed alter non edificatur. Gratias ago deo

meo quod omnium vestrum lingua loquor. Sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo

loqui ut et alios instruam quam decem milia verborum in lingua. Fratres nolite pueri

effici sensibus sed malicia parvuli estote sensibus autem perfecti estote.

In lege scriptum est quoniam in aliis linguis et in aliis labiis loquar

populo huic. Et nec sic exaudient me dicit dominus. Itaque lingue in signum

sunt non fidelibus sed infidelibus, prophetie autem non infidelibus sed fidelibus. Si ergo
conveniat universa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur, intrent autem ydiote aut
infideles, nonne dicent quod insanitis? Si autem omnes prophetent, intret autem quis infi-
delis aut ydiota, convincitur ab omnibus, diiudicatur ab omnibus; occulta cordis eius
manifesta fiunt, et ita cadens in faciem adorabit Deum, pronuncians quod vere Deus in vobis
sit. Quid ergo est fratres? Cum convenitis unusquisque vestrum psalmum habet, linguam
habet, doctrinam habet, apocalipsim habet, interpretacionem habet; omnia ad edificacionem fiant.
Sive lingua quis loquitur, secundum duos aut multum tres, et per partes, et unus interpretetur.
Si autem non fuerit interpres, taceat in ecclesia, sibi autem loquatur et Deo. Prophete autem
duo aut tres dicant, et ceteri diiudicent. Quod si alii revelatum fuerit sedenti,
prior taceat. Potestis enim per omnes singulos prophetare, ut omnes discant et omnes ex-
hortentur. Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt. Non enim est dissensionis Deus
sed pacis, sicut et in omnibus ecclesiis sanctorum doceo. Mulieres in ecclesiis taceant;
non enim permittitur eis loqui, sed subditas esse, sicut et lex dicit. Si quid autem volunt
discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri in ecclesia loqui.
An a vobis verbum Dei processit? aut in vos solos pervenit? Si quis videtur
propheta esse aut spiritualis, cognoscat que scribo vobis quia Domini sunt mandata. Si quis

et ignorat ignorabitur. Itaque fratres emulamini prophetare et loqui linguis

nolite prohibere. Omnia autem honeste et secundum ordinem fiant in vobis. XV

Notum autem vobis facio fratres evangelium quod predicavi vobis quod et accepistis in quo

et statis per quod et salvamini qua ratione predicaverim vobis si tenetis nisi frustra

credidistis. Tradidi enim vobis in primis quod et accepi quoniam Christus mortuus est pro peccatis

nostris secundum scripturas et quia sepultus est et quia resurrexit tertia die secundum scripturas et

quia visus est Cephe et post hoc undecim deinde visus est plus quam quingentis fratribus

simul ex quibus multi manent usque adhuc quidam autem dormierunt deinde visus est

Jacobo deinde apostolis omnibus novissime autem omnium tamquam abortivo visus est

et mihi. Ego enim sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus quoniam

persecutus sum ecclesiam Dei. Gratia autem Dei sum id quod sum et gratia eius in me vacua

non fuit sed abundantius illis omnibus laboravi non ego autem sed gratia Dei

mecum. Sive enim ego sive illi sic predicamus et sic credidistis. Si autem Christus predicatur

quod resurrexit a mortuis quomodo quidam dicunt in vobis quoniam resurrectio mortuorum non

est. Si autem resurrectio mortuorum non est neque Christus resurrexit. Si autem Christus non resurrexit

inanis est ergo predicatio nostra inanis est et fides vestra invenimur autem et falsi

testes Dei quoniam testimonium diximus adversus Deum quod suscitaverit Christum

citavit, si mortui non resurgunt. Nam si mortui non resurgunt, neque

Christus resurrexit. Quod si Christus non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis

vestris. Ergo et qui dormierunt in Christo perierunt. Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus,

miserabiliores sumus omnibus hominibus. Nunc autem Christus resurrexit a mortuis,

primitiae dormientium, quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. Et sicut

in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. Unusquisque autem in suo ordine:

primitiae Christus, deinde hi qui sunt Christi, qui in adventu eius crediderunt. Deinde finis, cum

tradiderit regnum Deo et Patri, cum evacuaverit omnem principatum et potestatem et virtutem.

Oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius.

Novissime autem inimica destruetur mors. Omnia enim subiecit sub pedibus eius.

Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei, sine dubio praeter eum qui subiecit ei omnia. Cum

autem subiecta fuerint illi omnia, tunc et ipse Filius subiectus erit illi qui subiecit

sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis,

si omnino mortui non resurgunt? Ut quid et baptizantur pro illis? Ut quid et nos periclitamur

omni hora? Cotidie morior per vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo Iesu

Domino nostro. Si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mor-

tui non resurgunt? Manducemus et bibamus, cras enim moriemur. Nolite seduci

corrumpunt enim mores bonos conlocutiones vel colloquia mala. Evigilate
iusti et nolite peccare ignorantiam enim dei quidam habent ad reverentiam vobis loquor
Sed dicet aliquis quomodo resurgunt mortui aut quali corpore venient Insipiens tu quod se-
minas non vivificatur nisi prius moriatur Et quod seminas non corpus quod futurum est seminas
sed nudum granum ut puta tritici aut alicuius ceterorum Deus autem dat illi corpus sicut
vult et unicuique seminum proprium corpus Non omnis caro eadem caro sed alia quidem
hominum alia pecorum alia volucrum alia autem piscium Et corpora celestia et corpora
terrestria sed alia quidem celestium gloria alia autem terrestrium Alia claritas
solis alia claritas lune alia claritas stellarum stella enim a stella differt in claritate
Sic et resurrectio mortuorum seminatur in corruptione surget in incorruptione seminatur
in ignobilitate surget in gloria seminatur in infirmitate surget in virtute seminatur
corpus animale surget spiritale Si est corpus animale est et spiritale sicut scriptum est
Factus est primus homo Adam in animam viventem novissimus Adam in spiritum [in spiritum vivificantem?]
vivificantem Sed non prius quod spiritale est sed quod animale deinde quod spiritale Primus
homo de terra terrenus Secundus homo de celo celestis Qualis terrenus tales et terreni
et qualis celestis tales et celestes Igitur sicut portavimus imaginem terreni portemus
et imaginem celestis Hoc autem dico fratres quia caro et sanguis regnum dei possidere non possunt

et possidere non possunt, neque corruptio incorruptelam possidebit. Ecce misterium
vobis dico. Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. In momento, in ictu
oculi, in novissima tuba. Canet enim tuba et mortui resurgent incorrupti
et nos immutabimur. Oportet enim corruptibile hoc induere incorruptionem, et mortale hoc induere
immortalitatem. Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem, tunc fiet sermo qui scriptus
est: Absorpta est mors in victoria. Ubi est mors victoria tua? Ubi est
mors stimulus tuus? Stimulus autem mortis peccatum est, virtus vero peccati lex.
Deo autem gratias qui dedit nobis victoriam per dominum nostrum Iesum Christum. Itaque fratres
mei dilecti, stabiles estote et immobiles, habundantes in omni opere domini semper,
scientes quod labor vester non est inanis in domino. XVI.

De collectis autem que fiunt in sanctos, sicut ordinavi ecclesiis Galatie,
ita et vos facite. Per unam sabbati unusquisque vestrum apud se reponat
recondens quod ei bene placuerit, ut non cum venero tunc collecte fiant. Cum autem
presens fuero, quos probaveritis per epistolas, hos mittam perferre gratiam vestram in Ierusalem.
Quod si dignum fuerit ut et ego eam, mecum ibunt. Veniam autem ad vos cum
Macedoniam pertransiero; nam Macedoniam pertransibo. Apud vos autem forsi-
tan manebo vel etiam hiemabo, ut vos me deducatis quocumque iero. Nolo

enim vos modo in transitu videre spero enim me aliquantulum temporis manere apud vos

si dominus permiserit. Permanebo autem ephesi usque ad pentecosten. Hostium enim mihi

apertum est magnum et evidens et adversarii multi. Si autem venerit thimotheus

videte ut sine timore sit apud vos. opus enim domini operatur sicut et ego. Ne quis ergo

illum spernat. deducite autem illum in pace ut veniat ad me. Expecto enim illum cum fratribus.

De apollo autem fratre vobis notum facio quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos

cum fratribus. et utique non fuit voluntas eius ut nunc veniret. Veniet autem cum ei vacuum

fuerit. Vigilate et state in fide. viriliter agite et confortamini. Omnia vestra in caritate

fiant. Obsecro autem vos fratres. nostis domum stephane et fortunati et achaici

quoniam sunt primitie achaie. et in ministerium sanctorum ordinaverunt seipsos. ut et vos

subditi sitis eiusmodi. et omni cooperanti et laboranti. Gaudeo autem in presentia stephane

et fortunati et achaici. quoniam id quod vobis deerat ipsi suppleverunt. Refecerunt enim et meum

spiritum et vestrum. Cognoscite ergo qui huiusmodi sunt. Salutant vos ecclesie asye. Salutant

vos in domino multum aquila et priscilla cum domestica sua ecclesia

Salutant vos omnes fratres. Salutate invicem in osculo sancto. Salutatio mea manu pauli.

Si quis non amat dominum nostrum ihesum christum sit anathema maranatha. Gratia domini nostri ihesu christi

vobiscum. Caritas mea cum omnibus vobis in christo ihesu domino nostro. Amen.

Post actam penitentiam consolatur eos [illegible] scribit eis epistolam a Troade per Titum

[illegible] eos hortatur ad meliora ostendens quidem eos sic emendatos [illegible]

Paulus apostolus Jesu Christi per voluntatem dei et Timotheus frater ecclesie dei que est Corinthi

cum omnibus sanctis qui sunt in universa Achaia. Gratia vobis et pax

a deo patre nostro et domino Jesu Christo. Benedictus deus et pater domini nostri Jesu Christi pater misericordiarum

et deus totius consolationis qui consolatur nos in omni tribulatione nostra ut possimus

et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt per exhortationem qua exhortamur et ipsi a deo.

Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis ita et per Christum abundat consolatio nostra. Sive autem

tribulamur pro vestra exhortatione et salute sive consolamur pro vestra consolatione sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute que operatur

in tolerantia earundem passionum quas et nos patimur ut spes nostra firma sit

pro vobis scientes quod sicut socii passionum estis sic eritis et consolationis. Non enim

volumus ignorare vos fratres de tribulatione nostra que facta est in Asia quoniam supra modum

gravati sumus supra virtutem ita ut tederet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobismetipsis

responsum mortis habuimus ut non simus fidentes in nobis sed in deo qui suscitat mortuos

qui de tantis periculis eripuit nos et eruit in quem speramus quoniam et adhuc eripiet

adiuvantibus et vobis in oratione pro nobis ut ex multorum personis facierum eius

que in nobis est donatione per multos personas agantur gratie pro nobis. Nam gloria

[illegible]

nostra hec est testimonium conscientie nostre quod in simplicitate et sinceritate dei et non in sapientia

[illegible]

carnali sed in gratia dei conversati sumus in hoc mundo, habundantius autem ad vos. Non

[illegible]

enim alia scribimus vobis quam que legistis et cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis

[illegible]

sicut et cognovistis nos ex parte quia gloria vestra sumus sicut et vos nostra in die domini nostri iesu christi. Et

[illegible]

hac confidentia volui prius venire ad vos ut secundam gratiam haberetis

[illegible]

et per vos transire in macedoniam et iterum a macedonia venire ad vos et a vobis

[illegible]

deduci in iudeam. Cum ergo hoc voluissem numquid levitate usus sum aut que

[illegible]

cogito secundum carnem cogito ut sit apud me est et non. Fidelis autem deus quia

[illegible]

sermo noster qui fuit apud vos non est in illo est et non. Dei enim filius

[illegible]

iesus christus qui in vobis per nos predicatus est per me et silvanum et thimotheum non fuit

[illegible]

in illo est et non, sed est in illo fuit. Quotquot enim promissiones dei sunt in illo est, ideo

[illegible]

et per ipsum amen deo ad gloriam nostram. Qui autem confirmat nos vobiscum in christo

[illegible]

et qui unxit nos deus, et qui signavit nos et dedit pignus spiritus in cordibus

[illegible]

nostris. Ego autem testem deum invoco in animam meam quod parcens vobis

[illegible]

non veni ultra corinthum. Non quia dominamur fidei vestre sed adiutores sumus

[illegible]

gaudii vestri, nam fide statis.

Statui autem hoc apud me ipsum ne iterum in tristitia venirem ad vos. Si enim ego
contristo vos et quis est qui me letificat nisi qui contristatur
ex me. Et hoc ipsum scripsi vobis ut non cum venero tristitiam super tristitiam habeam de quibus
oportuit me gaudere confidens in omnibus vobis quia meum gaudium omnium vestrum
est. Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas non ut
contristemini sed ut sciatis quam caritatem habeam abundantius in vobis. Si quis autem
contristavit me non me contristavit sed ex parte ut non onerem omnes vos. Sufficit
illi qui eiusmodi est obiurgatio hec que fit a pluribus ita ut e contrario magis
donetis et consolemini ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est.
Propter quod obsecro vos ut confirmetis in illum caritatem. Ideo enim et scripsi ut cognoscam
experimentum vestrum an in omnibus obedientes sitis. Cui autem aliquid donastis et ego. Nam et
ego quod donavi si quid donavi propter vos in persona Christi ut non circumveniamur a Sa-
thana. Non enim ignoramus cogitationes eius. Cum venissem autem Troadem propter evangelium Christi et
ostium mihi apertum esset in Domino non habui requiem spiritui meo eo quod non invenirem
Titum fratrem meum sed valefaciens eis profectus sum in Macedoniam. Deo
autem gratias qui semper triumphat nos in Christo Iesu et odorem notitie sue manifestat per nos
in omni loco quia Christi bonus odor sumus Deo in his qui salvi fiunt et in his qui pereunt

aliis quidem odor mortis in mortem, aliis autem odor vite in vitam. Et ad hec quis tam
ydoneus? Non enim sumus sicut plurimi adulterantes verbum dei, sed ex sinceritate, sed
sicut ex deo coram deo in Christo loquimur.

Incipimus iterum nosmetipsos commendare? Aut numquid egemus sicut quidam commendaticiis
epistolis ad vos aut ex vobis? Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, que scitur
et legitur ab omnibus hominibus, manifestati quod epistola estis Christi ministrata a nobis et scripta
non atramento sed spiritu dei vivi, non in tabulis lapideis sed in tabulis cordis carnalibus.
Fiduciam autem talem habemus per Christum ad deum, non quod sufficientes simus aliquid
cogitare a nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex deo est, qui et ydoneos nos fecit
ministros novi testamenti, non littera sed spiritu; littera enim occidit, spiritus autem vivificat. Quod
si ministratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria, ita ut non possent
intendere filii Israel in faciem Moysi propter gloriam vultus eius que evacuatur, quomodo non
magis ministratio spiritus erit in gloria? Nam si ministratio dampnationis gloria est,
multo magis habundat ministerium iusticie in gloria. Nam nec glorificatum est quod claruit
in hac parte propter excellentem gloriam. Si enim quod evacuatur per gloriam est, multo magis
quod manet in gloria est. Habentes igitur talem spem multa fiducia utimur, et non sicut
Moyses ponebat velamen super faciem suam ut non intenderent filii Israel

in faciem eius qui enarrant, sed obtusi sunt sensus eorum. usque in hodiernum diem

idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum

quia in Christo evacuatur. sed usque in hodiernum diem cum legitur Moyses velamen positum est

super cor eorum. Cum autem conversus fuerit ad dominum auferetur velamen. Dominus autem spiritus

est. ubi autem spiritus domini ibi libertas. Nos vero omnes revelata facie gloriam

domini speculantes in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem tamquam a domini spiritu.

Ideo habentes hanc administrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus

non deficimus sed abdicamus occulta dedecoris non

ambulantes in astutia neque adulterantes verbum dei sed in manifestatione veritatis

commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram deo. Quod si et opertum

est evangelium nostrum in hiis qui pereunt est opertum in quibus deus huius saeculi excaecavit

mentes infidelium ut non fulgeat illuminatio evangelii gloriae Christi qui est imago

dei. Non enim nosmetipsos praedicamus sed Iesum Christum dominum nostrum

nos autem servos vestros per Iesum. quoniam deus qui dixit de tenebris lucem splendescere

ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiae claritatis dei in facie Christi Iesu.

Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus ut sublimitas sit virtutis dei et non ex nobis.

In omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur. aporiamur sed non destituimur.

persecutionem patimur sed non derelinquimur humiliamur sed non confundimur deicimur sed non
perimus semper mortificacionem ihesu in corpore nostro circumferentes ut et vita ihesu in corporibus
nostris manifestetur. Semper enim nos qui vivimus in mortem tradimur propter ihesum ut et
vita ihesu manifestetur in carne nostra mortali. Ergo mors operatur in nobis vita autem in vobis
habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est Credidi propter quod locutus sum et nos credimus
propter quod et loquimur. Scientes quoniam qui suscitavit ihesum et nos cum ihesu suscitabit
et constituet nos vobiscum. Omnia enim propter vos ut gratia habundans per multos in gratiarum
accione habundet in gloriam dei. Propter quod non deficimus sed licet is qui foris est
corrumpatur tamen is qui intus est renovatur de die in diem. Id enim quod in presenti est
momentaneum et leve tribulacionis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie
pondus operatur in nobis non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enim
videntur temporalia sunt que autem non videntur eterna sunt

Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitacionis dissolvatur quod edificacionem
ex deo habemus domum non manufactam eternam in celis. Nam et in hoc
ingemiscimus habitacionem nostram que de celo est superindui cupientes sed tamen
vestiti non nudi inveniamur. Nam et qui sumus in hoc tabernaculo ingemiscimus
gravati eo quod nolumus expoliari sed supervestiri ut absorbeatur quod mortale est a vita

Qui autem efficit nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus Spiritus. Audentes igitur

semper, scientes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino (per fidem enim ambulamus,

et non per speciem); audemus autem, et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, et praesentes

esse ad Dominum. Et ideo contendimus sive absentes, sive praesentes, placere illi. Omnes

enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit,

sive bonum sive malum. Scientes ergo timorem Domini, hominibus suademus, Deo autem manifesti

sumus. Spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse. Non iterum commendamus

nos vobis, sed occasionem damus vobis gloriandi pro nobis, ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur

et non in corde. Sive enim mente excedimus, Deo; sive sobrii sumus, vobis. Caritas

Caritas enim Christi urget nos, aestimantes hoc, quoniam si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui

sunt; et pro omnibus mortuus est Christus, ut et qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei qui

pro ipsis mortuus est et resurrexit. Itaque nos ex hoc neminem novimus secundum carnem. Et si

cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc iam non novimus. Si qua ergo in Christo nova creatura,

vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova. Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit

sibi per Christum, et dedit nobis ministerium reconciliationis. Quoniam quidem Deus erat in Christo mundum re-

concilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, et posuit in nobis verbum reconciliationis.

Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo,

reconciliamini deo. Eum qui non noverat peccatum pro nobis peccatum fecit deus pater

6 Adiuvantes autem exhortamur // ut nos officio nostro iuste utamur in christo VI

ne in vacuum gratiam dei recipiatis. Ait enim: tempore accepto exaudivi te et in

die salutis adiuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Nemini

dantes ullam offensionem ut non vituperetur ministerium nostrum, sed in omnibus exhibeamus nos

metipsos sicut dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis,

in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate,

in scientia, in longanimitate, in suavitate, in spiritu sancto, in caritate non ficta, in verbo veritatis, in virtute dei,

per arma iustitiae a dextris et a sinistris, per gloriam et ignobilitatem, per infamiam et

bonam famam, ut seductores et veraces, sicut qui ignoti et cogniti, quasi morientes et ecce

vivimus, ut castigati et non mortificati, quasi tristes semper autem gaudentes,

sicut egentes multos autem locupletantes, tamquam nihil habentes et omnia possidentes.

Os nostrum patet ad vos o Corinthii, cor nostrum dilatatum est. Non angustiamini

in nobis, angustiamini autem in visceribus vestris. Eandem autem habentes remunerationem

tamquam filiis dico, dilatamini et vos. Nolite iugum ducere cum infidelibus.

Quae enim participatio iustitiae cum iniquitate? aut quae societas luci ad tenebras? quae

autem conventio Christi ad Belial? aut quae pars fideli cum infideli? qui autem consensus // dei

// templo dei

vos enim estis templum dei vivi sicut dicit dominus quoniam inhabitabo in illis et inambulabo
inter eos et ero illorum deus et ipsi erunt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum et se-
paramini dicit dominus et inmundum ne tetigeritis et ego recipiam vos et ero vobis in patrem
et vos eritis mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens. vii

Has ergo habentes promissiones karissimi mundemus nos ab omni inquinamento
carnis et spiritus perficientes sanctificationem in timore dei. Capite nos. Neminem
lesimus neminem corrupimus neminem circumvenimus. Non ad condempnationem vestram
dico. Predixi enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum et ad convivendum. Multa
michi fiducia est apud vos multa michi gloriatio pro vobis; repletus sum consolatione
superhabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Nam et cum venissemus Macedoniam
nullam requiem habuit caro nostra sed omnem tribulationem passi sumus foris pugne
intus timores. Sed qui consolatur humiles consolatus est nos deus in adventu
Titi. Non solum autem in adventu eius sed etiam in consolatione qua consolatus est
in vobis referens nobis vestrum desiderium vestrum fletum vestram emulationem
pro me ita ut magis gauderem. Quoniam etsi contristavi vos in epistola non me
penitet; etsi peniteret videns quod epistola illa etsi ad horam vos con-
tristavit nunc gaudeo non quia contristati estis sed quia contristati estis ad penitentiam

contristati enim estis secundum Deum ut in nullo patiamini detrimentum ex nobis. Que enim

secundum Deum tristicia est penitentiam in salutem stabilem operatur. Seculi autem tristicia mortem

operatur. Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem:

sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed emulationem, sed vindictam: in omnibus

exhibuistis vos incontaminatos esse negocio. Igitur et si scripsi vobis non

propter eum qui fecit iniuriam, nec propter eum qui passus est, sed ad manifestandam sollicitudinem

nostram quam habemus pro vobis coram Deo: ideo consolati sumus. In consolatione autem

nostra abundantius magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus

est spiritus eius ab omnibus vobis. Et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non

sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et gloriatio

nostra que fuit ad Titum veritas facta est. Et viscera eius abundantius in vobis

sunt, reminiscentis omnium vestrum obedientiam: quomodo cum timore et tremore excepistis

eum. Gaudeo quod in omnibus confido in vobis. VIII.

Notam autem facimus vobis fratres gratiam Dei que data est in ecclesiis Macedonie:

quia in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum

fuit, et altissima paupertas eorum abundavit in divitias simplicitatis eorum. Quia secundum virtutem

eorum testimonium illis reddo, et supra virtutem voluntarii fuerunt cum multa exhortatione

obsecrantes nos gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos et non sicut
speravimus sed semetipsos dederunt primum Domino deinde nobis per voluntatem Dei
ita ut rogaremus Titum ut quemadmodum cepit ita et perficiat in vobis gratiam istam
Sed sicut in omnibus abundatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine insuper et
caritate vestra in nos ut et in hac gratia abundetis Non quasi imperans dico sed per aliorum
sollicitudinem etiam vestre caritatis ingenium bonum comprobans Scitis enim gratiam Domini
nostri Iesu Christi quoniam propter vos egenus factus est cum esset dives ut illius inopia vos
divites essetis Et consilium in hoc do hoc enim vobis utile est qui non solum facere sed
et velle cepistis ab anno priore Nunc vero et facto perficite ut quemadmodum promptus
est animus voluntatis ita sit et perficiendi ex eo quod habetis Si enim voluntas
prompta est secundum id quod habet accepta est non secundum quod non habet Non enim ut aliis sit remissio vobis autem
tribulatio sed ex equalitate In presenti tempore vestra abundantia illorum inopiam suppleat
ut et illorum abundantia vestre inopie sit supplementum ut fiat equalitas sicut
scriptum est qui multum non abundavit et qui modicum non minoravit
Gratias autem Deo qui dedit eandem sollicitudinem pro vobis in corde Titi quoniam
exhortationem quidem suscepit sed cum sollicitior esset sua voluntate profectus
est ad vos Misimus etiam cum illo fratrem cuius laus est in evangelio

Non autem solum sed et ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinationis nostre
in hanc gratiam que ministratur a nobis ad domini gloriam et destinatam voluntatem nostram devitantes
hoc ne quis nos vituperet in hac plenitudine que ministratur a nobis in gloriam
Providemus enim bona non solum coram deo sed etiam coram hominibus. Misimus
autem cum illis et fratrem nostrum quem probavimus in multis sepe sollicitum esse nunc
autem multo sollicitiorem confidentia multa in vos sive pro tito qui est socius meus
et in vos adiutor sive fratres nostri apostoli ecclesiarum glorie christi. Ostensionem
ergo que est caritatis vestre et nostre glorie pro vobis in illos ostendite in faciem ecclesiarum

ix

Nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere vobis. Scio enim
promptum animum vestrum pro quo de vobis glorior apud macedones
quoniam et achaia parata est ab anno preterito et vestra emulatio provocavit plurimos
Misimus autem fratres ut ne quod gloriamur de vobis evacuetur in hac parte ut
quemadmodum dixi parati sitis ne cum venerint mecum macedones et invenerint
vos imparatos erubescamus nos ut non dicamus vos in hac substantia
Necessarium ergo existimavi rogare fratres ut preveniant ad vos et preparent
repromissam benedictionem hanc paratam esse sic quasi benedictionem non quasi avariciam
Hoc autem dico qui parce seminat parce et metet et qui seminat in benedictionibus et

benedictionibus et metet. Unusquisque prout destinavit in corde suo non ex tristitia
aut ex necessitate. Hilarem enim datorem diligit deus. Potens est autem deus omnem gratiam
abundare facere in vobis, ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes abundetis
in omne opus bonum, sicut scriptum est: Dispersit, dedit pauperibus, iustitia eius
manet in seculum seculi. Qui autem administrat semen seminanti, et panem ad manducandum
prestabit, et multiplicabit semen vestrum, et augebit incrementa frugum
iustitie vestre, ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, que operatur
per nos gratiarum actionem deo. Quoniam ministerium huius officii non solum supplet
ea que desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones
in domino, per probationem ministerii huius, glorificantes deum in obedientia confessionis
vestre in evangelium christi, et simplicitate communicationis in illos et in omnes, et in ipsorum
obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter eminentem gratiam dei in vobis. Gratias
deo super inenarrabili dono eius. Ipse autem ego paulus obsecro vos per mansuetudinem
et modestiam christi, qui in facie quidem humilis sum inter vos,
absens autem confido in vobis. Rogo autem vos ne presens audeam per eam confidentiam
qua existimor audere in quosdam, qui arbitrantur nos tamquam secundum
carnem ambulemus. In carne enim ambulantes, non secundum carnem militamus.

Nam arma militie nostre non sunt carnalia sed potentia Deo ad destructionem mu-
nitionum consilia destruentes et omnem altitudinem extollentem se adversus scientiam Dei
et in captivitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi et in promptu
habentes ulcisci omnem inobedientiam cum impleta fuerit vestra obedientia.
Que ante faciem sunt videte. Si quis confidit sibi Christi se esse hoc cogitet
iterum apud se quia sicut ipse Christi est ita et nos. Nam et si amplius gloriatus
fuero de potestate nostra quam dedit nobis Dominus in edificationem et non in destructionem vestram
non erubescam. Ut autem non existimer tamquam terrere vos per epistolas quoniam quidem
epistole inquiunt graves sunt et fortes presentia autem corporis infirma et sermo contemptibilis.
Hoc cogitet qui eiusmodi est quia quales sumus verbo per epistolas absentes
tales et presentes in facto. Non enim audemus inserere aut comparare nos quibusdam
qui se ipsos commendant sed ipsi in nobis nosmetipsos metientes et comparantes
nosmetipsos nobis. Nos autem non in immensum gloriabimur sed secundum mensuram
regule qua mensus est nobis Deus mensuram pertingendi usque ad vos.
Non enim quasi non pertingentes ad vos superextendimus nos usque ad vos enim
pervenimus in evangelio Christi non in immensum gloriantes in alienis laboribus spem
autem habentes crescentis fidei vestre in vobis magnificari secundum regulam nostram in

habundantiam etiam in illa quae ultra vos sunt evangelizare non in aliena
regula in his quae praeparata sunt gloriari. Qui autem gloriatur in Domino glorietur. Non enim
qui seipsum commendat ille probatus est, sed quem Deus commendat.
Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae, sed et supportate me.
Aemulor enim vos Dei aemulatione. Despondi enim vos uni viro virginem
castam exhibere Christo. Timeo autem ne sicut serpens Evam seduxit astutia sua
ita corrumpantur sensus vestri et excidant a simplicitate quae est in Christo. Nam si is qui venit
alium Christum praedicat quem non praedicavimus, aut alium spiritum accipitis quem non accepistis,
aut aliud evangelium quod non recepistis, recte pateremini. Existimo enim nihil me minus
fecisse a magnis apostolis. Nam etsi imperitus sermone, sed non scientia; in omnibus
autem manifestatus sum vobis. Aut numquid peccatum feci meipsum humilians ut vos
exaltemini? quoniam gratis evangelium Dei evangelizavi vobis. Alias ecclesias exspo-
liavi accipiens stipendium ad ministerium vestrum. Et cum essem apud vos et
egerem nulli onerosus fui. Nam quod mihi deerat suppleverunt fratres qui venerunt
a Macedonia, et in omnibus sine onere me vobis servavi et servabo. Est veri-
tas Christi in me, quoniam haec gloriatio non infringetur in me in regionibus Achaiae.
Quare? quia non diligo vos? Deus scit. Quod autem facio et faciam ut amputem occasionem eorum

qui volunt occasionem, ut in quo gloriantur inveniantur sicut et nos. Nam

eiusmodi pseudoapostoli sunt operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos Christi. Et non mirum:

ipse enim Sathanas transfigurat se in angelum lucis. Non est ergo magnum si

ministri eius transfigurentur velut ministri iusticie, quorum finis erit secundum opera ipsorum.

Iterum dico, ne quis me putet insipientem esse, alioquin velut insipientem accipite me,

ut et ego modicum quid glorier. Quod loquor non loquor secundum Deum, sed quasi in insipientia,

in hac substancia glorie. Quoniam multi gloriantur secundum carnem, et ego gloriabor. Libenter

enim suffertis insipientes, cum sitis ipsi sapientes. Sustinetis enim si quis

vos in servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, si quis extollitur,

si quis vos in faciem cedit. Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi

fuerimus in hac parte. In quo quis audet, in insipientia dico, audeo et ego.

Hebrei sunt, et ego. Israelite sunt, et ego. Semen Abrahe sunt, et ego. Ministri Christi sunt,

ut minus sapiens dico, plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus

abundancius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Iudeis

quinquies quadragenas una minus accepi. Ter virgis cesus sum, semel

lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte et die in profundo maris fui.

In itineribus sepe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis

ex gentibus periculis in civitate periculis in solitudine periculis in mari periculis
in falsis fratribus in labore et erumpna in vigiliis multis in frigore et
nuditate in fame et siti in ieiuniis multis in frigore et nuditate preter illa
que extrinsecus sunt instantia mea cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum
quis infirmatur et ego non infirmor quis scandalizatur et ego non uror
si gloriari oportet que infirmitatis mee sunt gloriabor deus et pater domini nostri ihesu christi scit quod
est benedictus in secula quod non mentior Damasci prepositus gentis arethe regis
custodiebat civitatem damascenorum ut me comprehenderet et per fenestram
in sporta dimissus sum per murum et sic effugi manus eius. vii

Si gloriari oportet non expedit quidem veniam autem ad visiones et revelationes
domini Scio hominem in christo ante annos xiiii sive in corpore sive extra
corpus nescio deus scit raptum huiusmodi usque ad tertium celum. Et scio
huiusmodi hominem sive in corpore sive extra corpus nescio deus scit quoniam raptus
est in paradisum et audivit archana verba que non licet homini loqui. Pro
huiusmodi gloriabor pro me autem nichil nisi in infirmitatibus meis. Nam et si voluero
gloriari non ero insipiens veritatem enim dicam. Parco autem ne quis me
existimet supra id quod videt in me aut audiat aliquid ex me. Et ne magnitudo

temporis animae ... [illegible]
... [illegible]
[illegible]

[illegible]

revelationum extollat me datus est mihi stimulus carnis meae angelus satanae
qui me colaphizet. Propter quod ter dominum rogavi ut discederet a me. Et dixit mihi sufficit
tibi gratia mea. Nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infir-
mitatibus meis ut inhabitet in me virtus Christi. Propter quod placeo mihi in infirmita-
tibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo.
Cum enim infirmor tunc potens sum. Factus sum insipiens, vos me coegistis.
Ego enim a vobis debui commendari. Nihil enim minus feci ab his qui sunt supra
modum apostoli, tametsi nihil sum. Signa tamen apostolatus mei facta sunt
super vos in omni patientia, in signis et prodigiis et virtutibus. Quid est enim quod minus
habuistis prae ceteris ecclesiis, nisi quod ego ipse non gravavi vos? Donate mihi hanc
iniuriam. Ecce tertio paratus sum venire ad vos, et non ero gravis vobis.
Non enim quaero quae vestra sunt sed vos. Nec enim debent filii thesaurizare
parentibus sed parentes filiis. Ego autem libentissime impendam et superimpendar
ipse pro animabus vestris, licet plus vos diligens minus diligar. Sed esto, ego
vos non gravavi, sed cum essem astutus dolo vos cepi. Numquid per aliquem
eorum quos misi ad vos circumveni vos? Rogavi Titum et misi cum illo
fratrem. Numquid Titus vos circumvenit? Nonne eodem spiritu ambulavimus? nonne

[Olim putatis quod] excusemus nos apud vos coram deo in Christo
loquimur omnia autem karissimi propter vestram edificationem. Timeo enim ne forte cum venero
non quales volo inveniam vos et ego inveniar a vobis qualem non vultis
ne forte contentiones emulationes animositates dissensiones detractiones susurrationes
inflationes seditiones sint inter vos ne iterum cum venero humiliet me deus
apud vos et lugeam multos ex hiis qui ante peccaverunt et non egerunt penitentiam super
immunditia et fornicatione et impudicitia quam gesserunt. XIII.

Ecce tertio hoc venio ad vos in ore duorum vel trium stabit omne verbum. Predixi
et predico ut presens et nunc absens hiis qui ante peccaverunt et
ceteris omnibus quoniam si venero iterum non parcam. An experimentum queritis eius qui
in me loquitur Christus qui in vobis non infirmatur sed potens est in vobis. Nam et si
crucifixus est ex infirmitate sed vivit ex virtute dei. Nam et nos infirmi
sumus in illo sed vivemus cum eo ex virtute dei in vobis. Vosmetipsos temp-
tate si estis in fide ipsi vos probate an non cognoscitis vosmetipsos quia
Christus Iesus in vobis est nisi forte reprobi estis. Spero autem quod cognoscetis quia nos non sumus
reprobi. Oramus autem deum ut nichil mali faciatis non ut nos probati appareamus
sed ut vos quod bonum est faciatis nos autem ut reprobi simus. Non enim possumus

aliquid adversus veritatem sed pro veritate. Gaudemus enim quoniam nos infirmi sumus vos
autem potentes estis. Hoc et oramus vestram consummationem. Ideo haec absens scribo
non ut praesens durius agam secundum potestatem quam Dominus dedit mihi in aedificationem
et non in destructionem. De cetero fratres gaudete perfecti estote exhortamini idem sapite
pacem habete et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum. Salutate invicem
in osculo sancto. Salutant vos sancti omnes. Gratia Domini nostri Iesu Christi et caritas Dei et
communicatio Spiritus Sancti sit semper cum omnibus vobis. Amen.

Explicit ad Cor. Incipit ad Galatas et primo argumentum.

Cum sit Paulus est ea qui in prima [illegible] pietas doctores Cor
corripit [illegible] multi fuerunt contristati nunc eos consolatur
sicut eis promiserat [illegible] docens non debere [illegible] inferre quam palior
sed salute corripi non quod pro aliena salute periclis cottidie in mortis fuerat

Galathe sunt Greci. Hii verbum veritatis primum ab apostolo acceperunt
sed post discessum eius temptati sunt a falsis apostolis ut in legem
et circumcisionem verterentur. Hos apostolus revocat ad fidem veritatis scribens eis
ab Epheso.

Paulus apostolus non ab hominibus neque per hominem sed per Iesum Christum et Deum
Patrem qui suscitavit eum a mortuis et qui mecum sunt omnes fratres

causis galacie. Gratia vobis et pax a deo patre et domino nostro Ihesu Christo qui dedit semet
ipsum pro peccatis nostris ut eriperet nos de presenti seculo nequam / secundum voluntatem dei et patris
nostri cui honor et gloria in secula seculorum amen. Miror quod tam cito transferimini ab
eo qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud evangelium / quod non est aliud nisi sunt aliqui
qui vos conturbant et volunt convertere evangelium Christi / Sed licet nos aut angelus de celo
evangelizet vobis preter quam quod evangelizavimus vobis anathema sit. Sicut predi-
xi et nunc iterum dico si quis vobis evangelizaverit preter id quod accepistis
anathema sit / modo enim hominibus suadeo an deo / an quero hominibus placere
Si adhuc hominibus placerem Christi servus non essem. Notum enim facio vobis fratres
evangelium quod evangelizatum est a me quod non est secundum hominem neque enim ego ab homine
accepi illud neque didici sed per revelationem Ihesu Christi. Audistis enim conversationem
meam aliquando in iudaismo quoniam supra modum persequebar ecclesiam dei et expug-
nabam illam et proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos meos in
genere meo abundantius emulator existens paternarum mearum traditionum. Cum autem
placuit ei qui me segregavit de utero matris mee et vocavit per gratiam suam
ut revelaret filium suum in me ut evangelizarem illum in gentibus / continuo non ac-
quievi carni et sanguini neque veni Ierosolimam ad antecessores meos apostolos

sed abii in Arabiam et iterum reversus sum Damascum. Deinde post annos tres
veni Ierusalem videre Petrum et mansi apud eum diebus xv. Alium autem apostolorum
neminem vidi nisi Iacobum fratrem Domini. Que autem scribo vobis, ecce coram Deo quia non
mentior. Deinde veni in partes Syrie et Cilicie. Eram autem ignotus facie ecclesiis
Iudee que erant in Christo. Tantum autem auditum habebant quoniam qui persequebatur nos
aliquando nunc evangelizat fidem quam aliquando expugnabat, et in me glorificabant

Deinde post annos xiiii iterum ascendi Ierusalem ||| Deum
cum Barnaba assumpto et Tito. Ascendi autem secundum revelationem et contuli cum
illis evangelium quod predico in gentibus, seorsum autem hiis qui videbantur aliquid
esse, ne forte in vacuum currerem aut cucurrissem. Sed neque Titus qui mecum erat
cum esset gentilis compulsus est circumcidi. Sed propter subintroductos falsos fratres
qui subintroierunt explorare libertatem nostram quam habemus in Christo Ihesu ut nos
in servitutem redigerent, quibus neque ad horam cessimus subiectione, ut veritas
evangelii permaneat apud vos. Ab hiis autem qui videbantur aliquid esse quales
aliquando fuerint nichil mea interest. Deus personam hominis non accipit
michi enim qui videbantur esse aliquid nichil contulerunt. Sed econtra cum vidissent quod
creditum est michi evangelium prepucii sicut et Petro circumcisionis. Qui enim

operatus est petro in apostolatum circumcisionis · operatus est et mihi inter gentes

et cum cognovissent gratiam que data est mihi jacobus et cephas et johannes qui vide-

bantur columpne esse dextras dederunt mihi et barnabe societatis ut nos in

gentes ipsi autem in circumcisionem / tantum ut pauperum memores essemus / quod et sollicitus

fui hoc ipsum facere. Cum autem venisset petrus antiochiam in faciem ei restiti

quia reprehensibilis erat. Prius enim quam venirent quidam a jacobo · cum gentibus

edebat. Cum autem venissent subtrahebat et segregabat se timens eos qui ex circumci-

sione erant. Et simulationi ejus consenserunt ceteri judei ita ut et barnabas

duceretur ab eis in illam simulationem. Sed cum vidissem quod non recte

ambularent ad veritatem evangelii / dixi cephe coram omnibus. Si tu judeus cum

sis gentiliter vivis et non judaice / quomodo gentes cogis judaizare? Nos

natura judei et non ex gentibus peccatores / scientes autem quod non justificatur homo

ex operibus legis nisi per fidem jesu christi et nos in christo jesu credimus ut justificemur

ex fide christi et non ex operibus legis / propter quod ex operibus legis non justificabitur omnis

caro. Si autem querentes justificari in christo inventi sumus et ipsi peccatores numquid christus

peccati minister est? absit. Si enim que destruxi iterum hec reedifico prevaricatorem

me constituo. Ego enim per legem legi mortuus sum ut deo vivam

X° confixus sum cruci vivo autem iam non ego vivit vero in me X°. Quod autem
nunc vivo in carne in fide vivo filii dei qui dilexit me et tradidit se-
metipsum pro me. Non abicio gratiam dei. Si enim per legem iustitia ergo X° gratis mortuus
est. m

O insensati galathe quis vos [illegible] tuus est
fascinavit non obedire veritati ante quorum oculos ihesus X° proscriptus est in
vobis crucifixus. Hoc solum a vobis volo discere ex operibus legis spiritum accepistis
an ex auditu fidei. Sic stulti estis ut cum spiritu ceperitis nunc carne consumma-
mini. Tanta passi estis sine causa si tamen sine causa. Qui ergo tribuit vobis spiritum
et operatur virtutes in vobis ex operibus legis an ex auditu fidei. Sicut scriptum
est Abraham credidit deo et reputatum est illi ad iustitiam. Cognoscite ergo quia qui
ex fide sunt hii sunt filii abrahe. Providens autem scriptura quia ex fide iustificat
gentes deus prenuntiavit abrahe quia benedicentur in te omnes gentes. Igitur
qui ex fide sunt benedicentur cum fideli abraham. Quicumque enim ex operibus legis sunt
sub maledicto sunt. Scriptum est enim maledictus omnis qui non permanserit in omnibus
que scripta sunt in libro legis ut faciat ea. Quoniam autem in lege nemo iustificatur
apud deum manifestum est quia iustus ex fide vivit. Lex autem non est ex fide sed qui
fecerit ea vivet in illis. Christus autem nos redemit de maledicto legis.

sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est: Maledictus omnis qui non permanserit

legis, ut in gentibus benedictio Abrahe fieret in Christo Jhesu, ut pollicitationem spiritus

accipiamus per fidem. Fratres, secundum hominem dico, tamen hominis confirmatum testamentum

nemo spernit aut superordinat. Abrahe dicte sunt promissiones et semini eius. Non dicit: et seminibus,

quasi in multis, sed quasi in uno: et semini tuo, qui est Christus. Hoc autem dico:

testamentum confirmatum a Deo, que post quadringentos et triginta annos facta est

lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem. Nam si ex lege hereditas,

iam non ex promissione. Abrahe autem per promissionem donavit Deus. Quid ergo

lex? Propter transgressiones posita est, donec veniret semen cui promiserat, ordinata

per angelos in manu mediatoris. Mediator autem unius non est; Deus autem unus

est. Lex ergo adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex que posset

vivificare, vere ex lege esset iustitia. Sed conclusit scriptura

omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jhesu Christi daretur credentibus. Prius autem quam veniret

fides, sub lege custodiebamur, conclusi in eam fidem que revelanda erat. Itaque

lex pedagogus noster fuit in Christo, ut ex fide iustificemur. At ubi venit fides,

iam non sumus sub pedagogo. Omnes enim filii Dei estis per fidem que est in Christo Jhesu.

Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum induistis. Non est Judeus neque Grecus

non est servus neque liber non est masculus neque femina omnes enim vos unum
estis in Christo Iesu. Si autem vos Christi ergo semen Abrahae estis secundum promissionem heredes.

Dico autem quanto tempore heres parvulus est nihil differt a servo cum sit dominus omnium
sed sub tutoribus et actoribus est usque ad praefinitum tempus a patre. Ita et nos
cum essemus parvuli sub elementis mundi eramus servientes. At ubi venit
plenitudo temporis misit Deus filium suum factum ex muliere factum sub lege ut eos
qui sub lege erant redimeret ut adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis
filii misit Deus spiritum filii sui in corda vestra clamantem Abba pater. Itaque
iam non est servus sed filius quod si filius et heres per Deum. Sed tunc quidem ignorantes
Deum his qui natura non sunt dii serviebatis. Nunc autem cum cognoveritis Deum immo co-
gniti sitis a Deo quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa quibus
denuo servire vultis. Dies observatis et menses et tempora et annos. Timeo
vos ne forte sine causa laboraverim in vobis. Estote sicut ego quia et ego
sicut vos. Fratres obsecro vos nihil me laesistis. Scitis autem quia per infirmitatem
carnis evangelizavi vobis iam pridem et temptationem vestram in
carne mea non sprevistis neque respuistis sed sicut angelum
Dei excepistis me sicut Christum Iesum. Ubi est ergo beatitudo vestra? Testimonium

enim perhibeo vobis / quia si fieri potuisset oculos vestros eruissetis et dedissetis mihi

Ergo inimicus vobis factus sum verum dicens vobis. Aemulantur vos non bene, sed excludere

vos volunt ut illos aemulemini. Bonum autem aemulamini in bono semper et

non tantum cum praesens sum apud vos. Filioli mei quos iterum parturio donec formetur

Christus in vobis. Vellem autem esse apud vos modo et mutare vocem meam, quoniam confundor

in vobis. Dicite mihi qui sub lege vultis esse, legem non legistis? Scriptum est enim quoniam Abraham

duos filios habuit, unum de ancilla et unum de libera. Sed qui de ancilla secundum carnem

natus est, qui autem de libera per repromissionem, quae sunt per allegoriam dicta. Haec enim sunt

duo testamenta: unum quidem in monte Sina in servitutem generans, quae est Agar.

Sina enim mons est in Arabia, qui coniunctus est ei quae nunc est Ierusalem, et servit cum

filiis suis. Illa autem quae sursum est Ierusalem libera est, quae est mater nostra. Scriptum est

enim: Laetare sterilis quae non paris, erumpe et clama quae non parturis, quia multi

filii desertae magis quam eius quae habet virum. Nos autem fratres secundum Isaac promissionis

filii sumus. Sed quomodo tunc is qui secundum carnem natus est persequebatur eum qui secundum

spiritum, ita et nunc. Sed quid dicit scriptura? Eice ancillam et filium eius: non enim heres

erit filius ancillae cum filio liberae. Itaque fratres non sumus ancillae filii sed

liberae, qua libertate Christus nos liberavit.

State ergo et nolite iterum iugo servitutis contineri. Ecce ego paulus dico vobis
quoniam si circumcidamini xpistus vobis nichil proderit. Testificor autem rursus omni homini
circumcidenti se quoniam debitor est universe legis faciende. Evacuati estis a xpisto qui in lege
iustificamini a gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spem iustitie expectamus. Nam
in xpisto ihesu neque circumcisio aliquid valet neque preputium sed fides que per caritatem operatur. Cur-
rebatis bene quis vos impedivit veritati non obedire. Persuasio
hec non est ex eo qui vocat vos. Modicum fermentum totam massam corrumpit.
Ego confido in vobis in domino quod nichil aliud sapietis. Qui autem conturbat vos portabit
iudicium quicumque est ille. Ego autem fratres si circumcisionem adhuc predico quid adhuc persecutionem
patior. Ergo evacuatum est scandalum crucis. Utinam et abscidantur qui vos conturbant.
Vos enim in libertatem vocati estis fratres tantum ne libertatem in occasionem detis carnis
sed per caritatem spiritus servite invicem. Omnis enim lex in uno sermone impletur. Di-
liges proximum tuum sicut teipsum. Quod si invicem mordetis et comeditis videte ne
ab invicem consumamini. Dico autem in xpisto spiritu ambulate et desideria carnis
non perficietis. Caro enim concupiscit adversus spiritum spiritus autem adversus carnem.
Hec enim sibi invicem adversantur ut non quecumque vultis illa faciatis. Quod si spiritu ducimini
non estis sub lege. Manifesta autem sunt opera carnis que sunt fornicatio immunditia

in pudicitia luxuria ydolorum servitus veneficia inimicitie contentiones emulationes

ire rixe dissensiones secte invidie homicidia ebrietates comessationes et his similia

que predico vobis sicut predixi quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur. Fructus autem

spiritus est caritas gaudium pax paciencia longanimitas bonitas benignitas mansuetudo

fides modestia continencia castitas. Adversus huiusmodi non est lex. Qui autem sunt

Christi carnem suam crucifixerunt cum viciis et concupiscenciis. Si vivimus spiritu spiritu et

ambulemus. Non efficiamur inanis glorie cupidi invicem provocantes invicem invi-

dentes. ·VIII·

Fratres si quis preoccupatus fuerit homo in aliquo delicto

vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis considerans teip-

sum ne et tu tempteris. Alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem Christi. Nam si quis

existimat se aliquid esse cum nichil sit ipse se seducit. Opus autem suum probet unus-

quisque et sic in semetipso tantum gloriam habebit et non in altero. Unusquisque enim onus suum portabit.

Communicet autem is qui cathezizatur verbum ei qui se cathezizat in omnibus bonis.

Nolite errare deus non irridetur. Que enim seminaverit homo hec et metet. Quoniam qui

seminat in carne sua de carne et metet corrupcionem. Qui autem seminat in spiritu de

spiritu metet vitam eternam. Bonum autem facientes non deficiamus. Tempore enim suo

metemus non deficientes. Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes

paratio maxime ad domesticos fidei. Uidete qualibus litteris scripsi uobis mea manu.

Quicumque enim uolunt placere in carne, hii cogunt uos circumcidi, tantum ut

crucis Christi persecutionem non patiantur. Neque enim qui circumciduntur legem custodiunt, sed uolunt

uos circumcidi, ut in carne uestra glorientur. Michi autem absit gloriari nisi in cruce do-

mini nostri Ihesu Christi, per quem michi mundus crucifixus est et ego mundo. In Christo enim Ihesu neque circumcisio aliquid

ualet neque preputium, sed noua creatura. Et quicumque hanc regulam secuti fuerint,

pax super illos et misericordia, et super Israel dei. De cetero nemo michi molestus sit. Ego enim

stigmata domini Ihesu in corpore meo porto. Gratia domini nostri Ihesu Christi cum spiritu uestro fratres. Amen.

Explicit ad Galatas. Incipit ad Ephesios prologus

Ephesii sunt Asiani. Hii accepto uerbo ueritatis perstiterunt in fide. Hos collau-

dat scribens eis a Roma de carcere per Tychicum dyaconum.

Paulus apostolus Ihesu Christi per uoluntatem dei, omnibus sanctis qui sunt Ephesi

et fidelibus in Christo Ihesu. Gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino Ihesu Christo.

Benedictus deus et pater domini nostri Ihesu Christi, qui benedixit nos in omni

benedictione spirituali in celestibus in Christo, sicut elegit nos in ipso ante mundi

constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate, qui predesti-

nauit nos in adoptionem filiorum per Ihesum Christum in ipsum secundum propositum uoluntatis sue.

in laudem glorie gratie sue in qua gratificavit nos in dilecto filio suo in quo habemus
redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum secundum divitias gratie eius que superabundavit
in nobis in omni sapientia et prudentia ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis
sue secundum beneplacitum eius quod proposuit in eo in dispensatione plenitudinis temporum in-
staurare omnia in christo que in celis et que in terra sunt in ipso in quo et nos sorte vocati
sumus predestinati secundum propositum eius qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue ut
simus in laudem glorie eius nos qui ante speravimus in christo in quo et vos cum audissetis
verbum veritatis evangelium salutis vestre in quo et credentes signati estis spiritu promissionis
sancto qui est pignus hereditatis nostre in redemptionem acquisitionis in laudem glorie ipsius propterea
et ego audiens fidem vestram que est in domino ihesu et dilectionem in omnes sanctos non cesso gratias
agens pro vobis memoriam vestri faciens in orationibus meis ut deus domini nostri ihesu christi pater glorie
det vobis spiritum sapientie et revelationis in agnitione eius illuminatos oculos cordis
vestri ut sciatis que sit spes vocationis eius et que divitie glorie hereditatis eius
in sanctis et que sit supereminens magnitudo virtutis eius in nos qui credimus secundum
operationem potentie virtutis eius quam operatus est in christo suscitans illum a mortuis
et constituens illum ad dexteram suam in celestibus supra omnem principatum et potestatem
et virtutem et dominationem et omne nomen quod nominatur non solum in hoc seculo sed et in futuro

Et omnia subiecit sub pedibus eius et ipsum dedit caput super omnem ecclesiam que corpus
ipsius et plenitudo eius qui in omnibus adimpletur.

II

Et vos cum essetis mortui delictis et peccatis vestris in quibus aliquando
ambulastis secundum seculum mundi huius secundum principem potestatis aeris huius spiritus
qui nunc operatur in filios diffidentie in quibus et nos omnes conversati sumus in
desideriis carnis nostre facientes voluntatem carnis et cogitationum et eramus natura
filii ire sicut et ceteri. Deus autem qui dives est in misericordia propter nimiam caritatem
suam qua dilexit nos et cum essemus mortui peccatis convivificavit nos Christo cuius
gratia estis salvati et conresuscitavit et consedere fecit in celestibus in Christo Iesu ut
ostenderet in seculis supervenientibus habundantes divitias gratie sue in bonitate super nos
in Christo Iesu. Gratia enim estis salvati per fidem et hoc non ex vobis. Dei enim donum est non ex
operibus ut ne quis glorietur. Ipsius enim sumus factura creati in Christo Iesu in operibus
bonis que preparavit deus ut in illis ambulemus. Propter quod memores estote quia aliquando
vos gentes in carne qui dicebamini preputium ab ea que dicitur circumcisio
in carne manufacta quia eratis illo in tempore sine Christo alienati a conversatione Israel
et hospites testamentorum promissionis spem non habentes et sine deo in mundo.
Nunc autem in Christo Iesu vos qui aliquando eratis longe facti estis prope

in sanguine Christi. Ipse enim est pax nostra qui fecit utraque unum et medium parietem
maceriae solvens inimicitias in carne sua legem mandatorum decretis evacuans
ut duos condat in semetipso in unum novum hominem faciens pacem ut reconciliet
ambos in uno corpore Deo per crucem interficiens inimicitias in semetipso. Et veniens
evangelizavit pacem vobis qui longe fuistis et pacem his qui prope quoniam per ipsum
habemus accessum ambo in uno spiritu ad patrem. Ergo iam non estis hospites
et advenae sed estis cives sanctorum et domestici Dei superaedificati super fundamentum
apostolorum et prophetarum ipso summo angulari lapide Christo Iesu in quo omnis aedificatio constructa
crescit in templum sanctum in Domino in quo et vos coaedificamini in habitaculum Dei in
spiritu sancto.

III

Huius rei gratia ego Paulus vinctus Christi Iesu pro vobis gentibus
si tamen audistis dispensationem gratiae Dei quae data est mihi in
vobis quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum sicut supra scripsi in brevi
prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio Christi quod aliis genera-
tionibus non est agnitum filiis hominum sicut nunc revelatum est sanctis apostolis
eius et prophetis in spiritu gentes esse coheredes et concorporales et comparticipes promis-
sionis eius in Christo Iesu per evangelium cuius factus sum ego minister secundum donum gratiae Dei
quae data est mihi secundum operationem virtutis eius. Mihi omnium sanctorum minimo data est gratia

in gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi et illuminare omnes que
sit dispensacio sacramenti absconditi a seculis in deo qui omnia creavit ut innotescat
principibus et potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei secundum prefinicionem
seculorum quam fecit in Christo Iesu domino nostro in quo habemus fiduciam et accessum in
confidencia per fidem eius propter quod peto ne deficiatis in tribulacionibus meis pro vobis
que est gloria vestra huius rei gracia flecto genua mea ad patrem domini nostri Iesu Christi ex quo
omnis paternitas in celis et in terra nominatur ut det vobis secundum divitias glorie sue virtute
corroborari per spiritum eius in interiorem hominem habitare Christum per fidem in cordibus vestris in
caritate radicati et fundati ut possitis conprehendere cum omnibus sanctis que sit latitudo et
longitudo et sublimitas et profundum scire eciam supereminentem sciencie caritatem Christi
ut impleamini in omnem plenitudinem dei. Ei autem qui potens est omnia facere superhabundanter
quam petimus aut intelligimus secundum virtutem que operatur in nobis ipsi
gloria in ecclesia et in Christo Iesu in omnes generaciones seculi seculorum amen.

Obsecro itaque vos ego vinctus in domino ut digne ambuletis vocacione
qua vocati estis cum omni humilitate et mansuetudine cum paciencia supportantes
invicem in caritate solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis unum
corpus et unus spiritus sicut vocati estis in una spe vocacionis vestre unus

Dns. una fides. unum baptisma. unus deus et pater omnium qui super omnes et per

omnia in omnibus nobis. Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis christi.

Propter quod dicit ascendens in altum captivam duxit captivitatem dedit dona ho-

minibus. Quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terre.

Qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes celos ut impleret omnia. Et ipse

dedit quosdam apostolos quosdam autem prophetas alios vero evangelistas alios autem pastores

et doctores ad consummationem sanctorum in opus ministerii in edificationem

corporis christi. Donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii dei

in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi. Ut iam non simus parvuli

fluctuantes et circumferamur omni vento doctrine in nequitia hominum in astutia

ad circumventionem erroris. Veritatem autem facientes in caritate crescamus in illo

per omnia qui est caput christus. Ex quo totum corpus compactum et connexum

per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem in mensuram uniuscuiusque

membri augmentum corporis facit in edificationem sui in caritate. Hoc autem

dico et testificor in domino ut iam non ambuletis sicut et gentes ambulant

in vanitate sensus sui tenebris obscuratum habentes intellectum alienati

a vita dei per ignorantiam que est in illis propter cecitatem cordis ipsorum

semetipsos tradiderunt impudicitie in operationem immunditie omnis in avaritiam

Vos autem non ita didicistis Christum si tamen illum audistis et in illo edocti estis

sicut est veritas in Iesu. Deponere vos secundum pristinam conversationem veterem

hominem qui corrumpitur secundum desideria erroris. Renovamini autem spiritu mentis

vestre et induite novum hominem qui secundum Deum creatus est in iustitia et sanctitate

veritatis. Propter quod deponentes mendacium loquimini veritatem unusquisque cum proximo

suo quoniam sumus invicem membra. Irascimini et nolite peccare. Sol non occidat

super iracundiam vestram. Nolite locum dare diabolo. Qui furabatur iam

non furetur magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est ut habeat

unde tribuat necessitatem patienti. Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat

sed si quis bonus est ad edificationem fidei ut det gratiam audientibus

Et nolite contristare spiritum sanctum Dei in quo signati estis in die redemptionis

Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia

tollatur a vobis cum omni malitia. Estote autem benigni invicem misericordes

donantes invicem sicut et Deus in Christo donavit vobis. V

Estote ergo imitatores Dei sicut filii karissimi et ambulate in dilectione

sicut et Christus dilexit nos et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo

in odorem suavitatis. Fornicatio autem et omnis immunditia aut avaritia nec nominetur
in vobis sicut decet sanctos aut turpitudo aut stultiloquium aut scurrilitas quae ad rem
non pertinent sed magis gratiarum actio. Hoc enim scitote intelligentes quod omnis forni-
cator aut immundus aut avarus quod est idolorum servitus non habet hereditatem in
regno Christi et Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis. Propter haec enim venit ira Dei in filios
diffidentiae. Nolite ergo effici participes eorum. Eratis enim aliquando tenebrae nunc autem
lux in Domino ut filii lucis ambulate. Fructus enim lucis est in omni bonitate et iu-
stitia et veritate probantes quid sit beneplacitum Deo. Et nolite communicare operibus
infructuosis tenebrarum magis autem et redarguite. Quae enim in occulto fiunt ab ipsis
turpe est et dicere. Omnia autem quae arguuntur a lumine manifestantur. Omne enim
quod manifestatur lumen est. Propter quod dicit: Surge qui dormis et exsurge a mortuis et
illuminabit te Christus. Videte itaque fratres quomodo caute ambuletis non quasi in-
sipientes sed ut sapientes redimentes tempus quoniam dies mali sunt. Propterea
nolite fieri imprudentes sed intelligentes quae sit voluntas Dei. Et nolite in-
ebriari vino in quo est luxuria sed impleamini Spiritu Sancto loquentes vobis-
metipsis in psalmis et hymnis et canticis spiritualibus cantantes et psallentes
in cordibus vestris Domino, gratias agentes semper pro omnibus in nomine Domini nostri Iesu Christi

4

Subiecti invicem in timore Christi. Mulieres subdite sint viris suis sicut domino [illegible]

quoniam vir caput est mulieris sicut christus caput est ecclesie ipse salvator corporis

eius. Sed sicut ecclesia subiecta est christo ita et mulieres viris suis in omnibus. Viri diligite

uxores sicut et christus dilexit ecclesiam et semetipsum tradidit pro ea ut illam sanctificaret

mundans lavacro aque in verbo vite ut exhiberet ipse sibi gloriosam

ecclesiam non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiusmodi sed ut sit sancta et im-

maculata. Ita et viri debent diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam

uxorem diligit seipsum diligit. Nemo enim umquam carnem suam odio habuit

sed nutrit et fovet eam sicut et christus ecclesiam quia membra sumus corporis eius de

carne eius et de ossibus eius. Propter hoc relinquet homo patrem et matrem suam

et adherebit uxori sue et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est

ego autem dico in christo et in ecclesia. Verumtamen et vos singuli unusquisque suam uxorem

sicut seipsum diligat. Uxor autem timeat virum suum. [illegible]

Filii obedite parentibus vestris in domino hoc enim iustum est. Honora patrem tuum

et matrem quod est mandatum primum in promissione ut bene sit tibi et sis

longevus super terram. Et vos patres nolite ad iracundiam provocare filios

vestros sed educate illos in disciplina et correptione domini. Servi obedite

dominis carnalibus cum timore et tremore in simplicitate cordis vestri sicut Christo non ad
oculum servientes quasi hominibus placentes sed ut servi Christi facientes voluntatem dei
ex animo cum bona voluntate servientes sicut domino et non hominibus scientes quoniam unus-
quisque quodcumque fecerit bonum hoc recipiet a domino sive servus sive liber. Et
vos domini eadem facite illis remittentes minas scientes quia et illorum et vester dominus est in
celis et personarum acceptio non est apud deum. De cetero fratres
confortamini in domino et in potentia virtutis eius. Induite vos armaturam
dei ut possitis stare adversus insidias diaboli quia non est nobis collu-
tatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates adversus
mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequitie in celestibus. Propterea
accipite armaturam dei ut possitis resistere in die malo et in omnibus
perfecti stare. State ergo succincti lumbos vestros in veritate et induti
loricam iustitie et calceati pedes in preparatione evangelii pacis in omnibus
sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea
extinguere et galeam salutis assumite et gladium spiritus quod est verbum dei
per omnem orationem et obsecrationem orantes omni tempore in spiritu et in ipso vigilan-
tes in omni instantia et obsecratione pro omnibus sanctis et pro me ut detur mihi

in apertione oris mei cum fiducia notum facere misterium evangelii pro quo
legatione fungor in catena ita ut in ipso audeam prout oportet me
loqui. Ut autem et vos sciatis que circa me sunt quid agam omnia nota vobis fa
ciet tychicus frater meus karissime et fidelis minister in domino quem misi ad vos
ad hoc ipsum ut cognoscatis que circa nos sunt et consoletur corda vestra. Pax fratribus
et caritas cum fide a deo patre nostro et domino Iesu Christo. Gratia cum omnibus qui di
ligunt dominum nostrum Iesum Christum in incorruptione. Ad philippen

Ad philippen

Philippenses sunt macedones hii accepto verbo veritatis perstiterunt
in fide nec receperunt falsos apostolos. Hos collaudat apostolus scribens
eis a roma de carcere per epafroditum.

Paulus et thimotheus servi Iesu Christi omnibus sanctis in Christo Iesu qui
sunt philippis cum episcopis et dyaconibus. Gratia vobis et pax a deo patre
nostro et domino Iesu Christo. Gratias ago deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis
orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens super
communicatione vestra in evangelio a prima die usque nunc. Confidens hoc ipsum
quia qui cepit in vobis opus bonum perficiet usque in diem Christi Iesu. Sicut

est mihi iustum hoc sentire pro omnibus vobis eo quod habeam vos in corde et in vin-
culis meis et in defensione et confirmatione evangelii socios gaudii mei omnes
vos esse. Testis enim mihi est Deus quomodo cupiam omnes vos in visceribus Iesu Christi. Et hoc
oro ut caritas vestra magis ac magis habundet in scientia et in omni sensu
ut probetis potiora ut sitis sinceres et sine offensa in diem Christi repleti fructu
iustitie per Iesum Christum in laudem et gloriam Dei. Scire autem vos volo fratres quia que circa me
sunt magis ad profectum venerunt evangelii ita ut vincula mea manifesta fierent
in Christo in omni pretorio et in ceteris omnibus et plures e fratribus in Domino
confidentes in vinculis meis habundantius auderent sine timore verbum Dei lo-
qui. Quidam quidem et propter invidiam et contentionem quidam autem et propter bonam voluntatem
Christum predicant quidam ex caritate scientes quoniam in defensione evangelii
positus sum quidam autem ex contentione Christum annunciant non sincere existimantes
pressuram se suscitare vinculis meis. Quid enim? dum omni modo sive per
occasionem sive per veritatem Christus annuncietur in hoc gaudeo sed et gaudebo.
Scio enim quia hoc mihi proveniet in salutem per vestram orationem et subministrationem spiritus
Iesu Christi secundum expectationem et spem meam quia in nullo confundar sed in omni fi-
ducia sicut semper et nunc magnificabitur Christus in corpore meo sive per vitam sive

per mortem. Mihi enim vivere Christus est, et mori lucrum. Quod si vivere in carne, hic mihi
fructus operis est, et quid eligam ignoro. Coarctor autem e duobus, desiderium habens
dissolvi et esse cum Christo, multo magis melius; permanere autem in carne necessarium
est propter vos. Et hoc confidens scio quia manebo et permanebo omnibus vobis ad profectum
vestrum et gaudium fidei, ut gratulatio vestra abundet in Christo Iesu in me per meum adve-
nientum iterum ad vos. Tantum digne evangelio Christi conversamini, ut sive cum venero
et videro vos sive absens audiam de vobis, quia statis in uno spiritu unanimes
collaborantes fidei evangelii, et in nullo terreamini ab adversariis, quae est illis per-
ditionis causa, vobis autem salutis, et hoc a Deo; quia vobis donatum est pro Christo non solum ut in illum
credatis, sed ut etiam pro illo patiamini, idem certamen habentes quale et vidistis
in me et nunc audistis de me. ii.

Si qua ergo consolatio est nobis
in Christo, si quod solatium caritatis, si qua societas spiritus, si qua viscera
miserationis, implete gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem caritatem
habentes, unanimes, id ipsum sentientes, nihil per contentionem neque per inanem
gloriam, sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes, non quae sua sunt
singuli considerantes, sed ea quae aliorum. Hoc enim sentite in vobis quod et
in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se equalem

Deo se semetipsum exinanivit formam servi accipiens in similitudinem hominum factus
et habitu inventus ut homo. Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem
mortem autem crucis. Propter quod et deus exaltavit illum et donavit illi nomen quod est super
omne nomen ut in nomine Iesu omne genu flectatur celestium terrestrium et
infernorum et omnis lingua confiteatur quia dominus Iesus Christus in gloria est dei patris. Itaque
karissimi mei sicut semper obedistis non ut in presentia mei tantum sed multo magis
nunc in absentia mea cum metu et tremore vestram salutem operamini.
Deus enim est qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. Omnia
autem facite sine murmurationibus et hesitationibus ut sitis sine querela et simplices
filii dei sine reprehensione in medio nationis prave et perverse inter quos
lucetis sicut luminaria in mundo verbum vite continentes ad gloriam meam in
die Christi quia non in vacuum cucurri neque in vacuum laboravi. Sed et si
immolor supra sacrificium et obsequium fidei vestre gaudeo et congratulor omnibus
vobis. Idipsum autem et vos gaudete et congratulamini mihi. Spero autem in domino Iesu
Thimotheum cito me mittere ad vos ut et ego bono animo sim cognitis que circa
vos sunt. Neminem enim habeo tam unanimem qui sincera affectione pro vobis
sollicitus sit. Omnes enim que sua sunt querunt non que Iesu Christi.

Qu[onia]m sic[ut] patri filius mecu[m] s[er]uiuit in eu[angeli]o. Hunc i[gitur] spero me mitte[re] ad uos

mox ut uidero que circa me s[un]t. Confido aut[em] in d[omi]no q[uonia]m et ip[s]e ueniam

ad uos cito. Necessariu[m] aut[em] existimaui Epafroditu[m] fr[atr]em meu[m] et cooperatore[m]

et co[m]militone[m] meu[m], u[est]r[u]m aut[em] ap[osto]l[u]m et ministru[m] nec[essita]tis mee, mitte[re] ad uos. Q[uonia]m

q[ui]d[em] o[mn]es uos desiderabat et mestus erat, p[ro]pt[er]ea q[uo]d audieratis illu[m]

infirmatu[m]. Na[m] et infirmatus est usq[ue] ad morte[m], s[ed] De[us] misertus e[st] ei[us]. Non

solu[m] aut[em] ei[us], s[ed] et mei, ne t[ri]sticia[m] sup[er] t[ri]sticia[m] h[ab]erem. Festinantius

ergo misi illu[m], ut uiso illo it[er]u[m] gaudeatis, et ego sine t[ri]sticia sim.

Excipite itaq[ue] illu[m] cu[m] o[mn]i gaudio in d[omi]no, et eiusmodi cu[m] honore h[ab]etote,

q[uonia]m p[ro]pt[er] opus Chr[ist]i usq[ue] ad morte[m] accessit, tradens a[n]i[m]am sua[m], ut i[m]-

pleret id q[uo]d ex uob[is] de[e]rat erga meu[m] obsequiu[m]. III

De cet[er]o fr[atr]es mei gaudete in d[omi]no. Eade[m] uob[is] sc[ri]bere m[ihi] q[ui]d[em] no[n] pigru[m],

uob[is] a[utem] necessariu[m]. Videte canes, uidete malos op[er]arios,

uidete concisione[m]. Nos e[nim] sumus circu[m]cisio, qui sp[irit]u Deo s[er]uimus, et gloria-

mur in Chr[ist]o Ih[es]u, et no[n] in carne fiducia[m] h[ab]entes, q[ua]mq[ua]m ego h[ab]ea[m] co[n]fide[n]-

tia[m] et in carne. Si quis aliu[s] uidet[ur] co[n]fide[re] in carne, ego mag[is]:

circu[m]cisus octaua die, ex ge[n]e[re] Isr[ae]l, de t[ri]bu Beniamin, Hebreus ex Hebreis,

secundum legem phariseus, secundum emulationem persequens ecclesiam dei, secundum iustitiam que
in lege est conversatus sine querela. Sed que michi fuerunt lucra, hec arbitratus sum
propter christum detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam
ihesu christi domini mei, propter quem omnia detrimentum feci et arbitror ut stercora, ut christum
lucrifaciam et inveniar in illo non habens meam iustitiam que ex lege
est, sed illam que ex fide christi est, que ex deo est iustitia in fide ad
cognoscendum illum et virtutem resurrectionis eius et societatem passionum illius, configuratus
morti eius, si quomodo occurram ad resurrectionem que est ex mortuis. Non quod iam acce-
perim aut iam perfectus sim. Sequor autem si quomodo comprehendam in quo et comprehensus
sum a christo ihesu. Fratres, ego me non arbitror comprehendisse. Unum autem que quidem
retro sunt obliviscens, ad ea vero que sunt priora extendens meipsum ad desti-
natum persequor, ad bravium superne vocationis dei in christo ihesu. Quicumque ergo perfec-
ti sumus hoc sentiamus, et si quid aliter sapitis et hoc vobis deus revelabit. Verumtamen
ad quod pervenimus ut idem sapiamus et in eadem permaneamus regula. Imitatores
mei estote fratres et observate eos qui ita ambulant sicut habetis formam
nostram. Multi enim ambulant quos sepe dicebam vobis, nunc autem et flens
dico, inimicos crucis christi, quorum finis interitus, quorum deus venter et gloria

in confusione eorum qui terrena sapiunt. Nostra autem conversatio in celis est unde etiam
salvatorem expectamus dominum nostrum Iesum Christum qui reformabit corpus humilitatis nostre
(assimilatum) configuratum corpori claritatis sue secundum operationem qua possit subicere sibi omnia.
Itaque fratres mei karissimi et desideratissimi gaudium meum et corona mea, sic state
in domino karissimi. Euchodiam rogo et Syntychen deprecor idipsum sapere in domino. Etiam
rogo et te germane compar adiuva illas que mecum laboraverunt in evangelio cum Cle-
mente et ceteris adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro vite. Gaudete in domino
semper iterum dico gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus enim
prope est. Nichil solliciti sitis sed in omni oratione et obsecratione cum gratiarum actione
petitiones vestre innotescant apud deum. Et pax dei que exsuperat omnem
sensum custodiat corda vestra et intelligentias vestras in Christo Iesu. De cetero fratres
quecumque sunt vera quecumque pudica quecumque iusta quecumque sancta quecumque amabilia
quecumque bone fame si qua virtus si qua laus discipline hec cogitate. Que et didicistis
et accepistis et audistis et vidistis in me hec agite et deus pacis
erit vobiscum. Gavisus sum autem in domino vehementer quoniam tandem aliquando
refloruistis pro me sentire sicut et sentiebatis occupati autem eratis. Non quasi
propter penuriam dico. Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. Scio et humiliari

stio et habundare ubique in omnibus institutus sum et saciari et esurire et habundare et penuriam
pati. Omnia possum in eo qui me confortat. Verumtamen bene fecistis
communicantes tribulacioni mee. Scitis autem et vos philippenses quod in principio evangelii
quando profectus sum a macedonia nulla michi ecclesia communicavit in racione dati et
accepti nisi vos soli quia et in thessalonicam semel et bis in usum michi mi-
sistis. Non quia quero datum sed quero fructum habundantem in racione vestra. Habeo
autem omnia et habundo repletus sum acceptis ab epaphrodito que misistis
in odorem suavitatis hostiam acceptam placentem deo. Deus autem meus impleat
omne desiderium vestrum secundum divicias suas in gloria in christo iesu. Deo autem et patri
nostro gloria in secula seculorum amen. Salutate omnem sanctum in christo iesu. Salutant
vos omnes qui mecum sunt fratres. Salutant vos omnes sancti maxime autem qui
de cesaris domo sunt. Gratia domini nostri iesu christi cum spiritu vestro amen. Explicit.

Incipit prologus ad colocenses in divine pagine epistola

Colocenses et hii sicut laodicenses sunt asiani et ipsi preventi erant a pseudo-
apostolis nec ad hos accessit ipse apostolus sed et hos per epistolam cor-
rigit. Audierant enim verbum ab archippo qui et ministerium in eos acce-
pit. Ergo apostolus iam ligatus scribit eis ab epheso per tychicum dyaconum
et onesimum acolitum.

Paulus apostolus Jhesu Christi per voluntatem Dei et Timotheus frater his qui
sunt Colosis sanctis et fidelibus fratribus in Christo Jhesu. Gratia vobis et pax a Deo
patre nostro et domino Jhesu Christo. Gratias agimus Deo et patri domini nostri Jhesu Christi semper pro vobis
orantes audientes fidem vestram in Christo Jhesu et dilectionem quam habetis in sanctos omnes
propter spem que reposita est vobis in celis quam audistis in verbo veritatis
evangelii quod pervenit ad vos sicut et in universo mundo est et fructificat et crescit sicut et in vobis
ex ea die qua audistis et cognovistis gratiam Dei in veritate
sicut didicistis ab Epafra carissimo conservo nostro qui est fidelis pro vobis minister
Christi Jhesu qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu. Ideo et nos ex qua
die audivimus non cessamus pro vobis orantes et postulantes ut impleamini
agnitione voluntatis eius in omni sapientia et intellectu spiritali ut ambuletis
digne Deo per omnia placentes in omni opere bono fructificantes et crescentes
in scientia Dei in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis eius in omni
patientia et longanimitate cum gaudio gratias agentes Deo patri qui dignos vos
fecit in partem sortis sanctorum in lumine qui eripuit nos de potestate tenebrarum et
transtulit in regnum filii dilectionis sue in quo habemus redemptionem in remissionem peccatorum
qui est imago Dei invisibilis primogenitus omnis creature quia in ipso

creata sunt omnia in celis et in terra visibilia et invisibilia sive throni

sive dominationes sive principatus sive potestates omnia per ipsum et in ipso creata sunt

Et ipse est ante omnes et omnia in ipso constant. Et ipse est caput corporis

ecclesie qui est principium primogenitus ex mortuis ut sit in omnibus ipse primatum

tenens. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare et per eum reconciliare

omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius sive que in terris sive que in celis sunt

Et vos cum essetis aliquando alienati et inimici sensu in operibus malis nunc autem reconciliavit

in corpore carnis eius per mortem exhibere vos sanctos et

immaculatos et irreprehensibiles coram ipso si tamen permanetis in fide fundati et stabiles

et immobiles a spe evangelii quod audistis quod predicatum est in universa creatura

que sub celo est cuius factus sum ego Paulus minister. Qui nunc gaudeo

in passionibus pro vobis et adimpleo ea que desunt passionum Christi in

carne mea pro corpore eius quod est ecclesia cuius factus sum ego Paulus minister

secundum dispensationem Dei que data est mihi in vos ut impleam verbum Dei mi-

sterium quod absconditum fuit a seculis et generationibus nunc autem manifestatum est sanctis

eius quibus voluit Deus notas facere divitias glorie sacramenti huius in gen-

tibus quod est Christus in vobis spes glorie quem nos annuntiamus corripientes omnem hominem

omnem hominem in omni sapientia ut exhibeamus omnem hominem perfectum in

Christo Iesu. In quo et laboro certando secundum operationem eius quam operatur in me in virtute.

Volo enim scire vos qualem sollicitudinem · n ·

habeam pro vobis et pro his qui sunt Laodiciae et quicumque non viderunt faciem

meam in carne ut consolentur corda ipsorum instructi in caritate et in omnes divitias

plenitudinis intellectus in agnitionem mysterii dei patris et Christi Iesu in quo

sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi. Hoc autem dico ut nemo vos decipiat

in sublimitate sermonum. Nam etsi corpore absens sum sed spiritu vobiscum sum

gaudens et videns ordinem vestrum et firmamentum eius quae in Christo est fidei vestrae.

Sicut ergo accepistis Iesum Christum dominum in ipso ambulate radicati et super-

aedificati in ipso et confirmati in fide sicut et didicistis abundantes in illo in

gratiarum actione. Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fal-

laciam secundum traditionem hominum secundum elementa mundi et non secundum Christum

quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter et estis in illo re-

pleti qui est caput omnis principatus et potestatis in quo et circumcisi estis circum-

cisione non manufacta in expoliatione corporis carnis sed circumcisione

Christi. Consepulti ei in baptismo in quo et resurrexistis per fidem

operacionis dei qui suscitavit illum a mortuis Et vos cum mortui essetis

in delictis et preputio carnis vestre convivificavit vos cum illo donans vobis

omnia delicta delens quod adversus nos erat cirographum decreti quod erat contrarium

nobis et ipsum tulit de medio affigens illud cruci et expolians principatus et

potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso Nemo

ergo vos iudicet in cibo aut potu aut in parte diei festi aut neomenie aut sabbatorum

que sunt umbra futurorum corpus autem Christi Nemo vos seducat volens

in humilitate et religione angelorum que non vidit ambulans frustra inflatus

sensu carnis sue et non tenens caput ex quo totum corpus per nexus et

coniunctiones subministratum et constructum crescit in augmentum dei Si ergo mortui

estis cum Christo ab elementis mundi quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis

Ne tetigeritis neque gustaveritis neque contrectaveritis que sunt omnia in interitu

ipso usu secundum precepta et doctrinas hominum que sunt rationem quidem sa-

pientie in superstitione et humilitate et non ad parcendum corpori non in honore aliquo

ad saturitatem carnis. ·III·

Igitur si conresurrexistis cum Christo que sursum sunt querite ubi Christus est in dextera dei

sedens que sursum sunt sapite non que super terram Mortui enim

estis et vita vestra abscondita est cum Christo in deo. Cum autem Christus apparuerit vita vestra

tunc et vos apparebitis cum ipso in gloria. Mortificate ergo membra vestra que sunt

super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concupiscentiam malam et avaritiam

que est simulacrorum servitus, propter que venit ira dei in filios in[credulitatis / diffidentie]

[...]ntie, in quibus et vos ambulastis aliquando cum viveretis in illis. Nunc autem

deponite et vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blasphemiam,

turpem sermonem de ore vestro. Nolite mentiri invicem, expoliantes vos

veterem hominem cum actibus suis, et induentes novum, qui renovatur

in agnitionem dei secundum imaginem eius qui creavit eum. Ubi non est masculus

neque femina, gentilis et iudeus, circumcisio et preputium, barbarus et Scitha,

servus et liber, sed omnia et in omnibus Christus. Induite vos ergo sicut electi dei, sancti et

dilecti, viscera misericordie, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam, supportantes

invicem et donantes vobismetipsis si quis adversus aliquem habet querelam;

sicut et dominus donavit vobis, ita et vos. Super omnia autem hec caritatem habete,

quod est vinculum perfectionis. Et pax Christi exultet in cordibus vestris, in qua

vocati estis in uno corpore, et grati estote. Verbum Christi habitet in vobis habun-

danter in omni sapientia, docentes et commonentes vosmetipsos psalmis

ymnis et canticis spiritualibus in gratia cantantes in cordibus vestris deo

Omne quodcumque facitis in verbo aut in opere omnia in nomine domini nostri Iesu Christi gratias

agentes deo et patri per ipsum. Mulieres subdite estote viris sicut oportet in domino. Viri

diligite uxores vestras et nolite amari esse ad illas. Filii obedite parentibus

per omnia hoc enim placitum est in domino. Patres nolite ad indignationem provocare filios

vestros ut non pusillo animo fiant. Servi obedite per omnia dominis carnalibus

non ad oculum servientes quasi hominibus placentes sed in simplicitate cordis timentes

deum. Quodcumque facitis ex animo operamini sicut domino et non hominibus scientes quod

a domino accipietis retributionem hereditatis. Domino Christo servite. Qui enim iniuriam

facit recipiet id quod inique gessit et non est personarum acceptio apud deum. iiij

Domini quod iustum est et equum servis prestate scientes quod et vos dominum

habetis in celo. Orationi instate vigilantes in ea in gratiarum

actione orantes simul et pro nobis ut deus aperiat nobis hostium sermonis

ad loquendum misterium Christi propter quod etiam vinctus sum ut manifestem illud ita ut oportet

me loqui. In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt tempus redimentes. Sermo

vester semper in gratia sale sit conditus ut sciatis quomodo vos oporteat unicuique respondere.

Que circa me sunt omnia vobis nota faciet Tychicus karissimus frater et fidelis

nus fidelis et conservus in domino quem misi ad vos ad hoc ipsum ut cognoscat

que circa vos sunt et consoletur corda vestra cum Onesimo karissimo et fideli

fratre qui est ex vobis. Omnia que hic aguntur nota facient vobis. Salutat

vos Aristarchus concaptivus meus et Marcus consobrinus Barnabe de quo

accepistis mandata. Si venerit ad vos excipite illum et Ihesus qui dicitur Iustus

qui sunt ex circumcisione. Hii soli sunt adiutores mei in regno dei qui mihi fuerunt sola-

tio. Salutat vos Epafras qui ex vobis est servus Christi Ihesu semper sollicitus pro vobis

orationibus ut stetis perfecti et pleni in omni voluntate dei. Testimonium enim illi perhibeo

quod habet multum laborem pro vobis et pro hiis qui sunt Laodicie et qui Ierapoli.

Salutat vos Lucas medicus karissimus et Demas. Salutate fratres

qui sunt Laodicie et Nympham et que in domo eius est ecclesiam. Et cum lecta fuerit

apud vos epistola facite ut et in Laodicensium ecclesia legatur et eam que Laodicensium

est vos legatis. Et dicite Archippo: Vide ministerium quod accepisti in domino

ut illud impleas. Salutatio mea manu Pauli. Memores estote

vinculorum meorum. Gratia domini nostri Ihesu Christi vobiscum. Amen. Ad Thessalonicenses

Thessalonicenses sunt Macedones in Christo Ihesu qui accepto verbo veritatis perstiterunt in fide

etiam in persecutione civium. Sed neque receperunt falsos apostolos

nec ea que a falsis apostolis dicebantur. Hos collaudat apostolus scribens

eis ab Athenis per Titicum diaconum et Onesimum acolitum.

Paulus et Silvanus et Timotheus ecclesie Thessalonicensium in deo patre
et domino Iesu Christo. Gratia vobis et pax. Gratias agimus deo semper pro omnibus vobis
memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione memores operis fidei
vestre et laboris et caritatis et sustinentie spei domini nostri Iesu Christi ante deum et patrem
nostrum scientes fratres dilecti a deo electionem vestram quia evangelium nostrum non fuit
ad vos in sermone tantum sed et in virtute et in spiritu sancto et in plenitudine multa sicut
scitis quales fuerimus in vobis propter vos. Et vos imitatores nostri facti estis et
domini excipientes verbum in tribulatione multa cum gaudio spiritus sancti ita ut
facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia et in Achaia. A vobis enim diffa-
matus est sermo domini non solum in Macedonia et in Achaia sed in omni loco
fides vestra que est ad deum profecta est ita ut non sit nobis necesse quicquam loqui.
Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos et quomodo conversi estis
ad deum a simulacris servire deo vivo et vero et expectare filium eius de celis quem
suscitavit ex mortuis Iesum qui eripuit nos ab ira ventura.

Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos quia non inanis fuit sed
ante passi et contumeliis affecti sicut scitis in Philippis fiduciam ha-
buimus in deo nostro loqui ad vos evangelium dei in multa sollicitudine. Exhortacio

enim non de errore neque de immundicia neque in dolo / sed sicut probati sumus a deo
ut crederetur nobis evangelium / ita loquimur non quasi hominibus placentes sed deo qui probat
corda nostra / neque enim aliquando fuimus in sermone adulacionis / sicut scitis / neque in
occasione avaricie / deus testis est / nec querentes ab hominibus gloriam / neque a
vobis neque ab aliis / cum possemus / oneri vobis esse ut apostoli christi / sed facti sumus
parvuli in medio vestrum tamquam si nutrix foveat filios suos / ita desiderantes
vos cupide volebamus tradere vobis non solum evangelium dei sed etiam animas nostras
quoniam karissimi nobis facti estis / Memores enim estis fratres laborem nostrum et fatigacionem
nocte et die operantes / ne quem vestrum gravaremus predicavimus in vobis evangelium dei
Vos testes estis et deus / quam sancte et iuste et sine querela / vobis qui credidistis
fuimus / sicut scitis qualiter unumquemque vestrum tamquam pater filios suos
deprecantes vos et consolantes testificati sumus ut ambularetis digne deo
qui vocavit vos in suum regnum et gloriam / Ideo et nos gratias agimus deo sine
intermissione quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus dei accepistis illud
~~non ut verbum hominum sed sicut est vere verbum dei qui operatur in vobis qui credidistis~~
Vos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum dei que sunt in iudea in christo ihesu
quia eadem passi estis et vos a contribulibus vestris / sicut et ipsi a iudeis

[illegible] Dominum Ihesum occiderunt et prophetas et nos persecuti sunt et Deo non placent et

omnibus hominibus adversantur prohibentes nos gentibus loqui ut salve fiant

ut impleant peccata sua semper pervenit enim ira Dei super illos usque in finem. Nos autem

fratres desolati a vobis ad tempus hore aspectu non corde habundancius festinavimus

faciem vestram videre cum multo desiderio quoniam voluimus venire ad vos

ego quidem Paulus et semel et iterum sed impedivit nos Sathanas. Que enim

nostra spes aut gaudium aut corona glorie nonne vos ante dominum nostrum Ihesum Christum

estis in adventu eius vos enim estis gloria nostra et gaudium

Propter quod non sustinentes amplius [illegible] placuit nobis remanere Athenis

solis et misimus Timotheum fratrem nostrum et ministrum Dei in evangelio Christi

ad confirmandos vos et exhortandos pro fide vestra ut nemo moveatur in tribulationibus

istis ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. Nam et cum essemus apud vos predice-

bamus vobis passuros nos tribulaciones sicut et factum est et scitis. Propterea

et ego amplius non sustinens misi ad cognoscendam fidem vestram ne forte

temptaverit vos is qui temptat et inanis fiat labor noster. Nunc autem veniente

Timotheo ad nos a vobis et annunciante nobis fidem et caritatem vestram

et quia memoriam nostri habetis bonam semper desiderantes nos videre sicut et nos vos

Ideo consolati sumus fratres in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra per fidem

vestram quoniam nunc vivimus si vos statis in domino. Quam enim gratiarum actionem possumus

retribuere Deo pro vobis in omni gaudio quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum

Nocte ac die abundantius orantes ut videamus faciem vestram et compleamus

ea que desunt fidei vestre. Ipse autem Deus et pater noster et dominus Ihesus Christus dirigat

viam nostram ad vos. Vos autem Dominus multiplicet et abundare faciat caritate

vestram in invicem et in omnes quemadmodum et nos in vobis ad confirmanda corda

vestra sine querela in sanctitate ante Deum et patrem nostrum in adventu domini nostri

Ihesu Christi cum omnibus sanctis eius. Amen. iiii

De cetero ergo fratres rogamus vos et obsecramus in domino Ihesu ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo vos oporteat

ambulare et placere Deo sic et ambuletis ut abundetis magis. Scitis

enim que precepta dederim vobis per dominum Ihesum. Hec est enim voluntas Dei sanctificatio

vestra ut abstineatis vos a fornicatione ut sciat unusquisque vestrum

suum vas possidere in sanctificatione et honore non in passione desiderii

sicut et gentes que ignorant Deum et ne quis supergrediatur neque circumveniat

in negotio fratrem suum quoniam vindex est Dominus de his omnibus sicut predixi

vobis et testificati sumus. Non enim vocavit nos Deus in immunditiam

[illegible] itaque qui haec spernit non hominem spernit sed Deum qui etiam dedit spiritum
suum in nobis. De caritate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis; ipsi enim vos a Deo didicistis
ut diligatis invicem. Etenim facitis illud in omnes fratres in universa Macedonia.
Rogamus autem vos fratres ut abundetis magis et operam detis ut quieti sitis
et ut vestrum negotium agatis et operemini manibus vestris sicut praecepimus vobis
ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt et nullius aliquid desideretis.
Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus ut non contristemini sicut et ceteri
qui spem non habent. Si enim credimus quod Jesus mortuus est et resurrexit ita et Deus
eos qui dormierunt per Jesum adducet cum eo. Hoc enim vobis dicimus in verbo
Domini quia nos qui vivimus qui residui sumus in adventum Domini non
praeveniemus eos qui dormierunt. Quoniam ipse Dominus in iussu et in voce
archangeli et in tuba Dei descendet de caelo et mortui qui in Christo sunt resurgent
primi. Deinde nos qui vivimus qui relinquimur simul rapiemur cum
illis in nubibus obviam Christo in aera et sic semper cum Domino erimus. Itaque consolamini
invicem in verbis istis. De temporibus autem et momentis fratres non indigetis ut
scribamus vobis. Ipsi enim diligenter scitis quia dies Domini
sicut fur in nocte ita veniet. Cum enim dixerint pax et securitas

eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti et non effugient

Vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies illa tamquam fur comprehendat

Omnes enim vos filii lucis estis et filii diei non estis noctis neque tenebrarum

Igitur non dormiamus sicut ceteri sed vigilemus et sobrii simus Qui enim dor-

miunt nocte dormiunt et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt Nos autem qui diei sumus so-

brii simus induti loricam fidei et caritatis et galeam spem salutis Quoniam

non posuit nos deus in iram sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum Iesum Christum qui mortuus

est pro nobis ut sive vigilemus sive dormiamus simul cum illo vivamus

Propter quod consolamini invicem et edificate alterutrum sicut et facitis Rogamus autem

vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos et presunt vobis in domino et mo-

nent vos ut habeatis illos abundantius in caritate propter opus illorum pacem

habete cum eis Rogamus autem vos fratres corripite inquietos consolamini pusilla-

nimes suscipite infirmos patientes estote ad omnes Videte ne quis malum pro

malo alicui reddat sed semper quod bonum est sectamini in invicem et in omnes Sem-

per gaudete sine intermissione orate in omnibus gratias agite hec enim voluntas

dei est in Christo Iesu in omnibus vobis Spiritum nolite extinguere prophetias nolite spernere

omnia autem probate quod bonum est tenete ab omni specie mala abstinete

vos per omnia ut integer spiritus vester et anima et corpus

sine querela in adventu domini nostri ihesu christi servetur. Fidelis est qui

vocavit vos qui et faciet. Fratres orate pro nobis. Salutate fratres omnes

in osculo sancto. Adiuro vos per dominum ut legatur epistola hec omnibus sanctis fratribus.

Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis amen.

Secunda epistola ad tessalonicenses

Ad tessalonicenses scribit apostolus et notum facit eis de temporibus novissimis et de adventu adversarii

et deiectione eius. Scribit hanc epistolam ab athenis per titicum

diaconum et onesimum acolitum.

Paulus et silvanus et timotheus ecclesie tessalonicensium in

deo patre nostro et domino ihesu christo. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo.

Gratias agere debemus semper deo pro vobis

fratres ita ut dignum est quoniam supercrescit fides vestra et habundat caritas

uniuscuiusque vestrum in invicem ita ut nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis dei

pro patientia vestra et fide in omnibus persecutionibus vestris et tribulationibus quas sustinetis

in exemplum iusti iudicii dei ut digni habeamini in regno dei pro quo

et patimini. Siquidem iustum est apud deum retribuere tribulationem his qui

vos tribulant et vobis qui tribulamini requiem nobiscum in revelatione domini

ihesu de celo cum angelis virtutis eius in flamma ignis dantis

vindictam his qui non noverunt deum et qui non obediunt evangelio domini nostri ihesu christi

Qui penas dabunt in interitu eternas, a facie domini et a gloria virtutis eius, cum venerit glorificari in sanctis suis, et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. In quo etiam oramus semper pro vobis, ut dignetur vos vocatione sua deus noster, et impleat omnem voluntatem bonitatis et opus fidei in virtute, ut clarificetur nomen domini nostri Ihesu Christi in vobis, et vos in illo secundum gratiam dei nostri et domini Ihesu Christi. ii

Rogamus autem vos fratres per adventum domini nostri Ihesu Christi et nostre congregationis in ipsum, ut non cito moveamini a vestro sensu, neque terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tamquam per nos missam, quasi instet dies domini. Ne quis vos seducat ullo modo, quoniam nisi venerit discessio primum, et revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, qui adversatur et extollitur supra omne quod dicitur deus aut quod colitur, ita ut in templo dei sedeat ostendens se tamquam sit deus. Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos, hec dicebam vobis? Et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. Nam misterium iam operatur iniquitatis, tantum ut qui tenet nunc teneat, donec de medio fiat. Et tunc revelabitur ille iniquus, quem dominus Ihesus interficiet spiritu oris sui, et destruet illustratione adventus sui eum, cuius est adventus secundum operationem Sathane

in omni virtute et signis et prodigiis mendacibus et in omni seductione iniquitatis
his qui pereunt eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. Ideo
mittet illis Deus operationem erroris ut credant mendacio ut iudicentur
omnes qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati. Nos autem debemus
gratias agere Deo semper pro vobis fratres dilecti a Deo quod elegit nos Deus primitias
in salutem in sanctificatione spiritus et fide veritatis / in qua et vocavit nos
per evangelium nostrum in adquisitionem glorie Domini nostri Iesu Christi. Itaque fratres state et tene-
te traditiones quas didicistis sive per sermonem sive per epistolam nostram. Ipse autem
Dominus noster Iesus Christus et Deus pater noster qui dilexit nos et dedit consolationem
eternam et spem bonam in gratia / exhortetur corda vestra et confirmet in omni
opere bono et sermone bono. .iii.

De cetero fratres orate pro nobis ut sermo Dei currat et clarificetur sicut
et apud nos et ut liberemur ab importunis et malis hominibus. Non
enim omnium est fides. Fidelis autem Dominus est qui confirmabit nos et custodiet
a malo. Confidimus autem de nobis fratres in Domino quoniam quecumque precipimus facitis
et facietis. Dominus autem dirigat corda vestra in caritate Dei et patientia Christi.
Denuntiamus autem nobis fratres in nomine Domini nostri Iesu Christi ut subtrahatis vos

in bono

ab omni fratre ambulante inordinate et non secundum traditionem quam acceperunt
a nobis. Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos quoniam non inquieti fui-
mus inter vos neque gratis panem manducavimus ab aliquo sed in labore et in fatiga-
tione nocte et die operantes ne quem vestrum gravaremus. Non quasi non ha-
buerimus potestatem sed ut nosmet ipsos formam daremus vobis ad imita-
ndum nos. Nam et cum essemus apud vos hoc denuntiabamus vobis quoniam si
quis non vult operari nec manducet. Audivimus enim inter vos quosdam ambulare
inquiete nichil operantes sed curiose agentes. Hiis autem qui eiusmodi
sunt denuntiamus et obsecramus in domino Ihesu Christo ut cum silentio operantes
suum panem manducent. Vos autem fratres nolite deficere benefacientes. Quod
si quis non obedit verbo nostro per epistolam hunc notate et non commisceamini
cum illo ut confundatur et nolite quasi inimicum existimare illum sed corripi-
te ut fratrem. Ipse autem dominus pacis det vobis pacem sempiternam in omni
loco. Dominus sit cum omnibus vobis. Salutatio mea manu Pauli
quod est signum in omni epistola ita scribo. Gratia domini nostri Ihesu Christi cum omnibus vobis amen.

Incipit prologus [illegible]

Incipit prologus ad Thimotheum

Timotheum instruit et docet de
ordinatione episcopatus et diaconii
et omnis ecclesiastice discipline scribens
ei a Laodicia. Incipit prologus

Paulus apostolus Jesu Christi secundum imperium dei salvatoris nostri et Christi Jesu spei
nostre Timotheo dilecto filio suo in fide gratia misericordia et pax a deo
patre et Christo Jhesu domino nostro. Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi cum irem
in Macedoniam ut denunciares quibusdam ne aliter docerent neque intenderent
fabulis et genealogiis interminatis que questiones prestant magis quam edificationem
dei que est in fide. Finis autem precepti est caritas de corde puro et conscientia
bona et fide non ficta a quibus quidam aberrantes conversi sunt in vaniloquium
volentes esse legis doctores non intelligentes neque que loquuntur neque de quibus
affirmant. Scimus autem quia bona est lex si quis ea legitime utatur sciens
hoc quia lex iusto non est posita sed iniustis et non subditis impiis et peccatoribus
sceleratis et contaminatis parricidis et matricidis homicidis et fornicariis
masculorum concubitoribus plagiariis mendacibus et periuris et si quid
aliud sane doctrine adversatur que est secundum evangelium glorie beati dei quod creditum est mihi.
Gratias ago ei qui me confortavit Christo Jhesu domino nostro quia fidelem me existimavit
ponens in ministerio qui prius blasphemus fui et persecutor et contumeliosus
sed misericordiam dei consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate. Superhabun-
davit autem gratia domini nostri cum fide et dilectione que est in Christo Jhesu. Fidelis

sermo et omni acceptione dignus quia christus ihesus venit in hunc mundum peccatores
salvos facere quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum ut in
me primo ostenderet christus ihesus omnem patientiam ad informationem eorum qui credituri
sunt illi in vitam eternam. Regi autem seculorum immortali invisibili soli deo honor
et gloria in secula seculorum amen. V. ii. Hoc preceptum commendo tibi fili timothee
secundum precedentes in te prophetias ut milites in illis bonam militiam
habens fidem et bonam conscientiam quam quidam repellentes circa fidem naufraga-
verunt ex quibus est ymeneus et alexander quos tradidi sathane ut dis-

Obsecro igitur primum fieri ob // cant non blasphemare ii

Obsecrationes orationes postulationes gratiarum actiones pro omnibus hominibus
pro regibus et omnibus qui in sublimitate constituti sunt ut quietam et tranquil-
lam vitam agamus in omni pietate et castitate. Hoc enim bonum est et accep-
tum coram salvatore nostro deo qui omnes homines vult salvos fieri et ad agni-
tionem veritatis venire. Unus enim deus unus et mediator dei et
hominum homo christus ihesus qui dedit semetipsum redemptionem pro omnibus
cuius testimonium temporibus suis confirmatum est in quo positus sum ego pre-
dicator et apostolus veritatem enim dico in christo et non mentior doctor gentium

in fide et veritate. Volo ergo viros orare in omni loco levantes puras manus
sine ira et disceptatione. Similiter et mulieres in habitu ornato cum verecundia et
sobrietate ornantes se, non in tortis crinibus aut auro aut margaritis vel veste
pretiosa, sed quod decet mulieres promittentes pietatem per bona opera. Mulier
in silentio discat cum omni subiectione. Docere autem mulieri non permitto neque dominari
in virum, sed esse in silentio. Adam enim primus formatus est, deinde Eva. Et Adam
non est seductus, mulier autem seducta in praevaricatione fuit. Salvabitur autem
per filiorum generationem si permanserit in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate.
Fidelis sermo et omni acceptione plenus. ·iii·

3

Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. Oportet ergo episcopum
irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, ornatum, pudicum,
prudentem, hospitalem, doctorem, non violentum, non percussorem, sed modestum,
non litigiosum, non cupidum, suae domui bene praepositum, filios habentem
subditos in omni castitate. Si quis autem domui suae praeesse nescit, quomodo
ecclesiae Dei diligentiam habebit? Non neophytum, ne in superbiam elatus in iudicium
incidat diaboli. Oportet autem illum testimonium habere bonum ab his qui foris
sunt, ut non in opprobrium incidat et in laqueum diaboli. Diaconos similiter

pudicos non bilingues non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes, habentes misterium fidei in consciencia pura. Et hii autem probentur primum et sic ministrent nullum crimen habentes. Mulieres similiter pudicas non detrahentes sobrias fideles in omnibus. Diacones sint unius uxoris viri qui filiis suis bene presint et suis domibus. Qui enim bene ministraverint gradum bonum sibi acquirent et multam fiduciam in fide que est in Christo Jesu. Hec tibi scribo fili Timothee sperans me venire ad te cito. Si autem tardavero ut scias quomodo oporteat te in domo dei conversari que est ecclesia dei vivi columpna et firmamentum veritatis. Et manifeste magnum est pietatis sacramentum quod manifestum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, predicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

Spiritus autem manifeste dicit quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis demoniorum in ypocrisi loquencium mendacium et cauteriatam habencium suam conscienciam, prohibencium nubere, abstinere a cibis quos deus creavit ad percipiendum cum graciarum accione fidelibus et hiis qui cognoverunt veritatem. Quia omnis creatura dei bona et nichil reiciendum quod cum graciarum accione percipitur. Sanctificatur enim per verbum dei et oracionem. Hec proponens fratribus bonus eris minister Christi Jesu enutritus verbis fidei et bone doctrine quam assecutus es. Ineptas autem

[et] aniles fabulas devita. Exerce autem teipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio
ad modicum utilis est, pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitae
quae nunc est et futurae. Fidelis sermo et omni acceptione dignus. In hoc enim labo-
ramus et maledicimur quia speramus in deum vivum qui est salvator omnium
hominum maxime fidelium. Praecipe haec et doce. Nemo adolescentiam tuam contemnat
sed exemplum esto fidelium in verbo in conversatione in caritate in fide in castitate. Dum venio
attende lectioni, exhortationi et doctrinae. Noli negligere gratiam quae in te est
quae data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii. Haec meditare, in his
esto, ut profectus tuus manifestus sit hominibus omnibus. Attende tibi et doctrinae,
insta in illis. Hoc enim faciens et teipsum salvum facies et eos qui te audiunt. · V ·

Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem, iuvenes ut fratres, anus
ut matres, iuvenculas ut sorores in omni castitate. Viduas honora quae vere
viduae sunt. Si qua autem vidua filios aut nepotes habet, discant primum
domum suam regere et mutuam vicem reddere parentibus. Hoc enim acceptum est coram deo.
Quae autem vere vidua est et desolata, speret in deum et instet obsecrationibus nocte ac
die. Nam quae in deliciis est vivens mortua est. Et hoc praecipe ut irreprehensibiles
sint. Si quis autem suorum et maxime domesticorum curam non habet, fidem negavit

[illegible] mollius est quam iuvenes viduae [illegible] ut [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] est in fideli deterior. Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quae fuerit unius viri uxor,

[illegible]

in operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio recepit,

[illegible]

si sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne

[illegible]

opus bonum subsecuta est. Adolescentiores autem viduas devita. Cum enim luxuriatae

[illegible]

fuerint in Christo, nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam

[illegible]

fecerunt. Simul autem et otiosae discunt circuire domos: non solum otiosae,

[illegible]

sed et verbosae et curiosae, loquentes quae non oportet. Volo ergo iuniores nubere,

[illegible]

filios procreare, matresfamilias esse, nullam occasionem dare adversario

[illegible]

maledicti gratia. Iam enim quaedam conversae sunt retro post Satanam. Si quis

[illegible]

fidelis habet viduas, subministret illis, et non gravetur ecclesia, ut his quae

[illegible]

vere viduae sunt sufficiat. Qui bene praesunt presbyteri, duplici honore digni

[illegible]

habeantur, maxime qui laborant in verbo et doctrina. Dicit enim scriptura: Non alli-

[illegible]

gabis os bovi trituranti. Et: Dignus est operarius mercede

[illegible]

sua. Adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus

[illegible]

testibus. Peccantes coram omnibus argue, ut et ceteri timorem habeant.

[illegible]

Testor coram Deo et Christo Iesu et electis angelis, ut haec custodias

[illegible]

sine praeiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. Manus cito

[illegible]

nemini imposueris neque communicaveris peccatis alienis / teipsum castum custodi

Noli adhuc aquam bibere sed modico utere vino propter stomachum tuum

et frequentes tuas infirmitates / Quorundam hominum peccata manifesta sunt precedentia

ad iudicium / quosdam autem et subsequuntur. Similiter et facta bona manifesta

sunt et que aliter se habent abscondi non possunt. VI

Quicumque sunt sub iugo servi dominos suos omni honore dignos arbitrentur

ne nomen domini et doctrina blasphemetur. Qui autem fideles dominos habent

non contemnant quia fratres sunt sed magis serviant quia fideles sunt et dilecti qui beneficii

participes sunt. Hec doce et exhortare. Si quis aliter docet et non acquiescit

sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi et ei que secundum pietatem est doctrine / superbus

nihil sciens sed languens circa questiones et pugnas verborum ex quibus oriuntur

invidie contentiones blasphemie suspiciones male conflictationes hominum

mente corruptorum et qui veritate privati sunt existimantium questum esse

pietatem. Est autem questus magnus pietas cum sufficientia. Nihil enim intulimus

in hunc mundum haud dubium quia nec auferre quid possumus. Habentes autem

alimenta et quibus tegamur his contenti simus. Nam qui volunt divites

fieri incidunt in temptationem et laqueum diaboli et desideria multa et inutilia

et nociva que mergunt homines in interitum et perditionem. Radix enim omnium ma
lorum est cupiditas quam quidam appetentes erraverunt a fide et inseruerunt se
doloribus multis. Tu autem o homo dei hec fuge. sectare vero iustitiam pieta
tem caritatem patientiam mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei. apprehende vitam
eternam in qua vocatus es et confessus bonam confessionem coram multis testi
bus. Precipio tibi coram deo qui vivificat omnia et christo ihesu qui testimonium
reddidit sub pontio pylato bonam confessionem ut serves mandatum sine macula
irreprehensibile usque in adventum domini nostri ihesu christi quem suis temporibus ostendet
beatus et solus potens rex regum et dominus dominantium qui solus habet inmor
talitatem et lucem habitat inaccessibilem quem nullus hominum vidit sed nec vi
dere potest cui honor et gloria et imperium in sempiternum Amen. Divitibus
huius seculi precipe non sublime sapere neque sperare in incerto divitiarum
sed in deo vivo qui prestat nobis omnia abundanter ad fruendum. bene agere
divites fieri in operibus bonis facile tribuere communicare thesaurizare sibi funda
mentum bonum in futurum ut apprehendant veram vitam. O thimo
thee depositum custodi devitans prophanas vocum novitates et oppositiones
scientie falsi nominis quam quidam promittentes circa fidem exciderunt.
Gratia tecum Amen.

2a epistola ad thimotheum incipit prologus.

Item timotheo scribit de constitutione martirii et omnis regule veritatis et quid futurum
sit temporibus novissimis et de sua passione scribens ad laodiciam 2a epistola

Paulus apostolus ihesu christi per voluntatem dei secundum promissionem vite que est in christo
ihesu timotheo karissimo filio suo gratia misericordia pax
a deo patre et christo ihesu domino nostro. Gratias ago deo meo cui servio a progenitoribus
meis in conscientia pura quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus
meis nocte ac die desiderans te videre memor lacrimarum tuarum ut gaudio
implear recordationem accipiens fidei eius que est in te non ficta que et habitavit
primum in avia tua loyde et matre tua eunice certus sum autem quod et in te. Propter
quam causam admoneo te ut resuscites gratiam dei que est in te per impositionem
manuum mearum. Non enim dedit nobis deus spiritum timoris sed virtutis et dilectio-
nis et sobrietatis. Noli itaque erubescere testimonium domini nostri neque
me vinctum eius sed collabora evangelio secundum virtutem dei qui nos libe-
ravit et vocavit vocatione sua sancta non secundum opera nostra sed secundum propositum suum
et gratiam que data est nobis in christo ihesu ante tempora secularia manifestata autem
nunc per illuminationem salvatoris nostri ihesu christi qui destruxit quidem mortem illumina-
vit autem vitam et incorruptionem per evangelium in quo positus sum ego predicator

et appellatus et magister gentium, ob quam causam ego hec etiam pacior. Sed non co-
fundor. Scio enim cui credidi et certus sum quia potens est depositum meum
servare in illum diem. Formam habe sanorum verborum que a me audisti in fide et
dilectione in Christo Iesu. Bonum depositum custodi per spiritum qui habitat in nobis.
Scis enim hoc quod aversi sunt omnes a me qui in Asia sunt, ex quibus est Phigelus
et Hermogenes. Det misericordiam Dominus Onesifori domui, quia sepe me re-
frigeravit et cathenam meam non erubuit, sed cum Rome venisset sollicite
me quesivit et invenit. Det illi Dominus invenire misericordiam a Domino in illo die.
Et quanta Ephesi ministravit michi tu melius nosti. ij

Tu ergo fili mi confortare in gratia que data est in Christo Iesu. Et que au-
disti a me per multos testes hec commenda fidelibus hominibus qui
ydonei erunt et alios docere. Labora sicut bonus miles Christi Iesu. Nemo militans
Deo implicat se secularibus negociis ut ei placeat cui se probavit. Nam et
qui certat in agone non coronabitur nisi legittime certaverit. Laborantem agricolam
oportet primum de fructibus percipere. Intellige que dico, dabit enim tibi Dominus in omnibus
intellectum. Memor esto Dominum Iesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine
David secundum evangelium meum in quo laboro usque ad vincula quasi male operans

sed verbum dei non est alligatum. Ideo omnia sustineo propter electos ut et ipsi sa-
lutem consequantur que est in Christo Iesu cum gloria celesti. Fidelis sermo. Nam si commortui
sumus et convivemus; si sustinemus et conregnabimus; si negabimus et ipse
negabit nos; si non credimus ille fidelis permanet negare seipsum non potest.
Hec commone testificans coram deo. Noli verbis contendere ad nichil
enim utile est nisi ad subversionem audiencium. Sollicite cura te ipsum pro-
babilem exhibere operarium inconfusibilem recte tractantem verbum veritatis.
Prophana autem et vaniloquia devita; multum enim proficiunt ad impietatem et
sermo eorum ut cancer serpit; ex quibus est Hymeneus et Philetus qui a veri-
tate exciderunt dicentes resurrectionem iam factam et subverterunt quorundam fidem.
Sed firmum fundamentum dei stetit habens signaculum hoc: cognovit dominus qui sunt eius, et disce-
dat ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini. In magna autem domo sunt
non solum vasa aurea et argentea sed et lignea et fictilia. Et quedam quidem
in honorem, quedam autem in contumeliam. Si quis ergo emundaverit se ab istis
erit vas in honorem sanctificatum et utile domino ad omne opus bonum paratum.
Iuvenilia autem desideria fuge; sectare vero iusticiam fidem caritatem
pacem cum hiis qui invocant dominum de corde puro. Stultas autem et sine disciplina

questiones devita sciens quia gignunt generant lites. Servum autem domini non oportet litigare
sed mansuetum esse ad omnes docibilem patientem cum modestia corripientem illos
qui resistunt veritati nequando deus det illis penitentiam ad cognoscendam veritatem
et resipiscant a diaboli laqueis a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem

Hoc autem scito quod in novissimis diebus instabunt iii
tempora periculosa et erunt homines se ipsos amantes cupidi elati
superbi blasphemi parentibus non obedientes ingrati scelesti sine affectione
sine pace criminatores incontinentes immites sine benignitate proditores
protervi tumidi ceci voluptatum amatores magis quam dei habentes quidem
speciem pietatis virtutem autem eius abnegantes et hos devita. Ex his enim sunt
qui penetrant domos et captivas ducunt mulierculas oneratas peccatis
que ducuntur variis desideriis semper discentes et numquam ad scientiam
veritatis pervenientes. Quemadmodum autem Iannes et Mambres
restiterunt Moysi ita et hii resistunt veritati homines reprobi corrupti circa mente
fidem. Sed ultra non proficient insipientia enim eorum manifesta erit omnibus sicut illorum
fuit. Tu autem assecutus es meam doctrinam institutionem propositum fidem lon-
ganimitatem dilectionem patientiam persecutiones passiones qualia mihi facta sunt

antiochie yconii listris quales persecutiones sustinui et ex omnibus eripuit
me dominus. Et omnes qui pie volunt vivere in christo ihesu persecutiones patientur. Mali
autem homines et seductores proficient in peius errantes et in errorem mittentes.
Tu vero permane in hiis que didicisti et que credita sunt tibi sciens a quo di
dideris. Et quia ab infancia sacras litteras nosti que te possunt instruere ad salu
tem per fidem que est in christo ihesu. Omnis scriptura divinitus inspirata utilis
est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iusticia ut
perfectus sit homo dei ad omne opus bonum instructus. .iiii.

Testificor coram deo et ihesu christo qui iudicaturus est vivos et mortuos
et adventum ipsius et regnum eius. Predica verbum, insta oportune, im
portune, argue, obsecra, increpa in omni paciencia et doctrina. Erit enim tempus
cum sanam doctrinam non sustinebunt sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros
prurientes auribus. Et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem
convertentur. Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac evangeliste, ministerium
tuum imple, sobrius esto. Ego enim iam delibor et tempus resolucionis
mee instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. De re
liquo reposita est michi corona iusticie quam reddet michi dominus in illa die

iustus iudex. Non solum autem mihi sed et his qui diligunt adventum eius. Fe-
stina venire ad me cito. Demas enim me dereliquit diligens hoc seculum
et abiit Thessalonicam, Crescens in Galatiam, Tytus in Dalmatiam. Lucas
est mecum solus. Marcum assume et adduc tecum. Est enim mihi utilis in
ministerium. Tythicum autem misi Ephesum. Penulam quam reliqui Troade apud
Carpum veniens affer tecum et libros, maxime autem membranas. Alexander
erarius multa mala mihi ostendit. Reddet illi Dominus secundum opera eius.
Quem et tu devita, valde enim restitit verbis nostris. In prima defensione mea nemo
mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt. Non illis imputetur. Dominus autem mihi astitit
et confortavit me ut per me predicatio impleatur et audiant omnes gentes. Et
liberatus sum de ore leonis. Liberavit me Dominus ab omni opere malo
et salvum me faciet in regnum suum celeste. Cui gloria in secula seculorum. Amen.
Saluta Priscam et Aquilam et Onesiphori domum. Erastus remansit
Corinthi. Trophimum autem reliqui infirmum Mileti. Festina ante
hiemem venire. Salutat te Eubolus et Pudens et Linus et Claudia
et fratres omnes. Dominus Ihesus Christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum.

Tytum commonefacit et instruit de constitutione presbyterii et de spirituali conversatione
et de hereticis vitandis qui in scripturis iudaicis credunt. Scribens ei a Nicopoli.

Paulus sanctus dei apostolus ihesu x. summi fidem electorum dei et

Agnicionem veritatis que summi pietatis in spem vite eterne quam

promisit qui non mentitur deus ante tempora secula / manifestavit autem temporibus

suis verbum suum in predicatione que credita est mihi secundum preceptum salvatoris nostri

Et tito dilecto filio suum quem fidem gratia et pax a deo patre et xpo conservatore

Huius rei gratia reliqui te crete ut ea que desunt corrigas et

constituas per ciuitates presbiteros sicut ego tibi disposui si quis sine crimine

est unius uxoris vir filios habens fideles non in accusatione luxurie

non subditos oportet enim episcopum sine crimine esse sicut dei dispensatorem non

superbum non iracundum non violentum non percussorem non turpis lucri cupidum

sed hospitalem benignum sobrium iustum sanctum continentem amplectentem

eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem ut potens sit exhortari in doctrina

sana et eos qui contradicunt arguere Sunt enim multi et inobedientes vaniloqui

loqui et seductores maxime qui de circumcisione sunt / quos oportet redargui qui

universas domos subvertunt docentes que non oportet turpis lucri gratia dixit

quidam ex illis proprius eorum propheta Cretenses semper mendaces male bestie ventris

pigri / testimonium hoc verum est Quam ob causam increpa illos dure ut sani sint

sint in fide non intendentes Iudaicis fabulis / et mandatis hominum aversantium

se veritatem. Omnia munda mundis. coinquinatis autem et infidelibus nichil

est mundum sed inquinate sunt eorum et mens et conscientia. Confitentur se nosse deum

factis autem negant cum sint abhominabiles et incredibiles et ad omne opus bonum

Tu autem loquere que decet sanam doctrinam || reprobi

Senes ut sobrii sint pudici prudentes sani in fide in dilectione

in patientia. Anus similiter in habitu sancto non criminatrices non multo vino servi-

entes bene docentes ut prudentiam doceant adolescentulas ut viros

suos ament filios suos diligant prudentes castas sobrias domus

curam habentes benignas subditas viris suis ut non blasphe-

metur verbum dei. Iuvenes similiter hortare ut sobrii sint in omnibus

teipsum prebe exemplum bonorum operum in doctrina in integritate in gravitate verbum

sanum irreprehensibile ut is qui ex adverso est vereatur nichil habens ma-

lum dicere de nobis. Servos dominis suis subditos esse in omnibus placentes

non contradicentes non fraudantes sed in omnibus fidem bonam ostendentes

ut doctrinam salvatoris nostri dei ornent in omnibus. Apparuit enim gratia dei

salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos ut abnegantes impietatem

[illegible] secundum sobrie et iuste et pie vivamus in hoc seculo expectantes beatam
spem et adventum glorie magni dei et salvatoris nostri ihesu christi qui dedit semet
ipsum pro nobis ut nos redimeret ab omni iniquitate et mundaret sibi plebem acceptabilem
sectatorem bonorum operum. Hec loquere et exhortare et argue cum omni imperio. Nemo te contempnat.

Admone illos principibus et potestatibus subditos esse dicto obedire ad omne opus bonum paratos esse. Neminem
blasphemare non litigiosos esse sed modestos omnem ostendentes mansuetudinem
ad omnes homines. Eramus enim et nos aliquando insipientes increduli errantes
servientes desideriis et voluptatibus variis in malicia et invidia agentes
odibiles odientes invicem. Cum autem benignitas et humanitas apparuit salvatoris
nostri dei non ex operibus iusticie que fecimus nos sed secundum suam misericordiam
salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis spiritus sancti quem effudit
in nos habunde per ihesum christum salvatorem nostrum ut iustificati gratia ipsius heredes
simus secundum spem vite eterne. Fidelis sermo est et de hiis volo te confirmare
ut curent bonis operibus preesse qui credunt deo. Hec sunt bona et utilia hominibus
Stultas autem questiones et genealogias et contentiones et pugnas legis devita
sunt enim inutiles et vane. Hereticum hominem post unam et secundam correptionem

Vitari sciens quia subversus est qui eiusmodi est et delinquit proprio iudicio
condempnatus. Cum misero ad te Artheman aut Tychicum festina ad me venire
in Nicopolim. Ibi enim statui hiemare. Zenam legisperitum et Apollo sollicite
premitte ut nihil illis desit. Discant autem et nostri bonis operibus preesse ad
usus necessarios ut non sint infructuosi. Salutant te qui mecum sunt omnes.
Saluta eos qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus vobis. Amen.

Incipit prologus ad Philemonem

Philemoni familiares litteras mittit
pro Onesimo servo eius. Scribit autem ei a Roma de carcere.

Paulus vinctus Christi Ihesu et Timotheus frater Philemoni dilecto
et adiutori nostro et Appie sorori karissime et Archippo commilitoni
nostro et ecclesie que in domo tua est. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino
Ihesu Christo. Gratias ago deo meo semper memoriam tui faciens in orationibus meis
audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino Ihesu et in omnes sanctos ut
communicatio fidei tue evidens fiat in agnitione omnis boni in Christo Ihesu.
Gaudium enim magnum habui et consolationem in caritate tua quia
viscera sanctorum requieverunt per te frater. Propter quod multam fiduciam habens in Christo Ihesu
imperandi tibi quod ad rem pertinet propter caritatem magis obsecro
cum sis talis ut Paulus senex nunc autem et vinctus Christi Ihesu. Obsecro te

de meo filio quem genui in vinculis Onesimo qui tibi aliquando inutilis fuit nunc

autem et tibi et michi utilis quem remisi tibi. Tu autem illum ut mea viscera sus-

cipe. Quem ego volueram mecum detinere ut pro te michi ministraret in vinculis

evangelii. Sine consilio autem tuo nichil volui facere uti ne velut ex necessitate bonum

tuum esset sed voluntarium. Forsitan enim ideo discessit ad horam ut eternum

illum reciperes iam non ut servum sed pro servo carissimum fratrem maxime michi quanto autem magis

tibi et in carne et in domino. Si ergo habes me socium suscipe illum sicut me. Si autem aliquid

nocuit tibi aut debet hoc michi imputa. Ego Paulus scripsi mea

manu ego reddam ut non dicam tibi quod et te ipsum michi debes. Ita frater ego te

fruar in domino refice viscera mea in Christo. Confidens in obedientia tua scripsi

tibi sciens quoniam et super id quod dico facies. Simul autem et para michi hospitium

spero per orationes vestras me donari vobis. Salutat te Epaphras concaptivus

meus in Christo Ihesu Marcus Aristarchus Demas Lucas adiutores mei. Gratia

domini nostri Ihesu Christi cum spiritu vestro amen. Explicit. Incipit pro-

logus in epistolam ad Hebreos

In primis dicendum est cur apostolus

Paulus in hac epistola scribendo non servaverit morem suum ut vel vocabulum

nominis sui vel ordinis describeret dignitatem. Hec causa est quod ad eos scribens qui ex

circumcisione crediderant quasi gentium apostolus et non hebreorum sciens quoque eorum superbiam

primumque Christum ipse est ministris missus officii sui noluit ante [illegible] apostolus [illegible] nomen suum in epistola sua [illegible] praetulit. Hanc ergo epistolam fertur apostolus ad hebreos conscriptam hebrea lingua misisse, cuius sensum et ordinem retinens lucas evangelista post excessum beati apostoli pauli greco sermone composuit.

Multipharie multisque modis olim deus loquens patribus in prophetis novissime diebus istis locutus est nobis in filio quem constituit heredem universorum per quem fecit et secula. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius portansque omnia verbo virtutis sue purgationem peccatorum faciens sedet ad dexteram maiestatis in excelsis, tanto melior angelis effectus quanto differentius pre illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum: Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium? Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terre dicit: Et adorent eum omnes angeli dei. Et ad angelos quidem dicit: Qui facit angelos suos spiritus, et ministros suos flammam ignis. Ad filium autem: Thronus tuus deus in seculum seculi, virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem, propterea unxit te deus deus tuus oleo exultationis pre participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti, et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt, tu autem permanebis, et omnes ut vestimentum veterascent.

[illegible]

amictum mutabis eos et mutabuntur. Tu autem idem ipse es et anni tui non

deficient. Ad quem autem angelorum dixit aliquando sede a dextris meis quoadusque ponam

inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Nonne omnes sunt administratorii

spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem capiunt salutis etc.

Propterea abundantius oportet observare nos ea que audivimus ne for-

te pereffluamus. Si enim qui per angelos dictus est sermo factus est firmus et omnis

prevaricatio et inobedientia accepit iustam mercedis retributionem quo-

modo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem que cum initium accepisset enarrari

per dominum ab eis qui audierunt in nos confirmata est contestante Deo signis et

portentis et variis virtutibus et spiritus sancti distributionibus secundum suam vo-

luntatem. Non enim angelis subiecit Deus orbem terre futurum de quo loquimur. Testatus

est autem quodam in loco quis dicens quid est homo quod memor es eius

aut filius hominis quoniam visitas eum. Minuisti eum paulo minus ab angelis

gloria et honore coronasti eum et constituisti eum super opera manuum tuarum.

Omnia subiecisti sub pedibus eius. In eo enim quod subiecit ei omnia nihil dimisit

non subiectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia subiecta ei. Eum autem qui modico

quam angeli minoratus est videmus Iesum propter passionem mortis gloria et honore

[illegible]

tionum ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem. Decebat enim eum propter quem omnia

et per quem omnia qui multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum

per passionem consummare. Qui enim sanctificat et qui sanctificantur ex uno omnes. Propter quam

causam non confunditur fratres eos vocare dicens. Narrabo nomen tuum fratribus meis

in medio ecclesie laudabo te. Et iterum Ego ero fidens in eum. Et iterum Ecce ego

et pueri mei quos dedit michi deus. Quia ergo pueri communicaverunt carni et sanguini

et ipse similiter participavit eisdem ut per mortem destrueret eum qui habebat

mortis imperium. Et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam ob

noxii erant servituti. Nusquam enim angelos apprehendit sed semen Abrahe

apprehendit. Unde debuit per omnia fratribus similari ut misericors fieret et fidelis

pontifex ad deum ut repropiciaret delicta populi. In eo enim in quo passus

est ipse et temptatus potens est et eis qui temptantur auxiliari.

Unde fratres sancti vocationis celestis participes considerate apostolum et

pontificem confessionis nostre Ihesum qui fidelis est ei qui fecit illum sicut et Moyses

in omni domo eius. Amplioris enim glorie iste pre Moyse dignus habitus est

quanto ampliorem honorem habet domus qui fabricavit illam. Omnis namque domus

fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia fabricavit deus est. Et Moyses

quidem fidelis est in tota domo eius tanquam famulus in testimonium

eorum que dicenda erant. Christus vero tamquam filius in domo sua que domus

sumus nos si fiduciam et gloriam spei usque ad finem firmam retineamus.

Quapropter sicut dicit spiritus sanctus hodie si vocem eius audieritis nolite ob-

durare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto ubi temp-

taverunt me patres vestri, probaverunt et viderunt opera mea quadraginta annis. Propter

quod offensus fui generationi huic et dixi semper hii errant corde ipsi vero non

cognoverunt vias meas quibus iuravi in ira mea si introibunt in requiem

meam. Videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis

discedendi a deo vivo. Sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec

hodie cognominatur ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati.

Participes enim Christi effecti sumus si tamen initium substantie eius usque ad finem firmum retineamus.

Dum dicitur hodie si vocem eius audieritis nolite obdurare corda vestra quemadmodum

in illa exacerbatione. Quidam enim audientes exacerbaverunt sed non

universi qui profecti sunt ab Egypto per Moysen. Quibus autem offensus est

xl annis? Nonne illis qui peccaverunt quorum cadavera prostrata sunt in deserto?

Quibus autem iuravit non introire in requiem ipsius nisi illis qui increduli

fuerunt? et videmus quia non potuerunt intrare in requiem ipsius propter

Timeamus ergo fratres ne forte relicta // incredulitatem. **iiii.**

ta pollicitatione introeundi in requiem eius existimetur aliquis ex vobis

deesse. Etenim et nobis nuntiatum est quemadmodum et illis. sed non profuit illis sermo

auditus non admixtus fidei ex his que audierunt. Ingredimur enim

in requiem qui credidimus quemadmodum dixit. Sicut iuravi in ira mea si in-

troibunt in requiem meam. Et quidem operibus ab institutione mundi

perfectis. Dixit enim in quodam loco de die septima sic. Et requievit Deus die

septima ab omnibus operibus suis. Et in isto rursum. Si introibunt in requiem meam. Cum

ergo superest quosdam introire in illam et hi quibus prioribus annuntiatum est

non introierunt propter incredulitatem. Iterum terminat diem quemdam hodie in David dicendo

post tantum temporis sicut supra dictum est. Hodie si vocem eius audieritis nolite ob-

durare corda vestra. Nam si eis Ihesus requiem

prestitisset numquam de alia loqueretur posthac die. Itaque relinquitur sabba-

tismus populo Dei. Qui enim ingressus est in requiem eius etiam ipse requievit ab ope-

ribus suis sicut a suis Deus. Festinemus ergo ingredi in illam requiem ut

ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum. Vivus est enim sermo Dei.

efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti pertingens usque ad divisionem

animae ac spiritus compagum quoque ac medullarum et discretor cogitationum

et intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius.

Omnia autem nuda et aperta sunt oculis eius, ad quem nobis sermo. Habentes ergo ponti-

ficem magnum qui penetravit caelos Iesum filium Dei teneamus confessionem.

Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris,

temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia

ad thronum gratiae ut misericordiam consequamur et gratiam inveniamus in auxilio oportuno.

Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus

constituitur in his quae sunt ad Deum ut offerat dona

et sacrificia pro peccatis, qui condolere possit his qui ignorant et errant,

quoniam et ipse circumdatus est infirmitate, et propter eam debet quemadmodum pro populo ita etiam et pro

semetipso offerre pro peccatis. Nec quisquam sumit sibi honorem sed qui vocatur

a Deo tamquam Aaron. Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret,

sed qui locutus est ad eum Filius meus es tu ego hodie genui te.

Quemadmodum et in alio loco dicit Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech.

Qui in diebus carnis suae preces supplicationesque ad eum qui posset

possent illum salvum facere a morte cum clamore valido et lacrimis offerens
exauditus est pro sua reverencia. Et quidem cum esset filius dei didicit
ex hijs que passus est obedienciam. consummatus factus est omnibus obte-
perantibus sibi causa salutis eterne appellatus est a deo pontifex iuxta ordinem
melchisedech. De quo nobis grandis sermo et ininterpretabilis ad dicendum
quoniam inbecilles facti estis ad audiendum. Etenim cum deberetis esse magistri propter tempus
rursus indigetis ut vos doceamini que sint elementa exordij sermonum dei
Et facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo. Omnis enim qui lactis
est particeps expers est sermonis iusticie. parvulus enim est.
Perfectorum autem est solidus cibus eorum qui pro consuetudine exercitatos habent
sensus ad discretionem boni et mali

Quapropter intermittentes inchoationis christi sermonem ad perfectionem feramur
non rursum iacientes fundamentum penitencie ab operibus
mortuis et fidei ad deum baptismatum doctrine inpositionis quoque manuum
ac resurrectionis mortuorum et iudicij eterni. Et hoc faciemus si quidem
permiserit deus. Impossibile est enim eos qui semel sunt illuminati
gustaverunt etiam donum celeste et participes facti sunt spiritus sancti gustaverunt

[illegible] bonum [illegible]

[illegible] filium et [illegible]

[illegible] bibens ymbre [illegible]

herba oportuna [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] oblivisceris [illegible]

[illegible] et

[illegible]

[illegible]

[illegible] qui [illegible] promissiones [illegible]

[illegible] dei qui nemine [illegible]

[illegible] benedicens benedicam te et multiplicans multi-

plicabo te [illegible] longanimiter ferens adeptus est repromissionem

[illegible]

[illegible] volens [illegible]

[illegible] nobilitate [illegible]

Et per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deum fortissimum sola-

cium habemus qui confugimus ad tenendam propositam spem quam sicut anchoram

habemus anime tutam ac firmam et incedentem usque ad interiora velaminis

Ubi precursor pro nobis introivit ihesus secundum ordinem melchisedech pon-

tifex factus in eternum. VII

Hic est enim melchisedech rex salem sacerdos dei summi

qui obviavit abrahe regresso a cede

regum et benedixit ei cui et decimas omnium divisit abraham primum quidem

qui interpretatur rex iusticie deinde autem et rex salem quod est rex pacis sine patre

sine matre sine genealogia neque initium dierum neque finem vite habens

assimilatus autem filio dei manet sacerdos in perpetuum. Intuemini autem

quantus sit hic cui et decimas dedit de precipuis abraham patriarcha

Et quidem de filiis levi sacerdocium accipientes mandatum habent decimas sumere

a populo secundum legem id est a fratribus suis quamquam et ipsi exierint de lumbis abrahe

Cuius autem generatio non annumeratur in eis decimas sumpsit ab abraham et hunc

qui habebat repromissiones benedixit. Sine ulla autem contradictione quod minus est

a meliore benedicitur. Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt

ibi autem contestatur quia vivit. Et ut ita dictum sit per abraham et levi

Qui decimas accepit decimatus est adhuc enim in lumbis patris erat quando

obviavit ei Melchisedech. Si ergo consummatio per sacerdotium leviticum erat

populus enim sub lege accepit super ipso quid adhuc necessarium fuit secundum ordinem Mel-

chisedech alium surgere sacerdotem, et non secundum ordinem dici Aaron? Translato

enim sacerdotio necesse est ut et legis translatio fiat. In quo enim haec dicuntur de alia

tribu est de qua nullus altari praesto fuit. Manifestum enim est

quod ex Juda ortus sit Dominus noster, in qua tribu nihil de sacerdotibus

Moyses locutus est. Et amplius adhuc manifestum est si secundum similitudinem Melchise-dech

exsurgat alius sacerdos, qui non secundum legem mandati carnalis factus

est, sed secundum virtutem vitae insolubilis. Contestatur enim: Quoniam tu es sacerdos

in aeternum secundum ordinem Melchisedech. Reprobatio quidem fit praecedentis

mandati propter infirmitatem ejus et inutilitatem. Nihil enim ad perfectum adduxit

lex; introductio vero melioris spei, per quam proximamus ad Deum. Et quantum

est non sine jurejurando; alii quidem sine jurejurando sacerdotes facti sunt,

hic autem cum jurejurando per eum qui dixit ad illum: Juravit Dominus, et non

poenitebit eum: tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem Melchisedech. In

tantum melioris testamenti sponsor factus est Jesus. Et alii quidem plures facti sunt

sacerdotes secundum legem. Ideo quod morte prohiberentur permanere. hic autem eo quod

maneat in eternum sempiternum habet sacerdotium. Unde et salvare in perpe-

tuum potest accedentes per semetipsum ad deum semper vivens ad interpellandum

pro nobis. Talis enim decebat ut nobis esset pontifex sanctus innocens impol-

lutus segregatus a peccatoribus et excelsior celis factus qui non habet neces-

sitatem quotidie quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro populi. hoc

enim fecit semel seipsum offerendo. Lex enim homines constituit sacerdotes

infirmitatem habentes. Sermo autem iurisiurandi qui post legem est filium in eternum

perfectum. viii

Capitulum autem super ea que dicuntur. Talem habemus pontificem qui consedit in dextera sedis magnitudinis in celis

sanctorum minister et tabernaculi veri quod fixit dominus et non homo. Omnis enim ponti-

fex ad offerendum munera et hostias constituitur. unde necesse est et hunc

habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui

offerrent secundum legem munera qui exemplari et umbre deserviunt celes-

tium. Sicut responsum est moysi cum consummaret tabernaculum. Vide inquit

omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte. Nunc autem melius

sortitus est ministerium quanto et melioris testamenti mediator est

quod in melioribus repromissionibus sancitum est. Nam si prius illud
culpa vacasset, non utique secundi locus inquireretur. Vituperans enim
eos dicit: Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et consummabo super domum Israel et
super domum Juda testamentum novum, non secundum testamentum quod feci
patribus eorum in die qua apprehendi manum illorum ut educerem eos de terra
Egypti: quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo, et ego neglexi eos,
dicit Dominus. Quia hoc est testamentum quod disponam domui Israel post dies illos,
dicit Dominus, dando leges meas in mentes illorum, et in corde eorum superscribam
eas, et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum: et non docebit unusquisque
proximum suum et unusquisque fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum:
quoniam omnes scient me a minore usque ad maiorem eorum: quia propitius ero
iniquitatibus eorum, et peccatorum illorum non memorabor. Dicendo autem novum
veteravit prius. Quod autem antiquatur et senescit prope interitum est.

Habuit quidem et prius iustificationes culture et sanctum seculare. Tabernaculum
enim factum est primum in quo erant candelabra et mensa et propositio pa-
num, que dicitur Sancta. Post velamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur Sancta sanctorum,
aureum habens thuribulum et arcam testamenti circumtectam ex omni parte auro, in qua

[illegible]

urna aurea habens manna et virga aaron que fronduerat et tabule testamenti

superque eam erant cherubin glorie obumbrantia propiciatorium de quibus non est

modo dicendum per singula. his vero ita compositis in priori quidem tabernaculo

semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia consummantes. In secundo autem semel

in anno solus pontifex non sine sanguine quem offert pro sua et populi ignorantia

hoc significante spiritu sancto nondum propalatam esse sanctorum viam adhuc priore

habente tabernaculo statum. que parabola est temporis instantis

iuxta quam munera et hostie offeruntur que non possunt iuxta conscientiam perfectum facere

servientem solummodo in cibis et in potibus et variis baptismatibus

et iusticiis carnis usque ad tempus correctionis impositis. Christus autem assi-

stens pontifex futurorum bonorum per amplius et perfectius tabernaculum

non manufactum id est non huius creationis neque per sanguinem hircorum aut vitulorum

sed per proprium sanguinem introivit semel in sancta eterna redemptione inventa

Si enim sanguis hircorum et taurorum et cinis vitule aspersus inquinatos

sanctificat ad emundationem carnis quanto magis sanguis christi qui per spiritum

sanctum semetipsum obtulit immaculatum deo emundabit

conscientiam nostram ab operibus mortuis ad serviendum deo viventi. Et ideo

[illegible]

[illegible interlinear glosses]

novi testamenti mediator est ut morte intercedente in redemptionem earum praevaricationum

quae erant sub priori testamento repromissionem accipiant qui vocati sunt aeternae

hereditatis. Ubi enim testamentum est mors necesse est intercedat testatoris.

Testamentum enim in mortuis confirmatum est alioquin nondum valet dum vivit

qui testatus est. Unde nec primum quidem sine sanguine dedicatum est. Lecto

enim omni mandato legis a Moyse universo populo accipiens sanguinem vitulorum et hircorum

cum aqua et lana coccinea et hyssopo ipsum quoque librum et omnem

populum aspersit dicens Hic sanguis testamenti quod mandavit ad vos Deus.

Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit. Et omnia pene

in lege sanguine mundantur et sine sanguinis effusione non fit remissio. Necesse est ergo

exemplaria quidem caelestium his mundari ipsa autem caelestia melioribus

hostiis quam istis. Non enim in manufacta sancta Iesus introivit exemplaria

verorum sed in ipsum caelum ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. Neque ut

saepe offerat semetipsum quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos

in sanguine alieno alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi.

Nunc autem semel in consummatione saeculorum ad destitutionem peccati per hostiam suam

apparuit. Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori post hoc autem iudicium

... ferent passionis ...

inditum sit mortis semel oblatus est ad multorum exhaurienda peccata secundo

absque peccato apparebit expectantibus se in salutem

Umbram enim habens lex bonorum futurorum non ipsam imaginem rerum per singulos annos eisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter

numquam potest accedentes perfectos facere alioquin cessassent offerri ideo quod nullam

haberent ultra conscientiam peccati cultores semel mundati sed in ipsis commemoratio

peccatorum per singulos annos fit Impossibile enim est sanguine taurorum et hircorum

auferri peccata Ideo ingrediens mundum dicit Hostiam et oblationem noluisti

corpus autem aptasti mihi holocautomata pro peccato non tibi placuerunt Tunc

dixi Ecce venio in capite libri scriptum est de me ut faciam voluntatem

tuam Deus Superius dicens quia hostias et oblationes et

holocautomata pro peccato noluisti nec placita sunt tibi quae secundum legem offeruntur

tunc dixi Ecce venio ut faciam Deus voluntatem tuam aufert primum

ut sequens statuat in qua voluntate sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi

semel Et omnis quidem sacerdos praesto est cotidie ministrans et easdem

saepe offerens hostias quae numquam possunt auferre peccata hic autem unam

pro peccatis offerens hostiam sedit in sempiternum in dextera Dei de cetero expectans

donec ponantur inimici eius scabellum pedum eius. Una enim oblatione co-
nsummavit in sempiternum sanctificatos. Contestatur autem nos et Spiritus sanctus. Postquam enim
dixit: Hoc autem testamentum quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus, dabo le-
ges meas in cordibus eorum, et in mentibus eorum superscribam eas, et peccatorum et iniquitatum eo-
rum iam non recordabor amplius. Ubi autem horum remissio, iam non oblatio pro
Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, quam initiavit
nobis viam novam et viventem per velamen, id est carnem suam, et sacerdotem magnum
super domum Dei, accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda
a conscientia mala, et abluti corpus aqua munda, teneamus spei nostre confessionem
indeclinabilem, fidelis enim est qui repromisit. Et consideremus invicem in provocatione
caritatis et bonorum operum, non deserentes collectionem nostram, sicut consuetudinis
est quibusdam, sed consolantes, et tanto magis quanto videritis appropinquantem diem.
Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, iam non re-
linquitur pro peccatis hostia, terribilis autem quedam expectatio iudicii et ignis emulatio,
que consumptura est adversarios. Irritam quis faciens legem Moysi, sine ulla mi-
seratione duobus vel tribus testibus moritur: quanto magis putatis deteriora mereri
supplicia qui Filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo

sanctificatus est, et spiritui gratiae contumeliam fecerit? Scimus enim qui dixit: Mihi

vindicta, et ego retribuam. Et iterum: Quia iudicabit Dominus populum suum. Horrendum

est incidere in manus Dei viventis. Rememoramini autem pristinos dies, in quibus

illuminati magnum certamen sustinuistis passionum. Et in altero quidem opprobriis

et tribulationibus spectaculum facti, in altero autem socii taliter conversantium effecti. Nam

et vinctis compassi estis, et rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis,

cognoscentes vos habere meliorem et manentem substantiam. Nolite itaque amittere

confidentiam vestram, quae magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria

est: ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. Adhuc enim modicum

aliquantulum, qui venturus est, veniet, et non tardabit. Iustus autem meus

ex fide vivit: quod si subtraxerit se, non placebit animae meae. Nos autem non sumus

subtractionis filii in perditionem, sed fidei in acquisitionem animae. xi

Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. In hac

enim testimonium consecuti sunt senes. Fide intelligimus aptata esse

saecula verbo Dei: ut ex invisibilibus visibilia fierent. Fide plurimam hostiam

Abel quam Cain obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse iustus,

testimonium perhibente muneribus eius Deo, et per illam defunctus adhuc

loquitur. Fide Enoch translatus est ne videret mortem, et non inveniebatur

quia transtulit illum deus. Ante translationem enim testimonium habuit placuis-
se deo. Sine fide autem impossibile est placere deo. Credere enim oportet
accedentem ad deum quia est et inquirentibus se remunerator sit. Fide Noe
responso accepto de his quae adhuc non videbantur metuens aptavit arcam
in salutem domus suae per quam damnavit mundum et iustitiae quae per fidem
est heres est institutus. Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire quem
accepturus erat in hereditatem et exiit nesciens quo iret. Fide moratus est in terra re-
promissionis tamquam in aliena in casulis habitando cum Isaac et Iacob
coheredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentem civitatem cuius
artifex et conditor deus. Fide et ipsa Sara sterilis virtutem in conceptione
seminis accepit etiam praeter tempus aetatis quoniam fidelem credidit esse eum qui
repromiserat. Propter quod et ab uno orti sunt et hoc emortuo tamquam sidera celi in multi-
tudine et sicut arena quae est ad oram maris innumerabilis. Iuxta fidem defuncti
sunt omnes isti non acceptis repromissionibus sed a longe eas aspicientes et salutantes et
confitentes quia peregrini et hospites sunt super terram. Qui enim haec dicunt
significant se patriam inquirere. Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt
habebant utique tempus revertendi. Nunc autem meliorem appetunt id est celestem.
Ideo non confunditur deus vocari deus eorum. Paravit enim illis civitatem. Fide obtulit

[illegible]

Abraham ysaac cum temptaretur et unigenitum offerebat qui susceperat repromis-
siones ad quem dictum est quia in ysaac vocabitur tibi semen arbitrans quia et a mortuis
suscitare potens est deus unde eum et in parabolam accepit fide et de futuris
benedixit ysaac iacob et esau fide iacob moriens singulos filiorum ioseph
benedixit et adoravit fastigium virge eius fide ioseph moriens de profectione
filiorum israel memoratus est et de ossibus suis mandavit fide moyses natus
occultatus est mensibus tribus a parentibus suis eo quod vidissent elegantem puerum
infantem et non timuerunt regis edictum fide moyses grandis factus nega-
vit se esse filium filie pharaonis magis eligens affligi cum populo dei quam
temporalis peccati habere iocunditatem / maiores divitias estimans thesauro egyp-
tiorum improperium christi aspiciebat enim in remunerationem fide reliquit
egyptum non veritus animositatem regis / invisibilem enim tanquam
videns sustinuit fide celebravit pascha et sanguinis effusionem ne qui
vastabat primitiva egyptiorum tangeret eos fide transierunt mare
rubrum tanquam per aridam terram quod experti egyptij devorati sunt fide muri
iericho corruerunt circuitu dierum vij fide raab meretrix non perijt cum
incredulis excipiens exploratores cum pace Et quid adhuc dicam / deficiet enim

tpus me enim deficiet enarrantem de Gedeon Barach Samson Iepte David et Samuel

[et p]rophetis qui per fidem vicerunt regna operati sunt iusticiam adepti

sunt repromissiones obturaverunt ora leonum extinxerunt impetum ignis ef-

fugaverunt aciem gladii convaluerunt de infirmitate fortes facti sunt in bello

castra verterunt exterorum. acceperunt mulieres de resurrectione suos mortuos

Alii autem distenti sunt non suscipientes redempcionem ut meliorem invenirent resurrectionem

Alii vero ludibria et verbera experti insuper et vincula et carceres lapidati

sunt secti sunt temptati sunt in occisione gladii mortui sunt circuierunt in

melotis in pellibus caprinis egentes angustiati afflicti quibus dignus

non erat mundus in solitudinibus errantes in montibus et speluncis et in cavernis terre

Et hii omnes testimonio fidei probati non acceperunt repromissionem

Deo pro nobis melius aliquid providente ut non sine nobis consummarentur

Ideoque et nos tantam habentes impositam nubem testium deponentes omne

pondus et circumstans nos peccatum per pacienciam curramus propositum nobis certamen

aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Ihesum qui proposito sibi gaudio sustinuit

crucem confusione contempta atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate

enim eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem ut non

fatigemini animis vestris deficientes. Non enim usque ad sanguinem restitist-
is adversus peccatum repugnantes, et obliti estis consolationis que vobis tanquam filiis loqui-
tur dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam domini, neque fatigeris dum ab eo
argueris. Quem enim diligit dominus castigat, flagellat autem filium quem
recipit. In disciplina perseverate. Tanquam filiis vobis offert se deus. Quis
enim filius quem non corrigit pater? Quod si extra disciplinam estis cuius parti-
cipes facti estis omnes, ergo adulteri et non filii. Deinde patres quidem
carnis nostre habuimus eruditores et reverebamur eos. Non multo magis
obtemperabimus patri spirituum et vivemus? Et illi quidem in tempore pauco-
rum dierum secundum voluntatem suam erudiebant nos. Hic autem ad id quod utile est in
recipiendo sanctificationem eius. Omnis autem disciplina in presenti quidem videtur non esse
gaudii sed meroris, postea autem fructum pacatissimum exercitatis per eam red-
det iustitie. Propter quod remissas manus et soluta genua erigite et gressus rectos
facite pedibus vestris ut non claudicans quis erret, magis autem sanetur.
Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam, sine qua nemo videbit deum.
Contemplantes ne quis desit gratie dei, ne qua radix amaritudinis sursum
germinans impediat et per illam inquinentur multi. Ne quis fornicator aut prophanus

ut esau qui unam escam vendidit primogenita sua. Scitote enim quoniam et postea cupiens
hereditare benedictionem reprobatus est. Non enim invenit penitentie locum quamquam
cum lacrimis inquisisset eam. Non enim accessistis ad tractabilem et accensibilem ignem
et turbinem et caliginem et procellam et tube sonum et vocem verborum quam qui audierunt
excusaverunt se ne eis fieret verbum. Non enim portabant quod dicebatur et si bestia
tetigerit montem lapidabitur. Et ita terribile erat quod videbatur. Moyses dixit
Exterritus sum et tremebundus. Sed accessistis ad sion montem et civitatem dei viventis
ierusalem celestem et multorum milium angelorum frequentiam et ecclesiam primitivorum qui
conscripti sunt in celis et iudicem omnium deum et spiritus iustorum perfectorum et testamen-
ti novi mediatorem ihesum et sanguinis aspersionem melius loquentem quam abel. Videte
ne recusetis loquentem. Si enim illi non effugerunt recusantes eum qui super
terram loquebatur multo magis nos qui de celo loquentem nobis avertimus.
Cuius vox movit terram tunc. Nunc autem repromittit dicens Adhuc semel et ego
movebo non solum terram sed et celum. Quod autem adhuc semel dicit declarat mobilium
translationem tamquam factorum ut maneant ea que sunt immobilia. Itaque regnum im-
mobile suscipientes habemus gratiam per quam serviamus placentes deo cum me-
tu et reverentia. Etenim deus noster ignis consumens est. xiii

Karitas fraternitatis maneat in vobis. et hospitalitatem nolite oblivisci.
Per hanc enim latuerunt quidam angelis hospitio receptis. Mementote
vinctorum tamquam simul vincti et laborantium tamquam et ipsi in corpore morantes.
Honorabile connubium in omnibus et thorus immaculatus. Fornicatores enim et

adulteros iudicabit deus. Sint mores sine avaritia contenti presentibus ipse
enim dixit non te deseram neque derelinquam ita ut confidenter dicamus Dominus michi adiu
tor est non timebo quid faciat michi homo. Mementote prepositorum vestrorum qui vobis locuti
sunt verbum dei quorum intuentes exitum conversationis imitamini fidem. Jhesus
Christus heri et hodie ipse et in secula. Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci.
Optimum enim est gratia stabilire cor non escis que non profuerunt ambulantibus in
eis. Habemus altare de quo edere non habent potestatem qui tabernaculo deserviunt. Quorum
enim animalium infertur sanguis pro peccato in sancta per pontificem
horum corpora cremantur extra castra. Propter quod et Jhesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum
extra portam passus est. Exeamus igitur ad eum extra castra improperium eius
portantes. Non enim habemus hic manentem civitatem sed futuram inquirimus. Per ipsum
ergo offeramus hostiam laudis semper deo id est fructum labiorum confitentium nomini eius. Bene
ficientie autem et communionis nolite oblivisci talibus enim hostiis promeretur
deus. Obedite prepositis vestris et subiacete eis ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus
vestris reddituri ut cum gaudio hoc faciant et non gementes. Hoc enim non expe
dit vobis. Orate pro nobis confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus
bene volentes conversari. Amplius autem deprecor vos hoc facere quo celerius
restituar vobis. Deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum
ovium in sanguine testamenti eterni dominum nostrum Jhesum Christum aptet vos in omni
bono ut faciatis voluntatem eius faciens in vobis quod placeat coram se
per Jhesum Christum cui gloria in secula seculorum amen. Rogo autem vos fratres ut

sufferatis verbum solatii. Etenim perpaucis scripsi vobis. Cognoscite fratrem nostrum Timotheum dimissum, cum quo si celerius venerit videbo vos. Salutate omnes prepositos vestros et omnes sanctos. Salutant vos fratres de Ytalia. Gratia cum omnibus vobis. Amen. R.

Lucas Antiochensis natione Syrus cuius laus in evangelio canitur [illegible] apud Antiochiam medicine artis egregius et apostolorum Christi discipulus, postea usque ad confessionem Pauli secutus apostolum sine crimine inserviens [illegible] sine [illegible] octoginta quattuor annorum [illegible] in Bithynia obiit plenus spiritu sancto. Hic sancto instigante [spiritu] in Achaie partibus evangelium scribens [illegible] Nazareth [illegible] in ministerio [illegible] plene in filio perditionis extincto oratione ab apostolis facta sorte Domini electionis numerus compleretur, sicque consummationem apostolicis actibus daret quem diu contra stimulum calcitrantem elegisset Dominus. Quod et legentibus ac requirentibus Deum [illegible] voluit [illegible] quia pluribus [illegible] sciens quod operantem agricolam oportet de suis fructibus edere [illegible] salutem corporibus sic et animabus eius proficeret medicina.

Primum quidem sermonem feci de omnibus o theophile que cepit ihesus
facere et docere usque in diem qua precipiens apostolis per spiritum sanctum quos elegit
assumptus est. Quibus et prebuit se ipsum vivum post passionem suam in multis
argumentis per dies xl apparens eis et loquens de regno dei. Et convescens pre-
cepit eis ab Ierosolimis ne discederent sed expectarent promissionem patris quam audistis
per os meum. quia Iohannes quidem baptizavit aqua. vos autem baptizabimini
spiritu sancto non post multos hos dies. Igitur qui convenerant interrogabant eum dicentes
Domine si in tempore hoc restitues regnum israel. Dixit autem eis. Non est vestrum
nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate sed accipietis
virtutem supervenientis spiritus sancti in vos et eritis mihi testes in ierusalem et in omni
Iudea et samaria et usque ad ultimum terre. Et cum hec dixisset videntibus illis
elevatus est et nubes suscepit eum ab oculis eorum. Cumque intuerentur in celum
euntem illum ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis qui
et dixerunt Viri galilei quid statis aspicientes in celum. Hic ihesus qui assumptus
est a vobis in celum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in
celum. Tunc reversi sunt in ierusalem a monte qui vocatur oliveti qui est iuxta ierusalem
sabbati habens iter. Et cum introissent in cenaculum ascenderunt ubi manebant
Petrus et iohannes iacobus et matheus iacobus alphei et symon zelotes et iu-
das iacobi et andreas philippus et thomas bartholomeus. Hii omnes erant
perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et maria matre ihesu et fratribus
eius. In diebus illis exurgens petrus dixit in medio fratrum

Erat autem turba hominum simul fere c xx. Viri fratres oportet impleri scripturam quam
predixit spiritus sanctus per os David de Iuda qui fuit dux eorum qui comprehenderunt
Ihesum qui connumeratus erat in nobis et sortitus est sortem ministerii huius. Et hic quidem
possedit agrum de mercede iniquitatis et suspensus crepuit medius et diffusa sunt
viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem ita ut appellaretur ager
ille lingua eorum Acheldemach hoc est ager sanguinis. Scriptum est enim in libro psalmorum Fiat
commoratio eorum deserta et non sit qui inhabitet in ea et episcopatum eius accipiat alter.
Oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intravit et exivit inter
nos dominus Ihesus incipiens a baptismate Iohannis usque in diem qua assumptus est
a nobis testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis. Et statuerunt duos Ioseph qui
vocabatur Barsabas qui cognominatus est Iustus et Mathiam. Et orantes dixerunt
Tu domine qui corda nosti omnium ostende quem elegeris ex his duobus unum
accipere locum ministerii huius et apostolatus de quo prevaricatus est Iudas ut abiret in
locum suum. Et dederunt sortes eis et cecidit sors super Mathiam et annumeratus est //

Et cum complerentur dies pentecostes erant // cum xi apostolis. .ii.

Omnes discipuli pariter in eodem loco et factus est repente de celo sonus tamquam
advenientis spiritus vehementis et replevit totam domum ubi erant sedentes. Et
apparuerunt illis dispertite lingue tamquam ignis seditque supra singulos eorum. Et
repleti sunt omnes spiritu sancto et ceperunt loqui variis linguis prout spiritus sanctus
dabat eloqui illis. Erant autem habitantes in Ierusalem Iudei viri religiosi ex
omni natione que sub celo est. Facta autem hac voce convenit multitudo et mente

confusa est quia audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. Stu
pebant autem omnes et mirabantur dicentes: Nonne ecce omnes isti qui loquuntur
Galilei sunt? Et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram in qua nati sumus?
Parthi et Medi et Elamite et qui habitant Mesopotamiam, Iudeam et Capadociam,
Pontum et Asiam, Frigiam et Pamphiliam, Egiptum et partes Libie que est
circa Cirenen, et advene Romani, Iudei quoque et proseliti, Cretes et Arabes:
audivimus illos loquentes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes
et mirabantur dicentes ad invicem: Quidnam vult hoc esse? Alii autem irridebant dicentes: Quia musto
pleni sunt isti. Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem suam et locutus est eis:
Viri Iudei, et qui habitatis Ierusalem universi, hoc vobis notum sit, et auribus percipite
verba mea. Non enim sicut vos estimatis hii ebrii sunt, cum sit hora diei tertia; sed hoc est
quod dictum est per prophetam Iohel: Et erit in novissimis diebus, dicit Dominus, effundam de
spiritu meo super omnem carnem, et prophetabunt filii vestri et filie vestre, et iuvenes
vestri visiones videbunt, et seniores vestri somnia somniabunt. Et quidem super servos meos
et super ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo, et prophetabunt. Et dabo prodigia
in celo sursum, et signa in terra deorsum, sanguinem et ignem et vaporem
fumi. Sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus
et manifestus. Et erit: omnis quicumque invocaverit nomen Domini, salvus erit. Viri

Viri Israhelite, audite verba hec: Ihesum Nazarenum, virum approbatum a Deo in vobis
virtutibus et prodigiis et signis que fecit Deus per illum in medio vestri, sicut
vos scitis, hunc diffinito consilio et prescientia Dei traditum, per manus iniquorum affligentes

in terris miser(is) eterne dei (con)stituit posuit / dolorib(us) in fini [illegible] q(ue) in possi(bi)le

cedit tenere illa [illegible] damon n(on) d(ic)t meu(m) [illegible] da(m) totu(m) me semp(er)

q(ua)m ad [illegible] c(um) [illegible] me commoveat [illegible] dilatavit c(um) cor meu(m) [illegible]

tavit lingua mea in s(an)c(t)ip(er) [illegible] mea [illegible] [illegible] d(omi)n(u)m [illegible] cum

mea [illegible] [illegible] datus [illegible] tu(n)c [illegible] corp(or)a(m) Rotas in [illegible]

[illegible] [illegible] / adimplebis me iocundit(ate) cu(m) facie tua [illegible] [illegible] licet autem

dice adnos d(omi)n(u)s [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] est in [illegible] [illegible] [illegible]

ip(s)i [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] me [illegible]

[illegible] illi [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / in[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] (con)stituit [illegible] [illegible] nos testes [illegible] / [illegible] [illegible]

[illegible] / in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / effundit [illegible] [illegible] nos in

[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible]

nos [illegible] audit(is) [illegible] [illegible] / [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] / Petrus [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] baptizet(ur)

[illegible] [illegible] in no(mi)ne [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

in die illa anime circiter tria milia. Erant autem perseverantes in doctrina apostolorum et communi-
catione fractionis panis et orationibus. Fiebat autem omni anime timor. Multa quoque prodigia et
signa per apostolos in Ierusalem fiebant et metus erat magnus in universis. Omnes etiam qui
credebant erant pariter et habebant omnia communia. Possessiones et substantias vendebant et divi-
debant illa omnibus prout cuique opus erat. Cottidie quoque perdurantes unanimiter
in templo et frangentes circa domos panem sumebant cibum cum exultatione et simplicitate
cordis collaudantes deum et habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui

Petrus autem et Iohannes ascende- || salvi fierent cottidie in idipsum. III
bant in templum ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex utero
matris sue baiulabatur quem ponebant cottidie ad portam templi que dicitur speciosa
ut peteret elemosinam ab intrantibus in templum. Is cum vidisset Petrum et Iohannem
incipientes introire in templum rogabat ut elemosinam acciperet. Intuens autem in eum
Petrus cum Iohanne dixit Respice in nos. At ille intendebat in eos sperans se
aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit Argentum et aurum non est mihi quod autem
habeo hoc tibi do. In nomine Ihesu Christi Nazareni surge et ambula. Et apprehensa manu eius dextera
allevavit eum et protinus consolidate sunt bases eius et plante. Et exiliens stetit et
ambulabat et intravit cum illis in templum ambulans et exiliens et laudans deum.
Et vidit eum omnis populus ambulantem et laudantem deum. Cognoscebant autem illum
quod ipse erat qui ad elemosinam sedebat ad speciosam portam templi et impleti sunt stupore
et extasi in eo quod contigerat illi. Cum teneret autem Petrum et Iohannem cucurrit omnis
populus ad eos ad porticum que appellatur Salomonis stupentes. Videns autem

Petrus vero ait ad plebem viri israelite quid miramini in hoc aut nos quid intuemini
quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare deus abraham et deus
ysaac et deus iacob deus patrum nostrorum glorificavit filium suum ihesum quem vos
quidem tradidistis et negastis ante faciem pilati iudicante illo dimitti vos
autem sanctum et iustum negastis et petistis virum homicidam donari vobis auctorem
vero vite interfecistis quem deus suscitavit a mortuis cuius nos testes
sumus et in fide nominis eius hunc quem vos videtis et nostis confirmavit
nomen eius et fides que per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu
omnium vestrum Et nunc fratres scio quia per ignorantiam fecistis sicut et principes vestri
deus autem qui prenuntiavit per os omnium prophetarum pati christum suum sic implevit
Penitemini igitur et convertimini ut deleantur peccata vestra ut cum venerint tempora refrigerii
a conspectu domini et miserit eum qui predicatus est vobis ihesum christum quem oportet celum
quidem suscipere usque in tempora restitutionis omnium que locutus est
deus per os sanctorum a seculo prophetarum Moyses quidem dixit quoniam prophetam suscitabit vobis
dominus deus vester de fratribus vestris tamquam me ipsum audietis iuxta omnia quecumque locutus
fuerit vobis Erit autem omnis anima que non audierit prophetam illum exterminabitur de
plebe Et omnes prophete a Samuel et deinceps qui locuti sunt annuntiaverunt
dies istos Vos estis filii prophetarum et testamenti quod disposuit deus ad
patres vestros dicens ad Abraham Et in semine tuo benedicentur omnes familie
terre Vobis primum deus suscitans filium suum misit eum benedicentem
vobis ut convertat se unusquisque a nequitia sua

Loquentibus autem illis ad populum supervenerunt sacerdotes et magistratus templi et saducei

dolentes quod docerent populum et annunciarent in Ihesum resurrectionem ex mortuis et

iniecerunt in eos manus et posuerunt eos in custodiam usque in crastinum

erat enim iam vespera. Multi autem eorum qui audierant verbum crediderunt et factus est

numerus virorum quinque milia. Factum est autem in crastinum ut congregarentur principes eorum et

seniores et scribe in Ierusalem et Annas princeps sacerdotum et Cayphas et Iohannes et Alexander

et quotquot erant de genere sacerdotali et statuentes eos in medio interrogabant in

qua virtute aut in quo nomine fecistis hoc vos. Tunc repletus Spiritu Sancto Petrus

dixit ad eos principes populi et seniores audite. Si nos hodie diiudicamur

in benefacto hominis infirmi in quo iste salvus factus est notum sit omnibus vobis et omni plebi

Israel quia in nomine Domini Ihesu Christi Nazareni quem vos crucifixistis quem Deus suscitavit

a mortuis in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis

edificantibus qui factus est in caput anguli. Et non est in alio aliquo salus

nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus in quo oporteat nos salvos fieri.

Videntes autem Petri constantiam et Iohannis comperto quod homines essent sine litteris et ydiote

admirabantur et cognoscebant eos quoniam cum Ihesu fuerant. Hominem quoque videntes stantem

cum eis qui curatus fuerat nichil poterant contradicere. Iusserunt autem eos foras

extra concilium secedere et conferebant ad invicem dicentes quid faciemus hominibus istis quoniam quidem

notum signum factum est per eos omnibus habitantibus in Ierusalem manifestum est et non

possumus negare. Sed ne amplius divulgetur in populum comminemur eis ne ultra

loquantur in nomine hoc ulli hominum. Et vocantes eos denunciaverunt ne omnino

loquerentur neque docerent in nomine Ihesu. Petrus vero et Iohannes respondentes dixerunt
ad eos. Si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum, iudicate. Non enim
possumus que vidimus et audivimus non loqui. At illi comminantes dimiserunt eos,
non invenientes quomodo punirent eos propter plebem, quia omnes clarificabant id quod factum fuerat
in eo quod acciderat. Annorum enim erat amplius quam xl homo in quo factum fuerat signum istud sani-
tatis. Dimissi autem venerunt ad suos et annunciaverunt eis quanta ad eos principes
sacerdotum et seniores dixissent. Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad
deum et dixerunt. Domine tu es qui fecisti celum et terram, mare et omnia que in eis sunt,
qui spiritu sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti: quare fremuerunt gentes
et populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terre et principes convenerunt in unum adversus
dominum et adversus christum eius. Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum
tuum Ihesum quem unxisti, Herodes et Poncius Pilatus cum gentibus et populis Israel facere
que manus tua et consilium tuum decreverunt fieri. Et nunc domine respice in minas eorum et
da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum in eo quod manum tuam extendas
ad sanitates et signa et prodigia fieri per nomen sancti filii tui Ihesu. Et cum orassent
motus est locus in quo erant congregati, et repleti sunt omnes spiritu sancto et loquebantur
verbum dei cum fiducia. Multitudinis autem credentium erat cor et anima una, nec quisquam
eorum que possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. Et virtute magna
reddebant apostoli testimonium resurrectionis Ihesu Christi domini, et gratia magna erat in omnibus illis.
Neque enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant,
vendentes afferebant precia eorum que vendebant et ponebant ante pedes apostolorum. Di-

habebat autem cuncta erant communia. Ioseph autem qui cognominatus est
Barnabas ab apostolis quod est interpretatum filius consolationis levites cyprius genere qui
cum haberet agrum vendidit illum et attulit pretium et posuit ante pedes apostolorum. V

Vir autem quidam nomine Ananias cum Saphira uxore sua vendidit agrum et fraudavit
de pretio agri conscia uxore sua et afferens partem quandam ad pedes
apostolorum posuit. Dixit autem Petrus Anania cur temptavit Satanas cor tuum
mentiri te Spiritui Sancto et fraudare de pretio agri? Nonne manens tibi manebat et venum
datum in tua erat potestate? Quare posuisti in corde tuo hanc rem? Non es mentitus
hominibus sed Deo. Audiens autem Ananias haec verba cecidit et expiravit. Et factus est timor
magnus in omnes qui audierunt. Surgentes autem iuvenes amoverunt eum et
efferentes sepelierunt. Factum est autem quasi horarum trium spatium et uxor ipsius nesciens
quod factum fuerat introiit. Dixit autem ei Petrus: Dic mihi mulier si tanti agrum vendidistis?
At illa dixit: Etiam tanti. Petrus autem ad eam: Quid utique convenit vobis temptare
Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium et efferent
te. Confestim cecidit ante pedes eius et expiravit. Intrantes autem iuvenes invenerunt
illam mortuam et extulerunt et sepelierunt ad virum suum. Et factus est
timor magnus in universa ecclesia et in omnes qui audierunt haec. Per manus autem
apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe. Et erant unanimiter omnes in
porticu Salomonis. Ceterorum autem nemo audebat se coniungere illis, sed magnificabat
eos populus. Magis autem augebatur credentium in Domino multitudo virorum ac mulierum ita
ut in plateas eicerent infirmos et ponerent in lectulis ac grabatis ut venientes

Petri saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum et liberarentur ab infirmitatibus suis

Concurrebat autem multitudo vicinarum civitatum Ierusalem afferentes egros et vexatos a spiritibus immundis

qui curabantur omnes. Exsurgens autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant que

est heresis Saduceorum repleti sunt zelo et iniecerunt manus in apostolos et posuerunt illos

in custodia publica. Angelus autem Domini per noctem aperiens ianuas carceris et educens

eos dixit Ite et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vite huius. Qui cum audissent

intraverunt diluculo in templum et docebant. Adveniens autem princeps sacerdotum et qui cum eo

erant convocaverunt concilium et omnes seniores filiorum Israel et miserunt ad carcerem ut

adducerentur. Cum autem venissent ministri et aperto carcere non invenissent illos reversi nuntiaverunt

dicentes carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia et custodes

stantes ad ianuas aperientes autem neminem intus invenimus. Ut autem audierunt hos

sermones magistratus templi et principes sacerdotum ambigebant de illis quid nam fieret

Adveniens autem quidam nuntiavit eis quia ecce viri quos posuistis in carcere

sunt in templo stantes et docentes populum. Tunc abiit magistratus cum ministris et ad-

duxit illos sine vi timebant enim populum ne lapidarentur. Et cum adduxissent

illos statuerunt in concilio et interrogavit eos princeps sacerdotum dicens Precipiendo precepimus

vobis ne doceretis in nomine isto et ecce replestis Ierusalem doctrina vestra et vultis inducere

super nos sanguinem hominis istius. Respondens Petrus et apostoli dixerunt Obedire Deo oportet

magis quam hominibus. Deus patrum nostrorum suscitavit Iesum quem vos interemistis

suspendentes in ligno. Hunc principem et salvatorem Deus exaltavit dextera sua

ad dandam penitentiam Israel et remissionem peccatorum et nos sumus testes horum verborum

[illegible gloss]

Et sine fine [illegible] omnibus credentibus. Hec cum audissent dissecabantur

et cogitabant interficere illos. Surgens autem quidam in concilio phariseus nomine Gamaliel

legis doctor honorabilis universe plebi iussit foras ad breve homines fieri

dixitque ad illos Viri israelite attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis

Ante hos enim dies extitit Theodas dicens se esse aliquem magnum cui consensit numerus

virorum circiter quadringentorum qui occisus est et omnes qui credebant ei dissipati sunt et

redacti ad nichilum. Post hunc extitit Iudas galileus in diebus professionis et

avertit populum post se et ipse periit et omnes quotquot consenserunt ei dispersi sunt. Et nunc

itaque dico vobis discedite ab hominibus istis et sinite illos quoniam si est ex hominibus

consilium aut opus dissolvetur. Si vero ex deo est non poteritis dissolvere eos ne

forte et deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi et convocantes apostolos cesis

denunciaverunt eis ne amplius loquerentur in nomine Iesu. Et dimiserunt eos.

Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu

contumeliam pati. Omni autem die non cessabant in templo et circa domos docentes

et evangelizantes Christum Iesum. In diebus autem illis crescente numero discipu-

lorum factum est murmur grecorum adversus hebreos eo quod despicerentur in ministerio cotti-

diano vidue eorum. Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt Non est equum

nos derelinquere verbum dei et ministrare mensis. Considerate ergo fratres viros ex vobis

boni testimonii septem plenos spiritu sancto et sapientia quos constituamus super hoc opus

Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus. Et placuit sermo coram omni

multitudini et elegerunt Stephanum virum plenum fide et spiritu sancto et Philippum et Prochorum

[illegible gloss]

[illegible gloss]

et nicanorem et parmenam et nicolaum advenam antiochenum. Hos statuerunt ante con-
spectum apostolorum et orantes imposuerunt eis manus. Et verbum domini crescebat et multiplica-
batur numerus discipulorum in ierusalem valde. multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei.
Stephanus autem plenus gratia et fortitudine faciebat prodigia et signa in populo magna. Surrexe-
runt autem quidam de synagoga que appellabatur libertinorum et cirenensium et alexandrinorum
et eorum qui erant a cilicia et asia disputantes cum stephano. et non poterant resistere sapientie
et spiritui qui loquebatur. Tunc summiserunt viros qui dicerent se audisse eum dicentem verba
blasphemie in moysen et in deum. Commoverunt itaque plebem et seniores et scribas
et concurrentes rapuerunt eum et adduxerunt in concilium. et statuerunt falsos testes
dicentes. Homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum et legem. audivimus
enim eum dicentem quoniam ihesus nazarenus hic destruet locum istum et mutabit tra-
diciones quas tradidit nobis moyses. Et intuentes eum omnes qui sedebant in
concilio viderunt faciem eius tamquam faciem angeli. Dixit autem princeps sacerdotum.
Si hec ita se habent. Qui ait.

Viri fratres et patres audite. Deus glorie apparuit patri nostro abraham cum esset
in mesopotamia priusquam moraretur in charan et dixit ad illum. Exi de
terra et cognatione tua et veni in terram quam monstravero tibi. Tunc exiit de terra chaldeorum et
habitavit in charan. Et inde postquam mortuus est pater eius transtulit illum
in terram istam in qua nunc vos habitatis. Et non dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis
sed repromisit illi dare eam in possessionem et semini eius post ipsum cum non haberet filium.
Locutus est autem ei deus quia erit semen eius accola in terra aliena et servituti eos

Actus

subicient et male tractabunt eos annis cccc et gentem cui servierint iudicabo

ego dixit dominus et post haec exibunt et deservient mihi in loco isto et dedit illi testamentum circum-

cisionis et sic genuit ysaac et circumcidit eum die octavo et ysaac iacob et iacob

duodecim patriarchas et patriarche emulantes ioseph vendiderunt ioseph in egiptum

et erat deus cum eo et eripuit eum ex omnibus tribulacionibus suis et dedit ei gratiam et

sapientiam in conspectu pharaonis regis egipti et constituit eum prepositum super egiptum et

super omnem domum suam. Venit autem fames in universam egiptum et chanaan

et tribulacio magna et non inveniebant cibos patres nostri. Cum audisset autem iacob esse frumentum in

egipto misit patres nostros primum et in secundo cognitus est ioseph a fratribus suis et

manifestatum est pharaoni genus eius. Mittens autem ioseph accersivit iacob patrem

suum et omnem cognacionem suam in animabus lxxv. Et descendit iacob in egiptum et defunctus

est ipse et patres nostri et translati sunt in sichem et positi sunt in sepulcro quod emit ab-

raham precio argenti a filiis emor filii sichem. Cum appropinquaret autem tempus re-

promissionis quam confessus erat deus abrahe crevit populus et multiplicatus est

in egipto quoadusque surrexit rex alius in egipto qui nesciebat ioseph. Hic cir-

cumveniens genus nostrum afflixit patres nostros ut exponerent infantes suos

ne vivificarentur. Eodem tempore natus est moyses et fuit gratus deo qui nutritus est tribus mensibus

in domo patris sui. Exposito autem illo sustulit eum filia pharaonis

et nutrivit eum sibi in filium. Et eruditus est moyses in omni sapiencia egiptiorum

et erat potens in verbis et in operibus suis. Cum autem impleretur ei xl annorum

tempus ascendit in cor eius ut visitaret fratres suos filios israel et cum

vidisset quendam iniuriam patientem / vindicavit illum / et fecit ultionem ei qui iniuriam

sustinebat / percusso egyptio. Estimabat autem intelligere fratres quoniam deus per

manum ipsius daret salutem illis. At illi non intellexerunt. Sequenti vero die ap-

paruit illis litigantibus / et reconciliabat eos in pace dicens. Viri fratres estis

ut quid nocetis alterutrum. Qui autem iniuriam faciebat proximo / repulit eum dicens.

Quis te constituit principem et iudicem super nos. Numquid interficere me tu vis. quem-

admodum interfecisti heri egyptium. Fugit autem moyses in verbo isto. Et factus est

advena in terra madian. ubi generavit duos filios. Et expletis annis xl

apparuit illi in deserto montis syna angelus in igne flamme rubi. Moyses autem

videns admiratus est visum. Et accedente illo ut consideraret. facta est ad eum vox

domini. Ego sum deus patrum tuorum deus abraham deus ysaac et deus iacob.

Tremefactus est moyses non audebat considerare. Dixit autem illi dominus. Solve

calciamentum pedum tuorum. locus enim in quo stas terra sancta est. Videns vidi

afflictionem populi mei qui est in egypto / et gemitum eorum audivi / et descendi

liberare eos. Et nunc veni / mittam te in egyptum. Hunc moysen quem nega-

verunt dicentes quis te constituit principem et iudicem super nos. Hunc deus principem et re-

demptorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo. Hic eduxit illos

faciens prodigia et signa in terra egypti / et in rubro mari / et in deserto annis xl.

Hic est moyses qui dixit filiis israel. Prophetam suscitabit vobis deus de fratribus vestris

tamquam me. ipsum audietis. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo

qui loquebatur ei in monte syna / et cum patribus nostris. qui accepit verba vite dare nobis.

dare nobis. Cui noluerunt obedire patres nostri, sed repulerunt eum, et reversi sunt
cordibus suis in Egyptum, dicentes ad Aaron: Fac nobis deos qui precedant nos;
Moysi enim huic qui eduxit nos de terra Egypti, nescimus quid factum sit ei. Et
vitulum fecerunt in illis diebus, et obtulerunt hostiam simulacro, et letabantur in
operibus manuum suarum. Convertit autem Deus, et tradidit eos servire milicie celi,
sicut scriptum est in libro prophetarum: Numquid victimas aut hostias obtulistis mihi annis
xl in deserto, domus Israel? Et suscepistis tabernaculum Moloch, et sidus
dei vestri Rempham, figuras quas fecistis adorare eas; et transferam vos trans
Babilonem. Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto, sicut dis-
posuit illis Deus, loquens ad Moysen, ut faceret illud secundum formam quam viderat.
Quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum Ihesu in possessionem gentium
quas expulit Deus a facie patrum nostrorum usque in diebus David, qui invenit
gratiam apud Deum, et petiit ut inveniret tabernaculum Deo Iacob. Salomon
autem edificavit illi domum. Sed non Altissimus in manufactis habitat, sicut p
propheta dicit: Celum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum meorum. Quam domum
edificabitis mihi, dicit Dominus, aut quis locus requietionis mee? Nonne manus
mea fecit hec omnia? Dura cervice, et incircumcisis cordibus et auribus, vos semper
Spiritui Sancto resistitis; sicut patres vestri, ita et vos. Quem prophetarum non sunt per-
secuti patres vestri? Et occiderunt eos qui prenunciabant de adventu Iusti,
cuius vos nunc proditores et homicide fuistis, qui accepistis legem in dispo-
sitione angelorum, et non custodistis. Audientes autem hec dissecabantur cordibus

suis et stridebant dentibus in eum. Cum autem esset plenus spiritu sancto intendens
in celum vidit gloriam dei et Ihesum stantem a dextris dei et ait. Ecce video
celos apertos et filium hominis stantem a dextris dei virtutis. Exclamantes autem voce
magna continuerunt aures suas et impetum fecerunt unanimiter in eum. Et
eicientes eum extra civitatem lapidabant. Et testes deposuerunt vestimenta sua secus
pedes adolescentis qui vocabatur Saulus. Et lapidabant Stephanum invocantem
et dicentem. Domine Ihesu accipe spiritum meum. Positis autem genibus clamavit voce magna
dicens. Domine ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc
Paulus erat consentiens neci eius. [VIII] dixisset obdormivit in domino.
Facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia que erat Ierosolimis et
omnes dispersi sunt per regiones Iudee et Samarie preter apostolos. Curaverunt autem Stephanum
viri timorati et fecerunt planctum magnum super eum. Saulus vero devasta
bat ecclesiam per domos intrans et trahens viros ac mulieres tradebat in custodiam.
Igitur qui dispersi erant pertransibant evangelizantes verbum dei. Philippus autem descendens
in civitatem Samarie predicabat illis Christum. Intendebant autem turbe hiis que a Philippo
dicebantur unanimiter audientes et videntes signa que faciebat. Multi enim eorum
qui habebant spiritus immundos clamantes voce magna exibant. Multi autem
paralitici et claudi curati sunt. Factum est ergo gaudium magnum in illa civitate. Vir
autem quidam nomine Simon qui ante fuerat in civitate magus seducens gentem Sa
marie dicens se esse aliquem magnum cui auscultabant omnes a minimo usque
ad maximum dicentes. Hic est virtus dei que vocatur magna. Attendebant autem eum

quod multo tempore magicis suis dementasset eos. Cum vero credidissent philippo evangelizanti
de regno dei in nomine christi baptizabantur viri ac mulieres. Tunc simon et ipse cre-
didit et cum baptizatus esset adherebat philippo. Videns etiam signa et virtutes ma-
ximas fieri stupens admirabatur. Cum autem audissent apostoli qui erant iherosolimis
quia recepit samaria verbum dei miserunt ad eos petrum et iohannem. Qui cum venissent
oraverunt pro ipsis ut acciperent spiritum sanctum. Nondum enim in quemquam illorum ve-
nerat sed baptizati erant tantum in nomine domini ihesu. Tunc imponebant manus
super eos et accipiebant spiritum. Cum vidisset autem simon quia per impositionem ma-
nus apostolorum daretur spiritus sanctus obtulit eis pecuniam dicens. Date et mihi hanc
potestatem ut cuicumque imposuero manus accipiat spiritum sanctum. Petrus autem dixit
ad eum. Pecunia tua tecum sit in perditionem quoniam donum dei existimasti
pecunia possideri. Non est tibi pars neque sors in sermone isto. Cor enim tuum non
est rectum coram deo. Penitentiam itaque age ab hac nequitia tua et roga deum
si forte remittatur tibi hec cogitatio cordis tui. In felle enim amaritudinis et obligatione
iniquitatis video te esse. Respondens autem simon dixit. Precamini vos pro me ad dominum
ut nichil veniat super me horum que dixistis. Et illi quidem testificati et lo-
cuti verbum domini redibant iherusalem et multis regionibus samaritanorum evange-
lizabant. Angelus autem domini locutus est ad philippum dicens. Surge et vade contra
meridianum ad viam que descendit ab iherusalem in gazam. Hec est deserta. Et surgens
abiit. Et ecce vir ethiopus eunuchus potens candacis regine ethiopum
qui erat super omnes gazas eius venerat adorare in iherusalem.

sedens super currum suum legens ysaiam prophetam. Dixit autem spiritus philippo accede et adiunge te ad currum istum. Accurrens autem philippus audivit eum legentem ysaiam prophetam et dixit putasne intelligis que legis. Qui ait quomodo possum si non aliquis ostenderit michi. Rogavitque philippum ut ascenderet et sederet secum. Locus autem scripture quam legebat erat hic. Tamquam ovis ad occisionem ductus est et sicut agnus coram tondente se sine voce sic non aperuit os suum. In humilitate iudicium eius sublatum est. Generacionem eius quis enarrabit quoniam tolletur de terra vita eius. Respondens autem eunuchus philippo dixit Obsecro te de quo propheta dicit hoc de se an de alio aliquo. Aperiens autem philippus os suum et incipiens a scriptura ista evangelizavit illi ihesum. Et dum irent per viam venerunt ad quandam aquam et ait eunuchus Ecce aqua quid prohibet me baptizari. Dixit autem philippus si credis ex toto corde licet. Et respondens ait Credo filium dei esse ihesum christum. Et iussit stare currum et descenderunt uterque in aquam philippus et eunuchus et baptizavit eum. Cum autem ascendissent de aqua spiritus domini rapuit philippum et amplius non vidit eum eunuchus. Ibat autem per viam suam gaudens. Philippus autem inventus est in azoto et pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis donec veniret cesaream.

IX

Saulus autem adhuc spirans minarum et cedis in discipulos domini accessit ad principem sacerdotum et petiit ab eo epistolas in damascum ad sinagogas ut si quos invenisset huius vie viros ac mulieres vinctos perduceret in ierusalem. Et cum iter faceret contigit ut appropinquaret damasco. Et subito circumfulsit

cum lux de celo circumfulsit eum. Et cadens in terram audiuit uocem dicentem sibi Saule Saule quid
me persequeris. Qui dixit Quis es domine. Et ille Ego sum Ihesus Nazarenus
quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens ac stupens dixit
Domine quid me uis facere. Et dominus ad eum Surge et ingredere ciuitatem et dicetur tibi quid te oporteat
facere. Viri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti audientes
quidem uocem neminem autem uidentes. Surrexit autem Saulus de terra apertisque oculis
nichil uidebat. Ad manus autem illum trahentes introduxerunt Damascum. Et erat
tribus diebus non uidens et non manducauit neque bibit. Erat autem quidam discipulus
Damasci nomine Ananias. Et dixit ad illum in uisu dominus Surge et uade
Anania. At ille ait Ecce ego domine. Et dominus ad illum Surgens uade in uicum
qui uocatur Rectus et quere in domo Iude Saulum nomine Tharsensem. Ecce enim
orat. Et uidit uirum nomine Ananiam introeuntem et inponentem sibi manus ut
uisum recipiat. Respondit autem Ananias Domine audiui a multis de uiro hoc quanta
mala fecerit sanctis tuis in Ierusalem. Et hic habet potestatem a principibus sacerdotum
alligandi omnes qui inuocant nomen tuum. Dixit autem ad eum dominus Vade
quoniam uas electionis mihi est iste ut portet nomen meum coram gentibus et
regibus et filiis Israel. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pati pro nomine
meo. Et abiit Ananias et introiuit in domum et inponens ei manus
dixit Saule frater dominus Ihesus misit me qui apparuit tibi in uia qua ueniebas
ut uideas et implearis spiritu sancto. Et confestim ceciderunt ab oculis
eius tanquam squame et uisum recepit. Et surgens baptizatus est

Et cum accepisset cibum confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui erant Da-
masci per dies aliquot. Et continuo in synagogis praedicabat Jesum
quoniam hic est filius dei. Stupebant autem omnes qui eum audiebant et dice-
bant: Nonne hic est qui expugnabat in Hierusalem eos qui invocabant nomen istud
et huc ad hoc venit ut vinctos illos perduceret ad principes sacerdotum. Saulus
autem magis convalescebat et confundebat Iudaeos qui habitabant Damasci
affirmans quoniam hic est Christus. Cum autem implerentur dies multi consilium fecerunt
Iudaei ut eum interficerent. Notae autem factae sunt Saulo insidiae eorum. Custodiebant
autem et portas die ac nocte ut eum interficerent. Accipientes autem eum discipuli
nocte per murum dimiserunt eum submittentes in sporta. Cum autem venisset
in Hierusalem tentabat se iungere discipulis et omnes timebant eum non credentes
quod esset discipulus. Barnabas autem apprehensum illum duxit ad apostolos et narravit
illis quomodo in via vidisset dominum et quia locutus est ei et quomodo in Damasco fi-
ducialiter egerit in nomine Ihesu. Et erat cum illis intrans et exiens in Hierusalem
fiducialiter agens in nomine domini. Loquebatur quoque et gentibus et disputa-
bat cum Graecis. Illi autem quaerebant occidere eum. Quod cum cognovissent fratres
deduxerunt eum nocte Caesaream et dimiserunt Tarsum. Ecclesia quidem
per totam Iudaeam et Galilaeam et Samariam habebat pacem et aedificabatur ambu-
lans in timore domini et consolatione sancti spiritus replebatur. Factum est autem ut Petrus
dum pertransiret universos deveniret ad sanctos qui habitabant Liddae. Inve-
nit autem ibi hominem quendam nomine Eneam ab annis octo iacentem in grabato qui

est paraliticus. Et ait illi petrus: Enea, sanat te dominus Iesus Christus: surge et sterne tibi. Et continuo surrexit. Et viderunt illum omnes qui habitabant Lidde et Sarone, qui conversi sunt ad dominum. In Ioppe autem fuit quedam discipula nomine Tabita, que interpretata dicitur Dorcas. Hec erat plena operibus bonis et elemosinis quas faciebat. Factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent, posuerunt eam in cenaculo. Cum autem prope esset Lidda ab Ioppe, discipuli audientes quia petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes: Ne pigriteris venire usque ad nos. Exurgens autem petrus venit cum illis. Et cum advenisset, duxerunt illum in cenaculum, et circumsteterunt eum omnes vidue flentes et ostendentes tunicas et vestes quas faciebat illis Dorcas. Eiectis autem omnibus foras, petrus ponens genua oravit: et conversus ad corpus dixit: Tabita, surge. At illa aperuit oculos suos, et viso petro resedit. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cum vocasset sanctos et viduas, assignavit eam vivam. Notum autem factum est per universam Ioppen, et crediderunt multi in domino. Factum est autem ut dies multos moraretur in Ioppe apud Simonem quendam coriarium.

Vir autem quidam erat in Cesarea, nomine Cornelius, centurio cohortis que dicitur Italica, religiosus ac timens deum cum omni familia sua, faciens elemosinas multas plebi, et deprecans deum semper. Vidit in visu manifeste, quasi hora nona diei, angelum dei introeuntem ad se et dicentem sibi: Corneli. At ille intuens eum, timore correptus, dixit: Quis es, domine? Dixit autem illi: Orationes tue et elemosine tue ascenderunt in memoriam in conspectu dei.

Et nunc mitte viros in Ioppen et accersi Simonem quendam qui cognominatur Petrus
Hic hospitatur apud Simonem quendam coriarium cuius est domus iuxta mare
Hic dicet tibi quid te oporteat facere. Et cum discessisset angelus qui loquebatur illi vocavit
duos domesticos suos et militem metuentem dominum ex his qui illi parebant quibus
cum narrasset omnia misit eos in Ioppen. Postera autem die iter illis facientibus et appro-
pinquantibus civitati ascendit Petrus in superiora domus ut oraret circa horam sextam
Et cum esuriret voluit gustare. Parantibus autem illis cecidit super eum mentis excessus
et vidit celum apertum et descendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor initiis
submitti de celo in terram in quo erant omnia quadrupedia et serpentia terre et volatilia
celi. Et facta est vox ad eum Surge Petre occide et manduca. Ait autem Petrus
Absit domine quia numquam manducavi omne commune et immundum. Et vox iterum ad eum
Que deus purificavit tu ne commune dixeris. Hoc autem factum est per ter et statim
receptum est vas in celum. Et dum intra se hesitaret Petrus quidnam esset
visio quam vidisset Ecce viri qui missi fuerant a Cornelio inquirentes
domum Simonis astiterunt ad ianuam et cum vocassent interrogabant si Simon
qui cognominabatur Petrus illic haberet hospicium. Petro autem cogitante de visione
dixit spiritus ei Ecce viri tres querunt te. Surge itaque descende et vade
cum eis nichil hesitans quia ego misi illos. Descendens autem Petrus dixit
ad viros Ecce ego sum quem queritis que causa est propter quam venistis Qui dixerunt
Cornelius centurio vir iustus et timens deum et testimonium habens ab
universa gente Iudeorum responsum accepit ab angelo sancto accersire te

in domum suam et audire verba abs te. Introducens ergo eos recepit hospitio. Sequenti
autem die surgens profectus est cum illis, et quidam ex fratribus ab Ioppe comitati sunt
eum. Altera autem die introivit Cesaream. Cornelius
vero expectabat illos convocatis cognatis suis et necessariis amicis. Et factum est
cum introisset Petrus, obvius venit ei Cornelius, et procidens ad pedes eius
adorabat. Petrus vero elevavit eum dicens: Surge, et ego ipse homo sum.
Et loquens cum illo intravit, et invenit multos qui convenerant, dixitque ad
illos: Vos scitis quomodo abominatum sit viro Iudeo coniungi aut accedere ad alienigenam;
mihi autem ostendit Deus neminem communem aut immundum dicere hominem. Propter quod sine dubitatione
veni accersitus. Interrogo ergo quam ob causam accersistis me. Et
Cornelius ait: A nudius quarta die usque ad hanc horam orans eram ho-
ra nona in domo mea, et ecce vir stetit ante me in veste candida et ait:
Corneli, exaudita est oratio tua et elemosine tue commemorate sunt in conspectu Dei.
Mitte ergo in Ioppen et accersi Simonem qui cognominatur Petrus; hic hospitatur
in domo Simonis coriarii iuxta mare. Hic cum venerit loquetur tibi. Confestim
igitur misi ad te, et tu bene fecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos
in conspectu tuo adsumus audire omnia quecumque tibi precepta sunt a Domino. Aperiens
autem Petrus os suum dixit: In veritate comperi quia non est personarum acceptor
Deus, sed in omni gente qui timet eum et operatur iustitiam acceptus est
illi. Verbum misit Deus filiis Israel annuntians pacem per Iesum Christum; hic
est omnium Dominus. Vos scitis quod factum est per universam Iudeam incipiens

[illegible]

cum incipiens a galilea post baptismum quem predicavit iohannes Ihesum a nazareth quomodo un-

xit eum deus spiritu sancto et virtute qui pertransiit benefaciendo et sanando omnes oppressos

a diabolo quoniam deus erat cum illo. Et nos testes sumus omnium que fecit in re-

gione iudeorum et ierusalem quem occiderunt suspendentes in ligno. Hunc deus suscitavit

tercia die et dedit eum manifestum fieri non omni populo sed testibus preordinatis a deo nobis

qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. Et precepit

nobis predicare populo et testificari quia ipse est qui constitutus est a deo iudex vivorum

et mortuorum. Huic omnes prophete testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere

per nomen eius omnes qui credunt in eum. Adhuc loquente petro verba hec cecidit spiritus

sanctus super omnes qui audiebant verbum. Et obstupuerunt ex circumcisione fideles

qui venerant cum petro quia et in naciones gratia spiritus sancti effusa est. Audiebant enim illos

loquentes linguis et magnificantes deum. Tunc respondit petrus: Numquid aquam quis

prohibere potest ut non baptizentur hii qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos. Et iussit

eos baptizari in nomine domini ihesu christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.

Audierunt autem apostoli et fratres qui erant in iudea quoniam et

gentes receperunt verbum dei. Cum autem ascendisset petrus ierosolimam discep-

tabant adversus illum qui erant ex circumcisione dicentes: Quare introisti ad viros

preputium habentes et manducasti cum illis. Incipiens autem petrus exponebat illis

ordinem dicens: Ego eram in civitate ioppe orans et vidi in excessu mentis visi-

onem descendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor initiis submitti

de celo et venit usque ad me. [illegible]

bestias et reptilia et volatilia celi. Audivi autem et vocem dicentem michi: Surge pe-
tre occide et manduca. Dixi autem: Nequaquam domine, quia commune aut inmundum numquam
introivit in os meum. Respondit autem vox secundo de celo: Que deus mundavit tu ne com-
mune dixeris. Hoc autem factum est per ter, et recepta sunt omnia rursum in celum. Et ecce
viri confestim astiterunt in domo in qua eram, missi a cesarea ad me.
Dixit autem spiritus michi ut irem cum illis nichil hesitans. Venerunt autem mecum et
sex fratres isti, et ingressi sumus in domum viri. Narravit autem nobis quomodo vidisset
angelum in domo sua stantem et dicentem sibi: Mitte in ioppen et accersi Symonem
qui cognominatur petrus, qui loquetur tibi verba in quibus salvus eris tu et uni-
versa domus tua. Cum autem cepissem loqui cecidit spiritus sanctus super eos sicut et
in nos in initio. Recordatus sum autem verbi domini sicut dicebat: Iohannes quidem
baptizavit aqua, vos autem baptizabimini spiritu sancto. Si ergo eandem gratiam dedit illis
deus sicut et nobis qui credidimus in dominum ihesum christum, ego quis eram qui
possem prohibere deum? His auditis tacuerunt et glorificabant deum dicentes: Ergo
et gentibus penitentiam dedit deus ad vitam. Et illi quidem qui dispersi
erant a tribulatione que facta fuerat sub stephano perambulaverunt usque ad
phenicem et cyprum et antiochiam nemini loquentes verbum nisi solis iudeis.
Erant autem quidam viri ex eis cyprii et cyrenei, qui cum introissent antiochiam
loquebantur ad grecos annunciantes dominum ihesum. Et erat manus
domini cum eis, multusque numerus credentium conversus est ad dominum. Pervenit
autem sermo ad aures ecclesie que erat in ierusalem super istis et miserunt

Barnabam usque ad Antiochiam. Qui cum pervenisset et vidisset gratiam Dei gavisus
est et hortabatur omnes in proposito cordis permanere in Domino quia erat vir bonus et plenus
Spiritu Sancto et fide. Et apposita est multa turba Domino. Profectus est autem Tarsum ut quereret
Saulum quem cum invenisset perduxit Antiochiam. Et annum totum conversati sunt in
ecclesia et docuerunt turbam multam ita ut cognominarentur primum Antiochie discipuli
Christiani. In his autem diebus supervenerunt ab Ierosolimis prophete Antiochiam et surgens
unus ex eis nomine Agabus significabat per spiritum famem magnam futuram in
universo orbe terrarum que facta est sub Claudio. Discipuli autem prout quis habebat
proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Iudea fratribus quod et fecerunt
mittentes ad seniores per manus Barnabe et Sauli. XII.

Eodem autem tempore misit Herodes rex manus ut affligeret quosdam de ecclesia.
Occidit autem Iacobum fratrem Iohannis gladio. Videns autem quia placeret Iude-
is apposuit apprehendere et Petrum. Erant autem dies azimorum. Quem cum apprehendisset
misit in carcerem tradens quatuor quaternionibus militum custodiendum
volens post pascha producere eum populo. Et Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio
autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. Cum autem producturus eum esset
Herodes in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites vinctus catenis dua-
bus et custodes ante ostium custodiebant carcerem. Et ecce angelus
Domini astitit et lumen refulsit in habitaculo percussoque latere Petri excita-
vit eum dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catene de manibus eius. Dixit autem angelus ad
eum: Precinge te et calcia te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: Circumda

t vestimentum tuum et sequere me. Et exiens sequebatur eum et nesciebat
quia verum est quod fiebat per angelum. Existimabat autem se visum videre. Transeuntes
autem primam et secundam custodiam, venerunt ad portam ferream que ducit ad civitatem
que ultro aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum unum. Et continuo discessit
angelus ab eo. Et Petrus ad se reversus dixit: Nunc scio vere quia misit
dominus angelum suum et eripuit me de manu Herodis et de omni expectatione plebis
Iudeorum. Consideransque venit ad domum Marie matris Iohannis qui cognominabatur Marcus
Ubi erant multi congregati et orantes. Pulsante autem eo ostium
ianue, processit puella ad audiendum nomine Rode. Et ut cognovit vocem Petri
pre gaudio non aperuit ianuam sed intro currens nunciavit Petrum stare ante
ianuam. At illi dixerunt ad eam: Insanis. Illa autem affirmabat sic se habere. Illi
autem dicebant: Angelus eius est. Petrus autem perseverabat pulsans. Cum autem
aperuissent viderunt eum et obstupuerunt. Annuens autem eis manu ut tacerent
narravit quomodo dominus eduxisset eum de carcere. Dixitque: Nunciate Iacobo et
fratribus hec. Et egressus abiit in alium locum. Facta autem die erat non parva
turbatio inter milites quid nam factum esset de Petro. Herodes autem cum requi-
sisset eum et non invenisset inquisitione facta de custodibus iussit eos duci.
Descendensque a Iudea in Cesaream ibi commoratus est. Erat autem iratus Tyriis
et Sidoniis. At illi unanimes venerunt ad eum et persuaso Blasto qui erat
super cubiculum regis postulabant pacem eo quod alerentur regiones eorum ab illo.
Statuto autem die Herodes vestitus veste regia sedit pro tribunali et concionabatur

Populus autem acclamabat dei voces non hominis. Confestim autem percussit eum
Angelus eo quod non dedisset honorem deo et consumptus a vermibus expiravit.
Verbum autem dei crescebat et multiplicabatur. Barnabas autem et Saulus reversi sunt ab Ierusalem
Expleto ministerio assumpto Iohanne qui cognominabatur Marcus. xxii.

Erant autem in ecclesia que erat Antiochie prophete et doctores in quibus Barnabas
Et Symon qui vocabatur Niger et Lucius Cyreneus et Manahen qui erat Herodis
tetrarche collactaneus et Saulus. Ministrantibus autem illis et ieiu-
nantibus domino dixit illis spiritus sanctus Segregate mihi Barnabam et Saulum in opus
ad quod assumpsi eos. Tunc ieiunantes et orantes imponentesque eis manus dimi-
serunt illos. Et ipsi quidem missi a spiritu sancto abierunt Seleuciam et inde
navigaverunt Cyprum. Et cum venissent Salaminam predicabant verbum dei in synagogis
Iudeorum. Habebant autem et Iohannem in ministerio. Et cum perambulassent universam insu-
lam usque Paphum invenerunt quendam virum magum pseudoprophetam Iudeum
cui nomen erat Bariesu qui erat cum proconsule Sergio Paulo viro
prudente. Hic accersitis Barnaba et Paulo desiderabat audire verbum dei.
Resistebat autem eis Elymas magus, sic enim interpretatur nomen eius, querens avertere
proconsulem a fide. Saulus autem qui et Paulus repletus spiritu sancto intuens
in eum dixit O plene omni dolo et omni fallacia fili diaboli inimice omnis
iustitie non desinis subvertere vias domini rectas. Et nunc ecce manus domini super te et eris
cecus non videns solem usque ad tempus. Et confestim cecidit in eum caligo et tenebre
et circuiens querebat qui ei manum daret. Tunc proconsul cum vidisset factum credidit

admirans super doctrina Domini. Et cum a Papho navigassent Paulus et qui cum

eo erant venerunt Pergen Pamphyliae. Iohannes autem discedens ab eis rever-

sus est in Ierusalem. Illi vero pertranseuntes Pergen venerunt Antiochiam Pi-

sidiae. Et ingressi synagogam die sabbatorum sederunt. Post lectionem legis et

prophetarum miserunt principes synagogae ad eos dicentes: Viri fratres, si quis est in vobis

sermo exhortationis ad plebem, dicite. Surgens autem Paulus et manu

silentium indicens ait: Viri Israelitae et qui timetis Deum, audite. Deus plebis

Israel elegit patres nostros et plebem exaltavit cum essent incolae in terra

Aegypti, et in brachio excelso eduxit eos ex ea, et per quadraginta annorum

tempus mores eorum sustinuit in deserto, et destruens gentes septem in terra

Chanaan sorte distribuit eis terram eorum quasi post quadringentos et quinquaginta annos.

Et post haec dedit iudices usque ad Samuel prophetam. Et exinde postulaverunt regem,

et dedit eis Deus Saul filium Cis virum de tribu Beniamin annis quadraginta. Et amoto illo sus-

citavit illis David regem, cui testimonium perhibens dixit: Inveni David

filium Iesse virum secundum cor meum, qui faciet omnes voluntates meas. Huius

Deus ex semine secundum promissionem eduxit Israel salvatorem Iesum, praedica-

nte Iohanne ante faciem adventus eius baptismum paenitentiae omni populo

Israel. Cum impleret autem Iohannes cursum suum dicebat: Quem me arbitramini

esse non sum ego, sed ecce venit post me cuius non sum dignus calceamenta pedum solvere.

Viri fratres, filii generis Abraham, et qui in vobis timent Deum,

vobis verbum salutis huius missum est. Qui enim habitabant Ierusalem et principes

eius sunt ignorantes voces prophetarum que per omne sabbatum loquuntur iudicantes
impleverunt. Et nullam causam mortis invenientes in eo, petierunt a Pilato ut
interficerent eum. Cumque consummassent omnia que de eo scripta erant, deponentes eum de lig-
no posuerunt in monumento. Deus vero suscitavit eum a mortuis tertia die qui visus
est per dies multos hiis qui simul ascenderant cum eo de Galilea in Ierusalem qui usque
nunc sunt testes eius ad plebem. Et nos vobis annunciamus eam que ad patres nostros
repromissio facta est, quoniam hanc deus adimplevit filiis nostris resuscitans Iesum,
sicut in psalmo secundo scriptum est: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Quod autem sus-
citavit eum a mortuis amplius non reversurum in corruptionem non reversurum,
Ita dixit: quia dabo vobis sancta David fidelia. Ideoque et alias dicit: Non dabis
sanctum tuum videre corruptionem. David enim in sua generatione cum administrasset volun-
tati dei dormivit, et appositus est ad patres suos et vidit corruptionem. Quem vero
deus suscitavit a mortuis non vidit corruptionem. Notum ergo sit vobis viri fratres
quia per hunc vobis remissio peccatorum annunciatur ab omnibus quibus non po-
tuistis in lege Moysi iustificari. In hoc omnis qui credit iustificatur. Videte
ergo ne superveniat vobis quod dictum est in prophetis: Videte contemptores et admira-
mini et disperdimini, quia ego opus operor in diebus vestris, opus quod non credetis si quis
enarraverit vobis. Exeuntibus autem illis rogabant eos ut alio sabbato loquerentur sibi
verba hec. Cumque dimissa esset synagoga, secuti sunt multi Iudeorum
et colentium advenarum Paulum et Barnabam, qui loquentes suadebant eis
ut permanerent in gratia dei. Sequenti vero sabbato pene universa civitas convenit

autem iudei turbas repleti sunt zelo et contradicebant his que a paulo
dicebantur blasphemantes. Tunc constanter paulus et barnabas dixerunt vobis
oportebat primum loqui verbum dei. Sed quoniam repellitis illud et indignos vos iudicatis
vos eterne vite ecce convertimur ad gentes. Sic enim precepit nobis dominus
Posui te in lumen gentibus ut sis in salutem usque ad extremum terre. Audientes
autem gentes gavise sunt et glorificabant verbum dei et crediderunt quotquot erant preordinati ad vitam
eternam. Disseminabatur autem verbum domini per universam regionem. Iudei autem
concitaverunt mulieres religiosas et honestas et primos civitatis et concitaverunt
persecutionem in paulum et barnabam et eiecerunt eos de finibus suis. At
illi excusso pulvere pedum in eos venerunt yconium. Discipuli quoque replebantur

Factum est autem yconii ... gaudio et spiritu sancto. xiiii

ut simul introirent in synagogam iudeorum et loquerentur ita ut crederent iu-
deorum et grecorum copiosa multitudo. Qui vero increduli fuerunt iudei suscitaverunt
et ad iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres. Multo igitur tempore demorati
sunt fiducialiter agentes in domino testimonium perhibente verbo gratie sue dante
signa et prodigia fieri per manus eorum. Divisa est autem multitudo civitatis et quidam quidem erant
cum iudeis quidam vero cum apostolis. Cum autem factus esset impetus gentilium et iudeorum cum
principibus suis ut contumeliis afficerent et lapidarent eos intelligen-
tes confugerunt ad civitates lycaonie listram et derben et universam regionem in circuitu
et ibi evangelizantes erant. Et quidam vir listris infirmus pedibus sedebat claudus
ex utero matris sue qui numquam ambulaverat. Hic audivit paulum loquentem.

Erant in tirre mon[...] videns quod fidem habet ut salvus fiet dixit magna voce
Surge super pedes tuos rectus. Et exsilivit et ambulabat. Turbe autem cum vidissent quod
fecerat paulus levaverunt vocem lycaonice dicentes dii similes facti hominibus descenderunt
ad nos. Et vocabant barnaban iovem paulum vero mercurium quoniam ipse erat
dux verbi. Sacerdos quoque iovis qui erat ante civitatem tauros et coronas ante ianuas
afferens cum populis volebat sacrificare. Quod ubi audierunt apostoli barnabas et
paulus conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes et dicentes Viri quid hec
facitis et nos mortales sumus similes vobis homines annunciantes vobis ab hiis vanis co-
verti ad deum vivum qui fecit celum et terram et mare et omnia que in eis sunt qui in preteritis
generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. Et quidem non sine testimonio
semetipsum reliquit benefaciens de celo dans pluvias et tempora fructifera implens
cibo et leticia corda nostra. Et hec dicentes vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent.
Supervenerunt autem quidam ab antiochia et yconio iudei et persuasis turbis lapidantesque
paulum traxerunt extra civitatem estimantes eum mortuum esse. Circumdantibus autem eum discipulis
surgens intravit civitatem et postera die profectus est cum barnaba in derben. Cumque
evangelizassent civitati illi et docuissent multos reversi sunt listram et yconium et
antiochiam confirmantes animas discipulorum exhortantesque ut permanerent in fide et quoniam
per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. Et cum constituissent
illis presbiteros per singulas ecclesias et orassent cum ieiunationibus commendaverunt
eos domino in quem crediderunt. Transeuntesque pisidiam venerunt in pamphiliam et loquen-
tes verbum domini in perge descenderunt in attaliam et inde navigaverunt

antiochiam unde erant traditi gratie dei in opus quod compleverunt. Cum autem venissent et congre-
gassent ecclesiam, retulerunt quanta fecisset deus cum illis, et quia aperuisset gentibus

hostium fidei. Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis. XV

Et quidam descendentes de iudea docebant fratres quia nisi circumcidamini secundum morem
moysi non potestis salvari. Facta ergo seditione non minima paulo et bar-
nabe adversus illos, statuerunt ut ascenderent paulus et barnabas et quidam
alii ex aliis ad apostolos et presbiteros in ierusalem super hac questione. Illi ergo deducti ab ecclesia pertrans-
ibant phenicen et samariam narrantes conversionem gentium, et faciebant gaudium
magnum omnibus fratribus. Cum autem venissent ierusalem, suscepti sunt ab ecclesia et ab apostolis
et senioribus, annunciantes quanta deus fecisset cum illis. Surrexerunt autem quidam de heresi pharise-
orum qui crediderunt dicentes quia oportet circumcidi eos, precipere quoque servare legem moysi.
Conveneruntque apostoli et seniores videre de verbo hoc. Cum autem magna conquisitio fieret, surgens
petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus deus in vobis elegit
per os meum audire gentes verbum evangelii et credere. Et qui novit corda deus testimonium
perhibuit dans illis spiritum sanctum sicut et nobis, et nichil discrevit inter nos et illos fide
purificans corda eorum. Nunc ergo quid temptatis deum imponere iugum super cervices discipulorum
quod neque patres nostri neque nos portare potuimus? Sed per gratiam domini iesu credimus
salvari quemadmodum et illi. Tacuit autem omnis multitudo, et audiebant barna-
ban et paulum narrantes quanta deus fecisset signa et prodigia in gentibus per eos.
Et postquam tacuerunt, respondit iacobus dicens: Viri fratres, audite me. Symeon narra-
vit quemadmodum primum deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo.

concordant verba prophetarum sicut scriptum est Post hec revertar et reedificabo tabernaculum
David quod decidit et diruta eius reedificabo et erigam illud ut requirant ceteri hominum
Dominum et omnes gentes super quas invocatum est nomen meum dicit Dominus faciens hec Notum
a seculo est Domino opus suum Propter quod ego iudico non inquietari eos qui ex gentibus con-
vertuntur ad Deum sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum et for-
nicatione et suffocatis et sanguine Moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus
qui eum predicent in synagogis ubi per omne sabbatum legitur Tunc placuit apostolis et
senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis et mittere Antiochiam cum Paulo et
Barnaba Iudam qui cognominabatur Barsabas et Silam viros primos in fratribus scriben-
tes per manus eorum Apostoli et seniores fratres hiis qui sunt Antiochie et Syrie et Cilicie
fratribus ex gentibus salutem Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes turbaverunt vos
verbis evertentes animas vestras quibus non mandavimus placuit nobis collectis in unum
eligere viros et mittere ad vos cum karissimis nostris Barnaba et Paulo hominibus
qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Ihesu Christi Misimus ergo Iudam et Silam qui et ipsi vobis
referent eadem verba Visum est enim Spiritui sancto et nobis nihil ultra imponere vobis oneris quam hec necessaria
ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum et sanguine suffocato et fornicatione
a quibus custodientes vos bene agetis Valete Illi ergo dimissi Antiochiam de-
scenderunt et congregata multitudine tradiderunt epistolam Quam cum legissent gavisi sunt super
consolatione Iudas autem et Silas et ipsi cum essent prophete verbo plurimo consolati sunt
fratres et confirmaverunt Facto autem ibi tempore dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui mise-
rant illos Visum est autem Sile ibi manere Iudas autem solus abiit Ierusalem Paulus

et barnabas demorabantur antiochie docentes et euangelizantes cum aliis pluribus verbum domini.

Post aliquot autem dies dixit ad barnabam paulus Revertentes visitemus fratres

per universas civitates in quibus predicavimus verbum domini quomodo se habeant. Barnabas autem

volebat secum sumere iohannem qui cognominabatur marcus. Paulus autem rogabat eum ut qui

discessisset ab eis de pamphilia et non isset cum eis in opus non recipi.

Facta est autem dissensio ita ut discederent ab invicem et barnabas assumpto marco

navigaret cyprum. Paulus vero electo sila profectus est traditus gratie dei a fratribus.

Perambulabat autem syriam et ciliciam confirmans ecclesias precipiens custodire precepta apostolorum

[XVI] P et ecce discipulus quidam et seniorum. Pervenit autem in derben et lystram

erat ibi nomine timotheus filius mulieris iudee fidelis patre gentili. Huic

testimonium bonum reddebant qui in lystris erant et yconio fratres. Hunc voluit pau

lus secum proficisci et assumens circumcidit eum propter iudeos qui erant in illis locis. Scie

bant enim omnes quod pater eius erat gentilis. Cum autem pertransirent civitates tra

debant eis custodire dogmata que erant decreta ab apostolis et senioribus qui erant

in hierusalem. Et ecclesie quidem confirmabantur fide et abundabant numero cotidie. Transeun

tes autem frigiam et galatie regionem vetati sunt a spiritu sancto loqui verbum in asya.

Cum venissent autem in misiam temptabant ire in bithiniam et non permisit eos spiritus

ihesu. Cum autem pertransissent misiam descenderunt troade. Et visio per noctem paulo

ostensa est. Vir macedo quidam erat stans et deprecans eum et dicens. Transiens

in macedoniam adiuva nos. Ut autem visum vidit statim quesivimus proficisci

in macedoniam certi facti quod vocasset nos deus evangelizare eis. Navigantes

a troade recto cursu venimus samotraciam et sequenti die in neapolim et inde
philippis que est prima partis macedonie civitas colonia. Eramus autem in hac urbe
diebus aliquot conferentes. Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen
ubi videbatur oratio esse et sedentes loquebamur mulieribus que convenerant. Et quedam
mulier nomine lidia purpuraria civitatis thiatirenorum colens deum audivit
cuius dominus aperuit cor intendere his que dicebantur a paulo. Cum autem bap-
tizata esset et domus eius deprecata est dicens si iudicastis me fidelem domino esse
introite in domum meam et manete et coegit nos. Factum est autem euntibus nobis ad oratio-
nem puellam quandam habentem spiritum phitonem obviare nobis que questum magnum prestabat
dominis suis divinando. Hec subsecuta paulum et nos clamabat dicens Isti homines
servi dei excelsi sunt qui annunciant vobis viam salutis. Hoc autem faciebat multis die-
bus. Dolens autem paulus et conversus spiritui dixit precipio tibi in nomine ihesu christi exire ab ea
Et exiit eadem hora. Videntes autem domini eius quia exivit spes questus eorum ap-
prehendentes paulum et silam perduxerunt in forum ad principes et offerentes eos
magistratibus dixerunt. Hii homines conturbant civitatem nostram cum sint iudei et annunci-
ant morem quem non licet nobis suscipere neque facere cum simus romani. Et cucurrit
plebs adversus eos et magistratus scissis tunicis eorum iusserunt eos virgis
cedi. Et cum multas plagas eis imposuissent miserunt eos in carcerem precipientes
custodi ut diligenter custodiret eos. Qui cum tale preceptum accepisset
misit eos in interiorem carcerem et pedes eorum strinxit ligno. Media
autem nocte paulus et silas adorantes laudabant deum et audiebant

eos qui in custodia erant. Subito vero terre motus factus est magnus ita ut mo
verentur fundamenta carceris. Et statim aperta sunt omnia hostia et universorum vincula
soluta sunt. Expergefactus autem custos carceris et videns ianuas carceris apertas evagi
nato gladio volebat se interficere estimans fugisse vinctos. Clamavit autem Pau
lus voce magna dicens: Nichil tibi feceris mali, universi enim hic sumus. Petitoque
lumine ingressus est et tremefactus procidit Paulo et Sile ad pedes. Et producens eos
foras ait: Domini, quid me oportet facere ut salvus fiam? At illi dixerunt: Crede in
domino Ihesu et salvus eris tu et domus tua. Et locuti sunt ei verbum domini cum
omnibus qui erant in domo eius. Et tollens eos in illa hora noctis lavit pla
gas eorum. Et baptizatus est ipse et omnis domus eius continuo. Cumque duxisset
eos in domum suam apposuit eis mensam et letatus est cum omni domo sua credens
deo. Et cum dies factus esset miserunt magistratus lictores dicentes: Dimitte homines
illos. Nunciavit autem custos carceris verba hec Paulo quia miserunt magistratus
ut dimittamini. Nunc igitur exeuntes ite in pace. Paulus autem dixit eis: Cesos
nos publice, indempnatos homines romanos miserunt in carcerem et nunc occulte nos
eiciunt. Non ita, sed veniant et ipsi nos eiciant. Nunciaverunt autem magistratibus lictores
verba hec. Timueruntque audito quod romani essent et venientes deprecati sunt eos
et educentes rogabant eos ut egrederentur de urbe. Exeuntes autem de carcere intro
ierunt ad Lydiam et visis fratribus consolati sunt eos et profecti sunt. XVII.

Cum autem perambulassent Amphipolim et Appoloniam venerunt Thessa
lonicam ubi erat synagoga Iudeorum. Secundum consuetudinem autem Paulus

venit ad eos et per sabbata tria disserebat eis de scripturis adaperiens et insinuans
quia Christum oportuit pati et resurgere a mortuis. Et quia hic est Iesus Christus quem ego annuntio
vobis. Et quidam ex eis crediderunt et adiuncti sunt Paulo et Sile et de colentibus gen-
tilibus quoque magna multitudo et mulieres nobiles non pauce. Zelantes autem Iudei
assumentesque de vulgo viros quosdam malos et turba facta concitaverunt civitatem
Et assistentes domui Iasonis querebant eos producere in populum. Et cum non invenissent
eos trahebant Iasonem et quosdam fratres ad principes civitatis clamantes quoniam hii qui orbem
concitant et huc venerunt quos suscepit Iason et hii omnes contra decreta Cesaris
faciunt regem alium dicentes esse Iesum. Concitaverunt autem plebem et principes civitatis au-
dientes hec. Et accepta satisfactione a Iasone et a ceteris dimiserunt paulum
et silam. Fratres vero per noctem confestim dimiserunt paulum et silam in berream
in Bereeam. Qui cum venissent in synagogam Iudeorum introierunt. Hii autem erant
nobiliores eorum qui sunt Thessalonice, qui susceperunt verbum cum omni aviditate
cotidie scrutantes scripturas si hec ita se haberent. Et multi quidem crediderunt ex eis
et mulierum gentilium honestarum et viri non pauci. Cum autem cognovissent
in Thessalonica Iudei quia et Berree predicatum est a Paulo verbum Dei venerunt
et illuc commoventes et turbantes multitudinem. Statimque tunc Paulum dimiserunt fratres
ut iret usque ad mare. Silas autem et Timotheus remanserunt ibi. Qui autem de-
ducebant Paulum perduxerunt eum usque Athenas et accepto mandato ab eo
ad Silam et Timotheum ut quam celeriter venirent ad illum profecti sunt. Paulus autem
cum Athenis eos expectaret incitabatur spiritus eius in ipso videns ydolatrie civitatem deditam

Disputabat ergo in synagoga cum iudeis et colentibus in foro per omnes dies ad

eos qui audiebant. Quidam autem epicurei et stoici philosophi disserebant cum eo. Et

quidam dicebant quid vult seminiverbius hic dicere? Alii vero novorum demoniorum

videtur annunciator esse quia ihesum et resurrectionem annunciabat eis. Et apprehensum eum ad

ariopagum duxerunt dicentes: Possumus scire quae est haec nova quae a te dicitur doctrina? Nova

enim quaedam infers auribus nostris. Volumus ergo scire quidnam velint haec esse. Athe-

nienses autem omnes et advene hospites ad nichil aliud vacabant nisi aut dicere aut

audire aliquid novi. Stans autem paulus in medio ariopagi ait: Viri athe-

nienses per omnia quasi superstitiosiores vos video. Preteriens enim et videns simula-

cra vestra inveni et aram in qua scriptum erat: Ignoto deo. Quod ergo ignorantes colit-

is hoc ego annuntio vobis. Deus qui fecit mundum et omnia quae in eo sunt, hic celi et terre

cum sit dominus non in manufactis templis habitat nec manibus humanis colitur

indigens aliquo cum ipse det omnibus vitam et inspirationem et omnia. Fecitque ex

uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terre, definiens statuta

tempora et terminos habitationis eorum querere deum si forte attrectent eum aut inve-

niant quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum. In ipso enim vivimus et movemur

et sumus sicut et quidam vestrorum poetarum dixerunt: Ipsius enim et genus sumus.

Genus ergo cum simus dei non debemus estimare auro aut argento aut lapidi

sculpture artis et cogitationis hominis divinum esse simile. Et tempora quidem

huius ignorantie despiciens deus nunc annunciat hominibus ut omnes ubique

penitentiam agant eo quod statuit diem in qua iudicaturus est orbem in equitate

in quo constituit fidem prebens omnibus suscitans eum a mortuis.

Cum audissent autem resurrectionem mortuorum quidam quidem irridebant quidam vero dixerunt

Audiemus te de hoc iterum. Sic paulus exivit de medio eorum. Quidam vero viri

adherentes ei crediderunt in quibus et dionysius areopagita et mulier nomine Da-

maris et alii cum eis.

Post hec egressus ab atheniis · xviii ·

venit corinthum et inveniens quendam iudeum nomine aquilam ponticum

genere qui nuper venerat ab ytalia et priscillam uxorem eius eo quod precepisset claudius

discedere omnes iudeos a roma accessit ad eos et quia eiusdem erat artis

manebat cum eis et operabatur. Erant autem scenofactorie artis. Et disputabat

in synagoga per omne sabbatum interponens nomen domini ihesu suadebatque iudeis et grecis. Cum venissent autem de macedonia silas et timotheus instabat verbo paulus testificans

iudeis esse christum ihesum. Contradicentibus autem eis et blasphemantibus excussit vestimenta

sua dixit ad eos Sanguis vester super caput vestrum mundus ego ex hoc ad gentes

vadam. Et migrans inde intravit in domum cuiusdam nomine titi iusti colentis deum cuius

domus erat coniuncta synagoge. Crispus autem archisynagogus credidit domino

cum omni domo sua et multi corinthiorum audientes credebant et baptizabantur. Dixit

autem dominus per visionem paulo Noli timere sed loquere et ne taceas propter quod ego

sum tecum et nemo apponetur tibi ut noceat te quoniam populus est mihi multus in civitate

hac. Sedit autem ibi annum et sex menses docens apud eos verbum dei. Gallione autem pro-

consule achaie insurrexerunt uno animo iudei in paulum et adduxerunt eum

ad tribunal dicentes quia contra legem hic persuadet hominibus colere deum. Incipiente autem

paulo aperire os dixit gallio ad iudeos Si quidem esset iniquum aliquid

aliquid aut facinus pessimum o viri iudei recte vos sustinerem. Si vero questiones sunt
de verbo et nominibus legis vestre vos ipsi videritis iudex horum ego nolo
esse. Et minavit eos a tribunali. Apprehendentes autem omnes Sosthenem principem
synagoge percutiebant eum ante tribunal et nichil horum Gallioni cure erat. Paulus
vero cum adhuc sustinuisset dies multos fratribus valefaciens navigavit in Syriam
et cum eo Priscilla et Aquila qui sibi totonderat in Cencris caput
habebat enim votum. Devenitque Ephesum et illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus
synagogam disputabat cum iudeis. Rogantibus autem eis ut ampliori tempore
maneret non consensit sed valefaciens et dicens iterum revertar ad vos deo vo-
lente profectus est ab Epheso. Et descendens Cesaream ascendit et salutavit
ecclesiam et descendit Antiochiam. Et facto ibi aliquanto tempore profectus est perambu-
lans ex ordine Galaticam regionem et Frigiam confirmans omnes discipulos.
Iudeus autem quidam Apollo nomine Alexandrinus genere vir eloquens
devenit Ephesum potens in scripturis. Hic erat edoctus viam domini et
fervens spiritu loquebatur et docebat diligenter que sunt Iesu sciens tantum
baptisma Iohannis. Hic ergo cepit fiducialiter agere in synagoga.
Quem cum audissent Priscilla et Aquila assumpserunt eum et diligentius ex-
posuerunt ei viam domini. Cum autem vellet ire Achaiam exhortati fratres scripserunt
discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset contulit multum his qui
crediderunt. Vehementer enim iudeos revincebat publice ostendens
per scripturas esse Christum Iesum.

Factum est autem cum Apollo esset Corinthi ut Paulus peragratis superioribus
partibus veniret Ephesum et inveniret quosdam discipulos dixitque ad eos
Si spiritum sanctum accepistis credentes At illi dixerunt ad eum Sed neque si spiritus sanctus
est audivimus Ille vero ait In quo ergo baptizati estis Qui dixerunt In Iohannis bap-
tismate Dixit autem Paulus Iohannes baptizavit baptismo penitentie populum
dicens in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent hoc est in Iesum His auditis bap-
tizati sunt in nomine domini Iesu Et cum imposuisset illis manus Paulus venit spiritus sanctus super
eos et loquebantur linguis et prophetabant Erant autem omnes viri fere xii Introgressus
autem synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses disputans et suadens de
regno dei Cum autem quidam indurarentur et non crederent maledicentes viam
domini coram multitudine discedens ab eis segregavit discipulos cottidie disputans
in scola Tyranni Hoc autem factum est per biennium ita ut omnes qui habitabant
in Asia audirent verbum domini Iudei atque gentiles Virtutesque non quaslibet facie-
bat deus per manum Pauli ita ut etiam super languidos deferrentur a corpore eius
sudaria et semicinctia et recederent ab eis languores et spiritus nequam egredi-
ebantur Temptaverunt autem quidam de circumeuntibus Iudeis exorcistis invocare super
eos qui habebant spiritus malos nomen domini Iesu dicentes Adiuro vos per Iesum quem
Paulus predicat Erant autem quidam Iudei Sceve principis sacerdotum septem filii qui
hoc faciebant Respondens autem spiritus nequam dixit eis Iesum novi et Paulum scio vos autem
qui estis Et insiliens homo in eos in quo erat demonium pessimum et
dominatus amborum invaluit contra eos ita ut nudi et vulnerati effugerent de

domo illa. Hoc autem notum factum est omnibus iudeis atque gentilibus qui habitabant

ephesum, et cecidit timor super omnes illos, et magnificabatur nomen domini ihesu. Multique

credentium veniebant confitentes et annunciantes actus suos. Multi autem ex eis

qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros et combusserunt coram omnibus, et

computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium. Ita for-

titer crescebat verbum dei et confirmabatur. His autem expletis, proposuit paulus in spiritu,

transita macedonia et achaia, ire iherusalem, dicens: Quoniam postquam fuero ibi, oportet

me et romam videre. Mittens autem in macedoniam duos ex ministrantibus sibi, timotheum

et erastum, ipse remansit ad tempus in asia. Facta est autem illo tempore turbatio non minima

de via domini. Demetrius enim quidam nomine argentarius, faciens edes argenteas diane,

prestabat artificibus non modicum questum; quos convocans, et eos qui eiusmodi

erant opifices, dixit: Viri, scitis quia de hoc artificio est acquisitio nobis; et

videtis et auditis quia non solum ephesi, sed pene totius asie paulus hic suadens

avertit multam turbam, dicens: quoniam non sunt dii qui manibus fiunt. Non

solum autem hec periclitabitur nobis pars in redargutionem venire, sed et magne diane

templum in nichilum reputabitur, sed et destrui incipiet maiestas eius, quam

tota asia et orbis colit. His auditis, repleti sunt ira, et exclamaverunt dicentes: Magna

diana ephesiorum. Et impleta est tota civitas confusione, et impetum fecerunt

uno animo in theatrum, rapto gayo et aristarcho macedonibus, comitibus

pauli. Paulo autem volente intrare in populum, non permiserunt discipuli. Quidam

autem et de asie principibus, qui erant amici eius, miserunt ad eum, [rogantes]

rogantes

daret in theatrum. Alii autem aliud clamabant. Erat enim ecclesia confusa et plures ne-
sciebant qua ex causa convenissent. De turba autem detraxerunt Alexandrum propellentibus eum iu-
deis. Alexander autem manu silentio postulato volebat reddere
rationem populo. Quem ut cognoverunt iudeum esse vox facta est una omnium quasi per horas
duas clamantium: Magna Diana ephesiorum. Et cum sedasset scriba turbas
dixit: Viri ephesii, quis enim est hominum qui nesciat ephesiorum civitatem cultri-
cem esse magne Diane iovisque prolis? Cum ergo his contradici non possit, oportet vos seda-
tos esse et nichil temere agere. Adduxistis enim homines istos neque sacrilegos neque
blasphemantes deam vestram. Quod si Demetrius et qui cum eo sunt artifices
habent adversus aliquem causam, conventus forenses aguntur et proconsules sunt: accu-
sent invicem. Si quid autem alterius rei queritis, in legitima ecclesia poterit absolvi.
Nam et periclitamur argui seditionis hodierne, cum nullus obnoxius sit
de quo possimus reddere rationem concursus istius. Et cum hec dixisset, dimisit ecclesiam.

XX

Postquam autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis
et exhortatus eos valedixit et profectus est ut iret in Macedoniam. Cum
autem perambulasset partes illas et exhortatus eos fuisset multo sermone, venit
ad Greciam. Ubi cum fecisset menses tres, facte sunt illi insidie a iudeis navi-
gaturo in Syriam, habuitque consilium ut reverteretur per Macedoniam. Comitatus est autem
eum Sopater Pirri Beroensis, Thessalonicensium vero Aristarchus et Secundus
et Gaius Derbeus et Timotheus, Asiani vero Tichicus et Trophimus.
Hii cum precessissent, sustinuerunt nos Troade. Nos vero navigavimus

post dies azimorum a philippis et venimus ad eos troadem in diebus quinque

ubi demorati sumus diebus septem Una autem sabbati cum convenissemus ad frangendum

panem paulus disputabat cum eis profecturus in crastinum protraxitque sermonem

usque in mediam noctem Erant autem lampades copiose in cenaculo ubi eramus

congregati Sedens autem quidam adolescens nomine euticus super fenestram cum

mergeretur somno gravi disputante diu paulo ductus somno cecidit de

tertio cenaculo deorsum et sublatus est mortuus Ad quem cum descendisset

paulus incubuit super eum et complexus dixit Nolite turbari anima enim ipsius

in eo est Ascendens autem frangensque panem et gustans satis quoque allocutus usque

ad lucem sic profectus est Adduxerunt autem puerum viventem et consolati sunt

non minime Nos autem ascendentes navem navigavimus in asson inde suscepturi

paulum sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus Cum autem convenisset nos

in asson assumpto eo venimus mitilenem Et inde navigantes sequenti die ve-

nimus contra chium Et alia die applicuimus samum et sequenti die venimus

miletum Proposuerat enim paulus transnavigare ephesum ne qua mora

illi fieret in asia festinabat enim si possibile sibi esset ut diem pentecostes

faceret iherosolimis A mileto autem mittens ephesum vocavit maiores natu

ecclesie Qui cum venissent ad eum et simul essent dixit eis Vos scitis

a prima die qua ingressus sum in asiam qualiter vobiscum per omne

tempus fuerim serviens domino cum omni humilitate et lacrimis et

temptationibus que mihi acciderunt ex insidiis iudeorum quomodo nihil subtraxerim

utilibus quo minus annunciarem vobis et docerem vos publice et per domos testi-
ficans iudeis atque gentilibus in deum penitenciam et fidem in dominum nostrum ihesum christum
Et nunc ecce ego alligatus ego spiritu vado in ierusalem que in ea ventura sunt
michi ignorans nisi quod spiritus sanctus per omnes civitates protestatur michi dicens quoniam vincula
et tribulaciones ierosolimis me manent. Sed nichil horum vereor nec facio animam meam
preciosiorem quam me dummodo consummem cursum meum et ministerium verbi quod accepi a domino ihesu testificari
evangelium gratie dei. Et nunc ecce ego scio quia amplius non
videbitis faciem meam vos omnes per quos transivi predicans regnum dei. Quapropter contestor
vos hodierna die quia mundus sum a sanguine omnium. Non enim subterfugi quo minus annunciarem
vobis omne consilium dei. Attendite vobis et universo gregi in quo vos spiritus sanctus posuit
episcopos regere ecclesiam dei quam acquisivit sanguine suo. Ego scio quoniam intrabunt post discessionem
meam lupi rapaces in vos non parcentes gregi et ex vobis ipsis exurgent viri loquen-
tes perversa ut abducant discipulos post se. Propter quod vigilate memoria retinentes quoniam
per triennium nocte et die non cessavi cum lacrimis monens unumquemque vestrum
Et nunc commendo vos deo et verbo gratie ipsius qui potens est edificare et dare hereditatem
in sanctificatis omnibus. Argentum et aurum aut vestem nullius concupivi. Ipsi scitis
quoniam ad ea que opus erant michi et hiis qui mecum sunt ministraverunt manus iste.
Omnia ostendi vobis quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos ac meminisse
verbi domini ihesu quoniam ipse dixit beatius est magis dare quam accipere. Et cum hec
dixisset positis genibus suis oravit cum omnibus illis. Magnus autem fletus
factus est omnium et procumbentes super collum pauli osculabantur eum dolentes maxime

in verbo quod dixerat quoniam amplius faciem suam non essent visuri. Et deducebant

Cum autem factum esset ut navigaremus // eum ad navem. XXI

abstracti ab eis recto cursu venimus Choum et sequenti die Rodum et inde

Patharam. Et cum invenissemus navem transfretantem in Phenicem

ascendentes navigavimus. Cum autem apparuissemus Cypro relinquentes eam ad sinistram

navigavimus in Syriam et venimus Tyrum. Ibi enim navis expositura erat

honus. Inventis autem discipulis mansimus ibi diebus septem. Qui Paulo dicebant per spiritum

ne ascenderet Ierusalem. Et expletis diebus profecti ibamus deducentibus nos omnibus

cum uxoribus et filiis usque foras civitatem. Et positis genibus in litore oravimus. Et

cum valefecissemus invicem ascendimus in navem. Illi autem redierunt in sua. Nos

vero navigatione expleta a Tyro descendimus Ptolomaidam et salutatis fratribus

mansimus die una apud illos. Alia autem die profecti venimus Cesaream. Et intrantes

domum Philippi evangeliste qui erat unus de septem mansimus apud eum. Huic autem

erant quatuor filie virgines prophetantes. Et cum moraremur ibi per dies aliquot super-

venit quidam a Iudea propheta nomine Agabus. Is cum venisset ad nos tulit

zonam Pauli et alligans sibi pedes et manus dixit: Hec dicit Spiritus Sanctus: Vi-

rum cuius est zona hec sic alligabunt in Ierusalem Iudei et tradent in manus

gentium. Quod cum audissemus rogabamus nos et qui loci illius erant ne ascende-

ret Ierusalem. Tunc respondit Paulus et dixit: Quid facitis flentes et affligentes

cor meum? Ego enim non solum alligari sed et mori in Ierusalem paratus sum propter nomen Domini

Iesu. Et cum ei suadere non possemus quievimus dicentes: Domini voluntas fiat.

Post dies autem istos preparati ascendebamus in Ierusalem. Venerunt autem et ex discipulis a Cesarea nobiscum
adducentes secum apud quem hospitaremur Mnasonem quendam Cyprium antiquum discipulum.
Et cum venissemus Ierosolimam libenter exceperunt nos fratres. Sequenti autem die introibat
Paulus nobiscum ad Iacobum omnesque collecti sunt seniores. Quos cum salutasset nar-
rabat per singula que Deus fecisset in gentibus per ministerium illius. At illi cum audissent magnifica-
bant Dominum dixeruntque ei: Vides frater quot milia sunt in Iudeis qui crediderunt
et omnes emulatores sunt legis. Audierunt autem de te quia discessionem doceas a Moyse
eorum qui per gentes sunt Iudeorum dicens non debere eos circumcidere filios suos neque
secundum consuetudinem ingredi. Quid ergo est? utique oportet convenire multitudinem; audient enim
te supervenisse. Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis viri quatuor votum habentes super
se. His assumptis sanctifica te cum illis et impende in illis ut radant capita et sci-
ent omnes quia que de te audierunt falsa sunt sed ambulas et ipse custodiens
legem. De his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus iudicantes ut absti-
neant se ab idolis immolato et sanguine et suffocato et fornicatione. Tunc Paulus
assumptis viris postera die purificatus cum illis intravit in templum annuntians
expletionem dierum purificationis donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio. Dum autem
septem dies consummarentur hi qui de Asia erant Iudei cum vidissent eum in templo
concitaverunt omnem populum et iniecerunt ei manus clamantes: Viri Israhelite
adiuvate. Hic est homo qui adversus populum et legem et locum hunc omnes ubique docens
insuper et gentiles induxit in templum et violavit sanctum locum istum. Viderant enim
Trophimum Ephesium in civitate cum ipso quem estimaverunt quoniam in templum introduxisset Paulus.

paulus. Commota est civitas tota et facta est concursio populi. Et apprehendentes paulum

trahebant eum extra templum et statim clause sunt ianue. Querentibus autem eum occidere

nunciatum est tribuno cohortis quia tota confunditur ierusalem. Qui statim assumptis

militibus et centurionibus decurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum et milites

cessaverunt percutere paulum. Tunc accedens tribunus apprehendit eum et iussit alligari

catenis duabus. Et interrogabat quis esset et quid fecisset. Alii autem aliud clamabant

in turba. Et cum non posset certum cognoscere pre tumultu iussit eum duci in castra.

Et cum venisset ad gradus contigit ut portaretur a militibus propter vim populi.

Sequebatur enim multitudo populi clamans tolle eum. Et cum cepisset induci in castra paulus

dicit tribuno Si licet mihi loqui aliquid ad te. Qui dixit Grece nosti? Nonne tu es

egipcius qui ante hos dies tumultum concitasti et eduxisti in desertum quattuor

milia virorum sicariorum. Et dixit ad eum paulus Ego homo sum quidem iudeus a tharso

cilicie non ignote civitatis municeps. Rogo autem te permitte me loqui ad populum.

Et cum ille permisisset paulus stans in gradibus annuit manu ad plebem. Magno

silencio facto allocutus est lingua hebrea dicens. xxii

Viri fratres et patres audite quam ad vos nunc reddo rationem. Cum audissent autem quia

in hebrea lingua loqueretur ad eos magis prestiterunt silencium. Et dicit

Ego sum vir iudeus natus in tharso cilicie nutritus autem in ista civitate

secus pedes gamalielis eruditus iuxta veritatem paterne legis emulator

legis sicut et vos omnes estis hodie. Qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem

alligans et tradens in custodias viros ac mulieres sicut princeps sacerdotum michi testimonium

reddit et omnes maiores natu a quibus et epistolas accipiens ad fratres Damascum pergebam
ut adducerem inde vinctos in Ierusalem ut punirentur. Factum est autem eunte me et appropin-
quante me Damasco media die circumfulsit me lux copiosa de celo subito
audivi vocem de celo dicentem Saule Saule quid me persequeris. Ego autem respondi quis es
domine. Dixitque ad me Ego sum Iesus Nazarenus quem tu persequeris. Et qui
mecum erant lumen quidem viderunt vocem autem non audierunt eius qui loquebatur mecum.
Et dixi quid faciam domine. Dominus autem dixit ad me surgens vade Damascum ubi dicetur
tibi de omnibus que te oportet facere. Et cum non viderem pre claritate luminis illius ad manus
deductus a comitibus veni Damascum. Ananias autem quidam vir secundum legem testimonium
habens ab omnibus habitantibus Iudeis veniens ad me et astans dixit mihi Saule
frater respice. Et ego eadem hora respexi in eum. At ille dixit Deus patrum nostrorum pre-
ordinavit te ut cognosceres voluntatem eius et videres iustum et audires vocem ex ore
eius quia eris testis illius ad omnes homines eorum que vidisti et audisti. Et nunc quid
moraris. Exsurge et baptizare et ablue peccata tua invocato nomine ipsius. Factum
est autem revertenti mihi in Ierusalem et oranti me in templo fieri me in stupore mentis et
videre illum dicentem mihi festina et exi velociter ex Ierusalem quoniam non recipient testimonium
tuum de me. Et ego dixi domine ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem et
cedens per synagogas eos qui credebant in te. Et cum funderetur sanguis Stephani
testis tui ego astabam et consentiebam et custodiebam vestimenta interficientium illum.
Et dixit ad me vade quoniam ego in nationes longe mittam te. Audie-
bant autem eum usque ad hoc verbum et levaverunt vocem suam dicentes tolle de terra huiusmodi

[illegible]

non enim fas est eum vivere. Vociferantibus autem eis et proicientibus vestimenta sua et pulverem

iactantibus in aerem, iussit tribunus eum induci in castra, et flagellis caedi et torqueri,

ut sciret propter quam causam sic acclamarent ei. Et cum astrinxissent eum loris, dixit astanti

sibi centurioni Paulus: Si hominem Romanum et indemnatum licet vobis flagellare? Quo

audito centurio accessit ad tribunum et nuntiavit ei dicens: Quid acturus es? hic enim

homo civis Romanus est. Accedens autem tribunus dixit illi: Dic mihi, si tu Romanus es? At ille

dixit: Etiam. Et respondit tribunus: Ego multa summa civilitatem hanc consecutus sum. Et

Paulus ait: Ego autem et natus sum. Protinus ergo discesserunt ab illo qui eum torturi

erant. Tribunus quoque timuit postquam rescivit quia civis Romanus esset, et quia alligasset

eum. Postera autem die volens scire diligentius qua ex causa accusaretur a Iudaeis,

solvit eum, et iussit sacerdotes convenire et omne concilium: et producens Paulum, statuit

inter illos.

Intendens autem in concilium Paulus ait: Viri fratres, ego omni **xxiii**

conscientia bona conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem. Princeps autem sacerdotum

Ananias praecepit astantibus sibi percutere os eius. Tunc Paulus dixit ad eum:

Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum legem, et contra

legem iubes me percuti? Et qui astabant dixerunt: Summum sacerdotem Dei maledicis?

Dixit autem Paulus: Nesciebam, fratres, quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim: Principem populi tui non

maledices. Sciens autem Paulus quia una pars esset Sadducaeorum, et altera

Pharisaeorum, exclamavit in concilio: Viri fratres, ego Pharisaeus sum, filius Pharisaeorum:

de spe et resurrectione mortuorum ego iudicor. Et cum haec dixisset, facta est dissensio inter Pharisaeos

et Sadducaeos, et soluta est multitudo. Sadducaei enim dicunt non esse resurrectionem

nec angelum / neque spiritum / pharisei autem utraque confitentur. Factus est autem clamor magnus /

Et surgentes quidam phariseorum pugnabant dicentes. Nichil mali invenimus in homine isto

Quod si spiritus locutus est ei aut angelus. Et cum magna dissensio facta esset, timens

tribunus ne discerperetur paulus ab ipsis iussit militibus descendere et rapere eum de medio

eorum et deducere eum in castra. Sequenti autem nocte assistens ei dominus ait: Constans esto

Sicut enim testificatus es de me in ierusalem / sic te oportet et rome testificari. Facta autem die

collegerunt se quidam ex iudeis / et devoverunt se dicentes / neque manducaturos neque bibituros

donec occiderent paulum. Erant autem plus quam xl viri qui hanc coniurationem fecerant

qui accesserunt ad principes sacerdotum et seniores et dixerunt: Devotione devovimus

nos nichil gustaturos / donec occidamus paulum. Nunc ergo vos notum facite

tribuno cum concilio / ut producat illum ad vos / tamquam aliquid certius cognituri de eo

Nos vero prius quam appropiet parati sumus interficere illum. Quod cum audisset filius sororis

Pauli insidias / venit et intravit in castra / nuntiavitque paulo. Vo-

cans autem paulus ad se unum ex centurionibus ait: Adolescentem hunc perduc

ad tribunum / habet enim aliquid indicare illi. Et ille quidem assumens eum duxit ad tribu-

num et ait: Vinctus paulus rogavit me hunc adolescentem perducere ad te

habentem aliquid loqui tibi. Apprehendens autem tribunus manum illius secessit cum eo

seorsum et interrogavit illum: Quid est quod habes indicare michi? Ille autem dixit:

Iudeis convenit rogare te / ut crastina die paulum producas in concilium / quasi aliquid

certius inquisituri sint de illo / tu vero ne credideris illis. Insidiantur enim ei ex illis

viri amplius quam xl qui se devoverunt non manducare neque bibere

dum interficiant eum. Et nunc parati sunt prestolantes promissum tuum. Tribunus
igitur dimisit adolescentem precipiens ne cui loqueretur quoniam hec nota sibi fecisset. Et
vocatis duobus centurionibus dixit illis: Parate milites ducentos ut vadant
usque Cesaream, et equites septuaginta et lancearios ducentos a tertia hora noctis, et
iumenta parate ut imponentes Paulum salvum perducerent ad Felicem
presidem. Timuit enim ne forte raperent eum Iudei et occiderent, et ipse postea calum-
niam sustineret tanquam accepturus pecuniam. Scribens et epistolam conti-
nentem hec: Claudius Lysias optimo presidi Felici salutem. Virum hunc comprehensum
a Iudeis et incipientem interfici ab eis, superveniens cum exercitu eripui,
cognito quia Romanus est. Volensque scire causam quam obiciebant illi, deduxi eum
in concilium eorum. Quem inveni accusari de questionibus legis ipsorum, nihil vero dignum
morte aut vinculis habentem crimen. Et cum mihi perlatum esset de insidiis quas para-
verant illi, misi eum ad te, denuntians et accusatoribus ut dicant apud te. Vale.
Milites ergo secundum preceptum sibi assumentes Paulum duxerunt per noctem in An-
tipatridem. Et postera die dimissis equitibus ut cum eo irent, reversi sunt ad castra.
Qui cum venissent Cesaream et tradidissent epistolam presidi, statuerunt ante illum
et Paulum. Cum legisset autem et interrogasset de qua provincia esset, et cognoscens quia
de Cilicia: Audiam te, inquit, cum accusatores tui venerint. Iussitque in
pretorio Herodis custodiri eum. XXIIII

Post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum Ananias cum senioribus quibusdam et Tertullo
quodam oratore, qui adierunt presidem adversus Paulum. Et citato Paulo

paulo/ cepit accusare tertullus dicens. Cum in multa pace agamus per te et multa
corrigantur per tuam providentiam/ semper et ubique suscipimus/ optime felix/ cum omni
gratiarum actione. Ne diutius autem te protraham oro breviter audias nos pro tua
clementia. Invenimus hunc hominem pestiferum et concitantem seditiones omnibus
iudeis in universo orbe et auctorem seditionis secte nazarenorum qui etiam te-
mplum temptavit violare/ quem et apprehensum voluimus secundum legem nostram iudicare.
Superveniens autem tribunus lisias cum vi magna eripuit eum de manibus nostris
iubens accusatores eius ad te venire a quo poteris ipse iudicans de omnibus istis
cognoscere de quibus nos accusamus eum. Adiecerunt autem et iudei dicentes hec ita se
habere. Respondit autem paulus annuente sibi preside dicere. Ex multis annis te esse iudicem
genti huic/ sciens bono animo pro me satisfaciam. Potes enim cognoscere quia non
plus sunt mihi dies quam xii ex quo ascendi adorare in ierusalem et neque in templo
invenerunt me cum aliquo disputantem aut concursum facientem turbe neque in sinagogis
neque in civitate/ neque probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. Confiteor autem hoc
tibi quod secundum sectam quam dicunt heresim sic deservio patri et deo meo credens omnibus que in lege
et prophetis scripta sunt spem habens in deum quam et hi ipsi expectant resurrectionem
futuram iustorum et iniquorum. In hoc et ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ad deum
et ad homines semper. Post annos autem plures elemosinas facturus in gentem meam
veni et oblationes et vota in quibus invenerunt me purificatum in templo/ non cum
turba neque cum tumultu/ quidam autem ex asia iudei quos oportebat apud te presto esse
et accusare si quid haberent adversum me/ aut hi ipsi dicant si quid invenerunt
in me iniquitatis cum stem in concilio nisi de una hac solummodo voce qua clamavi

inter eos stans quia de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a vobis. Distulit autem
illos felix certissime sciens de via hac dicens. Cum tribunus lisias descenderit audiam vos.
Iussitque centurioni custodire eum et habere requiem nec quemquam de suis prohibere ministrare ei.
Post aliquot autem dies veniens felix cum drusilla uxore sua que erat iudea
vocavit paulum et audivit ab eo fidem que est in christum ihesum. Disputante
autem illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro tremefactus felix respondit. Quod nunc
attinet vade. tempore autem opportuno accersiam te. simul et sperans quod pecunia ei
daretur a paulo propter quod et frequenter accersiens eum loquebatur cum eo. Biennio autem ex-
pleto accepit successorem felix porcium festum. volens autem gratiam prestare felix in

Festus ergo cum venisset in provinciam post triduum || deis reliquit paulum vinctum. xxv
ascendit iherosolimam a cesarea. Adieruntque eum principes sacerdotum et primi
iudeorum adversus paulum et rogabant eum postulantes gratiam adversus eum ut
iuberet perduci eum in iherusalem insidias tendentes ut interficerent eum in via. Festus
autem respondit servari paulum in cesarea se autem maturius profecturum. Qui ergo in vobis ait
potentes sunt descendentes simul si quod est in viro crimen accusent eum. Demoratus autem
inter eos dies non amplius quam octo aut decem descendit cesaream et altera die sedit
pro tribunali et iussit paulum adduci. Qui cum perductus esset circumsteterunt eum
qui ab iherosolima descenderant iudei multas et graves causas obicientes quas non poterant
probare. Paulo rationem reddente quoniam neque in legem iudeorum neque in templum
neque in cesarem quicquam peccavi. Festus autem volens gratiam prestare iudeis respondens
paulo dixit. Vis iherosolimam ascendere et ibi de his iudicari apud me. Dixit autem pau-
lus. ad tribunal cesaris sto ubi oportet me iudicari. Iudeis non nocui sicut tu melius nosti.

Si enim nocui aut dignum aliquid feci non recuso mori si vero nihil est eorum quae hi accusant
me nemo potest me illis donare Caesarem appello Tunc Festus cum concilio locutus
respondit Caesarem appellasti ad Caesarem ibis Et cum dies aliquot transacti essent Agrippa
rex et Bernice descenderunt Caesaream ad salutandum Festum Et cum dies plures ibi
demorarentur Festus regi indicavit de Paulo dicens Vir quidam est derelictus
a Felice vinctus de quo cum essem Hierosolymis adierunt me principes sacerdotum et seniores
Iudaeorum postulantes adversus illum damnationem Ad quos respondi quia non est Romanis consuetudo
donare aliquem hominem prius quam is qui accusatur praesentes habeat accusatores locum-
que defendendi accipiat ad abluenda crimina quae ei obiciuntur Cum ergo huc con-
venissent sine ulla dilatione sequenti die sedens pro tribunali iussi adduci virum
de quo cum stetissent accusatores nullam causam deferebant de quibus ego suspicabar
malam quaestiones vero quasdam de sua superstitione habebant adversus eum et de quodam Iesu
defuncto quem affirmabat Paulus vivere Haesitans autem ego de huiusmodi quaestione dicebam
si vellet ire Hierosolymam et ibi iudicari de istis Paulo autem appellante ut servaretur
Augusti cognitioni iussi servari eum donec mittam eum ad Caesarem
Agrippa autem dixit ad Festum Volebam et ipse hominem audire Cras in-
quit audies eum Altera autem die cum venisset Agrippa et Bernice cum multa
ambitione et introissent in auditorium cum tribunis et viris principalibus civitatis
iubente Festo adductus est Paulus Et dixit Festus Agrippa rex et omnes qui
simul adestis nobiscum viri videtis hunc de quo omnis multitudo Iudaeorum interpel-
lavit me Hierosolymis petentes et acclamantes eum mori [illegible] non potuit [illegible]
cum apud me adessent [illegible] Si quis est [illegible] accusatur cum [illegible]

ubi[?] ... inclamantes tolle eum non oportet eum vivere amplius.

Ego vero comperi nichil dignum eum morte commisisse. Et cum dixisse[?] ...

... Caesarem appellat. Ipso autem hoc appellante ad augustum iudi-

cavi mittere. De quo quid certum scribam domino non habeo. Propter quod produxi eum ad vos et

maxime apud te o rex Agrippa ut interrogatione facta habeam quid scribam. Sine ratione enim

mihi videtur mittere vinctum et causas eius non significare. Agrippa vero ad Paulum ait Permittitur

XXVI

Agrippa vero ad Paulum ait permittitur tibi

loqui pro temetipso. Tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere. De omnibus

quibus accusor a Iudaeis rex Agrippa estimo me beatum apud te cum sim defensurus

me hodie maxime te sciente omnia quae apud Iudaeos sunt consuetudines et quaestiones. Propter quod

obsecro patienter me audias. Et quidem vitam meam a iuventute quae ab initio fuit in

gente mea in Ierosolimis noverunt omnes Iudaei praescientes me ab initio si velint testimonium

perhibere quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis vixi Phariseus. Et nunc in spe

quae ad patres nostros repromissionis facta est a Deo sto iudicio subiectus in qua duodecim tribus

nostrae nocte ac die deservientes sperant devenire. De qua spe accusor a Iudaeis rex. Quid

incredibile iudicatur apud vos si Deus mortuos suscitat. Et ego quidem existimaveram me

adversus nomen Iesu Nazareni debere multa contraria agere quod et feci

in Ierosolimis et multos sanctorum ego in carceribus inclusi a principibus sacerdotum potestate accep-

ta. Et cum occiderentur detuli sententiam et per omnes synagogas frequenter puniens

eos compellebam blasphemare. Et amplius insaniens in eos persequebar

usque in exteras civitates. In quibus dum irem Damascum cum potestate et permissu

principum sacerdotum die media in via vidi rex de caelo supra splendorem solis circumfulsisse

me lumine et eos qui simul mecum erant omnesque nos cum decidissemus in terram audivi
vocem loquentem mihi hebraica lingua Saule Saule quid me persequeris durum est tibi contra
stimulum calcitrare. Ego autem dixi quis es domine. Dominus autem dixit Ego sum Iesus nazarenus
quem tu persequeris. Sed exsurge et sta super pedes tuos. Ad hoc enim apparui tibi ut constituam
te ministrum et testem eorum que vidisti et eorum quibus apparebo tibi eripiens te de populo et gen-
tibus in quas nunc ego mitto te aperire oculos eorum ut convertantur a tenebris ad lucem
et de potestate Sathane ad Deum ut accipiant remissionem peccatorum et sortem inter sanctos per fi-
dem que est in me. Unde rex Agrippa non fui incredulus celesti visioni sed
his qui sunt Damasci primum et Iherosolimis et in omnem regionem Iudee et gentibus annuntiabam
ut penitentiam agerent et converterentur ad Deum digna penitentie opera facientes. Hac ex causa me
Iudei cum essem in templo comprehensum temptabant interficere. Auxilio autem
adiutus Dei usque in hodiernum diem sto testificans minori atque maiori nihil extra dicens
quam ea que prophete locuti sunt futura esse et Moyses. Si passibilis Christus si primus ex
resurrectione mortuorum lumen annuntiaturus est populo et gentibus. Hec loquente eo et rationem
reddente Festus magna voce dixit insanis Paule multe te littere ad insaniam con-
vertunt. Et Paulus non insanio inquit optime Feste sed veritatis et sobrietatis verba
eloquor. Scit enim de his rex ad quem et constanter loquor. Latere enim eum nihil horum arbitror
neque enim in angulo quicquam horum gestum est. Credis rex Agrippa prophetis? Scio
quia credis. Agrippa autem ad Paulum in modico suades me Christianum fieri. Et Paulus
opto apud Deum et in modico et in magno non tantum te sed et omnes qui audiunt hodie
fieri tales qualis et ego sum exceptis vinculis his. Et exsurrexit rex et preses
et Beronice et qui assidebant eis. Et cum secessissent loquebantur ad invicem dicentes

quia nichil morte dignum quod fecit homo iste. Agrippa autem Festo dixit: Dimitti

autem poterat homo iste si non appellasset Cesarem. XXVI

Ut autem meditatum est navigare eum in ytaliam, tradi paulum cum
reliquis custodibus centurioni nomine iulio cohortis auguste. Ascen-
dentes autem navem adrumetinam, incipientes navigare circa
asie loca sustulimus, perseverante autem nobiscum aristarcho macedone thes-
salonicensi. Sequenti autem die devenimus sidonem. Humane autem tractans iu-
lius paulum permisit ad amicos ire et curam sui agere. Et inde cum sustu-
lissemus subnavigavimus cyprum propter quod essent venti contrarii. Et pelagus
cilicie et pamphilie navigantes venimus lystram que est licie.
Et ibi inveniens centurio navem alexandrinam navigantem in ytaliam
transposuit nos in eam. Et cum multis diebus tarde navigaremus et vix
devenissemus contra gnidum, prohibente nos vento, adnavigavimus crete
iuxta salmonem. Et vix iuxta navigantes venimus in locum
quendam qui vocatur boni portus, cui iuxta civitas erat thessala. Multo
autem tempore peracto et cum iam non esset tuta navigatio eo quod et ieiunium iam
preterisset, consolabatur eos paulus dicens: Viri, video quoniam cum
iniuria et multo dampno non solum oneris et navis sed et animarum
nostrarum incipit esse navigatio. Centurio autem gubernatori et nauclero
magis credebat quam his que a paulo dicebantur. Et cum aptus non
esset portus ad hiemandum, plurimi statuerunt consilium navigare
inde, si quo modo possent devenientes phenicem hiemare, portum crete respi-

tem ad affricum et ad chorum. Aspirante autem austro estimantes propositum se tenere cum
sustulissent de Asson legebant Cretam. Non post multum autem misit se contra ipsam ventus
typhonicus qui vocatur euroaquilo. Cumque arrepta esset navis et non posset
conari in ventum data nave flatibus ferebamur. In insulam autem quandam decurrentes que
vocatur Cauda potuimus vix obtinere scapham. Qua sublata adiutoriis ute-
bantur accingentes navem timentes ne in syrtim inciderent summisso vase
sic ferebantur. Valida autem tempestate nobis iactatis sequenti die iactum fecerunt. Et tertia
die suis manibus armamenta navis proiecerunt. Neque autem sole neque
sideribus apparentibus per dies plures et tempestate non minima imminente iam ablata
erat spes salutis nostre. Et cum multa ieiunatio fuisset tunc stans Paulus in medio
eorum dixit. Oportebat quidem o viri audito me non tollere a Creta lucrique facere iniuri-
am hanc et iacturam. Et nunc suadeo vobis bono animo esse amissio enim nullius anime erit
ex vobis preterquam navis. Astitit enim mihi angelus hac nocte dei cuius sum ego et cui de-
servio dicens. Ne timeas Paule Cesari te oportet assistere. Et ecce donavit tibi deus omnes
qui navigant tecum. Propter quod bono animo estote viri. Credo enim deo quia sic
erit quemadmodum dictum est mihi. In insulam autem quandam oportet nos devenire. Sed postquam xiiii
dies nox supervenit navigantibus nobis in Adria circa mediam noctem suspica-
bantur naute apparere sibi aliquam regionem. Qui et summittentes bolidem invene-
runt passus xx. Et pusillum inde separati invenerunt passus xv. Timen-
tes autem ne in aspera loca incideremus de puppi mittentes anchoras iiii optabant
diem fieri. Nautis vero querentibus fugere de navi cum misissent scapham in mare
sub obtentu quasi inciperent a prora anchoras extendere dixit Paulus centurioni

et multitudine reliquit in manu magistri nos salvi si non potestis. Tunc abbas

dixit multis fratribus sibi subiectis et passi sunt cum voluit. Et cum ... incipit

fieri rogabat paulus omnes fratres abbas dixit ... dic hodie ...

presentes ... permanet ... accipiet ... qui regit nos accipe tibi

... quia ... cum dixisset

fratres pane ... dixit deo in ... Et cum ... tempus ...

... at ... omnes ... abbas ... non ...

... anno ... sancti abbas ... viator ...

... Cum ... non ... tunc non ...

... quedam ... cogitabat si posset ... nunc

Et cum ... contulisset ... cantabat ... laxatis ...

... Et ... sermone ... fratrum ... ad litus

Et cum in ... in loco ... ubi ... in

... Et ... manebat in ... proprio

... animalis ... fuit ut custodiens ... ne

... Continuo ... paulus ...

... qui posset ... fratres ... ad

... et totos alios ... faciebat ... super ...

... Et ... ut omnes ... adiuvat ...

Et cum navigassemus tres ... quia ... insula vocabatur

... non ... non modicam ... nobis ...

... nos omnes ... quam ... frigore

Cum congregasset autem paulus sarmentorum aliquantam multitudinem et imposuisset super
ignem vipera a calore cum processisset invasit manum eius. Ut vero viderunt bar
bari pendentem bestiam in manum eius dicebant ad invicem. Utique homicida est
homo hic qui cum evaserit de mari ultio non sinit eum vivere. At ille excuci
ens bestiam in ignem nichil mali passus est. At illi existimabant eum in tumorem
convertendum et subito casurum et mori. Diu autem illis expectantibus et videntibus nichil
mali in eo contingere convertentes se dicebant eum esse deum. In locis autem illis erant predia prin
cipis insule nomine publii qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit.
Contigit autem patrem publii febribus et dissenteria vexatum iacere. Ad quem paulus
intravit et cum orasset et imposuisset ei manus salvavit eum. Quo facto et
omnes qui in insula habebant infirmitates accedebant et curabantur. Qui
et multis honoribus nos honoraverunt et navigantibus imposuerunt que necessaria
erant. Post menses autem tres navigavimus in navi alexandrina que in
insula hiemaverat cui erat insigne castorum. Et cum venissemus
siracusam mansimus ibi triduo. Inde circumlegentes devenimus regium et
post unum diem flante austro altera die venimus puteolos ubi inventis
fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem. Et sic venimus
romam. Et inde cum audissent fratres occurrerunt nobis usque ad appii forum et
tres tabernas. Quos cum vidisset paulus gratias agens deo accepit fiduciam.
Cum autem venissemus romam permissum est paulo manere sibimet cum custodiente se milite. Post tertium autem
diem convocavit primos iudeorum. Cumque convenissent dicebat eis. Ego viri

fratres nichil adversus plebem faciens aut morem patrum vinctus Ierosolime

traditus sum in manus Romanorum qui cum interrogationem de me habuissent volu-

erunt me dimittere eo quod nulla esset causa mortis in me. Contradicentibus autem Iudeis

coactus sum appellare Cesarem non quasi gentem meam habens aliquid accusare. Prop-

ter hanc igitur causam rogavi vos videre et alloqui. Propter spem enim Israel catena

hac circumdatus sum. At illi dixerunt ad eum: Nos neque litteras accepimus

de te a Iudea neque adveniens aliquis fratrum nuntiavit aut locutus est quid de te

malum. Rogamus autem a te audire que sentis; nam de secta hac notum est nobis quia

ubique ei contradicitur. Cum autem constituissent illi diem venerunt ad eum in hospi-

tium plures quibus exponebat testificans regnum Dei suadensque eis de Ihesu

ex lege Moysi et prophetis a mane usque ad vesperam. Et quidam credebant his

que dicebantur; quidam vero non credebant. Cumque invicem non essent consenti-

entes discedebant dicente Paulo unum verbum: quia bene Spiritus Sanctus locutus est

per Ysaiam prophetam ad patres nostros dicens: Vade ad populum istum et dic ad eos:

Aure audietis et non intelligetis et videntes videbitis et non perspicietis.

Incrassatum est enim cor populi huius et auribus graviter audierunt et oculos suos compres-

serunt ne forte videant oculis et auribus audiant et corde intelligant et convertantur

et sanem eos. Notum ergo sit vobis quoniam gentibus missum est hoc salutare Dei et ipsi

audient. Et cum hec dixisset exierunt ab eo Iudei multam habentes inter se questionem.

Mansit autem biennio toto in suo conducto et suscipiebat omnes qui ingrediebantur

ad eum predicans regnum Dei et docens que sunt de domino

Ihesu Christo cum omni fiducia sine prohibitione [illegible]

Christus filius Dei per quem incipiet totus mundus iudicari. Amen.

Explicit actus apostolorum Incipiunt canonice Et primo Jacobi

Non ita est ordo apud grecos qui integre sapiunt et fidem rectam sectantur epistolarum septem que canonice nuncupantur sicut in latinis codicibus invenitur. ut quia petrus primus est in ordine apostolorum prime sint etiam eius epistole in ordine ceterarum. Sed sicut evangelistas dudum ad veritatis lineam correximus ita has proprio ordini deo nos iuvante reddidimus. Est enim una earum prima Jacobi. due petri. Johannis tres et Jude una. Que si sicut ab eis digeste sunt ita quoque ab interpretibus fideliter in latinum verterentur eloquium nec ambiguitatem legentibus facerent nec sermonum sese varietas impugnaret. illo precipue loco ubi de unitate trinitatis in prima Johannis epistola positum legimus. in qua etiam ab infidelibus translatoribus multum erratum esse a fidei veritate comperimus trium tantummodo vocabula hoc est aque sanguinis et spiritus in ipsa sua editione ponentes et patris verbique ac spiritus testimonium omittentes. in quo maxime et fides catholica roboratur et patris et filii et spiritus sancti una divinitatis substantia comprobatur. In ceteris vero epistolis quantum a nostra aliorum distet editio lectoris prudentie derelinquo. Sed tu virgo christi eustochium dum a me impensius scripture veritatem inquiris meam quodammodo senectutem invidorum dentibus corrodendam exponis qui me falsarium corruptoremque sanctarum pronunciant scripturarum. Sed ego in tali opere nec emulorum meorum invidentiam pertimesco nec sancte scripture veritatem poscentibus denegabo.

Jacobus dei et domini nostri Jhesu christi servus duodecim tribubus que sunt in dispersione salutem. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationes varias incideritis. scientes quod probatio fidei vestre patientiam operatur. Patientia autem opus perfectum habet. ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes. Si quis autem vestrum indiget sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluenter et non improperat et dabitur ei. postulet autem in fide nihil hesitans

Jacobus

nihil hesitans. Qui enim hesitat similis est fluctui maris qui a vento movetur et circumfertur.
Non ergo existimet homo ille quod accipiat aliquid a domino. Vir duplex animo
inconstans est in omnibus viis suis. Glorietur autem frater humilis in exaltatione
sua. Dives autem in humilitate sua quoniam sicut flos feni transibit.
Exortus est enim sol cum ardore et arefecit fenum et flos eius decidit et decor
vultus eius deperiit: ita et dives in itineribus suis marcescet. Beatus vir
qui suffert temptationem quoniam cum probatus fuerit accipiet coronam vite quam
repromisit deus diligentibus se. Nemo cum temptatur dicat quoniam a deo
temptatur. Deus enim intemptator malorum est. Ipse autem neminem temptat.
Unusquisque vero temptatur a concupiscentia sua abstractus et illectus. Deinde con-
cupiscentia cum conceperit parit peccatum. Peccatum vero cum consummatum fuerit generat
mortem. Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi. Omne datum optimum et omne
donum perfectum desursum est descendens a patre luminum apud quem non est trans-
mutatio nec vicissitudinis obumbratio. Voluntarie enim genuit nos
verbo veritatis ut simus initium aliquod creature eius. Scitis fratres mei dilectissimi.
Sit autem omnis homo velox ad audiendum tardus autem ad loquendum
et tardus ad iram. Ira enim viri iustitiam dei non operatur. Propter quod abicientes omnem
immunditiam et habundantiam malicie in mansuetudine suscipite insitum verbum
quod potest salvare animas vestras. Estote autem factores verbi et non auditores tantum
fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi et non factor hic compa-
rabitur viro consideranti vultum nativitatis sue in speculo. Consideravit enim
se et abiit et statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit

in lege perfecte libertatis et permanserit in ea non auditor obliviosus

factus sed factor operis hic beatus in facto suo erit. Si quis autem putat se religiosum

esse non refrenans linguam suam sed seducens cor suum huius vana

est religio. Religio munda et immaculata apud deum et patrem hec est

visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum et immaculatum se custodire

custodire ab hoc seculo. II.

Fratres mei nolite in personarum acceptione habere fidem domini nostri Jesu Christi glorie.

Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candida

introierit autem et pauper in sordido habitu et intendatis in eum qui indutus

est veste preclara et dixeritis ei tu sede hic bene, pauperi autem dicatis tu

sta illic aut sede sub scabello pedum meorum nonne iudicatis apud vosmet

ipsos et facti estis iudices cogitationum iniquarum. Audite fratres mei dilectissimi

nonne deus elegit pauperes in hoc mundo divites in fide et heredes

regni quod repromisit diligentibus se. Vos autem exhonorastis pauperem.

Nonne divites per potentiam opprimunt vos et ipsi trahunt vos ad iudicia.

Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod invocatum est super vos. Si tamen

legem perficitis regalem secundum scripturas diliges proximum tuum sicut teipsum bene

facitis. Si autem personas accipitis peccatum operamini redarguti a lege quasi

transgressores. Quicumque autem totam legem servaverit offendat autem in uno factus

est omnium reus. Qui enim dixit non mechaberis dixit et non occides. Quod si non

mechaberis occides autem factus es transgressor legis. Sic loquimini et sic facite

sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Judicium enim sine misericordia fiet illi qui

non fecit misericordiam. Superexaltat autem misericordia iudicium. Quid proderit fratres
mei si fidem quis dicat se habere opera autem non habeat. Numquid poterit fides salvare
eum. Si autem frater et soror nudi sint et indigeant victu cottidiano dicat
autem aliquis ex vobis illis ite in pace calefacimini et saturamini non dederitis autem
eis quae necessaria sunt corporis quid proderit. Sic et fides si non habeat opera mortua
est in semetipsa. Sed dicet quis tu fidem habes et ego habeo opera. Ostende mihi fidem
tuam sine operibus et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. Tu credis quoniam unus
est Deus bene facis et daemones credunt et contremiscunt. Vis autem scire o homo
inanis quoniam fides sine operibus mortua (otiosa vacua) est. Abraham pater noster non
ex operibus iustificatus est offerens filium suum super altare ysaac. Vides quoniam
fides cooperabatur operibus illius et ex operibus fides consummata est. Et impleta
est scriptura dicens. Credidit Abraham Deo et reputatum est ei ad iustitiam et amicus
Dei appellatus est. Videtis quoniam ex operibus iustificatur homo et non ex fide tantum.
Similiter autem et Raab meretrix nonne ex operibus iustificata est suscipiens nun-
tios et alia via eiciens. Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est ita et fides sine
Nolite plures magistri fieri ‖ operibus mortua est. iii.
fratres mei scientes quoniam maius iudicium sumitis. In multis enim offendimus
omnes. Si quis in verbo non offendit hic perfectus est vir potens etiam freno
circumducere totum corpus. Si autem equis frena in ora mittimus ad consentiendum
nobis et omne corpus illorum circumferimus. Ecce et naves cum magnae sint et a ventis
validis minentur circumferuntur a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis

voluerit. Ita et lingua modicum quidem membrum est et magna exaltat. Ecce
quantus ignis quam magnam silvam incendit. Et lingua ignis est, universitas
iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, que maculat totum corpus et inflam-
mat rotam nativitatis nostre, inflammata a gehenna. Omnis enim natura bestiarum et volu-
crum et serpentium et ceterorum domantur et domita sunt a natura humana; linguam autem
nullus hominum domare potest. Est enim inquietum malum, plena veneno mortifero. In ipsa
benedicimus Deum et Patrem, et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem
Dei facti sunt. Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet, fratres mei, hec ita
fieri. Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam?
Numquid potest, fratres mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic
neque salsa facere dulcem potest aquam facere. Quis sapiens et disciplinatus inter vos?
Ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientie. Quod si zelum
amarum habetis et contentiones sint in cordibus vestris, nolite gloriari et mendaces esse
adversus veritatem. Non est enim ista sapientia desursum descendens, sed terrena, animalis,
diabolica. Ubi enim zelus et contentio, ibi inconstantia et omne opus pravum.
Que autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta,
suadibilis, bonis consentiens, plena misericordia et bonis fructibus, non iudicans, sine
simulatione. Fructus autem iustitie in pace seminatur facientibus pacem.

Unde bella et lites in vobis? Nonne hinc, ex concupiscentiis vestris que militant
in membris vestris? Concupiscitis et non habetis; occiditis et zelatis et non po-
testis adipisci; litigatis et belligeratis, et non habetis propter quod non postulatis. Petitis

eo quod male petatis ut in concupiscentiis vestris insumatis

Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi inimica est Deo. Quicumque ergo

voluerit amicus esse saeculi huius inimicus Dei constituitur. An putatis

quia inaniter scriptura dicat ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat

in vobis. Maiorem autem dat gratiam propter quod dicit Deus superbis resistit humilibus autem dat

gratiam. Subditi ergo estote Deo resistite autem diabolo et fugiet a vobis. Appropinquate

Deo et appropinquabit vobis. Emundate manus peccatores et purificate corda

duplices animo. Miseri estote et lugete et plorate risus vester in luctum

convertatur et gaudium in maerorem. Humiliamini in conspectu Domini et

exaltabit vos. Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri aut

qui iudicat fratrem suum detrahit legi et iudicat legem. Si autem iudicas legem

non es factor legis sed iudex. Unus est enim legislator et iudex qui po-

test perdere et liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum. Ecce nunc qui dicitis

hodie aut crastino ibimus in civitatem illam et faciemus ibi quidem

annum et mercabimur et lucrum faciemus qui ignoratis quid erit in crastinum.

Quae est enim vita vestra vapor ad modicum parens et deinceps exterminabitur

pro eo ut dicatis si Dominus voluerit et si vixerimus faciemus hoc aut illud.

Nunc autem exultatis in superbiis vestris. Omnis exultatio talis maligna est.

Scienti igitur bonum facere et non facienti malum est peccatum illi.

Agite nunc divites, plorate ululantes in miseriis vestris que advenient
vobis. Divitie vestre putrefacte sunt et vestimenta vestra a tineis
comesta sunt. Aurum et argentum vestrum eruginavit et erugo eorum vobis
in testimonium erit et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis iram vobis
in novissimis diebus. Ecce merces operariorum qui messuerunt re-
giones vestras que fraudata est a vobis clamat, et clamor eorum in aures domini
sabaoth introivit. Epulati estis super terram et in luxuriis enutristis corda
vestra in die occisionis. Addixistis et occidistis iustum et non restitit vobis. Pa-
tientes igitur estote fratres usque ad adventum domini. Ecce agricola expectat pretiosum
fructum terre patienter ferens donec accipiat temporaneum et serotinum. Patientes estote
et vos et confirmate corda vestra quoniam adventus domini appropinquabit. Nolite ingemiscere
fratres in alterutrum ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam assistit.
Exemplum accipite fratres exitus mali, longanimitatis, laboris et patientie prophetas
qui locuti sunt in nomine domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferen-
tiam Iob audistis et finem domini vidistis quoniam misericors est dominus et miserator.
Ante omnia fratres mei nolite iurare neque per terram neque per celum neque aliud
quodcumque iuramentum. Sit autem sermo vester est est non non ut non sub iudicio.

Tristatur aliquis in vobis oret equo animo et psallat

Infirmatur aliquis in vobis inducat presbiteros ecclesie et orent super eum ungentes eum oleo in nomine domini et oratio fidei salvabit infirmum et alleviabit eum dominus et si in peccatis sit remittentur ei. Confitemini alterutrum peccata vestra et orate pro invicem ut salvemini multum enim valet deprecatio iusti assidua. Helias homo erat similis nobis passibilis et oratione oravit ut non plueret super terram et non pluit annos tres et menses sex. Et rursum oravit et celum dedit pluviam et terra dedit fructum suum. Fratres mei si quis ex vobis erraverit a veritate et converterit quis eum scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore vie sue salvabit animam eius a morte et operit multitudinem peccatorum.

[illegible glosses]

Prologus in prima petri

Petrus apostolus filius iohannis provincie galilee vico bethsaida frater andree apostoli scripsit epistolas salutatorias in universos toto orbe dispersos ... hic sedis ... [illegible]

[illegible glosses]

Petrus apostolus ihesu christi electis advenis dispersionis ponti galatie cappadocie asie et bithinie secundum prescientiam dei patris in sanctificatione spiritus in obedientiam et aspersionem sanguinis ihesu christi. Gratia vobis et pax multiplicetur. Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam per r...

ex mortuis in hereditatem incorruptibilem et incontaminatam et immarcescibilem
conservatam in celis in nobis qui in virtute dei custodimini per fidem in salutem
paratam revelari in tempore novissimo In quo exultabitis modicum nunc si oportet
contristari in variis temptationibus ut probatio vestre fidei multo preciosior sit auro
quod per ignem probatur inveniatur in laudem et honorem et gloriam in revelatione Iesu Christi
Quem cum non videritis diligitis in quem nunc quoque non videntes creditis credentes
autem exultabitis leticia inenarrabili et glorificata reportantes finem fidei vestre
salutem animarum vestrarum De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophete
qui de futura in nobis gratia prophetaverunt scrutantes in quod vel quale tempus significaret
in eis spiritus Christi prenuncians eas que in Christo sunt passiones et posteriores glorias quibus
revelatum est quia non sibimetipsis nobis autem ministrabant ea que nunc nunciata
sunt nobis per eos qui evangelizaverunt spiritu sancto de celo misso in quem desiderant
angeli prospicere Propter quod succincti lumbos mentis vestre sobrii perfecte sperate
in eam que nobis offertur gratiam in revelatione Iesu Christi quasi filii obediencie non
configurati prioribus ignorancie vestre desideriis sed secundum eum qui vocavit
nos sanctum et ipsi sancti in omni conversatione sitis quoniam scriptum est
Sancti eritis quoniam ego sanctus sum Et si patrem invocatis eum qui sine

[illegible] *pª Petr.* [illegible]

acceptione personarum iudicat secundum uniuscuiusque opus in timore incolatus

vestri tempore conversamini scientes quod non corruptibilibus auro vel argento

redempti estis de vana vestra conversacione paterne tradicionis sed precioso

sanguine quasi agni incontaminati et immaculati Christi precogniti quidem ante mundi

constitucionem manifestati autem in temporibus novissimis propter vos qui per ipsum fide-

les estis in deo qui suscitavit eum a mortuis et dedit ei gloriam sempi-

ternam ut fides vestra et spes esset in deo animas vestras castificantes

in obediencia caritatis in fraternitatis amore simplici ex corde

invicem diligite attencius renati non ex semine corruptibili per verbum dei vivi

et permanentis in eternum quia omnis caro ut fenum et omnis gloria eius tamquam

flos agri exaruit fenum et decidit flos eius. Verbum autem domini manet

in eternum hoc est autem verbum quod evangelizatum est in vobis

Deponentes igitur omnem maliciam et omnem dolum et simulaciones invidias et

omnes detractiones sicut modo geniti infantes racionabiles

sine dolo lac concupiscite ut in eo crescatis in salutem si tamen gustastis

quoniam dulcis est dominus ad quem accedentes lapidem vivum ab hominibus quidem

reprobatum a deo autem electum et honorificatum ipsi tamquam lapides vivi

[illegible]

Superedificamini domus spirituales in sacerdotium sanctum offerre spirituales
hostias acceptabiles deo per ihesum christum. Propter quod continet scriptura ecce pono
in syon lapidem summum angularem electum preciosum et qui crediderit
in eo non confundetur. Vobis igitur honor credentibus. non credentibus autem lapis quem
reprobaverunt edificantes hic factus est in caput anguli et lapis offensionis
et petra scandali hiis qui offendunt verbo nec credunt in quo et positi sunt.
Vos autem estis genus electum regale sacerdotium gens sancta populus
acquisitionis ut virtutes annuncietis eius qui vos de tenebris vocavit
in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus nunc autem populus dei.
Qui non consecuti misericordiam nunc autem misericordiam consecuti. Karissimi obsecro
vos tamquam advenas et peregrinos abstinere vos a carnalibus desideriis
que militant adversus animam. conversationem vestram inter gentes habentes
bonam. ut in eo quod detractant de vobis tamquam de malefactoribus ex bonis
vos operibus considerantes glorificent deum in die visitationis.
Subiecti estote omni humane creature propter deum. sive regi quasi precellenti. sive
ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum laudem vero bonorum. Quia
sic est voluntas dei ut benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum

[illegible]

libertatem, non quasi velamen habentes malicie libertatem, sed sicut servi

Dei. Omnes honorate, fraternitatem diligite, Deum timete, regem honorificate.

Servi, subditi estote in omni timore dominis, non tantum bonis et modestis, sed et

dyscolis. Hec est enim gratia, si propter conscientiam Dei sustinet quis tristicias patiens

iniuste. Que enim gloria est, si peccantes et colaphizati suffertis? Sed si bene

facientes patienter sustinetis, hec est gratia apud Deum. In hoc enim vocati estis, quia et Christus

passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia

eius. Qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in lingua eius. Qui cum

malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur, tradebat

autem se iudicanti iniuste. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo

super lignum, ut peccatis mortui iustitie vivamus, cuius livore sanati

estis. Eratis enim sicut oves errantes, sed conversi estis nunc ad pastorem

et episcopum animarum vestrarum.

III

Similiter et mulieres subdite sint viris suis, ut et si qui non credunt verbo, per mulierum conversationem

sine verbo lucrifiant, considerantes in timore castam conversationem vestram.

Quarum sit non extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti

vestimentorum cultus, sed qui absconditus est cordis homo in incorruptibilitate

[illegible]

quieti et modesti spiritus qui est in conspectu dei locuples. Sic enim aliquando et sancte
mulieres sperantes in deo ornabant se subiecte propriis
viris. Sicut Sara obediebat Abrahe dominum eum vocans cuius estis filie
benefacientes et non timentes ullam perturbationem. Viri similiter cohabitantes
secundum scientiam quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem tamquam
et coheredibus gratie vite ut non impediantur orationes vestre. In fine autem omnes
unanimes in oratione estote compatientes fraternitatis amatores misericordes
modesti humiles non reddentes malum pro malo vel maledictum pro male
Sed e contrario benedicentes quia in hoc vocati estis ut benedictionem hereditatis
possideatis. Qui enim vult vitam diligere et dies videre bonos coerceat
linguam suam a malo et labia eius ne loquantur dolum. Declinet a malo
et faciat bonum inquirat pacem et sequatur eam quia oculi domini
super iustos et aures eius in preces eorum. Vultus autem domini super facientes
mala. Et quis est qui vobis noceat si boni emulatores fueritis. Sed et si
quid patimini propter iustitiam beati. Timorem autem eorum ne timueritis et non conturbemini
Dominum autem christum sanctificate in cordibus vestris parati semper ad satisfactionem
omni poscenti vos rationem de ea que in vobis est fide et spe sed cum modestia et

timore conscientiam habentes bonam ut in eo quod detrahunt de vobis confundantur qui calum-
niantur vestram bonam in Christo conversationem. Melius est enim benefacientes si velit
voluntas dei pati quam malefacientes. Quia et Christus semel pro peccatis mortuus
est iustus pro iniustis ut nos offerret deo mortificatos quidem carne vivificatos
autem spiritu. In quo et his qui in carcere erant spiritibus veniens praedicavit
qui increduli fuerant aliquando quando expectabant dei patientiam in diebus Noe cum fa-
bricaretur archa in qua pauci id est viii animae salvae factae sunt per aquam. Quod et vos nunc
similis formae salvos facit baptisma non carnis depositio sordium sed con-
scientiae bonae interrogatio in deum per resurrectionem Iesu Christi qui est in dextera dei
deglutiens mortem ut vitae aeternae heredes efficeremur profectus in
caelum subiectis sibi angelis et potestatibus et virtutibus. ·IIII·

Christo igitur passo in carne et vos eadem cogitatione armamini quia qui passus
est in carne desiit a peccatis ut iam non hominum desideriis sed voluntati dei
quod reliquum est in carne vivat temporis. Sufficit enim praeteritum tempus ad voluntatem
gentium consummandam his qui ambulaverunt in luxuriis desideriis vinolentiis
comessationibus potationibus et illicitis idolorum cultibus. In quo nunc obstu-
pescunt. In quo admirantur non concurrentibus vobis in eandem luxuriae confusionem blasphe-

blasphemantes. Qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare vivos
et mortuos. Propter hoc enim et mortuis evangelizatum est ut iudicentur secundum
homines in carne, vivant autem secundum Deum in spiritu. Omnium autem finis appropinquavit.
Estote itaque prudentes et vigilate in orationibus. Ante omnia autem mutuam
in vobismetipsis caritatem continuam habentes, quia caritas operit multitudinem peccatorum.
Hospitales invicem sine murmuratione. Unusquisque sicut accepit gratiam, in alterutrum
illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiae Dei.
Si quis loquitur quasi sermones Dei; si quis ministrat, tamquam ex virtute quam administrat
Deus, ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum, cui est gloria et imperium
in saecula saeculorum. Amen. Carissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad temptationem
vobis fit, quasi novi aliquid vobis contingat, sed communicantes Christi passionibus gaudete,
ut et in revelatione gloriae eius gaudeatis exultantes. Si exprobramini in
nomine Christi, beati eritis, quoniam quod est honoris, gloriae et virtutis Dei, et qui est eius spiritus,
super vos requiescit. Nemo autem vestrum patiatur ut homicida aut fur
aut maledicus aut alienorum appetitor. Si autem ut christianus, non erubescat; glorificet
autem Deum in isto nomine, quoniam tempus est ut incipiat iudicium a domo
Dei. Si autem primum a nobis, quis finis eorum qui non credunt Dei evangelio? Et si iustus

impius et peccator ubi parebunt. Itaque et hi qui patiuntur
secundum voluntatem Dei fideli creatori commendent animas suas in benefactis.

Seniores ergo qui in vobis sunt obsecro consenior et testis passionum
Christi qui et eius que in futuro revelanda est glorie communicator: pascite qui in
vobis est gregem Dei providentes non coacte sed spontanee secundum Deum neque
turpis lucri gratia sed voluntarie neque ut dominantes in cleris sed forma
facti gregis ex animo. Et cum apparuerit princeps pastorum percipietis immar-
cescibilem glorie coronam. Similiter adolescentes subditi estote senioribus.
Omnes autem invicem humilitatem insinuate quia Deus superbis resistit humi-
libus autem dat gratiam. Humiliamini igitur sub potenti manu Dei ut vos
exaltet in tempore visitationis omnem sollicitudinem vestram proicientes
in eum quoniam ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et vigilate quia
adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem de-
voret. Cui resistite fortes in fide scientes eandem passionem ei
que in mundo est vestre fraternitati fieri. Deus autem omnis gratie qui vocavit
nos in eternam suam gloriam in Christo Iesu modicum passos ipse perficiet
confirmabit solidabitque. Ipsi gloria et imperium in secula seculorum amen.

[illegible glosses]

Per silvanum fidelem fratrem vobis ut arbitror breviter scripsi obsecrans et contestans hanc esse veram graciam dei in qua statis. Salutat vos ecclesia que est in babilone collecta et marcus filius meus. Salutate invicem in osculo sancto. Gracia vobis omnibus qui estis in christo ihesu. Amen.

Symon petrus per fidem huius [illegible] tuos [illegible] eiusdem [illegible] sit per [illegible] ipse [illegible] manifestat

Secunda epistola petri

Symon petrus servus et apostolus ihesu christi hiis qui nobiscum coequalem sortiti sunt fidem in iusticia dei nostri et salvatoris ihesu christi. Gracia vobis et pax adimpleatur in cognicione dei nostri ihesu christi. Quomodo omnia nobis divine virtutis sue que ad vitam et pietatem donata sunt per cognicionem eius qui vocavit nos propria gloria et virtute per quem maxima et preciosa nobis promissa donavit ut per hec efficiamini divine consortes nature fugientes eius que in mundo est concupiscencie corrupcionem. Vos autem curam omnem subinferentes ministrate in fide vestra virtutem in virtute autem scienciam in sciencia autem abstinenciam in abstinencia autem pacienciam in paciencia autem pietatem in pietate autem amorem fraternitatis in amore autem fraternitatis caritatem. Hec enim si vobiscum assint et superent non vacuos nec sine fructu vos constituent in domini nostri ihesu christi cognicione. Cui enim non presto sunt hec cecus est et manu temptans oblivionem accipiens purgacionis veterum suorum delictorum. Quapropter fratres magis satagite

ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. hec enim facientes

non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in eternum

regnum domini nostri et salvatoris ihesu christi. Propter quod incipiam vos commonere semper de his et quidem

scientes et confirmatos vos in presenti veritate. Iustum autem arbitror quamdiu sum

in hoc tabernaculo suscitare vos in commonitione certus quod velox est depositio

tabernaculi mei secundum quod et dominus noster ihesus christus significavit michi. Dabo autem operam et frequenter

habere vos post obitum meum ut horum memoriam faciatis. Non enim doctas fabulas

secuti notam fecimus vobis domini nostri ihesu christi virtutem et presentiam sed speculatores facti

illius magnitudinis. Accipiens enim a deo patre honorem et gloriam voce delapsa ad eum

huiuscemodi a magnifica gloria. Hic est filius meus dilectus in quo michi

complacui ipsum audite. Et hanc vocem nos audivimus de celo allatam

cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem propheticum sermonem

cui benefacitis attendentes quasi lucerne lucenti in caliginoso

loco donec dies illucescat et lucifer oriatur in cordibus vestris. Hoc

primum intelligentes quod omnis prophecia scripture propria interpretatione non fit.

Non enim voluntate humana allata est aliquando prophecia sed spiritu sancto in-

spirati locuti sunt sancti dei homines

Fuerunt vero et pseudoprophete in populo sicut et in vobis erunt magistri menda-
ces qui introducent sectas perdicionis et eum qui emit eos dominum negant
superducentes sibi celerem perdicionem et multi sequentur eorum luxurias per quos via
veritatis blasphemabitur et in avaricia fictis verbis de vobis negociabuntur quibus
iudicium iam olim non cessat et perdicio eorum non dormitat Si enim deus angelis
peccantibus non pepercit sed rudentibus detractos inferni in tartarum tradidit crucian-
dos in iudicium reservari et originali mundo non pepercit sed octavum noe iusticie
preconem custodivit diluvium mundo impiorum inducens et civitates sodomorum
et gomorreorum in cinerem redigens eversione dampnavit exemplum eorum
qui impie acturi sunt ponens et iustum loth oppressum a nefandorum iniuria
ac luxuriosa conversacione eripuit aspectu enim et auditu iustus erat habitans
inter eos qui de die in diem animam iustam iniquis operibus cruciabant Novit
dominus pios de temptacione eripere iniquos vero in diem iudicii cruciandos reservare
magis autem eos qui post carnem et in concupiscencia immundicie ambulant domina-
cionemque contempnunt audaces sibi placentes sectas non metuunt facere
blasphemantes ubi angeli fortitudine et virtute cum sint maiores non por-
tant adversus se execrabile iudicium Hii vero velut irracionabilia pecora

naturaliter in captionem et perniciem, in his quae ignorant blasphemantes, in corrup-
tione sua peribunt, percipientes mercedem iniustitiae, voluptatem existimantes diei
delicias, coinquinationes et maculae, deliciis affluentes, in conviviis suis
luxuriantes vobiscum, oculos habentes plenos adulterii et incessabilibus delictis
et incessabilis delicti, pellicientes animas instabiles, cor exercitatum avaritia
habentes, maledictionis filii, derelinquentes rectam viam erraverunt, secuti
sunt Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit, correptionem vero
habuit suae vesaniae: subiugale mutum animal, hominis voce loquens, prohibuit
prophetae insipientiam. Hi sunt fontes sine aqua et nebulae turbinibus exagitatae,
quibus caligo tenebrarum reservatur. Superba enim vanitatis loquentes pelliciunt
in desideriis luxuriae eos qui paululum effugiunt, qui in errore conversantur,
libertatem illis promittentes, cum ipsi sint servi corruptionis: a quo enim quis superatus
est, huius et servus est. Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione
Domini nostri et salvatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur, facta sunt eis
posteriora deteriora prioribus. Melius enim erat eis non cognoscere viam iustitiae
quam post agnitionem retrorsum converti ab eo quod illis traditum est sancto mandato. Contigit
enim illis illud veri proverbii: Canis reversus ad vomitum suum, et sus lota in volutabro luti

Hanc ecce vobis karissimi secundam scribo epistolam in quibus vestram excito in commonitione sin-
ceram mentem ut memores sitis eorum que predixi verborum a sanctis prophetis et
apostolorum vestrorum preceptorum Domini et salvatoris. Hoc primum scientes quod
venient in novissimis diebus in deceptione illusores iuxta proprias con-
cupiscentias ambulantes dicentes: Ubi est promissio aut adventus eius? Ex quo enim
patres dormierunt omnia sic perseverant ab initio creature. Latet enim eos hoc
volentes quod celi erant prius et terra de aqua et per aquam consistens Dei verbo
per que ille tunc mundus aqua inundatus periit. Celi autem qui nunc sunt et terra eodem
verbo repositi sunt igni reservati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum. Unum vero
hoc non lateat vos karissimi quia unus dies apud Dominum sicut mille anni et mille
anni sicut dies unus. Non tardat Dominus promissionem suam sicut quidam existimant
sed patienter agit propter vos nolens aliquos perire sed omnes ad penitentiam reverti. Ad-
veniet autem dies Domini ut fur in quo celi magno impetu transient, elementa
vero calore solventur, terra autem et que in ipsa sunt opera exurentur. Cum igitur hec omnia
dissolvenda sint quales oportet vos esse in sanctis conversationibus et pietatibus
exspectantes et properantes in adventum diei Domini per quem celi ardentes
solventur et elementa ignis ardore tabescent. Novos vero celos et novam terram

et promissa ipsius expectamus. In quibus iustitia habitat. Propter quod karissimi hec expectantes (festinate) satagite immaculati et inviolati ei inveniri in pace et domini nostri Iesu Christi longanimitatem salutem arbitramini sicut et karissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis sicut et in omnibus epistolis loquens in eis de his in quibus sunt quedam difficilia intellectu que indocti et instabiles depravant sicut et ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem. Vos igitur fratres prescientes custodite ne insipientium (seducti) errore traducti excidatis a propria firmitate. Crescite vero in gratia et in cognitione domini nostri Iesu Christi et salvatoris. Ipsi gloria et nunc et in diem eternitatis amen.

Incipit prima Iohannis et primo prologus

Ratione ubi aliquis dicens ipse sit karitas manifestat et asserens ferri non debere, propterea fieri posse eo usque descripsit ut comprobat ... eo quod adimpleat ... [illegible] curatio

Quod fuit ab initio quod audivimus et vidimus oculis nostris quod perspeximus et manus nostre contrectaverunt de verbo vite et vita manifestata est et vidimus et testamur et annuntiamus vobis vitam eternam que erat apud patrem et apparuit nobis quod vidimus et audivimus et annuntiamus vobis ut et vos societatem habeatis nobiscum et societas nostra sit cum patre et filio eius Iesu Christo. Et hec scribimus vobis ut gaudeatis et gaudium vestrum sit plenum. Et hec est annuntiatio quam audivimus et annuntiamus vobis quoniam deus lux est et tenebre in eo non sunt

uel. Si ergo dixerimus quoniam societatem habemus cum illo et in tenebris ambulamus
mentimur et non facimus veritatem. Si autem in luce ambulamus sicut et ipse est in luce
societatem habemus ad invicem et sanguis Ihesu Christi filii eius emundat nos ab omni
peccato. Si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus et veritas in nobis
non est. Si confiteamur peccata nostra fidelis est et iustus deus ut remittat peccata nostra
et emundet nos ab omni iniquitate. Si dixerimus quia non peccavimus mendacem facimus
eum et verbum eius non est in nobis. Filioli mei haec scribo vobis ut non peccetis. Sed et si
quis peccaverit advocatum habemus apud patrem Ihesum Christum iustum et ipse est propitiatio pro
peccatis nostris non pro nostris autem tantum sed etiam pro totius mundi. Et in hoc scimus quoniam
cognovimus eum si mandata eius observemus. Qui dicit se nosse eum et mandata
eius non custodit mendax est et in hoc veritas non est. Qui autem servat verbum eius
vere in hoc caritas dei perfecta est. In hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere
debet sicut ille ambulavit et ipse ambulare. Karissimi non mandatum novum
scribo vobis sed mandatum vetus quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum quod
Iterum mandatum novum scribo vobis // audistis N
quod est verum et in ipso et in vobis quia tenebrae transierunt et lumen verum iam
lucet. Qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit in tenebris est usque adhuc

Nam qui diligit fratrem suum in lumine permanet et scandalum in eo non est.
Qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat et nescit quo
eat quia tenebre obcecaverunt oculos eius. Scribo vobis filioli quoniam vobis peccata
remittuntur propter nomen eius. Scribo vobis patres quoniam cognovistis eum qui est ab initio.
Scribo vobis adolescentes quoniam vicistis malignum. Scribo vobis infantes quoniam cognovistis
patrem. Scribo vobis iuvenes quia fortes estis et verbum dei in vobis permanet
et vicistis malignum. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. Si
quis diligit mundum non est caritas patris in eo quoniam omne quod est in mundo con-
cupiscentia carnis est et concupiscentia oculorum et superbia vite que non est ex patre
sed ex mundo est. Et mundus transit et concupiscentia eius. Qui autem facit voluntatem dei ma-
net in eternum quemadmodum et ipse manet in eternum. Filioli novissima hora est et sicut
audistis quia antichristus venit nunc antichristi multi facti sunt unde scimus quia ho-
ra novissima est. Ex nobis prodierunt sed non erant ex nobis. Nam si fuissent ex nobis
permansissent utique nobiscum sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis.
Sed vos unctionem habetis a sancto et nostis omnia. Non scripsi vobis quasi ignorantibus
veritatem sed quasi scientibus eam et quoniam omne mendacium ex veritate non est. Quis
est mendax nisi is qui negat quoniam non est Iesus Christus. Hic est antichristus qui

negat patrem et filium. Omnis qui negat filium nec patrem habet. Qui confi
tetur filium et patrem habet. Vos quod audistis ab initio in vobis permaneat. Si in
in vobis permanserit quod audistis ab initio et vos in filio et in patre manebitis.
Et haec est repromissio quam ipse pollicitus est nobis vitam aeternam. Haec scripsi vobis de his
qui seducunt vos. Et vos unctionem quam accepistis ab eo permaneat in vobis
et non necesse habetis ut aliquis doceat vos sed sicut unctio eius docet vos de omnibus
et verum est et non est mendacium. Et sicut docuit vos manete in eo. Et
nunc filioli manete in eo ut cum apparuerit habeamus fiduciam et non con
fundamur ab eo in adventu eius. Si scitis quoniam iustus est scitote quoniam
omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est. ·III·

Videte qualem caritatem dedit nobis pater ut filii dei nominemur et simus. Propter
hoc mundus non novit nos quia non novit eum. Carissimi nunc filii dei
sumus et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit similes ei
erimus quoniam videbimus eum sicuti est. Et omnis qui habet spem hanc in eo sanctificat
se sicut et ille sanctus est. Et omnis qui facit peccatum et iniquitatem facit et peccatum
est iniquitas. Et scitis quia ille apparuit ut peccata nostra tolleret et peccatum
in eo non est. Omnis qui in eo manet non peccat et omnis qui peccat non videt eum

non cognovit eum. Filioli nemo vos seducat. Qui facit iusticiam iustus est
sicut et ille iustus est. Qui facit peccatum ex diabolo est quoniam ab initio diabolus pecca-
vit. In hoc apparuit filius dei ut dissolvat opera diaboli. Omnis qui natus est ex deo
peccatum non facit quoniam semen ipsius in eo manet et non potest peccare quia ex deo natus est.
In hoc manifesti sunt filii dei et filii diaboli. Omnis qui non est iustus non est ex deo
et qui non diligit fratrem suum. Quoniam hec est annunciacio quam audistis ab initio ut
diligamus alterutrum. Non sicut Caym qui ex maligno erat et occidit fratrem suum. Et
propter quid occidit eum? quoniam opera eius maligna erant fratris autem eius iusta. Nolite
mirari fratres si odit vos mundus. Nos scimus quoniam translati sumus de morte ad
vitam quoniam diligimus fratres. Qui non diligit manet in morte. Omnis qui odit
fratrem suum homicida est. Et scitis quoniam omnis homicida non habet vitam eternam
in se manentem. In hoc cognovimus caritatem dei quoniam ille pro nobis animam suam posuit
et nos debemus pro fratribus animas ponere. Qui habuerit substantiam huius mundi et viderit
fratrem suum necessitatem pati et clauserit viscera sua ab eo quomodo caritas dei ma-
net in eo? Filioli mei non diligamus verbo neque lingua sed opere et veritate. In hoc
cognoscimus quoniam ex veritate sumus et in conspectu eius suademus corda nostra quoniam
si reprehenderit nos cor nostrum maior est deus corde nostro et novit omnia.

Karissimi si cor nostrum non reprehenderit nos fiduciam habemus ad deum et quodcumque peti-
erimus accipiemus ab eo quoniam mandata eius custodimus et ea que sunt placita
coram eo facimus. Et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine filii eius ihesu christi et diligamus
alterutrum sicut dedit mandatum nobis. Et qui servat mandata eius in eo manet et ipse
in eo. Et in hoc scimus quoniam manet in nobis de spiritu quem dedit nobis. iiij

Karissimi nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex deo sint quoniam multi
pseudoprophete exierunt in mundum. In hoc cognoscitur spiritus dei. Omnis spiritus
qui confitetur ihesum christum in carne venisse ex deo est. Et omnis spiritus qui sol-
vit ihesum ex deo non est. Et hic est antichristus de quo audistis quoniam venit et nunc iam
in mundo est. Vos ex deo estis filioli et vicistis eum quoniam maior est qui in
vobis est quam qui in mundo est. Ipsi de mundo sunt et ideo de mundo loquuntur et mundus
eos audit. Nos ex deo sumus. Qui novit deum audit nos. Qui non est ex deo
non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum veritatis et spiritum erroris. Karissimi diligamus
invicem quia caritas ex deo est. Et omnis qui diligit fratrem suum ex deo natus
est et cognoscit deum. Qui non diligit non novit deum quoniam deus
caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis quoniam filium suum unigenitum misit deus
in mundum ut vivamus per eum. In hoc est caritas non quasi nos dilexerimus

nos salvatorem

deum sed quoniam ipse prior dilexit nos et misit filium suum propiciacionem pro peccatis
nostris. Karissimi si sic deus dilexit nos et nos debemus invicem diligere. Deum
nemo vidit umquam. Si diligamus invicem deus in nobis manet et caritas eius in
nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quoniam in eo manemus et ipse in nobis quoniam de spiritu
suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur quoniam pater misit filium suum sal
vatorem mundi. Quisquis confessus fuerit quoniam Ihesus est filius dei deus
in eo manet et ipse in deo. Et nos cognovimus et credimus caritati quam habet deus in nobis.
Deus caritas est et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. In hoc perfecta
est caritas dei nobiscum ut fiduciam habeamus in die iudicii quia sicut ille
est et nos sumus in hoc mundo. Timor non est in caritate sed perfecta caritas fo
ras mittit timorem quoniam timor penam habet. Qui autem timet non est perfectus in
caritate. Nos ergo diligamus deum quoniam ipse prior dilexit nos. Si quis dixerit quoniam
ego diligo deum et fratrem suum oderit mendax est. Qui enim non diligit
fratrem suum quem videt deum quem non videt quomodo potest diligere. Et hoc mandatum habemus
a deo ut qui diligit deum et fratrem suum diligat.

V

Omnis qui credit quoniam Ihesus est Christus ex deo natus est. Et omnis qui diligit
eum qui genuit diligit eum qui natus est ex eo. In hoc cognoscimus quoniam diligimus

dei natos cum deum diligamus et mandata eius faciamus observemus. Haec est enim

caritas dei ut mandata eius custodiamus et mandata eius gravia non sunt

Quoniam omne quod natum est ex deo vincit mundum. Et haec est victoria quae vincit

mundum fides nostra. Quis est qui vincit mundum nisi qui credit quoniam Iesus

est filius dei. Hic est qui venit per aquam et sanguinem Iesus Christus non in aqua

solum sed in aqua et sanguine et spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas

Quoniam tres sunt qui testimonium dant in caelo pater verbum et spiritus et hi tres unum

sunt. Et tres sunt qui testimonium dant in terra spiritus aqua et sanguis et si

testimonium hominum accipimus testimonium dei maius est quoniam hoc est testimonium

dei quod maius est quia testificatus est de filio suo. Qui credit in filium

dei testimonium dei habet in se. Qui non credit filio mendacem facit

eum quia non credit in testimonium quod testificatus est deus de filio suo. Et

hoc est testimonium quoniam vitam aeternam dedit deus nobis. Et haec vita in filio eius

est. Qui habet filium habet vitam. Qui non habet filium dei non habet

vitam. Haec scribo vobis ut sciatis quoniam vitam habetis aeternam qui creditis

in nomine filii dei. Et haec est fiducia quam habemus ad eum quia quodcumque petierimus

secundum voluntatem eius audiet nos. Et scimus quia audit nos quidquid petierimus

Scimus quia postulationes scimus quas postulamus ab eo. Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, pro eo petat et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est autem peccatum ad mortem, non pro illo dico ut roget quis. Omnis iniquitas peccatum est, et est peccatum ad mortem. Scimus quia omnis qui natus est ex Deo non peccat, sed generatio eius conservat eum, et malignus non tangit eum. Scimus quia ex Deo sumus, et mundus totus in maligno positus est. Et scimus quia filius Dei venit et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum, et simus in filio eius. Hic est verus Deus et vita eterna. Filioli, custodite vos a simulacris. Amen.

Incipit prologus secunde epistule Iohannis

Usque adeo ad electam feminam scribit ut ecclesiam dicam non dubitet, eius apostolice tradens filiis testationem quod ambulent in veritate perhibet.

Senior electe domine et natis eius quos ego diligo in veritate, et non ego solus sed et omnes qui cognoverunt veritatem, propter veritatem que permanet in nobis et nobiscum erit in eternum. Sit nobiscum gratia, misericordia, pax a Deo patre et a Christo Iesu filio patris in veritate et caritate. Gavisus sum valde quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate sicut mandatum accepimus a patre. Et nunc rogo te domina non tamquam mandatum novum scribens tibi sed quod habuimus ab initio ut diligamus alterutrum. Et hec est caritas ut ambulemus secundum mandata eius.

enim hoc est mandatum ut quemadmodum audistis ab initio in eo ambuletis
quoniam multi seductores exierunt in mundum qui non confitentur Ihesum Christum venisse
in carne. hic est seductor et antichristus. Videte vosmetipsos ne perdatis
que operati estis sed ut mercedem plenam accipiatis. Omnis qui re-
cedit et non permanet in doctrina Christi deum non habet qui permanet in doctrina
hic et filium et patrem habet. Si quis venit ad vos et hanc doctrinam non affert nolite
recipere eum in domo nec ave ei dixeritis. Qui enim dicit ei ave communicat
operibus eius malignis. Ecce predixi vobis ut in die domini non confundamini.
Plura habens vobis scribere nolui per cartam et atramentum. Spero enim me futurum
apud vos et os ad os loqui ut gaudium vestrum plenum sit. Salutant
te filii sororis tue electe. Gratia tecum.

[illegible] ... ut in ipsa [illegible] maneat ... [illegible]
in [illegible] ... [illegible]

Senior Gayo karissimo quem ego diligo in veritate. Karissime de
omnibus orationem facio prospere te ingredi et valere sicut prospere agit anima
tua. Gavisus sum valde venientibus fratribus et testimonium perhibentibus
veritati tue sicut tu in veritate ambulas. Maiorem horum non habeo gratiam
quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. Karissime fideliter

facis quicquid operaris in fratres et hoc in peregrinos qui testimonium reddiderunt

caritati tuae in conspectu ecclesiae quos benefaciens deduces digne deo pro

nomine enim eius profecti sunt nihil accipientes a gentibus nos ergo debemus

suscipere huiusmodi ut cooperatores simus veritati scripsissem forsitan ecclesiae sed is

qui amat primatum gerere in eis diotrepes non recipit nos propter hoc si venero

commoneam eius opera quae facit verbis malignis garriens in nos et quasi non ei ista

non sufficiant nec ipse suscipit fratres et eos qui suscipiunt prohibet et de ecclesia

eicit karissime noli imitari malum sed quod bonum est qui benefacit ex deo est

qui malefacit non vidit deum demetrio testimonium redditur ab omnibus et

ab ipsa veritate sed et nos testimonium perhibemus et nosti quoniam testimonium

nostrum verum est multa habui scribere tibi sed nolui per atramentum et calamum

scribere tibi spero autem protinus te videre et os ad os loqui pax tibi salutant

te amici saluta tu amicos nominatim

Incipit prologus in canonica Jude

[illegible] tractata in [illegible] intellectu [illegible] de [illegible] semel emptos [illegible] sancte operam sua officiis [illegible] [illegible] epistola Jude

Judas et [illegible] frater et Jacobi [illegible] qui fuit in [illegible] pre dilect[illegible]

in [illegible] [illegible] [illegible] nobis et pax et caritas adimplea[illegible]

karissime omnem [illegible] faciens scribendi de communi vestra salute necesse

habui scribere vobis deprecans supercertari semel tradite sanctis fidei
Subintroierunt enim quidam homines impii qui olim prescripti sunt in hoc iudicio
dei nostri gratiam transferentes in luxuriam et solum dominatorem et dominum nostrum
Ihesum Christum negantes. Commonere autem volo vos scientes semel omnia quoniam
Ihesus populum de terra Egipti salvans secundo eos qui non crediderunt perdidit
Angelos vero qui non servaverunt suum principatum sed dereliquerunt suum domicilium
in iudicium magni diei vinculis eternis sub caligine reservavit. Sicut So-
doma et Gomorra et finitime civitates simili modo exfornicate et abeuntes
post carnem alteram facte sunt exemplum ignis eterni penam sustinentes
Similiter et hii carnem quidem maculant dominacionem autem blasphemant spernunt et
maiestatem blasphemant. Cum Michael archangelus cum diabolo disputans
altercaretur de Moysi corpore non est ausus iudicium inferre blasphemie
sed dixit imperet tibi Dominus. Hii autem quecumque quidem ignorant blasphemant
quecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt in hiis corrumpuntur
Ve illis quia in via Caym abierunt et errore Balaam mercede effusi sunt
et contradictione Chore perierunt. Hii sunt in epulis suis macule convivantes
sine timore semetipsos pascentes nubes sine aqua que a ventis

transferunt arbores autumpnales infructuose bis mortue eradicate

fluctus maris feri despumantes suas confusiones sydera errantia quibus

procella tenebrarum in eternum servata est. Prophetavit autem de hiis septimus ab adam

enoch dicens Ecce venit dominus in sanctis suis milibus facere iudicium contra omnes

et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt

et de omnibus duris que locuti sunt contra deum peccatores impii. Hii sunt murmura-

tores querulosi secundum desideria sua ambulantes et os illorum loquitur

superbiam mirantes personas questus causa. Vos autem karissimi memores

estote verborum que predicta sunt ab apostolis domini nostri ihesu christi qui dicebant

vobis quoniam in novissimis temporibus venient illusores secundum sua desideria

ambulantes in impietatibus. Hii sunt qui segregant semetipsos animales spiritum

non habentes. Vos autem karissimi superedificantes vos metipsos sanctissime vestre fidei

in spiritu sancto orantes vos ipsos in dilectione dei servate expectantes misericordiam domini

nostri ihesu christi in vitam eternam. Et hos quidem arguite iudicatos. Illos vero salvate

de igne rapientes. Aliis autem miseremini in timore odientes et eam

que carnalis est maculatam tunicam. Ei autem qui potens est vos conservare

sine peccato et constituere vos in conspectu glorie sue immaculatos in

exultacione domini nostri Iesu Christi soli deo salvatori nostro per Ihesum Christum dominum nostrum gloria et magnificencia imperium et potestas ante omnia secula et nunc et in omnia secula seculorum amen. M.

Prologus in apocalypsim

Omnes qui pie vivere volunt in Christo sicut ait apostolus persecucionem paciuntur. [illegible] fili accedens ad servitutem dei sta in iusticia et in timore et prepara animam tuam ad temptacionem. Temptacio namque est vita hominis super terram. Nec est fidelis in Christo qui [illegible] consolacionem [illegible]

[illegible]

Modus tractandi talis est: primo premittit prologum captans benivolentiam vel reddit auditores benivolos et attentos. Quo prologo premisso accedit ad narracionem [illegible] alterno [illegible] et fine iudicat [illegible] ego sum alpha et o, id est principium et finis. Postea accedit ad narrationes [illegible] distinguit [illegible] quam tractat [illegible] consummat. Premittitur prologus [illegible] apokalipsis [illegible] audis [illegible] sic in aliis [illegible] et parabolis Salomonis.

Iohannes apostolus et ewangelista a domino Christo electus atque dilectus in tanto amore dilectionis eius habitus est ut in cena super pectus eius recumberet et ad crucem astanti soli matrem propriam commendaret, ut quem nubere volentem ad amplexum virginitatis asciverat ipsi etiam custodiendam virginem traderet. Hic itaque cum propter verbum dei et testimonium Iesu Christi in Pathmos insulam relegaretur, illic ab eo apokalipsis ostensa describitur, ut sicut in principio canonis, id est libri Geneseos, incorruptibile principium prenotatur, ita etiam incorruptibilis finis per virginem in apocalipsi redderetur, dicente Christo: Ego sum alpha et o, initium et finis. Hic est Iohannes qui sciens supervenisse sibi diem recessionis de corpore, convocatis in Epheso discipulis, descendit in defossum sepulture sue locum, oratione completa reddidit spiritum, tam a dolore mortis factus alienus quam a corruptione carnis invenitur alienus. Cuius tamen scripture dispositio vel libri ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur, ut nescientibus inquirendi desiderium collocetur, et querentibus fructus laboris et deo magisterii doctrina servetur. Amen.

Apocalipsis ihesu christi quam dedit illi deus palam facere servis suis
que oportet fieri cito et significavit per angelum suum servo suo
iohanni qui testimonium perhibuit verbo dei et testimonium ihesu christi in hiis quecumque
vidit. Beatus qui legit et qui audit verba prophetie huius et servat ea que in ea scripta
sunt. Tempus enim prope est. Iohannes septem ecclesiis que sunt in asya. Gratia vobis et
pax ab eo qui est et qui erat et qui venturus est, et a septem spiritibus qui in con
spectu throni eius sunt et a ihesu christo qui est testis fidelis primogenitus mortuorum
et princeps regum terre. Qui dilexit nos et lavit nos a peccatis nostris
in sanguine suo et fecit nos regnum et sacerdotes deo et patri suo ipsi gloria et imperium in secula
seculorum amen. Ecce venit cum nubibus et videbit eum omnis oculus
et qui eum pupungerunt et tunc plangent se super eum omnes tribus terre etiam
amen. Ego sum alpha et o principium et finis, dicit dominus deus qui est
et qui erat et qui venturus est omnipotens. Ego sum iohannes frater vester et par
ticeps in tribulacione et regno et paciencia in christo. Fui in insula que appellatur
pathmos propter verbum dei et testimonium ihesu christi. Fui in spiritu in dominica die
et audivi vocem post me magnam tamquam tube dicentis: Quod vides scribe
in libro et mitte ecclesiis vii. Ephesum smirnam et pergamum et thyatiram

et sardis et philadelphiam et laodiciam. Et conversus sum ut viderem vocem
que loquebatur mecum. Et conversus vidi vii candelabra aurea et in medio
septem candelabrorum aureorum similem filio hominis vestitum podere
et precinctum ad mamillas zona aurea. caput autem eius et capilli erant
candidi tamquam lana alba et tamquam nix. Et oculi eius velud flamma ignis
et pedes eius similes auricalco sicut in camino ardenti. Et vox illius
tamquam vox aquarum multarum et habebat in dextera sua septem stellas. Et de
ore eius gladius utraque parte acutus exibat et facies eius sicut sol lucet in
virtute sua. Et cum vidissem eum cecidi ad pedes eius tamquam mortuus
et posuit dexteram suam super me dicens. Noli timere ego sum primus
et novissimus et vivus et fui mortuus et ecce sum vivens in secula seculorum
amen. Et habeo claves mortis et inferni. Scribe ergo que vidisti et que sunt
et que oportet fieri post hec. Sacramentum septem stellarum quas vidisti in dextera
mea et septem candelabra aurea. vii stelle angeli sunt vii ecclesiarum et
candelabra vii ecclesie sunt.

Et angelo ecclesie ephesi scribe. Hec dicit qui tenet septem stellas
in dextera sua qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum

aureorum. Scio opera tua et laborem tuum et patienciam et quia non potes susti-
nere malos et temptasti eos qui se dicunt apostolos esse et non sunt et invenisti
eos mendaces et patienciam habes et sustinuisti propter nomen meum et non de-
fecisti in fide. Sed habeo adversus te pauca quod caritatem tuam primam reliqui-
sti. Memor esto itaque unde excideris et age penitenciam et prima opera
tua fac. Sin autem venio tibi et movebo candelabrum tuum de loco suo
nisi penitenciam egeris. Sed hoc habes quod odisti facta nicolaitarum que et ego
odi. Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Vincenti
dabo edere de ligno vite quod est in paradiso dei mei. Et angelo Smyrne
ecclesie scribe. Hec dicit primus et novissimus qui fuit mortuus et vivit. Scio
tribulacionem tuam et paupertatem tuam sed dives es et blasphemaris ab his
qui se dicunt iudeos esse et non sunt sed sunt synagoga sathane. Nichil horum
timeas que passurus es. Ecce missurus est diabolus ex vobis aliquos
in carcerem ut temptemini et habebitis tribulacionem diebus decem. Esto
fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam vite. Qui habet aures audi-
endi audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Qui vicerit non ledetur a morte
secunda. Et angelo Pergami ecclesie scribe. Hec dicit qui habet rumpheam utraque parte

acanti dico vel christus vel pedes sathane et tenes nomen meum et non negasti
fidem meam in diebus illis antiphas testis meus fidelis qui occisus
est apud vos ubi sathanas habitat Sed habeo adversum te pauca quia habes
illic tenentes doctrinam balaam qui docebat balach mittere scandalum
coram filiis israel Edere et de sacrificiis ydolorum et fornicari ita habes et
tu tenentes doctrinam nycolaitarum Similiter penitentiam age Si quominus veniam
tibi cito et pugnabo cum illis in gladio oris mei Qui habet aures au-
diendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis Vincenti dabo manna abscon-
ditum et dabo illi calculum candidum et in calculo nomen novum scriptum
quod nemo scit nisi qui accipit Et angelo tyatire ecclesie scribe Hec dicit filius dei
qui habet oculos tanquam flammam ignis et pedes eius similes auri-
calco Novi opera tua et fidem et caritatem et ministerium et paciencia tua
et opera tua novissima plura prioribus Sed habeo adversus te pauca quia
permittis mulierem yezabel que se dicit prophetam docere et seducere servos meos
fornicari et manducare de ydolaticis Et dedi illi tempus ut penitentiam ageret
et non vult penitere a fornicatione sua Ecce mitto eam in lectum et qui mecantur
cum ea in tribulatione maxima erunt nisi penitentiam ab operibus suis egerint

et filios eius interficiam in morte. Et scient omnes ecclesie quia ego sum scrutans
renes et corda et dabo unicuique vestrum secundum opera sua. Vobis autem dico et
ceteris qui Thyatire estis quicumque non habent doctrinam hanc et qui non cogno-
verunt altitudines sathane quemadmodum dicunt non mittam super vos aliud
pondus. Tamen id quod habetis tenete donec veniam. Et qui vicerit et qui custo-
dierit usque in finem opera mea dabo illi potestatem super gentes et reget
eas in virga ferrea et tamquam vas figuli confringentur sicut et ego accepi
a patre meo et dabo illi stellam matutinam. Qui habet aures audiat quid
Et angelo Sardis ecclesie scribe. Hec dicit spiritus dicat ecclesiis. iii
qui habet septem spiritus dei et septem stellas. Scio opera tua quia
nomen habes quod vivas et mortuus es. Esto vigilans et confirma cetera
que moritura erant. Non enim invenio opera tua plena coram deo meo.
In mente ergo habe qualiter acceperis et audieris et serva et penitentiam age. Si ergo non
vigilaveris veniam ad te tamquam fur et nescies qua hora veniam ad te. Sed
habes pauca nomina in Sardis qui non inquinaverunt vestimenta sua et ambula-
bunt mecum in albis quia digni sunt. Qui vicerit sic vestietur vestimentis albis
et non delebo nomen eius de libro vite et confitebor nomen eius coram patre meo et coram

angelis eius. Qui habet aurem audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et
angelo Philadelphie ecclesie scribe. Hec dicit sanctus et verus qui habet clavem David qui
aperit et nemo claudit claudit et nemo aperit. Scio opera tua. Ecce dedi coram
te hostium apertum quod nemo potest claudere quia modicam habes virtutem et serva-
sti verbum meum et non negasti nomen meum. Ecce dabo de synagoga Satha-
ne qui se dicunt iudeos esse et non sunt sed mentiuntur. Ecce faciam eos ut
veniant et adorent ante pedes tuos et scient quia ego dilexi te quoniam serva-
sti verbum patientie mee. Et ego te servabo ab hora temptationis
que ventura est in orbem universum temptare habitantes in terra. Ecce
venio cito tene quod habes ut nemo accipiat coronam tuam. Et qui vicerit
faciam illum columpnam in templo dei mei et foras non egredietur ampli-
us et scribam super illum nomen dei mei et nomen civitatis dei mei nove
Ierusalem que descendit de celo a deo meo et nomen meum novum. Qui habet
aurem audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis. Et angelo Laodicie ecclesie scribe
Hec dicit Amen testis fidelis et verus qui est principium creature dei. Scio
opera tua quia neque calidus es neque frigidus utinam frigidus esses
aut calidus sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus incipiam

te evomere ex ore meo quia dicis quod dives sum et locupletatus et nullius egeo
et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et cecus et nudus Suadeo
tibi emere a me aurum ignitum probatum ut locuples fias et vestimentis albis induaris
et non appareat confusio nuditatis tue et collirio inunge oculos tuos ut vi
deas Ego quos amo arguo et castigo Emulare ergo et age penitentiam Ecce
ego sto ad hostium et pulso Si quis audierit vocem meam et aperuerit michi
ianuam intrabo ad illum et cenabo cum illo et ipse mecum Qui vicerit dabo
ei sedere mecum in throno meo sicut et ego vici et sedi cum patre meo in throno eius
Qui habet aures audiendi audiat quid spiritus dicat ecclesiis iiii

Post hec vidi et ecce hostium apertum in celo Et vox prima quam audivi
tamquam tube loquentis mecum dicens Ascende huc et ostendam tibi que oportet
fieri cito post hec Et statim fui in spiritu Et ecce sedes posita erat in celo et
supra sedem sedens et qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis et
sardinis Et iris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdinis Et in
circuitu sedis sedilia xxiiii et super thronos xxiiii seniores sedentes circum
amicti stolis albis et in capitibus eorum corone auree Et de throno procede
bat fulgura et voces et tonitrua et vii lampades ardentes ante thronum que sunt

septem spiritus dei. Et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile cristallo et

in medio sedis et in circuitu sedis quattuor animalia plena oculis ante et retro.

Et animal primum simile leoni et secundum animal simile vitulo et tertium animal habens

faciem quasi hominis et quartum animal simile aquile volanti. Et quattuor animalia

singula eorum habebant alas senas et in circuitu et intus plena sunt oculis et

requiem non habebant die ac nocte dicentia Sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens

qui erat et qui est et qui venturus est. Et cum darent illa quattuor animalia gloriam

et honorem et benedictionem sedenti super thronum viventi in secula seculorum procidebant

viginti quattuor seniores ante sedentem in throno et adorabant viventem in

secula seculorum. Et mittebant coronas suas ante thronum dicentes Dignus es domine

deus noster accipere gloriam et honorem et virtutem quia tu creasti omnia et propter voluntatem

Et vidi in dextera sedentis s // tua erant et creata sunt v

super thronum librum scriptum intus et foris signatum sigillis septem. Et vidi

angelum fortem predicantem voce magna Quis est dignus aperire librum et

solvere signacula eius. Et nemo poterat neque in celo neque in terra neque

subtus terram aperire librum neque respicere illum. Et ego flebam multum quoniam nemo

dignus inventus est aperire librum nec videre illum. Et unus de senioribus dixit

in me flenis. Ecce vicit leo de tribu iuda radix david aperire librum et soluere
vii signacula eius. Et vidi et ecce in medio throni et in medio iiii animalium
et in medio seniorum agnum stantem tamquam occisum habentem cornua vii et oculos
vii qui sunt vii spiritus dei missi in omnem terram. Et venit et accepit de dextera se-
dentis in throno librum. Et cum aperuisset librum iiii animalia et xxiiii seniores
ceciderunt coram agno habentes singuli cytharas et phialas aureas ple-
nas odoramentorum que sunt orationes sanctorum. Et cantabant canticum novum dicentes
Dignus es domine accipere librum et soluere signacula eius quoniam occisus es
et redemisti nos deo in sanguine tuo ex omni tribu et lingua et populo et na-
tione et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes et regnabimus super terram.
Et vidi et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium
et seniorum et erat numerus eorum milia milium voce magna dicentium Dignus
est agnus qui occisus est accipere virtutem et divinitatem et sapientiam
et fortitudinem et honorem et gloriam et benedictionem. Et omnem creaturam que in celo
est et que super terram et sub terra et que in mari et que in eo sunt omnes audivi
dicentes sedenti in throno et agno Benedictio et honor et gloria et potestas in secula
seculorum amen. Et iiii animalia dicebant amen. Et xxiiii seniores ceciderunt in

in facies suas et adoravit viventem in secula seculorum

Et vidi cum aperuisset agnus unum de septem sigillis et audivi unum de

quatuor animalibus dicens tamquam vocem tonitrui Veni et vide. Et ecce equus

albus et qui sedebat super illum habebat arcum et data est ei corona et exivit

vincens ut vinceret. Et cum aperuisset sigillum secundum audivi secundum animal dicens

Veni et vide. Et exivit alius equus rufus et qui sedebat super eum

datum est ei ut sumeret pacem de terra et ut invicem se interficiant et datus

est illi gladius magnus. Et cum aperuisset sigillum tertium audivi tertium animal

dicens Veni et vide. Et ecce equus niger et qui sedebat super eum habebat

stateram in manu sua et audivi tamquam vocem in medio quatuor animalium dicen-

tium bilibris tritici denario uno et tres bilibres ordei denario uno

et vinum et oleum ne leseris. Et cum aperuisset sigillum quartum audivi vocem

quarti animalis dicentis Veni et vide. Et ecce equus pallidus et qui sedebat

super eum nomen illi mors et infernus sequebatur eum. Et data est ei potestas

super quatuor partes terre interficere gladio fame et morte et bestiis terre. Et

cum aperuisset quintum sigillum vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum

dei et propter testimonium quod habebant et clamabant voce magna dicentes Usque

Dne scūs et verus non iudicas et vindicas sanguinem nostrum de hiis qui habitant
in terra. Et date sunt illis singule stole albe et dictum est illis ut requiescerent adhuc
tempus modicum donec impleantur conservi eorum et fratres eorum qui interficiendi sunt sicut et illi.
Et vidi cum aperuisset sigillum sextum et ecce terre motus factus est magnus et sol
factus est niger tamquam saccus cilicinus et luna tota facta est ut sanguis
et stelle celi de celo ceciderunt super terram sicut ficus emittit grossos suos cum
a vento magno movetur. Et celum recessit sicut liber involutus et omnis mons et
insule de locis suis mote sunt. Et reges terre et principes et tribuni
et divites et fortes et omnis servus et liber absconderunt se in speluncis et petris mon-
tium et dicunt montibus et petris cadite super nos et abscondite nos a fa-
cie sedentis super thronum et ab ira agni quoniam venit dies magnus ire ipsorum.

Post hec vidi iiii angelos stan- // et quis poterit stare · vii ·
tes super iiiior angulos terre tenentes iiiior ventos ne flarent super
terram neque super mare neque in ullam arborem. Et vidi alterum angelum
ascendentem ab ortu solis habentem signum dei vivi et clamavit voce magna
iiii angelis quibus data est nocere terre et mari dicens. Nolite nocere
terre et mari neque arboribus quoadusque signemus servos dei nostri in frontibus eorum

Et audivi numerum signatorum c xl iiii milia signati ex omni tribu filiorum Israel
Ex tribu Iuda xii milia signati Ex tribu Ruben xii milia signati Ex tribu
Gad xii milia signati Ex tribu Aser xii milia signati · Ex tribu Neptalim
xii milia signati Ex tribu Manasses xii milia signati Ex tribu Simeon xii
milia signati Ex tribu Levi xii milia signati Ex tribu Ysachar xii milia signati
Ex tribu Zabulon xii milia signati Ex tribu Ioseph xii milia signati Ex
tribu Beniamin xii milia signati Post hec vidi turbam magnam quam dinumerare
nemo poterat ex omnibus gentibus et tribubus et populis et linguis stantes
ante thronum et in conspectu agni amicti stolis albis et palme in manibus eorum
Et clamabant voce magna dicentes Salus deo nostro qui sedet super thronum et agno
Et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et iiii animalium Et ceciderunt
in conspectu throni in facies suas et adoraverunt deum dicentes Amen Benedictio
et claritas et sapientia et gratiarum actio honor et virtus et fortitudo deo nostro in secula seculorum amen
Et respondit unus de senioribus et dixit michi Hii qui amicti sunt stolis albis qui sunt
et unde venerunt Et dixi illi domine mi tu scis Et dixit michi Hii sunt qui venerunt
de tribulatione magna et laverunt stolas suas et dealbaverunt eas in
sanguine agni Ideo sunt ante thronum dei et serviunt ei die ac nocte in templo eius

Et qui sedet in throno habitat super illos. non esurient neque sitient am-
plius neque cadet super eos sol neque ullus estus quia agnus qui in medio
throni est reget illos et deducet eos ad vite fontes aquarum. Et abster-
get deus omnem lacrimam ab oculis eorum. VIII

Et cum aperuisset sigillum septimum factum est silencium in celo quasi me-
dia hora. Et vidi vii^te angelos stantes in conspectu dei et date sunt
illis vii^te tube. Et alius angelus venit et stetit ante altare habens thu-
ribulum aureum et data sunt ei incensa multa ut daret de
orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod est ante thronum dei. Et ascendit fumus
incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram deo. Et accepit angelus
thuribulum aureum et implevit illud de igne altaris et misit in terram et fac-
ta sunt tonitrua et voces et fulgura et terre motus factus magnus. Et vii^tem angeli
qui habebant vii^te tubas preparaverunt se ut tuba canerent. Et primus
angelus tuba cecinit et facta est grando et ignis mixta in sanguine et
missa est in terram et tercia pars terre combusta est et omne fenum viride combustum
est. Et secundus angelus tuba cecinit et tamquam mons magnus igne ardens
missus est in mare et facta est tercia pars maris sanguis. Et mortua est tercia pars

earum que habebant animas in mari et tercia pars navium interiit. Et tercius
angelus tuba cecinit et cecidit de celo stella magna ardens tamquam facula
in terciam partem fluminum et in fontes aquarum et nomen stelle dicitur absinthium
et facta est tercia pars aquarum in absinthium et multi hominum mortui sunt de
aquis quia amare facte sunt. Et quartus angelus tuba cecinit et tercia pars
solis percussa est et tercia pars lune et tercia pars stellarum ita ut obscuraretur
tercia pars eorum et diei non luceret tercia pars et noctis similiter. Et vidi et audivi
vocem unius aquile volantis per medium celi dicentis voce magna
Ve ve ve habitantibus in terra de ceteris vocibus tube trium angelorum

Et quintus angelus tuba qui erant tuba canituri · ix ·
cecinit et vidi stellam de celo cecidisse in terram et data est ei clavis
putei abyssi et aperuit puteum abyssi et ascendit fumus putei sicut
fumus fornacis magne et obscuratus est sol et aer de fumo putei. Et
de fumo putei exierunt locuste in terram et data est eis potestas sicut habent potestatem
scorpiones terre. Et preceptum est illis ne lederent fenum terre neque omne viride
neque omnem arborem nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis
Et datum est illis ne occiderent eos sed ut cruciarent mensibus quinque et cruciatus

earum ut cruciatus scorpionum cum percutit hominem. Et in diebus illis querent homines
mortem et non invenient eam et desiderabunt mori et fugiet mors ab illis.
Et similitudines locustarum similes equis paratis in prelium et super capita earum
tanquam corone similes auro et facies earum sicut facies hominum et habebant capil-
los sicut capillos mulierum et dentes earum sicut dentes leonum erant. Et habebant
loricas sicut loricas ferreas. Et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum
currentium in bellum. Et habebant caudas similes scorpionum et aculei erant
in caudis earum et potestas earum nocere hominibus mensibus quinque et habebant super
se regem angelum abyssi cui nomen hebraice Abaddon, grece autem Apollion
et latine habens nomen Exterminans. Ve unum abiit et ecce veniunt ad-
huc duo ve post. Et sextus angelus tuba cecinit et audivi vo-
cem unam ex quatuor cornibus altaris aurei quod est ante oculos Dei dicen-
tem sexto angelo qui habebat tubam: Solve quatuor angelos qui alligati
sunt in flumine magno Eufrate. Et soluti sunt quatuor angeli qui parati
erant in horam et diem et mensem et annum ut occiderent terciam partem
hominum. Et numerus equestris exercitus vicies milies dena milia au-
divi numerum eorum. Et ita vidi equos in visione. Et qui sedebant super

eos habebant loricas igneas et iacinctinas et sulphureas et capita equorum
erant tamquam capita leonum et de ore ipsorum procedit ignis et fumus et sulphur.
Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum et de igne et de fumo
et de sulphure que procedebant de ore ipsorum. Potestas enim equorum in ore ipsorum
et in caudis eorum. Nam caude eorum similes serpentibus habentes capita
et in his nocent. Et ceteri homines qui non sunt occisi in his plagis
qui nec penitentiam egerunt de operibus manuum suarum ut non adorarent
demonia et simulacra aurea et argentea et erea et lapidea et lignea que
neque videre possunt neque audire neque ambulare et non egerunt penitentiam ab homi-
cidiis suis neque a veneficiis suis neque a fornicatione sua neque a fur-
Et audiui alium angelum fortem d[illegible] tis suis
Escendentem de celo amictum nube et iris in capite eius et facies
eius erat ut sol et pedes eius tamquam columpna ignis et habebat in ma-
nu sua tamquam libellum apertum et posuit pedem suum dextrum super mare
sinistrum autem super terram et clamauit voce magna quemadmodum cum leo ru-
git. Et cum clamasset locuta sunt septem tonitrua suas voces et cum locu-
ta fuissent septem tonitrua voces suas ego scripturus eram et audiui

vocem de celo dicentem: Signa que locuta sunt vii tonitrua et noli ea
scribere. Et angelus quem vidi stantem supra mare et supra terram levavit ma-
num suam ad celum et iuravit per viventem in secula seculorum qui creavit celum
et ea que in illo sunt et terram et ea que in ea sunt et mare et ea que in eo sunt quia tempus
amplius non erit sed in diebus vocis septimi angeli cum ceperit tuba cane-
re consummabitur misterium dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas. Et
vox quam audivi de celo iterum loquentem mecum et dicentem: Vade et accipe librum
apertum de manu angeli stantis supra mare et supra terram. Et abii ad angelum
dicens ei ut daret mihi librum et dixit mihi: Accipe et devora illum et faciet amari-
care ventrem tuum sed in ore tuo erit dulce tamquam mel. Et accepi librum
de manu angeli et devoravi eum et erat in ore meo tamquam mel dulce et
cum devorassem eum amaricatus est venter meus et dixit mihi: Oportet te iterum
prophetare populis et gentibus et linguis et regibus multis.

Capitulum xi

Et datus est mihi calamus similis virge et dictum est mihi: Surge et metire
templum dei et altare et adorantes in eo. Atrium autem quod est foris templum
eice foras et ne metiaris illud quoniam datum est gentibus et civitatem sanctam calcabunt
mensibus xlii. Et dabo duobus testibus meis et prophetabunt diebus mille

ducentis lx amicti saccis Hii sunt due olive et duo candelabra in conspectu
dei stantes Et si quis voluerit nocere eis ignis exiet de ore eorum et de
vorabit inimicos eorum Et si quis voluerit eos ledere sic oportet eum
occidi Hii habent potestatem claudendi celum ne pluat diebus prophetie ipsorum Et potestatem
habent super aquas convertendi eas in sanguinem et percutere terram omni plaga quoti
ens cumque voluerint Et cum finierint testimonium suum bestia que ascendit
de abysso faciet adversus eos bellum et vincet illos et occidet illos
et corpora illorum iacebunt in plateis civitatis magne que vocatur spiritualiter
Sodoma et Egiptus ubi et dominus illorum crucifixus est Et videbunt de
populis et de tribubus et linguis corpora eorum per tres dies et dimidium
Et corpora eorum non sinent poni in monumentis Et inhabitantes terram
gaudebunt super illis et iocundabuntur et munera mittent invicem quoniam
hii duo prophete cruciaverunt eos qui habitabant super terram Et post dies tres
et dimidium spiritus vite a deo intrabit in eos et steterunt super pedes suos
Et timor magnus cecidit super eos qui viderunt eos et audierunt
vocem magnam de celo dicentem illis ascendite huc et ascenderunt in celum
in nube et viderunt illos inimici illorum In illa hora factus est terre

motus magnus et decima pars civitatis cecidit et occisi sunt in terremotu

nomina hominum septem milia et reliqui in timore sunt missi et dederunt gloriam

deo celi. Ve secundum abiit et ecce ve tertium veniet cito Et septimus angelus

tuba cecinit et facte sunt voces magne in celo dicentes factum est regnum

huius mundi domini nostri et christi eius et regnabit in secula seculorum amen Et viginti quattuor

seniores qui in conspectu dei sedent in sedibus suis ceciderunt in facies suas

et adoraverunt deum dicentes Gratias agimus tibi domine deus omnipotens qui es et qui

eras et qui venturus es qui accepisti virtutem tuam magnam et regnasti et irate sunt

gentes et advenit ira tua et tempus mortuorum iudicari et reddere mercedem

servis tuis prophetis et sanctis et timentibus nomen tuum pusillis et magnis

et exterminandi eos qui corruperunt terram. xii

Et apertum est templum dei in celo et visa est archa testamenti eius

in templo eius et facta sunt fulgura et voces et terremotus et grando magna

Et signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole et luna

sub pedibus eius et in capite eius corona stellarum xii et in utero habens et

clamabat parturiens et cruciatur ut pariat. Et visum est aliud signum in

celo et ecce draco rufus magnus habens capita septem et cornua decem

In capitibus suis septem dyademata et cauda eius trahebat terciam partem
stellarum celi et misit eas in terram. Et draco stetit ante mulierem que erat pa
ritura ut cum peperisset filium eius devoraret. Et peperit filium masculum qui
recturus erat omnes gentes in virga ferrea et raptus est filius eius ad
deum et ad thronum eius et mulier fugit in solitudinem ubi habebat lo
cum paratum a deo ut ibi pascant eam diebus mille cc lx. Et factum est prelium magnum
in celo Michael et angeli eius preliabantur cum dracone et draco
pugnabat et angeli eius et non valuerunt neque locus inventus est eorum
amplius in celo. Et proiectus est draco ille magnus serpens antiquus
qui vocatur diabolus et sathanas qui seducit universum orbem proiectus
est in terram et angeli eius cum illo missi sunt. Et audivi vocem magnam in
celo dicentem Nunc facta est salus et virtus et regnum dei nostri et potestas christi eius
quia proiectus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat eos ante conspectum
dei nostri die ac nocte. Et ipsi vicerunt illum propter sanguinem agni et propter verbum testimonii
sui et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. Propterea letamini celi et
qui habitatis in eis. Ve terre et mari quia descendit diabolus ad vos habens iram
magnam sciens quod modicum tempus habet. Et postquam vidit draco quod proiectus

est in terram persecutus est mulierem que peperit masculum et date sunt mulieri

ale due aquile magne ut volaret in desertum in locum suum ubi alitur per tempus

et tempora et dimidium temporis a facie serpentis. Et misit serpens post mulierem ex ore suo

aquam tamquam flumen ut eam faceret trahi a flumine et adiuvit terra mulierem

et aperuit terra os suum et absorbuit flumen quod misit draco de ore suo.

Et iratus est draco in mulierem et abiit facere prelium cum reliquis de semine eius

qui custodiunt mandata dei et habent testimonium Iesu. Et stetit supra arenam maris.

Et vidi de mari bestiam ascendentem habentem — xiii

capita septem et cornua decem et super cornua eius decem diademata

et super capita eius nomina blasphemie et adoraverunt draconem qui dedit

potestatem bestie. Et bestia quam vidi similis erat pardo et pedes

eius sicut pedes ursi et os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem

suam et potestatem magnam. Et vidi unum de capitibus suis quasi occisum

in mortem et plaga mortis eius curata est. Et admirata est universa terra

post bestiam et adoraverunt draconem quia dedit potestatem bestie et adoraverunt

bestiam dicentes quis similis bestie et quis poterit pugnare cum ea. Et

datum est ei os loquens magna et blasphemias et data est illi

illi potestas facere menses xl duos Et aperuit os suum in blasphemias ad deum
blasphemare nomen eius et tabernaculum eius et eos qui in celo habitant Et datum
est ei bellum facere cum sanctis et vincere illos et data est potestas ei in omnem tribum
et populum et linguam et gentem et adorabunt eum omnes qui inhabitant terram quorum
non sunt nomina scripta in libro vite agni qui occisus est ab origine mundi Si quis
habet aurem audiat Qui in captivitatem duxerit in captivitatem vadit Qui in gladio
occiderit oportet eum gladio occidi Hic est patiencia et fides sanctorum Et vidi aliam
bestiam ascendentem de terra et habebat cornua duo similia agni et loquebatur
sicut draco et potestatem prioris bestie omnem faciebat in conspectu eius Et fecit terram
et habitantes in ea adorare bestiam primam cuius curata est plaga mortis
et fecit signa magna ut eciam ignem faceret descendere de celo in terram in conspectu
hominum et seducit habitantes in terra propter signa que data sunt illi facere in conspectu
bestie dicens habitantibus in terra ut faciant ymaginem bestie que habet plagam
gladii et vixit Et datum est illi ut daret spiritum ymagini bestie ut loquatur
ipsa ymago bestie et faciet ut quicumque non adoraverint ymaginem bestie occi-
dantur et faciet omnes pusillos et magnos et divites et pauperes et liberos
et servos habere caracterem in dextera manu aut in frontibus suis et ne quis

possit emere aut vendere nisi qui habet caracterem aut nomen bestie aut numerum
nominis eius. Hic sapientia est. Qui habet intellectum computet numerum bestie.
Numerus enim hominis est et numerus eius est sexcenti lx vi. xiiii.

Et vidi et ecce agnus stabat supra montem Syon et cum illo
c. xl iiii milia habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum
in frontibus suis. Et audivi vocem de celo tamquam vocem aquarum mul-
tarum et tamquam vocem tonitrui magni. Et vocem quam audivi sicut cytharedorum
cytharizancium in cytharis suis. Et cantabant quasi canticum novum ante
sedem et ante iiii animalia et seniores. Et nemo poterat dicere canticum nisi
illa c xl iiii milia qui empti sunt de terra. Hii sunt qui cum mulieribus
non sunt coinquinati, virgines enim sunt. Hii sequuntur agnum quocumque
ierit. Hii empti sunt ex omnibus primitie deo et agno et in ore ipsorum non
est inventum mendacium, sine macula enim sunt ante thronum dei. Et vidi
alterum angelum volantem per medium celi habentem evangelium eternum ut evan-
gelizaret sedentibus super terram et super omnem gentem et tribum
et linguam et populum dicens voce magna: Timete dominum et date illi
honorem quia venit hora iudicii eius et adorate eum qui fecit celum

et terram et mare et omnia que in eis sunt et fontes aquarum. Et alius
angelus secutus est dicens cecidit. Cecidit babilon illa magna
que a vino ire fornicationis sue potavit omnes gentes. Et angelus
tertius secutus est illos dicens voce magna. Si quis adoraverit bestiam
et ymaginem eius et acceperit caracterem in fronte sua aut in manu sua
et hic bibet de vino ire dei quod mixtum est mero in calice ire ipsius
et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum sanctorum et ante conspectum
agni et fumus tormentorum eorum ascendet in secula seculorum. Nec habent
requiem qui adoraverunt bestiam die ac nocte et ymaginem eius et si quis
acceperit caracterem nominis eius. Hic est pacientia sanctorum qui custodiunt
mandata dei et fidem ihesu. Et audivi vocem de celo dicentem michi scribe
beati mortui qui in domino moriuntur. Amodo iam dicit spiritus ut requiescant
a laboribus suis opera enim illorum secuntur illos. Et vidi et ecce nubem
candidam et super nubem sedentem similem filio hominis habentem in capi
te suo coronam auream et in manu sua falcem acutam. Et alter
angelus exivit de templo clamans voce magna ad sedentem
super nubem. Mitte falcem tuam et mete quia venit hora ut metatur

quia aruit messis terre. Et misit ille qui sedebat super nubem falcem
suam in terram, et messuit terram. Et alius angelus exivit de templo quod est
in celo habens et ipse falcem acutam. Et alius angelus exivit de altari
qui habebat potestatem super ignem, et clamavit voce magna ad eum qui habe-
bat falcem acutam dicens: Mitte falcem tuam acutam in messem, et vindemia
botros vinee terre, quoniam mature sunt uve eius. Et misit angelus falcem
suam in terram, et vindemiavit vineam terre, et misit in lacum ire dei magnum.
Et calcatus est lacus extra civitatem, et exivit sanguis de lacu usque ad
frenos equorum per stadia mille sexcenta. XV

Et vidi aliud signum in celo magnum et mirabile, angelos septem habentes plagas septem
novissimas, quoniam in illis consummata est ira dei. Et vidi tamquam mare
vitreum mixtum igne, et eos qui vicerunt bestiam et ymaginem illius
et numerum nominis eius stantes super mare vitreum habentes cytharas dei, et cantantes
canticum moysi servi dei, et canticum agni dicentes: Magna et mirabilia
sunt opera tua domine deus omnipotens, iuste et vere sunt vie tue domine rex
seculorum. Quis non timebit te domine, et magnificabit nomen tuum? quia solus
pius es, quoniam omnes gentes venient et adorabunt in conspectu tuo, quia

iudicia tua manifesta sunt. Et post hec vidi et ecce apertum est templum taber-
naculi testimonii in celo et exierunt vii angeli habentes vii plagas de
templo vestiti lapide mundo candido et precincti circa pectora zonis aureis
Et unus de iiii animalibus dedit vii angelis vii phialas aureas plenas
iracundie dei viventis in secula seculorum Et impletum est templum de fumo a
maiestate dei et de virtute eius Et nemo poterat introire in templum donec
consummarentur vii plage septem angelorum

xvi

Et audivi vocem magnam de celo dicentem vii angelis Ite et effundi-
te septem phialas ire dei in terram Et abiit primus et effudit phialam
suam in terram et factum est vulnus sevum ac pessimum in homines qui habebant
caracterem bestie et in eos qui adoraverunt bestiam et ymaginem eius Et effudit
secundus angelus phialam suam in mare et factus est sanguis tamquam mortui
et omnis anima vivens mortua est in mari Et tercius effudit phialam
suam super flumina et super fontes aquarum et factus est sanguis Et audivi
angelum aquarum dicentem Iustus es domine qui es et qui eras sanctus qui
hec iudicasti quia sanguinem sanctorum et prophetarum fuderunt et sanguinem dedisti eis
bibere digni enim sunt Et audivi angelum de altari dicentem Etiam domine deus omnipotens

vera et iusta sunt iudicia tua Et quartus angelus effudit phialam suam
in solem et datum est illi estu affligere homines et igne Et estuaverunt homi-
nes estu magno et blasphemaverunt nomen dei habentis potestatem super plagas
has neque egerunt penitentiam ut darent illi gloriam Et quintus angelus effudit phialam
suam super sedem bestie et factum est regnum eius tenebrosum et commanducaverunt
linguas suas pre dolore et blasphemaverunt deum celi pre doloribus suis Et
sextus angelus effudit phialam suam in flumine illo magno eufraten et sicca-
vit aquam eius ut prepararetur via regibus ab ortu solis Et vidi de ore draconis et
de ore bestie et de ore pseudoprophete exire spiritus tres immundos
in modum ranarum Sunt enim spiritus demoniorum facientes signa et procedunt ad reges
totius terre congregare illos in prelium ad diem magnum dei omnipotentis Ecce
venio sicut fur Beatus qui vigilat et custodit vestimenta sua ne nudus ambu-
let et videant turpitudinem eius Et congregabit illos in locum qui vocatur
hebraice hermagedon Et septimus angelus effudit phialam suam
in aerem et exivit vox magna de templo a throno dicens Factum est Et facta
sunt fulgura et voces et tonitrua et terre motus factus est magnus qualis
numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram talis terre motus sic magnus

Et facta est civitas magna in tres partes et civitates gentium ceciderunt
Et babilon magna venit in memoriam ante deum dare illi calicem
vini indignacionis ire eius Et omnis insula fugit et montes non
sunt inventi Et grando magna sicut talentum descendit de celo in homines
et blasphemaverunt homines deum propter plagam grandinis quoniam magna
Et venit unus de vii angelis // facta est vehementer xvii
qui habebant phialas et locutus est mecum dicens veni ostendam
tibi dampnacionem meretricis magne que sedet super aquas
multis cum qua fornicati sunt reges terre et inebriati sunt qui inhabitant
terram de vino prostitucionis eius Et abstulit me in desertum in spiritu
Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam plenam nominibus
blasphemie habentem capita vii et cornua x et mulier circumdata est
purpura et coccino et inaurata auro et lapide precioso et margaritis
habens poculum aureum in manu sua plenum abhominacione et immun-
dicia fornicacionis eius et in fronte eius nomen scriptum misterium babi-
lon magna mater fornicacionum et abhominacionum terre Et vidi
mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martirum ihesu et mirabar

sum cum vidissem illam admiratione magna. Et dixit mihi angelus quare

miraris? Ego tibi dicam sacramentum mulieris et bestie que portat eam que

habet vii capita et x cornua. Bestia quam vidisti fuit et non est et ascen-

sura est de abysso et in interitum ibit. Et mirabuntur inhabitantes terram quorum

nomina non sunt scripta in libro vite a constitutione mundi videntes bestiam

que erat et non est. Et hic est sensus qui habet sapientiam vii capita vii mon-

tes sunt super quos mulier sedebat et reges vii sunt. Quinque ceciderunt et

unus est et alius nondum venit et cum venerit oportet eum breve tempus

manere. Et bestia que erat et non est et ipsa octava est et de septem est

et in interitum vadit. Et x cornua que vidisti x reges sunt qui regnum

nondum acceperunt sed potestatem tamquam reges una hora accipient

post bestiam. Hii unum consilium habent et virtutem et potestatem suam bestie tra-

dent. Hii cum agno pugnabunt et agnus vincet illos quoniam dominus do-

minorum est et rex regum et qui cum illo sunt vocati et electi et fideles.

Et dixit mihi aque quas vidisti ubi meretrix sedet populi sunt et gentes

et lingue. Et x cornua que vidisti in bestia hii odient fornicariam

et desolatam facient illam et nudam et carnes eius manducabunt

et ipsam igne cremabunt. Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod illi placitum est ut dent regnum suum bestie donec consummentur verba dei. Et mulier quam vidisti est civitas magna que habet regnum super reges terre.

xviii

Et post hec vidi alium angelum descendentem de celo habentem potestatem magnam et terra illuminata est a gloria eius. Et clamavit in forti voce dicens: cecidit, cecidit Babilon magna et facta est habitatio demoniorum et custodia omnis spiritus immundi et custodia omnis volucris immunde et odibilis, quia de vino ire fornicationis eius biberunt omnes gentes et reges terre cum illa fornicati sunt et mercatores terre de virtute deliciarum eius divites facti sunt. Et audivi aliam vocem de celo dicentem: Exite de illa populus meus ut ne participes sitis delictorum eius et de plagis eius non accipiatis, quoniam pervenerunt peccata eius usque ad celum et recordatus est dominus iniquitatum eius. Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis et duplicate duplicia secundum opera eius. In poculo quo miscuit vobis miscete ei duplum. Quantum glorificavit se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum quia

in corde suo dicit Sedeo regina et vidua non sum et luctum
non videbo et ideo in una die venient plage eius mors et luctus
et fames et igni comburetur quia fortis est deus qui iudicavit
illam. Et flebunt et plangent se super illam reges terre qui cum illa
fornicati sunt et in deliciis suis vixerunt cum viderint fumum
incendii eius longe stantes propter timorem tormentorum eius dicentes Ve
ve civitas illa magna babilon civitas illa fortis quoniam una
hora venit iudicium tuum Et negociatores terre flebunt illum et
lugebunt super illam quia merces eorum nemo emet amplius Merces
auri et argenti et lapidis preciosi et margarite et byssi et purpure et
serici et cocci et omne lignum thyinum et omnia vasa eboris
et omnia vasa de lapide precioso et eramento et ferro et marmore et cyna
momum et amomum et ancinum et odoramentorum et unguentorum et thu
ris et vini et olei et simile et tritici et iumentorum et ovium
equorum et redorum et mancipiorum et animarum hominum et poma tua desiderii a
nime tue discesserunt a te et omnia pinguia et preclara perierunt a te
Et amplius illa iam non invenient. Mercatores horum qui divites facti sunt

ab ea a longe stabunt propter timorem tormentorum eius flentes et
lugentes et dicentes Ve ve civitas magna illa magna que a-
micta erat bisso et purpura et cocco et deaurata est auro et lapide
pretioso et margaritis quoniam una hora destitute sunt divitie tante et
omnis gubernator et omnis qui in lacum navigant et naute et qui in
mari operantur longe steterunt et clamaverunt videntes locum incen-
dii eius dicentes Que similis civitati huic magne Et misse-
runt pulverem super capita sua et clamaverunt flentes et lugentes
et dicentes Ve ve civitas illa magna in qua divites facti sunt omnes qui
habebant naves in mari de pretiis eius quoniam una hora desolata est
Exultate super eam celi et sancti apostoli et prophete quoniam iudicavit deus iudici-
um vestrum de illa Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi
molarem magnum et misit in mare dicens hoc impetu mittetur Babilon
illa magna civitas et ultra iam non invenietur Et vox cytharedorum
et musicorum et tibia canentium et tuba non audietur amplius et vox
mole non audietur in te a amplius in te Et omnis artifex omnis
artis non invenietur amplius in te Et vox mole non audietur in te Et

lux lucerne non lucebit in te amplius. Et vox sponsi et sponse non audietur
amplius adhuc in te quia mercatores tui erant principes terre quia in veneficiis
tuis erraverunt omnes gentes. Et in ea sanguis sanctorum prophetarum inventus est et

Post hec audivi vocem magnam tu- omnium qui interfecti sunt in terra XIX
barum multarum in celo dicentium Alleluia laus et gloria et virtus Deo
nostro est quia vera et iusta iudicia eius sunt qui iudicavit de meretrice
magna que corrupit terram in prostitucione sua et vindicavit sanguinem
servorum suorum de manibus eius. Et iterum dixerunt alleluia. Et fumus eius ascen-
dit in secula seculorum. Et ceciderunt seniores xxiiii et iiii animalia et adorave-
runt Deum sedentem super thronum dicentes amen alleluia. Et vox de throno exivit
dicens laudem dicite Deo nostro omnes servi eius et qui timetis deum pusilli
et magni. Et audivi quasi vocem turbe magne et sicut vocem aquarum
multarum et vocem tonitruorum magnorum dicentium alleluia quoniam regnavit dominus
deus noster omnipotens. Gaudeamus et exultemus et demus gloriam ei quia venerunt
nuptie agni et uxor eius preparavit se. Et datum est illi ut cooperiat se
bissino candido et splendenti. Byssinum enim iustificationes sanctorum sunt. Et dixit
michi: Scribe: beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Et dixit michi: hec verba

Et nolui facere. Et cecidi ante pedes eius ut adorarem eum. Et dixit mihi: Vide ne
feceris. Conservus tuus sum et fratrum tuorum habentium testimonium Ihesu.
Deum adora. Testimonium enim Ihesu est spiritus prophetie. Et vidi celum aper-
tum et ecce equus albus et qui sedebat super eum vocabatur Fide-
lis et verax et cum iusticia iudicat et pugnat. Oculi autem eius sicut flamma
ignis et in capite eius dyademata multa habens nomen scriptum quod nemo
novit nisi ipse. Et vestitus erat veste aspersa sanguine. Et vocabatur nomen
eius verbum Dei. Et exercitus qui sunt in celis sequebantur eum in equis albis
vestiti bysso albo et mundo. Et de ore eius procedebat gladius ex utraque
parte acutus ut in ipso percutiat gentes. Et ipse reget eas in virga
ferrea. Et ipse calcat torcular vini furoris ire Dei omnipotentis. Et habet
in vestimento et in femore suo scriptum: Rex regum et Dominus dominancium.
Et vidi unum angelum stantem in sole et clamabat voce magna dicens
omnibus avibus que volabant per medium celi: Venite et congregamini ad
cenam magnam Dei ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum
et carnes forcium et carnes equorum et sedencium in ipsis et carnes omnium
liberorum et servorum pusillorum et magnorum. Et vidi bestiam et reges terre

et exercitus eorum congregatos ad faciendum prelium cum ipso qui sedebat in
equo et cum exercitu eius. Et apprehensa est bestia et cum illa pseudo
propheta qui fecit signa coram ipso quibus seduxit illos qui acceperunt
caracterem bestie et qui adoraverunt ymaginem eius. Vivi missi
sunt in stagnum hii duo ignis ardentis sulphure. Et ceteri occisi sunt
in gladio sedentis super equum qui procedit de ore ipsius et omnes aves

Et vidi angelum descendentem / saturate sunt carnibus eorum. XX.
de celo habentem clavem abyssi et cathenam magnam in manu
sua et apprehendit draconem serpentem antiquum qui est diabolus et satha
nas et ligavit eum per annos mille et misit eum in abyssum et clausit
et signavit super illum ut non seducat amplius gentes donec consummentur
mille anni. Et post hec oportet illum solvi modico tempore. Et vidi sedes
et sedentes super eas et iudicium datum est illis et animas decollatorum propter testi
monium Ihesu et propter verbum Dei et qui non adoraverunt bestiam neque ymaginem
eius nec acceperunt caracterem eius in frontibus suis aut in manibus suis
et vixerunt et regnaverunt cum Christo mille annis. Ceteri mortuorum non vixerunt
donec consummentur mille anni. Hec est resurrectio prima. Beatus et sanctus qui habet

partem in resurrectione prima: in hiis secunda mors non habet potestatem sed erunt sacerdotes
dei et christi et regnabunt cum illo mille annis. Et cum consummati erunt mille anni
solvetur sathanas de carcere suo et exibit et seducet gentes que sunt
super iiii^or angulos terre gog et magog et congregabit eos in prelium
quorum numerus est sicut arena maris. Et ascenderunt super latitudinem
terre et circuierunt castra sanctorum et civitatem dilectam. Et descendit ignis a deo
de celo et devoravit eos. Et dyabolus qui seducebat eos missus
est in stagnum ignis et sulphuris ubi et bestia et pseudo propheta
cruciabuntur die ac nocte in secula seculorum. Et vidi thronum magnum
candidum et sedentem super eum a cuius conspectu fugit terra et celum
et locus non est inventus ab eis. Et vidi mortuos magnos et
pusillos stantes in conspectu throni. Et libri aperti sunt. Et alius liber
apertus est qui est vite. Et iudicati sunt mortui ex hiis que scrip
ta erant in libris secundum opera ipsorum. Et dedit mare mortuos suos
qui in eo erant sed et mors et infernus dederunt mortuos suos qui in
ipsis erant. Et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. Et infernus
et mors missi sunt in stagnum ignis. Hec est mors secunda stagnum ignis

Et qui non est inventus in libro vite scriptus missus est in stagnum ignis

Et vidi celum novum et terram novam primum — xxi.
enim celum et prima terra abiit et mare iam non est Et ego iohannes
vidi civitatem sanctam ierusalem novam descendentem de celo a deo paratam sicut
sponsam ornatam viro suo Et audivi vocem magnam de throno dicentem
Ecce tabernaculum dei cum hominibus et habitabit cum eis et ipsi populus eius
erunt et ipse deus est ... cum eis deus eorum Et absterget deus
omnem lacrimam ab oculis eorum et mors ultra non erit neque luctus neque
clamor neque dolor erit ultra que prima abierunt Et dixit qui sede-
bat in throno Ecce nova facio omnia Et dixit mihi Scribe quia hec verba
fidelissima sunt et vera et dixit mihi factum est Ego sum alpha et o initium
et finis Ego sitienti dabo de fonte aque vive gratis Qui vicerit pos-
sidebit hec et ero illi deus et ipse erit mihi filius Timidis autem et incredulis
et execratis et homicidis et fornicatoribus et veneficis et ydolatris et omnibus
mendacibus pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure quod est
mors secunda Et venit ad me unus de vii angelis habentibus phialas
plenas vii plagis novissimis et locutus est mecum dicens Veni

ostendam tibi sponsam uxorem agni Et sustulit me in spiritu in montem

magnum et altum et ostendit michi civitatem sanctam ierusalem descendentem de celo a deo

habentem claritatem dei et lumen eius simile lapidi precioso tamquam lapidi

iaspidis sicut cristallum et habebat murum magnum et altum habentem por

tas xii et in portis angelos xii et xii nomina inscripta que sunt nomina

xii tribuum filiorum israel ab oriente porte tres ab aquilone porte

tres ab austro porte tres et ab occasu porte tres Et murus ci

vitatis habens fundamenta xii et in ipsis nomina xii apostolorum agni Et qui

loquebatur mecum habebat mensuram arundineam auream ut me

tiretur civitatem et portas eius et murum eius Et civitas eius

in quadro posita longitudo eius tanta est quanta est latitudo

Et mensus est civitatem de arundine aurea per stadia xii milia longi

tudo et latitudo et altitudo eius equalia sunt Et mensus est murum

eius centum xl iiii cubitorum mensura hominis que est angeli Et erat

structura eius ex lapide iaspide ipsa vero civitas aurum mundum simile

vitro mundo Fundamenta muri civitatis omni lapide precioso ornata

Fundamentum primum iaspis secundus saphirus tercius calcedonius

quintus smaragdus sextus sardonix septimus sardius octavus
crisolitus nonus berillus decimus topasius undecimus crisopassus
duodecimus jacinctus duodecimus ametistus Et xii porte xii mar-
garite sunt per singulas Et singule porte erant ex singulis margaritis
Et platee civitatis aurum mundum tamquam vitrum perlucidum Et templum
non vidi in ea. Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus Et civi-
tas non eget sole neque luna ut luceat in ea. Nam claritas dei illuminavit
eam Et lucerna eius est agnus Et ambulabunt gentes in lumine eius
et reges terre afferent gloriam suam et honorem in illam Et porte eius non clau-
dentur per diem, nox enim non erit illic Et afferent gloriam et ho-
norem gentium in illam nec intrabit in illam aliquod coinquinatum et faciens
abhominacionem et mendacium nisi qui scripti sunt in libro vite agni. xxii.

Et ostendit mihi fluvium aque vive splendidum tamquam cristallum procedentem
de sede dei et agni in medio platee eius et ex utraque parte fluminis
lignum vite afferens fructus xii per menses singulos reddens fructum suum
Et folia ligni vite ad sanitatem gentium Et omne maledictum non erit am-
plius sed sedes dei et agni in illa erunt et servi eius servient ei et

videbunt faciem eius et nomen eius in frontibus eorum Et nox ultra non erit
et non egebunt lumine lucerne neque lumine solis quoniam dominus deus illuminat
illos et regnabunt in secula seculorum Et dixit michi hec verba fidelissima et
vera Et dominus deus prophetarum misit angelum suum ostendere
servis suis que oportet fieri cito Et ecce venio cito beatus qui custodit
verba prophetie libri huius Et ego iohannes qui audivi et vidi hec et postquam
audissem et vidissem cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui
michi hec ostendit Et dixit michi vide ne feceris Conservus tuus sum
et fratrum tuorum prophetarum et eorum qui servant verba prophetie libri huius
deum adora Et dixit michi Ne signaveris verba prophetie libri huius tempus
enim prope est Qui nocet noceat adhuc Et qui in sordibus est sordes-
cat adhuc et qui iustus est iustificetur adhuc et sanctus sanctificetur
adhuc Et ecce venio cito et merces mea mecum est reddere unicuique
secundum opera sua Ego sum alpha et o primus et novissimus principium et
finis Beati qui lavant stolas suas in sanguine agni ut sit potestas eorum
in ligno vite et per portas intrent in civitatem foris autem canes et
venefici et impudici et homicide et ydolis servientes et omnis qui

amat et facit mendacium. Ego Ihesus misi angelum meum testificari
vobis hec in ecclesiis. Ego sum radix et genus David stella splendida
et matutina. Et sponsus et sponsa dicunt veni. Et qui audit dicat
veni. Et qui sitit veniat et qui vult accipiat aquam vite gratis. Contestor
enim omni audienti verba prophecie libri huius. Si quis apposuerit ad hec apposu-
erit ad hec apponat super illum deus plagas scriptas que in libro isto.
Et si quis diminuerit de verbis prophecie libri huius auferet deus par-
tem eius de libro vite et de civitate sancta et de hiis que scripta sunt in libro
isto. Dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam venio cito. Amen.
Veni domine Ihesu. Gratia domini nostri Ihesu Christi cum omnibus vobis. Amen. Ha-
bitat. sicut per prophetam dicit: Celum mihi sedes est, terra autem scabellum pedum
meorum. Quam domum edificabitis mihi, dicit dominus, aut quis locus requie-
tionis mee? Nonne manus mea hec fecit omnia? Ora deum.

Explicit liber apokalipsis in die sancti Iohannis cum solempnitate
annotatus decollato glosa qua adaptavit ... falsitatibus ... libere
Anno domini M° CCC° Nonagesimo nono feria quarta in predicta domo ho-
nesti Civis qui dicitur Bartoldus ... maior ... preposito ...

Ideo adolescentule [illegible] Adolescentule [illegible] diligunt te [illegible]

Trahe me post te [illegible] adolescentule [illegible]

Curremus in odorem unguentorum tuorum [illegible] Trahe me post te [illegible]

Introduxit me rex [illegible] Adolescentule [illegible]

[illegible] diligunt te [illegible]

Nigra sum sed formosa [illegible] sicut tabernacula Cedar sicut pelles Salomonis [illegible] Nolite me considerare quod fusca sim quia decoloravit me sol [illegible] Filii matris mee pugnaverunt contra me [illegible]

[illegible] tabernacula Cedar [illegible] pelles Salomonis [illegible] adolescentule [illegible]

Indica mihi [illegible]

[illegible]

Osculetur me osculo oris sui, quia meliora sunt ubera tua vino fragrantia

unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum, ideo adolescentule dilexerunt

te. Trahe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cel-

laria sua. Exultabimus et letabimur in te, memores uberum tuorum super vinum. Recti di-

ligunt te. Nigra sum sed formosa, filie Ierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles

Salomonis. Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol. Filii

matris mee pugnaverunt contra me, posuerunt me custodem in vineis; vineam meam

non custodivi. Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in

meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Si ignoras te, o pul-

cherrima inter mulieres, egredere et abi post vestigia gregum tuorum et pasce edos

tuos iuxta tabernacula pastorum tuorum. Equitatui meo in curribus Pharaonis

assimilavi te, amica mea. Pulchre sunt gene tue sicut turturis, collum tuum

sicut monilia. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Dum esset

rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. Fasciculus mirre

dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur. Botrus cypri dilectus

meus mihi in vineis Engaddi. Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pul-

chra, oculi tui columbarum. Ecce tu pulcher dilecte mi et decorus. Lectulus

[illegible]

[illegible gloss]

in floribus / regina dolorum mater [illegible] / sagittata [illegible]

Ego flos campi et lilium convallium. Sicut lilium inter spinas sic amica mea inter filias. Sicut malus inter ligna silvarum sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraveram sedi, et fructus eius dulcis gutturi meo. Introduxit me rex in cellam vinariam, ordinavit in me caritatem. Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. Leva eius sub capite meo, et dextera eius amplexabitur me. Adiuro vos filie Ierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis dilectam donec ipsa velit. Vox dilecti mei; ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. Similis est dilectus meus capree hinnuloque cervorum. En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. En dilectus meus loquitur mihi: Surge, propera, amica mea, columba mea, formosa mea, et veni. Iam enim hyemps transiit, ymber abiit et recessit. Flores apparuerunt in terra nostra, tempus putationis advenit. Vox turturis audita est in terra nostra, ficus protulit grossos suos, vinee florentes dederunt odorem suum. Surge, propera, amica mea, sponsa mea, et veni, columba mea, in foraminibus petre, in caverna macerie.

[illegible gloss]

in foramine? tua sonet vox tua in auribus meis vox enim tua dulcis et fa
cies tua decora. Capite nobis vulpes parvulas que demoliuntur vineas
nam vinea nostra floruit. Dilectus meus michi et ego illi qui pascitur inter
lilia donec aspiret dies et inclinentur umbre. Revertere similis esto dilecte
mi capree hynnuloque cervorum super montes Bethel.
In lectulo meo per noctes quesivi quem diligit anima mea quesivi illum et
non inveni. Surgam et circuibo civitatem per vicos et plateas queram quem diligit
anima mea quesivi illum et non inveni illum. Invenerunt me vigiles qui custo
diunt civitatem num quem diligit anima mea vidistis. Paululum cum pertransissem
eos inveni quem diligit anima mea tenui illum nec dimittam donec introdu
cam illum in domum matris mee et in cubiculum genitricis mee. Adiuro vos filie
Ierusalem per capreas cervosque camporum ne suscitetis neque evigilare faciatis di
lectam donec ipsa velit. Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula
fumi ex aromatibus mirre et thuris et universi pulveris pigmentarii.
En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israel qui
omnes tenentes gladios et ad bella doctissimi. Uniuscuiusque ensis super fem
ur suum propter timores nocturnos. Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis

libani / columpnas fecit eius argenteas / reclinatorium aureum ascensum purpureum

media caritate constravit propter filias Ierusalem

Egredimini et videte filie syon regem salomonem in dyademate quo coronavit illum mater sua in die desponsationis illius et in die leticie cordis illius. Quam pulchra es amica mea quam pulchra es oculi tui columbarum absque eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum que ascenderunt de monte galaad / Dentes tui sicut greges tonsarum que ascenderunt de lavacro omnes gemellis fetibus et sterilis non est inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua et eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici ita gene tue absque eo quod intrinsecus latet. Sicut turris david collum tuum que edificata est cum propugnaculis mille clipei pendent ex ea omnis armatura fortium. Duo ubera tua sicut duo hinnuli capree gemelli qui pascuntur in liliis. Donec aspiret dies et inclinentur umbre vadam ad montem mirre et ad collem turis. Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. Veni de libano ~~veni coronaberis~~ sponsa mea veni de libano veni coronaberis. De capite amana de vertice

de vertice sanir et hermon

sanir / et hermon / de cubilibus leonum de montibus pardorum. Vulnerasti cor meum soror mea sponsa vulnerasti cor meum in uno oculorum tuorum et in uno crine colli tui

quam pulchre sunt mamme tue soror mea sponsa pulchriora sunt ubera tua vino et

odor unguentorum tuorum super omnia aromata. Favus distillans labia tua sponsa

mel et lac sub lingua tua et odor vestimentorum tuorum sicut odor thuris. Ortus

conclusus soror mea sponsa ortus conclusus fons signatus. Emissiones

tue paradisus malorum punicorum cum fructibus pomorum. Cypri cum nardo nar-

dus et crocus fistula et cinamomum cum universis lignis Libani. Mirra

et aloe cum omnibus primis unguentis. Fons ortorum puteus aquarum viventium que

fluunt impetu de Libano. Surge aquilo et veni auster perfla ortum meum et

fluant aromata illius. V

Veniat dilectus meus in ortum suum ut comedat fructum pomorum suorum. Veni in ortum meum soror mea sponsa messui

mirram meam cum aromatibus meis. Comedi favum cum melle meo. Bibi vi-

num meum cum lacte meo. Comedite amici et bibite et inebriamini karissimi. Ego

dormio et cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis: Aperi mihi amica

mea soror mea columba mea immaculata quia caput meum plenum est rore et

tynteinin

cincinni mei guttis noctium. Expoliavi me tunica mea quomodo induar illa?

Lavi pedes meos quomodo inquinabo illos? Dilectus meus misit manum suam

per foramen et venter meus intremuit ad tactum eius. Surrexi ut aperirem

[illegible]

[illegible]

dilecto meo manus mee stillaverunt mirra / et digiti mei pleni mirra pba

tissima. Pessulum hostii mei aperui dilecto meo at ille declinaverat atque

transierat. Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est. quesivi et non in

veni illum. vocavi et non respondit michi. Invenerunt me custodes qui circumeunt

civitatem. percusserunt me et vulneraverunt me. tulerunt pallium meum custo

des murorum. Adiuro vos filie ierusalem si inveneritis dilectum meum ut nuncietis

ei quia amore langueo. Qualis est dilectus tuus ex dilecto o pulcher

rima mulierum. qualis est dilectus tuus quia sic adiurasti nos. Dilectus meus

candidus et rubicundus electus ex milibus. Caput eius aurum optimum. Come

eius sicut elate palmarum nigre quasi corvus. Oculi eius sicut columbe super rivulos

aquarum que lacte sunt lote et resident iuxta fluenta plenissima. Gene illius

sicut areole aromatum consite a pigmentariis. Labia eius lilia distillantia mirram

primam. Manus illius tornatiles auree plene iacinctis. Venter eius eburneus distinctus

saphiris. Crura illius columpne marmoree que fundate sunt super bases aureas.

Species eius ut libani electus ut cedri. Guttur illius suavissimum et totus desiderabilis.

Talis est dilectus meus et iste amicus meus filie ierusalem.

Quo abiit dilectus tuus o pulcherrima mulierum. quo declinavit dilectus

[illegible]

[illegible]

tinus et quem(?) est tecum. Dilectus meus descendit in ortum suum ad areolam

[illegible]

aromatum ut ibi pascatur in ortis et lilia colligat. Ego dilecto meo et dilectus

[illegible]

meus mihi qui pascitur inter lilia. Pulchra es amica mea suavis et decora

[illegible]

sicut Jerusalem terribilis ut castrorum acies ordinata. Averte oculos tuos a me quia

[illegible]

ipsi me avolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum que apparuerunt de

[illegible]

Galaath. Dentes tui sicut grex ovium que ascenderunt de lavacro omnes gemellis

[illegible]

fetibus et sterilis non est in eis. Sicut cortex mali punici sic gene tue absque [illegible] Dilectus meus descendit

[illegible]

occultis tuis. Sexaginta sunt regine et octoginta concubine et adolescentularum

[illegible]

non est numerus. Una est columba mea perfecta mea, una est matris sue electa

[illegible]

genitrici sue. Viderunt eam filie et beatissimam predicaverunt, regine et

[illegible]

concubine laudaverunt eam. Vox [illegible]. Que est ista que progreditur quasi aurora

[illegible]

consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata

[illegible]

Descendi in ortum meum ut viderem poma convallium et inspicerem si floruisset

[illegible]

vinea et germinassent mala punica. Nescivi, anima mea conturbavit

[illegible]

me propter quadrigas Aminadab. Revertere revertere Sunamitis revertere revertere

[illegible]

ut intueamur te. Quid videbis in Sunamite nisi choros castrorum

[illegible]

Quam pulchri sunt gressus tui in calciamentis filia principis. Iunctura femorum tuorum

[illegible]

sicut monilia que fabricata sunt manu artificis. Umbilicus tuus

crater tornatilis numquam indigens poculis. Venter tuus sicut acervus tritici val

latus liliis. Duo ubera tua sicut duo hinnuli gemelli capree. Collum

tuum sicut turris eburnea. Oculi tui sicut piscine in Esebon que sunt in

porta filie multitudinis. Nasus tuus sicut turris Libani que respicit contra Damascum.

Caput tuum ut Carmelus et come capitis tui sicut purpura regis iuncta cana

libus. Vox d. Quam pulchra es et quam decora karissima in deliciis sta

tura tua assimilata est palme et ubera tua botris. Dixi ascendam

in palmam et apprehendam fructus eius et erunt ubera tua sicut botri vinee

et odor oris tui sicut malorum. Guttur tuum sicut vinum optimum dignum dilecto

meo ad potandum labiisque et dentibus eius ruminandum. Ego dilecto meo

et ad me conversio eius. Veni dilecte mi et egrediamur in agrum commoremur in villis

mane surgamus in vineas videamus si floruit vinea si fructus eius par

turiunt si floruerunt mala punica. Ibi dabo tibi ubera mea. Mandragore

dederunt odorem in portis nostris omnia poma nova et vetera dilecte mi

Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera // servavi tibi

matris mee ut inveniam te foris et deosculer te et iam me nemo despiciat

apprehendam te et ducam in cubiculum genitricis mee ubi me docebis et dabo tibi poculum
ex vino condito et mustum malorum granatorum meorum. Leva eius sub capite meo et dextera
illius amplexabitur me. Adiuro vos filie Ierusalem ne suscitetis neque evigilare faciatis
dilectam donec ipsa velit. Vox v/ Que est ista que ascendit de deserto deliciis affluens
innixa super dilectum suum. Sub arbore malo suscitavi te ibi corrupta est mater
tua ibi violata est genitrix tua. Pone me ut signaculum super cor tuum ut signaculum super
brachium tuum quia fortis est ut mors dilectio dura sicut infernus emulatio lampades eius
lampades ignis atque flammarum. Aque multe non potuerunt extinguere caritatem
nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi
nichil despiciet eam. Soror mea parvula et ubera non habet. Quid faciemus sorori nostre in
die qua alloquenda est. Si murus est edificemus super eum propugnacula argentea. Si hostium
est compingamus illud tabulis cedrinis. Ego murus et ubera mea sicut turris ex quo
facta sum coram eo quasi pacem reperiens. Vinea fuit pacifico in ea que habet populos
tradidit eam custodibus. Vir affert pro fructu eius mille argenteos. Vinea mea coram
me est. Mille tui pacifici et ducenti hiis qui custodiunt fructus eius. Que habitas
in ortis amici auscultant fac me audire vocem tuam. Fuge dilecte mi et assimilare
capree hinnuloque cervorum super montes aromatum. Amen.

[illegible] q' lo catchant Opfini lieux [illegible]

Dominica prima — Epistola Ro. xiii. Scientes quia hora est iam nos ... finit in domino Ihesu Christo. Evangelium Mat. xxi. Cum appropinquasset Ihesus ... finit in nomine domini.

Dominica 2a — Epistola Ro. xv. Quecumque scripta sunt ... finit virtute spiritus sancti. Evangelium Luc. xxi. Erunt signa in sole ... finit non transibunt.

Dominica 3a — Epistola I Cor. iiii. Sic nos existimet homo ... finit unicuique a deo. Evangelium Mat. xi. Cum audisset Iohannes ... finit viam tuam ante te.

[illegible]

— Feria 4a lectio Ysaie ii. Erit in novissimis ... finit domini dei nostri. Epistola Ysaie vii. Locutus est dominus ad Achaz ... Evangelium Luc. i. Missus est angelus ... finit secundum verbum tuum.

— Feria 6a Epistola Ysaie xi. Egredietur virga ... Evangelium Luc. i. Exurgens Maria ... finit a salutatione [illegible].

— Sabbato lectio Ysaie xix. Clamabunt ad dominum ... finit dominus deus noster.
— 2a Ysaie xxxv. Letabitur deserta ... finit in fontes aquarum dominus omnipotens.
— 3a Ysaie xlv. Hec dicit dominus Christo meo Ciro ... finit ego dominus creans eum.
— 4a Danielis iii. Angelus domini descendit ... finit in fornace dicentes.
— Epistola ii Tessa. ii. Rogamus vos fratres per adventum ... Evangelium Luc. iii. Anno quintodecimo ... finit salutare dei.

Dominica 4a — Epistola Phil. iiii. Gaudete in domino ... Evangelium Io. i. Miserunt Iudei ab Ierosolimis ... finit Iohannes baptizans.

— In vigilia natalis lectio Ysaie lxii. Propter Syon non tacebo ... finit complacuit domino in te. Epistola Ro. i. Paulus servus Christi ... finit domini nostri. Evangelium Mat. i. Cum esset desponsata ... finit a peccatis eorum.

— In nocte natalis lectio Ysaie ix. Populus gentium ... finit in sempiternum. Epistola ad Titum ii. Apparuit gratia ... finit hortare in Christo Ihesu domino nostro. Evangelium Luc. ii. Exiit edictum ... finit bone voluntatis.

— In aurora Ysaie lxi. Spiritus domini super me ... finit dominus deus noster. Epistola ad Titum iii. Apparuit benignitas ... finit in Christo Ihesu ... Evangelium Luc. ii. Pastores loquebantur ... finit [illegible].

— Ad summam missam lectio Ysaie lii ... finit salutare dei nostri. Epistola Heb. i. Multifariam ... Evangelium Io. i. In principio ... finit veritatis.

Dominica — In octava nativitatis Epistola Gal. iiii. Quanto tempore heres ... Evangelium Luc. ii. Erat Ioseph et Maria ... finit super illum.

— In circumcisione Epistola ad Titum ii. Apparuit ... [illegible] Evangelium Luc. ii. Postquam consummati sunt ...

— In vigilia epiphanie Epistola ad Titum iii. Apparuit ... Evangelium Mat. ii. Defuncto Herode ...

In die epiphanie — Epistola Ysaie lx. Surge illuminare ... Evangelium Mat. ii. Cum natus esset ...

Dominica — Infra octavas Epistola Ro. xii. Obsecro vos ... Evangelium Luc. ii. Cum factus esset ...

In octava epiphanie — Epistola Ysaie xxv. Domine deus meus ... Evangelium Mat. iii. Venit Ihesus a Galilea ...

Dominica 1a — Post octavas epiphanie Epistola Ro. xii. Habentes donationes ... Evangelium Io. ii. Nuptie facte sunt ...

Dominica 2a — Epistola Ro. xii. Nolite esse prudentes ... Evangelium Mat. viii. Cum descendisset Ihesus ... finit in illa hora.

Dominica 3a — Epistola Ro. xiii. Nemini quicquam debeatis ... Evangelium Mat. viii. Ascendente Ihesu in naviculam ... finit obediunt ei.

Dominica 4a — Epistola Coloss. iii. Induite vos ... Evangelium Mat. xiii. [illegible] ...

Dominica — In lxx Epistola I Cor. ix. Nescitis quod ... Evangelium Mat. xx. Simile est regnum celorum ... sicut in dominica [illegible] precedente.

Dominica lx — In lx Epistola 2a Cor. xi. Libenter suffertis ... finit in paciencia. Evangelium Luc. viii. Cum turba plurima ...

Dominica — In l Epistola I Cor. xiii. Si linguis hominum ... Evangelium Luc. xviii. Assumpsit Ihesus ... finit laudem deo.

In capite ieiunii — Epistola Iohel ii. Convertimini ad me ... Evangelium Mat. vi. Cum ieiunatis ...

Feria 5a — Epistola Ysaie xxxviii. Egrotavit Ezechias ... Evangelium Mat. viii. Luc. vii. Cum intrasset ...

Feria 6a — Epistola Ysaie lviii. Clama ne cesses ... Evangelium Mat. v. Luc. vi. Audistis quia dictum est ...

Sabbato — Epistola Ysaie lviii. Si abstuleris ... Evangelium Mar. vi. ... Io. vi. Luc. [illegible] ...

Dominica 1a xl — Epistola 2 Cor. vi. Hortamur vos ... Evangelium Mat. iiii. Ductus est Ihesus ...

Feria 2a — Epistola Ezechiel xxxiiii. Hec dicit dominus ... Evangelium Mat. xxv. Cum venerit filius hominis ...

Feria 3a — Epistola Ysaie lv. Querite dominum ... Evangelium Mat. xxi. Cum intrasset ...

Feria 4a — Epistola Exodi xxiiii. Dixit dominus ad Moysen ... Epistola. Venit Helias in ... Evangelium Mat. xii. ... Accesserunt ...

Feria 5a — Epistola Ezechiel xviii. ... Evangelium Io. viii. ...

Feria 6a — Epistola Ezechiel xviii. ... Evangelium Io. v. Erat dies festus ...

Sabbato — [illegible] ... 2a ... 3a ... 4a ... Danielis iii. Angelus domini ... Epistola I Tessa. v. Rogamus vos fratres ... Evangelium Mat. xvii. Assumpsit Ihesus Petrum ... Luc. ix.

Ep̄ᵃ Ezech. xxxiii. d. Si dixero impio morte morieris ... usque ad vita vivet.
Ev. Io. v. c. Pater meus usque modo operatur ... usque ad v. Illa h[ora].

2 Ep̄ᵃ Dan. ix. d. Domine Deus noster ... usque ad domine Deus noster
Ev. Io. viii. c. Ego vado usque ad fecero semper

3 Ep̄ᵃ 3 Reg. xvii. c. Surrexit ... usque ad ...
Ev. Mt. xxiii. a. Mt. xx. Luc. xx. ... usque ad volebat

4 Ep̄ᵃ Ezech. xviii. d. ... usque ad ...
Ev. Mt. xx. d. ... usque ad ... redemptionem pro multis

5 Ep̄ᵃ Ier. xvii. b. Maledictus homo ... usque ad ...
Ev. Luc. xvi. Homo quidam erat dives ... usque ad ...

6 Ep̄ᵃ Gen. xxxvii. ... usque ad ...
Ev. Mt. xxi. ... Homo erat pater familias usque ad ... fructus eius

Sabbato Ep̄ᵃ Gen. xxvii. ... usque ad ...
Ev. Luc. xv. Homo quidam habuit duos filios usque ad ... et inventus est

Do 3 Ep̄ᵃ Ephes. v. a. Estote imitatores usque ad ... lucis
Ev. Luc. xi. b. ... usque ad ... custodiunt illud

Fe 4ᵃ Ep̄ᵃ [illegible] ... usque ad ...
Ev. Mt. xv. b. ... usque ad ... persequimini

Fe 5ᵃ Ep̄ᵃ ... usque ad ...
Ev. Io. xi. a. Erat quidam languens usque ad ...

Sabbato Ep̄ᵃ Ys. xlix. c. In tempore placito usque ad ... obliviscar tui
Ev. Io. viii. b. Ego sum lux mundi usque ad ...

Do 4ᵃ Ep̄ᵃ Heb. ix. c. Christus assistens pontifex usque ad ...
Ev. Io. viii. Quis ex vobis arguet me usque ad exivit de templo

Fe 2ᵃ Ep̄ᵃ Ione. iii. a. ... usque ad ...
Ev. Io. vii. c. Miserunt principes ... usque ad ...

Fe 3ᵃ Ep̄ᵃ Dan. xiv. ... usque ad ...
Ev. Io. vii. Ambulabat Ihesus in Galilea usque ad ... metum Iudeorum

Fe 4 Ep̄ᵃ Levit. xix. b. Loquere ... usque ad ... Dominus ... Ev. Io. x. Facta sunt encenia usque ad Ego et Pater

Fe 5 Ep̄ᵃ Dan. iii. ... usque ad ...
Ev. Io. vii. ... usque ad ...

[Remaining entries of both columns — the rest of the left column and, in the right column, the rest of the Fe 5 entry, the Sabbato entry, the heading "Dominica in ramis palmarum", the following ferial and Sabbato lessons, and the marginal additions in both margins — are too heavily abbreviated and faded to transcribe reliably.]

Dominica — In die pasche ep[istol]a i Cor v. Expurgate vetus fermentum ... ev[angelium] Marcus xvi Maria magdalene ...

fer. 2a — Ep[istol]a act. x. Stans petrus ... ev[angelium] luc. xxiiii. Duo ex discipulis ...

fer. 3a — Ep[istol]a act. xiii. ... ev[angelium] luc. xxiiii. Stetit ihesus in medio ...

fer. 4a — Ep[istol]a act. iii. ... aperiens petrus os ... ev[angelium] Iohannis xxi. ... manifestavit ...

fer. 5a — Ep[istol]a act. viii. Angelus domini locutus ... ev[angelium] Io. xx. Maria stabat ...

fer. 6 — Ep[istol]a i pet. iii. ... ev[angelium] ... videntes discipuli ...

Sabbato — Ep[istol]a i pet. ii. Deponentes ... ev[angelium] Io. xx. Una sabbati ...

Inq. dominica — In octava pasche ep[istol]a i Io. v. ... ev[angelium] Io. xx. Cum sero esset ...

Dominica i — Ep[istol]a i pet. ii. ... ev[angelium] Io. x. Ego sum pastor bonus ...

Dominica 2 — Ep[istol]a i pet. ii. Obsecro vos ... ev[angelium] Io. xvi. Modicum ...

Dominica 3a — Ep[istol]a Iacobi i. Omne datum optimum ... ev[angelium] Io. xvi. Vado ad eum ...

Dominica 4a — Ep[istol]a Iacobi i. Estote factores verbi ... ev[angelium] Io. xvi. ... amen dico vobis ...

fer. 2a — In letania maiori ... ev[angelium] luc. xi. ...

fer. 2a ut precedens fer. iiii.

In vigilia — ... ev[angelium] Io. xvii. ...

In die — ... ev[angelium] ... Marcus ult. ... recumbentibus xi ...

Dominica — ... ep[istol]a i pet. iiii. Estote prudentes ... ev[angelium] Io. xv. Cum venerit paraclitus ...

In vigilia — Pentecostes lectio i Gen. xxii. Temptavit deus Abraham ... 2a Deut. xxxi. Scripsit Moyses canticum ... 3a Ysa. iiii. Apprehendent septem mulieres ... 4a Baruch iii. Audi israel ... Ep[istol]a act. xix. ... ev[angelium] Io. xiiii. Si diligitis me ...

In die — ... Ep[istol]a act. ii. Cum complerentur dies ... ev[angelium] Io. xiiii. Si quis diligit me ...

fer. 2a — Ep[istol]a act. x. Aperiens petrus ... ev[angelium] Io. iii. Sic deus dilexit ...

fer. 3a — Ep[istol]a act. viii. Cum audissent apostoli ... ev[angelium] Io. x. Amen amen dico ...

fer. 4a — Lectio ... Ep[istol]a act. ii. Stans petrus ... ev[angelium] Io. vi. Nemo venit ad me ...

fer. 5a — Ep[istol]a act. viii. Philippus descendit ... ev[angelium] luc. ix. Convocatis ihesus xii ...

fer. 6a — Ep[istol]a act. ii. Aperiens petrus os ... ev[angelium] luc. v. Factum est in una dierum ...

In quatuor temporibus — Sabbato: lectio Ioel ii. ... 2a Levit. xxiii. ... 3a Deut. xxvi. ... 4a Levit. xxvi. ... 5a Dan. iii. Angelus domini ... Ep[istol]a act. ... ev[angelium] luc. iiii. Surgens ihesus de synagoga ...

In festo — Trinitatis ep[istol]a Rom. xi. O altitudo ... ev[angelium] Io. iii. Erat homo ex phariseis ...

Dominica i — Ep[istol]a i Io. iiii. Deus caritas est ... ev[angelium] luc. xvi. Homo quidam erat dives ...

Dominica 2a — Ep[istol]a i Io. iii. Nolite mirari ... ev[angelium] luc. xiiii. Homo quidam fecit cenam magnam ...

Dominica 3a — Ep[istol]a i pet. ult. ... ev[angelium] luc. xv. Erant appropinquantes ...

Dominica 4a — Ep[istol]a Rom. viii. Existimo quod non sunt condigne ... ev[angelium] luc. vi. Estote misericordes ...

Dominica 5a — Ep[istol]a i pet. iii. Estote unanimes ... ev[angelium] luc. v. ...

Dominica 6 — Ep[istol]a Rom. vi. ... ev[angelium] Mat. v. ... nisi abundaverit iusticia ...

Dominica vii — Ep[istol]a Rom. vi. ... ev[angelium] Marcus viii. Cum turba multa esset ...

Dominica 8 — Ep[istol]a Rom. viii. ... ev[angelium] Mat. vii. Attendite a falsis prophetis ...

Dominica 9 — Ep[istol]a i Cor. x. Non simus concupiscentes ... ev[angelium] luc. xvi. Homo quidam erat dives qui habebat villicum ...

Dominica x — Ep[istol]a i Cor. xii. ... ev[angelium] luc. xix. Cum appropinquaret ihesus ...

Dominica xi — Ep[istol]a i Cor. xv. Notum vobis facio ... ev[angelium] luc. xviii. Duo homines ascenderunt in templum ...

Dominica xii — Ep[istol]a 2a Cor. iii. Fiduciam talem ... ev[angelium] Marcus vii. Exiens ihesus de finibus ...

Dominica xiii — Ep[istol]a Gal. iii. Abrahe dicte sunt ... ev[angelium] luc. x. Beati oculi ...

Dominica xiiii — Ep[istol]a Gal. v. Spiritu ambulate ... ev[angelium] luc. xvii. Cum iret ihesus in Ierusalem ...

Dominica xv — Ep[istol]a Gal. v. Si spiritu vivimus ... ev[angelium] Mat. vi. Nemo potest duobus dominis servire ...

Dominica xvi — Ep[istol]a Eph. iii. Obsecro vos ne deficiatis ... ev[angelium] luc. vii. Ibat ihesus in civitatem ...

Dominica xvii — Ep[istol]a Eph. iiii. Obsecro vos ego vinctus ... ev[angelium] luc. xiiii. Cum intraret ihesus ...

fer. iiii — In quatuor temporibus ... lectio Amos ix. ... ev[angelium] Marcus ix. ...

fer. 6 — Lectio Osee xiiii. ... ev[angelium] luc. vii. Rogabat ihesum quidam phariseus ...

Sabbato — Lectio Levit. xxiii. ... 2a lectio ... 3a Michee ult. ... 4a Zach. viii. ... 5a Dan. iii. ... Ep[istol]a Heb. ix. ... ev[angelium] luc. xiii. Arborem fici habebat ...

[illegible]

Ep. [illegible]
Ew. [illegible]

[illegible]

Purificacio — In purificacio [illegible]
Ew. [illegible]

Petri — [illegible]
Ew. luc. x. Ecce ego mitto vos

Rubrica de sanctis per annum de festo Andree

In vigilia — sancti Andree Ep. [illegible]
Ew. Jo. i. Stabat Johannes [illegible]

Sancti Andree — Ep. Ro. x. [illegible]
Ew. Mt. iiii. [illegible]

Nicholai — Ep. [illegible]
Ew. luc. xii. [illegible]

Lucie — [illegible]
Ew. Mt. xiii. [illegible]

Thome apostoli — Ep. Ephe. ii. [illegible]
Ew. Jo. xx. Thomas unus [illegible]

Stephani — In [illegible] Ep. act. vi. Stephanus plenus [illegible]
Ew. Mt. xxiii. [illegible]

Johannis — [illegible]
Ew. Jo. xxi. [illegible]

Innocentium — Ep. Apok. xiiii. [illegible]
Ew. Mt. ii. [illegible]

Thome — [illegible]
Ew. Jo. x. [illegible]

Silvestri — Ep. [illegible]
Ew. [illegible]

Felicis — Ep. [illegible]
Ew. luc. [illegible]

Mauri — Ep. [illegible]
Ew. luc. [illegible]

Marcelli — [illegible]
Ew. luc. [illegible]

Sebastiani — Ep. [illegible]
Ew. luc. [illegible]

Fabiani — Ep. [illegible]
Ew. luc. [illegible]

Antonii — Ep. [illegible]
Ew. luc. [illegible]

Agnetis — Ep. [illegible]
Ew. Mt. [illegible]

Vincencii — Ep. [illegible]
Ew. Jo. [illegible]

In conversione — [illegible]
Ew. [illegible]

In purificatione — Ep. Malach. iii. [illegible]
Ew. luc. ii. [illegible]

Blasii — Ep. [illegible]
Ew. Mt. [illegible]

In kathedra — Ep. i. Petri [illegible]
Ew. Mt. xvi. [illegible]

Mathie — Ep. act. i. [illegible]
Ew. Mt. xi. [illegible]

Gregorii — Ep. [illegible]
Ew. Mt. [illegible] Vigilate

307

In annunc[iacione] — [illegible]

Benedicti — [illegible]

Tyburcii — [illegible]

Ambrosii — [illegible]

Georgii — [illegible]

Philippi — Et Jacobi ... [illegible]

In inv[encione] — [illegible]

Johannis — [illegible]

Eustachii — [illegible]

Urbani — [illegible]

Barnabe — [illegible]

Viti — [illegible]

In vig[ili]a — [illegible]

In die — [illegible]

Johannis — [illegible]

In vig[ili]a — [illegible]

In — [illegible]

Pauli — [illegible]

Thome — [illegible]

Margarete — [illegible]

Septem — [illegible]

Marie Magdalene — [illegible]

Jacobi — [illegible]

Felicis — [illegible]

In vincula — [illegible]

Sixti — [illegible]

In vig[ili]a — [illegible]

In die — [illegible]

Ypoliti — [illegible]

In vig[ili]a — [illegible]

In die — [illegible]

Octava — [illegible]

Agapiti — [illegible]

Bartholomei — [illegible]

Augustini — [illegible]

Decollacio — [illegible]

In nat[ivitate] — [illegible]

Cornelii — [illegible]

Exaltacio — [illegible]

In vig[ili]a — [illegible]

In die — [illegible]

Mauricii — [illegible]

Michaelis — [illegible]

Jeronimi — [illegible]

Undecim milium — [illegible]

In die — [illegible]

In vig[ili]a — [illegible]

In die — [illegible]

[illegible]

Ut putabatur filius ioseph qui fuit heli qui
fuit mathath qui fuit levi qui f(uit) melchi
qui f(uit) ianne qui fuit ioseph qui fuit
mathathie qui f(uit) amos qui f(uit) naum
qui f(uit) esli qui f(uit) nagge qui f(uit) mathat
qui f(uit) mathathie qui f(uit) semei qui f(uit) ioseph
qui f(uit) iuda qui f(uit) resa qui f(uit) zoroba-
bel qui f(uit) salathiel qui f(uit) neri qui fuit
melchi qui fuit addi qui f(uit) cosan
qui f(uit) helmadan qui f(uit) her qui fuit iesu
qui f(uit) eliezer qui f(uit) ioram qui f(uit) mathath
qui f(uit) simeon qui f(uit) iuda qui f(uit) ioseph
qui f(uit) iona qui f(uit) eliachim qui f(uit) melcha
qui f(uit) menna qui f(uit) mathatha qui f(uit) natan
qui f(uit) david qui f(uit) iesse qui f(uit) obeth qui
f(uit) booz qui f(uit) salmo qui f(uit) naason qui
f(uit) aminadab qui f(uit) aram qui f(uit) esron
qui f(uit) phares qui f(uit) iude qui f(uit) iacob qui
f(uit) ysaac qui f(uit) abrahe qui f(uit) thare qui
f(uit) nachor qui f(uit) seruch qui f(uit) ragau qui
f(uit) phaleth qui f(uit) eber qui f(uit) sale qui
f(uit) thainan qui f(uit) arfaxat qui f(uit) sem qui
noe qui f(uit) lamech qui f(uit) mathusale
qui f(uit) enoch qui f(uit) iareth qui f(uit) malaleel
qui f(uit) caynan qui f(uit) enos qui f(uit) seth
qui f(uit) adam qui f(uit) dei [illegible]

[illegible]

[illegible] registr[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] possit
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible] xxvj [illegible]
[illegible]
[illegible] xxxviij [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] xxvj [illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]

[illegible]
[illegible]

Utrum autem

Videntur autem aliqui

Salus p[o]p[u]li ego sum